Gör.kel.templomok

BAJA /Bács-Bodrog vm./ A XVIII.században épült, egyetlen homlokzati toronnyal. Cirill betüs sirkövek.
1) Genthon I. Topográfiája. Müemlékek Orsz. Bizottsága /Kézirat/
2) Gör.kel.szerb templomka, egyetlen toronnyal, copfstilü.
Magyarország vármegyéi és városai. I. Bács-Bodrog vármegye. Szerk. Borovszky S. Budapest, é.n. 296.l.- Mindszenthy Antal: Egy forduláz az Alföldön. Tudományos Gyüjtemény, 1831. IX. 28.l.- Genthon i.m.

BUDAPEST. I. Hadnagy-utcai szerb templom. Egyetlen homlokzati torony, finom rokoko toronysisak. 1742-1751 közt épitette Mayerhoffer Ádám. Ikonosztázát festette Theodorovics Arzén 1817-1820-ban. A templom oldalán 5 cirillbetüs sirkő. - Romos állapotban.
1) Genthon i.m.- U.a.: Budapest multja és müvészete. Budapest, 1932. 55.l.- Foerk Ernő: A szerb-ortodox templomtipus fejlődése. Magyar Mérnök-és Épitészegylet havi füzetei, IV. 1927. 108.l.- Horváth Henrik: Budapest müvészeti emlékei. Budapest, 1938. 46.l.- Lechner Jenő szerk.: Budapest müemlékei. Budapest, é.n./1924/ 129 l./274. kép/- Lux Kálmán: Budapest müemlékei, tekintettel a városrendezésre, Magyar Mérnök-és Épitészegylet havi füzetei. IV. 1919. 145.l. - Schoen Arnold: A budai Szent Anna-templom. Budapest, 1930. 4.l.- U.a.: Budapest ikonosztázisai. Magyar Müvészet. 1936. 334.l./képe 332.l./ stb.

IV. Szerb-utcai szerb templom. Támpilléres külső falán cirillbetüs sirkövek. Copf kerti kapu. Kovácsolt, áttört vaskeresztek. Ikonosztázis Sterio Károly képeivel /1857/. 1688-ban épült, 1733-ban bővitették.
2) Horváth Henrik i.m. 46, 83.l. XCII t.- Genthon István Topográfiája. Müemlékek Orsz. Bizottsága./Kézirat/- Lux Kálmán i.m. 146.l.- Lechner i.m. 129.l./276-279, 327. képek/.- Petrik Albert: A régi Buda-Pest épitőművészete. II.-III. rész. Budapest, 1911. 17.l. 41, 60-61 ábra.- Réh Elemér: A régi Buda és Pest épitőmesterei Mária Terézia korában. 1932. 56-57.l.- Schoen Arnold: Budapest ikonosztázisai. Magyar Müvészet, 1936. 334.l./képe 333.l./ stb.

IV. Petőfi-téri görög templom. Épült 1791-1801 közt, mestere Jung József. Két homlokzati tornyát Ybl Miklós épitette. Ikonosztáz, empire folyosóajtó Jankovits Miklós faszobrásztól, 1797-1799, képei Anton Kuchlmeister bécsi festőtől, 1801 körül.
3) Genthon István: Budapest multja és müvészete. Budapest, 1932. 56.l.- U.a.: Topográfia, Müemlékek Orsz. Bizottsága./Kézirat/- Lechner i.m. 128, 191.l./251-253. kép/.- Horváth Henrik i.m. 86.l.- Zádor-Rados: A klasszicizmus épitészete Magyarországon. Budapest, 1943. 209.l.- Schoen Arnold: Budapest ikonosztázisai. Magyar Müvészet. XII. 1936. 329.l./Képe 330-31.l.

CSOBÁNKA /Pest m./ Épült 1746-ban.
Borovszky Samu szerk.: Magyarország vármegyéi és városai. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye. Budapest, é.n. 49.l.- Genthon I. Topográfiája. Müemlékek Orsz. Bizottsága./Kézirat/- Részletes Magyar Utikalauzok. 6, 47.l.

46 sr. 1873.

DUNAPENTELE A plébániát 1696-ban alapitották.

Károly János:Fejér vármegye története.IV.Székesfehérvár,1901. 47.l.

EGER / Heves m./ Görög alapitásu templom.,épült 1784-1799 közt.Ikonosztázát Jankovits Miklós fafaragó és festő készitette 1789-ben.A plébánia 1760-ból való.

A templom csak kevéssé sérült, vakolásra és zsindely-javitásra van szükség.

Borovszky S.Szerk.:Magyarország vármegyéi és városai.Heves vármegye.Bp.é.n.96-97.l.- Breznay Imre-Karczos Béla: Egri képeskönyv.Eger,1937.67-69.l./Képekkel/.- Eger multja és jelene.Vasárnapi Ujság.1868.405.l.- Szőnyi Ottó: Régi magyar templomok. Budapest,é.n.234.l./Képe 170.l./. stb.

ESZTERGOM Épült a XVIII.század elején.Bejárata mellett kovácsolt vas kereszt,XVIII.század.

Genthon I.:Topográfia.Müemlékek Orsz.Bizottsága./Kézirat/.

GYÖNGYÖS /Heves m./ Épült 1811-ben,leégett 1907-ben

Genthon i.m.-Részletes Helyi Kalauzok 13,12.l.

GYŐR Épült 1727-ben,középkori templomrom felhasználásával. Copfstilusu padok a XVIII.század végéről, 2 rokoko-stilusu ambo,empire-stilusu karzat.Ornamentális festés,Krausz győri festő müve 1933-ból.

A torony sérült,javitása sürgős lenne.A tető cserepezése kisebb kiegészitésekre szorul.

Genthon i.m. - Részletes Helyi Kalauzok 19,29.l.- Részletes Magyar Utikalauzok 6,68.l.

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY /Csongrád m./

Genthon i.m.- Tudományos Gyüjtemény.1821.Csongrád vármegye bővebb ösmertetésének folytatása. V.k.4,63.l.

KARCAG /Szolnok m./

Genthon i.m. - Tudományos Gyüjtemény.1838.A Jász,Nagy és Kis Kun Kerületeknek Földleirati /geographiai/ ismérete.IX.k.74.l.

KECSKEMÉT /Pest m./ Épült 1824-1869 közt,régebbi templom helyén.

Borovszky i.m.Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye.353.l. -Genthon i.m.

MISKOLC /Borsod m./ Épült 1785-1806 közt. Ikonosztázát Jankovits Miklós faszobrász készitette 1791-1793 közt.Copfstilü stallumok,barok miseruhák.

A templom teljesen ép állapotban van.

Genthon i.m. - Részletes Magyar Utikalauzok.11,60.l.- Schoen Arnold:Budapest ikonosztázisai.Magyar Müvészet,XII.1936.333-334.l.- Zombory Gusztáv:Miskolc.Vasárnapi Ujság.1862.484.l.

57 sr. 1873.

MOHÁCS /Baranya m./ „Tornyát 1894-ben a szél lesodorta, azóta kisebb."

Genthon i.m.-Részletes Helyi Kalauzok.8,74.l.

RÁCKEVE /Pest m./ A szerbeknek épült 1487-ben, javitva 1540, 1765-ben. Sokszögü, támpilléres szentély. Reneszánsz külső kapukeret, XVI. 1) század elége. Falképek 1771-ből. Rokoko ikonosztáz. Vörösmárvány sirkövek 1525 és 1526-ból, a külső falon XVII. századbeliek, cirill betükkel.

Borovszky S.szerk. Magyarország vármegyéi és városai. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye. Bp.é.n.123.l./Képe 114.l./- Foerk Ernő: A szerb ortodox templomtipus fejlődése. Magyar Mérnök-és Épitész-egylet havi füzetei, IV.1927.108.l.-Genthon i.m.-Römer Flóris: A görög-keletiek temploma Ráczkevén. Arch.Ért.II.1870.245-250.l.-/2 képpel/.- Valkó Arisztid: Régészeti és történelmi emlékek Pestvármegye területén. Pécs, 1939.9.l.-Építészhallgatóink középkori építészeti feVételei. A M.Kir.József Nádor Müegyetem középkori építészeti tanszékének közleményei. Ráckeve, Gör.kel.szerb templom. Bp.1939. stb.

2) G.kel.szerb harangtorony. Copfstilü, épült 1758-ban. 1938-ban a vakolat alatt gotikus részletekre akadtak.

Építészhallgatóink i.m.-Genthon i.m.

SZÁSZHALOMBATTA Alapitották 1750.-ben. Károly J.: Fejér vármegye története III. Székesfehérvár, 1889. 167. l.

SZEGED Két gör.kel.templom. Egyik a Dóm-téren, a másik egy magánházban.

SZÉKESFEHÉRVÁR Épült 1771-ben, egyetlen homlokzati toronnyal. Gazdag freskódiszités a XVII-XVIII.századból, bizánci stilusban. Rokoko ikonosztáz, 1780 körül.

A templom külső helyreállitása folyamatban van

Genthon i.m.- Vértes, kézirat

SZENTENDRE /Pest m./ 1) Püspöki gör.kel.templom. Épült 1690-ben, egyetlen homlokzati tornya 1895-ből. 3 karélyos szentély, barok vasrácsok. Kincstár, sirkövek. Kovácsolt vas kerti kapuk 1772-ből.

Borovszky i.m.467.l./Képek 452,457,458.l./.- Genthon i.m.-Részletes Magyar Utikalauzok.2,99.l.-Valkó Arisztid: Régészeti és történelmi emlékek Pestvármegye területén. Pécs, 1939./Képe 16.l./

2) Preobrazsenszka-templom. Épült 1746-ban.

Borovszky i.m.466.l.- Genthon i.m.- Részletes Magyar Utikalauzok. 2,98.l.

58er 1873

3)

SZENTENDRE /Pest m./ Pozserovacska-templom. Épült 1690-ben, egy toronnyal, 3 karélyos szentéllyel. Diszitő részek a XVIII.századból. Külső falán falkép.

Borovszky S.szerk. Magyarország vármegyéi és városai. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye. Bp.é.n. 465.l.- Részletes Magyar Utikalauzok. 2, 98.l.

4) Csiprovacska-templom. Épült 1690-ben, megujitották 1800-ban. A gör.kel. egyházközség eladta.

Borovszky i.m. 457.l.- Genthon i.m. - Részletes Magyar Útikalauzok. 2, 99.l.

5) G.kel.szerb templom. 1738-ban épült a Szentlélek tiszteletére.

Borovszky i.m. 468.l.- Genthon i.m.

6.) Görög templom. Épült 1752-ben, erkélyes homlokzati középtoronnyal. Egykorú falkép.

Borovszky i.m. 465.l.- Genthon i.m.- ~~Részletes Magyar Utikalauzok. 2, 98.l.~~

SZENTES /Csongrád m./ Felszentelték 1786-ban. Egykoru ikonosztáz és falképek. XVIII-XIX. századi sirkövek.

Genthon i.m. -Jóó Tibor 1939.évi felvétele

SZIGETCSÉP /Pest m./ Épült 1777-ben.

Borovszky i.m. 135.l.- Genthon i.m.

VÁC /Pest m./ Épült 1793-ban, egy toronnyal, hagymaalaku sisakkal.

Toronysisakja sérült, vakolása javitásra szorul.

Borovszky i.m. 501.l.- Genthon i.m.- Bónisné Wallon Emma: Vác müvészete a XVIII.században. Budapest, 1935. 63.l.- Tragor I.: Vác müemlékei és müvészei. Vác, 1930. 49.l.

60 sz. Jankovics Miklós 1873

fa mobrán

Sovább

Egy db mellékl.

Jankovits Miklós

szerémségi faszobrász 1797-99 között,
a Duna parti Petőfi téri görögkeleti görög
templom belsőtér fafaragványait és ikonosz-
tazionját készítette.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia,
Budapest, 1970. 463 l 90 l

Jankovits Miklós szerémségi faszobrász MDK
Gör. Kel. görög templom/Petőfi Sándor tér 2/b/
diszitő faragványai és ikonosztáz. 1797-99.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
119-120.l.

MDK

JANKOVICS MIKLÓS

szerémi kőfaragó. Az egri gör.kel. templom ikonosztázának készitője.

Gerő László: Eger. Budapest 1954. p. 58.

Képzőművészeti Alap kiadása.

Jankovics Miklós

faragta a miskolci
görög templom
ikonosztázisát
1791-1793-ban.

Schoen

MAGYAR MŰVÉSZET
1936.333.C.

Jankovics Miklós

Egri faszobrász

lásd okv

Scholz

MAGYAR MUVESZET

1936. 329. l.

és kv. ll.

Készítette a pesti
görög templom ikonosz-
tázisát 1797–1800
valamint a többi faszobrász
munkát. Repr. 330. l.

Jankovics

ikonosztár festő,
aki a pesti gör. kel.
Petőfi téri templom
ikonosztárát festette,
festette az egri gör-
kel. kel. templom
képszéket is a XVIII. há-
zad végén.

Breznay: Egri
képeskönyv.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
322/1931.

rue Saint-Honoré.

M.D.K.

Jankovics Miklós, faragó mester /sz. Szerémban/

készíti az egri Görögkeleti szerb templom szentélykapuját és nagyméretü ikonosztázát 1789-ben.

Gerő László: Eger, Bp. 1957. /Magyar Müemlékek/ 54.old.

Jankovits Miklós

fa vobrán

készítette a Bp. Petőfi-
téri, az egri és mis-
kolci gör. kel. templo-
mok ikonosztásának
fa munkáját

Topografia.

8/1932.

A "Régi magyar templomok
költségtervezete, teljes
Kastélyok" c. már kiadot

1/ Kliséköltség 24.000
2/ Nyomdaköltség 1.000
3/ Kötési költség 1.000
4/ Irói tiszteletdij és

Jankovics Miklós

szirmiai görög képfarago, aki a mai egri rác templom építése alkalmával a remek fafarago munkát csinálta.

1789 jul. 10-én vétetett fel az egri polgárok sorába.

Breznay Imre: Eger a XVIII. században. I. k. Eger 1933. 68. l.

M.D.K.

JANKOVICH Miklós asztalos, favagó

Szeremségből

1789. Eger, gör. kel. templom, szentély kapu és ikonosztás

1791 - 1793. Miskolc, gör. kel. templom, ikonosztás

1797. Pest, gör. kel. templom, ikonosztás

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 129. 220. II. 46. 73. 176. l.

Jankovits Miklós

MDK

A Petőfi téri görög-macedon templom belső terének fafaragványait és az ikonosztázt Jankovits Miklós egri faszobrász készitette./1797-99/. Falfestményeit Kuchlmeister Antan bécsi müvész festette/1801 körül/.
245.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Jankovics
faszobrász

M.D.K.

A miskolci görögheleti templom ikonosztázait a XVIII. században kiszítellik az ikonfestők, a hentelet Jankovics faragta.

Zsigmondi Márta: A Szinva völgyében

Nők Lapja, 1965. Okt. 9 – 16 lap.

Jankovics Miklós

szirmai fafarajó
készítette az egri görög-
keletick templomanak
nép ikonosztázát. E
munka elvégzésére 1789-
ben hivták fentit Egerbe.

Br Kar Egriképesk

67. l. 68, 69. l.
képekkel

(1. old.)

Jankovics Tibor

építén

„Hajlé?" címmel a Pécs Csoport
Kiállítása a Budapest Kiállítóteremben
(Balassa Zsuzsanna ci Ne)

Művészet
88 | 6

Jankovics Tibor, építész

F. Szabó Éva: Hajlék.

A Técsi Csoport „Hajlék" címmel, mottóval kiállítást rendezett. A csoport tagjai: Csete György, Blaskó Gyöngyvér, Dedek László, Dulánszky Jenő, Jankovics Tibor, Kistelegdi István, Kovács Attila, Nyári József, Uitz Péter törekvései, válaszott példaképei – pld. Lechner Ödön, Kós Károly – valóban építészetünk legjelentősebb alakjai közé tartoznak.

Budapest folyóirat, 1988., 3., 4-old.

Jankovits Tibor

építész

a zalaegerszegi alkotóház terrasza

TV.

1982 IX 27

Jankovics Tibor, építész, Dél-dunántúli Tervező Vállalat.

A közösségi élet központjai

8. Nevelési központ bejárati részlete, Pécs (Jankovics Tibor, Tóth Zoltán. Dél-dunántúli Tervező Vállalat. [terv.])

8. Nevelési központ bejárati részlete, Pécs (Jankovics Tibor, Tóth Zoltán. Dél-dunántúli Tervező Vállalat)

Magyar Építőművészet, 1986. 2., 23-old.

Jankovics Tibor, építész

L: Ungár Péter

→ Szövetségi kérek

Borító 3

Magyar

Építőművészet, Bp. 1983 83/1

mVK

Jankovics Miklos

műcs könyvgyűjtő

Gyűjteményét nyomtatvány, kodex, okirat érem s művezi régiség-a nemzet 125000 forintért vásárolta meg a Nemzeti Muzeum részére.

÷ Régi magyar könyvtárak

Grafikai Szemle 1910 évf 8 z 241 l.

JANKOVICS TIBOR építész (1944-)

BONTA János: A magyar organikus építészet. =
Mozgó Világ, 18.évf.4.sz.1992 50.p. +ill

Hotel Fadd-Dombai, 1977
Kenthely, Heliosz szálloda, 1985

JANKOVICS TIBOR

Kéz-templom. Ez a cime annak a fotósorozatnak, amely mintha azt akarná bemutatni, milyen architekturális rendbe illeszkednek a két kéz összefonódó ujjai - vagy inkább azt, hogy végső soron minden épitészeti mü az emberi test felépitésére, arányrendszerére támaszkodik.

Ezen belül azonban funkciójától, anyagaitól, a megrendelő igényeitől és a tervező elképzelésétől függően lehet tömegáru és minőségi mű. Az utóbbi bemutatását vállalja a kiállítást előkészítő, rendező Gerle János és Szegő György. Bár a cím tendenciákról beszél, az anyagot nem irányzatok szerint, hanem időrendben csoportosították. A kronológiai szempont érvényesítése mintegy érzékelteti, hogy bár a hazai építészet nem tarthatta a lépést a külfölddel, s ami még nagyobb baj: személytelenné vált a gondolat a tervező, az épület és annak használója között, a tervezők jelentős része ebben az időszakban is a folyamatos értékőrzésre — gyarapításra törekedett. Ezt az állítást nyomatékosítja az a gesztus is, hogy egyforma hangsúlyt kapnak a terv-állapotukban maradt és a megvalósított elképzelések. Ez a megoldás egyrészt azért érdekes, mert nyomon követhető: az ellentmondásos időszakban hány olyan terv született, amely magán az építészet lehetőségein, illetve tehetetlenségén meditálva már a képzőművészettel érintkező határterületre ért. Másrészt azért, mert a „mögöttes" energiák megmutatása, a terv rehabilitálása sejteti: az új gazdasági feltételek között a minőség elvének kell döntő szerepet kapnia, s ha ez így lesz, a meg nem valósult terv sem feltétlenül kudarc, hanem termékenyítő gondolat. Olyan teljesítmény, mint például Makovetz Imre, a Pécsi Ifjúsági Iroda népi építészetünk hagyományait őrző munkája, a Vonnák János tervezte, a Bauhaus tiszta, puritán formáihoz kötődő családi házak, vagy az az oldott, a szecessziót idéző formavilág, amit egy pécsi pinceklubban nyers téglafalakkal valósított meg Dévényi Sándor. *(Képünkön Jankovics Tibor pécsi irodaházterve)*

P. Szabó Ernő

enciák Magyarországon 1968-1981

3-4.o.

30. §

A Kresz 45. § (1) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Az úttesten álló járművet éjszaka és korlátozott látási viszonyok között ki kell világítani, kivéve, ha közvilágítás van vagy a járművet egyéb külső fényforrás kellően megvilágítja."

31. §

(1) A Kresz 47. § (2) bekezdésének *g)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Gondoskodni kell különösen arról, hogy a rakomány)

„*g)* a járművön — a (3) bekezdésben foglalt esetet kivéve — illetőleg annak rakfelületén ne nyúljék túl."

(2) A Kresz 47. §-ának (3) bekezdése a következő rendelkezéssel egészül ki:

„Személygépkocsi tetőcsomagtartóján rakomány abban az esetben is szállítható, ha a járművön előre és hátra legfeljebb 40—40 cm-re túlnyúlik."

32. §

34. §

A Kresz 51. §-a (1) bekezdésének a bevezető része helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A közúti forgalomban csak az út kezelőjének hozzájárulásával (útvonalengedély), az abban meghatározott útvonalon és feltételek megtartásával szabad részt venni."

35. §

A Kresz a következő 51/A. §-sal egészül ki:

„51/A. §

A mozgáskorlátozottak külön engedélye és jelzése

A Kresz 14. §-ának (13) és 41. §-ának (3) bekezdésében említett jogosultság azt a mozgáskorlátozott személyt illeti meg, aki a lakóhelye szerint illetékes egészségügyi hatóságtól erre engedélyt kapott és járművén az engedélyre utaló jelzés van."

36. §

A Kresz 53. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

— írta róluk egyik montreali kritikusuk. A Zeneművészeti Főiskolán Mihály András közvetítette számukra a nagy magyar vonósnégyes-iskola hagyományait, részt vettek az Amadeus vonósnégyes mesteriskoláján, tavaly pedig három hónapig dolgoztak Kanadában Székely Zoltánnal. A Schumann-vonósnégyesek felvételéhez Devich Sándor tanácsait vették igénybe, s a lemez egyértelműen jelzi, hogy Takácsék valóban elsajátították mestereiktől a kvartettjáték legjobb tradícióit. Remek hangszerjátékosok valahányan, primáriusuk — s ez ritka előny manapság — kivált nagyszerű hegedűs. Technikailag kifogástalan a produkciójuk, egymást értő, egymásra figyelő együttműködésük gyönyörű tónust, érzékeny összjátékot

1832

38/b szept. 17. Jankovich Miklóstól 2 Wallenstein féle arany vétetik. Szerzemény
42/b okt. 8. Bombardi cs. k. kapitány régi Venus-ércszobrot kínál
44. okt. 13. A fönebbi Venus ércszobor nem vétetik meg

123.p.

1836

53. nov. 22. A Jankovich Miklós féle megvett gyűjteménynek a múzeumba való vitele iránt

1837

19. jún. 12. Gróf Cziráky Antal a Jankovich Miklós féle gyűjteménynek Haliczkynak volt lakásába áttételét sürgeti, kívánván ennek valamint az 1836. törvénycikk (?) értelmében a múzeum valamennyi gyűjteményének névsorát. Meghagyja egyszersmind, hogy a törvény értelmében semmiféle gyűjteményi tárgy a múzeumból ki ne adassék.
57. okt. 9. Az igazgató felterjeszti a Jankovich féle gyűjtemény átvételénél való költségeinek számadását
62. okt. 8. Minthogy Bereg megye magyar köriratú pecsétet csináltatott, ennek következtében Ladányi Bay György kir. tan. és ugyanezen megye első alispánja többféle régiséggel a múzeumnak küldi az elavult megyei pecsétet

1839

26. márc. 27. Nádor Ő Fensége megküldi Győr megye latin köriratú pecsétjét
28. márc. 27. Nádor Ő Fensége a múzeumnak több a fehérvári püspöki lak udvarán kiásott régiségeket s egy I. Ferenc császár és király emlékére vert érmet küld
33. ápr. 9. Nádor Ő Fensége meghagyja, hogy a Jankovich féle gyűjtemény régiségei közül külön választassanak, mellyek még őt vagy nejét illetik
44. máj. 24. Nádor Ő Fensége megküldi a múzeumnak a milanoi kormányzat által hozzá intézet Malaspina Lajos marchesenak emlékpénzét
45. máj. 24. Nádor Ő Fensége átküldi Arad megyének latin köriratú pecsétjét
49. jún. 21. Az igazgató Ő Fenségének a Jankovich féle gyűjtemény drágaságairól szóló egyik névsort küld i meg
51. jún. 26. A pesti református templom elöljárói kérik az igazgatót a Jankovich féle gyűjteményből nekik járó aranyozott kelyhet s ezüst tálat a templom számára kiadatni

123.p.

54. júl. 3. Nádor Ő Fensége jelenti, hogy néhai Csáky Ferenc érmei a múzeum számára megszerezhetők
55. júl. 17. Az igazgató jelenti Ő Fenségének, hogy a Jankovich féle házból már mindent kihordatott s ugyan e tárgyak felett újabb névsort küld
56. júl. 18. Nádor Ő Fensége tudomásul veszi, hogy az igazgató a pesti református templomot illető kelyhet és tálat a Jankovich féle gyűjteményből kiadta
60. júl. 21. Nádor Ő Fensége tudomásul veszi a Jankovich-féle gyűjtemények végképeni átvételét
61. júl. 27. Az igazgató jelenti, hogy a Jankovich Miklós féle gyűjteményekből a rácz-almási pápista templomnak járó némi tárgyakat fivérének Jankovich Józsefnek kiadott
64. júl. 31. Nádor Ő Fensége tudomásul veszi a rácz-almási templom számára kiadott Jankovich féle régiségekről jelentést
65. júl. 31. Nádor Ő Fensége utalványozza a Csáky Ferenc érmének megvételére szükséges összeget
70. aug. 21. Az igazgató megküldi Ő Fenségének a Jankovich féle gyűjtemény arany érmeinek névsorát
73. aug. 27. Nádor Ő fensége tudomásul veszi az igazgatónak a Jankovich féle gyűjtemény arany érmeiről való tudósítását, elvárván hasonlót az ezüst érmekről
80. szept. 20. Nádor Ő Fensége a Jankovich féle gyűjtemények ügyében rendelkezik
84. okt. 9. Jankovich féle gyűjtemény oklevelei stb/ hosszú register
85. okt. 9. Nádor Ő Fensége tudomásul veszi a Jankovich féle gyűjtemény s a Vadason levő nagy római kövek körüli rendelkezéseket, továbbá Miller aranyművesnek napidíját

124.p.

1840

11. jan. 30. Az igazgató felterjeszti a Jankovich féle gyűjteményekhez tartozó zálogoknak egyik lajstromát
61. júl. 27. Az igazgató jelentést tesz némelly Jankovich Miklós és neje által követelt drágaságok iránt s a tudományok körül olly nagy érdemeket szerzett fér-

1841

39. máj. 7. Nádor Ő Fensége megküldi az igazgatónak a Jankovich Miklós által követelt drágaságok lajstromát s ez ügyet mielőbb befejezettnek kívánja
90. nov. 7. Nádor O Fensége tudtul adja az igazgatónak, hogy Jankovich Miklós Abrudbányán talált két rendbeli római táblákat (tabulae ceratae) a nemzeti múzeumnak átengedett
11. jan. 10. Az igazgató jelenti Ő Fenségének hogy Jankovich Miklós magán drágaságait nagyobb biztosság végett az Országos Pénztárhoz letétkép adta
50. jún. 16. Idősb Jankovich Miklós sürgeti az igazgatóságnál drágaságainak kiadatását
51. jún. 17. Ugyanaz késznek nyilatkozik egész földünkön egyedül az ő birtokában lévő „Tabulae Ceratae" római régiségeket a nemzeti múzeumnak illendő áron át engedni

124

1846

143. júl. 20. Vári Szabó Antal k. és k. ügyvéd özvegy Jankovich Miklósné részéről általküldi részint a Museum, részint a Nemzeti Képcsarnok szaporítására Lóránthffy Zsuzsanna eredeti arczképét, és Crispina Collatinus nejének s Minervanak márvány képszobrát

126

1850

25. jan. 31. Néhai Jankovich Miklós elzálogosított drágaságai feletti ítélet

129.

1856

186. nov. 6. Jankovics József Jankovich Miklós arcképét ajándékozza
Szerzemény
195. dec. 2. Talapzatok a szobrok alá

132

JANKOVICH MIKLÓS gyűjt.

Művtört.Ért. 1990 1-2 123. p. skk.

JANKOVICS Miklós szobrász, fafargó mester

NAGY Márta: Görög feliratos ikonosztázionok és ikonosztázion-töredékek Magyarországon. = Zounuk 6. (1991) 123-130.p. Eger
130-138.p. Miskolc
138-146.p. és ill. - Br
146-154.p. és ill. Karcag
160 r 161 r

OR MŰTERMÉBEN

A pálya azért mégsem töretlen. Volt olyan szakasz is Kelle Sándor életében, amelynek termése megőrizte ugyan az emberi hozzáállás következetességét, az érzések melegét, a „mit?" kérdését — ez a megmentett értékek pozitívuma, — a „hogyan?" azonban elbizonytalanodott, és így kevésbé meggyőző alkotások kerültek ki ecsetje alól. Újra megtalált énje azonban már feldolgozta kényszerű talajtalansága keserűségeit és hangjából nem is árad rezignáltság, amikor 1949-es kiállítása ma már érthetetlen kritikájáról beszél. Ez a kritika akasztotta meg egy időre fejlődését, amikor elvetendőnek bélyegezte a konstruktív képépítést, a határozott szerkezeti formálást — és a továbblépés útját kategorikusan a távlat hiteles érzékeltetésével, atmoszférafestéssel jelölte ki, az élet gazdagságát a színek kötelező bőségével kívánta érzékeltetni. Kelle Sándor megtorpant. Képei erősen fellazultak, színessége néha tarkaságba csapott, eluralkodtak a részletek — tétován kereste a számára idegenül előírt utat. Ereje és hite azonban rövidesen diadalmaskodott, támogatást nyert képzőművészeti életünktől az alkotó munka elveinek tisztázásával is. Néhány év múlva ismét a meggyőződéséből fakadó úton haladt tovább és letisztult, csiszolt formanyelven, meleg emberséggel tárta elénk vallomásait.

Miről vallott és miről szól ma Kelle Sándor? Elsősorban a földről. A faluról, amelyből elindult — és amelyhez mindig visszatér. A paraszti munkáról — régi nehezéről és mai nagyszerűségéről. Fáradt, öreg édesanyjáról, az aratás forróságában szomját csillapító barázdás arcú férfiról és a narancsizzású szalmatenger ringó-rengő táljában két színes traktor-végezte szalmalehúzásról. Vall arról a vidékről, amelyre ismerősként utazik — és az ódon zugok helyett hatalmas új épületek fogadják.

Valami jelképes is van *Szénaszárítók Bikalon* című képében. Megyei ösztöndíjat kapott: nézze meg Baranyát. Örült, hogy ismét „hazamegy", falura. A kép: előtérben száz színben játszó, süppedő, vetést váró föld kínálja a jóleső sétát. Hív a kis fehér házakhoz közelebb, amelyek csendes-egyformán, csak a festő által észrevett apró változatokkal sorakoznak a domb lábánál. Szélesen nyújtózó, horizontálisan épített kompozíció. Biztonság, nyugalom. A házak mögött sötét fák, bokrok, de már nem tudunk

Jankovics István

elszegényedett aranyműves
1799-ben Nagyszentmiklóson
élt és gyapjumással foglal-
kozott, Ismerte u.ott Neza
Vuint és nejét Ikoniát, akik
a nagyszentmiklósi aranylelet
megtalálói voltak. Tőlük négy
tárgyat átvett és eladott Nitta
Naum Demeter-görög kereskedő-
nek, aki aztán csaknem az egész kin-
cset megszerezte s aki révén a Pesten
lelet a hatóság tudomására ju-
tott, s végeredményben Bécsbe ke-
rült.

Irod

Forster Gyula báró. A műemlékek
védelme a magyar és a külföldi
törvényhozásban. Bpest 1906 9—15. l.

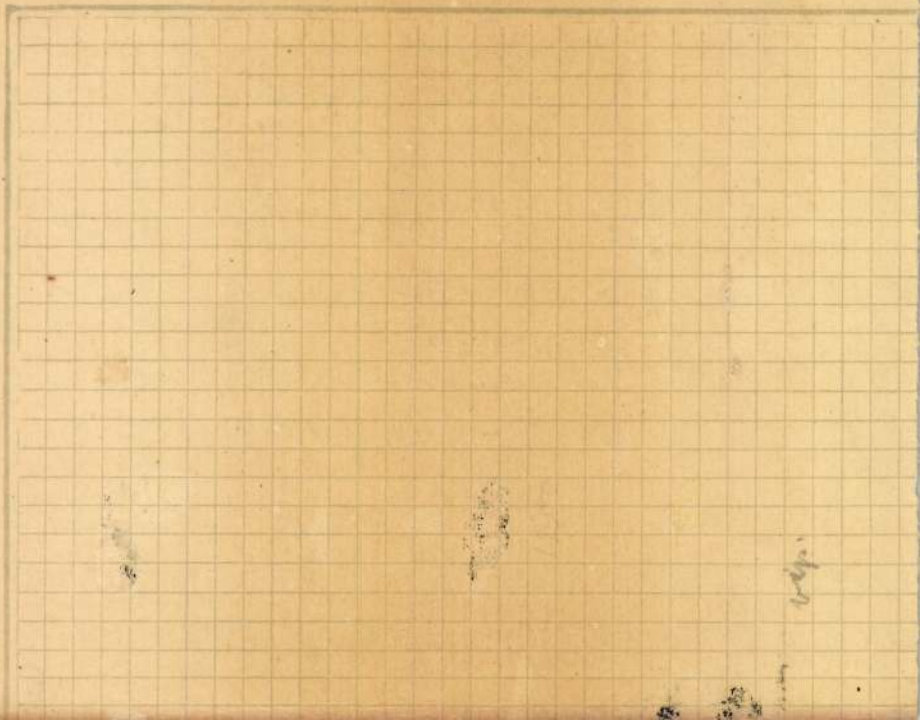

JANKOVICH Miklós mügyüjtő

Jolsvai András: „Irók akadémiája" a megalapitástól a megalakulásig. = Itk, 1989 5/6. 626.p.

az igazgató határozza me
a személyzeti megbizott

6. Véleményezés

A személyzeti megbizott
hatáskörbe tartozó kinev
áthelyezési, elbocsátási
kitüntetési javaslatokat
tanulmányutakat, kiutazá
határozatokat.

7. Személyzeti nyilvántartá

A személyzeti megbizott
nyilvántartását, okmányo
tokat, folyamatosan veze
és őrzi a törzslap kitöl
életrajzát.

Jankovich Miklós
műgyűjtő

Magyar Iparmű v.
2003/2.

mint használ. Már pedig Te azt

népnek, se nekünk...

mert ugy tudja, hogy a gesztenye-

bnaptárját véletlenül a többi

, neki pedig nagy szüksége van

enne van - nagyon kér, küldd

j nem ér, vagy váratlanül rektori

, az egyetemen, arra kérlek,

v7 közt /Központi Egyetem, Olasz

Akkor megbeszélhetnénk kijöve-

. /7 órakor indul a vonat/. Ha

i, csütörtökön, vagy akár pénte-

mindig szivesen látunk és örü-

Jankovich N. tájfestő
1840-ben Párisban
"Vidék és romok Nápoly környékén" c.
müve

Századok .1874.84-102 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

Drenován. Jankovácz üveyfábrika.

Tud. gyüjt.

1832., III., 47.

Jankovics Oszkár építész M.D.K.

Résztvett a több célu mezőgazdasági üzemi épület szerkezeti vázának tervezésre kiirt tervpályázaton.

13 ezer forinttal dijazva.

Társtervező: Jankovics Oszkárné

Két tervpályázatról döntött az Építésügyi Minisztérium

Magyar Nemzet 1963 junius 11. 3.1.

JANKOVICH Oszkár érítés

Blokkos lakóépületek alapozási terve
/ 12 000 forintos díjazás/

Társtervező: Szörényi Á.

Döntés két érdekes építészeti tervpályázat felett
Magyar Nemzet 1962. január 4. 3.1.

Jankovich Oszkár M.D.K.

Dijazva a pályázaton 12ooo Ft

Társtervező: Seregi György- Ürögi Györgyxx

Sikeresnek bizonyult a viztárolók tervezésének pályázata

Magyar Nemzet 1965. dec. 23. 7.1.

Jankovich Oszkár M.D.K.

Díjazva a pályázaton 12000 Ft

Társtervező: Seregi György- Ürögi György

Sikeresnek bizonyult a viztárolók tervezésének pályázata

Magyar Nemzet 1965. dec. 23. 7.1.

Jankovich Oszkár

Jankovich Oszkár: Szakály-Regöly komplex sertéstelep. Építész-irányító tervező Jankovich Oszkár, munkatársak Dercsényi Pál és Ürögi József építészek, Fernezelyi Sándor szerkezettervező mérnök. /képes ismertetés/

572-58o.l.

Magy.Ép.ip. 1971.lo.sz.

Jankovics Oszkárné épitész M.D.K.

Résztevett a több célu mezőgazdasági üzemi épület s erkezeti vázának tervzésére kirt te vpályázaton Férje: J. O. munkatársaként.

13 ezer forinttal dijazva.

Két tervpályázatról döntött az Épitésügyi Minisztérium
Magyar Nemzet 1963. junius 11. 3.1.

Jankovics Pál (Vince?) festő

Pesti Hirlap. 1883. jul. 23. 3.

a bécsi képtörvényszeti akadémián....

1838

7. jan. 28. Az igazgató egy Ő Fenségéhez intézett felterjesztésben ... kéri azon határok kijelölését, mellyekig — minthogy a természet három országa s a kézművek köre olly roppant kiterjedésű — a magyar múzeum mint nemzeti intézet terjeszkedhetik ezen osztályok bővítésében...

23. márc. 28. Nádor Ő Fensége a Jankovich féle háznak düledő állapota miatt az ebben létező múzeumi drágaságokat és kéziratokat a budai országos pénztár épületébe vitetni rendeli.

27. máj. 30. Az igazgató jelenti a Jankovich féle gyüjtemény egy részének átvételét az abban levő képeket ideiglenesen az egyetem egyik nagy termébe javasolja tétetni s a drágaságok becsét maga meg nem itélhetvén kéri ezen célra Müller Lajos aranyművest 3 pfrtnyi napidij mellett megkerestetni.

28. jún. 16. Az igazgató jelenti Nádor Ő Fenségének, hogy a Jankovich-féle fegyvergyüjteményt már egészen átvette, megküldvén egyszersmind az ezeket tartalmazó névsorok másolatát.

29. jún. 14. Nádor Ő Fensége a Jankovich féle gyüjteményi képeket az egyetem terme helyett célszerűbbnek tartja a Ludoviceumba vitetni; Különben a Müller arany-

1841

33. jún. 27. Ugyanaz a múzeumi tárgyaknak a Ludoviceumba való áthelyezés módját helyesli és erre 200 pfrtnyi költséget rendel —

40—41. szept. 10—17. A nádor sürgeti az átvitelt

45. szept. 24. Az igazgató megküldi Ő Fenségének a Jankovich féle gyüjtemény régiségei feletti egyik névsort.

63. okt. 21. Az igazgató megküldi Ő Fenségének a Jankovich-féle gyüjtemény ... rendbeli gyürüinek egyik névsorát.

74. nov. 8. Nádor Ő Fensége tudósitja az igazgatót, hogy a régi épület kulcsait Pollak épitésznek adta át meghagyván ennek, hogy a még abban levő múzeumi tárgyak épségben tartassanak.

93.p.

1847

19. febr. 19. Vári Szabó Antal ügyvéd özvegy Jankovich Miklósné nevében a M. N. Múseumnak ajándékban hozza azon ércz szekrényt, mellynek belseje egyik oldalába Báthory Zsigmondné, másikába atyja Károly főhg viaszból készült mellképe van rejtve.

kig a saját sikereibe fulladt bele: az egyre élesebben elkülönölő és megerősödő kulturális intézmények, valamint a hihetetlen mértékben megnövekedett kulturális választék örvényébe.

Milyen következtetések vonhatók le a fentiekből a hazai helyzetre nézve? Legelőször, hogy a szolid biztonságot jelentő nyilvánosság kifakulása és eltűnése közös fátum, amellyel a fogyasztói társadalom útvesztőjébe merészkedvén minden kulturális rendszernek szembe kell néznie. Ha tetszik, ezt az árat fizetjük a megszerzett előnyökért — a szabadabb és tágabb kommunikációs csatornákért, a könnyebben hozzáférhető információért stb. — a békés modernizáció során. Bár minden társadalom a saját útját járja, az egységes, hagyományos publikum halála hovatovább *elkerülhetetlen*. Véleményem szerint, ha van gyökere az „elveszett középnek", a „kínos rendezetlenségnek és káosznak", akkor az elsősorban itt keresendő. Azért irányát vesztett a művészeti élet Magyarországon is egyre inkább, mert szétmorzsolódóban van a nyilvánossága, nincs *hová* irányítani. A művészetet figyelemmel kísérő és így összetartó, zárt kognitív térképre illesztő publikum hanyatlásnak indult, és nem látja el többé rendszerező, értelmező és legitimáló feladatát. A hátrahagyott szórványos és ingatag kognitív térképen azért „nincs pálya", azért nincsenek guruk, mert most mindenkire figyelni kell és mert nem figyel már senki sem.

A magyarországi helyzetet tovább bonyolítja és súlyosbítja, hogy mindez egy hirtelen rendszerváltás hátán megy végbe. Ez a korábbi nyilvánosság kataklizmáját már puszta hirtelenségével és erőszakosságával is drámaibbá teszi, de ennél többről van szó. Az a későszocializmus, ami után állunk, furcsa, bár sajátos módon kedvezett a művészeti nyilvánosságnak, míg az a kapitalizmus, amely előttünk terül el, egyelőre a fejlettebb égtájaknál jóval kedvezőtlenebb feltételeket szab a kulturális alrendszerek újjáéledéséhez. Anélkül, hogy akár egy pillanatra is dicsérni akarnám a későszocialista kultúrpolitikát, kétségtelen, hogy ez a rendszer akarva-akaratlanul rendelkezett néhány — *Merton* kifejezésével élve — látens funkcióval, amely elősegítette a viszonylag egységes, lojális és aktívan érdeklődő magaskultúra-publikum fennmaradását. Azáltal, hogy befagyasztotta a kulturális piacot és szűkre szabta a kommunikációs csatornákat, ez a rendszer egy stabil, zárt, jól kiismerhető terepet bocsátott a művészetek rendelkezésére, amelyben mind a „termelők", mind a „fogyasztók" jól megismerhették egymást és a kommunikatív játékszabályokat. A kulturális választék — részben a cenzúrából és részben a piac hiányából fakadó — szűkössége biztosította, hogy a gúzsba kötött nyilvánosság „elfogyassza" az egész rendelkezésre álló kínálatot, és közös élménnyé alakítsa azt: a hiány a kultúra területén is a szokásos tünetegyüttest produkálta — a sorbaállást, a felfokozott igényeket és érdeklődést, a magasabb (elsősorban nem anyagi, hanem erkölcsi és intellektuális áldozatokban mért) „árakat". Ugyanez a politikai rendszer teljesen akaratlanul felértékelte a kultúrát a nyilvánosság szemében azáltal, hogy kizárta az állampolgárokat a gazdaságban és a közigazgatásban való érdemi részvétel alól. Hasonlóképpen, és azt hiszem, kifejezetten saját érdekeit veszélyeztetve, a későszocialista rendszer felfokozta a magaskultúra iránti érdeklődést azáltal, hogy nem terelte el a közvélemény figyelmét egy valamirevaló populáris kultúrával, és mert az érdekesebb (és ezért veszélyesebb) képzőművészeket és humán értelmiségieket egy rendkívül karizmatikus ellenzéki vagy félellenzéki szerepbe kényszerítette bele.

Tovább gombolyítva ezt a szálat, egy szinte paradoxnak tűnő állításhoz jutunk el. A későszocializmus restriktív kultúrpolitikája a fullasztó intervenciók ellenére egy olyan helyzetet produkált, amelyben a képzőművészet és a humánértelmiség — kétségtelenül sanyarú sorsa ellenére — haszonélvezője lett egy mesterségesen gerjesztett nyilvánosság érdeklődésének. Ez a közeg jobban hasonlított a nyilvánosság XIX. századi hőskorára, mint a már rég bomlásnak indult nyugati kulturális nagypublikum. Egy tehetséges magyar írónak ugyan kisebb esélye volt nyugati társához képest a publikálásra — különösen, ha politikailag marginális íróról volt szó —, de ha egyszer sikerült neki, jóval nagyobb volt az esélye, hogy a széles közönség megvásárolja és elolvassa alkotását. Ez a kétarcú helyzet muzsikusra, társadalomtudósra és képzőművészre egyaránt vonatkozott. Ha György Péter szavaiból kiolvasható némi nosztalgia, akkor az valószínűleg innen fakad. A helyzet rossz volt, semmiképpen sem visszakívánni való, de kínált némi paraszolvenciát. A nyílt térbe elereszteti kiáltás elvész, de egy lakatra zárt szobában tisztán hallható.

E sajátos későszocialista nyilvánossággal szemben most a kultúra iránti igény és a publikum kínálta támasztéknak elsorvadásának veszélye fenyeget, és az ettől való rettegés tisztán kiolvasható György Péter szavaiból. Ha az *ancien régime* a maga ellentmondásos módján felhajtotta a kultúra ázsióját, akkor az új berendezkedés épp fordítva, lehűti a kedélyeket. A korábban egyenes és átvitt értelemben is szubvencionált publikum még nem vedlett át egy megfelelő anyagi és minőségi igényt támasztó kulturális piaccá, így valóban két szék között a pad alatt találja magát a képzőművészet és az irodalom egyaránt. A helyzet azért duplán veszélyes, mert a képzőművészetnek és a nyilvánossághoz kötött értelmiségnek nyugati társaihoz képest egyelőre nincs hová menekülnie. A politika és a gazdaság csak átmenetileg tárja szélesre kapuit a kulturális élet szereplői számára (amíg kiépülnek az új utánpótlási csatornák), és a külföldi kultúr-vendégmunkáspiac felszívóképessége véges. De nem volna célszerű a helyzetet az állami és piaci nyomás di-

JANKOVICH Miklós

Jankovich Miklós, a gyüjtő és mecénás, 1772-1846 : Tanulmányok. Szerk. Belitska-Scholtz Hedvig. Bp. : Akad. 1985 304 p., ill. (Művészettörténeti füzetek ; 17.)

Kölcsönzés

ge... Amikor a 20-as években egyszer ismét meglátogattam a Bauhaust Dessauban, úgy üdvözöltek, mint a Bauhaus diluviális korából származó lényt. Weimar a Bauhaus történetében az a korszak volt, melyben Gropius világos ideái számos változtatás után látható formát öltöttek"... Igen, ez a tapogatózás és keresés, a tévedések és felismerések, a kínzó kétség és lángoló megvilágosodás izgató ideje volt. Bolondozás és tréfacsinálás váltakozott befeléfordulással és odaadással, lázas kutatással és alkotóvággyal" — írta később jellemzően erről az időről Pap Gyula.[1]

Aműhelyekben, így a fémműhelyben is először a megmunkálandó anyag természetével, lehetőségeivel ismerkedtek meg szabad komponálás formájában. Az anyag megismerése tette lehetővé az új eszméket kifejező stílusforma kialakítását, mely megelőzte a célra irányuló funkcionális formát — a legsallangtalanabb forma sem független ugyanis a kortól.

Pap első tárgyai: hamutartó-szerű 3/4 gömbszegment és egy tál, a fém nyújtására és felhúzására irányuló gyakorlatok voltak. Az 1923-as első Bauhaus-kiállítás katalógusában reprodukált, 1921-ben készült *Vázája* még mindig technikai gyakorlat a nehezen felhúzható, hosszú nyakkal és öblös testtel, hogy a legyőzött technikai nehézségek után 1921—22-ben elkészítse tanuló-vizsgamunkáját (Lehrlingsarbeit): a sárga- és vörösréz meg bronz alapanyagú, két részből kalapált *Vízeskannát*. „Amikor Kandinszky meghallotta, hogy a nagy kanna elkészült, eljött, hogy lássa. Lelkesedésében azt mondta, hogy íme, a XX. század egyik plasztikája, a jelen Donatello-ja".[2] Az edény finom utalása *Schlemmer* bábuira nem károsítja a mű eredetiségét, sőt talán még gazdagít-

gáv
(alp
Bau
fotó
tört
ba k
mar
az ú
tóte
ső f
ráltá
szen
a sol
Így
csor
síti i
még
ható
ben
dazn
koro
ezt ő
kapc
Bauh
(Fén
a jele

Bá
tabb
készi
elejé
mag
kája,

JANKOVICH Miklós

Lánló Gyula: 150 éves a konfoglalásunk régénete: A benepusztai lelet és Jankovich Miklós emlékezete. = Népszava, 1985. ápr. 6. 10. 00

Jankovics Pál

1911/12

Ferkèpzomfoiskèvk

95, l

A elvisehetetlen fogság lelkileg megtörte, teljesen átalakította

1918 végén Jankovits csak forradalmi témákat festett. Gunyképet az önzeomló német és osztrák magyar birodalomról Torzalakokat Clemenceauról, Poincaréról Irtózatos gyülölettel beszélt a polgári társadalomról, amely tízmillió embert küldött a halálba. Szemében nem volt különbség nemzetek, győzők és legyőzöttek közt. Egy egészen új világban ett. Proletárfestővé lett. Meghalt a fogságban 1918. december ~~ébe~~ végén.

Keresztnevét Kunz sétol sem, emlétt.

I. köt. 1.–200. l.
II. köt. 1.–243. l., I.–XXIX. képes tábla

h. m. c. n.

U. o. II. k.
211, 212. l.
218. l.
223. l. 230. l.
231. l.

Jankovits [Pál]

magyar festő.

Ösztöndíjjal került Párizsba, (mindjet társai kicsaltak sőle s 3 évig F) a Az (első) világháború kitörésekor ott vehedt: Internálták. Utóbb mezei munkára adták ki s amit keresett, azzal festéket és vásznat vett. Nagyszerű képeket festett azokról a törökökről, akikkel együtt dolgozott valamelyik vendée-i nagybirtokos földjén. Festmenyeit azután elajándékozta. 1917-ben nyaran az ile d'yeni citadellába került. ~~Kiszabadulása után Magyarországra többe nem tért vissza.~~

Kuncz Aladár: Fehete kolostor. Feljegyzések a francia internáltságból 8. kiadás. II. k. Bp. é n. 145, 146. l.

F a legnagyobb nyomtatott

fordít → a tudoldon.

Jankovich Pál testő

szül. Nyíregyházán 1893

szept. 23. ág. ev.

1911–12. I. – első osztálybeli

rendkív. ~~[illegible]~~ – Ferenczy Károlynál – 6 elem.

1911/12. II. elsőosztálybeli Ferenczy

Károlynál (szül. 1893 dec. 19.)

~~1912/13. II. [illegible]~~

~~Ferenczy K., [illegible]~~

Legio XIII gem. VI. 205

Jankovich Pál, Jestő

Mergens litve.

Tasi József: Utazás a fekete kolostorhoz 7.

Nincsava, Bp. 1975 nov. 22.

Jankovich Ishán, építén.

L. Csorba Dezsó

Pólányi Károly: A Duna-part változásai

12-24

Magyar

Építőművészet Bp. 1983.

83/3.

JANKOVICS Miklós ~~fa~~ tanárgó (Eger)

1793 ikonosztár

Hausel Sándor: A balassagyarmati görögkeleti törvszég. Salgótarján, 1999.

17., ill

Önkormányzat Levéltára. Esztergom, 2000. 1

44. Fejér megye alispámjainak éves jelentése Megyei Történeti Évkönyv 24. (Kiadja a) Fej + Fejér megye 1886. évi térképe.

45. Fejér Lipót: A Szécsényi Izraelita Hitközség Szerkesztette: Galcsik Zsolt. (Kiadja a) Nógr

46. Fejezetek Győr, Moson és Sopron vármegy Horváth József. (Kiadja) Győr-Moson-Sopro

47. Félezer év. A Pápai Református Gyűjtemény gyűjteményismertető. Szerkesztette: Hudi Jó Gyűjtemények. Pápa, 2000. 58 p.

48. Fenyvesi László: Tanulmányok. Tolna meg regesztái. Tolna Megyei Levéltári Füzetek, 8 (Kiadja a) Tolna Megyei Önkormányzat Leve

49. Foki Ibolya: Zalaegerszeg 1850–1860. A v abszolutizmus idején. Zalaegerszegi füzetek Zalaegerszeg Kulturális Örökségéért Közalap

50. Földi Iván – Kazinczi Endre: Honismereti Községi Önkormányzat. Mátraszele, 2000. 13

51. Füzesi Miklós: Magyaregregy. Száz mag Domokos. (Kiadja a) Száz Magyar Falu Köny

52. A gazdasági élet dokumentumai a Mis Összeállította: Dobrossy István és G. Jakó Dobrossy István. (Kiadja a) Borsod-Abaúj-Ze

JANKOVICH Miklós gyűjtő

Vadas-pusztai Jankovich-kastély
terverője is ő volt, 1820 előtt

Komárik 1982 284-285.

JANKOVICS MIKLÓS faragó

Művtört. Ét. 1991. 117

EN ANYJA †
sina

szoly
, Benjamin ❑
, Leóna

†
náta

dizsár
ttila, Lúcián
Szörény
ejka

LKEDÉSE †

tfrid, Vidor
ike, Mór
, Oros,
oska, Athéné
†
Megyer
zséb
Teodolina, Ida
jmund
Metella
Szuzó Henrik
†
nda, Paula
a
, Karola
unda

FEBRUÁR

1 Szo Ignác, Szevér
2 V ÉVKÖZI 4. VASÁRNAP †
URUNK BEMUTATÁSA
A TEMPLOMBAN
GYERTYASZENTELŐ
BOLDOGASSZONY
Karolina, Virgínia

3 H *Balázs, Oszkár* (Anszgár), Celerina ●
4 K Ráhel, Corsini András, Rabán
5 Sz *Ágota,* Etelka, Modesztusz
6 Cs *Miki Pál,* Dorottya, Dóra
7 P Tódor, Trisztán ❑
8 Szo *Emiliáni Jeromos,* Aranka, Elfrida
9 V ÉVKÖZI 5. VASÁRNAP †
Abigél, Apollónia

10 H *Skolasztika,* Elvira, Szorina
11 K *Szűz Mária Lourdes-i megjelenése*
Bertold, Marietta
12 Sz Lídia, Lívia
13 Cs Ella, Linda, Relinda, Ricci Katalin
14 P **Cirill és Metód**, Eur. védőszentjei
15 Szo Kolos, Georgina, Gyöngyi, Szigfrid
16 V ÉVKÖZI 6. VASÁRNAP †
Julianna, Lilla, Filippa

17 H *7 szervita rendalapító,* Donát, Elek
18 K Bernadett, Konrád, Simon ○
19 Sz Zsuzsanna, Eliza, Manszvét
20 Cs Aladár, Álmos, Leó
21 P Damiáni Péter, Eleonóra, Nóra
22 Szo **Péter apostol székfoglalása,**
Gerzson, Kortonai Margit
23 V ÉVKÖZI 7. VASÁRNAP †
Polikárp, Alfréd

24 H **Mátyás apostol,** Edömér
25 K Géza, Cézár, Tarcal ☾
26 Sz Ákos, Passzionista Gábor
27 Cs Edina, Győző, Ottokár, Sándor
28 P Elemér, Oszvald, Román
29 Szo Szökőnap

MÁRCI

1 V ÉVKÖZI 8. VASÁR
Albin, Tóbiás, Zs
2 H Lujza, Kada
3 K Kornélia, Frigyes
4 Sz **Hamvazószerda**
Kázmér, Lőrinc,
5 Cs Adorján, Adrián,
6 P Leonóra, Nóra
7 Szo *Perpétua és Felic*
8 V NAGYBÖJT 1. VÁS
Istenes János, Z
9 H *Római Franciska*
10 K Ildikó, Etele
11 Sz Szilárd, Konstan
12 Cs Gergely, Maximil
13 P Krisztián, Rozina
14 Szo Matild, Paulina,
15 V NAGYBÖJT 2. VÁS
NEMZETI ÜNNE
Hofbauer Kelem
16 H Henrietta, Euzéb
17 K *Patrik,* Patrícia,
18 Sz *Jeruzsálemi Ciril*
19 Cs *SZENT JÓZSEF*
Jozefa, Józsa
20 P Klaudia, Hubert,
21 Szo Benedek, Bence
22 V NAGYBÖJT 3. VÁS
Beáta, Izolda, Le
23 H *Mongr. Tiburiusz*
24 K Gábor, Karina
25 Sz *URUNK SZÜLETE*
GYÜMÖLCSOLTÓ
BOLDOGASSZO
Mária Annunciáta
26 Cs Emmánuel, Man
27 P Hajnalka, János
28 Szo Gedeon, Kapiszt
29 V NAGYBÖJT 4. VA
Auguszta, Berto
30 H Zalán, Amadé, A

Jankovich Miklós

készitette a család vadasi kastélyának tervét

Müvészet és felvilágosodás 1978. Akadémia Kiadó

Bibó: A magyar épitészeti szakirodalom kezdetei

101 old.

Jankovics Miklós

1966 juniusában Erdélyi Miklós pincéjében résztvett az xxxx magyarországi első happeningen.

ke László: Dátumok a magyar avantgarde müvészetről.

Beke László: Dátumok a magyar avantgárdé müvészetr
MŰVÉSZET,1980.október 20.lap.

Jankovics Miklós

készitette a Március 15 téren lévő görögke

leti templom ikonosztázát.

Rajztanitás 1976/2/24

Dr Maksay:Müemléki séták

Jankovich Miklós [ ]

L. Ybl Miklós.

Miklósi Julianna Vaci utcán ... 3.

EST I HIRLAP, Bp. 1975. jún. 25.

Jankovics Miklós

egri „pác szobrász" 1789-ben. 1817-ben végrendelkezik.

Voit Pál itt.: Heves megye műemlékei II.

Magyarországi műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

5701

Jankovics Miklós

Szerémségből jött asztalos 30 évig ön-
állóskódott Egerben; a pesti, a miskolci,
és az egri ún. Rác templom ikonosz-
tázionjáb alkotta.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

70-Fil

Jankovics Miklós szobrász

a Március 15. téren álló görögkeleti templom belső faragványai Jankovics alkatása, a hazai keleti rítusú egyházművészet kicmelkedő műve. (említve)

Sziklai Júlia: Híres-neves épületek.

Esti Hírlap, 1975. jún. 25.

Jankovich Miklós

fazsobrász alkotásai az V. Petőfi Sándor téri görögkeleti templom belsejének ikonosztáza és faragványai (1797-99)

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc

stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973.

13351

3901

Jankovich megemlékezés Rácalmáson

Jankovich Miklós hamvait a családi sírkert rejti Rácalmás temetőjében.
Szülöttjének vallja hajdani birtokosát, a vármegyei táblabírót, „nagy tudományú magyar régiségek öszve szedőjét" e Fejér megyei község, – holott „csupán" nagyrabecsült halottja. Nincs mit csodálkoznunk e megható tévedésen: ma is áll az a 18. században épült (később jelentősen átépített) kúria, a család (egyik) nyári rezidenciája, amelyben az esztendő nagyobb részét a műgyűjtő földbirtokos is töltötte, s Rácalmás ennél is régebb óta a Jankovichok temetkező helye .
A községben 1994-ben alakult meg a Faluvédő Egyesület, amely célul tűzte ki többek közt, hogy emlékhelyet alakít ki Jankovich Miklósnak. Csaknem ugyanekkor vette fel az általános iskola a jeles polihisztor nevét; kapocsnak a múlt és a jövő között – ahogyan az iskola igazgatója fogalmazott. Kiválóbb példaképet a tantestület aligha választhatott volna a felnövekvő ifjúságnak. Ami az emlékhelyet illeti találkozott az iskola és az egyesület szándéka: kerüljön egy Jankovich Miklóst ábrázoló bronz dombormű a nemrég átépített-kibővített, szép iskola árkádos bejáratának falára. **Cyránski Mária** dunaújvárosi – egy ideje Dunaföldváron élő – szobrászművész boldogan fogadta el a megbízást, ügyszeretetből, önköltségi áron, noha kérdéses volt, sikerül-e előteremteni a pénzt, akárcsak a bronz árát is, az elhatározott időre, 1996. április 19-ére*, J. M. halálának 150. évfordulójára. Végül közadakozásból (amelybe a gyermekek papírgyűjtési pénze is beleértendő), ha nem is az évfordulóra, de a tanévzáró ünnepély napjára, június 21-ére felkerült a falra az ovális bronz dombormű, Jankovich Miklós reformkori hangulatú, nemes, méltóságteljes portréja. (Előképül a Nemzeti Múzeum korabeli ábrázolásai szolgáltak.) Úgy látszott, hogy a kalapozásból a bronz betűkre már nem futja, de aztán a Jankovich-leszármazottak jóvoltából a félköríves feliratozás is időben elkészült.
A bensőséges avatóünnepen a Jankovich-életmű kutatóinak egyike, Kolba Judit, a Magyar Nemzeti Múzeum munkatársa méltatta a névadó áldozatos tevékenységét, egy alkalmi gyermekkórus – a Jankovich Miklós Általános Iskola növendékei – pedig a névadó énekgyűjteménynek néhány dalát énekelte el.
Köszönet mindazoknak, akik avégett serénykedtek, hogy a millecentenárium Jankovich Miklós Rácalmásán emlékezetes lehessen.

Bóna Istvánné

---

* a sírkövön olvasható dátum

ÚJ ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSOK

BUDAPEST

A Magyar Nemzeti Múzeum új állandó kiállításának megnyitása után

Az 1996. évi millecentenáriumi ünnepségek kiemelt eseményeként került sor augusztus 19-én a Magyar Nemzeti Múzeumban az új állandó történeti kiállítás megnyitására. A „Magyarország története (az államalapítástól a millenniumig)" kiállítás a korábbit többszörösen meghaladó kiállításterületen, számos új szerzemény és lelet, valamint sok, kiállításon még soha be nem mutatott, műtárgy segítségével, szinte páratlan módon ad képet egy nemzet ezeréves történelméről.
Az ünnepélyes megnyitón a hazai közélet, a kormány, a parlament, a pártok, az egyházak, a társadalmi és a rokon szakmai szervezetek számos kiemelkedő képviselője mellett olyan neves személyiségek is megjelentek: Carter amerikai elnök, Habsburg Ottó, Tanaaka japán nagykövet úr és kíséretük.
A megnyitóra érkező meghívottakat a Múzeumkertben a Rendőri Ezred zenekara fogadta, a megnyitó ünnepi hangnemét Petrás Mária csángó énekes Szent István éneke és Jordán Tamás színművész Vörösmarty vers-szavalata adta meg. Dr. Gedai István főigazgató köszöntő szavai után, felkérésére, Horn Gyula miniszterelnök nyitotta meg és Kosáry Domokos akadémikus méltatta a kiállítást. Az ünnepélyes megnyitó keretében köszönte meg Dr. Gedai István a nyilvánosság előtt a Japán császári kormánynak a Múzeum számára adott becses ajándékát, a közel 80 millió forint értékű multimédia rendszert.
A megnyitó után előbb a nagy számban megjelent meghívottak, majd 16 órától este 20 óráig az érdeklődő nagyközönség tekinthették meg a sok belső és külső munkatárs odaadó munkájával, korszerű technikai és biztonsági feltételek alkalmazásával elkészült kiállítást.
A kiállítás – méltán – várható közönségsikerét mutatja, hogy már az első napon közel hatezer látogató tekintette meg a Magyarország középkori és újkori történetét bemutató termeket. A látogatók maradandó élményét szolgálják a megnyitóra elkészült szép kiadványok, a XI–XVII. és a XVIII–XIX. századot bemutató kiállításvezetők, és a „Magyar Múzeumok" a Magyar Nemzeti Múzeum múltját, jelenét és jövőjét bemutató száma is.

Heleszta Sándor

A Szépművészeti Múzeum új egyiptomi kiállítása

Azt hiszem, hogyha régi, letűnt, híres korok kerülnek szóba, az emberek képzeletében a görög és a

FÓKUSZBAN

Százötven éve halt meg Jankovich Miklós (1772-1846)

Ez év április 18-án múlt százötven éve, hogy meghalt jeszeniczei Jankovich Miklós.

A millecentenárium éve különös aktualitást ad e kerek évfordulón való megemlékezésnek, hiszen a magyar régészet elsősorban az első honfoglalás-kori lovassír, a benepusztai lelet közlőjeként ismeri és tartja őt számon. Ugyanakkor a magyar muzeológia csaknem minden szakága számos becses kincsét köszönheti szenvedélyes és áldozatos gyűjtő buzgalmának, a reformkori magyar kulturális megújulás historikusai pedig a kor egyik jeles mecénását, tudományszervezőjét tisztelhetik személyében.

A reformkori konzervatív nemesi nemzetfogalom aktívan cselekvő elkötelezettje, aki egész életét, vagyonát és gyűjtő szenvedélyét a magyar nemzet múltjának feltárására és emlékeinek megőrzésére szentelte. Hitte és vallotta, hogy a nemzet kulturális felemelkedése nem történhet meg a múlt ismerete, emlékeinek megbecsülése nélkül.

Őseit a jogászi pályán elért sikerek a család középnemesi eredetéhez képest jelentős vagyonhoz juttatták. Dédapja katona a török elleni felszabadító háborúban, nagyapja az esztergomi érsekség ügyvédje, apja jászkun kapitány, királyi táblai ülnök. Maga is a pozsonyi királyi akadémián végezte jogi tanulmányait, és jelentős Pest és Fejér megyei földbirtok, több nagy pesti bérház vagyonos tulajdonosa.

Gyűjteményeit 1793-tól folyamatosan gyarapította először csak könyvvásárlásokkal, de hamarosan érmek, régészeti leletek, ötvöstárgyak, fegyverek, képek és szobrok beszerzésével is. 1817-ben már a tízezret meghaladó könyvállomány első jegyzékét közölhette a Tudományos Gyűjtemény.

1836-ban a több ezer darabra rúgó és rendszerezett első gyűjteményt (Régiségek: Collectio antiquitatum archeologica, képtár: Collectio iconographica, kézirattár: Collectio manuscriptorum, könyvtár: Bibliotheca) az országgyűlés rendjei közadakozás útján vásárolták meg a megalapítandó Magyar Nemzeti Múzeum számára. Második gyűjteményét 1851-ben örökösei már árverés útján értékesítették, és ennek csak kisebb része került közgyűjteménybe.

Az MNM 1266 ötvöstárgyat és 158 fegyvert őriz ma a Jankovich-gyűjteményből, közülük a leghíresebb az Ipolyi Arnoldtól vásárolt Bakócz-kereszt. A nem magyar vonatkozású ötvöstárgyak az Iparművészeti Múzeumba kerültek.

Az Országos Széchenyi Könyvtár második alapítójaként tiszteli, hiszen Széchenyi Ferenc adományait az ötszörösére, a segédkönyvtárat háromszorosára gyarapította, és 300 kötet középkori kódex is az ő gyűjteménye emlékét őrzi.

A száznál több festmény és szobor, a metszetek, térképek legértékesebb darabjai alapját képezik a Szépművészeti Múzeum Régi Képtárának és Szoborgyűjteményének, a Nemzeti Galériának, de a Történelmi Képcsarnoknak is.

Mecénásként és mentorként részese volt szinte minden szellemi vállalkozásnak, legyen az a Tudós Társaság létrehozása, vagy játékszín szervezése, tudományos vagy művészeti társaság, rendezvény. 1831-től az MTA tiszteletbeli tagja. Az első magyar nyelvű tudományos folyóirat, a Tudományos Gyűjtemény alapítói között találjuk, sokáig a szerkesztőbizottság elnöke volt, és 40 tanulmányt közölt lapjain.

Még 1790-ben, Kovachich Márton György irány-mutatása alapján kezdett hozzá a magyar nemzeti bibliográfia szerkesztéséhez, melynek 30000 tételt tartalmazó hat kötetnyi kézirata 1832-re készült el (Universalis Bibliotheca Hungarica).

Noha régészeti gyűjteménye legtöbb darabját is vásárlás útján szerezte, (az első gyűjteménynek csak 26%-a származott földből), igyekezett különös gondot fordítani a lelőhely és lelőkörülmények kiderítésére is. Ennek megfelelően a régészeti tárgyak kb. felének lelőhelye ma is ismert. Közülük a legkorábbiak a Nógrád megyei Kisterenye-Hársashegy késő bronzkori aranytárgyai. Ott személyesen is átvizsgálta a terepet, és publikálta is megfigyeléseit.

Számos régészeti tárgyú cikke közül az első az erdélyi Várhelyen talált római mozaikokról 1825-ben jelent meg a Magyar Minerva hasábjain. Legjelentősebb tanulmánya az Egyeden talált Isis-edényről szól. Ásatásokat is végzett 1816-ban és 1818-ban Szombathelyen, 1827-ben Százhalmon (Százhalombatta). A római mázas kerámiáról írt kéziratos tanulmányában első alkalommal különítette el a terra sigillátákat. Jelentősek numizmatikai tárgyú szakcikkei is: a Gellérthegy oldalában előkerült lelet kapcsán 1827-ben Vencel király pénzeiről írt értekezést. Rengeteg adatot gyűjtött össze szemtanúktól a középkori budai, pozsonyi és esztergomi vár, a székesfehérvári bazilika 18. században elpusztított középkori maradványairól.

1978-ban elhunyt leszármazottja, a lótenyésztés történetéről írt monográfia és más helytörténeti tanulmányok szerzője, ifj. Jankovich Miklós régi közmondással mentegetőzött szépapja munkásságáról írt tanulmányában: „Quis genus iactat suum, aliena laudat." E sorok írójának nincs oka ilyen magyarázkodásra, hiszen a jeszeniczei Jankovich család nem „genus meum". Az a tény, hogy e megemlékezés megírására mégis engem kértek fel, tehát csak a névrokonság és a véletlen műve.

Jankovich B. Dénes

Jankovich Ilona

sikdíszítés

1923.

Címtár 1930. 84. l.

Albert
406. ~~[illegible]~~ Zimmermann.
Sz. Zittauban 1808 szep
október 18-án.

San Remo látképe.

Az előtért balról a
hová széles út kanyarodik,
ki baljával botra támaszkod
kis gyermeket visz, egy hár
va siető piros kalapú hölgy
kupolás tornya uralja. Jobb
több vitorlással. Az égbolt
jobbra: „Albert Zimmermann".

Vászon, méretei 69
Értéke 800 K. -- Havas Emil
907). -- Az adományt ~~tudomás~~ elfog
5395 (1950-909) és az 1910
sz. leirat. — Bejelentete
9r).

Sz.
51
Át.

Jankovics Ilona

Alexsil

1927

Éimisk 1930. 84. l.

t Zimmermann.

er 20-án. † Münchenben 1888
r 18-án.

iklára épült város foglalja el,
, melyet egy hátrafordultan
támaszkodó kis fiut vezet,
ket visz, egy hármas munkás-
ető piros kalapú hölgy élén-
ı kupolás tornya uralja. Jobb-
zén több vitorlással. Az égbolt
ól jobbra: »*Albert Zimmer-*

·5 cm. — Lelt. sz. 4064. —
ajándéka 1907 április 30-án
elfogadta az 1909 november
ız 1910 február 25-iki 656
lentetett 1912 márczius 21-én

III
586 (4064)
662 (587).

586

Aj

Jankovich István

IV. éves építészhallgató

a Wellisch Alfréd nevét

viselő 1941/42. évi alá-

kitványi pályázaton

I. díjat nyert.

MMÉEK közl. 1942. ♦

Közgyűlési beszámoló. IV.

30. l.

♦ Esterházy,

beszámoló

<Jankovich István>

II. éves építészhallgató

Csányi-tanszék-

<> A veszprémi Gizella-kápolna.

Technika 1940.

129–134. l. képekkel és műszaki rajzokkal.

85 rézmetszetábrával, 27 fény-nyomatú és 3 színes táblával.

I.–VII. + 1.–96. ll.,
I.–XXXVI. képes
tábla.

Budapesten,
Pesti könyvnyomda r. t.
1895.

< Jankovich István >

építész? cikke
v. měrnok

< Jt városszerkezet és
Budapest újjá-
építése. Városi
Szemle 1946. 202-
224. l.

< Jankovich István >

Könyve

< > A városszerkezet
és Budapest újjá-
építése Bp. [1946]
24 l.

Borsod

Apátfalva, cziszter
Bóldva, r. k. temp
Borsod, várrom.
Cserépfalu, ref. te
Cserépváralja, ten
Dédes, várrom.
Diós-Győr, várrom.
Eger-Farmos, r. k
Földvár az aranyo
Geszt, Leányvár ro
Kács, várrom.
Zárda marad
Kis-Győr, Halom v
Harsár vár
Leányvár.
Kecskevár.
Kusityán, zárdaro
Lászlófalva, ref. t
Martonyi, klastrom
Miskolcz, ref. temp
Fatemplom.
Noszvaj, ref. templ
Okod határában Mu

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET

NYOMTATVÁNY

3 f
bélyeg

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

41.947. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR MŰEMLÉKI KIÁLLÍTÁS

MEGNYITÁSÁRA 1942. NOVEMBER HÓ 25-ÉN, SZERDÁN D. U. 6 ÓRÁRA
A NEMZETI SZALON V. ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE.

GRÓF ZICHY JÁNOS
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

GEREVICH TIBOR
A MÜEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK
ELNÖKE

HUBAY CEBRIAN ANDOR
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS DECEMBER 8-ÁN, KEDDEN ZÁRUL. MEGTEKINTHETŐ NAPONTA
10-TŐL 4-IG.

Jankovich István

Békásmegyer község-
központ tesvp.
díjazva

MMÉEKözl
1943. 46. l.

/ Jankovich István >

cikke

< > Dér városren-
dezési kérdései.
Technika 1944
60. l.

Dr. BECSEY KÁROLY
ÜGYVÉD
SZEGED, Széchenyi-tér 5. I. em.
—
TELEFONSZÁM 398.
—

Tekintetes

Szerencsés

A Szeged Délvidéki
megbizásából tisztelettel fel
mazó 180 Kor. 55 fill. tőke
jától járó 5 % kamataiból ál
díjával és költségével együt
teni, mert különben a legnag
ladéktalanul folyamatba tenn

MDK

Janovits István

Ujságrajzolók karikaturakiállitása. Uj Ember, 1946. okt. 13. 8 l.

Jankovits István

festő

Szépművészet 1941: 328. l.

(A Királyi Magyar Egyetemi Nyomda könyvművészeti kiállítása.)

tendő kimagasló alkotása. Komoly feltűnést fog kelteni *Janovits István*nak, az egyre elismertebb hírű grafikusművész kiállítási anyaga. A művész nemcsak „A Magyar Könyvbarátok" kiállítási-részlet elrendezésében mutatja majd be erősen egyéni törekvéseit, hanem nagyszabású és nagyméretű grafikai alkotásaiban is.

Janovits István
grafikus

1.

M. Könyvszemle
1942. 464. l.

Jankovics István

1 drb II, 1 drb III. díj.

Rátz György

1 drb I. díj.

Székely László

1 drb. II. díj,

Szendrői Jenő

1 drb II. díj 1 drb III. díj

Hidassy Lajos
Szilágyi Jenő
Gebhard Béla
Zöldy Emil

egyenként III. díj.

[illegible]

Hegedűs Béla: A Telepes ház. Az Országos Földbirtokrendező Tanács tervpályázata. Új Epítészet 1946. 1. sz. 10. l.

Janikovits István

25. **Fertsek Ferenc:** *Pubi és a körülmények.* Ez az ifjúsági munka, melyet mindenkinek el kell olvasni, aki ifjú, aki szülő, s mindenkinek, aki számára jelent valamit az ifjúság. Janovits István illusztrációival. (Bolti ára 3·80 P.)

Pontértéke: 6.

Diarium 1939

Jankovics István

1896/97 - 1900/1 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

95.0.

Jankovich. István

mil. Pruszka 1872 febr. 20

Rk.

1896/97 I. o. rajztanárjel.

1897/98 I. II. " —

1897/98. II. " " "

1898/99 I II. 3 éve rajztjel

1899/900 II. 4 " " "

Mérföldmutató kövek, római

V. 261.

Jankovich István

kisegítő tanársegéd.

Állami ösztöndíj a
római ~~Ea~~ Collegium
Hungaricumba az
1943/44. tanévre.

Nemzeti Újság
1943. júl. 4.
(Tanulmányi ösztöndíjak)

Pesti Hirlap
1943. júl. 4.
(Kik kaptak a
tanulmányi ösztöndí-
(jat ?)

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter

1.700/1940.III. szám.

BUDAPEST 1941 JAN 21. N 3 5

A Müemlékek Országos Bizottsága tek.Elnökségének

Budapest, IX.Hőgyes Endre

Hivatalból.

Közegészségügyi ügyben

Jankovich István

épitész

szül. 1920. Bpest

bpesti mücgyetem

Szabó Ernsi jegyz

Jankovich István és

Juhász Jenő

épitérsek

nincs éd.

Magyar Építőművészet

1943. 64. l. 67 l. (Békés-megyer Községközpont tervpályázata, képekkel)

Fentich díjazott terve repr.

fél egy-egy bajvívót állítson ki lovon, kato
napjától számított 15 napra.

A kitűzött időben Budán az ország
a király előtt páncélosan, sisakkal jól lefödi
sek előtt előbb lándzsáikkal rohantak egy
súlyosabban ütlegelték egymást, és alkon
az Eszényi fiúk vívója, „az Úr segedelmé
nem kis kárára.

A bajvívás a lovagi életnek egyik
kevesebb veszedelemmel is —, mely pó
képzésnek tekintették a csatákhoz és fel
pompájával és ékességével.

Ünnepi alkalmak közé tartoztak a b
mes hadjáratát fejezte be ünnepi békeköt
tengerpart felszabadítását biztosította, a
1358 februárjában. A legyőzött Velenc
Benintendi kancellár képviselte. Ott tal
Ferencet, Padova urát, Albert és Menyhé
fejedelmet, Felsőolaszország több váro
Nagy Lajos pompás kísérettel vett részt
zágrábi, László veszprémi püspökök, a
tagjai, Várnai perjel, Szécsi Miklós orszá
vettek részt az ünnepélyes eskütételen.

Hasonló ünnepélyességgel ment végb
békekötés, illetve annak magyarországi me

Jankovich István megvásárolt terve, repr. MDK

Tervpályázat a bpesti szállodasor uujáépitésére

Tér és Forma 1946. 7-9.sz.

Jankovich István ejutei M.D.K.

Terve falusi lakóház ejutésére

Falusi lakóházak Bp. 1948 14-15

M. J. K.

Jean-Pierre Babin épouse

Terre Jaune Laboratoire Agronomie

Tahiti Laboratoire Agr. Téléph. 14-12

M. D. K.

JANKOVICH István építész

Kriszácsi Ádám - Pongrác Pál

Homorud. Rendezési terv

Farkas Tibor - Polonyi Károly: Beszámoló a délmagyarországi árvízsújtotta területek újjáépítéséről

Magyar Építőművészet 1956 (V.) 272. l.

MDK

Jankovich István tanársegéd

1943-44 ösztöndij. Coll.Hung. Roma

Tanulmányi ösztöndijak. Nemz.Ujs. 1943.jul.4. 5.l.

MDK

Jankovich István, tanár

1943-44 ösztöndij, Coll. Hung. Roma

Kik kapták a tanulmányi ösztöndijakat? Pesti Hirlap 1943. jul. 4. 8.l.

MDK

Jankovich István épitész

Jankovich István és Juhász Jenő épitészek, Békásmegyer községközpont tervp.-an, tervuket dijaztak. Repr.

Magyar Epitőművészet, 1943. 64, 67.l.

JANKOVITS ISTVÁN, épitőmester

,Szegeden dolgozott. Az árviz után épült, de szorosan az árviz előtti eklektikához tartozó épület. A romantika és korai eklektika formáinak zamatos keveredése teszi érdekessé Kalmár Imre Laudon-u. 969. sz./ma Mikszáth Kálmán u./A tervet Jankovits irta alá, valószinüleg ő maga is készitette. 260. old. 80. jegyz

TÖRÖK LÁSZLÓ: A szegedi eklektika 227. old

A MÓRA FERENC MÚZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

JANKOVITS ISTVÁN,épitőmester

A Kalmár Imre házon kivül csak egy tervet hozhatunk kapcsolatba vele,amely azt bizonyitja,hogy már az árviz előtt is Szegeden dolgozott,s a Hoffer-féle irányzathoz tartozott.Ez Maróczy József háza Rókuson,Terézia és Mihály utcák sarkán lévő 850.sz.telken,Készitette Jankovits András ipar épitész". 260.old. 81.jegyz

TÖRÖK LÁSZLÓ: A szegedi eklektika 227.old

A MÓRA FERENC MÚZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET

NYOMTATVÁNY

3 f
bélyeg

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

41.947. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR MŰEMLÉKI KIÁLLÍTÁS

MEGNYITÁSÁRA 1942. NOVEMBER HÓ 25-ÉN, SZERDÁN D. U. 6 ÓRÁRA
A NEMZETI SZALON V. ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE.

GRÓF ZICHY JÁNOS
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

GEREVICH TIBOR
A MÜEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK
ELNÖKE

HUBAY CEBRIAN ANDOR
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS DECEMBER 8-ÁN, KEDDEN ZÁRUL. MEGTEKINTHETŐ NAPONTA
10-TŐL 4-IG.

M.D.K.

Jankovich István, építész

Juhász, Bajzát, Patz és Tattagval körös terve a két első díj egyikét nyerte el a Kőrmunkatanács Békés-megyei körpontú tervére hi-vet pályázaton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1943. LXIV. évf.

márc. 25 sz. 6. old.

P. Jankovich István

Nig. ep. hallg. 1942-43

Kotsis-tanrich

Szanatórium a Kis-
sváthegyen (Terve-
zet) Távl. kép és alap-
vajzok.

Technika

1943. 346, 347. l

Erster Band. Von der Gründung des Stiftes bis zum Ende der Hussitenstürme 1048–1449.

I–XVIII + 1.–534. M. — Brünn
Carl Winiker
1849

II. Band. Vom Ende der Hussitenstürme bis in die Gegenwart 1449–1848. Mit 2 Kupfertafeln und 1 lithogr. Plane.

I–XVIII + 1.–471. M.

2 képes tábla, 1 térkép — Wien
Carl Gerold's Sohn
1868

Jankovich István

TU. é. ép. hallg. 1941-2.

Templom és kolostor
Balaton Szentmihály-
hegyen. (Tervrajz)
Ábrával és alap-
rajzzal.

Technika
1942. 169. l.

Kotsis-Tanszék

Jankovich István

IV. é. áp. hallg.

Dunamenti nyári vendéglő terve.

A Wellisch Alfréd alapítványi pályázaton 1941. I. díjat nyert.

Repr.

Technika

1942. 11. l

Mův.

i. 54

1 köt. 8°

Éber

László

A művészi ábrázolás az olasz
és németalföldi festészetben.

Tanulmány.

~~Aczél Viktor~~

Jankovich István

nincs céd

a sepsiszentgyörgyi pénzügyigazgatósági székház tervpályázatan megvétel

MMÉEKözl

1944. 232. l

Aczél Viktorral közösen Elszitett terv

tató Gáspár" (ifj. Heltai Gáspár) írt, kelt „Colosuárat 27. May 1590"-ben, amiből következtetni lehet teljes joggal, hogy ez a Cisio már első kiadásban 1590-ben jelent meg és 1592-ben már második kiadásban látott napvilágot. Csakhogy ez merő feltevés, mivelhogy az 1590-iki esetleges első kiadásból eddig nem ismerünk egyetlen példányt sem. Ifj. Heltai e Cisiót, mint ő maga is mondja, németből fordította. Egyetlen példány ismeretes e Cisióból, amely az Akadémia könyvtárában van.

1593-ból ismeretes a „Judicium Magyar Nyelven, az O és Vy Kalendarium szerint Christus Vrunk születése után M. D. XVIII. esztendöre; Tenatius János M. Az Krakai fő Oscolaban rendeltetett Astrologusnak irásából Magyarra fordittatott Debreczenben." Weszprémi és Sándor István azt tartották e Judiciumról, hogy ez a második régi magyar nyelvű kalendárium. Mint már az előzőkből is látjuk, ez a feltevés hibás.

1597-ből ránk maradt a „Calendariom és ez mostani M. DXCVII. esztendőben történendő néminemü dolgokrol. Az Craccai Bernard Doctor irásából. Magyarra fordéta Peechi Lokach. Nyomt. Nagy Szombatba." E könyv e nemben az egyedüli és Farkas Lajos könyvtárának kincse.

1599-ből fennmaradt az „O és Vy Kalendáriom. Christus Urunk születése után 1599 Esztendöre. Ujfalui Imre Debreczeni Schola Mester által irattatot és azon délre szamlaltatot. Debreczenben." Nagy nyolcadrétű példány. E naptárból csak az első ív őriztetik az Erdélyi Múzeumban, amelyet Lugosy József ajándékozott a múzeumnak. Más példány nem ismeretes.

Ismeretlen megjelenési évre tekint viszsza a „Calendariom magiar nielwen. Szekel' Estvan" nyolcadrétű könyvecskéje. Címlapjának több mint kétharmadát a magyar címer foglalja el.

E kalendárium kétségtelenül Vietor Jeromos krakkói nyomdájában készült, mert a könyvecske betűi erre vallanak. Az is bizonyos, hogy a könyv megjelenése 1538-nál későbbre nem tehető, amit a könyvecske előbeszédjéből lehet határozottan megállapítani.

Székely Istvántól Krakkóban 1538-ban már két könyv jelent meg, ú. m. az első „Istenes Énekek", a második pedig „A Keresztyénség fundamentumáról való tanuság", feltehető tehát, hogy e fenti és gyermekeknek szóló örökös kalendárium is vagy 1538 előtt közvetlenül, vagy 1538-ban, vagy pedig 1539 után közvetlenül látott napvilágot.

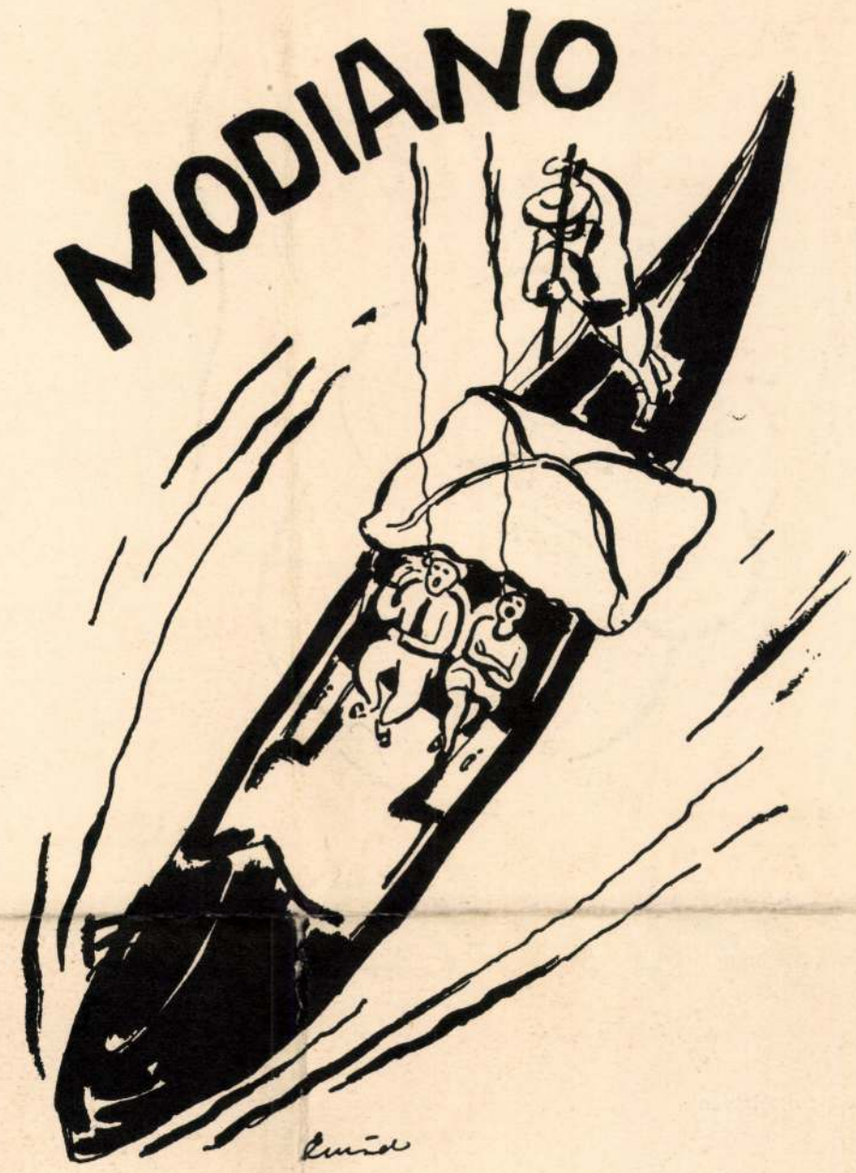

Emőd Aurél

eltüntetni. Nem csoda, ha a felgyúlásra váró vásárlókedv még csak szikrát sem akart fogni: megelégelték a reklám eddigi módjait, valami új és megbízhatóbb formát kellett találni.

A bizalom akkor kezdett visszatérni, amikor a grafikus ábrázolás helyett a valóságnak megfelelő hű kép, a fotográfia nyomult előtérbe. A gonddal, instruktív realizmussal készült fotó bizalomgerjesztőbb volt minden eddigi hirdetési módszernél. Az apró kis trükköknek, előnyök kihangsúlyozásának, hibák eltüntetésének olyan szűk tere nyílt csak, hogy a fotós hirdetés, ha egyébként a célnak megfelelően volt megkonstruálva és elfogadható árut ajánlott, a vásárlási kedv maximumát váltotta ki. A vevő a vásárlásnál valóban azt is kapta, amit a hirdetés egyszerű világossággal ajánlott. Ha a fotós hirdetésnek éppen pszihológiai alátámasztottságánál fogva olyan jelentős sikerei vannak, felmerül a kérdés, miért nem hirdet hát mindenki fotóval? A válasz egyszerű. Először is az áruk csak egy meghatározott fajtájánál szükséges és hatékony a fényképes ábrázolás (értékes könyvet még senki sem vett csak azért, mert a hirdetett kötet fotográfiája vevőszándékot ébresztett benne), másodszor a régi módszerhez való megrögzött ragaszkodás is súlyos akadálya a fotós hirdetés-

Janovits István

nek. A kísérletezés keserű tapasztalatai is gyakran kedvét szegik a hirdetőnek. Valaki ajánlja neki az újszerű fotóreklámot vagy véletlenül látja valahol, erre sürgősen felhivatja a szomszéd uccából a fotografust. A hirdetés költségeit nálunk még a legtöbben kidobott pénznek tartják, ezért takarékossági szempontoktól vezérelve, valami vásári fényképészt bíz meg a munkával. Természetes, hogy a derék mesterember nem tudja a rábízott feladatot kellő ügyességgel és rátermettséggel megoldani, csalódottan fordul a rendelő a régi metódushoz, a tisztán szöveges vagy a grafikus megoldáshoz.

A csökönyös konzervatívok majd lassan önmaguktól is megpuhulnak, a csalódottaknak azonban ne szegje kedvét a sikertelenség, amelynek tulajdonképpeni okozói ők maguk. A hirdető fél és a grafikus fotóművész megértő együttműködése tud csak hatásos és eredményes reklámot létrehozni. A hirdetés tervezője előkészíti és formába önti a kép művészi hatásténye zőit, az iparos, a kereskedő pedig a felvételnél az eladásra fontos momentumokra ügyel. Hogy csak egyet említsünk: a lencsének a vevő szemszögéből kell beállítva lenni, mert csak úgy hat realisztikusan és mégis tetszetősen a kép. A fényképezőkamara helyettesíti a vásárlót: a kép megtekintésénél abban az illúzióban kell tartani, mintha maga állna a hirdetett áru előtt. A kellemes fény és árnyékhatásra különös tekintettel kell lenni, a retust lehetőleg teljesen ki kell kapcsolni, mert a legtöbb gyanakvásnak ez az okozója.

A könyvecske az Erdélyi Múzeum tulajdona és ez a példány egyedül áll a bibliográfiában, amelyet először Kazinczy Ferenc ismertetett Kulcsár István Hazai és külföldi tudósítások 1808. évfolyamának 31. számában és amelyet ugyancsak ő a legrégibb magyar nyomtatott kalendáriumnak tart, részint előszavának stílusa, részint a kalendáriumban téntával írt feljegyzés miatt. Az előszó így hangzik: „Mikoron minden nemzetek látnák, hogy az ü nyelvén Calendariomot szerzenec, kiből esztendőnek Innepit megtudhatni, igen jónak vélem én is, hogy az magyar nyelvre az Calendariomot forditanám, kiből megtudhatnák az gyermekek nem csak az innepeket, hanem hány hét lenne minden esztendőbe az hus hagyat, mely nap lenne meg az ujság, hány órán támadna fel minden napon az nap, mikort kezdetnék e az tavasz, nyár, ősz, tél, kibe ennek felette be csenáltam az magyar Cisiot, hogy könyv nélkül is az innepeket megvethetnék, kivel vélem, hogy valamit használnék az magyarul olvasó gyermekeknek, kit jó neven ha veendek, többre és nagyubra ennek utánna igyeközünk. Isten tartson meg benneteket." A nyomtatási évet azonban csak hozzávetőleg határozza meg e szavakkal: „a 26-ik lapon álló hushagyat táblájának lineája elébe tintával irta fel az esztendőket egykori birtokosa, nyilván, hogy az adott esztendőben előforduló hushagyat idejét bajos számlálgatás nélkül is egyszerre felelje a szem. A tizenkettedik sornak előbb az 1550-t irta s így méne le tovább, ugy hogy az utolsó (19-ik) sor elébe az 1557., a legelső elébe pedig osztán az 1538. esett. A kalendáriom tehát már 1549-ben ki volt adva." Ez a meghatározás azonban nem bizonyítja azt, hogy ez a kalendárium 1549 előtt tíz, esetleg több évvel is meg nem jelenhetett volna Krakkóban.

Irodalomtörténeti szempontból igen érdekesek a hónapok elé versnek mondott kezdetleges sorok. Például:

Boldogasszony (január) havára:

Vigan lakik Boldogasszony hava hó pecsenyjével
Vigan tartja az ű vendégét az meleg szobába

Szentgyörgy (április) havára:

Szentgyörgy hava teremt nekünk szép virágokat.
És meg tiltot rétet sok jó szénáért.

Kisasszony (augusztus) havára:

Szénát hordat, házat rakat Kisasszony hava
És jól lakik ért gyümölccsel ű jó kedvvel

Egy teljes példány, melyben a 12. és 13. oldal kézírással van pótolva,

Magyar Grafika
1931. 5-6 sz.

JAKOVITS József

KOVÁCS Péter: Fejezetek a magyar szobrászat közelmultjából. = Életünk, XXVIII. évf. 1990

772,774,

Jankovits József

szobrász

cród
z

Fényszóró

1945. okt. 31.

(A Munkáskultur-
szövetség művész
otthonában)

Darnvári népkv. X. 163.

Jankovics József

szobrász

lásd

Jakovics I.

alatt.

Fibula browzbół, zdmai VIII.147

JANKOVICS JOSEFF, magyar szabómester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a vá-
Ros XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik
pár évvel későbbi. 64. mesterség, 519. név. Az arab számok
a két listát, a rómaiak az öt osztályba való besoro-
lást jelzik. 26[illegible].old
/ 1,2./ 1:IV., 2:V. magyar szabó. 26[illegible].old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott
a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX.
1967-68. Székesfehérvár

Jakovits József, szobrász

h.: Deim Pál

Németh L.: Képek, szobrok ... 209-212.

Látóhatár, Bp. 1977. október

Jankovics József

Lajr (reprró)

Kortárs 1964 III. n. 386old.

MDK

Jankovits József
Törzs

Európai Iskola XXXIII. kiáll. 1948. ápr. 25.

MDK

Jankovits József
Pár

Európai Iskola XXXIII. kiáll. 1948. ápr. 25.

MDK

Jankovits József

"Torzó", terrakotta

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzóm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 11.l.

M.D.

Jankovics József

A "mai magyar absztraktok" között emliti nevét Vajda István, aki a Semmelweiss utcai könyvesbolt galériáján kiállitott müvekről ir.

Szinház, Bp. 1947. febr. 26.-márc. 4. III. évf. 9. sz.

A PÉCSI KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS MŰBARÁTOK TÁRSASÁGA

ÁLTAL 1933 MÁJUS 28 ÉS JUNIUS 1 KÖZÖTT A VIGADÓBAN RENDEZETT

ELSŐ

TEHETSÉGKUTATÓ KIÁLLITÁS

TÁRGYMUTATÓJA

DUNÁNTÚL PÉCSI EGYETEMI KÖNYVKIADÓ ÉS NYOMDA R.-T. PÉCS

Pécs városi Villamostelep Pécs

Készit:

Villamosvilágitási és erőátviteli berendezéseket.

Elad:

Izzólámpákat, csillárokat, villamosvasaló- és főzőkészülékeket, motorokat.

Légszeszgyár-utca 13. szám

Költségvetés dijtalanul Kedvező fizetési feltételek. Nagy raktár

ÁMON NÁNDOR tanuló

1. Tájkép, olajf. ..... mgt.
2. Tájkép, olajf. ..... 10 P

RUSZNÉ, BABOSS KORNÉLIA főerdőmérnök neje

3. Muskátli virágok, olajf. ..... 60 P
4. Orgonavirágok, olajf. ..... 50 „
5. Őszi csendélet, olajf. ..... 40 „
6. Falusi táj, olajf. ..... 25 „
7. Bárányúti részlet, olajf. ..... 10 „

BACH MÁRTON asztalos segéd Németbóly

8. A felfeszített Krisztus, fafaragás ..... 20 „

IFJ. BACSA ANTAL elemi isk. III. o. tan.

9. Mozdony, ceruzarajz, ... mgt.
10. Játékautóm, ceruzarajz ..... mgt.
11. Öcsém, ceruzarajz, ... mgt.

BÁGYI HENRIK szobafestő

12. A vén cigány, olajf. ..... mgt.
13. Falusi házsor, olajf. ..... mgt.
14. Nagyapám, olajf. ..... mgt.

BLEIL ÖDÖN kereskedő

15. Engedjétek a kisdedeket hozzám, olajf. 100 P
16. Mecsekszabolcsi részlet, olajf. ..... 20 „
17. Veranda, olajf. ..... mgt.

BODOR JÁNOS porcellán-festő

18. Parasztlakodalom, vízf. ..... mgt.
19. Nyári zivatar, ceruzarajz ..... mgt.
20. Huszártámadás, ceruzarajz ..... mgt.

IFJ. BRUCKNER JÁNOS szobafestő

21. Pilátus előtt, pasztell ..... mgt.
22. Székesegyház, szénrajz ..... mgt.
23. Az élet, pasztell ..... mgt.
24. Ipar, pasztell ..... mgt.
25. Érzés, pasztell ..... mgt.

DELI ISTVÁN fémipari isk. tanuló

26. Tájkép, olajf. ..... 15 P
27. Tájkép, olajf. ..... 10 P

EILINGSFELD MÁRTON mázoló-segéd

28. Tájkép, olajf. ..... mgt.
29. Tájkép, olajf. ..... mgt.

FARAGÓ JÓZSEF reál isk. II. o. tanuló

30. Tájkép, olajf. ..... 5 P
31. Tájkép, olajf. ..... 5 „

FEJÉR JENŐ fémesztergályos

32. Istenkuti részlet, olajf. ..... 65 P
33. Bánya részlet, olajf. ..... 12 „
34. Gyümölcs csendélet, olajf. ..... 12 „

FODOR ISTVÁN fényképész

35. Tengerparti részlet, vízf. ..... mgt.

IFJ. FRÖHLICH FLORIÁN irodai gyakornok

36. Plakát tervezet, rajz ..... 40 P
37. Téli táj, olajf. ..... 40 „

FRŐHLICH LAJOS KÁROLY orvostanhallgató

38. Sectio, olajf. ..... 100 P
39. Patak, olajf. ..... 30 „

FÜZY TIBOR keresk. segéd

40. Buksi, olajf. ..... 60 P
41. Megváltónk, olajf. ..... mgt.

GAÁL MAGDOLNA városi tisztv.

42. Zsákmány, olajf. ..... 50 P
43. Téli táj, olajf. ..... 30 „
44. Csendélet, olajf. ..... 20 „
45. Tettye felett, olajf. ..... 20 „
46. Patacsi ház, olajf. ..... 10 „
47. Tóparton, olajf. ..... 6 „
48. Csendélet—Szamócák, olajf. ..... 50 „

GODA SÁNDOR műszaki rajzoló

49. Élet — halál, olajf. ..... 50 P
50. Tanulmány, szénrajz ..... mgt.
51. Tanulmány, szénrajz ..... mgt.
52. Tanulmány, szénrajz ..... mgt.
53. Tanulmány, szénrajz ..... mgt.

GYARMATHY TIHAMÉR VIII. reálisk. tanuló

54. Zenei álmok, olajf. ..... 200 P
55. Apacstanya, olajf. ..... 150 „
56. Hazafelé, olajf. ..... 100 „
57. Vizhordók, olajf. ..... 80 „
58. Olvasó férfi, olajf. ..... 60 „
59. Ürögi rét, olajf. ..... 60 „
60. Kislány babával, olajf. ..... mgt.
61. Tanulmányfej, olajf. ..... mgt.

HARSÁGYI JÓZSEF

62. Borus nyári este, olajf. ..... 20 P
63. Tűzhányó, olajf. ..... 20 „
64. Tanya délutáni napsütésben, olajf. ..... 20 „
65. Csendes patak, olajf. ..... 20 „

HÁZENAUER JÓZSEF művész növendék

66. Tájkép, olajf. ..... mgt.
67. Ego sum Rabbi, grafika ..... mgt.
68. Freskó a pécsi székesegyházból, reprod. mgt.
69. Freskó a pécsi székesegyházból, reprod. mgt.
70. Pécsi táj, vízf. ..... mgt.
71. Tanulmány, grafika ..... mgt.

HELLENBARTH MIHÁLY városi tisztv.

72. Pécs, Szt. János kápolna, olajf. ..... 40 P
73. Pécs, Gyárváros, olajf. ..... 30 „
74. Gémeskút, olajf. ..... 30 „
75. Libapásztor, olajf. ..... mgt.
76. Parasztház, olajf. ..... mgt.

HORVÁTH BÉLA orvostanhallgató

77. Vihar előtt, pasztell ..... 50 P
78. Tanulmányfej, agyagszobor ..... mgt.
79. Beethoven, dombormű ..... mgt.

HORVÁTH VINCE földműves, Pázdány

80. „1920", olajf. ..... 50 P
81. „1920 csendélete", olajf. ..... 20 „
82. Tengerpart éjjel, olajf. ..... 10 „

F-NÉ, HÖRL IRÉN százados neje

83. Farkas kutya, olajf. ..... 90 P

JANKOVICH JENŐ orvostanhallgató

84. Út a faluba, olajf. ..... 80 P
85. Pécs, olajf. ..... 80 „
86. Esthajnal, olajf. ..... 30 „

KASZÁL TIBOR keresk. segéd

87. Tanulmányfej, agyagszobor ..... mgt.
88. Fájdalom szobra, márvány ..... mgt.

IFJ. KÁLMÁNDY PAP LÁSZLÓ elemi isk. IV. o. t.

89. Kecskéket üldöző farkas, ceruzarajz ... mgt.
90. Kecske, ceruzarajz ..... mgt.
91. Csacsi, ceruzarajz ..... mgt.

KISS SÁNDOR elecktrotechnikus

92. Pötyike, pasztell ..... mgt.

KOCSIS LAJOS építész

93. Kagylók, olajf. ..... 40 P
94. Csendélet, olajf. ..... 35 „
95. Tettye, olajf. ..... 35 „

KOVÁCS GIZELLA női divatszalon tulajdonos

96. Őszi táj, vízf. ..... mgt.
97. Szeret, nem szeret, vízf. ..... mgt.
98. Tiroli táj, vízf. ..... mgt.

KROJTOR DÉNES borbélymester

99. Csendélet ..... mgt.
100. Kártyázók ..... mgt.
101. Munkácsy Mihály-utca 1917-ben ..... mgt.
102. Önarckép ..... mgt.

KRUCK ÁGOSTON Dght. tisztv.

103. Falurészlet, olajf. ..... mgt.
104. Mecsekszabolcs, olajf. ..... mgt.
105. Belvárosi templom esti kivilágításban, pasztell ..... mgt.
106. Figurák az ablak előtt, pasztell ..... mgt.
107. Megtérés, ceruzarajz ..... mgt.
108. Csákányozó munkás, ceruzarajz ..... mgt.
109. Amiről az ujságok írnak, tussrajz ..... mgt.

KUCKENBERGER VIKTOR

110. Falusi részletkép I., olajf. ..... mgt.

111. Falusi részletkép II., olajf. ..... mgt.
112. Parkrészlet, olajf. ..... mgt.
113. Karácsonyest, olajf. ..... mgt.
114. Vető ember, tollrajz ..... 8 P

KURUCZ KÁLMÁN tanuló

115. Utcarészlet, olajf. ..... 12 P
116. Tél a Mecseken, tus, szinezve ..... 6 „
117. Pécs a Tettyéről, tus ..... 6 „

LACZKOVITS REZSŐ bérlő

118. Halásztanya, olajf. ..... 250 P
119. Balaton, olajf. ..... 140 „
120. Velence I., olajf. ..... 120 „
121. Erdőrészlet, olajf. ..... 50 „
122. Jegenyés, olajf. ..... 45 „
123. Szobarészlet, olajf. ..... 45 „
124. Szobarészlet, olajf. ..... 45 „
125. Búza aratás, olajf. ..... 40 „
126. Orgonacsokor, olajf. ..... 35 „
127. Téli táj, olajf. ..... 30 „
128. Gyümölcs csendélet I., olajf. ..... 30 „
129. Gyümölcs csendélet II., olajf. ..... 30 „
130. Adriai tenger, olajf. ..... 30 „
131. Pusztai részlet, olajf. ..... 30 „
132. Búzaérés, olajf. ..... 30 „
133. Mákvirág, olajf. ..... 25 „
134. Pipacsok, olajf. ..... 25 „
135. Őszi rózsa, olajf. ..... 25 „
136. Cséplés, olajf. ..... 25 „
137. Mákvirág, olajf. ..... 25 „
138. Gaillardiák, olajf. ..... 25 „
139. Puszta részlet, vízf. ..... 25 „
140. Velencei rész II., olajf. ..... 20 „
141. Puszta részlet, vízf. ..... 15 „
142. Őszi rózsa, olajf. ..... 15 „
143. Puszta részlet, olajf. ..... 15 „
144. Virág csendélet, olajf. ..... 15 „
145. Puszta részlet, vízf. ..... 15 „

LAZAROVICH PÉTER építész

146. Nyári nap Hollandiában, olajf. ..... 35 P
147. Északi jegestenger, vízf. ..... 35 „
148. Csendélet, vízf. ..... 30 „

MEZEI KÁLMÁN földműves, Dencsháza

149. Patakmalom, olajf. ..... 50 P
150. Csendélet, olajf. ..... 40 „
151. Tenger részlet, olajf. ..... 10 „
152. Virágok, rajz ..... 10 „

MOLNÁR DEZSŐ borbélytanonc

153. Gundel Mária, rajz ..... mgt.
154. Gr. Apponyi Albert, rajz ..... mgt.
155. Witz Béla, rajz ..... mgt.
156. Németh Gyula, rajz ..... mgt.

MOYZES GYÖRGY magánzó

157. Vihar előtt, olajf. ..... mgt.
158. Mécs László, rajz ..... mgt.
159. Tátrai tórészlet, olajf. ..... mgt.

MÜLLER PÉTER gazdálkodó

160. Présházak, vízf. ..... 20 P

NEMESSZEGHY ELEMÉR tanár

161. Arckép, olajf. ..... 100 P
162. Virágok vázában, olajf. ..... 50 „
163. Májusi virágzás, olajf. ..... 50 „

NEUHÄUSER PAULA polg. isk. IV. o. t.

164. Az öreg úr és a halál, tusrajz ..... mgt.
165. Básta szekere, tusrajz ..... mgt.
166. A kis béres, tusrajz ..... mgt.

PERWEIN REZSŐ

167. Alpesi táj, olajf. ..... 120 P
168. Részlet a hellbrunni parkból, olajf. ..... 100 „
169. Cserfák őszi napsütésben, olajf. ..... 100 „

PETSCHNIG MÁRIA ZITA tanuló

170. Krisztus, vízf. ..... mgt.
171. Zárdai méhes, olajf. ..... mgt.
172. Zárda udvarrészlet, olajf. ..... mgt.
173. Tájkép, olajf. ..... mgt.
174. Anemonák, olajf. ..... mgt.
175. Margaréták, olajf. ..... mgt.
176. Csendélet, olajf. ..... mgt.
177. Csendélet, olajf. ..... mgt.
178. Csendélet, olajf. ..... mgt.

POHLY FERENC iparisk. tanuló

179. Vihar, szénrajz ..... 5 P
180. Venezia, pasztell ..... 7 „

POCH JÁNOS póstás

181. Gyermekmellszobor ..... mgt.
182. Mellszobor ..... mgt.

PRAKATUR ZSUZSA magánzó

183. Miniatürök, vízf. ..... mgt.
184. Édesanyám, olajf. ..... mgt.
185. Vera, olajf. ..... mgt.
186. Édesapám, olajf. ..... mgt.

RÓDER JUCI polg. isk. II. o. t.

187. Zsolnay váza, pasztell ..... mgt.
188. Tájkép, pasztell ..... mgt.
189. Csendélet, pasztell ..... mgt.
190. Siró gyermek, pasztell ..... mgt.
191. Pipázó ember, vízf. ..... mgt.
192. Model, ceruza ..... mgt.

SCHAL MAGDA polg. isk. tanuló

193. Teáskanna, pasztell ..... mgt.
194. Nárciszok, pasztell ..... mgt.
195. Csendélet, olajf. ..... mgt.

SZABÓ MÁRIA elemi isk. IV. o. t.

196. Gyermekkép, pasztell ..... mgt.
197. A kis hegedüs, pasztell ..... mgt.
198. Köszöntő kislány, pasztell ..... mgt.

SZABÓ SÁRIKA gymn. I. o. t.

199. Évi és az óra, pasztell ..... mgt.
200. Karácsonyesti hangulat, pasztell ..... mgt.
201. Alpesi táj, pasztell ..... mgt.
202. Köszöntő kislány, pasztell ..... mgt.

SZALAY EDITH polg. isk. IV. o. t.

203. Primula, olajf. ..... mgt.
204. Tájkép, olajf. ..... mgt.
205. Árvácska, olajf. ..... mgt.

SZARKA LAJOS polg. isk. IV. o. t.

206. Sokác menyecske ..... 25 P
207. Tanulmányfej ..... 20 „

SZEREDY ÁGOSTON városi tisztv.

208. Havihegyi részlet, kréta ..... mgt.
209. Klimó-utcai részlet, pasztell ..... mgt.
210. Parkrészlet, vízf. ..... mgt.

SZIGETHY FERENC

211. Édesanyám virágja, olajf. ..... mgt.

SZÜNSTEIN MAGDA gymn. VII. o. t.

212. Csendélet, olajf. ..... mgt.
213. Arckép, olajf. ..... mgt.
214. Arckép, olajf. ..... mgt.
215. Arckép, olajf. ..... mgt.
216. Önarckép, szénrajz ..... mgt.

TAKÁTSY LÓRÁNT jogszigorló

217. Vihar, olajf. ..... 150 P
218. Gálosfa, olajf. ..... 150 „
219. Holdsugár, pasztell ..... 80 „
220. Tanulmány, pasztell ..... 80 „
221. Reggel, olajf. ..... mgt.

TAKÁTSY MAGDUS I. é. tan. jelölt

222. Gyermekláncfű, vízf. ..... 40 P

TAKÁTSY TIBOR orvostanhallgató

223. Éva, gipsz ..... mgt.
224. Az öklöző, agyag ..... 200 P
225. Viharzó vágy, pasztell ..... 100 „
226. Látomás, pasztell ..... 100 „
227. EMK címere, vízf. ..... mgt.

TARR JÁNOS szobafestő, Szabadszentkirály

228. Ima a hazáért, olajf. ..... 60 P
229. Akt, olajf. ..... 40 „
230. Tengeren, olajf. ..... 10 „
231. Tájkép, olajf. ..... 6 „

TÓTH ELMA művésznövendék

232. Félakt, olajf. ..... 150 P
233. Pécsi részlet, olajf. ..... 30 „

234. Tanulmányfej, olajf. ..... 16 „
235. Madonna (kompozició), olajf. ..... mgt.
236. Tájkép, olajf. ..... mgt.
237. Pihenés (kompozició), olajf. ..... mgt.

VASS SÁNDOR kovácsmester, Hirics

238. Kocsmai jelenet, olajf. ..... mgt.
239. Macska az egérrel, olajf. ..... mgt.
240. Kislány babával, olajf. ..... mgt.
241. Rózsák, vízf. ..... mgt.

WELKER SÁNDOR, Komló

242. Első lecke, olajf. ..... mgt.

VÉGH ERZSÉBET V. é. tan. jelölt

243. A halálugrás, pasztell ..... 30 P

VÉRTES ERZSÉBET

244. Állattanulmány, olajf. ..... 25 P
245. Téli táj, olajf. ..... 8 „

VÉRTES LIVIA iparművész növendék

246. Női arckép, ceruzarajz ..... mgt.
247. Férfi arckép, ceruzarajz ..... mgt.
248. Női arckép, ceruzarajz ..... mgt.
249. Divattervek, rajz ..... mgt.
250. Divattervek, rajz ..... mgt.
251. Divattervek, rajz ..... mgt.

VÉRTES ISTVÁN ny. rendőrségi irodatiszt

252. Tanulmányfej, olajf. ..... mgt.
253. Tanulmányfej, olajf. ..... mgt.
254. Női arckép, olajf. ..... mgt.
255. Őszi erdőrészlet, olajf. ..... mgt.
256. Remeteréti cigányok, olajf. ..... mgt.
257. Lapisi vadászkunyhó, olajf. ..... mgt.
258. Orgona csendélet, olajf. ..... 100 P
259. Rózsák, olajf. ..... 80 „
260. Kilátás a Miléva-útról, olajf. ..... 80 „
261. Virágzó mandulák, olajf. ..... 50 „

VIGH LÁSZLÓ fémiparit végzett

262. Leányfej, szénrajz ..... mgt.
263. Belvárdi malom, pasztell ..... mgt.

VÓDLI JÓZSEF festőművész növendék

264. Álló akt, olajf.	60	P
265. Ülő akt, olajf.	35	„
266. Fekvő akt, olajf.	30	„
267. Arckép, olajf.	30	„
268. Csendélet, olajf.	12	„
269. Csendélet, olajf.	15	„
270. Arckép, olajf.	15	„
271. Tanulmányfej, olajf.	12	„

VÖRÖS JÁNOS festőmester

272. Pécs látképe, olajf.	600	P

LOVRICSNÉ ZAJGHA VILMA vasuti tisztv. neje

273. Alföldi szélmalom, olajf.	40	P
274. Sárga rózsacsokor, vízf.	30	„
275. Naplemente	30	„

Pest-Vármegyei Közlöny

1917

Megjelenik

Előfizetési ár

Pécs városi Légszesztelep

PÉCS

Légszeszgyár-utca 13. sz.

Készit:

Gázvilágitási-
fütő-
és főző-
berendezéseket

Elad:

Mindennemü
gázfelszerelési
cikkeket, izzókat,
gázvasalókat,
gáztüzhelyeket

◆

Költségvetés dijtalanul

Kedvező fizetési feltételek

Nagy raktár

Jankovics János, grafikus

L. Szőnyei György

–. győztesek, jutalmuk ak 12.

Esti Hírlap, Bp. 1978. máj. 12.

Jankovich Jenő orvostanhallg. MDK

U

Ut a faluba, olf.
Bécs, olf.
Esthajnal, olf.

Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. 1933. máj.
Első tehetségkutató kiáll.

Jankovics János

MN
1989.
nov. 13.

gyar Nemzet

Hétfő

Kiveszett a XX. századból a

Kunszabó Ferenc a hősökről, a hatalmi játé a látszatérdekekről

Sok minden gyorsan változik a társadalomban. Hova jutunk, azt ma még nem lehet tudni. Annyi biztos, a politikai folyamatok formálásában hagyományosan az írók is részt kívánnak venni, általában gondolataik közreadásával. A következőkben *Kunszabó* Ferenc író nézeteivel ismerkedhetnek meg olvasóink.

— *Nemrégiben a Magyar Nemzetben már megjelent egy írása az 1956-os eseményekkel kapcsolatban. Akkor a forradalomban* | de nem a közhangulatra figyel, hanem a közhangulatot alakítani akarja. Ennek oka: a XX. századi értelmiségi elitizmus. A mai értelmiség azt hiszi, hogy neki kell megmutatnia a milliók számára a tennivalókat. Nagyon becsületes emberek kötelességüknek érzik, hogy megmondják az embereknek, mit kell csinálni. Pedig — áldjon meg bennünket a Jóisten — *hagyjuk végre, hogy a nép azt tegye, amit helyesnek lát.*

Jankovics János festő és grafikus, az Athenaeum Nyomda dolgozója, kiállítását a Hazafias Népfront III. kerületi székházában, november 17-én délután 3 órakor dr. S. Nagy Katalin művészettörténész nyitja meg

A sajtó nem a tízmillió magyar

sabb vála
tak, azzal
kentették
rületek sz
kat állítot
ra volt jó
megméret
jelöltjeit
kiterjeszte
mert *mi*
a saját e
nélkül ju

— *Nem*
mert párt
ni. Elképz
szervezet,
löltje sem
olyan, am
ebben az
a személye
senyeznek

— Erről
ni. Ezekne
tamja, né
ugyan, d
Mindegyik
ja. De vis
déshez: A
dalom elit
ja. Szerint
tásra az e
nem fog e
a többsége
megkapni.
kai, hatal
sek fogn
mondja,
akarják.
nálkozik
csak a po
szavazni.
nép, arra
berendezk
kozni. És
vetették:
tott az ön
civilizáció
Tehát csak
hozni. Ez
önmagát,
mint egyk
mi, a görö
csak az eb
ló kilépés
eldönteni
sége sem
ténni. De
a fejlődés

étnapos tárgyalásai

rű kísérlet Róma, Bécs, Budapest együttműködésére

**ilügyminiszte-
vel kezdődött,
a miniszterel-
ajtóértekezle-
pesten a ma-
olasz—osztrák
ozó. A kétna-
rozaton kije-
osabb együtt-
eteit, a kap-
ésének mód-**

nbaton *Horn*
limir *Loncsar*
De Michelis
osztrák kül-
t tanácskozást
almi, kulturá-
lesztéséről, az
ghatározásáról
sti órákban a
ajtóértekezle-
Gyula beveze-
jelentőségű-
négyes vállal-
érdekességét
y NATO-beli,
éshez tartozó,
el nem köte-
ja szorosabb-
hagyományo-

álás" ezen ál-
ódését" is erő-
tikai légkört
t a magyar
ondotta, nem
ő társadalmi
e sem. A ma-
dszert kíván
konkrét cse-
t talál. Már a
anácskozáson
tett, hogy *a*
inyfői jövőre
álkoznak, de
tavasszal az
ban véglege-
megfogalma-
et.
osnak tartot-
nem egy új
kialakításáról
bb a regioná-
új módjainak
lefektetni. A
iszter állás-
arsói Szerző-
lése és szelle-
nt ilyen kap-
k. Egy kérdés-

Claudio Martelli eszmecseréjén a magyar pártvezető úgy vélte, hogy a magyar szocialista mozgalomnak ismét meg kell találnia szoros kapcsolódási pontjait Nyugat-Európában. Nyers megerősítette Bettino *Craxinak*, az Olasz Szocialista Párt főtitkárának magyarországi meghívását. Az esti órákban *Szűrös* Mátyás, a Magyar Köztársaság ideiglenes elnöke a Parlamentben fogadta a találkozó résztvevőit, majd Németh Miklós díszvacsorát adott a vendégek tiszteletére.

(Tudósítónktól.)

Vasárnap délben a Duna Intercontinental Szállóban a négy miniszterelnök-helyettes a sajtó képviselőinek beszámolt a budapesti tanácskozás eredményeiről, majd *Medgyessy* Péter magyar, Alexander *Mitrovics* jugoszláv, Claudio *Martelli* olasz miniszterelnök-helyettes és Josef *Riegler* osztrák alkancellár válaszolt az újságírók kérdéseire.

Medgyessy Péter, a vendéglátó rövid bevezetőjében azt hangoztatta, hogy nem valamifajta integráció létrehozása volt a tanácskozás célja, hanem a többoldalú együttműködés új módszereihez kívántak az eddigitől eltérő alapokat kidolgozni. A magyar miniszterelnök-helyettes fontosnak tartotta, hogy a négy ország között igen jók a kétoldalú kapcsolatok, ami a többoldalú együttműködés eredményességét is serkentheti. Medgyessy beszámolt arról, hogy partnerei négy fő területen kívánják fokozni az együttműködést: ezek, *a szállítás és a közlekedés kérdései*, a *kommunikációs kapcsolatok* erősítése, a *környezetvédelmi* feladatok közös megoldása, az oktatási, kulturális szálak szorosabbra fűzése, kiaknázva ezáltal az évszázados hagyományokat a négy ország viszonyában.

Medgyessy Péter fontos pontnak nevezte, hogy a résztvevők olyan intézményi háttért kívánnak létrehozni, amely megkönnyíti a kis és közepes vállalatok egymásra találását. A szervezői teendőket Magyarország jövő nyárig látja el, a szakértők a tavasz folyamán munkacsoportokban

A korma

az MSZMI

iskolá

A né

a válas

KÖZÉLETI

Szűrös Mátyás, a Magyar Köztársaság ideiglenes elnöke, *Németh* Miklós miniszterelnök és *Fodor* István, az Országgyűlés megbízott elnöke fogadta *Göbölyös* Gábort, hazánknak a Belga Királyságba akkreditált új nagykövetét, aki a közeljövőben utazik állomáshelyére.

Szűrös Mátyás, a Magyar Köztársaság ideiglenes elnöke táviratban üdvözölte Ahmed Abdallah *Abderrahmanit*, a Comore Szövetségi Iszlám Köztársaság el-

nö
all
9—
a
riu
mi
kö
hel
fog
ke
vel
há
tés

A népfront szívesen tán pártot, amely elfogadja

Szokatlan és meglepő módon *szombaton* tartott egész napos ülést a Hazafias Népfront Országos Tanácsa harmincnégy tagú, az októberi kongresszuson megválasztott elnöksége a Belgrád rakparti székházban. Az ezúttal a sajtó számára is nyilvánossá tett tanácskozás napirendjén többek között a népfront választási feladatai, az elnökség munkaterve, a HNF OT irodájának újjászervezése, valamint a *Magyar Nemzet* helyzetének megvitatása szerepelt.

el
kö
cs
a
ny
ny
ge
áll
há

ar
a
ne
po
kö

Jankovics János

Jankovics János: Dunakanyar

Magyar Hírlap 1986. 11. 13.

MDK.

Jankovits János

nyomdász

1789ben Nyvédéken gymnázimmal együtt nyomda is létesült. Jankovits János neve zerepel a többnyire latin nyelvű nyomtatványokon.

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói

Grafikai Szemle 1893 évf. 2 z 22 l.

M.D.K.

Jankovits János, szürszabóm.

A pápai szürszabócéh cserépkorsója. Feliratból: Jankovits János öreg dékán...1779. M.Népr.M.Lsz:77.107. Függelék: 35. 194.o. Készitette Kulcsár Ferenc pápai fazikas mester.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprémi Megyei Múzeumok Közleményei. 4.1966. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága Veszprém

Jankovics János,

f: Nagy Tamás

_: Közlemény

8.

Népszabadság, Bp. 1978. máj. 16.

MDK

Jankovich Istvánné Érkay Lidia

Balaton, of.

Vihar, "

Napnyugta, "

Balatoni Társ. 6.kiáll. Uj Szal. 1934. okt.
7 l.

Polónyi Ferenc. Hős vér, hős fiúk! 2. kiad. Bp.: Szt István-Társ. 1943. 152 l. 8-r. 4.60

Radnainé Bauer Erzsi. Mesék az erdőből. — képeskönyve. [12 színes képtáblával.] Szombathely: Martineum [1943.] 117 l. 12 t. Albumalak, kötve 8.80

Relkovics Néda. Davori. Miről susog a pilisi erdő. [Tört. elbeszélések serd.-eknek.] *Györgyfi* György rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 150 l. Albumalak, kötve 6.70

A **Repülő** láda. *Andersen — Grimm* és Ezeregyéjszaka legszebb meséi. Átdolg. és ered. mesékkel kieg. Z. Tábori Piroska. *Biczó* András szövegközti rajzaival és *Kolozsvári* Sándor színes képeivel (!). Bp.: Magyary (Pátria ny.) 1943. 128 l. 1 t. Albumalak, kötve 11.—

Róna Emy. Egyszer volt ... Történet Babaországból. Irta és rajz. —. Bp.: Uj Idők (Posner ny.) [1943.] 28 l. har. albumalak, kötve 36.—

Rónay Mária. Érettségi után. Országjáró VIII. B. Budapesten. *Benedek* Kata rajzaival. Bp.: Hungária 1943. 146 l. 8-r. Kötve 9.—

Simonyi Tamás. Zaki. Egy kis szerecsen fiú története. Ifj. reg. Cs. *Farkas* Apollónia rajzaival. Bp.: Forrás [1943.] 157 l. 8-r. Kötve 6.80

Somfay Margit. Mindenki bolond akar lenni. Leányifj. reg. *Janovits* István rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 155 l. Albumalak, kötve 6.70

K. **Szabó** Ida. Kata érettségije. Reg. 14—16 éves lányok szám. *Sebők* Imre rajzaival. Bp.: Forrás [1943.] 174 l. 8-r. Kötve 7.60

Szarka Géza, vitéz. Az osztály nem hagyja magát! Ifj. reg. [leányoknak]. *Szürszabó* József rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 114 l. Albumalak, kötve 5.60

Száz tündérmese. *Andersen—Grimm* és Ezeregyéjszaka legszebb meséi. Átdolg. és ered. mesékkel kieg. Z. *Tábori* Piroska. *Biczó* András szövegközti rajzaival és *Kolozsvári* Sándor színes képeivel. Bp.: Magyary (Pátria ny.) 1943. 256 l. 4 t. Albumalak, kötve 20.—

Szegváry Mihály. Hétpróbás társaság. [A serd. ifj.-nak.] *Szür-Szabó* József rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 135 l. Albumalak, kötve 6.40

Szili Leontin. Hazamegyünk. *Györgyfi* György rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 176 l. Albumalak, kötve 7.20

Szira Béla. Tiszta paprika. Ifj. reg. nagyobb fiúk szám. *Györgyfi* György rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 177 l. Albumalak, kötve 6.90

Törökné Kovács Hermin. Az üvegbatár. Reg. [a serd. ifj.-nak]. *Györgyfi* György címlapjával [könyvfedéllel] és *Andor* Lóránt rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 185 l. Albumalak, kötve 7.20

Twain Mark. Koldus és királyfi. *Mándy* Iván átírása. A színes címlap és a rajzok *Korcsmáros* Pál munkája. Bp.: Virgilia (Antiqua ny.) [1943.] 190 l. Albumalak, kötve 15.80

Végh György—**Janovits** István. Mese a zöld disznóról. Irta V. Gy. — rajz. J. I. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 48 l. Albumalak, kötve 3.90

81-8 Antológiák
Anthologien — Antologii

Északi csillagok. Finn rokonaink költészete. Szerk. és magy.-okkal ell. *Kodolányi* János—*Képes* Géza. A szövegrajzokat és a borítólapot Fáy Dezső kész. Bp.: Stádium 1944. 128 l. 8-r. (Nemz. kvt. 118—19.) 1.—

Északi vártán. Északi rokonaink irodalma. [versek, elbeszélések.] Szerk. *Képes* Géza. A szövegrajzok és a borítólap Fáy Dezső munkája. Bp.: Stádium 1944. 128 l. 8-r. (Nemz. kvt. 127—28.) 1.—

Ferences himnuszok. *Babits* Mihály—*Gérép* László—*Sárközi* György—*Szedő* Dénes ford.-a. Csokorba szedte Sz. D. 2. kiad. Bp.: kiszolg. Vác: M. Barát (Kapisztrán ny.) 1944. 98 l. 8-r. (Lelkiélet ferences mest.) 4.—

Komlós Aladár. Versek a zsidóságról. Összegyűjt. —. Bp.: M. Zsidók Pro Palesztina Szöv.-e (Debrecen: Pannonia kny.) [1944.] 202 l. 8-r. (Javne kvek 16.) Kötve 12.—

Koroda Miklós. A magyar felvilágosodás breviáriuma. Bp.: Anonymus (Urbányi ny.) [1944.] 191 l. 8-r. 15.50, kötve 18.—

Lyra coelestis. (Égi dal.) Szemelgette [és a szerzők rövid életrajzával ell.] *Váth* János. A címlapot [borítólapot] és a teremtés hat napját ábr. díszeket *Kákonyi* István készz. Gyöngyös: kiszolg. Vác: M. Barát (Kapisztrán ny.) 1944. 116 l. 8-r. (Lelkiélet ferences mest. 12.) 4.—

Lyra Hispanica. 500 év spanyol költészete. Ford. *Gáspár* Endre—*Pál* Endre. Bp.: Népszava biz. (Debrecen: Pannonia kny.) 1944. 264 l. 8-r. (Ampelos kvek 5.) Kötve 12.—

B. **Csürös Emília.** Kislányból nagylány. Reg. fiatal leányok szám. *Biczó András* rajzaival. 2. kiad. Bp.: Dante (Krakauer és Várnai ny.) 1943. 189 l. Albumalak, kötve 7.20

Dénes Gizella. Magyar nyár. [Leány]ifj. reg. [Képekkel.] Bp.: Rozsnyai (Pécs: Kultura kny.) 1943. 213 l. 8-r. Kötve 11.80

Dienes Adorján, Zebegnyői. Borsitól Kassáig. Miniatürök II. Rákóczi Ferenc életéből. *Györgyfi* rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. 1943. 121 l. Albumalak, kötve 5.90

Fekete István. A koppányi aga testamentuma. [Ifj. reg.] *Kolozsvári Sándor* rajzaival. 3. kiad. Bp.: Dante (Neuwald ny.) 1943. 166 l. Albumalak, kötve 9.—

Gárdonyi Géza. Láthatatlan ember. *Biczó András* rajzaival. 5. ifj. kiad. Bp.: Dante (Globus ny.) 1943. 359 l. 16 t. Albumalak, kötve 15.—

Geőcze Anna. Hogy lett Viola cserkész. Cserkészleányreg. [Képekkel.] Bp.: Rozsnyai (Pécs: Kultura kny.) 1943. 220 l. 8-r. Kötve 10.80

Havas Zsigmond. Az erdő gyermeke. Ifj. reg. *Sebők* Imre rajzaival. Bp.: Forrás [1943.] 202 l. 8-r. Kötve 6.80

Japán hőstettek és népmesék. Ford. *Fekete Gabriella.* A rajzokat *Fery Antal* kész. az ered. jap. képek nyomán. Bp.: Vitézi Rend Zrinyi Csop. (Hornyánszky ny.) 1943. 111 l. 8-r. 8.—

Kilián Zoltán. A carrarai lány. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 8-r. 5.—, kötve 7.—

Kincs István. Az Irsay ősök. [Egy trombita titkaiból. — Egy kenyéren. 3] ifj. reg. *[Radnainé Bauer Erzsi* rajzaival.]2. kiad. Szombathely: Martineum [1943.] 153 l. Albumalak, kötve 8.80

Kisházi Mihály. Több telik tőlem. Történetek szívgárdisták szám. *Kocsisné Gerencsér Anna* rajzaival. Esztergom: Rothnagel (Hunnia ny.) 1944. 176 l. 8-r. 9.—

Kosáryné Réz Lola. A Balassi vár kincse. Reg. fiatal leányok szám. [Képekkel.] Bp.: Ruszkabányai (Kapucinus ny.) [1943.] 152 l. Albumalak, kötve 12.—

Kovács Dénes. Góbé mesék. *Nagy Sándor* rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 96 l. Albumalak, kötve 5.20

Kovásznay Erzsi. Hegedűszó. Ifj. reg. *Sebők* Imre rajzaival. Bp.: Forrás [1943.] 140 l. 8-r. Kötve 7.60

Leeuw Adèle de. Könyvtáros kisasszony. Ifj. reg. fital leányok szám. (A place for herself.) Ford. *Benedek Rózsi.* 2. kiad. Bp.: Dante (Neuwald ny.) 1943. 179 l. Albumalak, kötve 9.—

L. Magyary Judit. A két Szántó-leány. Ifj. reg. [leányoknak]. *Dobry Lajos* rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 111 l. Albumalak, kötve 5.60

Morgó Mackó Tündérországban. *Róna Emy* rajzai. Bp.: Magyary (Pesti Lloyd ny.) [1943. 12] l. har. 4-r. Leporello netto 7.80

Móricz Zsigmond. Légy jó mindhalálig. Ifj. kiad. *Pólya Tibor* ered. rajzaival. 3. kiad. Bp.: Athenaeum 1944. 246 l. 8-r. Kötve 16.—

Müller Ottó. A kis mérnök. 60 ábrával. Bp.: Rózsavölgyi (May ny.) 1944. 327 l. Kötve 18.—

Nagy Méda. Szendrey Marika. [Leány]ifj. reg. [Képekkel.] Bp.: Rozsnyai (Pécs: Kultura kny.) [1943.] 188 l. 8-r. Kötve 10.80

Nagy Méda. Vadvirág Rózika. [Leányifj. reg.] *Györgyfi* György rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 139 l. Albumalak, kötve 6.20

Nagykárolyi Etelka. Mint a madár! ... Leányifj. reg. [Képekkel.] Bp.: Rozsnyai (Pécs: Kultura kny.) 1943. 252 l. 8-r. Kötve 10.80

Orbán Dezső. Az Ezüstflotta kincse. Ifj. reg. *Sebők* Imre rajzaival. Bp.: Forrás [1943.] 188 l. 8-r. Kötve 7.60

Ormos Gerő. Szabó Jani. Ifj. reg. *Andor Lóránt* rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 151 l. Albumalak, kötve 6.40

Osvát Zsuzsa. A Vöröskereszt angyala. [Florence Nithingale.] *Róna Emy* rajzaival. Bp.: Hungária 1943. 157 l. 8-r. Kötve 10.—

Ötven tündérmese. *Andersen—Grimm* és Ezeregyéjszaka legszebb meséi. Átdolg. és ered. mesékkel kieg. *Z. Tábori Piroska.* Biczó András szövegközti rajzaival és *Kolozsvári Sándor* színes képeivel (!). Bp.: Magyary (Pátria ny.) 1944. 128 l. Albumalak ,kötve 11.—

Pálosy Éva. Hatan az asztal körül. [Leány]ifj. reg. [Képekkel.] Bp.: Rozsnyai Pécs: (Kultura kny.) 1943. 1943. 250 l. 8-r. Kötve 11.80

Pogor Ödön. Az úttörők. *Györgyfi* György rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. 1943. 144 l. Albumalak, kötve 6.70

Pohárnok Jenő. Lovagkereszt. Ifj. reg. [serd.-eknek.] *Györgyfi* György rajzaival. Bp.: Szt István-Társ. [1943.] 159 l. Albumalak, kötve 6.70

Gaudovics József

MEGHÍVÓ

4738 fővárosi ny. I.

A CSEHSZLOVÁK KULTÚRA
MEGHÍVJA

JOZEF JANKOVIČ

SZOBRÁSZ ÉS GRAFIKUSMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1966 FEBRUÁR 18-ÁN 17.30 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

DR. MÁNDY STEFÁNIA
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

RENDEZTE:

ÁDÁM JUDIT
FESTŐMŰVÉSZNŐ

BUDAPEST VI. NÉPKÖZTÁRSASÁG ÚTJA 21

NYITVA:

1966 MÁRCIUS 11-IG VASÁRNAP KÍVÉTELÉVEL
NAPONTA 10–18 ÓRÁIG, SZOMBATON 10–13 ÓRÁIG

1937 november 8-án Bratislavában született

1952—1956 a bratislavai Iparművészeti Főiskola hallgatója

1956—1962 a bratislavai Képzőművészeti Főiskolán Jozef Kostka professzor tanítványa

1961 a festészet és plasztika I. összehasonlítása Bratislava–Petržalkán — Plasztikai kiállítás a bratislavai Medikus kertben

1962 a festészet és plasztika II. összehasonlítása Podunajské Biskupicén — Plasztikai művek II. kiállítása a bratislavai Medikus kertben

1963 a brnoi alkotó művészcsoportok összehasonlítása a brnoi Művészházban — Fiatal képzőművészek kiállítása a bratislavai Szlovák Képzőművészek Szövetségének pavilonjában — III. grafikai összehasonlítás Bratislavában — J. Kostka professzor alakszobrászati iskolájának kiállítása Prágában a Mladá fronta galériájában — a mai szlovák képzőművészet kiállítása a Prágai Vár Lovardájában — a Parabola csoport kiállítása az olomouci Művészet Házában

1964 IV. grafikai és rajz összehasonlítás a bratislavai Szlovák Nemzeti Színházban — Parabola csoport kiállítása a Kunstáti urasági házban Brnoban — a Képzőművészeti Főiskola 10 éve kiállítás Piešťany-ban — a nyugatszlovákiai táj képzőművészeinek II. kiállítása Bratislavában, Trenčínben, Nitrán — a festészet és plasztika összehasonlítása a bratislavai C. Majerník Galériában, a bratislavai festők kiállísása a krakkói Művészpalotában — a szlovák nonfiguratív festőművész grafikai műveinek műtermi bemutatója Budapesten — a bratislavai képzőművészek kiállítószalonja a bratislavai Szlovák Képzőművészeti Főiskola pavilonjában

1965 VI. összehasonlítás a prágai Új teremben

MDK

Jankovics József

Kompozició, alum.

Képzőművészetünk a felszab. óta. Szfv Képtára
3o. kiáll. 1947. okt.
8. l.

GALÉRIA A NÉGY VILÁGTÁJHOZ

BUDAPEST, IV., SEMMELWEIS-UTCA 1.

MEGNYITÓ KIÁLLÍTÁS

1947. FEBRUÁR 2—23.

ÚJ VILÁGKÉP

TÁRGYMUTATÓ

FEJÉR KÁZMÉR ELŐSZAVÁVAL ÉS
KÁLLAI ERNŐ KÉPMAGYARÁZATAIVAL

ÁRA 2 FORINT

Felelős kiadó: *Szij Rezső.*

476. — Kulcsár Andor sokszorosítómester könyvnyomdája Budapest, II., Szász Károly-u. 3—5.

ÚJ VILÁGKÉP

Úgy rendeztük ezt a kiállítást, hogy a természetből és a modern technika, meg építőművészet világából merített valóságos fényképeket, tervrajzokat, tudományos ábrákat állítottunk az absztrakt festmények és szobrok mellé. Ezt az elrendezést többek között válaszul szántuk azoknak, akik az absztrakt művészetnek a reális élettel való kapcsolatát tagadják. A kiállítás ennek ellenkezőjét bizonyítja. Természetesen nem a realizmus módján, mely a valóságnak csak tárgyilag megjelenő külszínét, érzékletes felületét látja. Az absztrakt művészetnek a valóságra irányuló figyelme ezen a felületen túl, a dolgok gyökeréig hatol. A művészi fölérzés, az intuició, a sejtelem útján ugyanazt cselekszi, mint a modern természettudomány. Azért függesztettünk a festmények és szobrok mellé mikro- és röntgenfelvételeket, grafikonokat, hogy ezt a szellemi párhuzamot megvilágítsuk és a nézőt a tudományos ábrák révén is arra neveljük, hogy természeten, valóságon ne csak tárgyakat értsen, hanem azokra a mélyebb keletű erőkre és összefüggésekre eszméljen, amelyek a tárgyi világot létrehozzák, fenntartják, annak szerkezetét, alkatát és életműködését alapjában meghatározzák.

A művészet tartalom és forma. A tartalom a valóságnak bármelyik ága, területe lehet, a forma pedig a kor világszemléletéhez igazodó művész valóságlátásának vetülete. Ez a valóságlátás, ez a tartalom az absztrakt művészet formáiban is bennfoglaltatik. Realisták és absztraktok között mindössze annyi a különbség, hogy míg a realizmus szubjektív emberi szempontból szemléli a valóságot, addig az absztrakt művészet ezt a valóságot a maga objektív alkatában, törvényszerűségében kutatja és ennek megfelelően ölti formába. Ez a formavilág szükségszerűen nőtt ki a tárgyábrázolás kereteiből, mert olyan elmélyült és átfogó szemléletből fakad, melynek csak az absztrakt forma szolgálhat kifejező eszközül.

Nem kerülhetem el, hogy az absztrakt művészet valóságbeli kapcsolatairól szólván vitába ne szálljak egy cikkel, mely egy napilap hasábjain látott napvilágot. A cikkíró bírálja az absztrakt művészetet, de hangsúlyozza, hogy megérti a háborúval és a fasizmussal való

összefüggését. Megérti, hogy a művész összenyomhatja az alakokat, kicsavarhatja végtagjaikat, hiszen a háború és a fasizmus olyan szörnyű hatással volt a lelkekre, hogy az átélt borzalmakat csak ilyen szörnyű deformálásokkal lehet kifejezni.

Tudnunk kell ehhez, hogy az absztrakt művészet több mint harmincéves multra tekinthet vissza. Tény, hogy elindulása és eddigi fejlődése időben szorosan eggyüvé esik a két világháborút szülő európai válsággal. Az is tény, hogy ennek a válságnak a képzőművészet expresszív fejleményeiben és az absztrakt festészet, szobrászat szürrealista áramlataiban sok jele támadt. De az absztrakt művészet nemcsak ezeket a történelmi katasztrófákat látta és érezte meg előre. Akkor is nyitott szemmel, fogékony képzelettel járt, amikor olyan konstruktív festményeket és szobrokat teremtett, amelyek nyilvánvaló szellemi párhuzamban állnak az atomfizikával, tér-idő-egységgel és a modern tudomány egyéb korszakalkotó felfedezéseivel. Ezek a felfedezések halomra döntötték eddigi természetszemléletünket. Miért kívánjuk tehát a művészettől, hogy a régi természetszemlélethez ragaszkodjék? A ma művészetének igenis szorosan együtt kell haladnia a ma tudományával és a korral. Ezt teszi az absztrakt művészet.

Balgaságnak tartom azt a nagyon divatos jelszót, hogy a művészetnek a demokrácia korában csak egy feladata lehet: az, hogy társadalmi problémákat és jelenségeket tárjon a szemlélő elé. Mondanom sem kell, hogy ezzel nem akarom korunk társadalmi kérdéseit lebecsülni. Mindössze megállapítom, hogy a társadalom a maga tömegében képtelen a napi aktualitásoknál magasabbrendű, szellemi problémákat fölvetni és megérteni. Következésképp a tömeg azzal a művészettel is érthetetlenül áll szemben, amelyben ezek a problémák látható alakot öltenek. Ámde kívánhatjuk-e ezért a művészettől, hogy szemet húnyjon e problémák előtt és arra szorítkozzék, hogy a tömeg számára közérthető nyelven közkeletű dolgokat mondjon? Nem: a művészetnek továbbra is a maga útján kell járnia. Viszont igenis a népnevelés feladata, hogy a nép művészeti látókörét kitágítsa és a művészet magasságára emelje. Ugyanez áll a tudományra nézve is. Hagyjuk a tudósokat, hadd dolgozzanak a maguk elvont problémáin, a néptanítókat és tanárokat pedig bízzuk meg azzal, hogy a tömeget ezeknek a problémáknak a megértésére vezessék. A néptanítókat és tanárokat a művészetben az esztéták és művészettudósok képviselik. Ha helyes művészetpolitikát akarunk, elsősorban művészettudósokat kell kiképeznünk, ezeknek pedig teret kell adnunk az új generációk nevelésében. Csak így érhetjük el azt a demokratikus, szociális kultúreszményt, hogy a művészet ne csak a társadalom vékony rétegeihez, szűk köreihez, hanem a nép széles tömegeihez szóljon.

Ne sajátítsuk ki a művészetet a politika aktuális napi céljaira. Az ilyértelmű politika a művészetben legföljebb drámai témakör alakjában szerepelhet és hogy ez a témakör nem lehet a művészeti értékmérés alapja, azt nem szükséges külön magyarázni. A művészet, éppen úgy, mint minden tudományos kutatás eredménye, a politikát magasabb síkon szolgálja. Kutatni csak haladó szellemű ember képes. Ha a kutatás eredményes, új igazságot hoz létre. Ugyanígy a haladó szellemű művészet is új igazságok feltárására vezet. Követelményeket támaszt a szemlélővel szemben és ha a szemlélő, a műalkotást megértve, eleget tesz ezeknek a követelményeknek, mind szellemileg, mind esztétikailag magasabb fokra emelkedik és világnézete kitágul. Ennél szebb politikai célt pedig a ma demokratikus politikája sem képzelhet el. Jól tudta az elmúlt rendszer, hogy miért bélyegezte a haladó szellemű művészetet „elfajzott művészetnek" és hogy miért tiltotta el politikailag is felvilágosító munkájának gyakorlásától.

Ne tartsuk hát az absztrakt művészetet „l'art pour l'art"-nak és „elefántcsonttoronynak". Témakörét nagyonis valóságos világból meríti és együtt halad korunk kutató-világszemléletével, sőt annak hivatott élharcosa. Ha valamit l'art pour l'art-nak nevezhetünk, azt kizárólag a naturalizmusban találhatjuk meg, amely a természetben optikailag megjelenő tárgyakat másolja, hogy azokkal a felületes tetszésvágy igényeit kielégíthesse. Ez pedig kevés művészeti célnak, de elég volt ahhoz, hogy a levitézlett rendszert politikailag kiszolgálja, amennyiben a közönség művészetszemléleti vágyát a legsekélyesebb mederbe szorította.

FEJÉR KÁZMÉR

TÁRGYMUTATÓ

1. LE CORBUSIER (francia): Az Üdv Hadseregének párisi otthona.

2. NAUM GABO (orosz): Térplasztika. — A térnek és formának ugyanaz a világos, levegős szerkezeti és alkati egysége, mint az új építőművészetben.

3. LE CORBUSIER: Egy párisi bérlakás enteriörjei.

4. A BÁZELI ÁRUMINTAVÁSÁRCSARNOK. Artaria, Egeler, Künzel, Meier, Mumenthaler, Panozzo svájci építészek közös tervpályázata. — Jellemző példája az új építészet konstruktív szellemének.

5. GORIN (orosz): Építményes plasztika. — Az új építészetnek mintegy sztatikai alapképlete; a függőleges és vízszintes tagozatok szerkezeti feszültséggel teljes, aszimmetrikus egyensúlya.

6. PIET MONDRIAN (holland): Kompozíció. — A festészet végletesen egyszerű alapelemeire szorítkozó képfogalmazás: sík, vonal és szín. A felület szigorúan derékszögű, mértani tagolásából, a kompozíció szilárd nyugalmából olyan átható értelem, olyan tiszta szellemi harmónia sugárzik, mely ezt a művet valósággal egy új világrendnek, az egymás mellé rendelt, egyenrangú erők kollektív egyensúlyának jelképévé avatja.

7. JEAN HÉLION (francia): Kompozíció. — A síkfelület a csuklószerűen mozgékony formaközi összefüggések rendjén határtalan téri messzeséggé nyílik.

8. a) MOHOLY-NAGY LÁSZLÓ: Kompozíció. — A magasba szökő sugárvonalak, a keskeny, áttetsző síkidomok végtelenbe szárnyaló, súlytalan lebegés képzetét keltik. A repülés századára való, jellegzetesen korunkbeli élmény. A jelenítés tárgytalan festői célzatában is fölcsillan a repülőgépek, ejtőernyők felől eredő, távoli képzelettársítás.

b) KAZIMIR MALEVICS (orosz): Kompozíció. — A változatos arányú és fekvésű, mértani síkidomok itt is azt a képzetet keltik, mintha végtelenül átfogó légi távlat magasságából egy értelmesen és harmónikusan elrendezett világra tekintenénk.

9. VORDEMBERGE — GILDEWART (német) és ...

10. SOPHIE TÄUBER—ARP (francia) kompozíciói. — Az embert nemcsak a tudományos értelem és a mérnöki szerkesztés, hanem az esztétikai érzék révén is ezernyi kristályfinom szál fűzi a mértani formák világához. A kiállításunkon bebemutatott modern művészet nem egy példával szolgál erre vonatkozólag. Täuber-Arp képe a legszebbek közül való. Igen mozgékony és változatos, látszólag szeszélyesen játékos vonal- és formafűzésében, a ritmus szövevényes sokrétűségében rendkívül biztos szerkezeti fegyelem és arányérzék tart rendet.

11. RITMUS AZ EMBERBEN ÉS A MŰVÉSZETBEN,
a) A szívverés diagrammja.
b) Részletek Viking Eggeling (svéd) absztrakt filmkompozíciójából.

12. a) FÉNYKÉPEZŐGÉP OPTIKAI SZERKEZETE. Röntgenfelvétel.
b) WILLI BAUMEISTER (német) kompozíciója. — Gépi formák szabad festői áttétele.

13. Az EIFFELTORONY fényszórók és tüzijátékok díszében. — A mesterséges fény; a formálás új anyaga.

14. MOHOLY-NAGY LÁSZLÓ csikágói iskoláján (Scool of designe) készült kísérletek.
a) Forgóplasztika. Balról a fémváz, jobbról a virtuális forma, melynek képzete a megvilágított váz forgása révén támad. — Gondoljunk arra a fizikából ismert kísérletre, mely egy forgó fémabroncs segítségével a centrifugális erő hatását szemlélteti. A forgó fémabroncs egy áttetsző, csillogó golyó képzetét kelti.
b) A fénnyel való absztrakt alakításra a fotográfia új technikái nyujtanak módot.

15. AZ M 74 CSILLAGKÖD A HALAK CSILLAGKÉPÉBEN. — Ilyen spirális szerkezetű alakzatok nemcsak a világürben, hanem a földön, a növények és állatok sorában is számosan akadnak. Példa erre többek között a ...

16. NAUTILUS POMPILIUS LINNÉ nevű tengeri kagyló. Röntgenfelvétel. — Ám ha a mértani pontosság és szabályszerűség a

természet sajátja lehet, miért ne lehetne egyúttal a művészetnek is erénye? Ime ...

17. MAX BILL (svájci) színes vonalkompozíciója. — Egyike annak a tizenöt változatnak, melyet a művész egy formai témából kiindulva szerkesztett és komponált. Mértani pontossággal rajzolt, egyenlő félkörívek gazdagon és fordulatosan ütemezett kombinációja. Ez a mű is meggyőzően példázza, hogy a mértani formák világa nemcsak értelmünkhöz szól, de elevenünkbe vág és a harmóniák kiapadhatatlan forrását tartogatja számunkra.

18. TRITON TRITONIS LINNÉ tengeri kagyló. Röntgenfelvétel. — A Nautilus kagyló szabályosan kötött, csigavonalas rendszerével szemben szabadabban, hogy úgy mondjam: barokk módra hullámzó lendület. Rokonütemű formákkal a természetben lépten-nyomon találkozhatunk. Az emberalkotta művészet is él velük, valahányszor szenvedélyesen felfokozott érzelmeknek, indulatoknak, nyugtalan, heves mozgásnak a kifejezését célozza. Tekintsük meg például ...

19. HANS ERNI (svájci) kompozícióját. — A képen végigáramló, csapongó és egybefonódó szerves erők rajza úgy fest, mintha csak a Triton Tritonis kagyló „barokk" lendülete szárnyalna tovább rajta, szeszélyesebb és bonyolultabb alakot öltve.

20. F. LE LIONNAIS (francia): matematikai képletek plasztikus modelekben kifejezve.

21. HENRY MOORE (angol) szobra. — A modern szobrászat lényeges törekvése, hogy a formálást elemien egyszerű plasztikai maggá tömörítse és ezt a magot határozottan, szerkezetesen tagolja. E célzat révén olykor önkénytelen szellemi és formai párhuzamba kerül a matematikusok plasztikus szerkesztéseivel. Igen érdekes, ha ebből a szempontból a 20. szám alatt látható matematikai modelleket akár Henry Moore, akár pedig ...

22. JEAN ARP (francia) szoborművével hasonlítjuk össze. — Ami sajátosan az utóbbi alkotást illeti: az erótikus jellegű, emberi idomokra emlékeztető formák szabad képzelet szerint való kombinációja mintegy végső fokon egybesűrítve, ősi jelkép módjára idézi a nemiséget.

23. KONSTANTIN BRANCUSI: A csoda. — A Párisban élő, román származású szobrász úttörő művei egy-egy egyszerű, szerves

alapformára összpontosulnak. Símára csiszolt, fénylő márvány vagy bronztestük távoli képzettársítások révén rendszerint valamilyen állati lényre, ebben az esetben fókára emlékeztet. E tiszta, nemes megművelése révén anyagtalanná szellemült plasztikai jelenség láttán az az érzésünk, hogy az élet első, szűzi lélegzete, megfoghatatlan, lelkes fölsejlése ölt benne alakot.

24. PABLO PICASSO (spanyol) első pillanatra talán meghökkentő, bizarr festménye mindgyárt nem hat olyan valószínűtlennek, ha szomszédságában a ...

25. SARRACENIA PSITTACINA nevű húsevő növény fényképére tekintünk. Ez a démoni ábrázat csak egyik példája annak a temérdek, döbbenetesen kifejező erejű, különös jelenségnek, mellyel a növényvilágban találkozhatunk. Mind a Sarracenia Psittacina, mind pedig a csírázó borsó ábrázatában és mohón, tevékenyen életteljes lendületében (27. kép) van valami állati vonás. A 27. képen látható bogarak meg éppenséggel annyira kalandos lényeknek hatnak, mintha nem is a természet, hanem Breughel, Bosch, Grünewald vagy Goya — vagy valamelyik modern szürrealista ördöngős és csúfondáros festőképzelete szülte volna őket. Hiszen a természet és a művészi képzelet útjai nemcsak a megnyugtató, harmónikus jelenségek, de a félelmetes diszharmóniák irányában is párhuzamosak. A művészet különösen akkor hajlik ilyen riasztó látomásokra, amikor Európát súlyos történelmi válságok érik és fölfakadnak a tömegindulatok embertipró, észvesztő mélységei.

26. YVES TANGUY (francia) festménye. — A társadalmilag és világnézetileg meghasonlott, emberi eszményeiben gyalázatosan megcsúfolt és végzetesen csalódott, XX. századbeli Európa modern művészete, kiváltkép a szürrealizmus, szintén ilyen képzetekkel felelt a fasizmus és a két világháború által támasztott véres, őrületes hatalmi tivornyára. Hol tragikus rémlátásokkal, (Picasso, Max Ernst) hol keserűen gunyoros fintorokkal, mint pl. Joan Miro és ez a Tanguy-kép. Mint a reformáció és a vallásháborúk ugyancsak vészesen bomló és vajudó korának művészetében, most is seregestől támadnak olyan képek, amelyeken az emberi, állati és növényi lét vonásai szeszélyesen, fantasztikusan egybekeverednek. Így nyilvánul meg bennük az értelmét és irányát vesztett, méltó öntudatából kiforgatott humánum fonákja.

27. a) CSÍRÁZÓ BORSÓ. Fénykép.
b) BOGARAK. Fénykép.

28. TEKNŐSBÉKA. Röntgenfelvétel. — A modern természettudomány észelvűen szerkesztett, technikai eszközökkel világít a lények, tárgyak és anyagok belső alkatára. Nem véletlen párhuzam, hogy ugyanakor a modern művészet, mint például ...

29. PAUL KLEE (svájci) festménye, a szabad képzelet, az intuició érzékeny lelki csápjaival férkőzik a természet tárgyias külszíne mögé. Ez a *bioromantika* megejtően érezteti a jelenségek mélyén áramló élet csodálatos, lelkes lüktetését.

30. PAUL KLEE: Téli kert című festménye és a ...

31. SAVKRISTÁLY erősen nagyított, mikroszkópikus fényképe látán is szembeszökő, hogy a modern tudomány és a modern művészet természetlátása mennyire párhuzamos utakon jár.

32. a) ÉLŐSDI NÖVÉNY szívószerve egy kapor szárában.
b) KÓROKOZÓ CSÍRÁK egy állati szervezetben.
c) TYÚK AGYÁBÓL kipreparált sejttenyészet.
d) KÍGYÓ ÁLLKAPCSA. — Ha ezekről a strukturális mikrófelvételekről ...

33. VASZILIJ KANDINSKY (orosz) festményére tekintünk, ugyancsak az a tanulság kínálkozik számunkra, hogy az absztrakt művészetet jóval szorosabb és behatóbb szálak fűzik a természethez, mint a naturalizmust, amelyre az absztrakció ellenfelei a természet nevében hivatkozni szoktak.

I. WILLI BAUMEISTER: Kőrajz.
II. MAX BILL: Kőrajz.
III. MAX BILL: Kőrajz.
IV. FEKETE BÉLA: Rajz.
V. GYARMATHY TIHAMÉR: Vízfestmény.
VI. JANKOVICS JÓZSEF: Szobor.
VII. LOSSONYCZY TAMÁS: Két kompozíció.
VIII. MAROSÁN GYULA: Vízfestmény.
IX. MARTYN FERENC: Drótplasztika.
X. VAJDA LAJOS: Rajz.
XI. ZEMPLÉNYI MAGDA: Színes ceruzarajz.

A római számokkal jelzett művek eredeti és jórészt színes alkotások lévén, a látvány egységét zavarta volna, ha közéjük is tudományos felvételeket, grafikonokat függesztünk. Szellemi és formai összefüggésük a kiállításon bemutatott, ilyen természetű ábrákkal egyébként is szembeszökő és a fentebb mondottak után nem szorul külön magyarázatra.

Végezetül még egy szót az absztrakt és szürrealista művészet valósághoz kapcsolódó, egzisztenciális értelméről.

Az ember nemcsak „politikon zoon", azaz politikai állat, aminek *Aristoteles* mondotta. Nemcsak társadalmi viszonylatok függvénye és mozgatója, hanem eredeténél fogva a természetnek növénnyel, állattal egyivású sarjadéka. Ezek a biológiai gyökérszálak szétfejthetetlenül a szerves élet egyetemes mélyvilágához fűzik. De ugyanilyen alapvető és elevenbevágó összefüggések kötik az embert a matematikai törvények, a mértani formák világához. Hogy szelleme ezeknek a BIOSZ és LOGOSZ adta összefüggéseknek a fonalán tudományos megismerésekre képes és hogy vannak tudósok, akik egész életüket, minden figyelmüket idevonatkozó kutatásokra fordítják, azon a legfanatikusabb közgazdászok és politikusok sem akadnak fönn, még ha nem is lehet minden tudományos kutatást az ipari termelés és a háborús öldöklés javára fordítani. De hát akkor miért kívánjuk a művészettől, hogy föltétlenül a társadalmi és politikai gyakorlatat szolgálja? Egy szavunk sem lehet az olyan festészet és szobrászat ellen, mely az embert ezeknek a viszonylatoknak a szemszögéből, akár a realizmus élesen, konkréten látó tárgyszerűségével ábrázolja. Viszont értsük meg és fogadjuk el másfelől, hogy vannak művészek, akik festői és plasztikai alkotásaikban ama BIOSZ és LOGOSZ adta, egyetemes szellemi távlatokat öltik formába. A maguk módján, a kép és szoborfogalmazás sajátos, vizuális rendján ők is igen lényegesen hozzájárulnak ahhoz, hogy a világról való tudatunk új megnyilatkozásokkal, szépérzékünk új harmóniákkal gazdagodjék. Ezeknek a létjogosultságát és a valóságban gyökerező, igaz értelmét akkor is el kell ismernünk, ha figyelmük nem az emberre irányul. Aminthogy a tudománytól sem kívánjuk, hogy kizárólag antropológiával, szociológiával és históriával foglalkozzék.

KÁLLAI ERNŐ

JANKÖVICH JULIA

emlitve ld. Mednyánszky László

Székely András: Könyv,művészet,könyvművészet

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.22 25.sz.20.o.

5. A feladat irányitója: . . . . .

6. A szerződéshez szükséges előzetes engedély kelte, szám

A kifizetésre kerülő dijból progressziv jöv.adó és községfej
levonásra.

Budapest, 197.....

....

megbizott m

Jankovich Lajos [építész] MDK

Nívódíjat kapott.

–: Nívódíjat kaptak a legjobb regionális építészrendezési tervek alkotói. 9

Népszabadság, 1987. május 5.

Jankovits Lajos M.É.K.

Részt vett a pályázaton.

20 000 forinttal díjazva

Társtervező: Jankovits István

18 terv érkezett a székesfehérvári piactér rendezésére

Magyar Nemzet 1963. december 22. 9.l.

Jankovits Gajos építész M.É.A.

Terve 35 000 Ft-os I. díjat kapott

Társtervező:

Sikeres volt a pécsi városrendezési tervpályázat

Magyar Nemzet 1964. október 17. 7.l.

Pankovits Lajos építész M.D.K.

Részt vett a pályázaton

4 000 Ft-os megvétel /sorolás nélkül/

Társtervező: Id. Módos Ferenc és Kádár István

Kathy Imr :Várpalotai tervpályázat

Magyar Építőművészet 1962/1. 49.l.

Jankovits Tajos építész M.D.K.

Dijnyertes pályamű 25 000 Ft

Társtervező:Csillag József

Döntettek a miskolci belváros rendezésének tervpályázatáról

Magyar Nemzet 1963. április 27. 5.l.

M. D. K

JANKOVITS Lajos építész

4.000 forinttal díjazott kov

társkrvező: Módos Ferenc

Kádár István

Döntött a zsúri Nappalota fejlesztési pályázatáról

Magyar Nemzet 1961. aug. 30. 6. l.

Jankovich Lajos, építész MDh

A pályázaton díjat nyert.

–: Korszerű belvárosa lesz Debrecennek 11.

NÉPSZABADSÁG, Sz. 1966. júl. 9.

Jankovich Lajos, építész

MDK

Közös tervvel (Meister Irén stb)
35000 ft-s első díjat nyert a pécsi városkö-
pont rendezésére kiírt pályázaton.

8.

–: Hír

NÉPSZABADSÁG Bp. 1964. okt. 14.

— 1 —

M. D. U

(JANKOVICS) László szobrász
(JANKOVICH)
JAKOVOVICS

Veszprémben

177-ben házasodott, meghalt 1806-ban

57 éves korában

1800. Veszprém, ferencesekhez végzett munkákért 25,– forintot kapott

1802. Ko. kóruson való munkáért 20,– gyertyatartókért 9,– forintot

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.

I. 220.

JAKOKOVICS —2— M.D.K.

JANKOVICS László szobrász

1803. Veszprém, Horuson való munkákért 20,– gyertyatartókért 9,– forintot kapott (mint az előző évben)

Ugyházy. Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 220. II. 305. l.

Jankovich László

alakrajz

1897

Címűek 1930. 84. l.

4064. Alber

Sz. Zittauban 1808 szeptemb
októbe

San Remo látképe.

Az előtért balról a sz
hová széles út kanyarodik
távozó nő, ki baljával botra
míg jobb karján kis gyerme
csoport és egy fiával tovas
kít. Az épületeket a templon
ról a genovai öböl terül el, vi
könnyen felhőzött. Jelzése a
mann.«.

Vászon, méretei 69·5 : 11
Értéke 800 K. — Havas Emil
(787–907). — Az adományt
24-iki 5395 (1950–909) és
(351–910) eln. sz. leirat. — Bej
(624–912).

111

Aj. 1907.
Havas E.

MDK

Jankovics József, szobrász

Kompozició. Gipsz.

Műv.Kpt. -MKSzSz.-II.Szabad Műsz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat. 12.1.

Jankovits József

Cim nélkül, fotomontázs
festett kék háttér
40X33 cm, 1959.k.

Szabó Julia: A fotó mint a
képzőművészet eszköze.

Művészet, 1978. március - 28.
lap

Jankovits József

Rajz

Új Symposion 1969/46 12.dd

Jakovits József

A szentendrei művészet kapcsolatában
említve.

Körner Éva: Szentendre és a kelet-európai avantgarde, Valóság, 1991. 2. sz. 89. o.

Farkovits József

Szobor (reprodukció)

Valóság, 1970. 9. sz. 12. l.

Jakovits József

Napóra (rajz)

Valóság, 1969. 2. sz. 25. o.

Jankovics Judit

festő V. é.

Képzőm. Försk. Ésk

1935-36. 73.1

Mumbai Dipur

2 x 500 Vatta T. (vl. [illegible]

Yankovics Judit

1937/38. VII. éves
rendes hallg
I - II. félév

Ferkèpzomfoiskèvk
1937/39

153. l.

Tiszalök

Jankovits Judit

1937/38. tanév végén
iparostanonciskolai
rajztanitói Oklevelet
kapott.

Ferkèpzőmfoiskèvk
1937/39 182. l.

Jankovich Judit

Pozsony

Művésznővendék-
belsi képzőművé-
szeti akadémián

l.

Országt 1932/33

19. l.

3805. Hunnia nyomda rt.

~~Pošta Bělá dr. VII. 213~~

Jankovics Judit

VI. éves művészi szakos

hallg.

Ferképzomfoisk vk

1936/37. 77 l.

1021

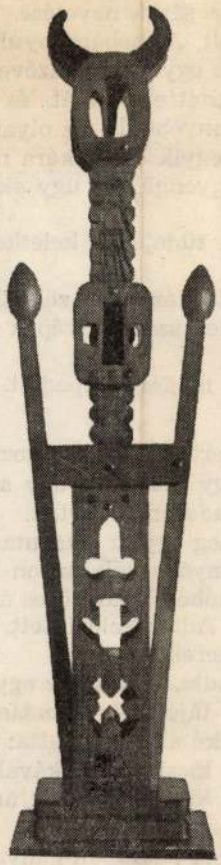

Jakovics József Afrika-emlékoszlop

asszonyos bőgésben tört ki.

Megfordult, odavágott még egy tob [illegible] essze
távolban halkan csilingelt Inka sárga n [illegible] lte
az orrát, de a nedv túl sok volt. A zseb [illegible]-
gyát, egy csatot, két makkot és egy szer
kendőt nem talált. Szétterpesztette a
kőműves módra. Kissé megkönnyebbült
terpeszkedik, hüvelykujját az egyik orr
túl erősen, de nem is nagyon gyengén — úgy akkurátosan: mindennez gyakor-
lat szükséges.

Már nem bömbölt. Csak a tüdejében keletkezett hólyag, megdagadt benne a bánat, ki lehet tapogatni.

A patak zöld vizében fűzfák áztatták zöld üstöküket. Adam lenyisszantott öt vesszőt, leült a fűbe, melyben százszorszépek százai legelésztek, s öröm nélkül korbácsot kezdett fonni.

Nyolcéves világára fekete madár telepedett.

Az első ifjút, aki Inke herbáriumát hordozta, vastag pápaszem keretezte. Adam azt sem tudta róla, hogy *klassz*-e vagy sem. Az üvegen keresztül nem lehetett a szemébe látni. Makuderának hívták.

Amikor először jelentek meg együtt Vaskutacska szélén — Inka piros blúzt és térden felül érő rakott szoknyát viselt, szilon kosárka volt nála, és kisfiúsan mosolygott, sarkában a melegítőbe öltözött öccs árnyékával — Makudera körülnézett, és kékesbarna ujjával Adam felé intett. Kémikus volt. Mindkét kezét érdekesen megfogták a vegyszerek.

— Idefigyelj, kópé — mondta. — Akarsz egy tájolót?

Adam nem tudta, mi az a tájoló, de gyorsan rávágta:

— Akarok. — Mama örökké azt hajtogatta: Ha kínálnak, fogadd el!

— Akkor sétálgass itt egy kicsit! Mi Inkával fölszaladunk a hegyre, virágzik ott a páfrány, de harapós kígyók vannak arra. Ha szépen megvársz bennünket, megkapod a tájolót.

Adam leült a vaskerítésre. A patakban gallyak úsztak, az úton párok sétáltak. Némelyik pár szótlanul, méteres távolságra haladt egymástól, a fiúk vesz-

Jankovics Lázár

ötvös

1806 nov. 5 Ujvidék

Kapmagyarországötvösök 37 l.

4-én.

felhővel együtt
élhető
~~Arasolva~~, hol az előtérben rügyelő
az virében (tükröződnek) visna és a hol
Jelzése alóe jobbra: „Olof Arborelius".

-- Lelt.sz. 4481.-- Ertéke 800 K.--
2 márczius 9-én (621-913).-- A Ma-
-913).-- ~~Átvétetett 1913 április~~
1914 márczius 30-án (245-914).

76

JANKOVICH Lőrinc

1857

209. nov. 10. Jankovich Lőrinc örökösei Albert király és Erzsébet királyné arcképeiket ábrázoló festményt ajándékoznak

Művtört Ért. 1990 1-2 132.

Scheyb, Armin : Praventiver Demokratie
nach 1945
Verfassungspolitik : Heidelberge
Frankfurt : Peter Lang
1987

425 (M)
Schramm, Wilhelm von : Verrat im Zweit
inEuropa
Düsseldorf : Econ-Verlag
1967

426 (M)
Schwarz, Hans : Militia helvetica : he
Bd. 1 - 3
Köniz : Schwarz auf weiss
1955

427 (M)
Stefani, Filippo : Storia della dottri
italiano : Volume II : La 2a Guerra Mo
Roma : Ufficio storico
1985

Jankovics Marcel

grafikus

"Art Studio" (1970)

Művészet, 1970. október - 48. lap.

Jankovics Marcell

Grafikus

Negyp Jóvseffel együtt a Gusztáv figurát gondolták ki, valamint az Air India légiforgalmi tarsaság reklamfilmjét is

Révész Zsuzsa: A Pannonia Studió.....

Müvészet, 1970.november - 46.lap

MDK

Jankovics Marcell, grafikus

Hét rajz: Repr

Maron Ferenc: A karácsony fényei 18–19.

Gyermekünk, bp. 1970. december XXI/12

Jankovics Marcell

és Richly Zsolt fiatal rajzfilmesek, a Pannónia filmstudió munkatársai Indiába utaztak, hogy anyagot gyűjtsenek az „Álom a levegőben" c. produkcióhoz, amelyet az Indiai Légiforgalmi Társaság megrendelésére készítenek.

Magyar rajzfilmesek Indiában

Magyar Hírlap, 1968 október 8. 8 l.

Jankovics Marcell

tervezte a Ludas Matyi cimü film figuráját

Ma

Az előrajzok és a dialógusok elkészülte után állt össze a film képes forgatókönyve. Ez együtt tartalmazta a szöveget és az egyes jelenetek rajzait. Ekkor születtek meg a figurák is, amelyeket *Jankovics Marcell* tervezett. Az ő figuraterv-gyűjteményében jelentek meg először a rajzfilm szereplői: a jelenetek során erősödő, felnövő Matyi, Döbrögi uram, a szolgalelkű ispán, az állatok, élükön a nevezetes — s a filmben igazi főszerephez jutott — lúddal. A figurákkal együtt készültek el a különböző helyszínek is. Az akotók — az

Jankovich Marcell

Illusztrációk a készülő magyar népmesesorozatból. (repro)

Székely András: Jankovich Marcell.
Új Tükör, 1978. április 9 - 27 lap.

Jankovich Marcell

A „Hidavatás" Thesszalonikéban Arany Nikét, a Sziszifusz összesen 9 díjat nyert, a Kürdők Tehe-vánban megkapta a Kritikusok Nemzetközi Díját és a zsúri kü-lördíjat.

Székely András: Jankovich Marcell.
Új Tükör, 1978. április 9 - 27 lap.

Jankovich Marcell

Jankovich a 70-es években hirtelen fellendülő magyar rajzfilmkészítés egyik vezér egyénisége lett.

Székely András: Jankovich Marcell.
Új Tükör, 1978. április 9 - 27 lap.

Jankovich Marcell

Az Air India számára készi-
-lett reklámja Libanonban A-
rany cédrus díjat kapott.

Székely András: Jankovich Marcell
Új Tükör, 1978 április 9-27. lap.

Jankovics Marcell, rajzfilmművész

Szemadám György festőművész kiállítását Jankovics Marcell nyitja meg 1980. febr. 14-én, a Fényes Adolf Teremben.

Meghívó

1980. febr. 14.

JANKOVICS Marcell

Meghívó

Budavári beszélgetések

Budavári Egyházközség Plébániájának
földszinti nagytermében
Budai Várban, Országház u. 14.-ben

2006. február 23.-án
csütörtökön este ½ 8-tól

Jankovics Marcell

Kossuth díjas filmrendező,
Művészettörténész

? ha ha hal?

A „*Sisyphus*" c. filmjét Oscar-díjra jelölték,
A „*Fehérlófia*"c. rajzfilmje elnyerte a
„Minden idők legjobb rajzfilmje"díjat.

A beszélgetés címe:

Civilizáció és Kultúra ütközése

Minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk, a belépés ingyenes

Az este során a vendégek könyveinek dedikálására is lesz lehetőség

1021

1978. május 18. Kossuth 11,25 VGné

Közelkép

- Erről a zenéről mi jut eszedbe?

- Gusztáv,

- Aztán?

- Rajzfilm.

- És még?

- Hát az az eltöltött 19 esztendő ezen a pályán.

- Ugyanis Jankovics Marcell egyike Gusztáv szülőatyjainak, egyike, vagy azoknak, amikor kitalálták valamikor Gusztávot. Szeretted Gusztávot, vagy szereted Gusztávot?

- Szerettem, de most már a kapcsolatunk egy kicsit megváltozott, mert én is Gusztáv-korba kerültem, és ugy érzem, hogy ebben a korban az ember már nem szereti annyira saját hibáit viszontlátni, ez inkább a fiatalabb korosztályába való feladat, Gusztáv-filmeket csinálni.

- Hogy-hogy? Mit jelent az, hogy Gusztáv-kor? Van olyan, hogy Gusztáv-kor?

- Van, amikor az ember szükségképpen azokkal a helyzetekkel találkozik, ami neután egy fiatal ember még nem. Kocsitulajdonos, számtalan olyan kalandja van már, mint Gusztávnak. Egy fiatal ember az kritikusan általatja azt a átlagpolgárt, akit Gusztáv személyesit meg, de aki már átlagpolgárrá válik maga is, hogy ugymondjam, beilleszkedik a csavarmenetek, csavarok közé, számtalan Gusztávos tulajdonsága lehet.

- Azt hiszem, hogy tulajdonképpen ez is jelzi, hogy Gusztáv egy társadalmi tipus, társadalmi jelenségek csipkedéséről van szó.

- A Gusztáv figurák Knep József kollégám találta ki, egy olyan helyzetben, amikor a magyar rajzfilm többé-kevésbé problémákkal küzdött, mert nem tudtuk, hogy mi lesz a továbbfejlődés utja,
- Arra gondolsz, hogy az ötvenes években tulajdonképpen arról volt szó, hogy tulajdonképpen nem is lesz nálunk rajzfilmgyártás, meg akarták szüntetni?

- Igen, igen, Igen, hát évente egy-két film készült mindössze, ezek egyedi filmek voltak, és erre nem lehetett egy komoly rajzfilmgyártást megalapozni. Igy született külföldi mintára, hogy sorozatot készitsünk, de nem pusztán öncélu szórakoztatás volt, a célja a magyar rajzfilmnek sohasem. És igy azt lehetne mondani, hogy aszocialista rajzfilm általában ilyen szempontból igényesebb volt, mint a disnit követő nyugati rajzfilmgyártás. Megpróbáltunk tehát olyan filmeket készitenі, amelyik azon kivül,

hogy szellemes, még szellemet is hordoz.

- A rajzfilm tulajdonképpen óriási lehetőségeket hordoz, szóval egy kicsit a fantáziának a játéka, bármit meglehet rajzolni, bármilyen abszorditást. A rajzfilm végsősoron végig tudja kjátszani, azt, hogy mi fán terem a lehetséges.

- Nekünk teremteni kell, ez hátrány, ugyanakkor óriási előny. És nem véletlen az, igaz talán, de nem mindenki, de én, mint rajzfilmes, olyan játékfilmes ideáljaim vannak, mint Fellini, aki azok közé tartozik, akik a valóságot teljesen megteremtik, müteremben dolgoznak, ugy sminkelik át a szinészeket, sőt, olyan szinészeket válogat, hogy legyen köztük három méteres, három mázsás, tiz dekás, szóval ő mindenfélében rendkivül széles skálában próbál elszabadulni a mindennapi valóság kötöttségeitől. Már Eisenstein szeretett volna rajzfilmes lenni. Szóval azok az alkotók, akikben erősen mozog a fantázia, és talán nemcsak azért, mert elakarnak szakadni a valóságtól, épp ellenkező leg, a rajzfilm mindig egy kisértő terület lesz.

- A rajzfilm épp azért, mert meglehősen rövid is, kénytelen a lényegre törni. Tehát minden rajzfilmben kell, hogy legyen poén.

- Lehetséges, hogy tudománytalan, amit mondok, de meggyőződésem ugyanakkor, legalábbis müvészeti oldalról nézve, hogy a bizuális, apercessió ideje lényegesen gyorsabb, mint mondjuk az auditiv. Tehát, ha az ember hallgat egy dialógust, lassabban esik le neki a tantusz, hogy miről beszélhetnek, mint hogyha ezt képben rögzitik. Egyszerüen a mondat semmissége nem olyan. Ez nem olyan, mint a gondolat. A Gondolat sebessége többnyire vizuálisan gondolkodik, nem irt szövegben. Tehát ezért sokmindent ellehet mondani igen rövid idő alatt. Na most a müfaj története óhatatlanul sodorta, hogy poénszerüen gondolkozzunk. A Küzdőkben van olyan epizód, hogy azt emberek először nevetnek, mert nem tudják, hogy, megszokták, hogy a rajzfilm poénra van kihegyezve, és ez érdekes is, mert a film megnézésekor hallani itt-ott buncogó nevetéseket, aztán az a legvégén arcukra fagy az embereknek szó szerint, mert hiszen a film lezárása és a végkifejlet egyáltalán nem komikus.

- Például a Küzdők, ami most legutóbb éppen Oberhausenban kapott dijat, mindössze 2,5 perc, és nagyon egyszerü eszközökkel, pusztán arról szól, legalábbis annyit látunk a vásznon, hogy egy szobrász birkózik az anyaggal, valamit formálni akar.

-Faragja akövet, és az visszafaragja.

- Ezekben a gondolatgazdag rajzfilmekben mindig olyasfajta ütközés van, ami egy eléggé groteszk ötleten keresztül, szinte ilyen filmbóli egy perceseken keresztül ragad meg óriási ellentmondásokat, a társadalomnak, a mindennapi életünknek kemény jelenségeit.

- Na most, hogy ez pontosan miért van, azt hiszem, hogy többékevésbé egy korosztály az, akit ma studióvezető rendezőinek, vagy vezető kollektivájának lehetne gyüjtőnéven nevezni. Persze van időben eltérés, ez természetes, de zömében nagyjából egy korosztály. Ez a társaság egyidőben került idő, itt is nőtt fel, majdnem azt mondhatnám, hogy rövidnadrágos ifjuként kerültünk be, és talán a bennünk lévő közös szellem tükröződik ezekben a filmekben. És talán az is, hogy egy természetes forditás, a waldisnivel szemben állás volt, aki pályája csucsán, elérkezett oda, hogy pusztán önfelett szórakoztatást, nagysikerü, és magas szinvonalu szórakoztatást akart nyujtani a közönségének. Tehát, hogy felnő a müfaj, és a müvészetté akar válni. Ha pedig müvészetté akar válni, akkor mondanivalója kell, hogy legyen. A Küzdők az ugy született, hogy feladtak egy leckét nekünk, hogy kellene csinálni TV-egyedi filmeket is, megvoltak adva a cimszavak, és a Müvészet cimszó fölé görnyedve leültem a ceruzámat rágva, és gondoltam, hogy most leirom, hogy egy, odairok egy ötletet, kettő, odairok egy ötletet, oda három. Leirtam, hogy egy, és azt mondtam, hogy szobrász faragja a szobrot, a szobor faragja a szobrászt. Mentem tovább, kettő. Zenész játszik a közönségének, a hang hullámaiban felolvad. A szinész előadás után lesminkel, nem marad semmi, utána felsminkeli a civil arcát és kimegy autogramokat osztogatni. És erre volt még negyven, tehát, hogy az iró belegépeli önmagát a gépbe, és ő nem marad, az irógép mellett nincs senki, a felesége másnap viszi be a müvét a szerkesztőségbe, és igy tovább. Szóval ezek megvoltak, az alapképletek. És akkor végül kiderült, hogy az első, véletlenül beugrott ötlet volt a jó, amit azért én feltételezek, hogy itt egy előzetes tréning, meg egy hiábavaló össze-vissza járkálás az agyon belül, szülte ezeket a dolgokat, de nem tudom bebizonyitani, hogy hogyan, nem tudom megtalálni a kulcsát, hogy hogyan. Mint ahogy utólag kellett azt is kitalálnom, hogy ezzel mit lehet elmondanom. Hát ebben az esetben előbb született meg a formája vagy az ötlete, és azon kellett gondolkozzak, hogy vajon-vajon mire huzható ez rá, mint egy forma.

- Az ötletnek valami érzelmi forrása van?

- Van, van, ez érdekes dolog. Egy bizonyos lelkiállapotba kerül az ember és ez provokál. A Küzdők az ugy indult tulajdonképpen, hogy amikor én megakartam azt a filmet csinálni, akkor egy olyan előzetes, nem kerülgetem a kását, szóval nem fogadták egy olyan termemet el, amit már nagyon régóta dédelgettem magamban, és sok munkám is volt benne. Ilyenkor az ember elfogulttá válik, és ennek természetes következménye volt, hogy én melodramatikus lelkiállapotba kerültem, és megálmodtam, hogy igen, a müvésznek bele kell pusztulnia, ha alkot. És hát aztán igy született meg tulajdonképpen, legalábbis egy jelentés rétege a Küzdőknek, mert hát végülis nemcsak a müvészetre vonatkozik. És végülis én a filmet ettől a lelkiállapottól függetlenül, ami inditotta, optimistának tartom. Nevezetesen, hogy a mü létrehozása megéri ezt a fáradtságot.

- Voltaképpen milyen lehetőséget látsz a rajzfilmben? Amit akárhogy is nézzük, kicsit mostohán kezelt müfaj.

- Ez két kérdés. Az első nagyone egyszerü válaszra ad módot. Minden lehetőség a birtokunkban van, hogyha rajzfilmmel dolgozunk, de pontosan, ami csökkenti a hatósugarát, a hatékonyságát, az az, hogy mostohán kezelt. A mostohaság vagy mostoha bánásmód tulajdonképpen csak egyetlen egy területen érvényesül, de ott egyre sulyosabban. Ez a közönséggel való találkozási mód. Ez következik abból, hogy rövid kategóriában fut, és ez a kategória a moziban szükségképpen mellékes program, rendszerint szünetben vetitik, perec ropogtatás közben, félig a függönyre, hézagosan, esetleg nem is vetitik. Szóval ez a sorsa. Aztán emellett van ugye a nagy dicsőség, a számtalan fesztiválsiker, ami megint egy problématikus dolog, mert a fesztiválok közönsége ilyenképpen állandó, és ahelyébli közönség, amely már nagyon kimüvelte magát ebben a témakörben, és azokból, ahol mindenütt összetalálkoznak, az a 600 ember, aki ismeri egymást, müveli egymást. Szóval ez olyan zárt, kicsit zártkörü dolog. A kettőt valahogy össze kéne mosni. És erre persze számtalan mód kinálkozik, rajzfilm mozi létesitése, amelynek nagyon bonyolultügy és sok feltétele van, azután az, hogy rendszeres programokat, összeállitásokat csinálni, a rövidfilmekből, az egész estés rajzfilmkészitésre, és van egy, amitől nagyon sokat várok, a videokazetta.

- Azt mondtad, hogy nagyon sok lehetőségü a rajzfilm. Hát a magyar rajzfilmgyártás, azaz Ti, magyar rajzfilmesek, milyen lehetőségeket akartok megragadni? Tehát merre tart a magyar rajzfilmalkotás?

- Ez ilyen futorólógus, és expatolátori szerepkörrel ruházol fel engem, ennek a nehézsége, tehát annak a nehézsége, hogy erre rövid választ adjak, az az, hogy a magyar rajzfilmet soha nem tudták egy skatulyába szoritani, mint a többi nemzeti filmgyártást. A jugoszlávoknak van egy határozott karaktere, még a lengyel rajzfilmeknek is, pedig mondjuk ott studió van, jó karakterizálható jegyeik vannak. De most a nemzeti filmgyártást, általában a nemzeti, szocialista filmgyártást figyelve a többi országokban, ilyen nemzeti bélyeg nem igen jellemző, bár kétségtelenül Amerikában, a nagy stúdiókkal Waldisni, meg a Hann és Barbara erősen rányomják bélyegüket a sok kis társulásra. Na most ebből az következik, hogy nehéz megállapitani, hogy hova rohanunk. Most gondold el, hogy én most már az öreg generációba tartozom. Az alapitó generációból már kevesen élnek, kevesen is voltak. Szóval nem azért, mert ott nagyon halnának a rajzfilmesek, hanem, hogy kevesen is voltak, és a második generációhoz tartozom én, tehát akik a hatvanas években kezdtünk. Azóta viszont már volt egy olyan generáció, amelyik a hetvenes években elkezdte, és lassan a hetvenes évek végén tartunk, tehát nemsokára már a negyedik generáció lép be. A szellemi utakat keresgéljük, tehát azt, hogy ott mi nyilvánul meg, de itt feltehetően

létezik az, hogy generációk között van már változás. Ezért én mondjuk a személyes jövőmet látom. Visszatérve arra, amit kérdeztél, hogy a magyar rajzfilm jövője hogyan alakul, töredelmesen be kell vallanom, és ez megint a Gusztávosodásom nak a jele, hogy egy kicsit, minthogyha egy kicsit tul sokat foglalkoztam volna a saját alkotói pályámmal, és kevesebbet az egésszel. De azzl is magyarázható ez,hogy évi 15 óra film készül, de csupa kicsi filmről van szó, lényegesen fárasztóbb. Ugyhogy ezen nehéz áttekinteni.Szóval érdekes lenne mindenesetre tudni, hogy hova kanyarodik az egész. Én azt szeretném, ha nem kanyarodna, hanem eddig, amin haldt, azon menne tovább. Tehát véletlenül sem veszitse el azt a sajátosságát, ami a maga szinvonalát is jelenti, hogy törekszik arra, hogy müvészi alkotásokat készitsen, olyanokat, amelyeknek mondanivalója van. va.n. Ezzel tulajdonképpen arajzfilmgyártásunk hagyjából lemondott a szórakoztatásról, pontosabban arról, hogy pusztán szórakoztató legyen?

- Azt nem mondanám,

- Vagy csak ezek a filmek ismertebbek talán, amelyek müvészi giénnyel készültek?

- Ezt sem mondhatnám igy. Ugyanis az a helyzet, hogy a Mézgasorozat, a Gusztáv-sorozat, általában a sorozatain jóval ismertebbek, mint ezek a filmjeink. Ezekről a filmekről viszont cikkezik a sajtó, hogyha dijat nyernek valahol, illetve bemutatják az embert a Televizióban, és a Rádióban megszólalhat, és ez jelzi azt a két utat, ami párhuzamosan halad egymás mellett, bizonyosan még át is fedi egymást, és gondot is okoz sokszor. Én személy szerint nehezen tudom összegyeztetni magamban a szórakoztató ipari terméket, Vagy élvezetes tud, lenni, vagy egyáltalán, szóval

- Nem hátránya egyáltalán,

- Szóval azt mindenesetre vállalom, itt valahogy a fogalmazáson nagyon nagy hangsuly van, hogyha ugy tüzi ki a célt az ember, hogy szórakoztatás, az az én szememben ugy tünik, minthogyha már mércét egyel lejjebb engedte volna. Az jogos igény, hogy kikapcsolódni akarok, én nagyon sokat kapcsolódom ki méltatlan dolgoknál például, én detektiv regényeket olvasok kikapcsolódás cimén. De megnézem az Emmát is, mert olyan fennsége sen unalmas, hogy az ember már azt hiszem önmagát tudja tanulmányozni közben. Tehát ez is létező igény, csak én nem szeretnék ilyet csinálni. Nem tudom, hogy ez kiderül-e ebből, amit én mondok. Viszont ugyanakkor, miután a Studió monopol helyzetben van, a magyar rajzfilm egy studió, szükségképpen különféle feladatait teljesiti. Hangsulyozni kivánom hogy ezek nem olyan problémáim nekem, hogy elakarnék zárkózni bizonyos sorozatfilm készitéstől, mert a Biblia sorozat téma. A Népes sorozat, sorozattéma, mert hát ezek rövid népmesék, és háts zeretnék sok nép-

mesét csinálni, de semmiképpen sem szeretném, hogyha olyan filmeket készitenék, minta Hanna és Barbara, Kőkorszaki szaki filmjei, azokat nem vállalnám, de azt hiszem, nemcsak én nem vállalnám, hanem a Pannonia Filmstudió nevében beszé lek, hogy egyikünk sem vállalná.

- Tehát akkor mégiscsak van ilyesfajta igény, tendencia,

- Nem, az igény az, hogy ez be ne következzék, tehát, ha sorozatot csinálunk, ne pusztán szórakoztasson, hanem valamilyen módon azért tükröt adjon a világról, és ugy képzelem el ezt, ha történetesen az utókor egyszer kibányász egy rozsdás filmes dobozt, és abból bármelyik filmünket levetiti, abból rekonstruálni tudja mondjuk a korunk beli magyarságnak vagy az itt élő embernek az érzésvilágát, gondolatait. Mindenképpen kell haszna, amit mi csinálunk.

- - -

Jankovics Marcell

Személyes ezredforduló

Fehér húsú őszibarack és piactéri megváltók

ilág mindig tálcán kínálja magát egy kis meditálásra (század- és ezredvég felé ogva-araszolva még inkább), arról, miért és mivégre is voltunk, vagyunk és le-nk a Föld nevű égitesten. Ismert értelmiségieket kérek a következő hetekben, hó-okban arra, hogy osszák meg az olvasóval személyes érzéseiket, gondolataikat. n számvetés ez, inkább töprengés a világról, arról, amilyen volt, amilyen és ami-nné formálódni látszik. Olyan beszélőket kerestem, akikben – legyenek bármely ignézet, értékrend vagy párt hívei – két dolog közös: a gondolkodás eredetisége igyelemreméltósága. Remélem, nem tévedtem.

eszélgetőtárs: Jankovics Marcell

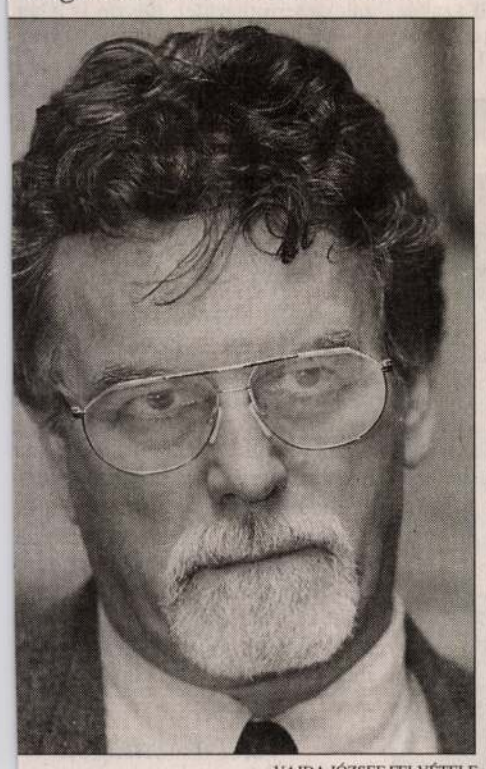

VAJDA JÓZSEF FELVÉTELE

Jankovics Marcell hosszú esztendők óta ttős műfajú ember, de rajzfilmrendezőként edendően mégiscsak vizuális lény. Az el-ált időszakot milyen színek és formák fejezik leginkább számára?

Egy szürke, szeméttel teli világot látok, et eltakarnak harsány, gyanúsan színes kin-díszletek, például az óriásplakátok, ek be is vallják önmagukról, hogy azok. oban a szemét nem volt eltakarva, ott kerin-felszínen.) Meglehet, ez csak egy idősödő érzése, aki a saját élete hanyatlását vetíti a a. Mindenesetre a század számos taszító énye jelzi, hogy egy folyamat, amit én ak élek meg, valószínűleg megfordíthatat-válik. Hadd említsek egy jelentéktelen, de ző példát: a fehér húsú őszibarack kiveszé-z a konvencionális magyar gyümölcs ne-nindent jelent, a régi ízeket, illatokat, nya-de ma alig kapni, mert nem praktikus a ása, barnul, ütődik. Aki ezen nőtt fel, annak m pótolja a nektarin. Egyszer egy vitán be ak szorítani a nyitott társadalommal való enállásom okán, mire azt feleltem: az a ba-ele, hogy egy irányban nyitott társadalom. ul a Disney meghív, hogy csináljak egy fil-úgy, ahogy én képzelem. Ki is fizetik. Aztán k három hónap, s mikor érdeklődöm, azt ják, a menedzsment megnézte, s úgy gon-hogy amit te csinálsz, az nagyon eltér attól, mi szoktunk… Az elöl-hátul egyoldalúan tt világ úgy néz ki, hogy meg kell szoknom nburgert, a pattogatott kukoricát, a kólát, s ll mondjak a somlói juhfarkról, a halász-mert az nem kurrens cikk. De én ezeket akarom elveszíteni, hiába legyintenek, hogy kar a fehér húsú őszibarackjával…

A bőséges kínálat ellenére valójában szűkös választék?

Tíz éve Rómában, amikor a széles vállak k divatban, jött velem szemben kétszázezer i nő az utcán, mind széles vállal, mind nabban a szivárványosan sajtolt, dombor-ásos cipőben, s mindegyiknek Poison-illata Közben egyéniségeknek hiszik magukat. apság mindenki a szabad akaratról prédikál, zben már civilizatorikusan is megfojtják az rt, a biológiai kényszert megfejelik civili-s kényszerekkel, gondoljunk például ezekre ntralizált kultúrtemplomokra: a bevásárló-ontokra.

A régebbi korokat az emberek gyakran zebbnek látják, mint a sajátjukat. Erről van zó, vagy tényleg minőségi változást élünk meg, elkanyarodást a korábbi úttól?

Én az utóbbit érzem. A kereszténység fel-kanása borzasztó nagy horderejű pillanat az pai történelemben, mégis azt kell mondjam, az átmenet az ókorból a középkorba nem logikus okból jelentett áttörést. Ahogy a ke-ténység beépítette, szinkretizálta a pogány neiséget, az antik művészetet, az máig hat. énelmileg érvényes, hogy hol vannak protes-országok, és hol nem. Az, hogy Boszniában en keresztül háborús helyzet van, még min-annak köszönhető, hogy Konstantin húzott vonalat Kelet és Nyugat között. Az amerikai adalom és a Római Birodalom dekadenciája ött valóban vonható párhuzam, de Róma ab-a értelemben nem bukott meg, ahogy ezt a történelemkönyvek primitíven tanítják: beleépült *Nagy Károly* birodalmába. A reneszánsszal hirtelen véget ér valami az európai történelemben, szünet áll be az új dolgok kitalálásában. Nekem a gótika jelenti az európai keresztény kultúra csúcspontját, onnan kezdve a megalkuvások tucatjai következnek. A XX. század elején az acél, az üveg és a beton bevezetése megint képessé tette az építészeket arra, hogy új dolgokat hozzanak létre, és ne historizáljanak. De a világképi rendetlenség miatt az emberek agyában olyan zűrzavar honol, hogy hiába van meg technikailag a lehetőség, az kevés. Hiányzik a kereszténységnek megfelelő új gondolat. A fantasztikus méretű technikai forradalom minden érvet lesöpör az asztalról. S e hiper-szuper megavilág zugaiban ott ülnek a riadt emberek, akiknek az agyában mérhetetlen zavar van, s az egésszel nem tudnak mit kezdeni.

– Az hiányzik, hogy a kereszténység helyébe nem lépett más átfogó hit és eszme, vagy arról van szó, hogy az ember kínlódó, vergődő lény: az egyik korban szekéren, a másikban autón, a harmadikban űrhajón?

– Szerintem alapvető változásról van szó, mégpedig a globális méretek miatt. A fehér ember soha nem élt ilyen jól, a világ kilenctizede viszont a béka feneke alatt van tartva. Mindenütt az őszibarack-effektus nyomát látom. Erdőjáró ember vagyok, s elhűlve nézem, hogy az ember időt és fáradságot nem kímélve, messziről odahordja a fák közé a rossz fridzsiderét. Kamaszkoromban a rendőr még büntetett az eldobott szemétért. A puha diktatúra alatt az emberi szabadság tágulásának értelmezte a nép, hogy nyugodtan rendetlenkedhet, ha az nem politikai természetű. Ma pedig oda jutottunk, hogy a szabadságjogok sérelmének tekintenék, ha egy rendőr azt mondaná, szedje föl, amit eldobott. Mi köze magának ahhoz, horkanunk föl, közben Amerikában ötszáz dollárba kerül ugyanez. Ám ha kimondom azt a szót, hogy rend, úgy néznek rám, mint valami veszélyes elemre.

– Mennyire biztos önmagában, az ítéleteiben, amikor a mai világot így vagy úgy minősíti?

– Egy csomó dologban nagyon biztos vagyok. Miközben a fogalmak elveszítették az egyértelműségüket. Mi a probléma például a manapság sokat hangoztatott polgárosodás gondolattal? Az, hogy a polgárhoz rendelt értékfogalmak megszűntek. Az emberek többsége nálunk a polgárt burzsujnak értve negatívan ítéli meg, mert ezt sulykolták az agyába. Ehhez a szóhoz nem csatlakoznak modern, pozitív tartalmak. Az emberek nagy többsége nem akarja magát polgárnak tekinteni. Az nem erény. Létezik viszont proletárerény. Két városi létforma lehetséges: vagy polgár lesz valakiből, aki a közösség részének tekinti magát, s tesz a közösségért, vagy lumpenproli. Arra a mentalitásra gondolok, ami abból indul ki, hogy neki minden jár. Az emberek egy része könnyebben lumpenizálódik, azért nem kell semmit tenni. A döntéshozók felelőssége is, hogy mit csinálnak a tömegből: fogyasztó lumpenprolit vagy tevékeny polgárt?

– Milyen értékek segítenek Jankovics Marcellnek, mennyire érzi úgy, hogy úgy alakíthatja az életét, ahogy szeretné?

– Én kivételes helyzetben vagyok, amiből sok mindent magamnak köszönhetek, de még többet a genetikai örökségemnek. Annak ellenére, hogy a történelem nagyon korán beleszólt a családom életébe, polgári szintről indultam, az általam tisztelt erényeknek és őrzött hagyományoknak volt mire támaszkodniuk. De borzasztóan nehéz lenne ugyanez egy gyereknek, aki egy lakótelepi házba születik. Aki gyerekkorától szerves kultúrában él, annak nem kell magyarázni a dolgokat.

– A magyar társadalom viszont az évszázadok során éppen a szerves fejlődésnek, a folytonosságnak láthatta leginkább hiányát...

– Nem tudom eldönteni, hogy a magyarok üldöztetési mániája azért van-e, mert üldözik őket, vagy mert azt képzelik? A tények az előbbit látszanak igazolni, de miért kellene beletörődnünk? Nagyjából egyszerre voltunk a csúcson a kilencedik században az arabokkal és a dánokkal. A dánok, tudomásul véve a kisnéppé válást, kialakítottak egy nagyon integer magatartást, szépek, okosak, kedvesek, van humorérzékük és jólétben élnek. Mi viszont nem tudunk napirendre térni folyamatos hanyatlásunk felett. Én is úgy élem meg, hogy a honfoglalás óta a magyar történelem lejtőn van. Vannak benne kiemelkedő pontok, a mátyási időszakkal tetőző reneszánsz, vagy az Osztrák–Magyar Monarchia, de mindkettőt egy minden korábbinál nagyobb bukás követte. Egyfolytában viszonyítunk, s mindig úgy érezzük, hogy lejjebb vagyunk. Mindig kikapok az állandó teniszpartneremtől, aki jóval jobb nálam, mégsem keresek gyengébb ellenfelet. Így azután mindig kisebbségi érzéseim lesznek. Létezik egy romlófélben levő magyar tudatállapot, amelyik magasra teszi a mércét.

– Miért nem sikerül egészségesebben megélni a kisnépi sorsot?

– Egyik nagy történelmi problémánk az, hogy „ráfeküdtünk" egy birodalmi határvonalra, az ország egyik fele ma az úgynevezett nyugati birodalom, a másik a keleti birodalom területén fekszik. Mindkettőnek változatlanul az a célja, hogy a Dunához tolja ki önmaga határait. Most gazdaságilag a keleti és a nyugati maffia osztozik az országon: egyiké a Dunántúl, másiké az Alföld, Budapestről folyik a vita. Annak a történelmi gesztusnak, hogy Géza fejedelem Szabolcsból áttette a székhelyét Esztergomba, olyan praktikus okai voltak, hogy a Duna összekötötte a birodalmi központtal, Regensburggal, így lépett be az ország Európába.

– Ha jól értem, mégsem csak magyar válságról beszél, hanem globális jelenségről. Legfőképp az értékrend megingásáról.

– A mai embernek nincs jövőképe. Minden embernek amfetaminra van szüksége, amit ha nem tud megszerezni szeretetben, sikerben, aktivitásban, s olyan örömszerzésben, ami kölcsönös más emberrel, akkor jön a pótszer. Most kezdünk visszatalálni olyan dolgokhoz, hogy az értelmes és egészséges élet nem pusztán öngyötrés, hanem örömet is szerez. De hogyan értessük meg ezt olyan valakivel, aki megtanulta, hogy tablettákban szerezze be az örömöket? Annak szép új világ van, és 1984 van, és Fahrenheit 451 van.

– Ebből a leépülőként lefestett világból van-e kilábalás?

– Önkontroll és szelekció – ez a két ellenszer, s egyik sem kerül pénzbe. Rá kell jönni arra, hogy többen vagyunk a kelleténél, a természet és az ember harmóniáját meg kell őrizni. Arra a legtöbb embernek van módja, hogy a saját életét ehhez a gondolkodásmódhoz igazítsa. A három hónap alatt megtérülő bevásárlóközpontok teljesen rossz irányú civilizációs utat mutatnak. Ami az ország egészét illeti: csak előre lehet menekülni. Amerika helyre tudja állítani a saját természetét, mert van már hozzá elég pénze, de előbb tönkre kellett tennie, aztán annyira meg kellett gazdagodnia. Kedvessé kell tenni magunkat, hogy minket is akarjanak rendbe tenni azok, akiknek sok pénzük van. Tisztában kell lenni a trendekkel. Amikor *IV. Béla* szembefordult a tatárokkal, helyesen cselekedett. Magyarországnak akkor el kellett határolnia magát a Kelettől. Bármennyire keserves döntés volt is, a magyarok nem mehettek önként és dalolva az orosz óriás karjai közé, mert nem vállalhattak föl egy teljesen idegen kultúrát. De elérkezhet az a pillanat, amikor időben fel kell ismerni, hogy megint Keletről jön a fény, és nem Nyugatról. A Nyugat már csak pislákol. Nagyon hiszek Kína és egyáltalán Ázsia jövőjében, de nem Japánéban. Lehet, hogy száz–százötven év kell hozzá, de Kína hegemón uralkodója lesz a világnak, többek között annak köszönhetően, hogy mindent a rendkívül erős hagyománytisztelet épít.

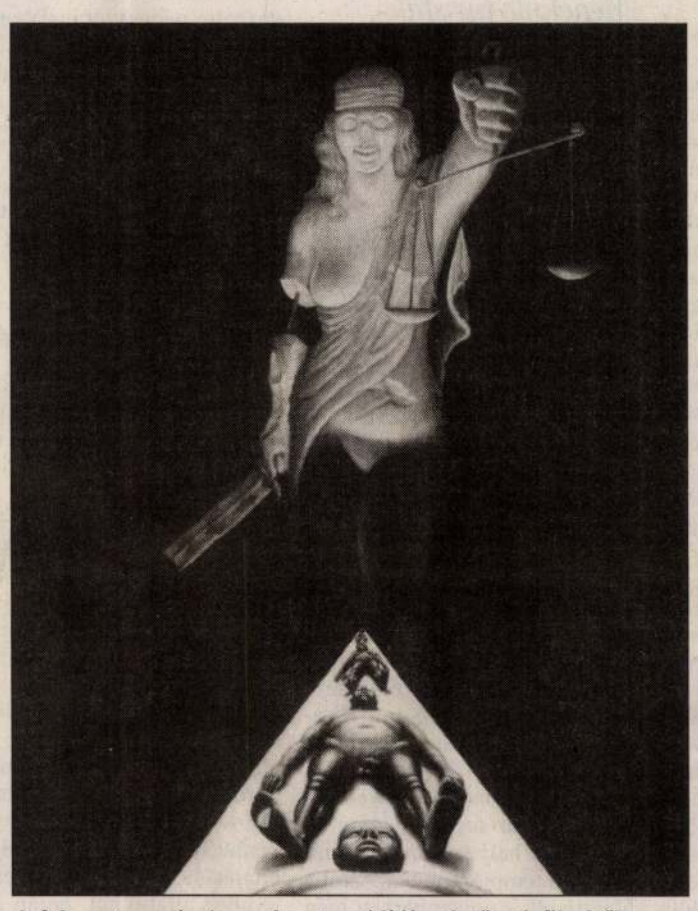

A falanszter szín Az ember tragédiája című rajzfilmből

– Ez nem valami biztató perspektíva a felnövő generációknak. Ha annak, aki pótszerekben próbál örömöt lelni, azt mondják, hogy ennek a civilizációnak, s vele az euroatlanti dominanciának vége, aligha fog magába szállni…

– Pedig csak előre lehet menni. Nem lehet kikerülni, le kell nyelni ezt a vadkapitalista időszakot. Feltehetően megérem, hogy civilizáltabb lesz, nem lesz lövöldözés a nyílt utcán. Az a tény, hogy Chicagóban a harminacas években az utcákon tűzpárbajt vívtak, nem jelenti azt, hogy az ötvenes években is lődöztek. Húsz év múlva itt sem fognak lőni.

– A nagy eszmék kora, úgy tűnik, lejárt. Annyi borzalom és csalódás esett meg az emberiséggel, hihet-e még ezek után bármilyen tanban?

– Az emberekben mérhetetlen igény van erre, ezért menekülnek az irracionalitásba. Azok a science fiction filmek, amelyek arról szólnak, hogy valaki lejön az űrből, és megoldja a problémánkat, a megváltástant trivializálják. Az E. T.: *Jézus Krisztus* „békában". Hasonló igények éltek a Krisztus színre lépése körüli időkben. Julius *Caesar* elégetett negyvenezer asztrológiai kézikönyvet, mert ő is racionalista volt. Abban az időben mérhetetlen mennyiségű kis szekta és kultusz hemzsegett a birodalomban, közülük nőtt ki kettő: *Mithrászé* és a kereszténységé. A kereszténység azért tudja megvetni a lábát, mert abban az időben a zsidó diaszpóra jelen van a birodalom minden településén, s a kereszténység a zsidókon keresztül egyik pillanatról a másikra elterjed Kappadókiától Angliáig, s Egyiptomtól Indiáig. Globalizálni lehetett, mert megvolt hozzá a világhálózat. Hogy a gondolatot mi tette életképessé, az nagy titok, de kétezer esztendő igazolta. Ma *II. János Pál* mintha rozzant testében jelenítené meg az egyház pillanatnyi valóságát. De érdemes *Szent Pál* leveleiből kihüvelyezni, mi is történik azt megelőzően, hogy az evangéliumok megíródnának. Tizenöt évvel Jézus keresztre feszítésének feltételezett időpontja után a jeruzsálemi zsinaton Pál és *Péter* megütközik. Az egyik azt mondja, hogy ki kell menni a zsidó környezetből, mert különben nem tudunk világvallás lenni, hiszen nem bolondok a nem zsidók, hogy felvegyék azt a terhet a vállukra, amit a több száz zsidó parancsolat betartása követel. Péter amellett érvel, hogy maradjon nemzeti vallás. Ki győz? Evidens, hogy Pál. Az egész folyamatból jól látszik, hogy ismétlődések vannak: ő is azt mondja, hogy vigyázz a hamis prófétákkal, mert mielőtt a Megváltó eljön újra, jönnek a hamis próféták. Nem biztos, hogy Jézus Krisztus jön el újra, de Pál szavait úgyis lehet értelmezni, hogy leromlik a világ annyira, hogy megint kell valami, ami helyre teszi. De mielőtt a helyretevő eljönne, vagy a helyretevés megtörténne, póthelyretevők jönnek. Tele vagyunk piactéri megváltókkal.

– Milyen színekben, képekben fejezné ki a jövőt?

– Éppen az Ember tragédiájának utolsó színét rajzolom, azt a jelenetet, mielőtt azt mondja Ádámnak és Évának az Isten: „ Mondottam, ember, küzdj és bízva bízzál." A két alak fekete-fehér, mert teljes kétségbeesés lett úrrá rajtuk, de van egy derengés rajtuk, egy lilás tónus, túlvilági fény, ami azt a bizonyos kozmikus hajnalt jelzi. Ez az én jelenlegi közérzetem is. Egyszerűen nem vagyok hajlandó lemondani arról, hogy ne lássak esélyt, miközben mélységesen mély a baj. Minden évben felszabadító hatással van rám, hogy itt a tavasz, ezek a dolgok mindig lényegesebbek maradnak az embernek, mint a bevásárlóközpont által megtestesített világ. A fehér bélű őszibarack fontosabb.

– Van, aki azt mondja, hogy a mai válság – így vagy úgy, de – előbb-utóbb vége kell szakadjon, mások szerint eltarthat évszázadokig is…

– Megvan ez a veszély, mert az ember ehhez is hozzászokik. Nálam lassúbb ez a folyamat, és nagyobb az ellenállás, mert szelekcióval és önkontrollal élek. De lehet, hogy mire meghalok, én is betagozódom ebbe a rendszerbe, amivel közben borzasztóan nem értek egyet. Le kell nyelnem például azt a békát, hogy akkor voltam igazán fent, amikor lelkileg, politikailag mélyen lent voltam. A hetvenes években ajnározott művésznek számítottam, s volt művészet Magyarországon egy olyan időszakban, amellyel semmiféle közösséget nem tudok vállalni. De akkor adtak Kossuth-díjat. Igaz, a filmfesztiválokra már más utazott helyett tem átvenni a nekem ítélt díjat.

– Az élet egyszerre szent és profán parancsa többnyire erősebbnek bizonyul mindennél. Az átlagember menynyire törhet ki azokból a körülményekből, amelyek között kénytelen leélni az életét?

– A szelekcióra, a helyes választásra mindenkinek van lehetősége. A családom minden tagja disszidált, én nem. A deklasszálódásunknak megvoltak az előnyei is: az apámat becsukták, minket kitelepítettek, és amikor húsz évvel később javasolták, hogy lépjek be a pártba, sátáni kacajt hallathattam: hogy én? Micsoda ötlet! Egy megbélyegzett ember a bélyeg körén belül végtelenül szabad. Akinek van esélye arra, hogy betagozódhat, az bizonytalanabb. De sokszor magam sem tudom már, hol tartok, lehet, hogy a kompromisszumaim és a gondolataim között mély szakadék tátong, hogy elfogadom ezt a világot így, ahogy van.

Javorniczky István

Egy nap, amely megrengette Egyiptomot

Luxor után semmi sem a régi

KAIRÓ – *„Insallah”*, kapta maga elé a kezét *Ahmed*, majd riadtan az ég felé emelte az arcával együtt. *„Isten segedelmével”*, fohászkodott, csakúgy, mint szinte mindenki manapság Egyiptomban. A kairói zsúfolt utcákon, az üzletekben, a szállodákban mindenütt ilyen imára fakadnak, ha valaki kiejti a szót: *Luxor*. Az eddig műemlékeiről elhíresült hely ugyanis ma riasztó ómen: *sorscsapás és katasztrófa* az egyiptomiaknak, s *véres emlék* a külföldieknek. A tavaly november 18-án bekövetkezett tragédia óta ezért új időszámítás is van arrafelé, szétválasztva a dolgokat Luxor előtti és utáni szakaszra.

A cserzett arcú ötvenéves férfi még azok közé számít, akik a brit hagyományú iskolákban kezdtek tanulni, ezért folyékonyan beszél angolul, a hozzá hasonló, alsóbb társadalmi szinten álló fiatalabbak már kevésbé. Ők csak a szavakat rakják egymás mellé, igaz, azt nagy igyekezettel. Arab sajátossággal, nyíltan és barátságosan kezdenek beszélgetésbe. Ahmed azért hálálkodott, mert vigasztalni próbáltam, majd csak jobbra fordul a helyzet. Bár úgy lenne, mondta, mert ez, ami most van, csőd. Nélkülözésbe kergeti mindazokat, akik az idegenforgalomból éltek, így vagy úgy. Ahmed taxis, s büszke rá, hogy, mint állítja, mindent tud a világról. A honi eseményekről és a határaikon túliakról is. Valóban tájékozott, s ő is elmondja a kitapinthatóan a hivatalos propaganda szerinti feltételezést: az öldöklést a luxori *Hatsepszut* királynő templománál idegen hatásra követték el.

Őszinte gyűlölet

„Ezek nem lehettek muszlimok, az iszlámban nincs olyan parancs, hogy ölj”, emelte fel a hangját, s ugyanezt mondta nem sokkal korábban Mohamed *Latif* is. Ő történész, az egyetemen tanított a legutóbbi évekig, amíg a megélhetés át nem csábította az akkor jól fizető idegenforgalomba. Akik őt hallgatják, sokat nyernek, mert szabályos professzori értekezéseket fűz a sok ezer éves emlékekhez, most azonban ő is csak hellyel-közzel kap megbízást. Azt sejtetni engedi, hogy bár muszlimnak tartja magát, nem vallásos, de azt ő is úgy hiszi, külföldről támogatták azokat a fiatalokat, akik tavaly novemberben *kegyetlenül lemészároltak ötvennyolc turistát* a luxori templomnál. Mohamed nem nevezte meg, mások viszont kimondták, Izrael állhat a dráma mögött, esetleg Amerika, meg azon országok valamelyike, amelyek befogadják az egyiptomi másként gondolkodókat. Kairóban ezeket megkülönböztetés nélkül bűnözőknek tartják – sokat közülük halálra is ítéltek távollétükben –, s bár semmi biztosat nem lehet tudni az elkövetőkről, azt is gyanúsnak mondják, hogy egy sem maradt életben közülük. *„Kinek volt fontos, hogy ne vallhassanak?”* – teszik fel a kérdést, és sokat sejtetően bólintanak, persze, Egyiptom ellenségeinek.

Egyenesen következik ebből a logikából, hogy nem közülük valók gyilkoltak, s a düh és az indulat hónapok múltán is olyan heves, hogy fel lehetne tételezni, népharagnak tették volna ki magukat, ha életben maradnak. „Ezek *állatok* voltak, nem emberek”, fakadnak ki minduntalan, s őszinte a gyűlöletük, de az elkeseredésük is. A hivatalos verzió sokszor elhangozhatott november óta, mert mindenki betéve tudja, s egybecsengően fújja, a minisztériumi alkalmazottaktól az utca emberéig. Az idegennek elsőként is az az érzése támad, *Mubarak* elnök azt legalább elérte, hogy a szélsőséges fundamentalisták bosszúja nem minősült hősies cselekedetnek. A külföld ugyanis azt feltételezi az első pillanattól kezdve, hogy Luxorban annak a Dzsamája Iszlámijának a tagjai rendeztek vérfürdőt, amely az Anvar *Szadat* elnököt tizenhét éve meggyilkoló iszlám testvériség mozgalomból nőtt ki.

Történelmileg a távolabbi múltra vezethető vissza a iszlámnak ez a leágazása. A húszas években alapították meg a tesvériség mozgalmát, amit azután a monarchia megbuktatását követően az ötvenes években a nasszeri ideológiák és a kommunista befolyás ellensúlyozására melegítettek fel, elsősorban értelmiségi körökben. A kairói egyetemen szervezkedtek, s több fő szellemi vezérüket bebörtönözték vagy emigrációba kényszerítette már a néhai Szadat elnök, akinek nagy bűne volt a fundamentalisták szemében, hogy békét kötött Izraellel. *Ezért meg kellett halnia.*

Az alapokról azután több csoportosulás is levált, a Dzsamája Iszlámija mellett a legjelentősebb a főleg palesztin területeken működő Hamász, amely nemcsak hogy elhatárolódott a luxori cselekményektől, hanem el is ítélte azokat, felszólítva minden arabot, ne ilyesmire pocsékolják az erejüket, *inkább fogjanak össze a fő ellenség, Izrael ellen.* Tény, hogy a véres novembert megelőző hónapokban az iszlám szélsőségesek alkut ajánlottak az egyiptomi vezetésnek: ha kiengedik a börtönökből a társaikat, felhagynak a merényletekkel. A robbantások és lövöldözések ugyanis kezdtek ellenőrizhetetlenné válni számukra is, s a kisebb akciók szinte sorsszerűen vezettek a nagyobb mészárláshoz.

A mészárlás helyszínére, a Királyok völgyébe csak kevesen merészkednek el mostanában A SZERZŐ FELVÉTELE

Menekülő turisták

A fundamentalisák a kilencvenes évek elején változtattak taktikát, s hirdettek fegyveres harcot, amelynek célpontjai akkortájt még a rendőrőrsök, katonai objektumok voltak. Öt év alatt mintegy ezerkétszázan haltak meg, köztük néhány tucat külföldi is, a kormányzat azonban nem engedett. Ekkor határoztak úgy, hogy az ország gazdasági alapjait rendítik meg, s húzzák ki alóla az egyik fő támpillérét *a turizmust*. Tavaly szeptemberben a kairói múzeum előtt robbantottak, néhány német látogató életét kioltva, majd két hónapra rá következet Luxor.

A szemtanúk, a mentésben résztvevők még ma sem képesek összefüggően és higgadtan beszélni azokról az órákról. A riadalom, a pánik, a tehetetlenség, a fejetlenség mind együtt oda hatott, hogy képtelenek voltak időben és megfelelően cselekedni. A helyszínt ismerve bevallható, hogy nem is lehetett könnyű az áldozatok összegyűjtése és a sebesültek ellátása. Luxor a Királyok völgyét jelenti, az ókori Egyiptom temetkezési helyét. Körös-körül kopár, magas hegyek, ahonnan jól követhető volt a turisták és az őrök mozgása. E puszta, s lakatlan helyet a szemben lévő Karnaktól, a templomok városától a Nílus választja el, s novemberben még kompon kellett átkelni. A folyón átívelő hidat csak most februárban adták át. Ezen ma kerülővel ugyan, de viszonylag gyorsan át lehet jutni, a merénylet napján azonban főleg hajókról érkezett a segítség. E hatalmas, négyszintes járművek, amelyek a „Luxor előtti” időben még háromszáz siklott csendes méltósággal a Níluson, a hírre visszafordultak, bárhol jártak. Saját utasaik is menekültek, s egymást tiporták le a helyekért a repülőtereken.

Egyiptom a nemzetközi segédlettel végrehajtott evakuálás után órák alatt a kairói múzeum körül, ahova mindenkit elcsábítanak a rendkívüli ókori emlékek, nappal alig látni őrséget. Annyi észrevehető, hogy, talán biztonsági okokból, az amúgy is csúnya, s mindig zsúfolt buszpályaudvart kitelepítették a rózsaszínű múzeumépület előteréből – ezt már a szeptemberi robbantás után megtették – s a kapu előtt páncélautó vesztegel. Ennyi. Napnyugtával azonban elősereglettek a láthatatlan légiók. A múzeum bezárását követően tucatjával sorakoztak föl a rendőrök, legalább *százan gyűltek össze*, feltehetően a környező házak tetőzetéről is. Ezért kérdezhette néhány órával korábban kissé csodálkozva Szohair H. *Junisz* kormánytanácsos: nem látható a biztosítás? *„Azért ott vannak az embereink”*, erősítgette. Jobban odafigyelve, valóban fel lehetett ismerni az oszlopot támasztó, időnként a rádiótelefonját előkapó civil ruhás őrt valamennyi romnál, s Luxorban a hegyek peremén is rejtőznek biztonságiak.

Szigorú őrizet

Gizehben nem álcázzák magukat. A három piramishoz és a Szfinxhez csak kísérőkkel lehet eljutni – mint Egyiptomban máshova is –, *s jól záró ellenőrzőpont működik.* Fent, a sivatagi magaslaton, amelynek lábáig húzódik már Kairó, homokzsákok védelmében, talpig golyóálló felszerelésben néhány nagy erejű lőalkalmatosságot felügyelnek katonák. Most tél van, de mi lesz az ötvenfokos melegben, jut óhatatlanul eszünkbe, miközben elkocog melettünk egy teve, hátán rendőrrel. Majdhogynem túlzás a többes szám, mert alig van látogató – a földre kuporodott burnuszos tevehajcsárok bánatára. Eddig teljesíteni sem tudták a mindenre kíváncsi, s élményekre vágyó turisták óhaját, hogy fényképezkedhessenek a jámbor állatokkal, netán a hátukra is felmászhassanak. Manapság szinte kéregetnek, nem maguknak, *a tevéjüknek.*

Ezzel a fogással él Asszuánban a parádés cséza kocsisa is, aki hévvel igyekszik meghatni az idegent, elősorolva, hogy otthon négy „goldenje”, aranyoskája van, turista meg semmi, s bánatos lemondással int a Níluson várakozó hatalmas hajók irányába. E monumentális, négyszintes, s általában az európai középosztálynak kitalált, ötcsillagos luxust nyújtó járművek is kihasznűlatlanul árválkodnak. Egymás mellé, mögé felsorakozva várakoznak megelőzte az olajkitermelésből és a Szuezi-csatorna forgalmából származó hasznot, 1997 augusztusa rekordot döntött, majdnem félmillióan keresték fel az országot csak abban a hónapban, hárommillió-négyszázezer vendégéjszakát töltve el ott. S még a szeptemberi merénylet sem nagyon akasztotta meg ezt a trendet, októberben is háromszázezerhez közelített a turisták száma, és kiemelkedően sokan foglaltak helyet karácsonyra és az újévre. Az utóbbiakat persze szinte *kivétel nélkül lemondták.* Emlegetik is, nehéz sóhajjal, hogy nemrég még könyörögni kellett egy repülőjegyért vagy a nílusi luxushajón egyetlen kabinért. Hol van az az idő, révednek maguk elé, mintha ők sem hinnék, hogy csak nemrég volt ez a másfajta gond.

Egyiptom divatba jött az elmúlt évtizedben, s ahova sokáig csak régészek kutatóexpedíciói indultak – most is dolgozik vagy százharminc nemzetközi csoport arrafelé –, oda elvágyódtak a nyugat-európai kishivatlanokok, háziasszonyok is. Vezettek, mint olyan gyakran, a németek, őket követte utóbb Svájc, együttesen megelőzték az Egyesült Államokat és a mind nagyobb utazási kedvet mutató Kelet-Európát. Megjelentek a japánok is, és arra lehetett számítani, hogy ők mint ugyancsak divatcsinálók maguk után vonzzák a többi ázsiai országot. Nem volt tehát puszta vágyálom, hogy az évi hárommillió főturistaforgalom akár már ebben az évben négymillióra szaporodik, s mivel e nagy érdeklődést maradéktalanul ki akarták szolgálni, beruháztak. Hatalmas lendülettel.

Éhes szájak

Szinte minden épül: bővítik a repülőtereket, az utakat, a szállodákat. Az eddig meglevő mintegy kétszázötvenezer szoba mellé *még százezret terveztek*, s kezdtek is el építeni, ami persze megtorpant. A sok és szép kész épület mellett megszámlálhatatlan a félbemaradt, csupa torzó. A munkások elvonultak, ők is ott kénytelenek őgyelegni az utcán, hátha leesik valamilyen kereset. Egyiptomban amúgy is a népesség egyharmada a nyomor szintjén él, hogy nem halnak éhen, az *a családi összetartással magyarázható.* A hagyományokhoz ragaszkodva néhol harmincan is összezsúfolódnak egyetlen szegényes odúban, s összeadják a szerény élelmezésre valót. Valamelyest az állam is segíti ingyenes rizzsel, babbal e réteg de aligha győzi a rohamos szaporu mellett. Becslések szerint hatvan-hetvenmillió között lehet az egyiptor ak lélekszáma, biztosan ezt nem le tudni, ám azt tartják, *nyolc hónap ként egymillióval többen vannak.* Ha így folytatódik, mondják, hamaro megközelítik a százmilliót, ami a s Nílus-mederre gondolva, s arra, h Egyiptomnak ma csak mintegy öt zaléka termőterület, riasztó is lehet.

Meghirdették természetesen az szerű születésszabályozást, de ez f akad a szokásokon. Mubarak el ezért elővette azt a régen dédelg ötletet, hogy *hódítsák meg a sivat* Ehhez egy kiindulópontjuk már Asszuán, a sokat vitatott gáttal Nasszer-tóval, amely viszont még ezután válthat ki hosszadalmas sz szédháborúkat. A víz ugyanis e sz esőt ritkán látó vidéken az aranyn értékesebb, s a Níluson sokan aka osztozkodni. Szudán is több vizet retne nyerni, mint amennyit a kor megkötött szerződés engedélye újabb jelentkező Etiópia, amely az lékezetes, irtózatos szárazság után akarja építeni a maga tározóját. E tások ellenére Mubarak az eddig a taknak szánt nyugati parton, lény ben párhuzamosan a Nílussal, egy mint kétszáz kilométeres csatornar szert építene. Méltó emléket is ha maga után, akárcsak az ókori fáraó

Vizet a sivatagba

A másik terv a Nílus deltájá vizét vezetné ét az Izraeltől viss pott Sínai-félszigetre merész elk léssel, a sivatag és a tenger alatti útrendszereken át, hogy majd ott rosokat teremtsenek. Sokan bí ezeket az elgondolásokat: a régés még a földben rejtőző értékeket a környezetvédők a természeti e súly megbomlására figyelmezte máris elkezdődött szikesedésre és lus vizének mind nagyobb szennyeződésére. Mások arra in hogy ezek a mesterséges telepü eddig sem váltották be a remén az egyiptomiak nem szeretnek a gati mintára elkészült mintafalv élni, noha azok felettébb szépek. iró és Alexandria közötti, majd h száz kilométeres szakasz ezeknek rakata. Persze katonai objektum és kaszárnyákkal vegyesen, zöl oázisok kísérik az utat. S ha va hát ott van biztonság, ellenőrzés, e terület katonai zóna jellege mi Akárcsak Asszuánban, ahol a gát dik mint stratégiai objektumot. M külföldit megállítanak, a kísér okmányokat kérnek, esetleg a koc átvizsgálják, s Alexandria határ komoly kíséret csatlakozik mi egyes járműhöz. Elöl motoros re hátul dzsip, tele fegyveresekkel, csőre töltött géppuskákkal őrkö minden megálláskor. Ezért ugyan nak valamennyi pénzt, de a szív vett baksisnál *fontosabb az ébe* Nem véletlen, Egyiptomban csak a szakaszon szabad külföldinek or úton közlekednie. Már a vasúttól tanácsolnak mindenkit, marad a re amely ma nem luxus. A jegyek ár lamilag amúgy is a felére csökk ték Luxor után így próbálnak kec járni a turistáknak, egyébként azo óvatosságból nem engedik csatan az idegent. Korántsem felesleges előrelátás: néhány nappal ezelőtt rótól délre, Minya tartományban *akcióba léptek a szélsőségesek.* rendőrt megöltek, tizenhárom megsebesítetek. Luxor óta ez vo első nagyobb, emberéletet is köv jelentkezésük.

A hírnek csak helyi értéke volt gyobb figyelmet keltett viszont s ezzel egy időben az a titkosszolg jelentés, amely szerint a fundame listák amerikai célpontokat aka megtámadni Egyiptomban. *„Nem lene már félni”*, ismételgeti ennek nére az alkalmi beszélgetőpartner Ahmed. „Az új belügyminiszter ki Intézkedik, s bárkit felvesznek ren nek, nem csak a barátaik közül v gatnak”. Fejét időnként idegesen r csóválja, azután még hozzáte „Szaddám *Huszeinnek* most igaza *vesszen Amerika.”*

Zsigovits

EZEN A NAPON

Kitüntetés és esküvő

Kilencvennyolc éve, 1900. március 18-án a Vasárnapi Újság két olyan eseményről számolt be, amely a század első évének magyar közvéleményét komolyan érdekelte. I. Ferenc József palotahölgyi rangot adományozott Széll Kálmán miniszterelnök nejének, született Vörösmarty Ibolyának. „Széll Kálmánnét nemcsak mint a miniszterelnök nejét, de a maga egyéni kiválóságainál fogva is megillette ez a ritka kitüntetés. Igazi előkelő magyar nő mintaképét tiszteli az ország a miniszterelnök nejében, aki mint Vörösmarty Mihálynak, a halhatatlan költőnek leánya és Deák Ferenc neveltje oly környezetben élte le fiatal éveit, amely nem maradt jótékony hatás nélkül minden szépért, nemesért hevülő lelkére. Ebből a környezetből került mint szerető hitves Széll Kálmán oldala mellé." A második hír afféle udvari szenzáció Bécsből. A hír főszereplője annak a Rudolf trónörökösnek az özvegye, akinek rejtélyes haláláról mindmáig csak – egymásnak is ellentmondó – feltevések sora van, a valóságot talán sohase tudjuk meg. Rudolf trónörököst (Ferenc József és Erzsébet királyné fiát) 1889. január 30-án a mayerlingi vadászkastélyban holtan találták fiatal szeretője, Vetsera Mária bárónő holtteste mellett. Egy változat szerint Rudolf, miután agyonlőtte Máriát, öngyilkos lett. Más változatok politikai gyilkosságokról szólnak. Rudolf házassága – a feleség Stefánia belga hercegnő, II. Lipót belga király leánya volt – ekkor már régen megromlott. A barátnők sorában az utolsót, Vetsera Máriát Rudolf magával vitte a halálba. Az özvegy a század első évében ment újra férjhez: „Stefánia özvegy trónörökösné esküvője gróf Lónyay Elemérrel e napokban lesz a miramarei kastély kápolnájában" – adta hírül a Vasárnapi Újság.

Notarius

AZ UTCA HANGJA

Legyen referendum a vízlépcsőről?

Rákó Erzsébet (35)
ápolónő

Régóta tart a huzavona a vízlépcső ügyében. A hétköznapi emberek közül szerintem nagyon kevesen tudnak hozzászólni a bős–nagymarosi vitához. Pontot kellene már tenni a végére. De hogy a népszavazás megoldás lenne-e, azt nem tudom. Abban az esetben támogatnék egy ilyenfajta kezdeményezést, ha ezzel teljesen megoldódna az a mintegy tízéves probléma, amit a gátépítés gerjesztett.

Sinkovits Beatrix (22)
főiskolás

Én teljes mértékben támogatnék egy referendumot a vízlépcsőről. Úgy gondolom, erről a népnek kellene döntenie, de az Országgyűlés is állást foglalhatna már benne. Az emberek többsége nem tudja igazán felmérni, jó vagy rossz az ország számára az erőmű. Az mindenesetre tény, hogy legalább negyedmillió forintot minden család pénztárcájából kihúz a Dunaszaurusz felépítése.

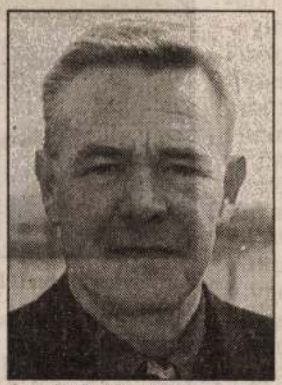

Pintér Gyula (48)
üzletember

Nem támogatok semmiféle népszavazást ebben a kérdésben. Amellett, hogy ez rengeteg pénzt felemésztene, felesleges ebben a polgároknak akár véleményt is nyilvánítani. Úgyis a politikusok döntenek helyettük. Pusztán a szimpátia alapján hallgatnának erre vagy arra. A vízlépcsőügyben szakemberek tanulmányai alapján lehet határozni, de ezt komoly gazdasági számításoknak kell megelőzni.

Árvai Gábor (23)
ügyintéző

Elmennék egy vízlépcsőügyben tartandó népszavazásra. Az erőmű építésével kapcsolatban már évek óta nagy viták vannak mind a politikusok, mind a polgárok között. Amennyiben nem rendezik ezt sürgősen, tovább görgetik a bajokat, s a zöldek két-három évente tüntetéseket szervezhetnek. Biztos sokba kerülne egy ilyen referendum, de ha nincs más megoldás, mégis meg kéne tartani.

Aki tíz éve rajzolja filmre Az ember tragédiáját

A Sziszüphosz, a Küzdők, a János vitéz, a Fehérlófia és más népszerű rajzfilmek rendezője, Jankovics Marcell hisz a kézzel rajzolt filmek jövőjében, az elektronikus módszerek elterjedése ellenére. Művészi pályája elismeréséül a rendezőt a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjével tüntették ki.

Bársony Éva NÉPSZAVA

– Los Angelesben 1984-ben az ön egész estés filmjét, a Fehérlófiát beválasztották a „Minden idők legjobb rajzfilmjei" közé. Az azóta eltelt másfél évtized alatt a világ animációs filmgyártásában hihetetlen változások következtek be az amerikai és távol-keleti elektronikus animáció térhódításával. Van jövője annak a műfajnak, amit ön máig művel?

– A tömegétkeztetés egyenminőséget jelent, és miután a a szellemi táplálkozásnak is van elitje, amely a jó minőségre és egyéni értékre érzékeny, meggyőződésem, hogy mindig lesznek olyanok, akik örömmel nézik a kézzel tervezett, kézi munkával készült rajzfilmeket. Ugyanígy mindig lesznek olyanok, akik örömmel készítenek egyedi tervezésű és kivitelezésű animációs műveket.

– A szellemi ínyencek köre hű, de meglehetősen szűk. Nem lehangoló keveseknek dolgozni?

– Nem törvényszerű, hogy a kultúra élcsapata sikeres legyen anyagilag, és az sem, hogy magasan álljon a népszerűségi mutatója. *Orson Welles* egész életművében egyetlen film van, amely nem járt veszteséggel, állandó konfliktusokkal birkózott, a hollywoodi nagymogulokkal mindig meggyűlt a baja, mit mondjak még. De megcsinálta Az aranypolgárt és a többi filmjét, a világ filmgyártása pedig máig használja a tőle elcsent trükköket, képi fordulatokat, eljárásokat – csak kommercializálva. Annyi szerepe feltétlenül van a nem kommersz egyedi rajzfilmnek, hogy egyéni ötletei, stiláris találmányai, nyelve mindmind beépül később a szakmába, és iparosított eljárással futószalagon készülnek olyan típusú filmek, amelyek ezeket használják. A Fehérlófiát említette, nos, 1981-ben készült, és miután vinak, sokan voltak kíváncsiak a vetítésre, érdekes beszélgetés kerekedett utána. Ez egyrészt visszaigazolás, hogy megmozgatja a nézők gondolatait a rajzfilmes Tragédia, másrészt jól hasznosítható kritikákat hallok, amelyek segítik a további munkát.

– Televíziós műsorait sokan nézik. Nem tervez meglepetést?

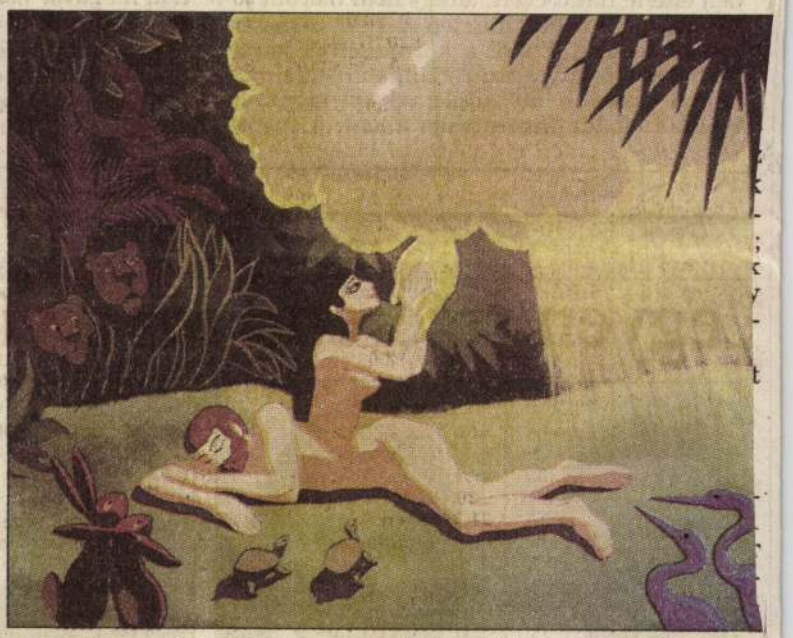

Jankovics Marcell Paradicsoma Az ember tragédiájában

zuálisan világszerte nagy hatása volt, sorozatban jöttek az utánzatok, a „fújt" eljárással készült filmek. A Disney Stúdió is e filmem láttán hívott meg műhelyébe dolgozni.

– Ahová azután nem szegődött el. Itthon viszont tíz éve dolgozik Az ember tragédiája animációs filmváltozatán. Hol tart?

– Nem abban a sorrendben dolgozunk a filmen, ahogyan a Madách-műben követik egymást a színek, a befejező, 15. színt megjelenítő filmmel nyárra készülünk el. Ezzel tízre nő az elkészült filmek száma, és már megvan a pénz a következőre, a római színre is. A kész részeket nemrégiben vetítettem a Bálint Zsidó Közösségi Házban, majd Balassagyarmaton gimnazistákAlighanem eddigi legjobb te levíziós műsorötletemet utasítot ta el nemrég az MTV azzal, hog túl drága. A 25 perces műsor drágább változata attól drágább, hogy a Szépművészeti Múzeumon kívül a bécsi Kunsthistoriches Museumban is szeretnék forgatni. Le kell mondanom róla, és ez azért bosszant különösen, mert ahol milliárdok mennek pocsékba, ott 300 ezer forint miatt nem megy át egy húsvétra időszerű és képernyőre kitalált műsor. Húsvét hétfőn azért beülünk a Mélyvízbe éjfél felé, amikor már csak elvétve akad egy-két nézője az MTV 2-nek, és ott majd elmondom, milyen népszokások élnek, s hogyan fogyatkoznak. Ennyit az új televíziós ötletek mai sorsáról.

A telematikus társadalom:

Argentina • MARX, Graciela Gutiérrez • **Australia** • DELANEY, Sarah • DELLAFIORA, David • SPENCE, Pete • **Belgium** • BARBERY, Stephan • FACTOR 44 • FIERENS, Luc • GELUWE, Johan van • SIMON, Baudhuin • **Brasil** • CARUSO, Mara • KEPPLER, Roberto • SPERLING, Karen • SPERLING, Ronald • **Canada** • BANANA, Anna • BERTRAND, Diane • DECOSTE, Patrick • FELTER, Jas W. • McSHERRY, Fred • **Denmark** • ANDERSEN, Eric • NIELSEN, Mogens Otto • NIELSEN, Niels H. S. • YAMAGUCHI, Hitomi • **Finland** • TIILILÄ, Paul • **France** • BENSIDON, Eric • BLAINE, Julien • BURGAUD, Christian • DALIGAND, Daniel • DUPUY, Jean • FURNIVAL, John • HUBAUT, Joel • HUGUES, Jean • LEBEL, Jean-Jacques • LENOIR, Pascal • PÉNARD, Rémy • PISSIER, Philippe • ROBIC, Jean-Francois • ROSE, Matthew • SOURDIN, Bruno • TRANI, Michel • VAUTIER, Ben • ZAV – Albatroz • **Germany** • BERGER, Michael • BRAUMÜLLER, Hans • BRAUN, Tom • FLUXUS HEIDELBERG - SPATHI & JANSSEN • GOSEWITZ, Ludwig • GRUNDMANN, Elke • IRMER, Sugar • NETMAIL A & P • NIESLONY, Boris • PÜTZ, Claudia - PIPS DADA CORPORATION • SCHLIESSER, Thomas • SOLTAU, Annegret • SPANIER, Wolfgang • STAECK, Klaus • URBAN, Sigismund • WALDAU, Ulrich • WINNES, Friedrich • WINTER, Tom Jr. • ZILLING, Bernhard • **Great Britain** • A.1 Waste Paper Co. Ltd • KENNEDY, Tony • UPTON, John • **Greece** • MARTINOU, Sophia • **Holland** • BIBLIOTHECA GULLBIANA • EVER ARTS • JONGE, Ko de • RAEL MAIL • ROOK, g. j. de • **Hungary** • FENYVESI Anikó • GALÁNTAI György • JANKOVICS Zoltán • KECSKÉS Péter • KOVÁTS Borbála • MÉSZÁROS Márta / MILLESIME • RÁCZ Dávid • SZKÁROSI Endre • TANDORI Dezsô • TASNÁDI József • **Italy** • AMATO, Antonio • BARACCHI, Tiziana • BELLINI, Lancillotto • CAPATTI, Bruno • CARRETTA, Luisella • CHIARLONE, Bruno • CORNER, Philip • DAMIANI, Andrea P. • DAVINIO, Caterina • DIOTALLEVI, Marcello • FRANGIONE, Nicola • GALLINGANI, Alberto • GUT, Elisabetta • JOE, Emily • LE DONNE, Ettore • LIUZZI, Oronzo • MAGGI, Ruggero • MORANDI, Emilio • PATELLA, Luca Maria • PERFETTI, Michele • PINKY • PUCCI, Giancarlo • SASSI, Fabio • SASSU, Antonio • SCALA, Roberto • SCIRPA, Paolo • STRADA, Giovanni • **Ireland** • McCARTHY, Danny • PILCHER, Barry Edgar • **Japan** • COHEN, Ryosuke • JACK, Seiei • NAKAMURA, Keiichi • ORIMOTO, Tatsumi • SHIMAMOTO, Shozo • TSUBOUCHI, Teruyuki • **Poland** • BOROWIK, Grazyna • DUDEK-DÜRER, Andrzej • GÓRECKI, Pawel • KAZMIERCZAK, Wladyslaw • PAJONK, Izabella "Degardo" • PETASZ, Pawel • **Romania** • PETCA, Ovidiu • **Russia** • BABENKO, Dmitry • KULEMIN, Edward • MELNIKOV, Willi R. • TOLSTOV, V. L. • **Slovakia** • FULIEROVÁ, Kvetoslava • KOLLER, Julius • **Spain** • BERICAT, Pedro • FERRANDO, Bartolomé • TORRENS, Valentin • **Switzerland** • MINKOFF, Gérald • SCHWARZ, Martin • **Norway** • RAA, Lasse • SVOZILIK, Jaromir • **Uruguay** • PADIN, Clemente • **USA** • ALTEMUS, Reed • BASINSKI, Michael • BENNETT, John M. • BLASTER, AL • BLOCH, Mark • BONDIOLI, Guido • BROWN, Robert Delford • BUCK, Dan • buZ blurr • COOK, Geoffrey • CRESTON, Bill • DAMMANN, Marilyn • DICKAU, Mike • DOUG Z. • STICKER DUDE • DYAR, Mike – EAT ART • FOREMAN, Frank • GAGLIONE, Picasso • GNAZZO, Anthony J. • HELD, John jr. • HOARE, Tyler • HONORIA • JOHNSON, Charlotte • JUPITTER-LARSEN, G. X. • LANDRUM, Dan • MALOK • MARLOWE, Willie • McELWEE, Van • MEW, Tommy • mIEKAL aND • NERO, Eddie • OISTEANU, Valery • PROST, R. • RININGER, John • ROCOLA • ROSENTHAL, Barbara • SATIN, Claire Jeanine • SMUEL • STATE OF BEING • TOBIER, Nick • TUCKER, Daniel • VASSILAKIS, Nico • WILSON, William S. • WOOD, Reid & YOUNG, Karl • **Yugoslavia** • KAMPERELIC, Rora & Dobrica

The Telematic Society: art in the 'fourth dimension'

művészet "a negyedik dimenzióban"

THE YEAR OF THE FOUR IN ARTPOOL **2004** A NÉGYES ÉVE AZ ARTPOOLBAN

2004 - A NÉGYES ÉVE AZ ARTPOOLBAN

A telematikus társadalom: 26 országból 190 művész

4D 4D 4D 4D

művészet

4D 4D 4D 4D

"a negyedik

4D 4D 4D 4D

dimenzióban"

4D 4D 4D 4D

Szeretettel meghívjuk

az Artpool Művészetkutató Központ őszi kutatási projektjét bemutató nemzetközi kiállítás-eseményre

2004. november 5-én 18 órára az Artpool P60-ba
(1061 Budapest, Paulay Ede u. 60.)
nyitva: november 10., 12., 17., 19. (szerda és péntek 16-18 h.)
a weben: http://www.artpool.hu/2004/4D/

A projektet támogatták:
a Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága
és a Nemzeti Kulturális Alapprogram

Az Artpool fő támogatói: Budapest Főváros Önkormányzata és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Artpool Művészetkutató Központ (Budapest VI., Liszt Ferenc tér 10., I.1. -
Nyilvános kutatónapok: szerda és péntek 14-18 óráig) postacím: 1277 Budapest 23., Pf. 52.
tel.: 268 0114 - fax: 321 0833 - email: artpool@artpool.hu - internet: www.artpool.hu

JANKOVICS ZOLTÁN ARTPool 2004.

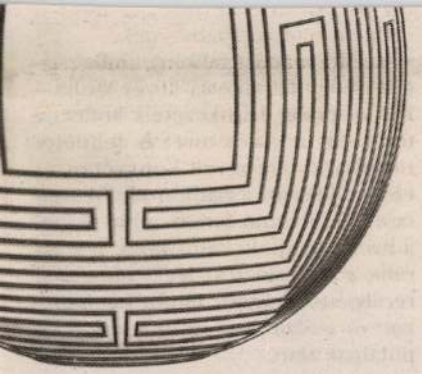

Milyen érdekeket? Homály. A lényeg, hogy semmi se igaz. A tízmilliós Mercedes-konferenciabusz például nem is Mercedes és – döntő érv! – „nem is az ő nevén" van! Szó kerül egy bizonyos hetilap bohókás Pepóné tárcájáról is, a miniszter szomorkás: ő, mondja, szerette az Élet és *az* irodalom (sic!) című lapot. A felesége pedig kiváló pénzügyi szakember.

S hogy a „másik oldal" is szót kapjon, a szerkesztő bejátszik egy beszélgetést Torgyán jobbkezével, Szabadi Bélával. Az megvédi Pepót, cáfolva a sajtóhírt, miszerint Pepó napjai miniszterként meg lennének számlálva, épp botrányai miatt.

Szegény, szegény mindig odadobott hazai környezetvédelem! Szegény, kótyagos zöld illúziók, melyek szerint a Fidesz, elvei elhullajtgatása közben, ha mást nem is, de az ökológiai gondolatot tán mégiscsak megőrizte! Szegény, ütődött Szabó-család, amelyet a hatvanas években a Kádár-rendszer rántottleves-illatú apoteózisaként hoztak létre, s amely, lám, töretlenül átmentette primitívségét és a folyamatos kormánypártiságát!

És főleg: szegény, jobb napokat látott, tehetséges emberekkel teli Kossuth rádió, amelyet immár újra oda lehet reggel-délben-este vetni gyatra propaganda-célokra. A pompás médiatörvény nagyobb dicsőségére.

(Kossuth rádió: Szabó-család; Hangos recept)

csakrák: tágulo pupillákkal bámuljuk a látványt. A produkció bizarr, expresszív rituálé. Valójában mindegy, hogy hol celebrálják. A párizsi Théatre de la Villeben, a budapesti Tháliában, vagy a bécsi Volksoperben, ahol tavaly megismertem őket: a kivételes profizmus mindenütt működik.

A negyvenkilenc éves Amagacu Usio, *A hegy és a tenger* műhelye (Sankai Juku) elnevezésű világhírű japán társulat alapítója (1975), koreográfusa, első táncosa és látványtervezője, a *buto tánc* nagymestere, valamennyi minőségében lenyűgöz. Klasszikus kompozícióinak egyike, az *Unecu* (*Kíváncsian áll a tojás,* 1986) szinte minden vonatkozásban felmutatja a választott stílus és iskola, a *buto* jelkép- és eszmerendszerét.

A kínai eredetű paraszttáncot, a „buto"-t egyébként a II. világháborút és Hirosimát túlélt Japán fedezi fel újra, miután a tradicionális japán tánc és színház helyett új, korszerű esztétikai minőségeket keres. A *bu* eredetileg magát a táncot, *to* a föld ütését jelentette. Átvitt értelemben *bu* a felsőtest, *to* a lábak tánca, s mint ilyen, az egész test emelkedett, ugyanakkor dinamikus mozgásképessége; *hívószó:* az árnyakkal s az élővilággal való kommunikáció ősi eszköze.

Nos, az *Unecu* színpadi tere szinte a lét és nemlét *határmezsgyéjévé* lényegül. Benne a kopaszra nyírt, fehérre sminkelt, robosztus alkatú, középkorú férfitáncosok – szertartásos nyugalmat árasztva, vagy éppen lélegzetelállítón attraktív mozgásban – olyanok, mint a „köztes tér" papjai. Élükön a *buto sámán,* a hófehér kezű Amagacu –, a húst áttetszővé oldó vérvörös ujjvégeivel, s a hófehér halántékáról vörös kígyóként tekeredő, „nyitott" ütőerével – fiktív utazásra hívja *képzeletünket* az élők és a holtak, a múlt és a jövő között. Az utazás alanya és tárgya: a címadó *felmeredésre hagyva* – a barni és a semmi, tehát a lét, a levés, a lehetőség, sőt a fejlődés, de egyszersmind a pusztulás, a csírájában való megsemmisülés szimbóluma is.

A néző, akit rabul ejt a Sankai Juku szertartása, egyre növekvő kíváncsisággal adja át magát a színpadon elömlő *víz* és a folyamatosan szitáló *homok* monoton zsongásának, a táncosok s az ütőhangszerek hangjainak. S miközben örömmel ismeri fel, hogy a kortárssság *corpus delicti*jeként használt színpadi kellék: a *víz és a homok eredeti felhasználójával találkozott* (amennyiben a társulat 1975-ös megalakulása óta avatta alkotói stílusának attribútumaivá e két elemet), visszafojtott lélegzettel várja, mi történik a tojással, amelynek Amagacu fétisként áldoz, amelyet bűvöl és imád, s amely végül – a feszültség tetőpontján – szétrobbant... A tojás azonban üres, a remény szertefoszlik. Átadja helyét a csalódásnak, amely – hiszen mindez mint gondolatjáték, legfeljebb mint a *nézői tudat relaxációs tréningje* –, ugyancsak nem komoly. De annyira azért igen, hogy kimondjuk: az Unecu a *nagy átverés rítusa.*

Érdekes módon mégsem azt érezzük, hogy becsaptak, hanem azt, hogy kiokosítottak, megtanítottak valamire. Amagacu „kegyetlen" táncszínháza – a *német táncexpresszionizmus* és *Artaud* után szabadon – az életet szolgálja, mégpedig nekünk, itt és most, a mai világban való boldogulásért. Mert a buto szimbolikus eszközeivel jelzi: minden másképp is lehet, mint ahogyan hisszük, ahogyan képzeljük, vagy ahogyan szeretnénk. Amagacu bölcs tanítóként mutat rá a lélek talányaira, az élet rejtélyeire, s figyelmeztet a toleranciára, amelyről e hajszolt századvég nyugati mentalitású embere már alaposan leszokott.

Tárlat

A ropogó betűk

Egy kiállítás időről időre történő megrendezése, illetve az élet reménytelenül állandó rendezési kényszere között – a számos különbség mellett – van egy eredendő hasonlóság. Nevezetesen, hogy az élet alapvetően ugyanúgy a bennünket övező tér rendezése, ahogyan egy kiállítás is az: egy galéria, egy klub, egy ház stb. (netán egy utca) terében megtalálni a személyi autonómia és a kollektív együttlét harmóniáját. Egy ZUGot teremteni magunknak, ahová visszavonulhatunk, illetve ahol találkozhatunk; a lakásban, a világban.

Egy ilyen ZUGot teremtett magának és nekünk Szekszárdon az a négy művész, akik *R* címmel egyéni munkáik és szellemi rokonságuk közös terét szervezték meg a ZUG Galériában. Egyebek mellett mindőjük közös jellemzője, hogy a hagyományos (kő, fém, festék, betű, hang stb.) és a nem hagyományos (mindennapi vagy technologikus), a szerves és a mesterséges anyagok – természetesen egyéni arányban történő – komplex alkalmazásával materializálják művészi elgondolásaikat.

Bakó László szobrász a természetes anyagok (ezúttal elsősorban a fa) és a mesterséges, de humanoid anyagok (ezúttal elsősorban az üveg) faragásával archaikus formákat idéz fel: azonban általában úgy, hogy abba rejtetten, mozzanatszerűen, de félreérthetetlenül beépül a cselekvés, az aktus, a mozdulat dinamizmusa. Erre utal a *Gáncs* című „láb-szobor" ugyanúgy, mint a komáromi vár anyagi reminiszcenciáiból alkotott *Lafetta* is, mely utóbbi töredékesen a fegyverviselés, a harc emberi dinamikáját és a fegyverek és fegyveralkatrészek paradox szépségét is felidézi.

Dicső Zsolt költő a természetes, „kézre fekvő" anyagokat nem hagyományos funkciókkal, eljárásokkal kombinálja, egyben a technologikus alakítással az archaikus tökély eszméjét kívánja megközelíteni. Kemény papírtáblákra felvitt szövegkollázsainak síkjait formailag átgondoltan úgy illeszti finoman egymásra, hogy a síkszöveg szinte észrevétlenül egy plasztikailag alakított térbe kerül.

Jankovics Zoltán költő-installatőr többek között a kommunikáció kiüresedését, önjáróvá válását vizionálja *No comment* és *Házioltár* című munkáin. Előbbin, nyakukban egy-egy tévével, három csontváz ül egymás mellett; utóbbin a valódi televíziókészülék képernyőjét személytelen tömeg sajtófotója borítja – a direkt hatást finoman mélyíti el a készülék eredeti márkajelzésének (ez a mű szöveganyaga is egyben!) mitologikus utalása: *Orpheus*. Az izolált és személytelenített ember sem az egymás közötti kommunikációra, sem önmaga elhatárolására nem képes immár.

A kiállítók doyenjának számító bonyhádi képzőművész-elektrografikus, *Máté Gyula* az önironikus szellemi fölényt materializálja mail-artosított WC-tartályával, amelyről egy nyűtt gázálarc csüng alá. Az installáció – a nyilvánvaló Duchamp-utaláson túl – groteszk módon idézi elénk a víz és a levegő őselemét, és az eljárásmód konkrétságát egyesíti *Egy szeg rabjai* című térmunkájában, amelyben az impozáns, talán évezredek formai tapasztalatait őrző vasszeg mint minimális anyagi jel önnön árnyékának kinagyított fénymásolatával párosul.

A jelhez, az anyaghoz és a térhez való, sokban hasonló viszony motiválta a négy művész közösen formált kiállítását. Autonómiájukat a négy külön, saját falfelület jelképezte. A négy fal alkotta közös szoba – ZUG – pedig érintkezéseik kollektív terét. Ezt a közös teret és felületet rajzolta ki egyszerre konkrétan és enigmatikusan a padlón sűrűn szétszórt betűtészta: amely mint tészta, a mindennapok, mint betű, a szakrális, a szellemi („az ige") hangjával recsegett-ropogott, egyszóval *hangzott* és *szólalt meg* az érdeklődő cipőtalpak alatt.

(Bakó László, Dicső Zsolt, Jankovics Zoltán és Máté Gyula kiállítása a szekszárdi ZUG Galériában)

Prutkay Péter: Labirintus

1998. okt. 29

SZOMBATI TELEVÍZIÓ

MTV 1

5.50 Nap-kelte 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 Gyerekeknek 9.05 Hamupipőke a jégszínházban 10.05 Fazonok 11.00 Szenvedélyek 12.00 McKenna 12.45 Válaszolunk... 13.00 Híradó 13.10 Népzenei magazin 13.35 A kölcsönkapott Föld 13.55 Telesport 14.55 Leg... leg... leg 15.35 Senki nem tud semmit, csehszlovák film 16.55 Vers mindenkinek 17.00 Úton – Európa-magazin 17.30 Zóna 17.55 Minden, ami zene 18.00 Thalassa, a tenger magazinja 18.30 Jelenségek az állatvilágban 19.05 Lottóshow 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 Árnyék a napon, am. film 21.40 A Show-bálvány 23.15 Szombat este 0.45 Tetthely

MTV 2

6.00, 7.00 Híradó 6.15 Aktuális 6.45, 7.45 Határtól határig 7.15 Hol-mi? 8.00 Erdőkerülő 8.30 „Száz vasútat, ezeret..." 9.00 Az élő tenger 9.30 Hrvatska kronika 9.55 Unser Bildschirm 10.20 Ecranul nostru 10.45 Slovenski utrinki 11.10 Demovina 11.35 Patrin – Üzenet – Vorba 12.00 Glóbusz 13.00 Európa-ablak 15.00 Gyöngyök 15.30 Járóföld 16.00 A múzsa csókja 16.30 Telesport 18.30 Anno 18.55 Mi újság a Futrinka utcában? 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 Família Kft. 20.30 A vén bakancsos és fia, a huszár 21.55 Kórház a város szélén 22.50 Bors 23.40 Mélyvíz

DUNA TV

7.00 Hírek 7.05 Reggeli muzsika 7.10 Falunéző 7.20 Póráz 7.40 Szimba 8.30 Az én szeretett városom 8.45 Bahar 9.10 Bert, a kamaszok kamasza 9.40 Csillagjel 10.10 Tarkabarka 11.10 Cousteau kapitány újra felfedezi a világot 11.55 Vers 12.00 Déli harangszó, lapozó 12.25 Pentaton 13.05 Péntek Rézi, olasz vígjáték 14.35 A természettudomány és technika mérföldkövei 14.50 Protestáns világ15.05 Duna-korzó 16.35 Popsa-rock 17.05 Charlie Chaplin 17.35 Susogó vadon, finn mesefilm 18.00 Híradó 18.20 Anyák, szeretők, feleségek 19.10 A Windsor-ház 20.05 A blues mesterei 21.00 Híradó 21.20 Sportpercek 21.35 Péntek, a bennszülött, angol vígjáték 23.20 Híradó 23.55 Nyomkereső, norvég játékfilm 1.20 Csillagjel – Protestáns világ– Pop-sa-rock

TV 2

11.00 Szeleburdi család, magyar film 12.10 Huckleberry Finn kalandjai 13.00 Gazdagok és szépek 5.00 Félénk vagyok, de hódítani akarok, fr. film 16.30 Az ismeretlen Galápagos 17.30 A hegyi doktor 18.30 Vetélkedő 19.00 Tények 19.30 Szerelem első látásra 19.55 Gideon kardja, am. akciófilm 22.15 Bocsássatok meg mindenért! am. thriller 0.30 Testek vonzásában

VASÁRNAPI TELEVÍZIÓ

MTV 1

6.30 Gazdaképző 7.00 Ficánkoló 7.05 Az ég ura 7.20 A főnix 7.35 A kard, mesejáték 7.50 Zenegér 8.05 Jövő 7 8.25 „Így szól az Úr!" 8.30 Cartoon Network 9.30 Családi napló 10.00 Tévémagiszter 11.05 Zenebutik – zenehíd 12.00 Déli harangszó, hírek 12.05 21-es show 12.30 Délidő 13.00 Don Camillo, Monsignore... de nem túlságosan, ol.–fr. film 15.00 Életjel 15.30 Örömhír 16.00 Walt Disney bemutatja 17.05 Minden, ami zene 17.10 Ön dönt! 18.10 Helló, világ! 19.00 A hét. Híradó 20.00 Árnyék a napon, am. film 21.40 Tonik 22.05 Az ötvenes évek világa 22.35 Remekművek

MTV 2

7.30 Űrgammák 8.00 „Száz vasútat, ezeret..." 8.30 Mérce 9.00 Tökjó 10.40 Párok, házaspárok tízezer év remekműveiből 11.00 Telesport 13.00 A szerelem jogán 15.00 Middlemarch 16.45 MTV+ 17.00 Körző 18.00 Árnyékfogó 18.30 Fazonok 19.00 Kolumbusz és a felfedezések kora 20.00 A dixieland ünnepe 21.15 Vendég: Benkó Sándor 21.30 Telesport 22.00 Amíg még élünk 22.40 Rám csaj még nem volt ilyen hatással, magy. film 0.05 Mélyvíz

DUNA TV

7.00 Hírek 7.05 Reggeli muzsika 7.45 Protestáns világ – egyházi híradó 8.00 Mesefilmek 8.20 Zöldszem, zöldfül 8.50 Táncház 9.20 Kapcsok 10.00 Ünnepi emlékmise 11.55 Vers 12.00 Déli harangszó 12.05 Nótacsokor 12.25 A kövek üzenete 12.50 A Magyar Gimnázium, Kastl 13.50 Postabontás – levélváltás 14.15 Sportképek 16.30 Emlékképek – régi híradók 16.50 Lakáskulcs 17.35 Mese 18.00 Heti hírmondó 19.05 Az apai ösztön, am. játékfilm 20.40 Mozgó kép 21.10 Sportpercek 21.20 Napló helyett 21.55 Hideglelés, izlandi filmvígjáték 23.15 Sportképek

TV 2

6.45 Teo, Tip és Tap 7.00 Biblia a gyermekeknek 7.30 Sulisok(k) 8.00 Nekem nyolc! 9.00 Megdumáljuk? 10.00 Follow me 10.30 A–Z 11.00 Segíts magadon! 11.30 Gyökereink 12.00 Hűség az Istenhez 12.30 Nótaszó 13.00 Az Acapulco-öböl 15.00 Szupercsapat 16.00 TOP-10 16.30 Nemcsak egy mozi 17.00 Az űrközpont 18.00 Tények, időjárás 18.10 Napló 19.00 Szerencsekerék 19.30 Szerelem első látásra 19.55 Gideon kardja 22.15 Allegro Barbaro, magyar film 23.45 Napló

SZOMBATI RÁDIÓ

KOSSUTH

8.06 Kopogtató 8.30 Fúvom az énekem... 8.35 Kerek perec – Fonák körkép Magyarországról 9.05 Családi tükör 9.35 Pótkerék – Autók és emberek 10.05 Szombat délelőtt 12.00 Déli krónika 12.30 Kontinensek, szántóföldek 13.05 Új Zenei újság 13.40 Háló-társ – külpolitikai kalandozás az Interneten 14.05 Oxigén 15.05 Irodalmi újság 16.00 Tizenhat óra 17.30 Népzenei portré 18.00 Esti krónika 18.20 Elő-futam 18.25 Szemle 19.05 Sportvilág 19.23 Jó éjszakát, gyerekek! 19.29 Az ötös lottó nyertes számai 19.30 Miska bácsi levelesládája 19.55 Közvetítés a Nemzeti Színházból: Csák végnapjai 22.00 Késő esti krónika 22.20 A 23. óra 23.05 Saját hangja, vigye haza... 24.00 Hírek, időjárás. Himnusz

PETŐFI

6.03 Pax rádió 6.35 Sportszombat 8.03 Zenezóna 9.04 „Most édesapád a főszereplő" 10.00 A Magyar Rádió Karinthy Színpada 11.07 Operettparádé 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 Daráló 13.45 Hang-dominó 14.00 Szívküldi... 15.05 Páratlan óra 16.00 Önöknek magamról 17.05 Zenezóna 18.01 Visszavarázsló 19.03 Varázsnaptár 20.00 Sportkoktél 21.03 Talpalávaló 22.00 A Rádiószínház dokumentumműhelye 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi... 24.00 Éjfél után...

BARTÓK

6.00 Muzsikáló reggel 8.10 Pódium 9.03 Új élet kapujában 10.05 Hangfelvételek felsőfokon 11.05 Két trió 12.05 A Bartók rádió kívánságműsora 14.05 Bécsi mesterek művei 15.00 Opera-művészlemezek 16.05 Kapcsoljuk a Magyar Rádió márványtermét kb. 16.50 A Nova Schola Gregoriana énekel 17.04 A kamarazene kedvelőinek 18.05 Földes Imre beszélgetései zeneszerzőkkel műveikről 18.48 Barokk muzsika 19.30 Kapcsoljuk a New York-i Metropolitan Operaházat kb. 22.40 Hangszerszólók 23.09 Új lemezeinkből 24.00 Hírek, időjárás. Szózat

RÁDIÓ BRIDGE

Állandó műsorok: 6.00–24.00-ig Zene, hírek, információk 9.00–10.00-ig Forintos percek, gazdasági magazin 20.00, 24.00 Voa News, angol nyelvű hírek, közben: 10.00–10.30 Lóerő, Fábián László autós műsora 21.00-24.00 Jump – Ugorjunk fejest az éjszakába

VASÁRNAPI RÁDIÓ

KOSSUTH

6.00 Vasárnapi újság 8.24 Édes anyanyelvünk 8.30 Magyar millennium 9.05 Világóra 10.05 Szentmise a váci görög katolikus templomból 11.05 Gondolat–jel 12.00 Déli krónika, sport 12.25 Harminc perc alatt a föld körül 12.55 Vasárnapi levél 13.05 Névjegy 14.05 Szonda 14.35 Mit üzen a rádió 15.05 Művészlemezek 16.05 Nincstelenek fekete földpiaca 17.00 Terasz 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Nóták 20.05 Mi a titka? 21.05 Rádiószínház 21.40 Dzsessz 22.00 Késő esti krónika 22.20 Emlékezetes rádióhangversenyek 23.35 Szimfonikus táncok 24.00 Hírek, időjárás, totó. Himnusz

PETŐFI

6.00 Hírek időjárás 6.08 Végre vasárnap! 8.00 Jó reggelt, Európa! 9.04 Szórakoztató Biblia 9.34 Gospelek a javából 10.00 Gordiusz magazin 11.07 Vasárnapi koktél 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 Ping és Pong, a két kicsi pingvin 14.08 Színe java 16.00 Poptarisznya 20.00 Latin-amerikai klub 21.03 Művészportrék 22.15 Mike Oldfield legsikeresebb műveiből 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi... 24.00 Éjfél után...

BARTÓK

6.00 Muzsikáló reggel – Harmóniában a Matávval 8.10 Elekes Zsuzsa Liszt-műveket játszik a Mátyás-templom Rieger orgonáján 9.05 Nagy magyar operaénekesek – Palló Imre 10.05 Új Zenei újság 10.40 Az Magyar Rádió gyermekkórusa énekel 10.50 A Csutorás együttes népzenei felvételeiből 11.05 Európa hangversenytermeiből – a Dán Rádió szimfonikus zenekara játszik kb. 13.05 Fúvósegyüttesek felvételeiből 13.20 Hangok és visszhangok 13.30 Barokk muzsika 19.04 Joan Sutherland, Marilyn Horne és Luciano Pavarotti operafelvételeiből 15.00 Musica Sacra 16.05 Szvjatoszlav Richter magyarországi hangversenyei 17.32 Tánczene – a szerző vezényletével 18.05 Szalon – kulturális magazin 19.00 Sába királynője 20.05 Kapcsoljuk a Müncheni Filharmónia nagytermét kb. 22.35 Madrigálok 22.45 Dzsesszhangverseny-különlegességek 24.00 Hírek, időjárás. Szózat

RÁDIÓ BRIDGE

Állandó műsorok: 6.00–24.00-ig Zene, hírek, információk 9.00–10.00 Forintos percek, gazdasági magazin 20.00, 24.00 Voa News, angol nyelvű hírek, közben: 20.00–20.30 Ziccer, sportműsor 20.35–21.30 Rock on the Radio, kívánságműsor

SZUPER
ZENEMARATONOK
30.000 FORINTÉRT

Takarékos filmszemle?

Jankovics Marcell nemcsak rajzol, elnököl is

Február 6. és 10. között rendezik meg 29. alkalommal a magyar filmszemlét Budapesten, a *Corvin filmpalotában*. Ez alkalommal sem fesztiváligazgató határoz a szemle jellegéről és programjáról, hanem a filmszakma által javasolt alkotókból verbuvált szemletanács, amelynek elnöke *Jankovics* Marcell, a *Pannónia Stúdió* igazgatója. Az egyre szegényedő magyar mozgóképkultúra kivagyiságának tartják egyesek az évenként megrendezett filmszemlét. Mások meg a szemleigazgatót hiányolják. Erről meg a februári jeles esemény tudnivalóiról kérdezzük a rajzfilmrendezőként ismert és szeretett Jankovics Marcellt.

– Hogy a régi gyakorlat szerinti szemleigazgatót már másodszor a szemletanács helyettesíti, annak az az oka, hogy minden tekintetben kiegyensúlyozott fesztivált szeretne rendezni a magyar filmestársadalom. A külföldi filmfesztiválokon az a gyakorlat, hogy egyetlen ember ízlése és szellemisége ad karaktert a rendezvénynek. A filmeket a fesztiváligazgató hívja meg, nálunk azonban ilyesmiről szó sem lehet, már csak azért sem, mert minden elkészült játékfilm szerepel a magyar filmszemle februári programján. (Kivéve ha már korábbi szemlén szerepelt.) A szemletanács csak stratégiai kérdésekkel foglalkozik, minden másról a szervezőbizottság dönt. Mi még azt is a szakmai szervezetek javaslatai alapján határoztuk el, kikből verbuválódjék a két zsűri, az, amelyik a játékfilmekről, és az, amelyik a dokumentumfilmekről dönt – mondja bevezetésként Jankovics Marcell.

– Mi lesz a filozófiája a 29. magyar filmszemlének?

– Ahhoz, hogy filozófiája lehessen, nem elég a film. Ami van, az is most készül el, nincs is rálátása a szemletanácsnak, hogy milyen művek köré teremt fesztivált. A rendezők eddigi munkássága alapján alkothatunk legfeljebb fogalmat arról, mi várható a 29. magyar filmszemlétől. A szemletanácsban *Szabó* Ildikó, *Moldoványi* Ferenc, *Molnár* György foglal helyet velem együtt, négy különböző világ négy különböző területét képviseljük a mozgóképkultúrának. A filmről vallott nézeteink is különbözőek. Ha mindenáron filozófiáról akarunk beszélni, azt mondhatjuk, *takarékos filmszemlét szeretnénk végre életre hívni*. Ezért is nem választottuk a *Budapest Kongresszusi Központot* a szemle helyszínéül, nem úgy, mint korábban. A Corvin filmpalotában, ahol a vetítőtermek méreteivel szoktak elégedetlenkedni az alkotók, minden filmet legalább négy alkalommal bemutatunk.

– Kezdetben játékfilmszemlének nevezték a magyar filmművészet évenkénti találkozóját. Később a dokumentumfilmek is helyet kaptak a versenyprogramban, sőt voltak olyan esztendők, amikor a nagy izgalmakat főleg a dokumentumfilmek jelentették. Esztendeje azonban úgy tűnt, nehezen tűrt, szegény rokon a dokumentumműfaj a szemle szakmai közönségének, szervezőinek. Idén is így tekintenek a dokumentumfilmekre?

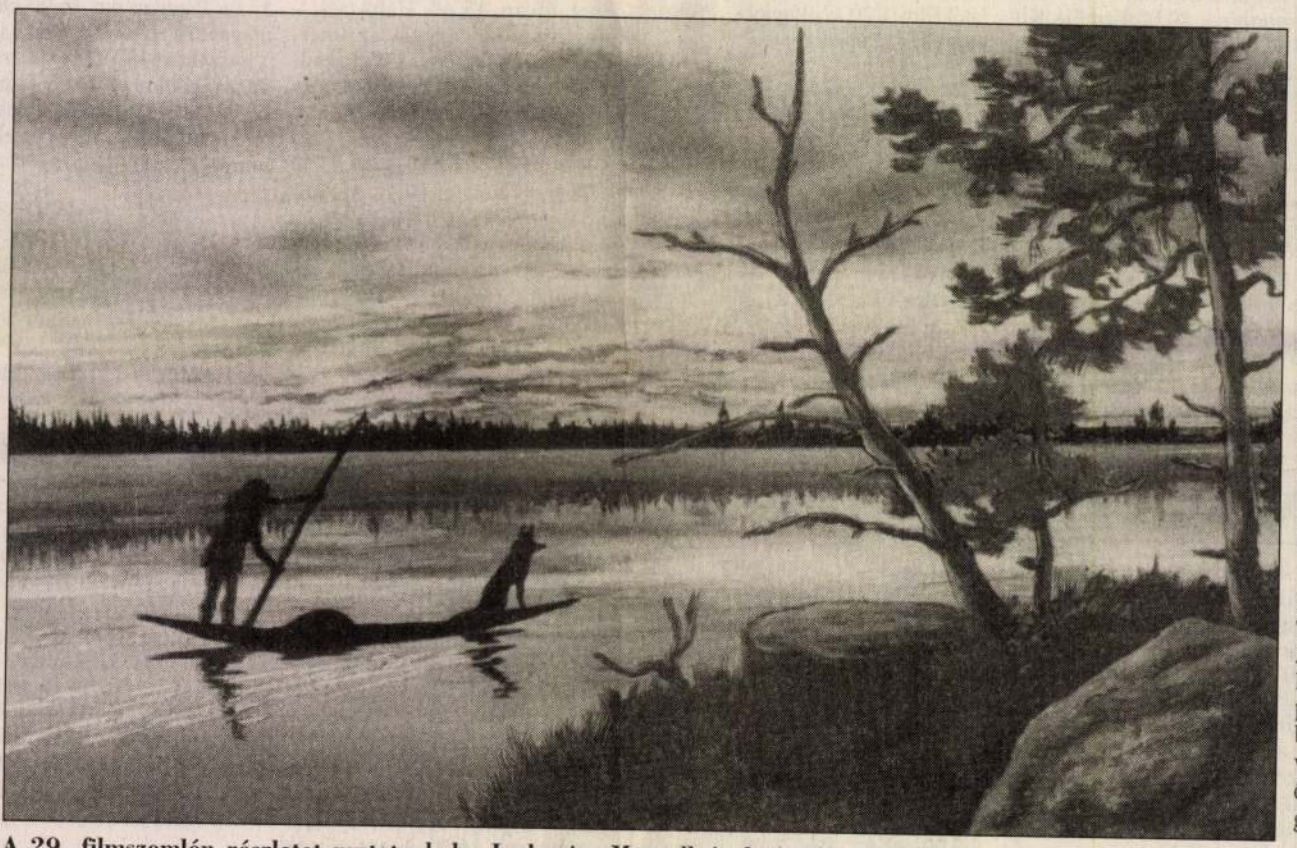

A 29. filmszemlén részletet mutatnak be Jankovics Marcell évek óta készülő rajzfilmjéből, amely a 175 éve született Madách Imre Tragédiája alapján készült

– Nem, bár az, hogy előválogatás alapján sorolták be a dokumentumfilmeket a versenybe, többekben ezt a kényszerképzetet keltette. Kétszáz filmet jelöltek a dokumentumműfaj alkotói a szemle programjába, ebből 25 látható, *Almási* Tamás, *Domokos* János, *Elbert* Márta, *Salamon* András, *Kőszegi* Edit, *Pázmándi* Katalin és *Zelki* János munkái többek között. A művek fogadtatása dönti el, nem a jelölési procedúra, hogy ki lesz a szegény rokon, és ki a sztár a 29. filmszemlén.

– A hírek szerint pontok alapján számítják ki a sok-sok koprodukciós munkából, mi számít magyar alkotásnak és mi nem. Esztendeje még minden magyarnak számított, amit magyar rendező rendezett. Makk Károly új filmje például a szóbeszéd szerint azért nem szerepel a versenyben, mert nem magyar alkotás...

– A médiatörvény szellemében alakult ki ez a pontozási rendszer. *Makk* Károly egyébként eleve az információs vetítések közé nevezte be új munkáját. Más kérdés, hogy a néző számára nem a pontok döntik el, mi a magyar film. Számomra például a *Mephisto* egyértelműen magyar alkotás, noha szinte csak a rendezője, *Szabó* István volt magyar.

– Melyik korosztály fesztiválja lesz az idei? Az ifjúságé, az öregfiúké vagy az ütőképes középnemzedéké?

– A korosabb fiatalok szemléje ez, *Dárdai* Istváné, *Fehér* Györgyé, *Sas* Tamásé, *Sólyom* Andrásé, *Tímár* Péteré, *Tóth* Tamásé meg a valóban fiatal *Gyöngyössy* Bencéé. Ők celluloidszalagra dolgoztak. Videóra írt filmjével lesz jelen a szemlén *Kőszegi* Edit, *Kroó* András, *Martinidesz* László, *Móczár* István és *Sopsics* Árpád.

– Kiket kell majd tisztelnünk vagy „átkoznunk" a két zsűriben?

– Valamennyi stúdió és szakmai szervezet javaslatát figyelembe véve állt össze a két zsűri. A játékfilmes zsűri elnöke *Szörényi* László irodalomtörténész, tagjai: *Andor* Tamás, *Janisch* Attila, *Szász* János, valamint a *Magyar Nemzet* egyik filmkritikusa, *Györffy* Miklós. A dokumentumfilmekről döntő zsűri elnöke *Herskó* János, tagjai: *Kövesdi* Gábor, *Kardos* Sándor, *Vészi* János és *Féner* Tamás.

– A szemletanács elnöke, az animációs filmművészet nemzetközi elismertségű alkotója, Jankovics Marcell nem próbált meg kitüntetett helyet szerezni az animációs műveknek?

– Korábban animációs blokkokba jelölhették munkáikat az animációnak elkötelezett alkotók. Idén azonban *Macskássy* Kati és *Orosz* István kvázi dokumentumfilmjeit megpróbálta „eladni" a dokumentumfilm, illetve a kísérleti film kategóriájába. Elutasították őket. Ha már nem versenyezhetnek, azt a koncepciót „erőltettem rá" a szemlére, hogy az animációs filmek a versenyfilmek és az információs filmek kísérői legyenek. Néhány rendező biztos nem örül ennek, s magam sem tudom, sikert arat-e ez az elgondolás vagy sem.

– Van elég új animációs munka ehhez?

– Nincs. A nyolc animációs stúdió közül a Pannónián kívül még egy tudott csak új munkával jelentkezni. És jelen lesznek a szemlén a főiskolások vizsgafilmjei, tavaly ezek jelentették az animációs műfaj nagy fesztiváleseményét.

– Az elnök mit küld a szemlére?

– Részletet *Az ember tragédiájából*. És szerepel a Petőfi-év tiszteletére a 25 évvel ezelőtt készült *János vitéz* is. Szórakoztató program gyanánt vasárnap délelőtt, hogy emlékezzenek rá az emberek, valaha egész estés animációs filmre is volt pénz és alkotói lehetőség Magyarországon.

– Változott-e a helyzet hosszú-hosszú évek óta készülő munkája, Madách Tragédiájának rajzfilmváltozata körül, amióta a türelmét vesztett rendező éppen a Magyar Nemzet hasábjain kinekkinek odamondogatott.

– Nem változott. De bajba is lennénk, ha hirtelen lehetőséget kapnánk e nagyszabású munka befejezésére. Stúdiónknak két olyan nagy megrendelést kell teljesítenie, amelyhez nemcsak hogy valamennyi munkatársunkra szükség van, de új embereket is fel kell venni, ki kell képezni. Emellett készülnek azok a munkák, *Orosz* István és *Reisenbüchler* Sándor művei, amelyekhez a *mozgókép alapítvány* adott pénzt, és amelyeknek az elkészültéhez a *Magyar Televízió* is ígérte a hozzájárulását. Az én filmemet jelenleg ketten csináljuk. Én is úgy, hogy igazgatói teendőim apró szüneteiben rajzolgatok az irodám egyik sarkában. Elkészült már kilenc szín, most csinálom a tizediket. És megvan a pénz (kevéske) a tizenegyedikre is.

– Lehet, hogy valóban 2014-re fog elkészülni Az ember tragédiája rajzfilmváltozata?

– Éppen most keresett meg egy vállalkozó, és azt ajánlotta, tárgyaljunk a Tragédiáról. Meglátjuk, mire jutunk. Jelentős támogatók nélkül soha nem lesz kész, az biztos: egymillió forintos percárral készült a Tragédia, ez körülbelül a hatoda annak, amit bérmunkával kereshetnek az emberek. Ki az az őrült, aki ennyiért eljön hozzám dolgozni?

– Kevés a játékfilm, és ami van, annak is jelentős részét videóra írták. Alig van animációs újdonság, és minden módon takarékoskodniuk kell. Nem volna jobb kétévenként rendezni fesztivált Magyarországon ily nagy szegénység közepette?

– Nem. Szüksége van ünnepre és egyben megmérettetésre a filmszakmának. Az, hogy videóra készülnek ma már a játékfilmek, nem olyan nagy baj, mint többen is gondolják. Az Egyesült Államokban a filmek jelentős része készül videotechnikával. A magyar filmszemléknek évek óta az a nagy reményük, hogy felfigyelnek rájuk a vállalkozók, és a magyar filmet üzleti vállalkozásnak tekintik. Szüneteltetni tehát semmiképpen nem kéne, elég baj, hogy a többi mozgóképes találkozó, a veszprémi, a miskolci, a kőszegi szemle oly „tartósan szünetel". Azon lehet legfeljebb elgondolkodni, jó-e, ha egymás mellett fut a játék- és a dokumentumfilm. Nem volna hatásosabb három napot az egyiknek és három napot a másiknak szánni, a mi bírálva is szeretett magyar filmszemlénkből?

Lőcsei Gabriella

technikus), Lehmann László (népművelő), Major Zoltán (egyetemi hallgató), Menyhárt Kata (pszichológus), dr. Nagy Dezső (közló (egyetemi tanár), Topane György Attila (kézilabdázó), Vormos Gábor (főiskolai hallgató), dr. Zacher Gábor (belgyógyász), Csernus János (vállalkozó), Piszterer Tamás (programozó), Boldog Lászlóné (nyugdíjas), Réffy Balázs (vegyészmérnök), Kasánszky Gergely (tanár), Tóth Eszter Anna (egyetemi hallgató), Fügedi Péter (nyugalmazott tanár), Lotz Ágoston (egyetemi hallgató), Tulipán Éva (egyetemi hallgató), Bittsánszky Dávid (hangszerész), Reznik Ildikó (egyetemi hallgató), Benkő Bálint (gyógypedagógus), Takáts Áron (gépészmérnök), Hajdú Márton (mérnök), Csorba Béla (külkereskedő), Dezsényi Terézia (tervező), Molnár György (köztisztviselő), Domokos Jánosné (tanár), dr. Barsi Tamás (könyvtáros), dr. Tóth Péter (belgyógyász), Palotás Bálint (vállalkozó), Farkas Ipoly (építészmérnök), Szeghalmi Elemér (irodalomtörténész), Jeszenszky Réka (egyetemi hallgató), ifj. Gárdos Pál (mérnök), dr. Bőzsöny Ferenc (tanár), Budai Ilona (népdalénekes), dr. dr. Duda Attila (ügyvéd), Krómer István (közíró), dr. Patzkó Ágnes (egyetemi adjunktus), dr. Pálfi Miklós (egyetemi tanár), Egedy Tamás (villamosmérnök), Udvaros Béla (rendező), Farkas Lászlóné (nyugdíjas), Sárossy Gábor (színművész), Miklay Mari (gyártásvezető), Létay Klári (színművésznő), Albert Gábor (író), dr. Földessy Dénes (újságíró), Vajda Márta (színművésznő), Balaskó Jenő (író), Török Ferenc (egyetemi tanár), Turi Géza (ügyintéző), Birgány Gábor (boltvezető), Lovas Rezső (igazgató), dr. Juhász-Nagy Sándor (orvos), Markos András (szociológus), Antal Zsolt (történész), Benák László (tanácsadó), Berényi Károly (egyetemi hallgató), Bite Tibor (vállalkozó), dr. Budai Géza (ügyvédjelölt), dr. Dajcs Éva (gyermekorvos), Dobó László (egyetemi hallgató), Dobó János (vegyipari üzemmérnök), Farkasné Pocsai Blanka (általános iskolai tanár), Havasi Bálint (egyetemi hallgató), Juhász Miklós (doktorandusz), Kerekes Péter (vállalkozó), dr. Lippai Pál (ügyvédjelölt), id. Gárdos Pál (vállalkozó), Magyari Csaba (ügyvezető), Makrai László (okleveles biológus), Mocselini Rudolf (vállalkozó), Molnár Katalin (könyvtáros), Nagy Gábor (ügyvezető), Narancsik László (vállalkozó), Plugor Magor (középiskolai tanár), Sass Miklós (egyetemi hallgató), dr. Szilvásy László (ügyvéd), Szovics Zoltán (szervező), Telek János (középiskolai tanár), Tenkéné Dobos Zsuzsanna (középiskolai tanár), dr. Zombori Judit (ügyvéd), Török Gábor (ügyvezető), Tellér Gyula (szociológus), Varga Iván (PR menedzser), Veszprémi Róbert (ügyvezető), dr. Péter Szilveszter (gyógyszerész), Tóth András (vállalkozó), Nagy Csaba (mérnök), Ökrös Márta (vállalkozó), Végh Zoltán (egészségügyi gipszmester), Balázs József (polgármester), Boros Béla (egyesületi titkár), Bozsik Erika (aneszteziológus szakasszisztens), Császár Zoltán (technikus), Deé András (mérnök), dr. Bán Miklós (egyetemi tanár), Derecskei Csaba (polgármester), dr. Boros István (növényvédelmi szakmérnök), dr. Dobrai Ildikó (háziorvos), dr. Etli László (főorvos), dr. Löffler András (ügyvéd), dr. Rédecsi Árpád (állatorvos), dr. Szentirmai Jenő (háziorvos), dr. Tatár László (sebész főorvos), Homa János (újságíró), Keresztes György (közgyűlési alelnök), Lovász László (vállalkozó), Löffler Erzsébet (muzeológus), Magyarfalvi Károly (erdőmérnök), Nyitrai Zsolt (egyetemi hallgató), Takács Jánosné (háziasszony), Takács Zoltán (műszerész), Tatát István (energetikus), Ujvári István (igazgató), Vargyas Marianna (tanárnő), Pálos Frigyes (prépost), dr. Ábrahám Ildikó (orvos), Bagdi Sándor (mérnök), dr. Béres Zoltán (orvos), Bohács Ferenc (vállalkozó), dr. Kormos László (mérnök), dr. Kovács László (orvos), dr. Bozó Andrea (jogász), Soltész László (nyugdíjas), Czibulás Péter (színész), Horváth Péter (mérnök-közgazdász), Janosi Mihály (mérnök), dr. Kiss Lajos (mérnök), dr. Lőrincz Ambrus (orvos), Kazinczi István (vállalkozó), dr. Ratkai Miklós (mérnök), dr. Pataky Csaba (ügyvéd), Szántó Antal (szakmérnök), Pintér László (mérnök), Beliczai László (vállalkozó), Szórád Róbert (mérnök), Fejér Andor (vállalkozó), Gulyás László (könyvvizsgáló), Szűcs Lajos (vállalkozó), dr. Botka János (történész), Bende Imre (mérnök), Kovács Tibor (mérnök), Hegedűs Józsefné (közgazdász), Fehér Andrásné (könyvvizsgáló), Rózsa Sándor (vállalkozó), Szatmári István (egyetemi hallgató), Jancsó Mihály (mérnök), Szádovszky Ivánné (vállalkozó), Kakuk József (vállalkozó), Iváncsics Pál (informatikus), Langár Tamás (ügyvezető igazgató), dr. Baranyai László (fogorvos), Boros Boglárka (egyetemi hallgató), Reichardt Jenő (statikus mérnök), dr. Palkonyay Gábor (főorvos), Barna János (tanár), Boskó Hilda (nőegyleti elnök), Tatár Csaba (élelmiszeripari szakértő), Pénzes Géza (grafikus művész), Varga Béla (területi képviseletvezető), Pancsovai Gergely (tanár), Hajdú Zoltán (kereskedő), dr. Limbacher Gábor (muzeológus), Simon Tibor (tanár), Révay Ferencné (nyugdíjas), Korponai Tamás (vállalkozó), dr. Szabó Sándor (ügyvéd), Telek András (atlétaedző), Kovács Péter (gépkezelő), Tóth József (vállalkozó), Gubis Edgár (bőrdíszműves), dr. Gáspár János (nyugdíjas, közgazdász), Fabók György (gazdálkodó), Hegedűs Éva (középiskolai tanár), Suba Viktória (fényképész), Szathmári Zsolt (esztergályos), Hornyák Nikoletta (egyetemi hallgató), Schreiber István (elnök-vezérigazgató), Kriston Péter (irodavezető), Héjj Klára (sajtóreferens), Kiss Csaba (vállalkozó), dr. Dömötör Gábor (ortopéd szakorvos), Stolár Mihály (tanár), Badáczy Tibor (üzletvezető), Bécsi János (vállalkozó), Farnadi Gyula (vállalkozó), dr. Kígyósi Zsuzsa (főorvos), Szoboszlay Sándor (színművész), Vereczki Adrienn (főiskolai hallgató), Nagy Sándor (vállalkozó), dr. Strenner Zoltán (szakorvos), Gózon Imre (építészmérnök), Herjavecz Jenő (polgármester), dr. Schweighoffer Zita (orvos), Kovács Tibor (egyetemista), dr. Péntek Árpád (jogász), Császár Endre (vállalkozó), dr. Hermann István (könyvtárigazgató), Németh József (kereskedő), Horváth László (gyógyszerész), Kovács József (vállalkozó), Soltész Miklós (mérnök), Egly Tamás (tanár), Sümegi János (vállalkozó), Vörösmarty Éva (vállalkozó), dr. Altorjay István (egyetemi tanár), dr. Berkó András (tudományos főmunkatárs), Blastyák András (doktorandusz), dr. Boda Domokos (egyetemi tanár), dr. Bódis Lóránt (főorvos), Bogdány Edit (könyvtáros), Bor Zsolt (akadémikus), dr. Boroki Zoltán (fizikus), dr. Czigner Jenő (egyetemi tanár), dr. Csányi László (egyetemi tanár), dr. Csomós Péter (egyetemi tanársegéd), dr. Durkó Irén (tudományos főmunkatárs), dr. Dux László (egyetemi tanár), dr. Erdélyi Miklós (tudományos főmunkatárs), Molnár Antal (bankképviselő), dr. Bánsági Tamás (tudományos főmunkatárs), dr. Falkay György (egyetemi tanár), Farkas Imre (gazdálkodó), dr. Fazekas András (egyetemi tanár), dr. Galbács Zoltán (egyetemi docens), Bajusz Izabella (doktorandusz), dr. Balogh Ádám (egyetemi tanár), dr. Gallé László (egyetemi tanár), dr. Czaczy Péter (gyógyszerész), dr. Bernáth Árpád (egyetemi tanár), dr. Gausz János (tudományos tanácsadó), Strommer Pál (matematikus), dr. Gál Mihály (ügyvéd), dr. Ferenczy Endre (nyugdíjas), dr. Gárdon László (ügyvéd), dr. Gönczöl Éva (egyetemi tanár), dr. Göndös György (egyetemi docens), Pintér Lajos (nyugdíjas), dr. Gyémánt Iván (egyetemi docens), dr. Gyurkovics Henrik (tudományos főmunkatárs), Haris László (vállalkozó), Hárs Endre (egyetemi tanársegéd), Hevesi Vince (gazdálkodó), dr. Iván János (egyetemi adjunktus), dr. Jankó László (igazságügyi szakértő), dr. Kováts Anna (nyugdíjas), dr. Karg Eszter (tudományos tanácsadó), dr. Katona András (ügyvéd), Keszthelyi Lajos (akadémikus), dr. Király Zoltán (egyetemi docens), dr. Kiricsi Imre (egyetemi tanár), dr. Kiss István (tudományos főmunkatárs), dr. Kiss János (egyetemi magántanár), dr. Klivényi Gábor (tudományos főmunkatárs), dr. Kóbor Jenő (tanársegéd), dr. Kockás Sándor (jegyző), dr. Kovács Gábor (egyetemi tanár), dr. Kovács László (egyetemi tanár), dr. Kugler Katalin (egyetemi adjunktus), dr. Lázár György (egyetemi tanár), dr. Lévay Endre (ügyvéd), Takács István (egyetemi hallgató), dr. Megyeri Pál (egyetemi docens), Horváth Gézáné (nyugdíjas), dr. Mészáros Tamás (egyetemi tanár), Gálik Erika (gyógypedagógus), Mihály József (doktorandusz), Muher Sándor (gazdálkodó), dr. Németh András (egyetemi tanár), O Szabó István (színművész), dr. Németh Ilona (egyetemi docens), Németh József (üzemi dolgozó), dr. Novák Zoltán (egyetemi docens), dr. Olajos Terézia (egyetemi tanár), Ormos Pál (akadémikus), Osztroleczky Petra (ügyintéző), dr. Párdutz Árpád (egyetemi tanár), Pelle László (közgazdász), dr. Péter László (egyetemi tanár), dr. Pongrácz Aladár (ügyvéd), dr. Rónay Zsuzsa (egyetemi tanársegéd), dr. Schneider Gyula (egyetemi tanár), Pintér Lajosné (nyugdíjas), Sebestyén István (építési vállalkozó), dr. Simon Miklós (egyetemi tanár), dr. Sipos László (tudományos munkatárs), Solymosi Frigyes (akadémikus), dr. Baradnay Gyula (egyetemi tanár), Solymosi Beáta (főiskolai hallgató), Vilmos Péter (doktorandusz), dr. Streitman Károly (egyetemi docens), Császár Zoltánné (adminisztrátor), Surányi Andrea (doktorandusz), dr. Szádeczky Kardos Samu (egyetemi tanár), dr. Szendrényi Júlia (főorvos), dr. Szentpéteri István (egyetemi tanár), dr. Szirovicza Lajos (egyetemi docens), dr. Szűcs Lajos (könyvvizsgáló), dr. Tálosi Gyula (egyetemi gyakornok), dr. Tegyey Imre (egyetemi docens), dr. Tószegi Anna (egyetemi docens), Tóth Anita (doktorandusz), Máté Péter (pálos tartományfőnök), dr. D. Tóth Ferenc (egyetemi tanár), dr. Török István (kórházi főorvos), dr. Török Tibor (tudományos főmunkatárs), dr. Tímár Tamás (fogorvos), Ungai Mihály (gazdálkodó), Villányi János (mérnök), dr. Bassola Péter (egyetemi tanár), dr. Gyémánt Csilla (főiskolai docens), Vikor Sebestyén (főmérnök), Virágh Eszter Erika (okleveles kertészmérnök), Závorszky Péter (tudományos segédmunkatárs), Gergely József (üzemmérnök), Gergely Józsefné (irányító asszisztens), Czaczy Péterné (gyógyszerész), Radványi Dezső (vegyészmérnök), id. Csorba Béla (nyugdíjas), Strommer Pálné (tanár), Rajna Imre (biztonsági vezető), Rajna Imréné (iskolatitkár), Kondás Sándor (görögkatolikus lelkész), Veress Gábor (elnök-igazgató), Héjj László (nyugalmazott állatorvos), Rátky Pálné (titkárnő), Molnár Antalné (műszaki szerkesztő), id. Balás Piri László (egyetemi hallgató), Molnár Zsuzsa (egyetemi hallgató), Molnár Réka (egyetemi hallgató), Hámori József (akadémikus), Borhidi Attila (akadémikus), Both Erzsébet (vállalkozó), Zsigmond Dezső (filmrendező), Erdélyi János (filmrendező), Kis Pintér Ime (irodalomtörténész), Schleffer Dóra (egyetemi hallgató), Bala Józsefné (pénzügyi előadó), Mester Gábor (autószerelő), Gergely Katalin (néprajzkutató), Miclavic Mónika (idegenvezető), Nagy Gergely (autószerelő), Poór Tünde (újságíró), Orosz Márta (adószakértő), dr. Jánosi Márton (gépészmérnök), dr. Ferenczy Endréné (nyugdíjas), Erdélyi Józsefné (raktáros), dr. Rozsdonics László (üzletvezető), Barka Szabó Péter (nyugdíjas), Bárony Róbert (tanuló), Dessewffy László (nyugdíjas), dr. Papp Judit (közgazdász), Tóth Zsuzsanna (nyugdíjas), Bene Péter (nyugdíjas), Dunai Antal (edző), Dunai Antalné (kozmetikus), Kardos Tamás (üzletkötő), Hársmán Géza (nyugdíjas), Pintarics Eszter (tanuló), Domokos László (közgazdász), Babák Mihály (szakmérnök), Csintalan Csabáné (nyugdíjas), Misúr Csaba (vállalkozó), Szőcs Anna (vállalkozó), Lápossy Csaba (szállodaportás), Miklovzia Istvánné (könyvtáros), Borányi Gáborné (nyomdai szitázó), Sali Szilvia (gépjárműelőadó), dr. Szendrei Gábor (orvos), Botos Balázsné (népi iparművész), dr. Unger Emil (nyugdíjas), Juhász Tünde (csoportvezető), Bitskey Tibor (érdemes művész), Gál Szilvia Márta (ügyintéző), Vincze Éva (ügyintéző), Magyar Katalin (ügyintéző), Márkus Györgyné (ügyintéző), Mátis Lívia (szerkesztő), Blakó Erika (titkárnő), Hermann Róbert (történész), Földesi Katalin (teológus), dr. Trombitás Károly (egyetem tanár), Lepták András (egyetemi tanár), Réthelyi Miklós (egyetemi tanár), Verebélyi Brigitta (egyetemi hallgató), Répás Zsuzsanna (egyetemi hallgató), Csuday Balázs (egyetemi hallgató), Tóth István (szerkesztő), Tamási Judit (régész), Benkő Szabolcs (főiskolai hallgató), Salamon-Rácz Tamás (nyugalmazott államtitkár), Kardos József (erdőmérnök), Ríz Ádám (gimnáziumi tanár), Ríz Levente (gimnáziumi tanár), Majoros Rita (asszisztens), Hollós Szilvia (kozmetikus), dr. Szeghő István (jogtanácsos), Tolcsvay Béla (történész), Blun Júlia (szervező), Granasztói György (történész), Csejdy László (szerkesztő), Csejdy Virág (könyvtervező), ifj. Farsang Árpád (zeneszerző), Taxner-Tóth Ernő (irodalomtörténész), Solymosi Frigyes (akadémikus), Barna Róbert (művészeti vezető), Varga Benedek (történész), Patay László (publicista), Balog Éva (könyvtáros), Hamecz Katalin (asszisztens), Gál Gergely (hangmérnök)

Magyar Nemzet 1998 V. 22.

Ki juthat be a Kánaánba?

Jankovics Marcell a szétesett közösségekről és a reményről

A polgár ismérve a közösségben való gondolkodás, a tulajdon tisztelete, függetlenül annak gazdájától, s leginkább a szocializmusból ránk maradt lelki és szellemi tunyasággal kell megküzdenünk – vallja *Jankovics* Marcell filmrendező, művelődéstörténész, a Magyar Nemzet szerkesztőbizottságának tagja.

– Sokat hangoztatott, egyesek szemében elcsépelt, ám mégiscsak értéktartalommal bír a polgár szó, s nyíltan vagy a lelke mélyén mindenki polgár akar lenni. Hol érhető tetten a polgárrá válást gátló hétköznapi kádárizmus?

– A polgárságot illetően van hova visszanyúlnunk. A középkori városok csodálatos példáját adták a polgárságnak a történelmi Magyarország területén is. Jellemzője, hogy a közösségnek féltő, szerető és aktív tagja. Ő ad pénzt a katedrális felépítésére, rendben tartja a város falait, s ha ellenség – akár maga a király – támad városára, akkor jogait őrizve fegyverrel védi meg. A mára tekintve az a polgár, aki lehajol és hajlandó felszedni a kutyapiszkot, a szemetet. Amikor Pasarétre költöztem, a környék lakóinak többsége máshonnan odaköltöztetett ember volt. A hetvenes években elértem, hogy az utcákban az öreg fákat kivágják, és helyükre újakat ültessen a tanács. Az utca végére is kijártam locsolni az idegen fákat, hiszen a környék fái az enyémek is. Egyetlen emberrel találkoztam csupán, aki ugyanúgy locsolókannával jött szembe. Egy skót volt, aki Magyarországra nősült. A kisszerűség a késő Kádár-kor terméke. Megjelenik ugyan a tulajdonhoz való ragaszkodás, ám csak ilyen csökött mértékben. Átdobja saját oldaláról a nejlonzacskót, s nem érdekli, ha a szél visszafújja. A polgáreszme egyik alapja a magántulajdon, és a polgári társadalom olyan, mint a kaptár, amely a magántulajdont jelképező sejtekből épül fel, és ha egyet is kivesznek, összedől az egész.

– A magánszférában tapasztalt jelenségek tetten érhetők-e a politikában?

– Nem tudom utánozni elég hitelesen az utódpárt képviselőinek tónusát, megjelenését, ideálképét, öltözködését. Sajnos nemcsak az ő köreikben jellemző a kigombolt ing meglazított nyakkendővel, kihízott zakóval. Nem kell nyakkendőt hordani, de akkor vegyen ennek megfelelő inget. A fej- és szájtartás, a beszédmodor, az elkapkodott, elnyelt szavak, a leírva még nevetségesebbnek ható mondatfűzések. A szocializmusból rengeteg minden megmaradt, s s ehhez jön a velünk született testi-lelki tunyaság. Hogy könnyebb nem csinálni valamit, gyengének lenni, elengedni magunkat. Nem kell sokat dolgozni, utána viszont hosszan bámuljuk a televíziót a sör mellől. Nem szólnak rá, ha valaki szemetel, cserébe viszont nézze el a vezetők disznóságait. Az ellumpenesedés ellen a kora gyermekkorban elkezdett következetes nevelés az orvosság. Ha a vezetők sem tudnak mintát adni ehhez, akkor könnyen kacsintanak össze az úgynevezett népükkel. Az pedig örvendezve állapítja meg, hogy jé, ez pont olyan bunkó, mint én vagyok, tehát szeretni fogom. Felnézni viszont nem tud rá. Gondoljunk csak bele! A metróban az ajtók becsukását megelőző szignál az Internacionálé első két hangja. Föl, föl, ti rabjai a földnek. Ebben benne van, hogy rabok vagytok. S mi a felemelkedés? Legfeljebb a föld alól mozgólépcsővel a felszínre… Ez olyan tompa lelkiállapotot sugall, amelyből logikusan következik a végtelenített televíziózás és internetezés. A társadalom rendkívüli mértékben hierarchizálódott. A vékony krémbe milliárdosok tartoznak, van egy nagyon keskeny középréteg és a saját lehetőségeinek korlátait már észre sem vevő többiek.

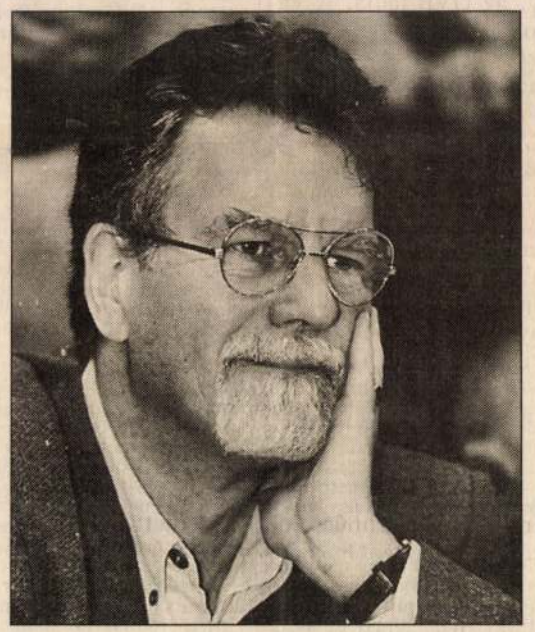

Jankovics Marcell: A fiataloké a politikai rokonszenvem

NAGY ZOLTÁN FELVÉTELE

– Mi tehet a közélet ellumpenesedése ellen az egyes ember, akit érdekel ugyan a politika, de nem mindennapi résztvevője a közéletnek?

– Magamat is e kategóriába sorolom. Borotvaélen táncol az ember, hiszen rögtön kivagyisággal vádolják, ha igyekszik különb lenni. Nagyon hiszek a demokrácia által lehetővé vált egyesületek, szerveződések elszaporodásában. Ez az elmagányosodás legjobb ellenszere. Még a passzív részvétel, előadások hallgatása is óriási előrelépés. Nemzedékváltás kell, míg ez helyrerázódik. Akinek perzsaszőnyegen ringatták a bölcsőjét, jól indult. A többieknek viszont maguknak kell ezeket az alapokat megszerezniük, s a siker nem is mindig csak az egyénen múlik. Csodának kell történnie, hogy egy nemzedék után bekövetkezzen a váltás. A kifinomult nyugati arisztokrata szépapja is talán még kalóz volt…

– Mennyi az esélye egy ilyen stílus- és tartalomváltásnak?

– Ehhez kellene a polgári oldal győzelme. Ismert a gyönyörű bibliai történet a pusztai vándorlásról. Mózes negyven évig vándoroltatta a zsidókat a Sínai-félszigeten, noha Jeruzsálem Kairótól háromnapi járóföldre van. El sem lehet téveszteni az utat. Miért tette ezt? Az egyiptomi húsosfazekak mellől jötteket akarta az egyiptomiságukról leszoktatni. Nem sikerült, tehát meg kellett várni, míg mindenki meghal. Mózes önmagát is feláldozta, hiszen tudta: ő is egyiptomi, akinek lelke szintén torzult, ezért nem mehet be. Majd csak a gyerekeik. Az én politikai rokonszenvem ezért a fiataloké, mert ők a tiszták, az érintetlenebbek, de láttak már világot. Őket már nem illették a kádárista numerus claususok, mehettek egyetemre, de nem vádolhatók azzal, hogy az úri Magyarország gyermekei. Az ő fiaik már biztosan polgárok lesznek.

Meszleny László

Jankovics Marcell

Takarékos filmszemle?

Jankovics Marcell nemcsak rajzol, elnököl is

Február 6. és 10. között rendezik meg 29. alkalommal a magyar filmszemlét Budapesten, a *Corvin filmpalotában*. Ez alkalommal sem fesztiváligazgató határoz a szemle jellegéről és programjáról, hanem a filmszakma által javasolt alkotókból verbuvált szemletanács, amelynek elnöke *Jankovics* Marcell, a *Pannónia Stúdió* igazgatója. Az egyre szegényedő magyar mozgóképkultúra kivagyiságának tartják egyesek az évenként megrendezett filmszemlét. Mások meg a szemleigazgatót hiányolják. Erről meg a februári jeles esemény tudnivalóiról kérdezzük a rajzfilmrendezőként ismert és szeretett Jankovics Marcellt.

– Hogy a régi gyakorlat szerinti szemleigazgatót már másodszor a szemletanács helyettesíti, annak az az oka, hogy minden tekintetben kiegyensúlyozott fesztivált szeretne rendezni a magyar filmestársadalom. A külföldi filmfesztiválokon az a gyakorlat, hogy egyetlen ember ízlése és szellemisége ad karaktert a rendezvénynek. A filmeket a fesztiváligazgató hívja meg, nálunk azonban ilyesmiről szó sem lehet, már csak azért sem, mert minden elkészült játékfilm szerepel a magyar filmszemle februári programján. (Kivéve ha már korábbi szemlén szerepelt.) A szemletanács csak stratégiai kérdésekkel foglalkozik, minden másról a szervezőbizottság dönt. Mi még azt is a szakmai szervezetek javaslatai alapján határoztuk el, kikből verbuválódjék a két zsűri, az, amelyik a játékfilmekről, és az, amelyik a dokumentumfilmekről dönt – mondja bevezetésként Jankovics Marcell.

– Mi lesz a filozófiája a 29. magyar filmszemlének?

– Ahhoz, hogy filozófiája lehessen, nem elég a film. Ami van, az is most készül el, nincs is rálátása a szemletanácsnak, hogy milyen művek köré teremt fesztivált. A rendezők eddigi munkássága alapján alkothatunk legfeljebb fogalmat arról, mi várható a 29. magyar filmszemlétől. A szemletanácsban *Szabó* Ildikó, *Moldoványi* Ferenc, *Molnár* György foglal helyet velem együtt, négy különböző világ négy különböző területét képviseljük a mozgóképkultúrának. A filmről vallott nézeteink is különbözőek. Ha mindenáron filozófiáról akarunk beszélni, azt mondhatjuk, *takarékos filmszemlét szeretnénk végre életre hívni*. Ezért is nem választottuk a *Budapest Kongresszusi Központot* a szemle helyszínéül, nem úgy, mint korábban. A Corvin filmpalotában, ahol a vetítőtermek méreteivel szoktak elégedetlenkedni az alkotók, minden filmet legalább négy alkalommal bemutatunk.

– Kezdetben játékfilmszemlének nevezték a magyar filmművészet évenkénti találkozóját. Később a dokumentumfilmek is helyet kaptak a versenyprogramban, sőt voltak olyan esztendők, amikor a nagy izgalmakat főleg a dokumentumfilmek jelentették. Esztendeje azonban úgy tűnt, nehezen tűrt, szegény rokon a dokumentumműfaj a szemle szakmai közönségének, szervezőinek. Idén is így tekintenek a dokumentumfilmekre?

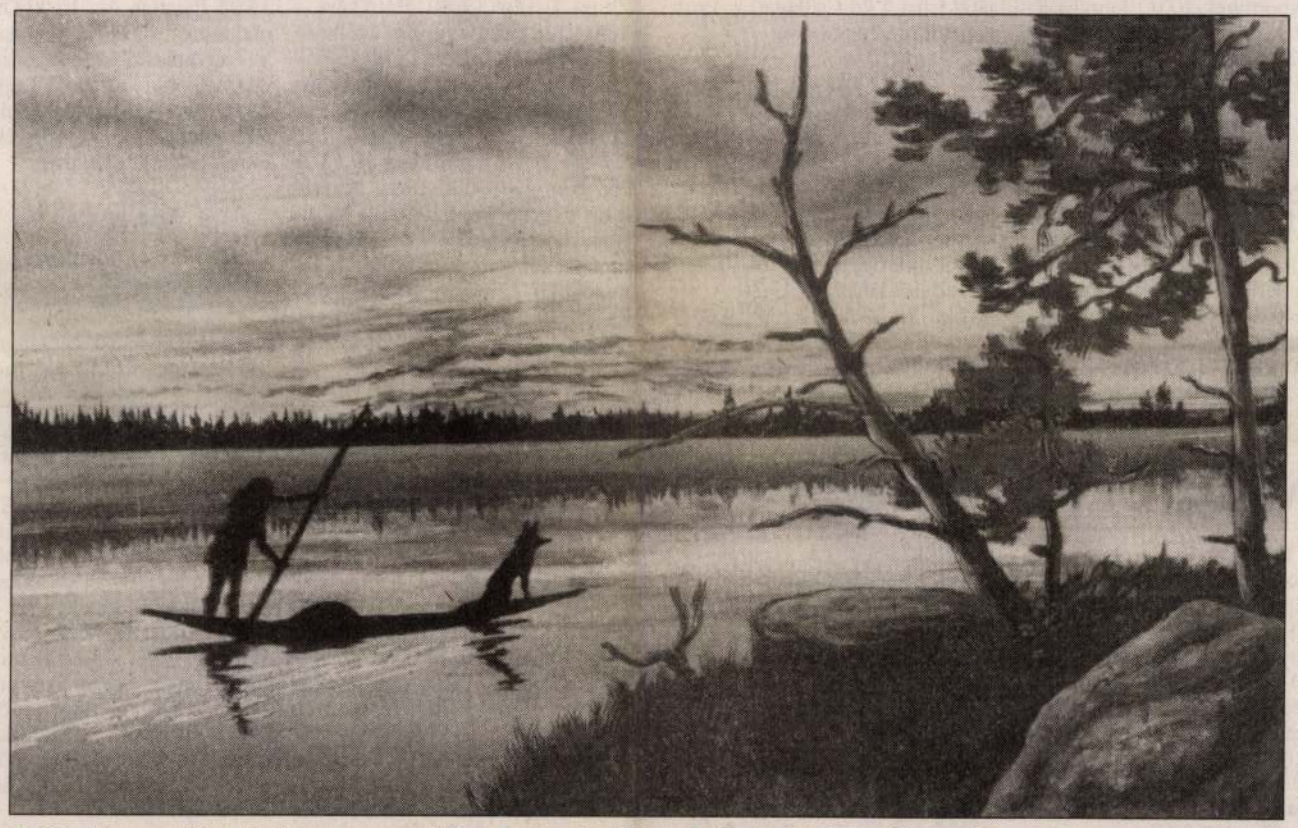

A 29. filmszemlén részletet mutatnak be Jankovics Marcell évek óta készülő rajzfilmjéből, amely a 175 éve született Madách Imre Tragédiája alapján készült

– Nem, bár az, hogy előválogatás alapján sorolták be a dokumentumfilmeket a versenybe, többekben ezt a kényszerképzetet keltette. Kétszáz filmet jelöltek a dokumentumműfaj alkotói a szemle programjába, ebből 25 látható, *Almási* Tamás, *Domokos* János, *Elbert* Márta, *Salamon* András, *Kőszegi* Edit, *Pázmándi* Katalin és *Zelki* János munkái többek között. A művek fogadtatása dönti el, nem a jelölési procedúra, hogy ki lesz a szegény rokon, és ki a sztár a 29. filmszemlén.

– A hírek szerint pontok alapján számítják ki a sok-sok koprodukciós munkából, mi számít magyar alkotásnak és mi nem. Esztendeje még minden magyarnak számított, amit magyar rendező rendezett. Makk Károly új filmje például a szóbeszéd szerint azért nem szerepel a versenyben, mert nem magyar alkotás...

– A médiatörvény szellemében alakult ki ez a pontozási rendszer. *Makk* Károly egyébként eleve az információs vetítések közé nevezte be új munkáját. Más kérdés, hogy a néző számára nem a pontok döntik el, mi a magyar film. Számomra például a *Mephisto* egyértelműen magyar alkotás, noha szinte csak a rendezője, *Szabó* István volt magyar.

– Melyik korosztály fesztiválja lesz az idei? Az ifjúságé, az öregfiúké vagy az ütőképes középnemzedéké?

– A korosabb fiatalok szemléje ez, *Dárdai* Istváné, *Fehér* Györgyé, *Sas* Tamásé, *Sólyom* Andrásé, *Tímár* Péteré, *Tóth* Tamásé meg a valóban fiatal *Gyöngyössy* Bencéé. Ők celluloidszalagra dolgoztak. Videóra írt filmjével lesz jelen a szemlén *Kőszegi* Edit, *Kroó* András, *Martinidesz* László, *Móczár* István és *Sopsics* Árpád.

– Kiket kell majd tisztelnünk vagy „átkoznunk" a két zsűriben?

– Valamennyi stúdió és szakmai szervezet javaslatát figyelembe véve állt össze a két zsűri. A játékfilmes zsűri elnöke *Szörényi* László irodalomtörténész, tagjai: *Andor* Tamás, *Janisch* Attila, *Szász* János, valamint a *Magyar Nemzet* egyik filmkritikusa, *Györffy* Miklós. A dokumentumfilmekről döntő zsűri elnöke *Herskó* János, tagjai: *Kövesdi* Gábor, *Kardos* Sándor, *Vészi* János és *Féner* Tamás.

– A szemletanács elnöke, az animációs filmművészet nemzetközi elismertségű alkotója, Jankovics Marcell nem próbált meg kitüntetett helyet szerezni az animációs műveknek?

– Korábban animációs blokkokba jelölhették munkáikat az animációnak elkötelezett alkotók. Idén azonban *Macskássy* Kati és *Orosz* István kvázi dokumentumfilmjeit megpróbálta „eladni" a dokumentumfilm, illetve a kísérleti film kategóriájába. Elutasították őket. Ha már nem versenyezhetnek, azt a koncepciót „erőltettem rá" a szemlére, hogy az animációs filmek a versenyfilmek és az információs filmek kísérői legyenek. Néhány rendező biztos nem örül ennek, s magam sem tudom, sikert arat-e ez az elgondolás vagy sem.

– Van elég új animációs munka ehhez?

– Nincs. A nyolc animációs stúdió közül a Pannónián kívül még egy tudott csak új munkával jelentkezni. És jelen lesznek a szemlén a főiskolások vizsgafilmjei, tavaly ezek jelentették az animációs műfaj nagy fesztiváleseményét.

– Az elnök mit küld a szemlére?

– Részletet *Az ember tragédiájából*. És szerepel a Petőfi-év tiszteletére a 25 évvel ezelőtt készült *János vitéz* is. Szórakoztató program gyanánt vasárnap délelőtt, hogy emlékezzenek rá az emberek, valaha egész estés animációs filmre is volt pénz és alkotói lehetőség Magyarországon.

– Változott-e a helyzet hosszú-hosszú évek óta készülő munkája, Madách Tragédiájának rajzfilmváltozata körül, amióta a türelmét vesztett rendező éppen a Magyar Nemzet hasábjain kinek-kinek odamondogatott.

– Nem változott. De bajba is lennénk, ha hirtelen lehetőséget kapnánk e nagyszabású munka befejezésére. Stúdiónknak két olyan nagy megrendelést kell teljesítenie, amelyhez nemcsak hogy valamennyi munkatársunkra szükség van, de új embereket is fel kell venni, ki kell képezni. Emellett készülnek azok a munkák, *Orosz* István és *Reisenbüchler* Sándor művei, amelyekhez a *mozgókép alapítvány* adott pénzt, és amelyeknek az elkészültéhez a *Magyar Televízió* is ígérte a hozzájárulását. Az én filmemet jelenleg ketten csináljuk. Én is úgy, hogy igazgatói teendőim apró szüneteiben rajzolgatok az irodám egyik sarkában. Elkészült már kilenc szín, most csinálom a tizediket. És megvan a pénz (kevéske) a tizenegyedikre is.

– Lehet, hogy valóban 2014-re fog elkészülni Az ember tragédiája rajzfilmváltozata?

– Éppen most keresett meg egy vállalkozó, és azt ajánlotta, tárgyaljunk a Tragédiáról. Meglátjuk, mire jutunk. Jelentős támogatók nélkül soha nem lesz kész, az biztos: egymillió forintos percárral készült a Tragédia, ez körülbelül a hatoda annak, amit bérmunkával kereshetnek az emberek. Ki az az őrült, aki ennyiért eljön hozzám dolgozni?

– Kevés a játékfilm, és ami van, annak is jelentős részét videóra írták. Alig van animációs újdonság, és minden módon takarékoskodniuk kell. Nem volna jobb kétévenként rendezni fesztivált Magyarországon ily nagy szegénység közepette?

– Nem. Szüksége van ünnepre és egyben megmérettetésre a filmszakmának. Az, hogy videóra készülnek ma már a játékfilmek, nem olyan nagy baj, mint többen is gondolják. Az Egyesült Államokban a filmek jelentős része készül videotechnikával. A magyar filmszemléknek évek óta az a nagy reményük, hogy felfigyelnek rájuk a vállalkozók, és a magyar filmet üzleti vállalkozásnak tekintik. Szüneteltetni tehát semmiképpen nem kéne, elég baj, hogy a többi mozgóképes találkozó, a veszprémi, a miskolci, a kőszegi szemle oly „tartósan szünetel". Azon lehet legfeljebb elgondolkodni, jó-e, ha egymás mellett fut a játék- és a dokumentumfilm. Nem volna hatásosabb három napot az egyiknek és három napot a másiknak szánni, a mi bírálva is szeretett magyar filmszemlénkből?

Lőcsei Gabriella

SZOMBATI TELEVÍZIÓ

MTV 1

5.50 Nap-kelte 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 Gyerekeknek 9.05 Hamupipőke a jégszínházban 10.05 Fazonok 11.00 Szenvedélyek 12.00 McKenna 12.45 Válaszolunk... 13.00 Híradó 13.10 Népzenei magazin 13.35 A kölcsönkapott Föld 13.55 Telesport 14.55 Leg... leg... leg 15.35 Senki nem tud semmit, csehszlovák film 16.55 Vers mindenkinek 17.00 Úton – Európa-magazin 17.30 Zóna 17.55 Minden, ami zene 18.00 Thalassa, a tenger magazinja 18.30 Jelenségek az állatvilágban 19.05 Lottóshow 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 Árnyék a napon, am. film 21.40 A Show-bálvány 23.15 Szombat este 0.45 Tetthely

MTV 2

6.00, 7.00 Híradó 6.15 Aktuális 6.45, 7.45 Határtól határig 7.15 Hol-mi? 8.00 Erdőkerülő 8.30 „Száz vasútat, ezeret...” 9.00 Az élő tenger 9.30 Hrvatska kronika 9.55 Unser Bildschirm 10.20 Ecranul nostru 10.45 Slovenski utrinki 11.10 Demovina 11.35 Patrin – Üzenet – Vorba 12.00 Glóbusz 13.00 Európa-ablak 15.00 Gyöngyök 15.30 Járóföld 16.00 A múzsa csókja 16.30 Telesport 18.30 Anno 18.55 Mi újság a Futrinka utcában? 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 Família Kft. 20.30 A vén bakancsos és fia, a huszár 21.55 Kórház a város szélén 22.50 Bors 23.40 Mélyvíz

DUNA TV

7.00 Hírek 7.05 Reggeli muzsika 7.10 Falunéző 7.20 Póráz 7.40 Szimba 8.30 Az én szeretett városom 8.45 Bahar 9.10 Bert, a kamaszok kamasza 9.40 Csillagjel 10.10 Tarkabarka 11.10 Cousteau kapitány újra felfedezi a világot 11.55 Vers 12.00 Déli harangszó, lapozó 12.25 Pentaton 13.05 Péntek Rézi, olasz vígjáték 14.35 A természettudomány és technika mérföldkövei 14.50 Protestáns világ15.05 Duna-korzó 16.35 Popsa-rock 17.05 Charlie Chaplin 17.35 Susogó vadon, finn mesefilm 18.00 Híradó 18.20 Anyák, szeretők, feleségek 19.10 A Windsor-ház 20.05 A blues mesterei 21.00 Híradó 21.20 Sportpercek 21.35 Péntek, a bennszülött, angol vígjáték 23.20 Híradó 23.55 Nyomkereső, norvég játékfilm 1.20 Csillagjel – Protestáns világ– Pop-sa-rock

TV 2

11.00 Szeleburdi család, magyar film 12.10 Huckleberry Finn kalandjai 13.00 Gazdagok és szépek 5.00 Félénk vagyok, de hódítani akarok, fr. film 16.30 Az ismeretlen Galápagos 17.30 A hegyi doktor 18.30 Vetélkedő 19.00 Tények 19.30 Szerelem első látásra 19.55 Gideon kardja, am. akciófilm 22.15 Bocsássatok meg mindenért! am. thriller 0.30 Testek vonzásában

VASÁRNAPI TELEVÍZIÓ

MTV 1

6.30 Gazdaképző 7.00 Ficánkoló 7.05 Az ég ura 7.20 A főnix 7.35 A kard, mesejáték 7.50 Zenegér 8.05 Jövő 7 8.25 „Így szól az Úr!” 8.30 Cartoon Network 9.30 Családi napló 10.00 Tévémagiszter 11.05 Zenebutik – zenehíd 12.00 Déli harangszó, hírek 12.05 21-es show 12.30 Délidő 13.00 Don Camillo, Monsignore... de nem túlságosan, ol.–fr. film 15.00 Életjel 15.30 Örömhír 16.00 Walt Disney bemutatja 17.05 Minden, ami zene 17.10 Ön dönt! 18.10 Helló, világ! 19.00 A hét. Híradó 20.00 Árnyék a napon, am. film 21.40 Tonik 22.05 Az ötvenes évek világa 22.35 Remekművek

MTV 2

7.30 Űrgammák 8.00 „Száz vasútat, ezeret...” 8.30 Mérce 9.00 Tökjó 10.40 Párok, házaspárok tízezer év remekművein 11.00 Telesport 13.00 A szerelem jogán 15.00 Middlemarch 16.45 MTV+ 17.00 Körző 18.00 Árnyékfogó 18.30 Fazonok 19.00 Kolumbusz és a felfedezések kora 20.00 A dixieland ünnepe 21.15 Vendég: Benkó Sándor 21.30 Telesport 22.00 Amíg még élünk 22.40 Rám csaj még nem volt ilyen hatással, magy. film 0.05 Mélyvíz

DUNA TV

7.00 Hírek 7.05 Reggeli muzsika 7.45 Protestáns világ – egyházi híradó 8.00 Mesefilmek 8.20 Zöldszem, zöldfül 8.50 Táncház 9.20 Kapcsok 10.00 Ünnepi emlékmise 11.55 Vers 12.00 Déli harangszó 12.05 Nótacsokor 12.25 A kövek üzenete 12.50 A Magyar Gimnázium, Kastl 13.50 Postabontás – levélváltás 14.15 Sportképek 16.30 Emlékképek – régi híradók 16.50 Lakáskulcs 17.35 Mese 18.00 Heti hírmondó 19.05 Az apai ösztön, am. játékfilm 20.40 Mozgó kép 21.10 Sportpercek 21.20 Napló helyett 21.55 Hideglelés, izlandi filmvígjáték 23.15 Sportképek

TV 2

6.45 Teo, Tip és Tap 7.00 Biblia a gyermekeknek 7.30 Sulisok(k) 8.00 Nekem nyolc! 9.00 Megdumáljuk? 10.00 Follow me 10.30 A–Z 11.00 Segíts magadon! 11.30 Gyökereink 12.00 Hűség az Istenhez 12.30 Nótaszó 13.00 Az Acapulco-öböl 15.00 Szupercsapat 16.00 TOP-10 16.30 Nemcsak egy mozi 17.00 Az űrközpont 18.00 Tények, időjárás 18.10 Napló 19.00 Szerencsekerék 19.30 Szerelem első látásra 19.55 Gideon kardja 22.15 Allegro Barbaro, magyar film 23.45 Napló

SZOMBATI RÁDIÓ

KOSSUTH

8.06 Kopogtató 8.30 Fúvom az énekem... 8.35 Kerek perec – Fonák körkép Magyarországról 9.05 Családi tükör 9.35 Pótkerék – Autók és emberek 10.05 Szombat délelőtt 12.00 Déli krónika 12.30 Kontinensek, szántóföldek 13.05 Új Zenei újság 13.40 Háló-társ – külpolitikai kalandozás az Interneten 14.05 Oxigén 15.05 Irodalmi újság 16.00 Tizenhat óra 17.30 Népzenei portré 18.00 Esti krónika 18.20 Elő-futam 18.25 Szemle 19.05 Sportvilág 19.23 Jó éjszakát, gyerekek! 19.29 Az ötös lottó nyertes számai 19.30 Miska bácsi levelesládája 19.55 Közvetítés a Nemzeti Színházból: Csák végnapjai 22.00 Késő esti krónika 22.20 A 23. óra 23.05 Saját hangja, vigye haza... 24.00 Hírek, időjárás. Himnusz

PETŐFI

6.03 Pax rádió 6.35 Sportszombat 8.03 Zenezóna 9.04 „Most édesapád a főszereplő” 10.00 A Magyar Rádió Karinthy Színpada 11.07 Operettparádé 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 Daráló 13.45 Hang-dominó 14.00 Szívküldi... 15.05 Páratlan óra 16.00 Önöknek magamról 17.05 Zenezóna 18.01 Visszavarázsló 19.03 Varázsnaptár 20.00 Sportkoktél 21.03 Talpalávaló 22.00 A Rádiószínház dokumentumműhelye 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi... 24.00 Éjfél után...

BARTÓK

6.00 Muzsikáló reggel 8.10 Pódium 9.03 Új élet kapujában 10.05 Hangfelvételek felsőfokon 11.05 Két trió 12.05 A Bartók rádió kívánságműsora 14.05 Bécsi mesterek művei 15.00 Opera-művészlemezek 16.05 Kapcsoljuk a Magyar Rádió márványtermét kb. 16.50 A Nova Schola Gregoriana énekel 17.04 A kamarazene kedvelőinek 18.05 Földes Imre beszélgetései zeneszerzőkkel műveikről 18.48 Barokk muzsika 19.30 Kapcsoljuk a New York-i Metropolitan Operaházat kb. 22.40 Hangszerszólók 23.09 Új lemezeinkből 24.00 Hírek, időjárás. Szózat

RÁDIÓ BRIDGE

Állandó műsorok: 6.00–24.00-ig Zene, hírek, információk 9.00–10.00-ig Forintos percek, gazdasági magazin 20.00, 24.00 Voa News, angol nyelvű hírek, közben: 10.00–10.30 Lóerő, Fábián László autós műsora 21.00-24.00 Jump – Ugorjunk fejest az éjszakába

VASÁRNAPI RÁDIÓ

KOSSUTH

6.00 Vasárnapi újság 8.24 Édes anyanyelvünk 8.30 Magyar millennium 9.05 Világóra 10.05 Szentmise a váci görög katolikus templomból 11.05 Gondolat–jel 12.00 Déli krónika, sport 12.25 Harminc perc alatt a föld körül 12.55 Vasárnapi levél 13.05 Névjegy 14.05 Szonda 14.35 Mit üzen a rádió 15.05 Művészlemezek 16.05 Nincstelenek fekete földpiaca 17.00 Terasz 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Nóták 20.05 Mi a titka? 21.05 Rádiószínház 21.40 Dzsessz 22.00 Késő esti krónika 22.20 Emlékezetes rádióhangversenyek 23.35 Szimfonikus táncok 24.00 Hírek, időjárás, totó. Himnusz

PETŐFI

6.00 Hírek időjárás 6.08 Végre vasárnap! 8.00 Jó reggelt, Európa! 9.04 Szórakoztató Biblia 9.34 Gospelek a javából 10.00 Gordiusz magazin 11.07 Vasárnapi koktél 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 Ping és Pong, a két kicsi pingvin 14.08 Színe java 16.00 Poptarisznya 20.00 Latin-amerikai klub 21.03 Művészportrék 22.15 Mike Oldfield legsikeresebb műveiből 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi... 24.00 Éjfél után...

BARTÓK

6.00 Muzsikáló reggel – Harmóniában a Matávval 8.10 Elekes Zsuzsa Liszt-műveket játszik a Mátyás-templom Rieger orgonáján 9.05 Nagy magyar operaénekesek – Palló Imre 10.05 Új Zenei újság 10.40 Az Magyar Rádió gyermekkórusa énekel 10.50 A Csutorás együttes népzenei felvételeiből 11.05 Európa hangversenytermeiből – a Dán Rádió szimfonikus zenekara játszik kb. 13.05 Fúvósegyüttesek felvételeiből 13.20 Hangok és visszhangok 13.30 Barokk muzsika 19.04 Joan Sutherland, Marilyn Horne és Luciano Pavarotti operafelvételeiből 15.00 Musica Sacra 16.05 Szvjatoszlav Richter magyarországi hangversenyei 17.32 Tánczene – a szerző vezényletével 18.05 Szalon – kulturális magazin 19.00 Sába királynője 20.05 Kapcsoljuk a Müncheni Filharmónia nagytermét kb. 22.35 Madrigálok 22.45 Dzsesszhangverseny-különlegességek 24.00 Hírek, időjárás. Szózat

RÁDIÓ BRIDGE

Állandó műsorok: 6.00–24.00-ig Zene, hírek, információk 9.00–10.00 Forintos percek, gazdasági magazin 20.00, 24.00 Voa News, angol nyelvű hírek, közben: 20.00–20.30 Ziccer, sportműsor 20.35–21.30 Rock on the Radio, kívánságműsor

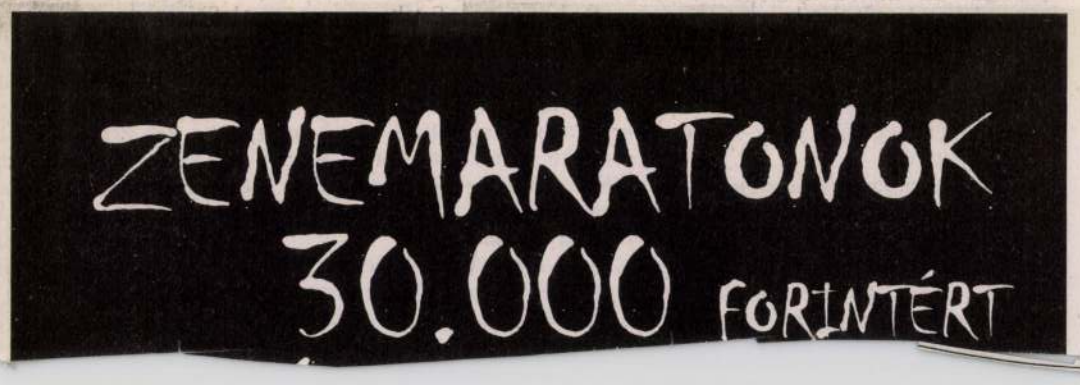

JANKOVICS MARCELL

M. I. T.

Vidék és vidéke

Izmosodik a mezőtúri rockfesztivál

Mezőtúron, az Alföld közepén hat éve van nyári rockfesztivál. Kis amatőrzenekaros buliból nőtt ki az egyik legnagyobb vidéki rockeseménnyé, talán csak a kannás boros Csörge tavi röfögés és a bikinisedett, eddásodott EFOTT előzheti meg látogatottságban. Mezőtúr egyre szervezettebb, egyre sokszínűbb, idén két külföldi zenekart fölvonultat, ilyesmire vidéki fesztiválon alig volt még példa. Amolyan kis Sziget, lehet mondani, a budapesti Sziget fesztivál szervezői csinálják ugyanis már második éve.

A VI. Mezőtúri Rockfesztivál, amely a Szertelenül nevet kapta a támogató kábítószer-ellenes programról, július 10–11-én lesz a laktanya területén. A program három részből áll: lesz a hagyományos amatőrzenekari verseny, amely a kis színpadon kap helyet; a nagy színpadon zajlik majd a profi rockfesztivál az izmosabb hazai zenekarokkal és a külföldi vendégekkel; a harmadik helyszín, a Danceland 98 teljesen elkülönül, még jegy is külön lesz rá – itt a modern tánczenék, a technoszerűségek kapnak helyet. A rendezvény szigetesedése leginkább abból látható, hogy egyre több nem zenei program furakodik be, például családi jellegű programok lesznek (iparművészeti bemutatók, játszóház, vetélkedők).

A nagy színpad föllépői a hazai nem kommersz rockzene élvonalából kerülnek ki. Pénteken az Üllői Úti Fuck, a Nyers, a Warpigs, a Quimby, Gangsta Zolee és a Kartel, a Tankcsapda és a Korai Öröm játszik, a külföldi sztár pedig a punk utáni punk legendás, bár kissé már viseltes zenekara, a New Model Army.

A szombati programban a Publo Hunny, a Mindcrime, a Junkies, a Black-Out, az Irigy Hónaljmirigy, a Kispál és a Borz valamint a VHK kap helyet a hazai mezőnyből, a külföldi vendég pedig az ősi viccpunktrió, a Toy Dollz. Az amatőrzenekaros kis színpadon is előfordulnak majd olyan együttesek, amelyek profinak nevezhetők, de még alig-alig ismertek.

A Danceland 98 programját a Freee technomagazin csapat állítja össze.

U. P.

Botcsinálta doktor az árokban

Színházi programok Kapolcson

Az idén tízéves a Művészetek völgye, amely annak idején kapolcsi művészeti napokként kezdődött. Azóta a Márta István által kezdeményezett rendezvény kiterjedt az egész Káli-medencére. Ezen a nyáron július 17. és 25. között rendezik meg az eseménysorozatot immár négy helyszínen, vagyis Kapolcson, Taliándörögdön, Vigántpetenden és Monostorapátiban. A legkülönfélébb műfajú koncertek, a kiállítások mellett ezúttal számos színházi programot ígérnek a szervezők.

A megnyitó napján Kapolcson a *Maraton* című komédia látható, amelyet Confortes nyomán Salamon Suba László vitt színre, majd *Hajó* címmel misztériumjátékot ad elő a Maskarás együttes, amely itt szombaton maszkos, óriásbábos menetet is rendez. Pénteken Taliándörögdön, másnap pedig Kapolcson *A helység kalapácsát,* Petőfi Sándor elbeszélő költeményét mondja el Besenczi Árpád. Szombaton, Monostorapátiban a *Bábelnát,* Tasnádi István színművét játsszák Árkosi Árpád rendezésében. Vasárnap Kapolcson *A 3 tökfej* című mesejáték előadása lesz Cserje Zsuzsa rendezésében. Hétfőn ugyancsak Kapolcson kétszer is megelevenítik *Trold Vekdrael lovag egyszerű, igaz, őszinte életét,* amelyet Felföfi-Kiss László írt és állított színpadra, az előadás másnap Monostorapátiban is kétszer látható. Hétfőn Monostorapátiban, kedden Kapolcson, szerdán Taliándörögdön tekinthető meg a Kolibri Színház *Trágár töredékek* című színjátéka, Galkó Balázs rendezése.

Július 22-én lesz a premierje a kapolcsi Gástya-árokban a *Botcsinálta doktornak,* Csiszár Imre Moliére-rendezésének, amelyet a rákövetkező négy napon is játszanak. A Kolibri Színház csütörtökön, Kapolcson a *Lúdas Matyit,* pénteken, Taliándörögdön a *Tenyérbe zárt mesét,* illetve Monostorapátiban a *Paprika Jancsit* játssza. Július 24-én, Taliándörögdön az *Úri murit* adja elő a Merlin Színház, vasárnap ugyanitt vendégeskedik a Szentendrei Teátrum a *Sok hűhó semmiért* előadásával.

A kapolcsi Malomszigeten július 25-én, szombaton lesz a falusi színjátszó fesztivál: a tiszaszentimreiek Csokonai *Karnyónéját,* a sitkeiek *A bor* című Gárdonyi-népszínművet, a héregiek *A sátán* című Móricz-darabot, a nagykőrösiek pedig a szintén Móricz írta *Az ördögöt* mutatják be.

E. B.

BUDAPESTI ELEKTROMOS MŰVEK RT.

Az ELMŰ Rt. a villanyszámlájukat banki átutalással fizető fogyasztói között 1998. június 15-én számítógépes tárgynyeremény-sorsolást tartott.

A Szerencsejáték Felügyelet, valamint közjegyző jelenlétében az alábbi 500 fogyaztói szám került kisorsolásra:

00052168	01964701	15185057	16098388	17327815	18938308	31183422	45401948	46880985	60631625
00056774	01973814	15213196	16102842	17353389	18977403	31188750	45414428	46920018	60647444
00111841	01990551	15219076	16108606	17443300	19008137	31193967	45428285	46941671	60666461
00130187	02020666	15250077	16214271	17471980	19196788	31200730	45500145	47033433	60732931
00262589	02038417	15251947	16243587	17498002	19272266	31202664	45530661	47048010	60785979
00288731	02063664	15256927	16253023	17536185	19296535	31210835	45531231	47067305	60810992
00366598	02075420	15285015	16262466	17538519	30001559	31237440	45549764	47071140	60818698
00431657	02103699	15296171	16311486	17540937	30042533	31273223	45583579	47074563	60973737
00436379	02130439	15315102	16314477	17549119	30132762	31319560	45592782	47078263	61140091
00441998	02184128	15326387	16330642	17563082	30146899	31330119	45593378	47098029	61141203
00443647	02222319	15327383	16338597	17602936	30147105	31339096	45612488	47110064	61308051
00495636	02260023	15334036	16382613	17676894	30222206	31342642	45615750	47118022	61398447
00663499	02284610	15334591	16394885	17679827	30226508	31346710	45640376	47122196	61431795
00798311	02286182	15346280	16452852	17695181	30302007	31347014	45646849	47156278	61477839
00813421	02291861	15399158	16548539	17713473	30348570	31358547	45685553	47224026	61654608
00888534	02294194	15406219	16556087	17818381	30366626	31372196	45687044	47319361	61792048
01113898	02295459	15416582	16653141	17821885	30378007	31381579	45699000	47488107	61814387
01137165	02346698	15421503	16664335	17880381	30403994	31381808	45716355	47564912	61816412
01142584	02347864	15428916	16675421	17927830	30499494	31398770	45718112	47571282	61933617
01157098	02348460	15447987	16701381	17960655	30515450	31401652	45763564	47835490	61976620
01172859	02357590	15451436	16707406	17967541	30520526	31431394	45766194	47963471	61995272
01187619	02402075	15469354	16723803	18055544	30542243	31431458	45827688	60093673	62001534
01188417	02419753	15479224	16742226	18069882	30545912	31434569	45828707	60095179	62008151
01208096	02435404	15487326	16745630	18072113	30596886	31495288	45868985	60147139	62014975
01240057	02442323	15499090	16747948	18105299	30615538	31526526	45928352	60175886	62041443
01250556	02490253	15509035	16749631	18176501	30627662	31533182	45942511	60197325	62049356
01278603	02511203	15561168	16754413	18177095	30631238	31535061	45981659	60210160	62066411
01388528	02530108	15588083	16772859	18186485	30664541	31541194	45998469	60228032	62080499
01449948	02596394	15602673	16777414	18188921	30721447	31542923	46153645	60255821	62106273
01464118	02611579	15641110	16778844	18241897	30733476	31543456	46164557	60312286	62122983
01511078	02706538	15641291	16815950	18247353	30781732	31564640	46271949	60322248	62129281
01515728	02724427	15659001	16862144	18254893	30803008	31577636	46433950	60333117	62129500
01531132	02735409	15663324	16864216	18298367	30806264	31582436	46442675	60335907	62135715
01569505	02963147	15668865	16870606	18328134	30831025	31658581	46510534	60356715	62268033
01600738	02974826	15716569	16956357	18343257	30885193	31710116	46610559	60365118	62276421
01626755	03031101	15743977	16974660	18377520	30885529	31768140	46617038	60367077	62280829
01638857	03078000	15763488	17034747	18448628	30915808	31917286	46643746	60420531	62303619
01664958	03098917	15830749	17070891	18458482	30930186	31966826	46684516	60425384	62315347
01693329	03195945	15842402	17076182	18506859	30965612	32050175	46694163	60434806	62349185
01746889	15014830	15898710	17084573	18537280	30979222	32100380	46713582	60451037	62401264
01772749	15026933	15928072	17098373	18550372	30986453	32143820	46714919	60515670	62402632
01819884	15031936	15958965	17129288	18559411	30990698	32160757	46720249	60519947	62623092
01848396	15045811	15961277	17148718	18574049	31015885	45138213	46767205	60547995	62631749
01882348	15072033	15975311	17160650	18621617	31029986	45168679	46771344	60556112	62717805
01887473	15073165	15981279	17179090	18666451	31042492	45234037	46777518	60589328	62816181
01894885	15103841	16016105	17214379	18717968	31059660	45234658	46804123	60590052	62862066
01898077	15105012	16030247	17245919	18719679	31060633	45267424	46815467	60590843	62868785
01942038	15147779	16041999	17277713	18751082	31061185	45286656	46858402	60600419	62921736
01962411	15163392	16065648	17299082	18780836	31085857	45356611	60492260	60620227	62998803
01962905	15164362	16066455	17300729	18824551	31093665	45395201	60514922	60630776	63110682

A személyi jövedelemadóról szóló, többször módosított, 1995. évi CXVII. sz. törvény 76. § 3. bekezdése értelmében a tárgynyeremény után fizetendő személyi jövedelemadó a kifizetőt terheli.

Nyerteseinket – akiknek ezúton is gratulálunk – levélben értesítjük!

„Eddig úgy gondoltuk a kis drágámmal, elég, ha egy autó gurul és berreg a motorja. De most, hogy itt az ASTRA CLASSIC, az összegyűjtött pénzünkért nekünk is lehet végre egy igazán jó autónk!"

Opel Astra Classic. Nincs akadálya.

OPEL

A magyar illusztrátorokat külföldön is elismerik

Jankovics Marcell Honour List Díjat kapott a Mátyás király-kötetért

(+2)

Az Olvasás éve program alkalmából az idei könyvfesztiválon a gyermekeknek szóló irodalom egy kicsit nagyobb szerepet kapott, mint az elmúlt években. A kiadók standjain régi és új mesekönyvek és ifjúsági regények sorakoztak, több előadás és kerekasztal-beszélgetés pedig a legkisebbek olvasási szokásairól, olvasásra neveléséről szólt. A történeteken kívül egyre nagyobb szerepet kapnak a kötetekben szereplő illusztrációk is.

Dudás Éva

A statisztikai adatok szerint, bár egyre több gyerek kedveli a könyveket, a helyzet ennek ellenére cseppet sem megnyugtató. Még mindig sokan vannak, akik olvasási és szövegértési nehézségekkel küzdenek, ám a szakemberek szerint ez nem kimondottan mai jelenség, hiszen a problémák már a hatvanas években elkezdődtek. Ekkor terjedtek el ugyanis a tankönyvekben, kötelező olvasmányokban a lábjegyzetek, magyarázó szövegek, melyek ugyan segítik a megértést, ám túlzott használatuk éppen az ellenkező irányba tereli a gyerekek szövegértési fejlődését. A Pont kiadó e jelenség ellensúlyozásaként jelentette meg a Szószóró című könyvecskét, melyben játékos nyelvi fejtörők és rejtvények sorakoznak, a megoldások beküldői között pedig könyveket, sőt kisebbfajta könyvtárakat sorsolnak majd ki. Ez a kötet tulajdonképpen egy rejtvényes könyvhistória, melyet nemcsak otthon, hanem az irodalomórákon is használhatnak a gyerekek.

Az iskola felelősségén túl természetesen a családnak is nagyon nagy szerepe van abban, hogy mennyit olvasnak a gyerekek. Otthonról hozzák a mintát, és ha a szülők kezében sosem láttak könyvet, akkor hiába várjuk, hogy elolvassanak egy-egy regényt. A felmérések pedig sajnos éppen azt mutatják, hogy a nem olvasó felnőttek száma sokkal gyorsabban növekszik, mint a nem olvasó gyerekeké.

A legkisebbeknek szóló irodalomban azonban nemcsak a történeteknek van döntő szerepük, hanem az illusztrációknak is. 1994-ben alakult meg a Magyar Illusztrátorok Társasága, melynek eddigi eredményeit a közelmúltban zárult Bolognai Gyermekkönyvvásáron mutatták be a magyar standon, Díjazott magyar illusztrátorok és díjazott magyar illusztrált könyvek címmel. Ezt az anyagot a Budapesti Könyvfesztiválon is láthatták az érdeklődők. Az eseménynek szombaton vendége volt Axel Scheffer hamburgi születésű, Angliában élő illusztrátor is, aki a gyerekkönyvekben szereplő illusztrációk kulcsfontosságáról tartott előadást.

A hazai grafikusok rendkívül jó nemzetközi hírnévnek örvendenek, idén például az év illusztrátora Roskó Gábor lett. Ezt az elismerést az IBBY (Gyermekkönyvek Nemzetközi Tanácsa) ítéli oda minden évben a legjobb illusztrált gyermekkönyvért, s ebben a kitüntetésben az elmúlt évek alatt már öt hazai művész részesült. A nemzetközi megmérettetésben a Honour List Díjat 2000-ben Rényi Krisztina Benedek Elek Táltos Jankó című könyvéért, 2002-ben pedig Jankovics Marcell a Mesék és Mondák Mátyás királyról című könyv illusztrálásáért nyerte el.

Az elmúlt évek során egyébként a mesekönyvekben megjelenő rajzok az avantgárdabb stílus felé tolódtak el, ám még ma is találkozhatunk klasszikus illusztrációkkal. A könyvek külseje, borítója és a benne szereplő rajzok váltak igazán a mai gyermekkönyvek főszereplőivé, ám szerencsére a nagyon tarka, harsány mesekönyvek kezdenek eltűnni a könyvesboltok polcairól. Helyette a művészileg is igényesebb munkák kapnak egyre inkább helyet. Kivételek persze vannak, hiszen a Walt Disney- és a Barbie-könyvek ma is erőteljesen a piacon vannak.

A Móra Kiadó díját, melyet tavaly Janikovszky Éva vehetett át a Budapesti Könyvfesztiválon, idén Halász Judit kapta, a gyermekekért tett munkájáért.

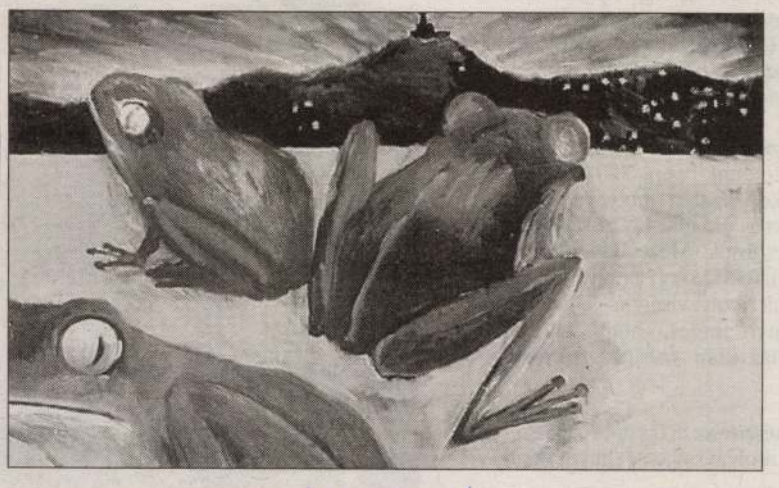

A magyar grafikusok elismertségét jelzi, hogy a Gyermekkönyvek Nemzetközi Tanácsa idén Roskó Gábort választotta meg az év illusztrátorának. Szerencsére kezdenek eltűnni a túlságosan harsány, tarka mesekönyvek

MAGYAR HÍRLAP 2002 ápr. 22

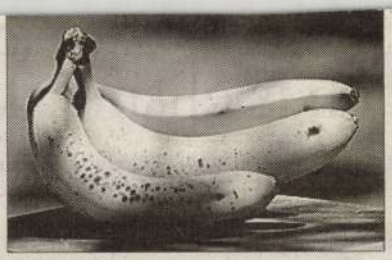

egyensúlyozott, teljes értékű táplálkozás fedezi a napi igényt, pótlásra csak a fenti állapotokban a megnövekedett igény fedezése érdekében van szükség.

FORRÁSAI: máj, hús, teljes őrlésű gabonafélék és ebből készült pékáruk, élesztő, tojássárgája, kukorica, avokádó, brokkoli, káposzta, banán, szójabab. A főzés jelentős mértékben csökkenti az értékét.

HIÁNYÁLLAPOT: leggyakoribb oka az alkoholizmus, de aránylag gyakori az idősek között is. A fogamzásgátlók szedése és maga a terhesség az emelkedett hormonszintjével ugyancsak képes piridoxinhiányt okozni. Előidézheti még röntgenbesugárzás, citosztatikumok adása és a bélflóra károsodása.

HIÁNYTÜNETEK: a bántalmak leginkább három fő területen jelentkeznek. Elsőként bőrelváltozások jelennek meg, a bőr száradása, száraz korpázó hámlása, az ajkak szárazsága, repedezése. A nyelv gyulladása is előfordul. Az idegrendszeri elváltozások közül a hányinger, émelygés, migrén, sőt ingerlékenység és a szerotoninképzés gátlása miatt depresszió, levertség, fáradtság jelentkezik. Hiányában fokozódnak a premenstruációs tünetek, csökken a vörösvértestek képzése, vérszegénység jelentkezik. Terhesség esetén hiányában fokozódnak egyes panaszok: émelygés, hányinger, lábszárvizenyő, sőt a szülés is nehezebbé válik.

TÚLADAGOLHATÓ: bár vízoldékony vitamin, túladagolása toxikus tüneteket provokál: a bőr érzéketlenné válik, zsibbadásérzés, bénulások következhetnek be.

Dr. Megyaszai Márta
terapeuta

a torok nyálkahártyája. A nyálkahártya felszínét borító parányi csillangók állandó csapkodással kifelé sodorják a káros anyagokat. A védőrendszernek a környezet mai szennyezett állapotában folyton dolgoznia kell, így nem csoda, ha időnként nem győzi a munkát. Ilyenkor elszaporodhatnak a vírusok, melynek következménye az orr, a fül vagy a torok nyálkahártyájának a gyulladása. A vírusfertőzéshez még bakteriális fertőzés is társulhat. Vegyük sorra azokat a gyógynövényeket, amelyek ebben a hónapban a segítségünkre nyílnak.

AZ ILLATOS IBOLYA ***(viola odarata)*****:** a tavasz bájos, kedves, szerény virágja. Ötszirmú, illatos, fehér vagy lila színű virága a tél végétől a tavasz közepéig nyílik, egyesével áll a hosszú levélhónaljakból eredő kocsányon, mely sokféleképpen felhasználható: illatszerként, parfümökbe, potpourriba, rózsavízbe, kandírozott virágát sütemények, pudingok díszítéséhez, fogyasztható frissen salátában is.

A növény gyógyírként is igen hasznos. Az egész föld feletti növényt, a leveleit, de főleg a virágzó hajtásokat gyűjtik, továbbá a gyökerét is. A levél és a gyökér szárítással, a virág mézes, cukros (szirupos) oldatban tartósítható, de készíthetünk tinktúrát is belőle.

Hatása: az ibolyavirág nyálkaoldó, idegnyugtató és csökkenti a magas vérnyomást. Hatóanyagai szaponinok, fenolos glikozidok, flavonoidok, alkaloidok, nyálkaanyag.

Szirup készítése: 200 g vizet felmelegítünk, és feloldunk benne 300 g cukrot. A gyűjtéskor szedett ibolyavirágokat ebbe a cukros oldatba tesszük. 24 óra állás után szűrjük. Mézes kivonatot is csinálhatunk belőle: egy befőttes üvegbe szedjünk ibolyavirágot, és adjunk hozzá annyi mézet, hogy ellepje. Kétheti állás után szűrjük. Hűtőben tároljuk.

Tinktúra készítése: áztassunk 250 g alkoholban ibolyavirágot (annyit szed-

KANKALIN ***(primula officinalis)*****:** a nátha elleni teakeverék alkotórésze. 20-30 cm magasra nő. Ráncos levele nyélben hirtelen keskenyedők, csipkés szélű, fonákján molyhosan szőrös. Virágai a tőkocsány végén ülnek. Pártá-

Marcell Jankovics

"Janos Vitez" (repr.)

L'Eco Della Stampa, Milano
febr. 1973.

Jankovics Marcell, [grafikus:]

A János Vitéz rajzfilm egyik grafikus alkotója. Műveiből kiállítás nyílik a Petőfi Irod. Múzeumban.

—: □ A János Vitéz 2.

ESTI HIRLAP Bp 1973. szept. 28.

Jankovics Marcell, [grafikus]

Munkáiból a Petőfi Irod. Múzeumban állítottak ki.

↓

– : A János Vitéz rajzai 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. okt. 1.

Jankovich Marcell rajzfilmrendező

A "Balázs Béla-dij I. fokozatával"tüntették ki, -közli a lap: "Dijak, kitüntetések - 1974" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 6.
XVIII. évf. 14. sz. 2. lap.

Jankovics Marcell

Filmre irta és rendezte Petőfi Sándor: János vitéz c. költeményét. Ezenkivül két müvésztársával, Nepp József és Ternovszky Béla művészekkel együtt a mozdulattervezést végezte.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 28.
XVII. évf. 17. sz. 8. lap.

M.D.K.

Jankovics Marcell

Rajzfilm-terv

Zay László: A sokneve névtelen
Ünnepélyes rajzfilm-bemutató lesz februárban
Magyar Nemzet 1967. jan. 8. ~~xxxx~~ 10.1.

Jankovics Marcell

A Képzőművészeti Gimnáziumban az 1970-71-es évfolyamban megindult rajzfiltagozat tanára, az "Air India" és a "Hidavatás" c. rajzfilmek alkotója a művész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. aug. 29.
XIV. évf. 35. sz. lo. lap

Jankovich Marcell

A müvész két uj rajzfilmjéről számol be a lap TV rovata: "Mély viz" és "Mással beszélnek" címmel, mindkettő azonos témáról szól, melyekből egy jelenetet hoz.
Repr.
"Életre kelt tárgyak, rajzok, ötletek" c. közlemény.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. febr. 27.
XV. évf. 9. sz. 12-13. lap

Jankovich Marcell

"Hidavatás" c. rajzfilmjéről ir Kürti László:
"Filmek a társadalom életéről" cimmel.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. május 9.
XIV. évf. 19. sz. 14-15. lap

Jankovics Marcell

A művész "Mélyviz" c. rajzfilmjében a közömbösséget pellengérezi ki, írja Szabó György: "Kirándulás" c. beszámolójában igen nagy elismeréssel.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 17.
XV. évf. 16. sz. 12. lap

M.D.K.

Jankovics Marcel

Tervezte a Gusztáv-filmsorozat/Gusztáv/ figuráját.
A Gusztáv-filmek Nepp József és Dargay Attila közreműködésével készülnek.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. ápr. 21.
XI. évf. 16. sz. 31. lap

M.D.K.

Jankovics Marcel

"Air Indiájáról" c. rajzfilmjéről ir Csukás István: "Elmélkedés a rajzfilmről" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. márc. 1.
XIII. évf. 9. sz. 9. lap

R.D.K

Jankovich Marcell

A Gusztáv filmek egyik alkotója

k.a.: Gusztáv karrierjevilágkarrierje
39 film után uj sorozat készül

Magyar Nemzet 1966. dec. 31. 4.l.

Jankovich Marcell

Jankovich Marcell munkás-
ságát Kossuth díjjal jutal-
mazták.

Szekely Andras: Jankovich Marcell.
Uj Tükör, 1978. április 9 - 27. lap.

Jankovich Marcell

A János vitéz és a Ludas Matyi igen nagy sikert aratott. A figuratervek kitűnőek.

Székely András: Jankovich Marcell.
Új Tükör, 1978. április 9 - 27. lap.

Jankovich Marcell

Nemzeghapta a megbízást, egy egész estét betöltő sajzfilmre. A „Fehér bó fiát" dolgozva fel.

Székely András: Jankovich Marcell.
Új Tükör, 1978. április 9-27. lap.

Jankovics Marcell

Fázisrajz Jankovics Marcell Sziszifusz című filmjéből

ÉS A PANNÓNIA FILMSTÚDIÓ SZÍVESEN LÁTJA A "JÁNOS VITÉZ" RAJZFILM GRAFIKAI ANYAGÁNAK, - JANKOVICS MARCELL ÉS RICHLY ZSOLT MÜVEINEK - KIÁLLÍTÁSÁN /BUDAPEST V., KÁROLYI MIHÁLY U. 16./, MELYET 1973. SZEPT. 29-ÉN 11 ÓRAKOR DR. MATOLCSY GYÖRGY STÚDIÓVEZETŐ NYIT MEG.

ha
tolg.
miklo
a ma-
gyar he
aklesz,
akkor ja-
nos vitez,
a lelemenye
a horgasesz
a magyar o-
lysseus, nau-
sikaaja pedig i-
uska." koszto
anyi dezso

'a jatekos mesefan-
azianak gazdag kivi
agzasa ez a kis pa-
asztepos z." szerb
tal

'janos vitez az udvozult
asztsag." illyes gyula

'a remekmuvek arra valok, h
asznaljuk oket, nem pedig h
eredeti stilusukat utanozva, ma
nufajokban agyonnyujuk, elvass
ongyossa koptassuk." elet es
rodalom 1973. majus 19.

'magasra tortek a pannonia kituno
eszei, janos vitez modjara fuggoleg
alu hegyormok eleresere vallalkoztak.
nagyar nemzet 1973. aprilis 30.

az iroi szo ilyen valosagabrazolasa tars
almi ero es nemzeti jelkep." nepszava
1973. junius 16.

A PETŐFI IRODALMI MÚZEUM

Jankovics Marcell
grafikus

János vitéz

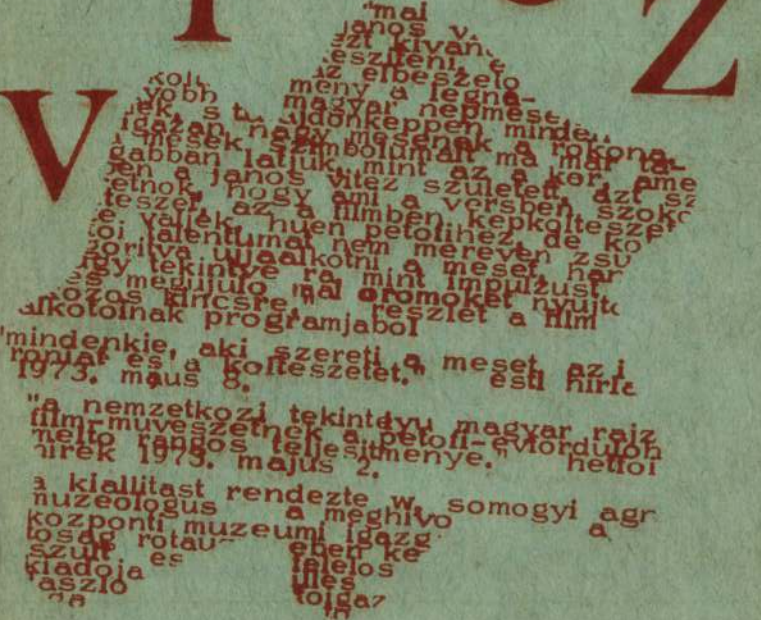

Jankovics Marcell

A legeredetibb és legkalandosabb animációs technikája a „színkivonat" – bár van: a fehér papíron lévő fekete tűs rajz sárgul – zöldül – szürkül – szürkéskék – szürkéskék – szürkéskék

Jankovics Marcell, [grafikus?]

Jankovics Marcell új figuraterveiből

2.

— bel —: Matyi, húsvétra

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. máj. 22.

Jankovics Marcell

Ez év formai megoldásában leg érdekesebb és legtöbbet igésv felmje a „Sisyphus" kétűrző ötletre épült és Jankovics kétűrző grafikával tesz átélhetővé.

Menyhárt László: Az ötlet még nem müvészet.
Müvészet, 1975. november - 25.oldal.

Jankovics Marcell

"Dijak, kitüntetések – 1978." címmel a lap felsorolja a kitüntetett művészek névsorát: Állami dijban részesült Rados Jenő építészmérnök, nyugalmazott egyetemi tanár. Kossuth dijjal jutalmazták Feledy Gyula grafikusművészt, Jankovics Marcell rajzfilmrendezőt, Makrisz Agamemnon és Vigh Tamás szobrászművészeket.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 8.
XXII. évf. 14. sz. 8. lap.

Jankovics Marcell

átadták az idei irodalmi- és művészeti díjakat. Balázs Béla-díjjal tüntették ki „a János vitéz" c. rajzfilm rendezőjét.

Esti Krónika, I.

1974. ápr. 1. Kossuth, 19.00 | 11 | M.

Jankovics Marcell
Grafikus-filmes

Illusztrációk a János vitéz

(földes): János vitéz.
Nők Lapja, 1973. május 19-19 oldal.

Jankovics Marcell

grafikus - filmes

A Pannonia film stúdio
Pelöfi pályázatára készített
film tervet Jankovics Marcell.
Mai János víter a film témaja.

földes: János víter.
Nők Lapja, 1973. május 19 - 19 oldal

1021

1979. V. 15. Televizió 21,2o Áné

FILMSZEM

- Jó estét kivánok! A Filmszem májusi müsorát látják. Ma a kora esti órákban osztották ki Miskolcon a hagyományos, idén 19. alkalommal megrendezett filmfesztivál dijait. Müsorunk felvételekor, természetesen mi még nem ismerhettük a zsüri döntését, amelyről részletesen a holnap reggeli sajtó számol be. Most következő tudósitásunk a mult csütörtökön megnyilt fesztivál első napjaiban készült.

- A hagyományok szerint idén Miskolcon a moziban látható rövidfilmek szerepelnek. Hogyan kerültek ide ezek a filmek, erről beszélgetünk a zsüri egyik tagjával, Fülei Józseffel.

- A filmfesztiválra gondolva, rendszerint az emberek fényes gálaestekre, sztárokra és egyebekre asszociálnak. Hogy érzékeltessem a különbséget, először is itt a sztárok csak a vásznon láthatók, meghivhatatlanok, mert hogy kiragadjak egy-egy "sztárt", egy kedves-bájos hörcsög, egy nehéz életü család, közel-keleti politikusok, egy szék, amelyik rajzban életre kel, és folytathatnám a sort. Már ezzel jeleztem, hogy müfajilag hiradó, dokumentum, hosszu dokumentum, népszerü tudományos, és animációs filmek versenye ez itt Miskolcon, hagyományosan, ahogy erről már szó volt, és itt elsősorban szakmai viták, egyrészt érdekesek, másrészt érdekes az, ahogyan a közönséget egy ilyen 2 éves termésnél le lehet mérni, hogyan reagálnak.

- Ez is jelzi már, hogy ezek a bizonyos kategóriák, a rövidfilmek hagyományos, vagy dokumentumfilmek, ezek felbomlóban vannak.

- Ezek valóban, teljesen uj irányzatok léptek be, kifeszitették a müfaji kereteket, annyira, hogy be kell vallani, hogy bizonyos feszültségek, emberi feszültségek is adódnak abból, hogy például a játékszerü dokumentumfilmek nem tudnak még beilleszkedni ebbe a keretbe. Ezek vita tárgyai ma is.

- A fesztivál első anként ja zajlik, alkotói felelősség a dokumentum filmmüvészetben cimmel, mi jellemző idén a dokumentumfilmekre, amelyek a fesztivál programjába kerültek?

- Talán nem is csak idén, hanem hosszabb tendenciáról van szó, a dokumentumfilmet számos kihivás éri, legfontosabb háromról mondanék pár szót, az egyik rögtön egy mennyiségi kihivás, részben a televiziónak köszönhetően, olyan mennyiségi dokumentumfilm készült ami megtanitotta az alkotókat, hogy szinte anyanyelvi szinten beszéljenek dokumentumfilmül, hiszen hatalmas, széles gyakorlata van ennek a müfajnak, ugyanakkor megtanitotta a nézőt is, hogy a korábban sokszor meglepő dokumentumfilmes módszereket, az emberi arcnak nagyon előtérbe helyezését. Azt, hogy egy embert sokáig hallgatunk.

De sokféle rekonsturkciós módszert is, és a valóság megközelitésének sokféle dokumentalista módszerét, megértették a nézők érteni, ez növeli a dokumentumfilm lehetőségét, ugyanakkor ez a mennyiség veszélyeket is jelez, hiszen belevihet rutinba, elfáradásba, viszont végtelen lehetőség, hiszen sokféle és sok méternyi filmet van mód csinálni.
Ami a müfaji kihivást illeti az főleg az ugynevezett játék-dokumentumfilmek, tehát a müfajok összemosódása kapcsán keletkezett, amikor sokszor emberek, akik civilek, nem szinészek, részben vagy egészen a maguk sorsát játsszák el, elevenitik meg, az alkotókkal közösen rekonstruálják, a néző sokszor nem is tudja elválasztani, hogy egy fiktiv történetet, vagy egy valóságos ember valóságos sorsát látja, azonban ez rendkivül kiteljesitette a dokumentumfilm lehetőségeit, de még jobban kiteljesitette a dokumentumfilm révén a valóság megismerésének lehetőségeit, merem mondani, hogy olyan eszközöket hozott, amelyek még soha nem voltak meg ahhoz, hogy a valóságot jobban megismerjük.
Van még a harmadik, a legfontosabb, a társadalmi kihivás, igy fogalmaznám röviden. Hadd ne részletezzem én azt, hogy a szocialista épités sürüsödő gondjai önmagukban is milyen hatalmas megtisztelő felelősséget rovó kihivást jelentenek a dokumentumfilm számára.. Ebben a helyzetben sok elbizonytalanodás is bekövetkezhetne, én ugy látom ugyanakkor, hogy a lehetőségek kitárulkozása nagyobb, miközben azonban a dokumentumfilm régi lehetőségei is megamaradtak, egyszerü, tiszta, mondhatni klasszikus eszközökkel is továbbra is módunk van rendkivül izgalmas valóságot feltáró filmeket készitení.

- Milyen példával lehetne a legjobban illusztrálni?

- Egy példával, amiből én azt mondanám, Fehéri Tamás Ide...oda cimü filmjéből, lásson a néző is egy részletet.

- Mindig 2 év termése kerül ide Miskolcra a fesztivál zsürije elé, és mindig viták vannak arról, hogy vajon ezek a filmek mennyire képviselik az egész mezőnyt. Mi a véleményük erről?

- Hát ha a népszerü tudományos filmekről kell szólni, azt mondom, hogy ez nagyon nehéz kérdés, egyben szónoki kérdés is, hiszen tudjuk, hogy erről viták folytak most is, és az én válaszom erre az, hogy sose lehet egy abszolut objektiv választást csinálni.
A mostani filmek közül is lehet mondani, hogy nagyon sok jó film került be a versenyprogramba, és néhány jó film kimaradt belőle. De azt hiszem, hogy nem lehet törekedni arra, hogy ez a választás tökéletes legyen, és mindig bele kell számitani egy bizonyos hibaforrást.

Az is kérdés, ami ugyan nem hangzott el, de el szokott hangzani, hogy fejlődtek-e a filmek a 2 év alatt, ezt a kérdést sem tartanám jogosnak, mert nem kell mindig fejlődni.
Az, amit láttunk ebben a mezőnyben, és amit láthatunk a tudományos, népszerü tudományos filmeknél, az azt mutatja, hogy a magyar filmgyártás ezen a téren őrzi azokat a hagyományokat, amiket elért, és igen kitünő hasznositható filmeket tudott elérni.

- Mi az ami hiányzott?

- Nem mondhatok egy abszolut hiányt ebből a szempontból, inkább mondok két pólust, ami bekerült és ami nem került be.
Bekerült például, hogy egyfajta filmet mondjak, a méhekről szóló film, amelyikben nagyon érdekes információkat kaptunk arról, hogy hogyan beszélnek a méhek, ez tudjuk egy régi tudományos kutatás, feltárták, ismerjük a dolgot, de megnézni,meglátni az mást jelent mint az Élet és Tudományban elolvasni, és igy ez a film, azon kivül, hogy nagyon látványos, szép, szines, érdekes, ad egy képet arról, hogy tulajdonképpen mi is történik itt.
A másik oldalról, hogy mondjak egy olyan filmet, amely nem került bele, a szecesszióról készült film, Czigány Tamás rendezésében, ez nagyon jó áttekintést ad erről a müvészeti irányról, ennek magyarországi eredményeiről, nagyon szép felvételek vannak, az épitészetben olyan dolgok, amelyek nem hozzáférhetők a látvány szempontjából annyira, mint itt látható, a képekből is egy nagyon jó válogatás, ezt például én örömmel láttam volna a fesztivál programján, de ha nincs is ott, akkor is mindenképpen jelen van a magyar tudományos kisfilmgyártásban.

- Mi a helyzet az animációs filmeknél?

- Hát lehet, hogy kicsit kegyetlen amit most mondok, véleményem szerint egy kicsit több került be a kelleténél. A kimaradottak közül én találomra csak kettőt tudnék mondani, ami szivemnek fáj, a Fair play és a Summa summárum. Ezzel szemben bekerült egy pár olyan film, ami jellemző az utolsó 2 év termésére, nagyon is, de talán a fesztiválra nem kellett volna. A 19. miskolci filmfesztivál plakátja egy szárnyas szem, ez jó emblémának látszik általában a rövidfilmekre, de animációban kevésbé. Ugyanis pontosan az a probléma, hogy a szem szárnyal és az agy nem tudja egész pontosan követni. Nagyon elment az utóbbi egy-két évben a képzőművészet irányába az animáció, és azt hiszem, hogy ez az egyensuly felbomlás a müfaj létét veszélyezteti.
Csodálatos technikai dolgokat találtak ki az utóbbi időkben, a festményfilm szinte már egy meghaladott stádiuma az animációnak, számtalan trükköt használnak, és közben kezd lassan feledésbe merülni a klasszikus animációs film.

Az sokkal ridegebb, intellektuálisabb, rajzosabb film, ahol az agynak ugyanugy kellene szárnyalnia, mint a szemnek, ezzel szemben ez egyre jobban háttérbe szorul. Olyanfajta filmekre gondolok, elsősorban amilyen Jankovich Marcell Küzdők-je, ilyen lett volna a Fair play is, és aSumma summárum is, amit hiányoltam, ezzel szemben egy csomó olyan film van, amelyiknek fantasztikusan gazdag vizuális anyaga van, nosztalgiát mutat számtalan olyan dolog iránt, mint a népmüvészet ilyen a Holdas film, a kollázs-montázs után, ilyen a Pánik, és a figyelem közben lankad, a szem nem tudja követni ezt a vibrálást, és végül egy mozgó képzőmüvészetté válnak anélkül, hogy tulajdonképpen mozgófilm lenne.

-- Néhány perccel ezelőtt ért véget az első ankét vitája, amelyben Szabó Árpád filmoperatőr arról beszélt, hogy nem valami jó a rövid- és dokumentumfilmek propagandája. Miről is volt szó?

- Izgat, hogy nem jó a propaganda, és dierkt elhoztam magammal egy-két ilyen régi kiadványt, ami a filmekkel foglalkozik, többek között a Képes filmhiradónak a 71-es egyik számát, ahol teljes két oldalon keresztül lényegében a dokumentumfilmekkel foglalkozik. Ugyancsak elhoztam agy későbbi számot, ez 75-ös, ami már 10 oldallal több, de még mindig foglalkozik két teljes oldalon keresztül a dokumentumfilmekkel, azóta ez megnőtt és a Pesti Müsorrá lett ez a kiadvány, kb. 96 oldalon, és talán 20 sorban ha foglalkozik a dokumentumfilmekkel, olyan értelemben, hogy felsorolja a filmeket, de nem értékel, és a legujabb kiadvány, ami azóta még nőtt, kb. 112 oldara, összesen 8 sorban foglalkozik a premier mozik dokumentumfilmjeinek müsorával. Igy állunk.

-- A ma véget ért miskolci fesztiválon külön estén emlékeztek meg a magyar dokumentumfilm-müvészet egyik legeredetibb alkotójáról a közelmultban elhunyt Lakatos Vincéről.
A televizió nézői a tavalyi év egyik legnagyobb sikereként emlékeznek vissza a Naplemente cimü sorozatára. És most életmüvének 5 jellegzetes darabjával, a mozimüsorban egy programban ujra találkozhatnak. A másfél órás összeállitás cimadója A hirmondó. Néhány kockáján maga a rendező is megjelenik. És ez a természetes jelenlét akár szimbólikusan is emlékeztethet bennünket mindarra, amit hirtelen halála után müvészi jelenléte a mai magyar filmmüvészetben képvisel.
Most idézzük föl az összeállitás időrendben legelső darabjának, az 1969-es A magány cimü dokumentumfilmnek néhány pillanatát.
Ez a film tulajdonképpen a sikeres tévé-sorozat előtanulmányának is tekinthető. A tanyasi öregek sorsának megrázó dokumentumaként.

Jankovics Marcell

A "János vitéz" c. rajzfilmjének egyik jelenetét bemutatja a lap.
A művész elmondja a kép melleti szövegben, hogy miképen születik meg a rajzfilm.
A tervező-rajzoló amikor megteremti a hős figuráját már ismernie kell a költő világát, Petőfi életművét s annak mélységes tiszteletben tartásával kezdheti megformálni a film hősét.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. dec. 30.
XVI. évf. 53. sz. 8. lap.

Jankovics Marcell „Sisyphus"

Jankovics Marcell: Sisyphus

Meneghárt László: Az ötlet még nem művészet.
Művészet, 1973. November. – 25. oldal

toleráns várakozással néz a jövőbe. Pártjaink örömmel vették, hogy nemzeti színeink betiltására liberálisaink egy nem engedélyezett és meg nem tartott tüntetést használtak ürügyként.

A történet úgy kezdődött, hogy egy paktumon kívüli szervezet – a Metész – bejelentett egy engedélyhez egyébként nem kötött tiltakozást a rendőrségen. Hibáját tetézte azzal, hogy a célt is megjelölte: a magyar föld, a haza nem eladó! A liberális szabadságjogok ilyetén korlátozása, beláthatjuk, elfogadhatatlan. Betiltották tehát, a független bíróság jóváhagyta a tiltást, a Metész meg elfogadta a döntést.

Ne mondjuk hát többször, hogy „betiltott tüntetésen", mert azt senki sem tartotta meg. A Metész vezetői úgy gondolták, a tiltakozás engedélyhez nem kötött, másik formáját választják: a KRESZ szabályait mindenki szigorúan betartja: az autósok a parkolóban vagy az utakon, a gyalogosok a járdákon. égy gondolták, ez nemcsak törvényes, de még csak pindurit sem szabálytalan. Sajnos nem számoltak a nemzetiszínű zászlókkal, szalagokkal. A mucsai népség képes volt a magyar nemzeti színekkel provokálni a liberálisokat! Lett is hadd el hadd!

Szerencsénkre az ellenzéki padsorokban ülő képviselőink illő alázattal fogadták a történteket, egyikük ugyancsak eltávolította autójáról a betiltott színeket. Azt a zászlót, amelyről Kuncze belügyminiszter a parlamentben azt mondta: ilyen alantas célokra sohasem használná. Csak emlékeztetőül, a tiltakozás célja, jelszava ez volt: A magyar föld, a haza nem eladó!

Boros Botond, Gödöllő

Megkaptuk

✍ A Magyar Demokrata 4. számában V. D. Gy. Csurkának a Vasárnapi újságban Antall Józseffel szemben felhozott vádjairól ír (rulók). Nem értek vele egyet.

Ki kezdte mindazt, amit a kommunisták 94 óta gátlástalanul tovább folytatnak? Antall! Mit tett, amikor miniszterelnök lett? Rohant Ausztriától Izraelig hajbókolni. És mit ért vele? Semmit! Pártja elárulva, szétszakítva (ő meg a sírban). Maradt volna itthon, és törődött volna a lélekben 15 millióval. És miért maradt el a nagytakarítás? Mert gyáva volt és megalkuvó. Kivel, milyen erőkkel, kérdezi V. D. Gy. óriási erők álltak a rendelkezésére. De neki a liberálisok meg a kommunisták kellettek. Megkaptuk.

Én 1990-ben rá szavaztam. Engem becsapott. És aki engem becsap, az ne várjon irgalmat.

Bereczky Albert,
Berettyóújfalu

A jó gazda

✍ A kérdésre, hogy ki a jó gazda, önök – ha látták a nov. 14-ei Híradót és feltűnt önöknek a jelenet – valószínűleg azt válaszolnák, hogy az a Metész-tag, aki letévén a nehéz terhét a halom tetejére a belügyminisztérium előtt, mintegy búcsúzóul, kidolgozott kezével gyengéden végigsimogatott a búzászsákokon.

A helyes válasz az, hogy jó gazda a miniszterelnökünk. Miért? A jó gazda számot vet mindazon nehézségekkel, amelyek sikeres gazdálkodását akadályozhatják, és időben tesz ellenük. H. Gy. felismerte, hogy azon ellenzéki erőkön kívül, amelyeket nem szalámizott le, vagy nem vett meg, egyetlen csoportosulás van, amely hitelesen képviseli a nép-nemzeti eszmét, s minden aljas támadás ellenére képes megőrizni elszántságát, elkötelezettségét és arculatát – egyszóval ízig-vérig magyar, ennélfogva veszélyes lehet –, és megtette a kellő intézkedéseket.

Mindenekelőtt a független, közszolgálati és pártatlan írott és elektronikus médiát – amely kellő időben kapott kérést arra, hogy tudósítsa a közvéleményt, s a demonstrálni szándékozókat arról, hogy a nov. 3-ra meghirdetett Metész-tüntetést a rendőrség, törvénysértő módon ugyan, de betiltotta, s ezért nem lesz megtartva – utasíttatta, hogy a közleményt ne tegyék közzé. Aztán megparancsolta a világ belügyminiszterei közül a legjobb kosárlabdázónak, hogy vezényelje ki a szervezett bűnözés megfékezésére alkalmatlan, kigyúrt terrorlegényeiből négyszázat, hogy kétszáz, zömmel a valós helyzettel kapcsolatban tájékozatlan, nagyrészt jámbor, idős embert a legdurvább módon inzultáljanak. (A jelenetet látva, amiben két, egyenként kb. mázsás, huszonéves izomcsomó a földön vonszolt egy talán negyvenkilós, hetven körüli hölgyet, két kérdés merül föl bennem:

1. Miért hittem azt 89–90-ben, hogy többé magyar rendőr politikai okból magyar embert verni nem fog?

2. Annak a két agyatlan janicsárnak nincs nagyanyja?

A jó gazda elhárította a vészt. Reménykedem, hogy a vészelhárítás e módja oda fordul, mint a klasszikus példa is mondja: a szőlőt elverő jégesőben karóval áll a gazda, s irtja a maradékot: lássuk, uram, mire megyünk együtt!

Somos János, Budapest

Levél egy BKV dolgozónak

✍ *Kedves uram!*

November 6-án reggel az ön által vezetett 18-as villamossal utaztam a kitérő irányából a Móricz Zsigmond körtér felé. Amikor az Október 23. úthoz értünk, ön úgy mondta be a megálló nevét, hogy Bocskay út. Mivel az ön háta mögött álltam, odaszóltam, hogy a megálló neve Október 23. út. A következő választ adta: neked, de nem nekem!

Kedves uram! Önnek mint tömegközlekedési jármű vezetőjének kötelessége a hivatalos út, utca, tér stb. hivatalos nevét közölni. Egyben megkérdezem, mi a kifogása az Október 23. elnevezés ellen? Ha olyan bátor ember ön, mint ahogy azt a villamoson mutatta, akkor hasonló módon válaszol a levelemre. Ha nem válaszol, akkor ön egy gyáva kukac, aki csak a villamosvezetői székben bátor.

Vagy önnek jobban tetszik a Schönherz Zoltán név?

Egy nem süket utas:

Máté János, Budapest

Peches nebuló

✍ Néhány dologra fény derült a 16-i NATO-népszavazás utáni esti népünnepélyen. Számomra csak apróságra, persze. Eörsi Mátyás a fejesekkel együtt a tévé stúdiójában ünnepelt, és igyekezett a többieknél még okosabbakat mondani. Hát kétszer nem sikerült neki.

Ha például valahol Közép-Amerikában, Ohióban egy üzletember... (így kezdte példálózását annak bizonyítására, hogy a külföldiek az itteni befektetést majd nagyobb biztonságban érzik, ha a NATO tagja leszünk). Igaz, hogy Mexikó is oda tartozik, de a térképen az a cérnaszerű nyúlvány ott Észak- és Dél-Amerika között – főként az Közép-Amerika. Hogy az államtitkárok is meg tudják jegyezni: ott Panama környékén.

A másik egy kiragadott idézet: és ez nem is van így – mondta valamire. Ötéves fiam, ha nagyon fáradt, mond ilyeneket, de utólag szégyelli magát.

Eörsi államtitkár-palántának hajdanában volt egy rossz napja az elemi iskolában. És pechjére földrajzóra után még magyaróra is volt.

Kossa János,
Budapest

Jambóris Marcell

Le vagyunk földelve

Jankovics Marcell: A csillagos eget a város fényei elsötétítik

Számos mítosz beszél egy olyan korról, amelyben az ember sokkal közelebb volt az istenekhez. Elég volt csak egy fára vagy hegyre felmászni, és máris létrejött a kapcsolat a felsőbb hatalmakkal. Ez volt a híres aranykor, amely valamilyen rituális hiba miatt véget ért, és az istenek az égbe, elérhetetlen messzeségbe költöztek.

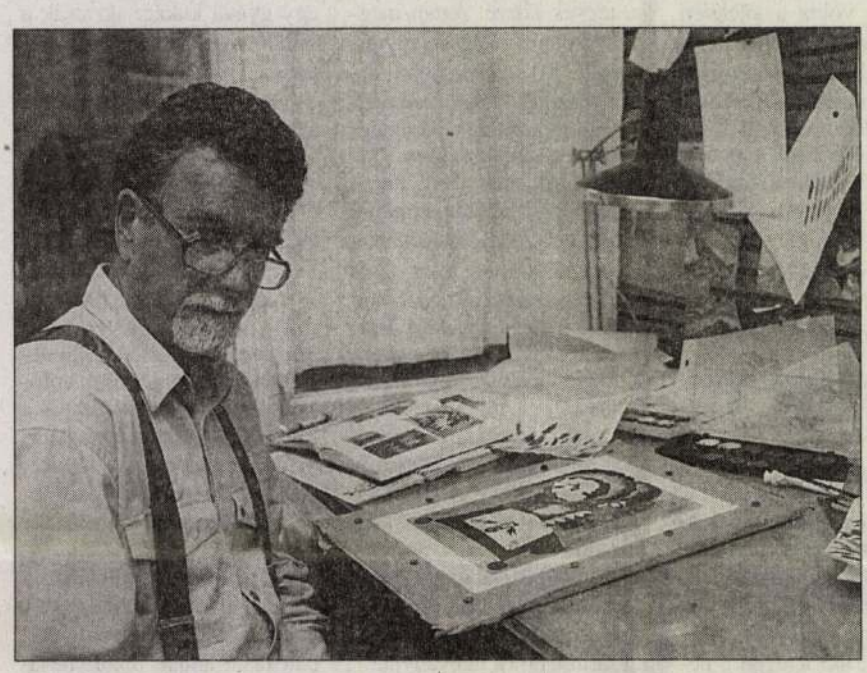

– A mítoszkutató feladata az lenne, hogy megpróbálja közelebb csalogatni az isteneket. Szerinted erre mennyi esély van?

– Semmi. Egyébként az isteneket nem lehet közelebb csalogatni, az embert kell „visszatéríteni" hozzájuk. Az istenek ugyanis az én felfogásomban közönyösek. Ha már megszemélyesítjük őket, azt mondhatjuk, hogy nekik nincsenek érzelmeik. Az ember dolga, hogy kilesse az ő akaratukat. A régi ember a természetben jelenségeket talált, amelyek abszolútumok, tehát fölismerhető bennük a kikezdhetetlenség, hogy az ember nem tudja igazán befolyásolni őket, hanem ezek a természeti vagy kozmikus jelenségek befolyásolják őt, és ezért lehetnek a számára Isten. Így a primitív törzsi népeknek is vannak elvont Isten-fogalmaik. Ezt „lehozni az égből" nem lehet. Az embert kell fölemelni.

Az én munkám iránt viszonylag nagy az érdeklődés, de csak nagyon kevesen értik meg, mit akarok mondani, a civilizáció zaja elfedi. A csillagos eget a város fényei elsötétítik. Valamiféle harmónia csak úgy születhet meg újra, ha az ember hajlandó arra, hogy valamennyire visszahúzódjon a városi létezésből. Ez lehetetlen mindaddig, amíg az ember ilyen ütemben szaporodik, amíg a pillantás ennyire a földre szegzett. Volt már ilyen a világtörténelemben, gondoljunk csak a Római Birodalom hanyatlására, amikor az embereket már semmi magasabb rendű nem érdekelte, kivéve a kereszténységet. A kereszténység azért tudott fölülkerekedni, mert azt adta vissza, ami már nagyon hiányzott az emberek többségének: az ég és föld közti kapcsolat esélyét.

– Hamvas Béla azt írja a Scientia Sacrában, hogy a keresztény egyház története az evangéliumi tanítás felejtésének a története. Egyre távolabb Jézustól.

– Ez igaz, de már az evangélium Jézus-tolmácsolása is rengeteg középkori vagy hellenisztikus, mitikus elemet tartalmaz. Ehhez képest Jézus tanítása naiv és megvalósíthatatlan. Ezért is vall kudarcot. Az eredeti keresztény eszmeiség egy idea. Emberrel nem valósítható meg. Az ember farkas. Csak rossz tulajdonságai vannak. Biológiai értelemben persze ezek nem rossz tulajdonságok, csak akkor el kellene fogadni, hogy állatok vagyunk. Fejlett állatok, de állatok. Csakhogy az ember különbnek tartja magát az állatnál. A benne lévő állatiasságot nem próbálja leküzdeni, ugyanakkor eszmeiséget varázsol oda, ahol nincs. Az én felfogásom e tekintetben eltér a közfelfogástól. Nem értek egyet egészen Hamvas Bélával; az evangéliumtól való elszakadás nem biztos, hogy baj, hiszen a realitások felé visz. Ha innen nézzük, akkor a katolikus egyház történelmi mozgalom. Kétezer éves története egy ezernégy-ezerötszáz éves fejlődés és egy öt-hatszáz éves hanyatlás története. Mára, úgy érzem, bevégeztetett. Nem Istennel van baj, nem a keresztény szellemmel van baj, hanem az a közeg, amelyik ezt tolmácsolni próbálja, megöregedett, és meg kellene újulnia. Ha lehet, belülről. Van egy unokaöcsém, aki piarista papnak ment, és amikor a hírre csóválni kezdtem a fejem, azt mondta: belülről kell megújítani.

– Erről rögtön eszembe jutnak azok, akik azért léptek be az MSZMP-be, hogy úgymond „belülről rombolják". Ez a szándék vagy eleve is hazug mentegetőzés volt, vagy a belépés után két nappal kiderült, hogy nem a környezet fog hozzám idomulni, hanem épp fordítva.

– Pontosan. Ha igaz, hogy egy beteg alma harminc egészséges almát meg tud rontani, és nem lesz tőle egészségesebb, akkor harminc beteg alma között egy egészséges mire megy? Mégsem adom fel a reményt, megpróbálok belül maradni. Ezen azt értem, hogy az én érdeklődésem fő csapásiránya mégiscsak a keresztény művelődéstörténet. Más kultúrákból vett példáim inkább csak párhuzamok ehhez. A gondolkodás egyetemességére hívják föl a figyelmet. De belátom, hogy nem érdemes „átmennem buddhistába", mert ott ugyanaz a baj. A buddhizmus ugyanúgy nem tud megküzdeni a huszonegyedik század kihívásával. A katedrálisok kőből épültek, nem volt bennük egy darab cső sem. Ma pe-

Fotó: 2Z Fotó&Média

JAIVKOVICS MARCELL

ZALA'N VINCE: MIÉRT JA'T-
SZOL VELÜNK

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1995/2, 20-23

nösen szeretetremé
Mondhatni: mindenk
esett róla az elmu

Gombosi érdek
megmutatkozott. Mé
művészeti Muzeum R
való kis tanulmán
dag életében mindi
nös komolysággal, r
feldolgozandó témá
lematikus, nehezen
terek iránt, szint

Jankovich Marcell: A fa mitologiája. Debrecen : Csokonai

rec. JÁSZ Attila: Arbor intrat. = Magyar Napló, IV. 18. 1992. szept.4. 39

2

Jankovics Marcell: A fa mitologiája. Debrecen Csokonai, 1991.

rec. UHRMANN Iván: "Nem nőttek az égig". = Holmi, 1993 5,1993,11 1619-1626.

iállítása, Salgótarján,
óterme, 1985.május 2.-11. Bev.
arnok, 1985 [4] p., ill. **ism.**
vényeken. = Népszava, 1985. május

s Sándor:;

Hann Erzsébet szobrai és rajzai.
ák testamentuma. Bp.: Magvető,

i.Szentkuthy Miklós:;

unaújváros, Munkásművelődési
november 17. Bev. Maksay László.
ési Központ, 1985 [8] p., ill.
László:;

p. : Képzőművészeti, 1985 58 p.,

Jankovics Marcell

Az Air India részére animációs kisfilmet rajzolt

Magyar Nemzet 1968 X. 29

Jankovich Marcell

"Rajzolt film" cimmel Vadas József ir a magyar rajzfilmek alkotóiról: Heinzelmann Emma, Richly Zsolt, Ternovszky Béla, Lisziák Elek, Kovásznai György, Csonka György, Papp Miklós, Jankovich Marcell művészeket sorolja fel filmjeikkel, s azok ismertetésével együtt. Az itt szereplő művészekre vonatkozó kritikát lásd: Heinzelmann Emma névénél, cédulájához mellékelve, fent idézett cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 31.
XIX. évf. 22. sz. 13. lap.

Jantovics Marcell

68-it rajzfilmendolgsnak, amelynek Gustav a főszereplője, – neurszibben fejezte be a Tiszkenyicit-at Magyar Hirlap, Abel Peter, Mindolgsnak a rajz- és babfilmeket?

968, jul 6.

A pusztulás tapasztalata

Beszélgetés Jankovics Marcellel

Nevéhez olyan művek fűződnek, mint a legszélesebb közönség által is kedvelt *Gusztáv-sorozat* vagy a *János vitéz*, a *Fehérlófia* című egész estés animációs film. Tudományos, ismeretterjesztő filmek, televíziós sorozatok tucatjainak írója, műsorvezetője, számos tudományos konferencia előadója, szakcikkek és hat kötet szerzője, társszerzője. Munkásságáért több mint ötven hazai és nemzetközi díjat vehetett át, *Sisyphus* című alkotását a Los Angeles-i Filmakadémia Oscar-díjra jelölte 1975-ben. Művei kiállításokon és mesekönyv-illusztrációként is láthatóak, a Budapest Bábszínház pedig idén mutatta be a keleti mítoszrendszerekből táplálkozó *Bábiloni Biblia* című előadását. Jankovics Marcell 1989 óta újabb egész estés animációs filmen dolgozik: Madách *Az ember tragédiája* című drámájának adaptációján. Ha a film elkészül, minden bizonnyal mérföldkő lesz a műfaj egyetemes történetében is.

— Ha rajzfilmrendezői pályája máig ívelő szakaszát vizsgáljuk, két törést fedezhetünk föl: egyet a János vitéz *elkészítése előtt, egyet akkor, amikor eldöntötte, hogy* Az ember tragédiáját *adaptálja. Hogyan talált rá arra a kifejezési formára, amely a* János vitézben *látható először?*

— A hetvenes évek elején a stúdió munkatársaival a második *Gusztáv*-sorozat elkészítésén dolgoztunk. A hatvanas években gyártott hatvannyolc epizód után — amelyeket az „igazi" *Gusztáv*-filmeknek tekinthetünk, egyszerűen azért, mert a valóságban történő változások más Gusztáv-figurát formáztak — újabb ötvenkét részt forgattunk a Magyar Televízió felkérésére, annak finanszírozásában. A televíziós csatornák máig ezeket az epizódokat játsszák, a korábbiak, amelyek a Mokép tulajdonában vannak, nem kerülnek képernyőre. Nos, ekkoriban terveztük egy egész estés animációs film forgatását *Gusztáv bárkája* címmel, az 1973-as év azonban Petőfi Sándor születésének évfordulója volt, ezért a stúdió a *János vitéz* gyártására kapott felkérést. Rendezőként az irodalmi műhöz leginkább illő forma felkutatásán dolgoztam; ez idő tájt a szecesszió és a folklór formanyelve foglalkoztatott leginkább: a kettő együtt jól illett a *János vitéz*hez, hiszen a milleniumi idők hazafias művészetét is mindkettő áthatotta. Az igazi impulzust a *Sárga tengeralattjáró* című angol animációs film adta — huszonhétszer láttam —, amely nem is a zenéjével, a Beatles-muzsikával hatott rám már a *Gusztáv bárkája* grafikai terveinek készítése során is, hanem sajátos formanyelvével. A tenger alatti világokat ábrázoló jeleneteiben jól kimutatható a kelta, germán és több más nyugat-európai nép folklórjának hatása. Igaz, a színei kissé idegenek a tradicionális magyar paraszti művészettől — a lila például csak a XIX. századi hazai népművészetben jelenik meg —, az ötlet azonban, hogy a népművészet szimbolikája animációs filmen is megjeleníthető, erősen elgondolkodtatott.

— Mennyire volt erős a hatás? Nem vádolták epigonizmussal?

— De igen, bár a *János vitéz* nem másolta a *Sárga tengeralattjárót*, csupán annak hatására született. A nézők egyébként egészen mást kifogásoltak a filmben. Az egyik tábor azt kérte számon tőlem, miért nem a Kacsóh Pongrác-féle daljáték hagyományát folytatom, a másik pedig azt, hogy miért nem csinálok „normális" rajzfilmet. Én eredeti művet kívántam létrehozni. Többen furcsállották, hogy a főhős figuráját „tengeralattjárósan" túl nagy lábbal ábrázoltam. Erre csak azt tudtam és tudom felelni, hogy a földön két lábbal álló, mégis „felhőjáró" hősömhöz illik a békaperspektíva, és különben is, aki járt már igazi parasztcsizmában, érti, miért érzi úgy az ember, mintha a lába a kelleténél nagyobb volna.

— Igaz, hogy a János vitéz *filmjogai nem a stúdió tulajdonában vannak?*

— Nagyon sajnálom, igaz. 1973-ban egy olasz milliomos felesége jelentkezett a Hungarofilmnél azzal, hogy neki tetszik a film, megvásárolná az Olaszországra szóló jogokat: harminchatezer dollárt adott érte, ami akkoriban, magyar film esetében, ritkaságnak számított. Nem sokkal később az amerikai Hanna-Barbera Stúdió jelentkezett, amely a technikailag igényes *Tom és Jerry*-filmekről már átállt a *Kőkorszaki szaki* jellegű bóvlik gyártására, és százhúszezer dollárért örök időkre megvette a *János vitéz* nyugati világra szóló jogait. A Hungarofilmnél mindenki úgy gondolta, ez rekord, ez maga a nagy kiugrás, csak arról feledkeztek meg, hogy az új tulajdonosnak nem kötelessége a tényleges forgalmazás. A Hanna-Barbera hihetetlenül rossz angol szinkronváltozatot készített, sőt a saját „ízlése" szerint módosította a zenét is; de végül nem forgalmazta. A Disney Stúdiónak, amely felkért egy kisebb munka elvégzésére, és látni akarta eddigi munkáimat, elküldtem egy eredeti videováltozatot a *János vitéz*ből, mivel még csak nem is hallottak róla.

— Mindezzel megszűnt annak a lehetősége, hogy külföldön is lássák a filmet?

— A Hanna-Barbera jogai nem érvényesek a keleti világra. Háromnégy évvel ezelőtt egy szakmai delegációval Kínában jártam. A szállodában, ahol megszálltunk, ugyanúgy halk zene szólt mindenütt, mint bárhol a nyugati világban. Meglepetten tapasztaltam, hogy időnként egy húszperces válogatás is elhangzott — a *János vitéz* zenéjéből. A delegáció egyik kínaiul beszélő tagja tudta meg, hogy Kínában több mint kétszázmillióan nézték meg a filmet. És ez csak Kína!

— Említette, hogy a Disney*nek is dolgozik. Milyen munkáról van szó?*

— *A nap királysága* címmel készít egész estés animációs filmet az *Oroszlánkirály* rendezője a perui inka birodalom történetéről. Nyitott szellemű, érdeklődő rendezőről van szó, akinek előző sikere miatt (ez volt az utóbbi években

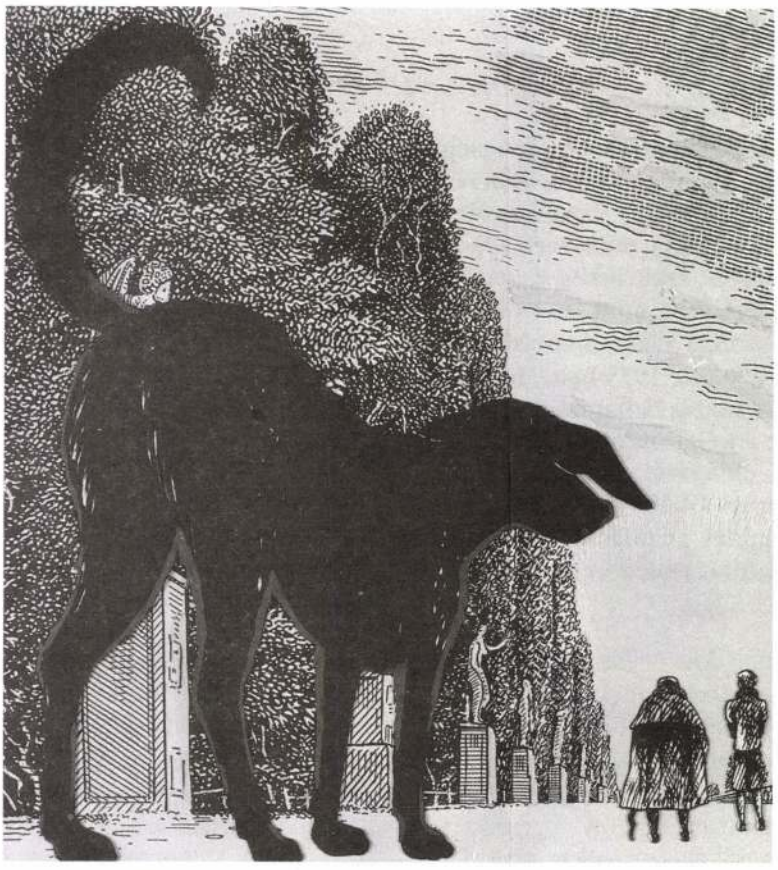

a Disney egyetlen igazán nyereséges filmje) megadatott, hogy egy kicsit eltérjen a bevált gyakorlattól. *A nap királyságá*t egy háromnégyperces prológus nyitja majd, amelynek formanyelve, technikája eltér a mű egészétől. Ismerték a *Fehérlófia* című munkámat, ezért kértek föl engem arra, hogy ennek a prológusnak a képes forgatókönyvét készítsem el.

— *Nem idegen önnek az inka kultúra?*

— Aki folklórral foglalkozik, tudja, minden azon múlik, hogy az ember képes-e olvasni, érteni egy adott szimbólumrendszert. Az én forgatókönyvem sikerének feltétele, hogy képes legyek értelmezni a perui szőttesek és az ősi szobrok, építmények jeleit. Aztán ezt filmre vinni már „könnyű".

— *Második egész estés filmje, a* Fehérlófia *témáját ön választotta vagy ez is megbízásra készült?*

— Írtam egy forgatókönyvet: a mesék meséjét, vagyis egy olyan fiktív mesét, amely az ismert mesekincs fordulataiból, figuráiból, szimbólumaiból épült fel, s ehhez szerettem volna támogatást kapni. A szükséges összeget azonban azzal a kikötéssel bocsájtották rendelkezésemre, ha mindazt, amit ezzel a történettel elmondhattam volna, egy létező mese adaptációjába sűrítem bele. A *Fehérlófiát* választottam, mert az adott pillanatban úgy éreztem, a gondolataim ezzel a történettel modellezhetőek leginkább. Az a véleményem, hogy a mitikus gondolkodásmód, amely szinte genetikailag öröklődik az egyes emberekben, ugyanúgy képes a valóság lényegének megragadására, mint a tudomány. A *Fehérlófia* története ezt példázza. Tudjuk, hogy a világban vita folyik arról, hányféle energia mozgatja, irányítja a világegyetemet; jelenleg négyről beszélnek: a magerőről, az elektromágnesességről, a részecskesugárzásról és a gravitációról — a vita arról folyik, külön erő-e a részecskesugárzás. A mesében Fanyűvő, Vasgyúró és Kőmorzsoló, valamint papájuk, a Monyók ezeket az erőket képviseli, s ez a négyesség ugyanakkor más jelentésekkel is bírhat: a társadalom négy kasztja, égtájak és így tovább. Ezért választottam ezt a mesét. És azért is, mert úgy gondoltam, a „sárkányságnak" aktualitásai vannak. Fehérlófia, ha nem vigyáz, maga is sárkánnyá válhat. A világegyetembeli lét alapvető szabályai, törvényszerűségei összegződnek a történetben, s igyekeztem ezt látványban is megmutatni: a szereplőket kísérő színkörökkel, a hierarchikus mozgások függőlegességével (amelyeket egyébként másutt minduntalan horizontális mozgásként ábrázolnak) és azzal, hogy a szereplők folyton körbejárnak, ugyanúgy, ahogyan az univerzum is a saját ritmusa szerint.

— *Nagyobb hatása volt a* Fehérlófiá*nak, mint a* János vitéz*nek?*

— A *Fehérlófia* látványosabb, technikailag precízebb film, mint a *János vitéz*, de igaz az is, hogy az átlagnéző nehezen tűri, ha minden háromszor ismétlődik. Ehhez a ciklikussághoz képest a *János vitéz* analóg története könnyebben befogadható. A *Fehérlófia* szakmai sikere imponáló: említettem, ennek köszönhető, hogy most a *Disney*nek is dolgozom, az amerikaiak pedig — Rófusz Ferenc *A légy* című alkotása mellé — 1984-ben beválasztották minden idők legjobb rajzfilmjei közé.

— *Ehhez képest újabb törés a pályáján* Az ember tragédiája, *amely adaptáció ugyan, lényegében mégis más mű, mint az eddigiek.*

— Hát igen, ez most nem „népművészeties" film lesz, ha elkészül, hanem mindenféle.

— *Mióta dolgozik rajta?*

— 1983-ban írtam meg a forgatókönyvet, aztán hosszú ideig nem történt semmi. Időnként megpróbáltam pénzt kérni egy-egy szín forgatásához, de nem kaptam. A Magyar Televíziónál az én pályázatom elbírálására alakult egy bizottság, amely 4:2 arányban elutasított. Az igazsághoz tartozik, hogy olyan emberek ültek a bizottságban, mint Szinetár Miklós, aki ekkoriban az MTV főrendezője és tűzoltóparancsnoka volt egyszemélyben, s rendelkezett még néhány további tisztséggel valamint egy Tragédiafilmmel is: nem csoda, hogy ellenem szavazott. Ezt csak azért mondom, mert a hazai rendszerre nagyon jellemző, hogy érintett emberek kerülnek döntési jogkörbe. 1988-ban változott némileg a helyzet; akkor már sejteni lehetett, hogy átalakulás várható, a főnököm ezért a stúdió utolsó állami támogatásá-

ból annyi pénzt juttatott nekem, amennyiből elkészíthettem a teljes hangfelvételt, s nekiláthattam a forgatásnak is.

— Összegző műnek szánja a Tragédiát?

— Olyasminek.

— Ön szerint mi összegződik a Madách-műben?

— A pusztulás tapasztalata. Én a nyolcvanas években azt éreztem, hogy mint filmes alkotónak „végem van": a stúdió történetében emelkedők és lejtők érezhetőek, de akkor úgy látszott, nem lesz több emelkedő. Gondoltam, a *Tragédiá*n el lehet bíbelődni, s ez így is van. Volt időm elgondolkodni a drámán. Én olyan korszakban születtem, amikor az emberiség történetét csak hanyatlástörténetként lehet leírni. Egyes jövendölések szerint a Vízöntő-kor emelkedést, javulást jelent, de az ilyesféle próféciák nekem mindig gyanúsak és antipatikusak. Madách műve tökéletes, én őt minden idők legnagyobb magyar gondolkodójának tartom: olyan alapvető igazságokat közöl, amik fölött nem lehet szemet hunyni. „Az emberkukac felfalja maga alól a földsajtot" — írja, s ez a megállapítás ma talán igazabb, mint az ő korában. Madách műve a pusztulásról, a hanyatlásról, a halálról szól. Ez azért fontos nekem, mert amint túljutottam a saját életkori válságomon, rá kellett jönnöm, hogy az életben a legfontosabb dolog a halál. A *Tragédia* az ember, az emberiség, a civilizáció, a történelem haláláról szól. A világirodalom legszebb versei is a halálról szólnak, nem a szerelemről. A *Tragédiá*ban ott a szerelem, de partikulárisan másodrendű dolog a halálhoz képest. Úgy vélem, a művészetben nincs értelme annak, ami nem torokszorító. Megindultságot nehezebb kiváltani, mint mondjuk nevettetni. Madách ezt mind felismerte.

— Éppen ezért: nem gondolja, hogy túl nagy munkába vágott bele?

— A kis vállalkozások nem érdekelnek; persze, hogy nagy fába vágtam a fejszémet. A forgatókönyv amúgy a felét tartalmazza az eredeti szövegnek, de ez nem rontja a Madách-mű értékét. Azt gondolom, lehet úgy is adaptációt készíteni, hogy az az irodalmi művel azonos értékű tartalmat hordozzon. A húzásra szükség volt, mert — bár igaznak vélem, amit mondtam, vagyis hogy a *Tragédia* ma is korszerű és fontos bölcseleti felismeréseket tartalmaz — a világ változott, a szöveg egyes elemei ma közhelynek tűnhetnek fel. A falanszter nem egyszerűen a kommunizmus kritikája, hanem annak felismerése, hogy a föld tartalékainak felélése, a túlszaporodás milyen szükségszerű lépésekre kényszerít bennünket, ha lassítani akarjuk a haldoklást. Az egyiptomi színben a piramist építő rabszolgák maguk épülnek be kőként a végső műbe a nevesíthetetlen emberi tevékenység demonstrációjaként — megőriztem Madách gondolatát, még akkor is, ha ma már tudjuk, a piramisokat a Nílus áradása idején „ráérő", dolgozni képtelen szabad parasztok építették; de a szín a British Museumban zárul, mert az álomtörténetek sajátossága az időtlenség, s fontos, hogy jelezzük, Egyiptom, másképpen ugyan, de ma is van. Ugyanígy: a rabszolga halálakor Mozart *Requiemjé*nek *Lacrimosa* tétele szólal meg, ami anakronizmus, mégsem hiszem, hogy rontja a mű hitelét.

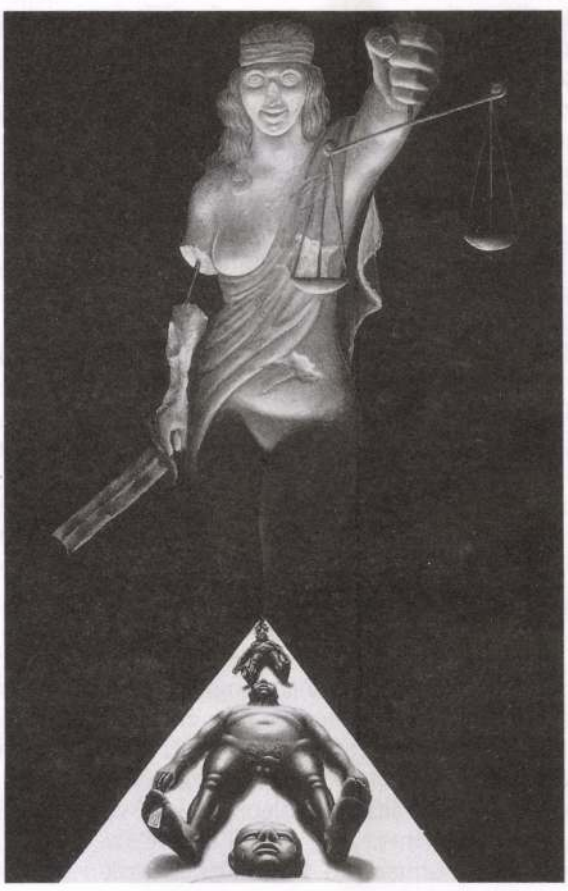

— Hol tart most a film gyártása?

— Nyolc szín készült el, kettő áll gyártás alatt. Nem haladhattam sorban, elsőként a rövidebb, kisebb költségű, kevésbé látványos színeket kellett leforgatnom. Tanulságos, hogy a pénzhiány milyen ötletek kidolgozására kényszeríti az embert. Nagy szükségem lett volna például a komputer-animációra, amely nem állt rendelkezésemre. Az *Űr színben*, amely egy Spielberg-film keserű paródiája, szimulálnom kell a számítógépes technikát. A *Falanszter jelenet* — ezt nem tudom másképpen jellemezni — egy ócska NDK sci-fi képregényhez hasonlít. A *Római színben,* amely egy orgia — hogy minél kevesebbet kelljen animálnom —, pompei hangulatot teremtettem. A szereplők mozdulatlanok, mivel sírszobrok — a rómaiak, méginkább az etruszkok, lakoma közben, megszépítve ábrázolták halottaikat... Ha a Disney Stúdió elfogadja a képes forgatókönyvemet, a honorárium egy részét a *Tragédia* további forgatására fordítom. Eddig is magam kapartam össze a folytatáshoz szükséges összegeket, de — azt hiszem — a hazai filmtörténetben egyedülálló, hogy egy rendező a saját pénzéből gyártson filmet.

— Ebben a tempóban mikorra tud elkészülni?

— Én nagyon vigyázok az egészségemre. 2014-ben ünnepeljük Madách Imre halálának százötvenedik évfordulóját — remélem, addigra a nézők elé kerülhet a film. Jó volna, mert a filmnek — más művészeti ágakkal szemben — az a hátránya, hogy torzó, befejezetlen mű nem kerülhet a közönség elé.

Kerékgyártó György

A gyanú árnyékában

Kiss Gy. Csaba *Lengyel naplójának* ürügyén

A miskolci Felsőmagyarország Kiadó 1997 júniusában jelentette meg Kiss Gy. Csaba *Lengyel naplóját*. Önvallomás ez, olyan ember önvallomása, aki nagyon szereti a lengyeleket, egészen azóta, hogy 1964-ben első ízben kereste fel hazájukat. Kiss Gy. Csaba az ún. autóstoppos generáció tagja, Lengyelország neki a Nyugatot jelentette, hiszen a Visztula mentén élvezhette azt a kulturális szabadságot, amelyet idehaza a Kádár-rendszer nem engedélyezett. Lassan azonban Kiss Gy. Csaba számára, és a generáció tagjai közül mások számára is, a lengyelek hona a Nyugat pótszeréből „életcéllá" vált.

Noha a napló mindössze két évet ölel fel — 1980 szeptemberétől 1982 szeptemberéig tart — kirajzolódik belőle a szerző egész korábbi „lengyel" életpályája. Megtudhatjuk, hogyan szeret bele Lengyelországba, amelyhez korábban semmilyen szálak nem fűzték. Többen vagyunk így, a magyar polonisták többsége — jómagamat is idesorolom —, akiknek pályája hasonlóképpen kezdődött s alakult a későbbiekben. A napló olvasásakor mi ismerős világba kerülünk, de a szakmabeli s kívülálló olvasó számára egyaránt izgalmas kérdés, hogyan lehet hűségesnek maradni eszmékhez és elvekhez akkor is, amikor ez szinte lehetetlennek látszik.

Kiss Gy. Csaba naplóját olyan időszakban írta, amikor Magyarországon gyanússá vált az, aki nem volt hajlandó elfogadni az MSZMP vezetésének álláspontját a lengyel válsággal kapcsolatban. Gyanús volt, aki tudta, miért jött létre a Szolidaritás szakszervezet, s aki tudta, mik annak céljai, gyanús, akinek fájt, hogy a magyar társadalom egy része a kádári konszolidáció álságos langymelegét élvezve féltette addig megszerzett javait, és emiatt sokszor ellenségesen tekintett a „lázadozó, lusta és dolgozni nem akaró" lengyelekre, aki szégyellte magát, amikor a hivatalos propaganda — rettegve a „lengyel fertőzés" esetleges átterjedésétől — a magyar közvéleményt is orwelli módon szervezett megnyilatkozásokra kényszerítette a Szolidaritás „szélsőséges, demagóg és antikommunista erőivel" szemben. Gyanús volt, aki magában vagy szűk társaságban arról töprengett, hányan alkothatják a „másik Magyarországot", amely nem engedi magát félrevezetni és megtéveszteni. A leggyanúsabb pedig az volt, aki tudta, hogy mindezért a nem is olyan távoli jövőben keserves árat kell majd fizetnünk.

A naplóban olvasható újságcikkrészletek — nemegyszer olyan emberek tollából, akik ma is aktívan jelen vannak közéletünkben — éles kontrasztját adják Kiss Gy. gondolatainak. Az emberben önkéntelenül az a vélemény alakul ki, hogy szerzőik ma sem tartják felülvizsgálandónak akkori véleményüket. Valószínűleg lelkiismeretfurdalás nélkül léptek tovább régi énjükön és „szolgálják" az 1989 utáni magyar demokráciát. Az 1980—81-es lengyel események sokakat nyílt állásfoglalásra ösztönöztek — nem feltétlenül külső kényszerre gondolok —, s többségüknek bizony lenne oka manapság legalábbis az önkritikára. Nem azokról van szó, akik az MSZMP vezetésének tagjai voltak, mert ők saját nézeteiket következetesen képviselték. Az viszont már más kérdés, hogy miért kívánták ezt az egész társadalomra mindenáron ráerőltetni.

Kiss Gy. Csaba a sorsközösségről a hozzá hasonlóan gondolkodókkal együtt olyan nézeteket vallott, amelyek akkor a „tűrt" kategóriába is csak nagyon nehezen — vagy egyáltalán nem — fértek bele. Mint a közép-európai gondolat híve tudta, hogy ami az egyik közép-európai országban történik, az igenis hatással van a másikra, és csak az egymásrautaltság érzéséből táplálkozó közös együttműködés jelenthet a térség népei számára biztos jövőt. Idéz egy 1981 tavaszán készített magyarországi közvéleménykutatást: „Az emberek úgy látják, hogy a lengyelországi események nem érintenek bennünket túlságosan."

Ez volt a pártállam tömegtájékoztatása által megdolgozott „köz" véleménye. 1980 őszétől kezdve Magyarországon a Szolidaritás szakszervezet és az általa vezetett sztrájkok ellen erőteljes propaganda folyt, amely azt sulykolta, hogy egy szabad, önigazgató és független szakszervezet léte önmagában is ellentmondásossá teszi a munkásosztály hatalmát, arra káros hatást gyakorol, a sztrájkok pedig az addig elért életszínvonalat és a szocialista vívmányokat veszélyeztetik. Ez a propaganda 1981 nyarától kiszélesedett, és általános lengyelellenes kampánnyá változott, amely szerint a lengyelek nem szeretnek dolgozni, haszontalanok és ingyenélők. A magyar hírközlő szervek sikeresen meglovagolták azt a tényt, hogy miközben előbb stagnált, majd lassan süllyedésnek indult a magyar életszínvonal, folyamatosan érkeztek a hírek a lengyelországi sztrájkokról, s a magyar társadalom egy része — a kisebbik része! — megrémült a jelenségtől, s a két esemény között ok-okozati összefüggést vélt felfedezni. A magyar közvéleményben egyre inkább terjedt a meggyőződés: „a lengyelek azt várják, hogy a többi szocialista ország tartsa el őket", „nem sztrájkokkal, hanem jobb munkával lehet az élet- és munkakörülményeket javítani", „képtelenség nem dolgozni és többet elosztani, vagy sztrájkolgatni, miközben a többi szocialista ország népe dolgozik". A tömegtájékoztatás következetesen félrevezette a magyar társadalmat, nem számolt be a lengyel válság tényleges okairól, azt sugallva, hogy nem az előző évek katasztrofális politikája miatt került sor a sztrájkokra 1980 nyarán, hanem éppen fordítva: a Szolidaritás miatt rossz az ellátás, mert a szakszervezet önös céljaitól vezérelve és az „imperialista felforgató erők parancsait követve" egyik sztrájkot a másik után szervezi. Azt sugallta a magyar lakosságnak, hogy elégedjen meg azzal, amije van, mert a szabadságvágy káoszhoz és a gazdasági helyzet drasztikus romlásához vezet.

Érdemes bepillantanunk a Magyar Országos Levéltárban őrzött egykori MSZMP levéltár dokumentumaiba, s átolvasni azokat a hangulatjelentéseket, amelyek ebben az időszakban készültek a pártvezetés számára. Kommentár nélkül szembesítjük őket Kiss Gy. Csaba naplójával. A máig érvényes tanulságokat szűrjék le olvasóink!

„A lakosság felfokozott érdeklődéssel, aggodalommal fogadja a

Ábrahám Raffael • Ash Aykelin Lajos • Arnóti András • Babos László • Bakallár József • Baky Péter • Balogh Ervin • Balogh Géza • Barabás Márton • Barkóczi József • Batári József • Sz. Bayer Erzsébet • ifj. Benedek Jenő • Benes József • Benkő Viktor • Bér Rudolf • Berecz András • Bod László • Böhm Lipót • Brankovits Éva • Brezsnay András • Brezsnay József • Buhály József • Czene Béla • Czetényi Vilmos • Czirjáki Lajos • Csáki Magyarok József • Csikós Ilona • Csizmadia Zoltán • Dávid Vera • Deményi Miklós • Dóczy László • Égerházi Imre • Erdélyi Éta • Erdős János • Ezüst György • Fabók Gyula • Fátyol Zoltán • Fodor József • Ganczaugh Miklós • Gánóczy Mária • Garabuczi Ágnes • Geza Éva • Gerzson Pál • Halbauer Ede • Hepp Edit • Hock Ferenc • Hortobágyi Endre • Illényi Tamara • Kádár János Miklós • Kaposy K. Ödön • Kéri Ádám • Kéri Mihály • D. Király Sándor • Kis István • Kis Sándor Lajos • Kovács László • Kovács Tamás Vilmos • Kristóf János • Kudász Emese • Küzthy Sándor • Lóránt János • Mácsai István • Madarasi György • Maghy Zoltán • Magén István • Magyari Márton • Makoldi Sándor • Máriási Iván • Mayer Berta • Mazsaroff Miklós • Mirolyuba Gendova • Moldován István • Molnár József • Cs. Nagy András • Müller Árpád • Nagy Előd • Nagy Ernő Sándor • Nagy Géza • Németh Miklós • M. Novák András • Orosz Gellért • Orvos András • Perzhács László • Pintér József • Porzkoláb Sándor • Puha Ferenc • Redő Ferenc • Réti Zoltán • Ridovics László • Simsay Ildikó • Sipos Zsófia • Somogyi György • Somorjai Katalin • Szabados János • Szabó Ágnes • Szabó János • Szamosváry József • Székhelyi Edit • Szemadám György • Szentgyörgyi Kornél • Szily Géza • Táesik János • Tenk László • Tilles Béla • Tóth Ernő • Tóth Vissó Árpád • Tóvári Tóth István • Turcsán Miklós • Turson Berczeli Péter • Ujváry Lajos • Urbán Tibor • Vágó Magda • Várady Róbert • Varsányi Árpád • Veesési Sándor • Végh András • Vilhelm Károly • Vinczellér Imre • Wagner János • Werbánszky Ernő • ef. Zámbó István • Zirkelbach László • Zöld Anikó

A Bizományi Kereskedőház és Záloghitel RT.
tisztelettel meghívja Önt

III. TAVASZI TÁRLATÁNAK

megnyitására 1995. március 4-én, szombaton 11.00 órára,
a Budapest IX., Lónyay u. 32. alatti kiállítóterembe.

Megnyitja

JANKOVICS MARCELL

A megnyitón kerülnek kihirdetésre és kiadásra a kitűzött díjak.
Az anyag megtekinthető és megvásárolható
1995. március 5 – 12-ig, naponta 10 – 18 óráig.

KORTÁRS
TAVASZI
TÁRLAT
Bizományi Kereskedőház és Záloghitel Rt.

JANKOVICS MARCELL

ZALÁN VINCE: MIÉRT JÁTSZIK VELÜNK?

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1995, 2, 20-23

PETROVÁ-PLESKOTOVÁ, ANNA:
BRATISLAVSKÍ VÝTVARNÍ UMĚLCI
A UMĚLECKÍ REMESELNÍCI 18.
STOLETÍ
ABS 4. 1970, 1-2. DR

Jankovich Marcell, grafikus

ságával. Nazim Hikmet népmeséket dolgoz fel „azért, hogy mesékkel válaszoljak napjaink problémáira". A fordulatok, a mesélés technikája tökéletesen simulnak, nincs a meseszövetből felfeslő, oda nem illő fonál. A történések logikája kristálytiszta, csak így és nem másként viselkedhet a jó és a rossz. Illúziót keltő *Rubovszky Edit* fordítása (*Veress Miklós* versátültetései ugyancsak), s ami meséskönyvnél nem elhanyagolható, *Jankovich Marcell* rajzai azt mutatják, amit a mese mond, nem zökkentenek ki a szöveg hangulatából, hanem segítik elképzelni a leírtakat.

Kúnos [illegible]

Maros Dénes: Olvastató

J.

Népszabadság, Bp. 1981. jan. 23.

JANKOVICS MARCELL

Gy.M.: AZ ANIMÁCIÓ OKTATÁSÁRÓL

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1997/4, 53-55

Jankovits Marcell, rajzfilm-művész

Ifj. Újvári László rajzfilm-rendező, az adásban elmondja, hogy nagyon jó tanárai voltak: Nepp József, Jankovits Marcell, Dargai Attila. –
Jankovits Marcelltől tanulta az elvonatkoztatott figurákat, az egyszerűsítéseket és a szép kifejező motívumokkal teletüzdelt figurákat.

Válasz

1983. VII. 27. Petőfi 16.40 (Gné).

Jankovics Marcell, grafikus
nejzfilmes

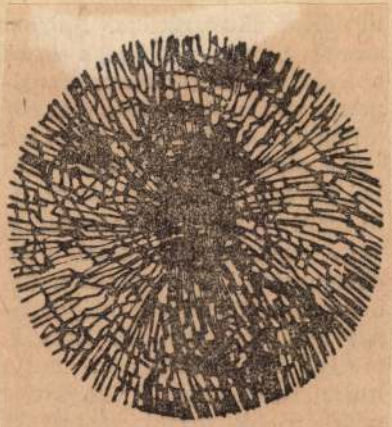

Jankovics Marcell: Szamár a végállomás

Jankovics Marcell ... omás 4

Élet és Irodalom Bp. 1985 jún. 21. XXIX/25

Jankovics Marcell

JANKOVICS MARCELL Kossuth-díjas grafikusművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás a Tatai Várban. A tárlaton a művész leghíresebb rajzfilmjeiből félszáz részlet, úgynevezett fázisrajz látható.

[illegible] hatodik or-

Népszabadság, 1987. VI. 29.

A kiállítást megnyitja

Hernádi Gyula

író

A Kuny Domokos Múzeum meghívja Önt

1987. június 21-én, vasárnap 11 órára

Július 26-ig

Jankovics Marcell

grafikusművész

kiállításának megnyitójára

a tatai várba

87-4005 KMNYV . K

Meghivó

Jankovics Marcell, [ ]

Rajzolt filmkockák

E számunk képei a Pannónia Film-, Rajz- és Animációs Stúdió budapesti műtermeiben készült rövidfilmekből mutatnak be néhány kockát. Ezek a képek animációs művészetünk kevessé közismert vonulatának villantják fel szerény keresztmetszetét. Alkotóik nem azoknak a követelményeknek szerettek volna eleget tenni, amelyeket a legszélesebb közönségréteg támaszt a műfajjal szemben, azaz, hogy a rajz- vagy bábfilm legyen gyerekeknek mese, felnőtteknek kikapcsolódás; minél többet lehet rajta nevetni, izgulni vagy éppen elérzékenyülni, annál jobb. A felidézett filmek készítői szórakoztatás helyett másfajta igényeket szerettek volna kielégíteni. Némelyek az animáció sajátos nyelvén filozofikus kérdéseket tesznek fel, esetleg válaszokat is keresnek ilyenekre; számítanak rá, hogy a befogadó továbbgondolja a problémákat. Másoknál a vizualitás kerül hangsúlyozottan előtérbe: az idődimenziós képi világ új lehetőségeit kutatják, a folyamatosan változó látvány segítségével igyekeznek valamiféle lenyomatát létrehozni mindannak, ami foglalkoztatja őket.

A reprodukált filmkockák sokféle grafikai stílusról, eltérő kifejezésmódokról árulkodnak, és talán érzékeltetnek valamit abból, milyen széles skálán helyezkednek el művészi igénnyel akotó animációs rendezőink. Néhány kép ismert irányzatok, iskolák befolyását példázza, esetleg azok tudatos vállalására enged következtetni; mások az alkotó egyéni, sajátos, mással össze nem téveszthető stílusát mutatják. Ahol a kiragadott statikus filmkockák a hagyományoshoz közel álló grafikai világra utalnak, biztosak lehetünk abban, hogy a filmes megoldásban, az eszmeiségben van valami újszerű. A bemutatott képek többségükben mozdulatlanságba dermedve is magukba sűrítenek valamit a film egészének és az alkotónak a karakteréből. Irónia, humor, lírai hang, komorság, szárnyaló fantázia vagy szigorú önfegyelem éppúgy megmutatkozik, mint az absztrakcióra, a stilizálásra vagy a szupernaturalizmusra való hajlam, esetleg a népművészet, a geometrikus formavilág vagy éppen a technizálódás ihlete.

Nem véletlen, hogy a kiválasztott képek néhány perces filmekből származnak, hiszen az animáción belül ez az a műfaj, amelyben a legközvetlenebbül juthatnak kifejeződésre a rendező elképzelései. Nincs szükség az egész estés filmek hatalmas apparátusára, a kollektív munka szükségszerű kompromisszumaira: az alkotó sokszor író, dramaturg, animátor, rajzoló és rendező egy személyben. Az ezzel együtt járó temérdek munka, erőfeszítés nem mindig térül meg — még erkölcsiekben sem — ugyanis ezek a filmek jutnak el a legnehezebben a közönséghez. Pedig a bemutatott alkotók megérdemlik a figyelmet — ez az összeállítás legalábbis erről szeretné meggyőzni olvasóinkat.

B. I.

12 old

Jankovics Marcell: Sisyphos

Jankovics, 12 old

XXVIII/41

al hoztam őket." A tanyák, mint
ódistetvek, még egészséges fel-
áborodást keltő, forradalmi erejű
ádoló szavak is lehetnének, de a
öltő, aki mérföldes léptekkel vi-
i őket nadrágszárába ragadtan a
épviselőházba, nem tud maga
ánt igazán vonzalmat kelteni. Va-
n ő, aki annyi szépséggel tudott
ólni a földeken hajladozó, szer-
ámnyéltől keménnyé kérgesült
ezű szegényekről, miért írt ilyen
emléletű prózai művet: „Nénike
tenyeremen"?

A költői személyiségképzet zava-
t sejtem egyik leghíresebb köl-
ményében, a *Te bolond*ban is.
gy önmagát baleknak tartó szo-
alista garabonciást állít elénk,
iközben önsajnálatát az öniró-
ikus szándék sem tudja vissza-
ogni. Személyét nem ismerhet-
em, életét is csak hírből; nehéz
egítélnem, hogy mekkora szemé-
es hitelessége van e sorainak:
Ki biztatott e sorsra itt, / hogy
zívedet rohamra vidd, / és kitárt
ellel odaállj, / hol a veszély szí-
en talál?" A makulátlan ritmusú
s dallamú mondatok ragyogóan
nondhatók — versmondói pódiu-
non óriási hatásra számot tartó
orokba rendeződnek —, valami
négis kielégítetlenül hagy. Mert a
Járda, villany, gyár, iskola" mi-
ősül előttem e költeményben a
egkomolyabban vehető ügynek,
elyért a költő perel, s ez igen
okra is tartható —, de ehhez
érten a „veszély", a szovjet film-
űvészet korai naiv korszakára
mlékeztető „kitárt mell" gesztusa
vagy a „Verd magad, mint a szív,
uhogj" indulata nem költői túl-
ásnak, hanem szerep-túlértékelés-

...ot-
... versében
„A kis kövér Olaszországnak"-nak
nevez egy vezető európai kultúrál-
lamot, mely az egész világgazdaság
(és -gazdagság) észak—dél ellenté-
tét mutatja föl a világ szívében.

Csodálkozva olvastam a *Márciu-
si vessző* című versét, melyben
fantomok ellen harcol. Mert kikre
gondolhat, amikor így szólítja meg
ellenfeleit: „s ti vagytok friss val-
lásunk papjai, / pedig e vallás nek-
tek kárhozatot ír"? Kik azok, akik
úgy veszik át a szocializmus „ará-
nyos szép tervezetét", „akár bérlő
apáitok a bérleményt, / vagy ősö-
tök a latifundiumot a hódító ki-
rály kezéből"? Nem annyira az
osztályharc helyes vagy helytelen
értelmezéséről van itt szó a „ve-
lünk, aki nincs ellenünk" elv meg-
hirdetésekor, hanem túlságosan
szó szerint értetődik a költői me-
tafora, mely a marxizmus teore-
tikusait „friss vallásunk papjai"-
ként tünteti föl; a költő szocializ-
mus-felfogásában igen sok a vallá-
sos elem. Nemcsak az olyan prog-
ramversekben, mint a *Még nem
elég!*, ahol az érzelmet expressis
verbis az értelem fölé helyezi, ha-
nem lényegibb költői szemléleté-
ben: mindenütt letérdeplés, imára
kulcsolt kéz, könyörgés, gyónás,
szentáldozás, alázkodás képzete
lengi be költészetét, akárcsak a
százhúszat verő szív ajzott dobogá-
sa (utóbbi megkülönböztető rangot
ad neki). Ezzel nem azt a költői
tartományát akarom kikezdeni,
mely egy falusi ministránsgyerek
múltjából eleveníti föl élete meg-
határozó élményeit, s viszi át a fel-
nőtt ügyeire — ez értetlen és igaz-
ságtalan volna tőlem. De a hitként
megélt szocializmus olyan végle-
tekre ragadtatta, melyek szöges el-

Jankovics Zsuzsa

Magyar Iparművészet az

ezredforduló 2003

96 l.

- FÜLEP LAJOSNAK

[Fiume,] 1938. X. 11.

ok Neked, mert a mai hangulatomban
Tehozzád. - Pedig milyen gyönyörű
eg is, büszkén mutogattam egynémely
akarta elhinni, hogy nem Toscana
ő́d. Hát még a tartalma!
t tettél velünk, hogy mit jelentett
nak a tudata, hogy ilyen barátot
ák ősi, egyetlen Istene. - Nem
a mai élet sivár vigasztalanságá-
y még vannak - ha igen kevesen

Jankovics Zsuzsa

Részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
1975. Miskolc, jún–júl.

Jankovics Marcsa

Grafikus

Pop stílusú plakátjait
mutatta be.

Lázár Sándor: A plakátművészet mesterei...
Művészet, 1974. december - 33 oldal.

Jankovicsné Árkay
Lidi

Lásd
2
Árkay Lidi
alatt

Aikay Lidi

M. D. K.

JANKOVITS Viktor építész

Részvétel a pályázaton III dép. Repr.

Társ tervező ~~Szabó~~: Vas Zoltán – Mentényi T

Víztorony

Rácz György: Százköbméteres víztorony

tervpályázata

Magyar Építőművészet 1956 (V.) 2. 17.

46-47. l

Jankovics Vince

Lyka München

8.l.

Jankovich Zsuzsa

Művével szerepel az
Iparművészeti Főiskola vándortárlatán
az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1971 január 23
Gold.

Jankovics Zsuzsa. [grafikusművész]

l.: Dienes Gábor

-: A VIT. művészeti pályázatok legjobbjai 6.

Népszabadság, Bp. 1978. ápr. 21.

Jankovits László, textilművész

L. Dienes Gábor

-:

Pályázati -- Boríték 3

Mozgó Világ, Bp. 1978 Különszám IV/VII.

Jankovics Zsuzsa

munkájának reprodukciója

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
1975. Budapest, jún – júl.

Jankovics Miklós -1- M.D.K.

, asztalos, faragó

a Szeremségből jött Egerbe hét legényével együtt, akol a rác templom butorzatának és ikonfalának elhelyi-tését bírta rá a rác egyházkörség. Az egri asztalos cék panasszal fordult a városi tanácshoz az idegen mester foglalkoztatása miatt, aki magát „freie Künstler"-nek nevezte. Panasszuk ered-

./.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

272. old.
+344. "

M.D.K.

Jankovics Miklós, asztalos, faragó

... mény telen maradt, viszont az iratok sok adatot szolgáltattak. Jankovics 16 évig, 1789-1805 körök szerepel mint kartulaj donos a városban, azol mintegy 30 éven át működött és Egert a görögkeleti templomok berendező központjává tette. Az egri után, 1791-93 körök elkészítette főművét, a miskolci görög templom ikonosztazionját, mely méretei ben, fölag gazdag aranydíszében ./.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

272. old.
+344. "

M.D.K.

Faukovics Miklós, asztalos, faragó

... az egyik felülmúlja. Ő, készítette a pesti és több-pontosan meg számba nem vett - görögkeleti templom berendezést. Az egyi műve Eger műemlékeinek egyik gyöngyszeme. Faukovics 1817 évi végrendeletében egész vagyonát az egyi rác templomra hagyta.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 273. old.
296. á. +377. u.

M.D.K.

Jankovics Miklós, szerémi fafaragó

készítette az egri régi ráctemplom híres, nagyméretű kép állványát.

Pethő Tibor: Budapest - Eger - Szilvásvárad
Bp. /1959/. Panoráma, /Magyarország irásban és képben
4.köt./

71. old.

JANKOVIĆ, Nikola farayó

XVIII. n vége.

DAVIDOV, Dinko: Spomenici Budimske eparhije.
Beograd ; Novi Sad : Prosveta ; Matica srbska,
1990 66,320,334 sp.

JANKOVIĆ, Nikola fafaragó

1791- ikonostáz, Mikola, Szt. Nahum

AH 1988 1. 110. p.

Jankovics Zsuzsanna

Meghívó

Péter Pál Galéria

meghívja Önt

az ETN Konferencia keretében
1994.június 14-június 28. között

a Magyar Iparművészeti Főiskola
Textil Tanszék tanárainak
kiállítására
Abaházi Katalin, Bényei Tünde, Droppa Judit,
Jankovics Zsuzsanna, Kisfaludy Márta, Nyári Ildikó,
Pauli Anna, Penkala Éva, Polgár Csaba, Sárváry Katalin,
Szilvitzky Margit

Megnyitó: 1994.június 14-én este 20 órakor

2000 Szentendre, Péter Pál u.1.
telefon: 06-26-311 182

Széfer Mordecháj, 1372–1373
Budapest, Országos Széchényi Könyvtár

Sefer Mordechai, 1372–1373
Budapest, National Széchényi Library

Nowadays the picture and sculpture gallery is not a widely known part of his collection. Besides Italian pictures, which were fashionable in the age of Jankovich, he had a lot of Late Gothic panels (today the better part of this collection is in the Museum of Fine Arts Budapest and in the Hungarian National Gallery). Outstanding examples from the Renaissance and Baroque are a male portrait by Jacopo Tintoretto (believed for a long time to portray János Zsámboky); a painting of Giovanni Domenico Tiepolo representing God the Father and a lyrical Madonna sculpted by Andrea Pisano. Paintings about Hungarian historical persons constitute the main part of the Historical Gallery – among others the portrait of Ferenc Rákóczi II and his wife by David Richter. Today, his Carolingian, Gothic and Baroque ivory carvings are kept in the Museum of Applied Arts, while a large medallion collection got to the Hungarian National Museum.

Antiphonale-lap az Utolsó Ítélet ábrázolásával, 13. század utolsó negyede
Budapest, Országos Széchényi Könyvtár

Antiphonal-page with the Last Judgement, end of 13th century
Budapest, National Széchényi Library

A library of approximately sixty thousand pieces could give much more to the Museum than the founder, Ferenc Széchényi's collection had been able to give. In addition to the medieval and modern manuscripts in Hungarian, Latin, Slavic, Greek, Hebrew, Arabic and other languages, hundreds of old printed material, thousands of antiquities and other curiosities got into public property. He had two Corvina manuscripts and one copy of the first Hungarian printed book – Andreas Hess: Chronica Hungarorum (now: University Library). Thanks to Jankovich, important Hungarian linguistic records (fragments of the Jordánszky Codex, Legend of St Christine, Szentsei's Song-book, etc.) or illuminated codices of world-wide importance (the luxurious prayer book by Konrad Mörlin of Augsburg or an excellent monument of medieval Hebrew literature, the Sefer Mordechai) got into Hungarian public collections. Beyond the books, he preserved a large amount of archival documents (for example, more than a thousand charters written before the battle of Mohács), these got to the Hungarian National Archives from the old archives of the Hungarian National Museum. In 1815 he made a donation to the Hungarian Lutheran Church of documents connected to Hungarian Protestantism, including the hand-written last will of Martin Luther and a letter from Philipp Melanchton to the council of Bártfa.

Pázmány Péter: Igazságra vezérlő kalauz,
Pozsony, 1623
Budapest, Országos Széchényi Könyvtár

Péter Pázmány: Guide to the Divine Truth,
Pozsony, 1623
Budapest, National Széchényi Library

The exhibition came into being with the collaboration of several museums. The curator was Árpád Mikó. He compiled a catalogue of some 400 pages, containing studies and modern scientific interpretations of the ca. 400 exhibited objects by 60 experts.

A kiállítás
a magyar közgyűjtemények alapításának 200. évfordulója alkalmából
az alábbi intézmények összefogásával jött létre:

We celebrate the 200th anniversary of the foundation of Hungarian public collections. This exhibition came into being with co-operation of the following institutes:

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM
MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
Budavári Palota C épület, földszint
H-1014 Budapest, Dísz tér 17.
Postacím: H-1250 Budapest, Postafiók 31.
Központi telefon: (+36 1) 375-7533
Központi fax: (+36 1) 212-7356
e-mail: mng@mng.hu
www.mng.hu

Nyitva tartás: hétfő kivételével naponta 10.00 – 18.00 óráig

HUNGARIAN NATIONAL GALLERY
Budapest, Buda Castle, Building C, Ground-floor
H-1014, Budapest, No. 17, Dísz tér
H-1250 Budapest, P.O. Box 31.
Telephone: (+36 1) 375-7533
Fax: (+36 1) 212-7356
e-mail: mng@mng.hu
www.mng.hu

Open daily except Mondays 10 a.m.–6 p.m.

Felelős kiadó / Publisher: BERECZKY Lóránd főigazgató / general director

A Magyar Nemzeti Galéria fő támogatója / General Sponsor of the Hungarian National Gallery:
Pannon GSM

A kiállítás támogatói / Sponsors of the Exhibition:
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma /
Ministry of National Cultural Heritage
Nemzeti Kulturális Alapprogram / Basic National Cultural Programme

Az előoldalon / On the front-page:
Johannes Lencker: Strucctojás serleg, 1620–1625
Budapest, Iparművészeti Múzeum

Johannes Lencker: Ostrich-egg goblet, 1620–1625
Budapest, Museum of Applied Arts

Jankovich Miklós
(1773–1846)
gyűjteményei

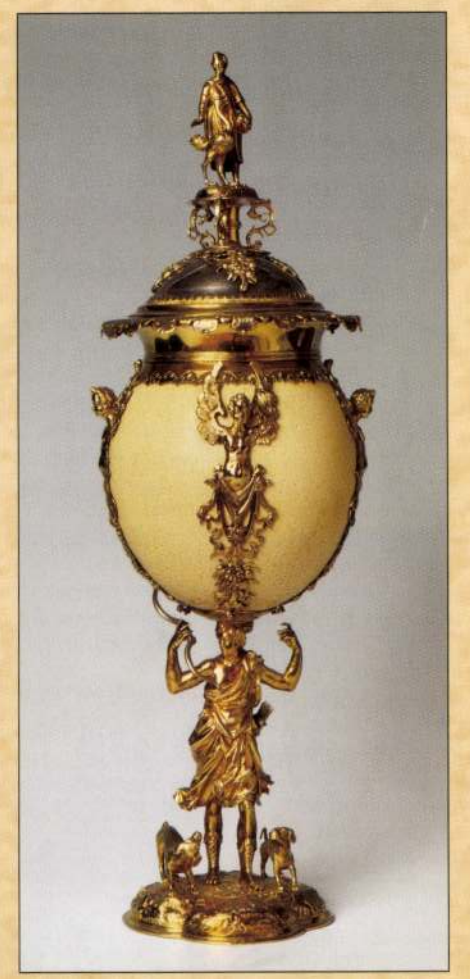

Collections of
Miklós Jankovich
(1773–1846)

Kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában
2002. november 28.– 2003. február 16.
Budavári Palota, C épület, földszint

Exhibition at the Hungarian National Gallery
28th November 2002–16th February 2003
Buda Castle, Building C, Ground floor

Pesky József: Jankovich Miklós portréja, 1823
Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum

József Pesky: Portrait of Miklós Jankovich, 1823
Budapest, Hungarian National Museum

JANKOVICH MIKLÓS talán minden idők legnagyobb magyar műgyűjtője volt. Kora ifjúságától, vagyis a 18. század végétől egészen 1846-ban bekövetkezett haláláig szenvedélyesen gyarapította gyűjteményét, és hihetetlen mennyiségű műkincset, könyvet, levéltári anyagot halmozott fel pesti házaiban. Kincseit részben itthon, részben külföldön szerezte be. Gyűjteményei – amelyek közül az első az 1830-as években teljes egészében, a második pedig 1852-ben részben a Nemzeti Múzeumba került – máig a magyar közgyűjtemények legjelentősebb fondjait alkotják. Ezért döntöttünk úgy – az Iparművészeti Múzeummal, a Magyar Nemzeti Múzeummal, az Országos Széchényi Könyvtárral és a Szépművészeti Múzeummal egyetértésben –, hogy 2002-ben, amikor a magyar közgyűjtemények születésük 200. évfordulóját ünneplik, Jankovich Miklós, a kissé elfeledett „második alapító" – teljességében egyszerre soha át nem tekintett – életművét nagyszabású kiállításon mutatjuk be. Azért volt szükség erre az összefogásra, mert Jankovich gyűjteményei a múzeumok szakosodása során szétaprózódtak, vagyis a Nemzeti Múzeumból az újonnan alapított intézményekhez kerültek. Elsősorban azokat a műveket szeretnénk kiállítani, amelyek kvalitásuknál, történeti fontosságuknál fogva a nagyközönség számára is vonzóak lesznek, de az anyag összessége, sokfélesége még a szűkebb szakma számára is sok meglepetéssel szolgál. A gazdagon illusztrált katalógus nemcsak a nagyközönség tetszésére számít, hanem kézikönyvként is használható lesz.

A Jankovich-gyűjtemény egyik legjelentősebb része az ötvösművek kollekciója volt: régi arany- és ezüst ékszerek, középkori, reneszánsz és barokk díszedények, liturgikus tárgyak alkották ezt a több száz tételt számláló együttest, köztük olyan emblematikus darabokkal, mint a híres Patrona Hungariae-násfa. Sok szép ötvösművéhez legendás – neves személyiségekhez vagy történelmi kegyhelyekhez kapcsolódó – történeti hagyomány tapadt, amely azóta is benne van a köztudatban, jóllehet a tudomány régóta kételkedik benne, vagy elvetette (ilyen például Izabella királyné opálos násfája vagy a nagyváradi misekannák). Az ötvösművek részben a Nemzeti Múzeumban maradtak, részben az Iparművészeti Múzeumba kerültek, származásuk olykor feledésbe merült, és most újra fel kellett ismerni bennük Jankovich tárgyait.

Násfa a Patrona Hungariae ábrázolásával, 16–17. század fordulója
Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum

Lavalier representing Patrona Hungariae, turn of the 16–17th century
Budapest, Hungarian National Museum

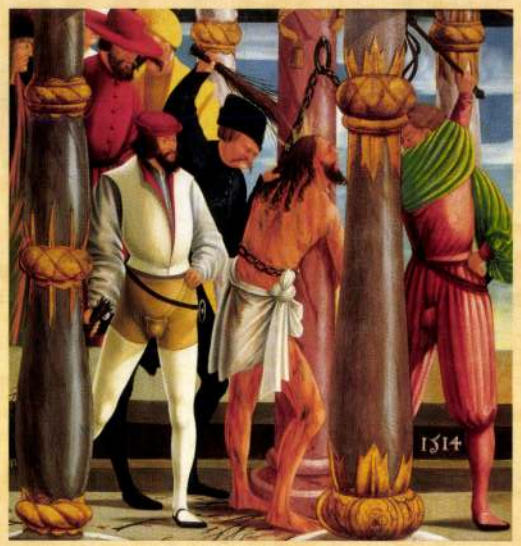

Krisztus ostorozása, 1514
Budapest, Magyar Nemzeti Galéria

Flagellation of Christ, 1514
Budapest, Hungarian National Gallery

A ma kevéssé ismert gyűjteményi egységek közé tartozik a képeké és szobroké. Jankovichnak – a korszakban divatos olasz festmények mellett – sok késő gótikus táblaképe volt, ezek java ma a Szépművészeti Múzeumban, illetve a Nemzeti Galériában látható. A reneszánsz és barokk művek közül kiemelkedik Jacopo Tintoretto férfiképmása (ezt sokáig Zsámboky János arcképének hitték) és Giovanni Domenico Tiepolónak az Atyaistent ábrázoló festménye, valamint Andrea Pisano költői szépségű Madonna-szobrocskája. A magyar történelmi személyiségeket ábrázoló festmények képezik a Történelmi Képcsarnok törzsanyagát, közöttük David Richternek II. Rákóczi Ferencet és feleségét ábrázoló portréival. A Karoling-kori, gótikus és barokk elefántcsont faragványokat ma az Iparművészeti Múzeumban őrzik, hatalmas éremgyűjteménye a Nemzeti Múzeumba került.

Mintegy hatvanezer kötetet számláló könyvtárával több mű jutott a Múzeumba, mint amennyit az alapító Széchényi Ferenc kollekciója tartalmazott. A magyar, latin, német, szláv, görög, héber, arab és egyéb nyelveken írott közép- és újkori kéziratokon kívül több száz ősnyomtatvány, több ezer antikva és egyéb ritaság került köztulajdonba. Két corvinája is volt, és egy példányt szerzett az első magyarországi nyomtatványból, Hess András Chronica Hungarorumából is (ez később az Egyetemi Könyvtárba került). Fontos magyar nyelvemlékek (a Jordánszky-kódex töredékei, a Krisztina-legenda, a Szentseidaloskönyv stb.) vagy világviszonylatban is nagy jelentőségű, illuminált kódexek jutottak az ő jóvoltából köztulajdonba, így például az augsburgi Konrad Mörlin pazar szépségű imakönyve, vagy a középkori héber könyvkultúra ragyogó emléke, a Széfer Mordecháj. A könyveken kívül hatalmas mennyiségű levéltári iratanyagot szerzett (például ezernél is több Mohács előtti oklevelet), amelyek a Nemzeti Múzeum régi levéltárából jórészt a Magyar Országos Levéltárba kerültek. A magyarországi evangélikus egyháznak 1815-ben a hazai reformációra vonatkozó iratokat adományozott, közöttük Luther Márton saját kezűleg írott végrendeletét és Philipp Melanchthonnak a bártfai tanácshoz írott levelét.

A több intézmény összefogásával létrejött kiállítást Mikó Árpád rendezte. Szerkesztésében jelenik meg a mintegy négyszáz oldalas katalógus, amely tanulmányokat és a közel négyszáz kiállított tárgy legkorszerűbb, tudományos feldolgozását tartalmazza hatvan szerzőtől.

*

MIKLÓS JANKOVICH was maybe the most important Hungarian art collector of all times. From his early youth in the end of the 18th century to his death in 1846 he enriched his collections passionately. He accumulated an incredible amount of art treasure, books and archives in his houses in Pest. He got his treasure partly in Hungary, partly abroad. His repositories form the major part of Hungarian public collections up to this time, as in the 1830's his first collection completely and in 1852 his second collection partially got into the Hungarian National Museum. 2002 is the 200th anniversary of the birth of the Hungarian public collections of which Miklós Jankovich was a forgotten "second founder". Therefore a decision was made to display his life-work in a large-scale exhibition. It is made possible by the collaboration of the Hungarian National Gallery, the Museum of Applied Arts, the Hungarian National Museum, the National Széchényi Library and the Museum of Fine Arts Budapest. This collaboration was necessary, because the Jankovich collection was divided among the newly founded institutions, when the Hungarian National Museum broke up into specialised museums. First of all, we would like to exhibit objects that have a broad public appeal (having very good quality or historic importance), but we hope the complexity and the diversity of the material will be surprising to the professionals as well. The richly illustrated catalogue was not only meant to satisfy the public, but also to be of use as a reference book.

One of the most important parts of the Jankovich-collection was the cabinet of goldsmith's works. Hundreds of old gold and silver pieces of jewellery, chimney-pieces and liturgical objects from the Middle Ages, Renaissance and Baroque form this assemblage. Many of them were outstanding, emblematic pieces as the famous lavalier representing Patrona Hungariae. Jankovich had many beautiful goldsmith's works which were traditionally connected – in spite of the scepticism or even rejection of scholars – to important historical events or persons (for example, Queen Isabel's opal lavalier or the cannula of Nagyvárad). The goldsmith's works partly remained in the Hungarian National Museum, partly went to the Museum of Applied Arts. In some cases the provenance of the objects was forgotten, so it was a discovery to realise that once they belonged to Jankovich's property.

Követség fogadása a Kremlben, 17. század első fele
Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum

Legation Reception in the Kreml, early 17th century
Budapest, Hungarian National Museum

Andrea Pisano (?):
Madonna a Gyermekkel, 1335 körül
Budapest, Szépművészeti Múzeum

Andrea Pisano (?):
Madonna with Child, ca. 1335
Budapest, Museum of Fine Arts

A madarak és a halak teremtése, elefántcsont dombormű, 1084 körül
Budapest, Iparművészeti Múzeum

Ivory carving with Creation of Birds and Fishes, ca. 1084
Budapest, Museum of Applied Arts

A pesthidegkúti (Bp. II/*a* kerületi) VÁRY KÖZ 21. számú, négyoszlopos portikusszal tagolt földszintes klasszicista villa építésének idejét a szakirodalom stíluskritikai alapon az 1830-as évekre helyezte, szájhagyomány alapján Vári Szabó kúriának nevezve az épületet. Az 1975-ben végzett építéstörténeti kutatás során kiderült, hogy az ingatlan a műgyűjtő Jankovich Miklósnak (1772—1846), a Magyar Nemzeti Múzeum egyik legnagyobb adományozójának tulajdona volt, s csak özvegyének, Hauck Rózának kezével szállt Vári Szabó Antalra, a Jankovich-család pesti ügyvédjére. A villát még férje életében, 1844-ben Hauck Róza építette sajátmaga számára; Jankovich Miklós ugyanis már korábban megtett végrendelkezése szerint a hidegkúti birtokot feleségére hagyta. A villa építőmesterét nem ismerjük, de az építészeti formák kissé száraz jellege megengedi azt a feltételezést, hogy a tervező talán Kasselik Ferenc volt, akit a Jankovich-család az 1830—1840-es években többször is foglalkoztatott. — A közeljövőben esedékes helyreállítás — melynek tervét Lipták Irén (FIMŰV Műemléki Osztálya) készítette — az épület másfél évtizeddel ezelőtt már műemlékileg helyreállított külsejének tatarozását s a lakások korszerűsítését irányozza elő.

Az V. KÁROLYI MIHÁLY UTCA 16. sz. volt Károlyi-palota felújításához kapcsolódó építéstörténeti kutatás során sikerült néhány érdekes adattal kiegészíteni Révhelyi Elemér alapos épületmonográfiáját (Az Egyetem-utcai volt Károlyi-palota építésének története. Tanulmányok Budapest Múltjából, II—1933, p. 87—103.) Az új adatok közt a legfontosabb az, hogy a palota 1832-1847 közötti klasszicista átépítésében az építést vezető Hofrichter József halála után több mint öt évig *Pollack Mihály* is részt vett: ő vezette 1835-től az Anton Pius Riegl, illetve Heinrich Koch által tervezett s többnyire csak levelezés útján irányított munkálatokat, s Hofrichter mellett — egyelőre meg nem állapítható mértékben — részben neki is tulajdoníthatók a Riegl tervéhez képest tett változtatások. Az eddig is ismert s a most előkerült adatok összekapcsolásával a palota rövid építéstörténetét az alábbiakban foglalhatjuk össze:

1688: az épület helyén négy telek van, ebből hármon törökkori falak állnak;
1694: egy ingatlanná egyesítik, a használható falakat ideiglenesen kiépítve s tetővel ellátva.
1696: Nikolaus Wilfersheim cs. kir. élelmezési biztos 18 helyiségből álló kényelmes emeletes házat építtet Kalcher Márton kőművesmesterrel.
1744: Patachich Gábor gróf, kalocsai érsek veszi meg.
1747: gr. Barkóczy Ferenc egri püspöké lesz.
1759: Barkóczy átépítteti Mayerhoffer Andrással U alaprajzú szabadon álló egyemeletes barokk palotává.
1768: gr. Károlyi Antal tulajdonába kerül.
1769—1770-es évek eleje: Károlyi bővítteti az utcai szárnyat déli irányban, a szomszédos ház tűzfaláig.
1779—1780: Károlyi további bővítéseket terveztet, s ezek egy részét — valószínűleg Jung Józseffel — kivitelezteti (az északi oldalszárny kiépítése, s szabadon álló lovaglóiskola építése a kert délkeleti végében).
1793: istállóátalakítás az északi szárnyban Jung József terve szerint.
1805—1808: lovaglóiskola tervezése (Pollack Mihály) és építése folytatólag a déli épületszárnyhoz kapcsolva: a kertben szabadonálló 1779—80-as lovaglóiskola lebontása.
1790—1832 között: új lépcsőház az udvarba benyúló épületszárnyak között, az 1779-es terv szerint.
1832—1847: teljes klasszicista átalakítás, új homlokzat és új belső kiképzés. Építtető: gr. Károlyi György. Építész és építőmester:
1832—1833: Anton Pius Riegl—Hofrichter József
1834: Heinrich Koch—Hofrichter József
1835-től: Heinrich Koch—Pollack Mihály.
1880 körül: faburkolatú házikápolna az északi szárny I. emeletén.
1935—1938: belső átalakítások és új homlokzat a lebontott szomszédos Harruckern—Wenckheim palota helyén nyitott utca felé, Wälder Gyula terve szerint, a Fővárosi Képtár számára.
1956 után a Petőfi Irodalmi Múzeum épülete lesz.

A jelenleg is folyamatban levő helyreállítási munkáknak — melyeknek terveit Váli István (FIMŰV Műemléki Osztálya) készítette — két nehézséggel kell szembenézniük: egyrészt azzal,

hogy a munkálatok alatt biztosítani kell a Petőfi Irodalmi Múzeum folyamatos működését; másrészt azzal, hogy az ideális műemléki megoldásra, mely az épületben levő idegen bérlemények (lakások, más intézmények műhelyei, raktárai stb.) megszüntetését igényelné, valószínűleg nem lesz lehetőség.

Az V. SZERB. UTCA 21—23. sz. alatt álló műemlék jellegű épület felújítását megelőző építéstörténeti kutatás elkészült. A háromudvaros, nagyrészt kétemeletes épület egyemeletnyi barokk magja templom és kolostor volt, mely a budai kralissza kolostorból kivált és Pesten uj kolostort alapított magyar klarissza apácák számára épült Károlyi Sándor generális támogatásával. Az építkezés korábbi lakóházak felhasználásával és kiépítésével 1723-tól több részletben zajlott, s a tervezett épület csak félig volt kész amikor 1729-ben Budáról Pestre költözött az alapító néhány apáca. A munkákat ezután fejezték be; szent Anna tiszteletére szentelt templomuk 1739-re készült el. A klarissza rendet II. József 1782-ben feloszlatta; az épületet F. A. Hillebrandt terve szerint papi szemináriummá alakították második emelet ráépítésével, lakóhelyiségekké alakítva a templomot is. 1802-ben az épületkomplexum déli felébe a „Pesti Királyi Főzálogház" került, a Szerb utca felőli sarokrészben pedig a Közalapítványi Igazgatóság székelt. 1829—1831-ben újabb épületszárnyakkal teljesen körülépítették a zálogház addig csak U alakban beépített udvarát (a mai déli udvart). 1847-ben, amikor a zálogház birtokába került a Közalapítványi Igazgatóság épülete is, Pollack Ágoston az Országos Építési Iagzgatóság terve alapján átalakításokat végzett benne, s így állt fenn az épület mint zálogház az I. világháború végéig. Ezután a Műegyetem keretében megszervezett Közgazdaságtudományi Kar otthona lett, jelenleg pedig — változatlanul a műegyetem tulajdonában — a Győrbe átköltözendő Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola még Pesten levő részének ad otthont.

Az épület sorsa a legutóbbi évekig bizonytalan volt: részben a felszíni közlekedéssel, részben a Metró építésével összefüggő problémák miatt lebontását is tervezték. A végleges döntés szerint az elkövetkező 15 évben bontására nem kerül sor, s így megtörténhet a régóta esedékes műemléki felújítás.

A XII. DIANA UTCA 17/*a* sz. klasszicista műemlékvillának (mely a korábbi műemlékjegyzékekben Diana u. 17. sz. alatt volt található, az 1967-es budapesti műemlékjegyzékben pedig a Diana u. 15/*b* számú műemlékjellegű nyaralóépülettel összekeverve szerepel) építéstörténeti kutatása és felújítási terve elkészült. A történeti kutatás az építés idejét 1845—1847 közé lokalizálta, s a tervező építész személyére vonatkozó stíluskritikai feltételezést (Hild József) azzal az adattal támogatta meg, hogy a villa tulajdonosának, Karczag Benjámin pesti kereskedőnek testvérei, Karczag József és Ferenc ma is álló pesti házukat (V., Régiposta u. 4.) 1843-ban Hild Józseffel építtették. A Hildre vonatkozó feltevés egyébként ezen adat nélkül is megalapozott, mivel a villa legközelebbi stílusrokonai közül a XII. Budakeszi út 38. sz. alatti épületet biztosan Hild építette (saját nyaralója volt); a XII., Városmajor u. 39/*b* alatti villának pedig az a Wágner Sándor volt a tulajdonosa, aki 1839/40-ben Hild Józseffel építtette meg a pesti egykori Tigris-szállót (V., Münnich Ferenc u. 5.).

A Diana utcai villa felújítása során — a jóváhagyott terv szerint — megmarad a jelenlegi két lakás, lebontják viszont a hátsó fronthoz 1913-ban épült toldalékot, mely igen zavarja az épület szigorú, erősen geometrikus tömeghatását. Az így elvesztett alapterület pótlását a viszonylag magas padlószintű s jól szigetelt, inkább alagsornak nevezhető egykori pince felhasználásával oldotta meg a tervező (Lipták Irén, FIMŰV Műemléki Osztálya); az épületben tehát a felújítás után korszerű kétszintes lakások lesznek.

Bibó István

Az I. TOLDY FERENC UTCA 9. sz. a. egykori budai főreáliskola eddig ismeretlen, építésének idejével csaknem egykorú ábrázolását mutatjuk be. Az egész oldalas litográfiát a kölni kiadású „*Organ für christliche Kunst*" c. folyóirat XI. évfolyamának 21. számában találjuk. Az 1861. nov. 1-én megjelenő füzet mellékleteként közreadott, meglehetősen merev rajzú kép szinte ortogonálisan mutatja az épület hátsó homlokzatát. Bal alsó sarkában „Weber & Deckers lith. Cöln." jelzés látható, a rajz készítőjére nincs utalás. A kép *A. Essenwein:* Das neue Realschulgebäude in Ofen, erbaut von Hans Petschnigg. c. cikkének (241—243. old.) illusztrálása. A lébényi templom múlt századi restaurálása révén hazánkban is ismert August Essenwein (1831—1892) német építész Bécsből keltezett írásában a budai reáliskolát az általa szorgalmazott nyerstégla építésnek a pesti zsinagóga

1. Toldy Ferenc u. 9.

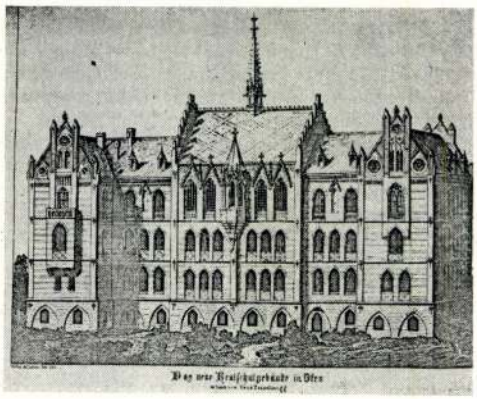

JANKOVICH Miklós mügyűjtő
Mv. 1977/2.

JANKOVICS MIKLÓS
szobrászat

Eger

Rác templom

TkM 573

4. dd.

4

erlexikon. Bd. 13.

erlexikon. Bd. 14.

JANKOVICS Miklós egri rác szobrász és fafaragó, aki ellen az egri céhbeli szobrászok 1789-ben kontárság gyanuja miatt feljelentést tesznek azon a cimen, hogy Jankovics Szirmia és Bács vármegyékből csupán azért jött Egerbe legényeivel, hogy a görögkeleti rác templom faragványait elkészitse, azonban itt egész műhelyt létesitett és sem a céhbe nem tartozik, sem adót nem fizet. Az egri városi adóösszeirások-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

ban mégis 1790-95-ig mint adózó képfaragó szerepel, majd 1796-1805-ig ugy irják össze, mint aki a város II. negyedének 4. fertályában lakik és háza van. 1791-93 között faragja a miskolci görögkeleti templom ikonosztázionját, majd a pesti és más szerb templomok számára végez hasonló tevékenységet. Jankovics Miklós 1817. évi végrendeletében mint özvegy ember, vagyonát az egri rác templomra és annak szolgálójára hagyományozza.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Könyv

ARBOR INTRAT

Jankovics Marcell: A fa mitológiája

Arbor Intrat, ,,A Fa belép'' volt a neve annak az ünnepnek Rómában, amelynek kultusza a fríg Attisz isten tiszteletéig nyúlik vissza, akit, miután férfiatlanította magát, szerelme, a gyászoló istennő fenyőfává változtatott. Időpontja: az évkezdő tavaszi ünnep első napja – a ,,Vér napja'' (március 22-e) –, amikor a halott sége személyesül meg a fában, élet és halál uraként. Ebben a fejezetben érezni, ahogy a szerzőt is hatalmába keríti az a mámor, amitől írása is sodró lendületet kap. Közhellyel szólva azt lehetne mondani: fölébe kerekedik a fának, hogy láthassa/láttassa az erdőt – ismerve azt a másik közhelyet: ha nagyon sok fáról nagyon

gyar népmesék avatott rajzfilmrendezője és mint tudós kutató közvetítheti tudását. Átfogó ismereteket ad a csillagmitológiákról és azok konkrét jelentéséről, megfejtéséről is a magyar népmesetípusok bemutatásán keresztül.

Az utolsó rész az *Epilógus: A fák nem nőnek az égig* – tartalmaz egy rövid utószót, amely e mitológiákra épülő művészi alkotásokból szemelget Mátyás király történeteitől Arany Jánosig, Csontváryig. Ezután következnek a fotóillusztrációk, a képjegyzék, a tárgymutató (,,famutató'') és a válogatott források jegyzéke.

Nem esett még szó a szövegeket illusztráló rajzokról, Jankovics Marcell és Sulyok Géza munkáiról, pedig fontosságuk a szövegekkel egyenrangúvá avatja őket, vizuálisan is segítve a tény- és ismeretanyag feldolgozását.

E könyv ötletcsírája egy hasonló tévéműsor
felszínesebb előadás-
i, így a tömegkommu-
ílust mellőzte.
a *Fehérlófia* és a *Ma-*
mjeinek alkotója egy
. Már csak azért sem,
önyvei (főleg egy szűk
tek voltak. Eddigi leg-
lépmeséink és a csilla-
ilágkép, Debrecen) az
yar nyelvű publikáció.
la néha többet mond-
int a történelem vagy
csodálatos és lehetet-
ennapi életünk részei-
lennapi életünk részei
s dolgokká válhatnak.
*)

JANKOVICS MIKLÓS
szobrászat

Eger
Rác templom
TKM 573

4. old.

ként is elég érdekesnek tűnhetett volna. Mindezt *Egy jeles fáskert* kapcsán foglalja egységbe a könyvet alkotó négy főfejezet első részeként, ahogy számunkra is a *kezdet* szó ahhoz a bizonyos első ,,fáskerthez'' kötődik: ,,És ültete az Úr Isten egy kertet Édenben, napkelet felől, és abba helyezteté az embert, akit formált vala./ És nevele az Úr Isten a földből mindenféle fát, tekintetre kedvest és eledelre jót, az élet fáját is, a kertnek közepette, és a jó és gonosz tudásának fáját.'' (Ter.2,8–9) Persze a fatisztelet gyökerei nemcsak a Bibliában mutathatók ki, és Jankovics igazán mindent elkövet, hogy látókörünket a lehető legtágabbra állítsa be. A Kalevalától a magyar népdalig, Ovidiustól a sziú indián sámánok látomásáig vagy Bohumil Hrabalig mindent felsorakoztat, hogy aki eddig azt gondolta, olvasott már egy s mást a fákról – teljesen elbizonytalanodjék.

A második nagy egységnek az *Élet fája* átfogó címet adta, ahol a nő és a fa mitologikus megfeleltetésének valóságalapját tárja elénk. A ,,Nagy Anya'', az ősvallások legfőbb isten-

gyesület

művészek számára

Jelentkezni az egyesület címén lehet az alábbiak beadásával:

- szakmai önéletrajz,
- művekről dokumentáció,
- 5 műalkotás (nehezen mozdítható munkák esetén elegendő a fotó- vagy diadokumentáció),
- művészeti íróknak 5 folyóiratcikk vagy 2–3 tanulmány.

A jelentkezés határideje: *1992. október 9.*

Cím: **Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület**
1077 Budapest, Rottenbiller u. 35.
Telefon: *142-5380, 122-4698.*

JANKOVICH Marcell

A TÖRTÉNETI IDŐ KÍSÉRTÉSEI

R. Várkonyi Ágnes: Pelikán a fiaival

A múlt század historicizmusa és pozitivizmusa, majd az azokat követő különböző dogmatizmusok több oldalról is fölülvizsgálatra szorulnak. Az egyes tudományágak már jóideje benne vannak saját fogalmi készleteik újraformálásában.

Elég, ha csak a filozófia Heideggerrel kezdődő egzisztenciál-hermeneutikai fordulatára vagy az ökológiai gondolkodás robbanásszerű térhódítására gondolunk a közgazdaságtudománytól a kultúra ökológiájáig.

A hetvenes évek elején a Római Klub jelentései már világosan megfogalmazták – még ha csak szűk kör számára reveláló erővel is –, hogy a föld természeti környezete válságos helyzetben van. A mára már közhellyé lefokozódott, de cselekvésre mégsem igazán mozgósító fenyegetések az ózonlyukról, a lég- és vízszennyeződésről, az erdőségek pusztulásáról valóban testközelben vannak, azonban mélységükről és létalapjainkat veszélyeztető minőségükről még keveset tud a hétköznapi ember.

Az embereknek nincs idejük – mondhatjuk mi is Heideggerrel –, s a ,,mindennapok rossz jelenébe vetve'' nem tudnak számolni a jövőiséggel, így a jelen kiépítésének lehetőségeire sincs esély, és ha ez nem lehetséges, akkor nem hozható vissza megéltségében a múlt sem.

A különböző jelent analizáló, jövőt prognosztizáló futurológiai beállítottságú tudományok ellenpróbájaként is fölfoghatóak a múlt időiségében utazó, azt újra megélő történeti tudományok. Az időfolyam múltjának rekonstrukciója, a lassulás-gyorsulás, a megéltség minőségének változása, azaz az ezekről való tudásunk, érzéseink összeérhetnek és kiegészíthetik a mindennapokból a holnapokba induló vizsgálódásokat.

R. Várkonyi Ágnes jelen könyve is a történeti idő mibenlétét kísérti meg többféle tematizáció kapcsán. A történeti ökológia új szempontrendszerének oldaláról, a 16–17–18. századi magyar értelmiség szerepének európai egyidejűségét feldolgozva, és ugyanezen témakör kulturális és politikai metszetét felvillantva.

A történeti ökológiai megközelítés újdonsága kettős. Egyrészt az ökológiai válság, a problémák iránti érzékenység időbeni hátrébb tolása jelzi a gyökeresen eltérő kiindulópontokat, másrészt az okok felderítéséhez, az ember mindennapi létének történetiségéhez szolgál perdöntő adalékként természet–társadalom–ember harmóniájának változása illetve megbomlása.

Azt azonban semmiképpen sem sugallják ezek a tanulmányok – legyen szó akár a székely falutörvényekről, a végvárak ökológiai környezetéről vagy a laikus gyógyításról –, hogy valamilyen letűnt aranykor visszakövetelése szükséges és lehetséges volna, s hogy egyáltalán, a tárgyalt időszak ezt testesítené meg. Csak a történetiség helyreállításáról, a kizökkent idő és a történeti tudatát vesztett ember ,,ébresztgetéséről'' lehet szó.

Az elemzések azonban bármennyire is rekonstruktívak és egzisztenciális, illetve történeti összefüggésre koncentrálóak, nem nélkülözik – s nem is tehetik – bizonyos értékpreferenciák előhívását. A régi hagyományok tiszteletét, azok megfontolását, és az új korszak körülményeihez alkalmazkodó, egyéni érdeket látszólag háttérbe szorító, közösségi célokat előnyben részesítő ökológiai alaptételét körvonalazza szerzőnk például a székely falutörvények fákat és vizeket védő passzusai kapcsán. De hasonlóan értékes a környezethez alkalmazkodó, természetes adottságokat figyelembe vevő végvári rendszer kiépítését vagy a laikus orvoslást elemző történelmi esszéje is.

A könyv második nagy ciklusa a korabeli értelmiségi feladatokkal és azok megoldási lehetőségeivel foglalkozik. Zrínyi elméleti és gyakorlati tevékenységével kapcsolatos sematizmusok elemzésével, Rákóczi korszerű *Confessió*jával és Mikes valóságos hallgatóinak és a száműzetés éveinek hírvilágával, a kettő kapcsolatával jelzi a korszak Európájával való egyidejűség horizontjait. Új, eddig többnyire feldolgozatlan, hiteles forrásokra épülő elemzései azt bizonyítják, hogy lehetséges volt az együttlélegzés a kor uralkodó eszméivel, még ha ez sajátos alkalmazkodás keretében történt is.

Az előző témakört bővíti a harmadik egység, amely a megkésettség történeti-tudati hibaforrásaira kérdez rá. Az önmaga vérével fiait tápláló pelikán jelképe művészi szinten érzékeltette a korabeli Európa összetartozását Münstertől Kolozsvárig. S az is különös és példaértékű, hogy ennek a pozíciónak a visszaszerzésére és megtartására milyen heroikus és félig-meddig hiábavaló kísérletet tett Bethlen Gábor s a korszak magyarországi, illetve erdélyi politikája.

S végül a kötet talán legszebb ívű esszéjében a történész a ,,megkésettség anatómiájának'' egy egészen megrendítő fejtegetésével ajándékoz meg bennünket. Olyan kérdéseket is feltéve, amelyek talán szokatlanul csengenek a napi politikába és társadalmi depresszióba belefásultaknak. Lehet, hogy akkor, a 16. század elején és derekán, Európa késte le a hozzánk vivő csatlakozást, s mivel nem támogatta időben az oszmán birodalom elleni közös fellépést, beláthatatlan károkat okozott?

R. Várkonyi Ágnes érvrendszere, tudósi beállítottsága mentes az önfelmentés hamis illúziójának kísértésétől, ő csak a történeti időbe való visszahelyezkedés fontosságát tartja mindig szem előtt. Ezt közvetíti Zrínyi Miklós szimbolikus órahasonlatával is, amely nemcsak a szorgalom, a serénység és a fáradhatatlanság megtestesítője, de az ember önszervező képességének hordozója is az időben: ,,Bizonyára vitézségnek hasonlónak kell lenni a jó órához, mert valamint annak nyughatatlansága soha meg nem szűnik, soha forgása meg nem áll, úgy a vitéz ember szorgalmatosságának soha megszűnni nem kell, és fáradságnak nem kell megállni... az jó órát sok részből, sok sutuból, sok kerékből csinálták meg, és annak minden cikkelyének jónak kell lenni, és ha annak csak legkisebbik része is megbomlik, mind a többi is heábavaló és haszontalan...''

Azt a kísérletet, hogy történeti időtudatunkat több oldalról is felfrissítse, megmozgassa, maradéktalanul teljesítette szerzőnk. Mind módszerének interdiszciplinaritása, mind esztétikai-etikai arányérzéke támogatta ebben, s eredményeképpen létrejöhetett ez a sokrétű, mobilis szemléletű történetfelfogás, amelyet reményünk szerint, s tanítványai lelkesültségét látva, még sok hasonló követ majd. *(Liget Könyvek)*

Bohár András

Az ÚJ MŰVÉSZET szeptemberi számából

Papírművészet – Paper Art

Sinkovits Péter:

A meztelen társadalom képe (Simonyi Emő műhelyében)

Igazi és Valódi Rembrandtok

Chikán Bálint:

Fényhozás a székelyek Mekkájából

György Péter:

A későszocializmus után, a kapitalizmus előtt

JANKOVICH MARCELL

Az ujjáalakuló Szinyei Merse Társaság tagja

ld. Uj Magyarország, 1992. junius 2. 9.p.

Dual and

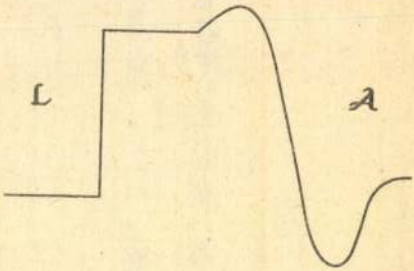

Jankovics Marcell, grafikus rajzfilmes

XII/14

Rajzfilm A BIBLIÁRÓL

Jankovics Marcell a legismertebb magyar rajzfilmkészítők egyike. Érdemes művész és Kossuth-díjas: személyében a szakma kapta meg e magas állami elismerést. *János vitéze*, *Magyar népmeséi*, a *Fehérlófia* merész feldolgozása a határokon túl is ismertté tették nevét e műfajban, amelynek nemzetközi mesterei közt sem kevés az innen elszármazott grafikus. Ki gondolná, hogy ennek a sikeres művésznek ma több a gondja, mint az öröme?

— 1982-ben adott interjúban beszélt arról, hogy következő álma a Biblia... Azóta grafika is jelent meg a készülő rajzfilmről. Hogy született az álom és mi vált belőle valóra?

— 1966—67-ben Csonka Erzsébet, az Iskolatelevízió szerkesztője kért tőlem forgatókönyvet és terveket egy *bibliai tárgyú* sorozathoz. A sorozat célja az lett volna, hogy — akkoriban régi hiányt pótolva — megismertesse a gyerekeket a *Bibliával* és segítse őket a bibliai tárgyú alkotások jobb megismerésében. Ehhez felhasználtam a bizánci és középkori festészeti kánonokat. A forgatókönyv azonban a televízió által összehívott művészi tanácsnak éppen az említett koncepció miatt nem tetszett. Úgy vélték, hogy a tervem túlságosan középkori levegőt áraszt. Ekkor új figuraterveket készítettem, a naiv paraszti ábrázolás szellemében. Megtehettem, mert saját elképzeléseimmel nem ütközött. Ám közbejött a *Fehérlófia*.

— Visszatért a televízió később a témára?

— Mind ez idáig nem. Egy francia producer örömmel fogadta tervemet, közös film reményében, azonban a rajzfilmstúdió akkor vonakodott a témában való együttműködéstől. 1982-ben Ravasz Ákos müncheni producer — a *Film-Színház-Muzsikának* adott interjúm nyomán — megkeresett. Mivel látott lehetőséget egy *Biblia*-film készítésében, magával hozta a kanadai Sefel József urat is, aki ekkoriban alapított filmvállalatot. Az ő közreműködésével több kanadai—magyar film készült. Sefel úr látta *Biblia*-tervemet, s akkor anyagi támogatást kaptam tőle.

1984 elején láttam munkához. A *Biblia* feldolgozását úgy képzeltem, mint a népmesékét; a televíziós sorozatot tizenkét, egyenként 25 perces részre terveztem. Sefel úr inkább a mozifilm iránt érdeklődött, én a videóban láttam nagyobb lehetőséget. Ahogy a *Biblia* ott van minden érdeklődő ember könyvespolcán, egy adaptációt tartalmazó kazettát is bármikor kiemelhet a gyerek vagy adott esetben a pedagógus a videotékából. Három estét betöltő moziváltozattá is alakítható; tizenkét részes tévésorozat szövegkönyvét írtam meg. Nagyszerű három hónap volt! A *Biblia* cselekményes részei szinte kínálják magukat feldolgozásra. E szövegkönyv ismeretében a megrendelő „amerikaiasabb", mozgalmasabb megközelítést kért; azt, hogy szakadjak el népmesei világomtól. Én akkor még azt hittem, hogy a naiv festőkre jellemző távolságtartást meg lehet őrizni.

— Milyen forrásmunkákat használt?

— Nyolc ótestamentumi és négy újtestamentumi részt terveztem. Az *Ótestamentum* itt a genezissel kezdődik és Jónás próféta történetével ér véget. Az *Újtestamentum* felöleli Jézus születését, tanításait, a passiót és az utolsó ítélettel fejeződik be. Számtalan szakkönyvet tanulmányoztam át. Nagy segítségemre volt etnográfiai kérdésekben a Graves—Patai-féle *Héber mítoszok* című munka, J. Bright *Izrael története* című műve; s egy 1941-ben, itthon napvilágot látott *Exodus* című írás, amely az akkori zsidóságba próbált lelkierőt önteni, fontos művészeti és tudományos tapasztalatokat adott. Természetesen sok más tanulmány és tudós igénnyel lábjegyzetelt *Biblia*-fordítás is segített. A kosztümtervekhez múzeumok — például a British Museum asszír és egyiptomi relief- és freskótöredékei — adtak útmutatást. Hallatlanul izgalmas volt a feladat ott, ahol eredeti képzőművészeti ábrázolások csak szűkösen álltak rendelkezésemre. A munka későbbi fázisában hittudósok is segítettek.

— Mikorra lett kész a munka első fázisa?

— 1984 őszén végeztem az első hat rész képes forgatókönyvével és grafikai terveivel. Mivel Sefel úr ezeket túlságosan statikusnak találta, cselekményesebbre rajzoltam a forgatókönyvet. De nyilvánvalóvá vált, hogy a dúsabb cselekmény nem fog beleférni az elképzelt időbe. Ugyanakkor Londonban angol nyelvű hangfelvétel készült az első epizódhoz, Ravasz Ákos producerrel.

Valószínűleg a mi ötletünk nyomán a világban több helyütt hozzákezdtek a *Biblia* adaptációjához. Francia producer japánok közreműködésével; a Hanna és Barbera Filmgyár; olaszok is dolgoznak ebben a témában. Közben mi egy helyben topogunk. Köpeczi Béla művelődési miniszter — és felesége, aki a rajzfilmek rajongója — nemrégiben vendégünk volt. Látva *Biblia*-tervemet, érdeklődött, be fogják-e mutatni Magyarországon, hangsúlyozva, hogy egy ilyen film művelődéstörténeti értékein túl fontos erkölcsi tartalmakat is tudna közvetíteni.

— Még mindig ez a Biblia az álma?

— Én úgy gondolom, hogy akármilyen filmet kérnek tőlem, úgy kell megterveznem, megrajzolnom, hogy a Magyar Televízióban is be lehessen mutatni. Dr. Matolcsy György, a Pannónia Filmstúdió vezetője a forgatókönyv alapján úgy véli, ez a film itthon bemutatható. Ha szóbakerül a *Biblia*, számomra az alternatívák nem fontosak. Csak az, hogy megcsinálhassam. És most, egy bécsi magyar vállalkozó segítségével úgy tűnik, közelebb léptünk a megvalósuláshoz.

SZABÓ KLÁRA

két-három fordulóval a befejezés előtt biztossá vált, hogy ezt a versenyt, mint mondani szokás, „nem nyeri idegen".

Közben vasárnaponként a csapatbajnokságon is játszottam, általában hoztam a teljes pontot. Valamikor már tavasz felé Bojhoczky Béla bácsi meghívott egy kávéra meccs után:

— Gyurikám tudod, hogy a jövő héten a Vörös Meteor tartalékcsapata ellen játszunk?

Bólintottam: ez a meccs az egész szezon legfontosabb eseményei közé tartozott. A Vörös Meteor az ország legerősebb sakk-klubja volt, olyan éljátékosokkal dicsekedhetetett, mint Portisch Lajos, Szabó László nagymesterek, a legtöbb becsvágyó versenyző ide pályázott, a Vörös Meteornak még a mi csoportunkba beosztott tartalékcsapatában is mesterek, mesterjelöltek ültek le a tábla mellé.

— Ők is figyelték az eredményeidet a sakk híradóban, az oktatód, tem, Béla bácsi már felállította a készleteket és ki volt töltve a meccskönyv, megnéztem a párosítást: világossal játszottam és az előre jelzett V. András ellen.

Ismertem V.-t, 1947-ben együtt töltöttünk néhány hetet Deszken, egy tömeges gyermeknyaraltatáson, de személyesen azóta nem találkoztunk, csak néha a sakkújságban olvastam a nevét, mesterjelölti szintet ért el, de egyszer már mesteri csillagot is szerzett a norma teljesítésével.

Leültünk az asztalhoz, kezetfogtunk, aláírtuk egymás játszmalapját, aztán a bíró lenyomta az órát, sietve húztam, nem akartam időzavarba kerülni a nyilvánvalóan tapasztaltabb V. ellen. Királygyalloggal nyitottam, sötét e6-tal válaszolt. Francia védelem! — kissé fellélegeztem, szerettem játszani ezt a felállást.

A táblán hamarosan kirajzolódott az úgynevezett Aljechin—Chatarotámadás, az orosz világbajnok játszotta ezt a változatot egy Fahrni nevű svájci mester ellen. Az ősjátszmában Aljechin gyalogot áldozott és tisztjeinek jobb fejlődését, a vonalat kihasználva kirohammal győzött — alan parti végződött haénnyel.

égigelemeztem Paul Kevéből ezt a megnyitást, emlékeztem a változaső nyolc lépést úgy húzogy csak néhány percet m. A nyolcadik lépésnél véget ért. V. b4-re húzta támadta a b gyalogomat s révén az e vonalon álgyik mindenképpen elvelőbb megnéztem Keres m említi ezt a lépést.)

og csak a téri padokon artiban nem számít, egy ntű sakkozó ellen többzhatatlan hátrányt jeott a vereség érzete, a serű íz tolult. A legszíelugrottam volna, összetészletet és elrohanok, de m: tizenegy asztal mella csapat, meg kell próbalnom kitűnni legalább a tisztességes látszatért.

Hogy magamban már előre feladtam a partit, megkönnyebbülten és elfogulatlanul nézhettem az állást. Váratlan ellenesélyeket fedeztem fel az eredeti Aljechin változat szellemében: megnyílnak a vonalak, a bástyám elfoglalják, és fenyegetik a gyalogjai mögött csiklandósan álló ellenséges királyt — sötét hosszas és nyomott védekezésre kényszerül. Lehet, hogy nem is néztem el a gyalogot, hanem messze számított pozíciós áldozatot hoztam? Mindenesetre ráültem a kezemre, nehogy egy meggondolatlan lépéssel elveszítsem az előnyömet.

Nyílt az ajtó, egy számomra ismeretlen középkorú lépett be, egyenest a mi asztalunkhoz lépett, felnéztem egy pillanatra: rövidujjú olasz inget viselt, a zippzár húzója egy stilizált kormánykereket formázott. Béla bácsi intett felém: ő jött a Vörös Meteortól.

A huszadik lépés után a játék második-harmadik órájában már visszanyertem a gyalogot, a támadásom folytatódott. Határozottan jobban álltam, V. mind rövidebb időre állt fel az asztal mellől.

Egymás után cserélődtek le a tisztek, hamarosan csak a vezérek és egy-egy bástya maradt a táblán, ezenkívül öt-öt gyalog- és akkor megláttam egy kombinációt.

A sötét király az alapsoron mélyen behúzódott a gyalogjai mögé, csak a bástya védte, ha sikerül elvonni, mattot jelenthettem volna.

KAJÁN TIBOR RAJZA

Ilyen elnézésre egy mesteri erejű játékosnál természetesen nem illik számítani, de a helyhez kötött bástya miatt le lehetett ütni a „d" gyalogot-bástyával is, vezérrel is. Végigszámoltam a változatokat, egy gyalogot mindenképpen nyerek, a különbség annyi, hogy ha vezérrel ütök, minden tiszt lecserélődik és az én öt gyalogom biztosan nyer V. négy gyalogja ellen. Ha viszont a bástya veszi le a „d" gyalogot, akkor a legnagyobb értékű tisztek a táblán maradnak és a hasonló gyalogelőnyös vezérvégjátékok döntetlen típusúak — vagy legalábbis én nem tudom megnyerni V. ellen. Logikus tehát, hogy a vezérrel kell ütnöm, aztán a többi, már mint mondani szokás, technika dolga.

A játszmalapra néztem, aztán a sakkórára: több mint húsz percem maradt még hat lépésre, kényelmesen átgondolhattam mégegyszer a döntés minden következményét. Ilyenkor a kívülálló csak annyit lát, hogy a sakkozó szemgolyója hol hosszanti, hol átlós irányban mozog: ellenőrzi a megnyíló árkokat és vonalakat.

És ekkor egy furcsa dolog történt velem, még ma sem értem pontosan az okait: az ötödik sort ***duplán*** láttam, vagyis egy fekete kockát nem egy fehér kocka követett, hanem még egy fekete, egy fehéret pedig még egy fehér. Az órák óta uralkodó ájulásszerűen mély stresszben nem tudtam érzékelni ezt az optikai hibát, hanem az állás valóságos képének fogadtam el. Így persze mindjárt „más volt a leányzó fekvése", logikus, mondtam magamban, hogy a bástyával kell ütnöm, mert úgy nem egy, hanem két gyalogot nyerek. És már mozdult is a kezem, koccanva levettem a gyalogost.

V. csodálkozva kapta fel a fejét, ő persze nem látta duplán az ötödik sort, arcán átfutott valami olyan öröm, mint mikor valaki álmában pénzt vagy gombát talál, lecserélte a bástyákat, aztán odaszólt:

— Döntetlen?

A pillanatnyi sakkvakság elmúlt, most már én is pontosan felmértem a helyzetet: az azonnali nyerés kicsúszott a kezemből, lehet, hogy a távoli jövőben el lehetett volna érni, hiszen egy gyalog előnyöm mindenképpen maradt, de nem éreztem erőt magamban, hogy tovább verekedjek.

— Döntetlen — mondtam.

A Vörös Meteor megfigyelőjének arcán csalódottság futott végig, talán arra gondolt, hogy ha V.-vel egállal játszottam, akkor mi szükség van rám? V. mégis csak ott van a háznál, egy lépést sem kell tenni érte!

Aláírtam a játszmalapot, felvettem az öt forint üdítőital-megváltást, biccentettem Béla bácsinak és kiléptem az utcára. Kint, ahol senki sem látott, legalább is senki ismerős, elengedtem magam, éreztem, hogy rángatódzik az arcom a hirtelen felszabaduló feszültségtől. Valami végképp elveszett az életemből, a Vörös Meteor nem fog hívni, soha többé nem lehetek sakkmester.

Aztán hirtelen megnyugodtam, megálltam a vasárnapi Szabadság téren, élveztem, hogy a nyárias szél rászárítja bőrömre a csatakos inget, arcomat a Nap felé fordítottam.

— Hátha ez a duplán látott sor az Isten ujja volt, hogy mégse legyek sakkozó?! Csakugyan olyan jó lett volna, ha sikerül?

Beálltam egy kocsmába, mert akkor Pesten még kocsmák is voltak, nemcsak hivatalok, váltottam egy korsó sört, a pultra könyököltem és eltöprengtem, hogy hová is rakhattam feliben-harmadában hagyott novellámat?

Jankovicsné Árkay Lidia

Alkonyatkor, olaj

I. Balatoni kiáll. N.Szal. 1922. jan. 22 l.

Jankovicsné Árkay Lidia

Alkonyatkor, olaj

Balatoni Társaság I. kiáll. Kemz. Szal. 1922. jan. 18 1.

A

BALATONI KIÁLLITÁS KATALOGUSA

= NEMZETI SZALON =

BUDAPEST, 1922. ÉVI JANUÁR—FEBRUÁR

1

A Balatoni Társaság

irodalmi-, művészeti- és tudományos egyesület

által rendezett

Első Balatoni Kiállitás

KATALOGUSA

NEMZETI SZALON

1922. évi január hó 29-től — február hó 12-ig

A BALATONI TÁRSASÁG

irodalmi-, művészeti- és tudományos egyesület

ELNÖKSÉGE.

Elnök:

zalánkeméni Dr. báró Wlassics Tibor

Másod elnökök:

Dr. Cholnoky Jenő, Déry Béla, báró P. Horváth Emil, mindszenti Dr. Lichtenberg Kornél és Dr. Sebestyén Gyula

Ügyvezető alelnök:

Dr. Burchard-Bélaváry Rezső

Főtitkár ideiglenesen:
Dr. Kund Endre

Titkár ideiglenesen:
Vázsonyi János

SZAKOSZTÁLYOK:

Irodalmi szakosztály vezetője:
Dr. Lampérth Géza

Művészeti szakosztály vezetője:
Déry Béla

Fővédnök:

herczeg Festetics Tasziló, Keszthely

Védnökök:

Balogh Elemér
Belitska Sándor
Csók István
Darányi Ignácz
id. gróf Esterházy Pál
Éber Antal
Hubay Jenő
érdi Krausz Simon
gróf Mikes János
Prohászka Ottokár
Rákosi Jenő
Spur István
nagyatádi Szabó István
gróf Széchenyi Emil
báró Ullmann Adolf

Örökös alapitók:

herczeg Festetics Tasziló
fraknói id. gróf Esterházy Pál, Szigliget
Antal László

Tiszteletbeli tagok:

Dr. Bernoták Nándor
báró Splényiné Blaha Lujza
Dr. Óvári Ferencz, Veszprém

Az egyesület elnöksége: Budapest, IV., Duna-utca 1, III. em. Telefon 62-12.

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b t t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:
Horvai János
szobrászművész

IGAZGATÓ:
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:
Edvi Illés Aladár
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
Rubovics Márk
Vajda Zsigmond

Műpártolók:
Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbízva
Dr. Ilosvay Lajos

MŰTÁROS:
Kató Kálmán

TITKÁR:
Bende János

ÜGYÉSZ:
Dr. Képessy József

PÉNZTÁROS
Weiser Kálmán

SOCIETAIRE-TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Horvai János
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
† Kőrösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Elek
† br. Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferencz
Vajda Zsigmond

ELŐSZÓ

A Balatoni Társaság a Balatonnal kapcsolatos szellemi anyagi, fürdőügyi érdekek védelmét és előmozditását, a Balatonkultusz és hagyományok ápolását vallja alapszabályszerü hivatásának. Ezen cél elérésének eszközeiül első sorban *művészeti* és *müipari kiállitások, művásárok, aukciók* rendezését állapitja meg az alapszabályokban.

És már a megalakulásakor tényleg tervbe is vette a Balatoni Társaság a keszthelyi Helikoni ünnepek alkalmával a balatoni képzőművészeti kiállitás rendezését. Mint fiatal kulturegyesület ezt a nagy jelentőségü irodalmi ünnepélyt kivántuk müvészeti eseményszámba menő kiállitással kiegésziteni. Egyesületünk megszületésekor már első, nyilvánosan vállalt kötelezettségül állitotta oda a balatoni kiállitást.

A keszthelyi Helikoni ünnepély azonban oly nagyszabásu irodalmi ünnepéllyé lett, hogy nem akartuk a figyelmet e kiváló jelentőségü és irodalomtörténeti fontosságu eseményről müvészeti kiállitásunkkal elvonni.

Az első balatoni kiállitást ezért csak most rendezzük és pedig Budapesten a kulturélet központjában, az ország szivében, egyesületünk székhelyén. A legközelebbit, ha a Kulturház Keszthelyen addig felépül — a mit remélni akarunk — eredeti tervünkhöz hüen első vidéki fiókunk állomáshelyén, Keszthelyen fogjuk rendezni.

Kiállitásunkban teljeset és tökéleteset akarunk adni. Teljeset a kiállitás retrospektiv részében és tökéleteset a lehetőség szerint annak jelenlegi képzőmüvészetünket bemutató részében. A mult nagynevü, hivatott képviselői mellett felsorakoztatjuk iskolára való tekintet nélkül a jelen minden értékes balatoni mesterét. Legyen itt szemléltetve e müvekben a Balaton egész gyönyörüséges világa. Találjuk itt a szépséges magyar tengert fenséges haragjában, lássuk itt kedvesen kaczagó szelidségében,

Tündököljön itt a Balaton vize a ragyogó napfény derüjében és fényeskedjék álmatagon ezüstös holdvilágnál. Lássuk a Balatont a pirkadó hajnal pompájában és a leáldozó nap arany sugaraival beköszöntő alkony bucsujánál, zsendülő kikelet idején, forró nyár szakán, venyigés ősszel és befagyottan, zuzmarás télben. Legyenek ott a kéklő hegyek, a zöldelő berkek, a kies lankák, a biborló szőllők és a zizegő nádas minden bájukkal. És a csodás viz mellett jelenjék meg előttünk a magyar faj pompás jellegzetessége a Balaton mellékén lakó somogyi, veszprémi és zalai nép érdekes, tarka képmásaiban.

Ez az első balatoni kiállitásunk hivja fel mindennek figyelmét azokra a nagyszerü értékekre, melyeket a magyar élet megcsonkult, megmaradt részében is felmutathat.

Isten és a magyar társadalom segedelmével minden két esztendőben rendezünk majd egy-egy ujabb kiállitást. A legközelebbit egészen a hires balatoni iparmüvészetnek akarjuk szentelni

Őrállomást vállaltunk Csonka Magyarország kultur életében. Ezt a mi önként, lángoló szeretettel vállalt őrhelyünket becsülettel meg is fogjuk tartani.

Irodalom, müvészet terén hirdetett kötelezettségeinknek mindnek megfeleltünk és megfelelünk a jövőben is.

Feladatunk körébe vontuk a balatoni kultura fejlesztését és propagandáját a kül- és belföldön. Jelen kiállitásunkkal a külföldi propagandát is hatályosan szolgálni kivánjuk. Ne mondhassa senki, hogy a mi társaságunk fennállása nem valóban nemzeti kulturszükséglet. Legyen ez a mi első kiállitásunk ékes tanubizonysága annak, hogy komoly törekvéssel, lankadatlan buzgósággal munkálkodunk a magyar nemzeti kultura szolgálatában.

Ismerje meg müvészeink alkotásaiból a külföld a mi elárvult, egyetlen nagy természeti kincsünket, a mi Balatonunkat!

Varázsoljon ide ez a kiállitás majdan sok idegent, a ki még nem hallotta a mi fejedelmi vizünk lázadó mormolását, a ki még nem látta a Balatont csodálatos tengeri erejében és nagyszerüségében.

Dr. báró Wlassics Tibor

Szülőföldem.*)

— Himfy-dalok —

Irta: Lampérth Géza

I.

A szép tájon, hol születtem,
Áll egy halom; tetején
Sokszor ültem önfeledten
Ifjuságom reggelén . . .
Itt mosolygó Balatonnak
Csillámlottak habjai,
Ott borágos Badacsonynak
Zengtek vidám hangjai.
És előttem és mögöttem
Himfy lelke járt közöttem
S regélt édes agg regét,
Mig rám borult a setét . . .

II.

Álmodozó gyerek voltam,
Szeretőm volt a magány.
Órákat elkóboroltam
Lankás halmok oldalán . . .
Volt egy ócska dalos könyvem
Drága-drága kincs nekem!
Hányszor csalta édes könnyem'
A „kesergő szerelem“. . .
Pajtásaim lármájától
Menekülve csöndbe', távol
Az erdő volt menhelyem
S rimen törtem a tejem.

III.

Tihany ormát el-elnézém
S a ligetet, a berket:
Hol „a halvány holdnak fényén“
Egy „árva szív“ kesergett . . .
Távol Ság tetője látszott
És Kemenes utána,
Ahol a magyar Horácot
Ihleté hü muzsája.
Megbüvölt a dicső emlék
S lelkemben is dal szülemlék.
Amily kicsiny én vagyok,
Mestereim oly nagyok.

IV.

Napok tüntek, multak évek,
Elhagyám a kis falut.
Bozótba haj, sokszor tévedt
A göröngyös élet-ut . . .
Hervadt, bágyadt a virágos
Nótáskedvü ifjuság,
Rab robotba tört a város,
Megtépáztak vad tusák . . .
Életharcban kimerülten
Haza hozzád menekültem
Etmondani, ami fáj:
Szelid balatoni táj.

*) A Balatoni Társaság által koszoruzott költemény.

V.

Mostoha sors ha megvérze,
Anya-kebled fogadott.
Sajgó szivem száz sebére
Mindig termett balzsamod . . .
Vajha hálás nagy szerelmem,
Mivel lelkem ugy teli,
Hü öledben, szent ihletben
Éltudnám még zengeni!
Muzsám kegyét arra kérem
S az lesz édes pályabérem:
Terólad ha énekem'
Koszorúddal végezem!

A Balaton a magyar „Holt tenger".

Szép Magyarországnak, melyet a mi nagy versaillesi pátriarkánk olyan találóan *„a legtökéletesebb földrajzi egységnek"* nevezett: a legszebb és a legmagyarabb természeti darabja a Balaton. Négy nagy vizben tükrözik vissza a magyar ég bánatos derüje: a Duna, a Tisza, a Fertő meg a Balaton vizében. Hazánknak vigasztalói maradtak ők a kálvária után is, mégis a Balaton volt és maradt mindig igaz hű fia ennek a megtépett darab földnek, ez a legmagyarabb vize Csonka Magyarországnak!

Legmagyarabb azért, mert olyan három vármegye határai között született, a melynek népe sohase volt más és sohase leszen egyéb, mint magyar. Azután ennek a nagy darab viznek a születése, az eredete is olyan titokzatos, sejtelmes és tündérek meséjébe illő, mint a magyaré. Csupa sejtés, a csodaszarvas nyomát követő, — de itt vagyunk és itt maradunk! A Balaton tudósai theóriákat állitanak fel, kutatják az eredetét, de az eredmény sohasem tud mást produkálni sejtelmek ködénél! Honnan jött, hová megy? Néha megfogy, azután megint megduzzad — akár a mi népünk! Hamar megharagszik, de hamar is megbékül! Nem bosszuálló, nem csinál ok nélküli kárt, akár a magyar, a mely nem ösmeri a „Cine mintyét."

És miért magyarabb a legmagyarabb folyónál a Tiszánál is?

Mert annak az eredete egy kicsit ruthén, egy kicsit oláh és a vége is ilyenféle. Azután ennek a Tiszának még a természete sem magyar; vagy nagyon kiapad vagy nagyon megdagad és akkor aztán veszekszik, dnhajkodik és nem nyugoszik meg addig, mig a tudós mérnökök gátjait meg nem tépte. És ha sikerült neki, még akkor se megy vissza haragja lecsillapultáva

a medrébe, hanem ott marad, a hová kiöntött: békákat meg kigyókat nevelni és rontani a levegőt.

De még távolabb áll a magyar lelki világától: a Duna. Megcsodáljuk, ha méltóságosan hömpölyög, gyönyörködünk benne, ha megárad, ha jégpáncélt öltött, ha tavasszal benépesedik vándor madarak ezreitől, — de megszeretni nem tudjuk. Az a tudat, hogy idegenből jött és idegenbe megy elveszi még a megbarátkozás gondolatát is.

Épigy nem tudta a Fertő vize se maga köré vonzani a magyart. Az a közelség a némethez nem tudta magát velünk sohase megkedveltetni, de nem is törekedett. Sohase lett belőle igazi családtag és tegye a kezét mindenki a szivére és mondja meg: mit érezne ha a Balaton jutott volna a Fertő sorsára? Igy csak egyik karunkat vágta le a haramia, ám a Balatonnal a szivünket tépték volna ki. A szivet, mely nélkül nincsen szerves élet.

És mégis ez ami megmaradt, legmagyarabb vizünk mégis csak „Holt tenger!"

Mert igazán az! Hányan vannak véreink közül, akik külföldre elutaznak, de a Balatont még sohsem látták, vagy sokan közülök csak elrobogtak a vasparipán mellette, lejebb, tovább — más tengerek felé. És milyen kevesen vannak, akik ha látták is, — de akik igazán ösmerik? Mert nem elég ám egy-két hetet tölteni nyáron a Balaton mellett, hanem vele kell élni, vele érezni, hogy igazán megszeressük, hogy igazán becsüljük, hogy soha másfelé ne vágyódjunk!

Abban azonban, hogy igazán holt a magyar tenger, nem csupán a társadalom a hibás, hanem erősen felelősek ezért a mindenkori kormányok is és bár az utóbbi években történt is valami kevés a Balaton ismertté tételére és az iránta való érdeklődés felkeltésére, de azt is csak egy vesztett háboru kálváriájának köszönhetjük. Mindaz, ami eddig történt, nevetségesen csekély.

De még müvészeink sem ösmerik eléggé ami Balatonunkat, még pedig azért, mert az állam nem adja meg módját a müvészek állandó letelepülhetésének és igy nem is méltányolhatják ugy, mint ahogy megérdemli és nem rajonganak érette ugy, ahogy a bajor dicsőiti a lapos Chiemseet, az osztrák a maga rideg Königseejét, a holland a csupa köd Zuiderseet és ahogy északi véreink a finnek nemzeti kötelességnek tekintik hirdetni müvészetükkel az ezer tó országának hideg szépségeit.

A Balatoni Társaság, mely feladatául tüzte ki a magyar tenger kultuszát a Balatoni Kiállitás megrendezésében ezt a honpolgári kötelességét akarja leróni! A müvészet nemzetközi, mindenek által megérthető nyelvén szól a magyarokhoz és az idegenekhez, hogy az előbbiek becsüljék meg jobban, az utóbbiak pedig jöjjenek ide minél többen és minél gyakrabban a magyar tenger csodálatára.

Ez a kiállitás csak az első lépés ahoz, hogy a Balatonunk jobban bekapcsolódjék a hazai és az idegen érdeklődésbe. Válogatott müvészi alkotásokkal fogunk kimenni a külföldre, hogy propagandát csináljunk Csonka-Magyarország letört koronája legértékesebb klenódiumának! Legértékesebb, mert magyar!

És ha az idegenek megértik a müvészetek hivó szózatát és ha a magyarok belátják, hogy a Balatonnak párját nem találják sehol sem a világon, akkor benépesülnek a csodaszép partok, gyógyulni, pihenni, szórakozni és üdülni vágyók százezrei fogják fölkeresni ezt a szép vidéket, vasutak fogják egymást követni a partokon, gőzösök fogják szántani a hullámokat, nyaralók, telepek láncolata fogja övezni a széleket és akkor nem lesz többé holt tenger — a magyar tenger!

Déry Béla.

A Balatoni Kiállitáson a következő dijak kerülnek kiosztásra:

1. **A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Ministerium** által adományozott *4000 koronás Államdij* olyan festményre, mely a Balaton művészi szépségeit juttatja érvényre.

Az itélkező bizottság tagjai: a dijzsüri 7 tagja, a kultuszkormány által delegált Dr. Nagy Árpád min. tanácsos, a művészeti ügyosztály főnöke, Dr. Petrovics Elek, a szépmüvészeti muzeum főigazgatója, Dr. báró Wlassics Tibor, a Balatoni Társaság elnöke és a Nemzeti Szalon képviselete. A pályadij odaitéltetik a január hó 28-án délelőtt 12 órakor tartandó ülésen.

2. **A földmüvelésügyi m. kir. Ministerium** *„5000 koronás Államdija“* a Balatont vagy vidékének természeti szépségeit ábrázoló legszebb festményre. Az itélkező bizottság tagjai a földmivelésügyi miniszterium képviselete, a dijzsüri 7 tagja, a Balatoni Társaság és a Nemzeti Szalon képviselete.

3. **Budapest fő- és székváros** két, egyenként 2000 koronás dija magyar müvésztől származó egy festészeti és egy szobrászati alkotásra. Az itélkező bizottság tagjai: a dijzsüri 7 tagja, a fő és székváros képviselete, Dr. Lázár Béla és Dr. felvinczi Takách Zoltán, mint a Balatoni Társaság képviselői és a Nemzeti Szalon képviselete. A pályadij odaitéltetik a január hó 28-án délelőtt 12 órakor tartandó ülésen.

4. **A Déli Vasut Társaság** 4000 koronás dija olyan festményre, mely technikai kivitelénél fogva alkalmas arra, hogy plakát alakban sokszorositva a Balaton iránti érdeklődést felkelteni. Az itélkező bizottság áll a dijzsüri 5 festőművész tagjából, az adományozó, a Balatoni Társaság és a Nemzeti Szalon képviseletéből. A pályadij odaitéltetik a február hó 1-én délelőtt 11 órakor tartandó ülésen.

5. **Gróf Esterházy Pál** 5000 koronás dija abszolut műbecscsel biró olajfestményre, amely elsősorban a Balatonnal kapcsolatban figurális dolgokat is ábrázol. Az itélkező bizottság tagjai az adományozó képviselete, a dijzsüri 5 festőművész tagja, a Balatoni Társaság és a Nemzeti Szalon képviselete. A pályadij odaitéltetik a január hó 28-án, délelőtt 12 órakor tartandó ülésben.

6. **Herceg Festetics Tasziló** 3000 koronás dija bármely legszebb balatoni hangulatot ábrázoló festészeti alkotásra. Az itélkező bizottság tagjai az adományozó képviselete, a dijzsüri 5 müvésztagja, a Balatoni Társaság és a Nemzeti Szalon képviselete. A pályadij odaitéltetik a február hó 1-én délelőtt 11 órakor tartandó ülésben.

7. A **„Fészek"** müvészklub 3000 koronás dija bármely abszolut műbecscsel biró festészeti vagy szobrászati alkotásra. Az itélkező bizottság tagja a Fészek müvészklub által delegált művészek.

A pályadij odaitéltetik a február hó 4-én délelőtt 11 órakor tartandó ülésben.

8. **Halmos Izor** 1000 koronás pályadija bármely olajfestményre, mely a Balatonnal vonatkozásban van. Az itélkező bizottság tagjai az adományozó képviselete, a dijzsüri 5 festőművész tagja, Dr. Lázár Béla és felvinczi Takách Zoltán, mint a Balatoni Társaság képviselői és a Nemzeti Szalon képviselete. A pályadij odaitéltetik a január hó 28-án délelőtt 11 órakor artandó ülésben.

9. **Horváth Nándor** 3000 koronás dija első sorban olyan müre, amely a Balatonnak vagy környékének tájszépségeit ábrázolja és technikai kivitelénél fogva sokszorositásra is alkalmas, hogy igy plakátformájában vagy más módon a Balaton tránti érdeklődés felkelthető legyen. Az itélkező bizottság tagjai az adományozó képviselete, a dijzsüri 5 festőművész tagja, a Balatoni Társaság és a Nemzeti Szalon képviselete. A pályadij odaitéltetik a február hó 7-én délelőtt 11 órakor tartandó ülésben.

10. **Kónyi Hugó** 3000 koronás pályadija a Balaton vidékén lakó nép szobrászati ábrázolására. Az itélkező bizottság tagjai az adományozó képviselete, a dijzsüri 7 tagja, Dr. Lázár Béla és Dr. felvinczi Takách Zoltán, mint a Balatoni Társaság képviselői és a Nemzeti Szalon képviselete. A pályadij odaitéltetik a január hó 28-án délelőtt 12 órakor tartandó ülésen.

11. **Keszthely város** 1000 koronás dija olyan festészeti alkotásra, a mely a Balatont derüs hangulatban ábrázolja. Az itélkező bizottság tagjai: Keszthely város képviselete, a dijzsüri 5 festőművész tagja, a Balatoni Társaság képviselete és a Nemzeti Szalon képviselete. A pályadij odaitélésének ideje 1922 január 28-án délelőtt 12 órakor.

12. **Báró Kohner Adolf** 3000 koronás pályadija az első Balatoni kiállitáson levő és eddig más kiállitáson még nem szereplő abszolut müvészi becscsel biró bármely festészeti vagy szobrászati alkotásra. Az itélkező bizottság tagjai: az adományozó vagy képviselete, a dijzsüri 7 művésztagja, a Balatoni Társaság képviselete és a Nemzeti Szalon képviselete. A pályadij odaitélésének ideje 1922 január 28-án délelőtt 12 óra.

12. A **Nemzeti Szalon** művészeti egyesület 1000 koronás Molnár Victor-dija bármely festészeti vagy szobrászati alkotásra, amely magyaros karakterrel bir. Az itélkező bizottság tagjai: a Nemzeti Szalon képviselete, a dijzsüri 7 művésztagja és a Balatoni Társaság képviselete. A pályadij odaitéltetik a február 1-én délelőtt 11 órakor tartandó ülésen.

14. **Somogy vármegye** 2000 koronás dija bármely festészeti alkotásra, amely a Balatont vagy azzal kapcsolatban a somogyi vidéket propagandára alkalmas módon ábrázolja. Az itélkező bizottság tagjai: Somogy vármegye képviselete, a dijzsüri 5 festőművész tagja, a Balatoni Társaság és a Nemzeti Szalon képviselete. Odaitéltetik február 1-én délelőtt 11 órakor.

15. A **„Studio International"** 5000 koronás pályadija elsősorban olyan grafikai müre, amely reprodukálva alkalmas a Balatonnak kizárólag külföldön való reklámozására. Má-

sodsorban kizárólag zsánerszerü vagy figurális magyar tipustábrázoló müvek jöhetnek tekintetbe. A pályabiróság tagjai a dijzsüri 7 tagja, az adományozó, a Nemzeti Szalon és a Balatoni Társaság képviselete. Az odaitélés ideje február 1-én délelőtt 11 óra.

16. **Veszprém vármegye** 1000 koronás dija olyan festészeti alkotásra, a mely a Balaton veszprémmegyei részét örökiti meg. Az itélkező bizottság tagjai: a dijat kitüző Veszprém vármegye képviselője, a dijzsüri 5 festőművész tagja, a Balatoni Társaság és a Nemzeti Szalon képviselete. Odaitéltetik február 1-én délelőtt 11 órakor.

17. **Wolfner Gyula** 2000 koronás pályadija olyan művészi becsü alkotásra, amely a Balatonvidékkel kapcsolatban a magyar jelleget zsánerszerüen örökiti meg. Az itélkező bizottság tagjai az adományozó vagy képviselete, a dijzsüri 7 művésztagja, a Balatoni Társaság és a Nemzeti Szalon képviselete. Odaitéltetik az 1922 évi január 28-án délelőtt 12 órakor tartandó ülésben.

A dijkiosztó müvészzsüri tagjai:

Csók István, Glatz Oszkár, Iványi Grünwald Béla, Nagy Sándor, Rudnay Gyula

festművészek

Kisfaludi Strobl Zsigmond, Szentgyörgyi István

szobrászművészek

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

A műtárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** műtáros van feljogositva.

A vételár 25%-a a vásárláskor, a többi 75% pedig 8 napon belül fizetendő.

Aggházy Gyula

1 Halász. Olajfestmény. Magántulajdon
2 Akarattyai partok. Olajfestmény Magántulajdon
3 Balaton. Olajfestmény, magántulajdon
4 Balatoni lélekvesztő. Olajfestmény, magántulajdon

17

Aradi Edvi Illés

5 Agyagpart Kenesénél, olajfestmény 30.000.—

Bacher Rózsi

6 A Gulácshegy Badacsonyban. Krétarajz 2000.—

Baranski E. László

7 Alkonyat, Fonyód, vizfestmény 4000.—
8 Borus délután Fonyód vizfestmény 4000.—
9 Fonyodi part, rajz 1500.—
10 Szepesdi részlet, rajz 1000.—
11 Est hangulat, olajfestmény 5000.—
12 A fonyódi partok, vizfestmény 4500.—
13 A háborgó Balaton, vizfestmény. Magántul.
14 Balatonpart. Fonyód, vizfestmény 4000.—

Basch Andor

15 Siófoki strandon, olajfestmény 25.000.—
16 Siófoki strandon, olajfestmény 25.000.—
17 Földvári emlék, olajfestmény 25.000.—
18 Közelgő vihar Siófokon. olajfestmény 25.000.—
19 Borus idő Siófokon, olajfestmény 25.000.—

Bechtold Jakab

20 Balatoni részlet, rajz

Bednár János

21 Balaton, olajfestmény 8000.—

Bendéné K. Friderika

22 A Balaton Arácsnál, olajfestmény 4000.—

Béli Vőrős Ernő

23 Szénagyüjtés a Balaton mellett, olajfest. 30.000.—

Biró József

24 Az apadó Balaton, olajfestmény 25.000
25 Parti nyárfák 32.000.—
26 Deleltetés, olajfestmény, magántulajdon 25.000.—
27 Őrház Földvárnál, olajfestmény 25.000.—
28 Nyári késő délután, olajfestmény 18.000.—

Bosznay István

29 Balaton, olajfestmény, eladó
30 Balaton, olajfestmény, eladó
31 Balaton, olajfestmény, eladó
32 Balaton, olajfestmény, eladó
33 Balaton, olajfestmény, eladó

† Brodszky Sándor

34 A Balaton Györöknél. Olajfestmény. Az Orsz. Magy. Szépmüvészeti muzeum tulajdona.

Buday István

35 Tihanyi rege. Tempera 5000.—

Czencz János

36 Napfürdő, olajfestmény 45.000.—
37 Várakozás, olajfestmény 25.000.—
38 Vihar előtt, olajfestmény 15.000.—
39 Balaton, olajfestmény 12.000.—
40 Siesta, olajfestmény 25.000.—

Csánky Dénes

41 Tehenek a Balatonban, vizfestmény 40.000.—

Csuk Jenő

42 Borulat a Balatonon, olajfestmény 6000.—
43 Boglári part, olajfestmény 20.000.—
44 Reggel a Balatonnál, olajfestmény 8000.--
45 Tehenek a Balatonon, olajfestmény 10.000.—

V. Dely Alice

49 Szélcsend, olajfestmény 5000.—
50 Alomgyüjtés a Balatonnál, olajfestmény 12.000.—
51 Szénagyüjtés, olajfestmény 5000.—
52 Vihar, olajfestmény 12.000.—
53 Őszi szinek, olajfestmény 5000.—
54 Őszi hangulat, olajfestmény 5000.—
55 Hullám verés, olajfestmény 5000.—
56 Borulás a Balatonon, olajfestmény 5000.—
57 Siófoki móló, olajfestmény 5000.—
58 Hideg idő, olajfestmény 5000.—
59 Csendes idő, olajfestmény 10.000.—
60 Alkony, olajfestmény 10.000.—
61 Napnyugta, olajfestmény 5000.—
62 Tihany előtt, olajfestmény 12.000.—
63 Parti bogáncsok. Olajfestmény. Magántulajdon

Déry Béla

64 Meleg nyári délután Balatongyörök olajf. 15.000.—
65 Balatongyöröki ház, olajfestmény 15.000.—

Edvi-Illés Aladár

66 Somogyi táj, olajfestmény 40.000.—
67 Elhagyott Balatoni part, olajfestmény 45.000.—
68 Balaton-berényi udvar, olajfestmény 15.000.—
69 Balaton-berényi házikó, vizfestmény 45.000.—

Egry József

70 Balatoni vitorlák, olajfestmény 1000.—
71 Tőzegégés Somogyban, olajfestmény 3000.—
72 Balatoni halászok, olajfestmény 3000.—
73 Kisörsre nézve, olajfestmény 5000.—
74 Balatoni pásztor, olajfestmény 5000.—
75 Munkások a Balaton-parton, olajfestmény 8000.—
76 Hajóács, olajfestmény 10.000.—
77 Balatoni hajók, olajfestmény 25.000.—
78 Ültető asszony a Balatonon, olajfestmény 30.000.—
79 Szivárvány. Olajfestmény 40.000.—
80 Keszthelyi öböl. Olajfestmény 40.000.—
81 Reflex a Balatonon. Olajfestmény 45.000.—
82 Napkelte a Balatonon, Pasztell 1000.—
83 Balaton. Pasztell 1000.—
84 Balatonpartról. Pasztell 2000.—
85 Gulácsi hegyek. Rajz 500.—
86 Fonyódra nézve. Rajz 500.—
87 Horgászó. Rajz 500.—

88 Hálóvető. Rajz 500.—
89 Halászok a Balatonon. Rajz 500.—
90 Horgászó. Rajz 500.—

Gaál Ferenc

91 Mosónők a Balaton partján, ofm. 14.000.—
92 Balatoni alkonyat, ofm. 13.500.—
93 Tehenek a Balatonban, ofm. 12.500.—
94 Őszi pára a Balatonon, olfm. 14.000.—

Glatz Oszkár

95 Balatoni táj, ofm. Magánt.
95a Pásztorok a Balaton partján. Olfm. Jungfer Gyula ur tulajdona

† Greguss Imre

96 Balatonfüredi rét, ofm. 10.000.—
97 Aligai partok, ofm.
98 Balatonalmádi részlet, ofm. 12.000.—
99 A Balaton Kenesénél, ofm. 12.000.—
100 Balatoni hangulat, ofm. 5000.—
101 Kenesei-utcai részlet, ofm. 8000.—
102 Kenesei szérü, ofm. 8000.—
103 Kenesei vályog architektura, ofm. 8000.—
104 Naplemente Kenesén, ofm. 25.000.—

Holló Alajos

105 Alkony a Balatonon, vizf. 3500.—
106 Balaton Alsóeörsnél, vizf. 3000.—
107 Hullámzó Balaton, vizf. 4000.—
108 Alkonyat, vizf. Magánt.

Huber István

109 Kilátás az aligai partokra, ofm. 8000.—

Istók János

110 Ramazetter Vince (Sümeg Röck Szilárdja) gipsz 30.000.—

111 szentmártoni Darnay Kálmán a sümegi állami Darnay-muzeum igazgafója gipsz 15.000.—

Iványi Grünwald Béla

112 Naplemente a Balatonon, olajf. 150000.—

113 Tehenek a Balatonnál, olfm. 180000.—

Jankovicsné Árkay Lidia.

114 Alkonyatkor, ofm. 10.000.—

Jaschik Álmos

115 Csobáncz. Ceruzarajz 5000.—

116 A tihanyi echóhoz. Ceruzarajz 5000.—

Juhász Árpád

117 Szentmihály hegy rajz. Magánt.

118 Balaton csücske, ofm. Magánt.

119 A Balaton partja Keszthelynél. Ofm. Mgt.

Kandó László

120 Borús Balaton, olfm. 8000.—

Katona Nándor

122 A Balaton Fonyódnál, ofm. Simon Béla úr tulajdona

Kárpáthy Jenő

123 Reggel Balatonfüreden. Ofm. 35.000.—
124 Nyári délelőtt a Balatonon. Ofm. 35.000.—
125 Hullámverés a siófoki partokon. Ofm. 30.000.—

Kézdi Kovács László

126 Balatoni est, ofm.
127 Balatoni hangulat. Ofm.
128 Balaton-aligai partok. Ofm.
129 Nyár erdő a Balaton partján. Ofm.

Koszkol Jenő

130 A Balaton Keszthelynél. Vizf. 20.000.—
131 A Balaton Révfülöpnél. Vizf. 10.000.—
132 Keszthelyi nádas. Paszt. 10.000.—

Kövesdy Géza

133 Lófürdetés cer. rajz 4500.—
134 Kazal égés a zamárdi parton cer. rajz. 4300.—
136 Balatoni strandon. Ofm. 40.000.—
137 Ökrök a Balatonban, rajz 4500.—
138 Fürdő nő. Rajz 4500.—

Kukán Géza

139 Somogyi paraszt. Ofm. 30.000.—

Kunffy Lajos

140 Balatonlellei ut. Ofm. 40.000.—
141 Somogyi kanász. Ofm. 100.000.—
142 Tél Somogyban. Ofm. 60.000.—

Lámné Hilbert Irén

143 Hancurozók. Ofm. 8000.—

Lukácsy Lajos

143a Gr. Festetics György, a Georgicon alapitója. Gipsz. 10000.—

Makoldy József

144 Balatoni halászok, vizf. 18.000.—

145 Téli köd, vizf. 12.000.—

146 Balaton partján. Vizf. 12.000.—

Mérő István

147 Buza keresztek, ofm.

148 Borus délelőtt. ofm. 18.000.—

149 Libapásztor. ofm. 8000.—

150 Kenesei kisleány. Ofm. 5000.—

151 Kenesei partok. Ofm. 4000.—

152 Vörösberény, ofm. 4000.—

Mészárosné Kisfaludy Mariska

153 Bárka a Balatonon, ofm. 2000.—

† Mészöly Géza

154 Balatoni part részlet, ofm. 100.000.—

155 Balatoni parti részlet kordéval, ofm. Rácz Sándor ur tulajdona

156 Balatoni rév, ofm. Magánt.

157 Somogymegyei ökrösfogat. Ofm. Gróf Andrássy Gyula tulajdona

158 Itatás, ofm. Az Orsz. Magy. Szépmüvészeti Muzeum tulajdona
159 Balatoni idill. Ofm. Az Orsz. Magy. Szépmüvészeti Muzeum tulajdona
160 A háborgó Balaton. Ofm. Az Orsz. Magy. Szépmüvészeti Muzeum tulajdona
161 A balatoni halász, ofm. Wertheimer Adolf ur tulajdona.

Mihalovits Miklós

162 Balatoni strandon, ofm. 25.000.—
163 Balatoni táj, ofm. Magánt.
164 Őszi hangulat a Balatonon, ofm. 11.000.—
165 Magányos fa a Balaton partján, ofm. 12.000.—
166 Delelő lovak a Balatonnál. Ofm. 14.000.—

Nagy Sándor

167 Szüret tempera 25.000.—
168 Régi ház. Vizfest. 6000.—
169 Veszprém, vizfest. 6000.—
170 Bakony mellől, vizf. 4000.—

Nádler Róbert

171 Zivataros idő a Balatonon, vizf. 20000.—
172 Esti hangulat Kenesén, ofm. 10000.—
173 Terefere a mosásnál. ofm. Eladó
174 Balatoni naplemente, ofm. 30000.—

Pataky Andor

176 Kezdődő vihar a Balatonon vizf. 10000.—

Pásztor János

177 Bucsuzkodás, márvány 70000.—
178 Somogyi szántó gipsz
179 Zalai varróleány, gipsz
180 Somogymegyei kubikos gyps

Pentelei Molnár János

181 Viterlás csónak, olfm. Eladó
182 Viharos Balaton, olfm. Eladó
183 Badacsonnyal szemben, olfm. Eladó

Pécsi János

184 Reggeli hangulat a Béla-telepi parton, vizf. 5000.—

Porter Paula

185 Tihany, olfm. 20000.—
186 Csopaki szöllő, olfm. 20000.—
187 Kacsák a Balatonban, olfm. 15000.—
188 Balaton Berény, olfm. 10000.—
189 Apadó Balaton, olfm. 15000.—
190 Naplemente a Balatonon, olfm. 15000.—

Rákosyné Geönczy Ilona

191 Esti hangulat, olfm. 16000.—
192 Óváry Ferenc arcképe, olfm. Magánt.

Rippl-Rónai József

193 Balatoni táj, paszt.
194 Rálátás a Balatonra. Pasztell. Gróf Andrássy Gyula tulajdona
194a Balaton. Olajf. Dobos Ede százados úr tulajdona.

Rubovics Márk

195 Sulykolás az akarattyai parton, olfm. 5000.—

Scholler Rezső

196 Naplemente a Balatonon, olfm. 10000.—
197 Balatoni táj, vizf. 2500.—
198 Naplemente, vizf. 3000.—

Senyei József

199 Szigliget romjai, olfm. 6000.—

Sidló Ferenc

200 Öreg balatoni halász, gipsz

Suba Scheiber Miklós

201 Balaton (kék) olfm. 12000.—
202 Balaton (fekete) olfm. 15000.—

Szentgyörgyi István

204 dr. Mangold H. képmása, gipsz. Magánt. A művész ifjukori müve

Székely Géza

206 Csopak a Balatonnál, vizf. 4000 —

†- Szinyei Merse Pál

207 Alkonyat (Fonyód) Olfm. Magánt.
207a A Balaton derüs időben. Olajf. Balassa Béla és Ferencz urak tulajdona

Szinyei Merse Rózsi

208 Reggel Balatonvilágoson. Olfm. 25ooo.—
209 Ezüst nyárfa. Olfm. 15ooo.—

Szlányi Lajos

210 Balatongyöröki fürdő. Háttérben a Badacsony
211 Nyári délután Balatongyörökön. Olfm.
212 Balatoni fürdőházak olfm.

Gy. Takách Béla

213 Gyermek szanatorium fürdő, vizf. 6ooo.—
214 Kender szárító, vizf. 6000.—
215 Korai hold, vizf. 6000.—
216 Leszerelés, vizf. 6000.—
217 Mosónők, vizf. 6000.—
218 Budatava, vizf. 6000.—
219 Budatava csárda Balaton-Almádin, vizf. 6000.—
220 Kender áztatás, vizf. 6000.—

†- Telepy Károly

220a Szép idő a Balatonon. Olajf. beckói Biró Henrik úr tulajdona

-|- Tölgyessy Arthur

221 Libapásztor (Kenese) Olfm. Magánt.
222 Siófoki utca éjjel, olfm. Magánt.
223 Balaton (Siófok) Olfm. Magán.
224 Zsuzsika kertje Kenesén. Olfm. Magánt.
225 Pipacsos rét (Siófok) Olfm. Magánt.
226 Nyirfák (Siófok) Olfm. Magánt.
227 Siófoki táj. Olfm. Magánt.

Tury Gyula

228 Őszi hangulat a Balaton partján. Olfm. 30000.—
229 Reggeli hangulat a Balatonon, olfm. 30000.—
230 Szeptember délután az aligai öbölben, olfm. 50000

-|- Valentiny János

232 Csendes Balaton, olfm. Magánt.
233 Viharos Balaton, olfm. Magánt.
234 Balaton, olfm. 8000.—

Vass Elemér

235 Szomoru Balaton, olfm. 40000.—
236 Napreflex a Balatonon, olfm. 40000.—
237 Balaton, olfm. 45000.—

Vesztróczy Manó

238 Gulács és Hármas hegy. Olfm. 40000.—
239 Napernyős nő Kenesen, olfm. 100000.—
240 Kis oroszi leány. Olfm. 100000.—
241 Szilfák. Olfm. 25000.—
242 Szigliget. Olfm. 40000.—
243 A vörösberényi református templom. Olfm. 25000

Wagner Géza

244 A hullámzó Balaton. Paszt. 6000.—
245 Eső előtt, paszt. 4000.—
246 Téli hangulat a Balatonon, paszt. 8000.—
247 Jégszigetek a Balatonon, paszt. 6000.—
248 Nyári est a Balatonon. Paszt. 6000.—
249 Napnyugta a Balatonon. Paszt. 4000.—
250 Jégtorlasz a Balatonon. Paszt. 6000.—
251 Vihar előtt. Paszt. 4000.—
252 Száguldó felhők a Balatonon. Paszt. 6000.—

gróf Wickenburg István

253 Balatonföldvár. Olfm.

ifj. báró Wlassics Gyula

254 Badacsony a fonyódi partról. Olfm. 5000.—
255 Fonyódi alkonyat. Olfm. 5000.—

Zemplényi Tivadar

256 Balatoni táj. Olfm. Magánt.
257 Este a Balatonon. Olfm. Az Orsz. Magyar Szépművészeti Muzeum tulajdona

Zsákodi Csiszér János

258 báró Wlassics Tibor képmása. Márvány. Mgt.

Lépjünk be a Balatoni Társaságba!

(Belépés bejelenthető a Nemzeti Szalon irodáiban.)

Kivonat az alapszabályokból.

A társaság célja és eszközei:

2. §. A Balatonnal kapcsolatos szellemi, anyagi, fürdőügyi érdekek védelme és előmozditása; a Balaton-kultusz és hagyományok ápolása.

E cél elérésének eszközei: Művészeti és müipari kiállitások, művásárok, aukciók, irodalmi, művészeti és tudományos előadások, felolvasások, tanulmányi kirándulások és vándorgyülések rendezése. A Balatont népszerüsitő és a fürdőügyet előmozditani alkalmas folyóirat, szépirodalmi és tudományos müvek és zeneszerzemények kiadása és terjesztése, valamint a Balatonnal összefüggő képzőmüvészeti alkotások reprodukcióinak terjesztése a bel- és külföldön; szakkönyvtár létesitése; a balatonvidéki muzeumok felkarolása. A Társaság céljainak sikeresebb megvalósitására fiókokat szervezhet, amelyekre ugyanezen alapszabályok kötelezők.

A társaság tagjai:

3. §. A társaság tagjai tiszteletbeliek, örökös tagok, alapitók, rendesek vagy pártolók.

a) Tiszteletbeli tag az, a kit az elnöki tanács a Balaton érdekében kitejtett kiválóan sikeres munkássága elismerésétül, annak megválaszt. A tiszteletbeli tagságról oklevél állitandó ki.

b) Örökös tag az, a ki legalább 10,000 koronával járul a társaság alapjához.

c) Alapitó tag az a jogi vagy magánszemély, aki egyszer és mindenkorra legalább 2000 koronát fizet be a társaság pénztárába.

d) Rendes tag az, aki ötévi kötelezettség mellett évi 100 korona tagsági dijat fizet be.

e) Pártoló tag az, aki 50 koronát fizet. Ez a tagság minden évben megujitható.

Rendes tagok csak azok a magyar állampolgárok lehetnek (nők is), akiket az elnöki tanács egy elnöki tanácsi tag ajánlatára felvesz és neki tagsági igazolványt állit ki.

A Balatoni Társaság székhelye: Budapest, IV., Duna-utcza 1.

Vészi Gerzson
könyvnyomda
Budapest, VI.,
Podmanicky-u.
Telefon 108-03

Jankovszky György [grafikus]

Jankovszky György: Portrétanulmány

Jankovszky 11.

Élet és Irodalom Bp. 1984. máj. 4. XXVIII/18

Jankovszky György, [ ]

Kiállít a Józsefvárosi Klüv.

Házban.

— : □ Jankovszky György 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. jan. 9.

Jenkovszky Iván

Illusztráció

V. Bianki: Az erdő kórusa.
Új Tükör, 1978. június 18 – 39. lap.

Jankovszky Iván

Illusztráció

Szepesi Attila: Holdas vers.
Új Tükör, 1978. május 21-39. cap.

JANKOVSZKY Jozef fentő

Tata 1786. Kertelők folkyi

A vásárról a vásárog. Tata, 1204.
111.

s és bútorművesség
tés- *Építészettudomány*, 5,

t a felvilágosodás korában. A
Osztálya Közleményei, 22, 1974,

űvészet, 15, 1974, 7. 3-4.,

sodás kori francia forrásai.
A francia felvilágosodás és a
Béla, Sziklay László. Budapest,

téhez. *Lakáskultúra*, 8, 1976,

I. W. Jankowsky

(született 1825-1861 után)

„Tópartí város" o.v. 74x100

J. l. b. I. W. Jankowsky 1868 (Restaurált)

Ir. ár: 12000 Ft.

BÁV 41.Képaukció Budapest 1976 december

W. Jaworsky 1865 jelzésnel

„Szepesi vár" Olaj, vászon 74x100

Jelezve lent jobbra: W. Jaworsky 1865

Védett. Kikiáltási ár: 6000 Ft

BÁV 37. Művészeti Képaukció 1975 szeptember

I. W. Jankowsky működött 1825-1861 után:

„Tóparti kastély" o.v. 55,5x69 J.l.j.
I. W. Jankowsky (Restaurált)
Kikiáltási ár: 12000 Ft.

BÁV 50. Képaukció katalógus, Budapest, 1979. december

művész:

I. W. Jankowsky (1825-1861)

„Tóparton álló tanyás kastély"

o.v. 55,5 x 69 J. l. l.: I. W. Jankowsky

(Restaurált) kikiáltási ár: 12000 Ft.

BÁV 50. Képaukció katalógus, Budapest, 1979. december

J. W. Jankowszky művészet

1825-1861 között

„Romantikus táj" o.v. 55 x 68 cm

J. l. b.: J. W. Jankowszky (Szerelt)

kikiáltási ár: 15000 ft.

BÁV 52. képaukció katalógus Bp. 1980. szeptember

J. W. Jankowsky
(működött 1825-1861)

„Vár folyóparton" o.v. 54x69 cm
J.l.b. J. W. Jankowsky (Jenult)
kikiáltási ár: 12000 ft

„Romantikus táj várral" o.v. 55x68 cm
J. l. j.: J. W. Jank.
kikiáltási ár: 15000 ft.

BÁV 51. Képaukció katalógus Bp. 1990. május

J. W. Jankowsky jelzéssel
(működött 1825 - 1861 között)

„Prágai látkép" o.v. 47,5 x 95 cm
J. l. b.: J. W. Jankowsky (szemből)
kikiáltási ár: 12000 ft.

BÁV 55.képaukció Bp1982.szeptember

Jandrowsky J.W. jelzéssel

„Folyóparti városrészlet" o.v. 55 x 68 cm
J. l. p. J. W. J. 1869 (Restaurált)
Becsértéki ár: 12000 ft.

„Vár a folyóparton" o.v. 55 x 68 cm
J. l. p. J. W. Jandrowsky 1867.
Becsértéki ár: 12000 ft.

BÁV 57.Képaukció Bp.1982.május

Iva

J. W. Jankowsky felvételei
működött 1825-1861 között.

„Vízparti táj vánal" o.v. 55 x 69 cm
J. l. j.: J. W. Jankowsky (Restaurált)
kikiáltási ár: 15 000 ft.

BÁV 54. Képaukció Bp. 1981. május

JANKOVSZKY, Joseph bécsi akadémia fertő

1798 Csákvár, E. kastély – szobák tifertése

Sisa = MÉrt. 1997/1-2. 7, 25[52,56]

1544. GAZDA Aniko - SANDYNE WOLF Katalin: A Kőszeg körüli településcsoport községeinek építészeti karaktere. = Vasi Szemle, 36 (1982) 23-38. ill.

1545. GAZZOLA, Pietro: L'évolution du paysage agricole. = Építés- Építészettudomány, 12 (1980) 39-44. ill.

1546. GERGELYNÉ KOROMPAY Katalin: Keszthely városközpont részletes rendezési terve. = Településfejlesztés, 1984, 1. 79-90. ill.

1547. GERŐ László: A Budai Várnegyed. Bp., Corvina, 1979 40 p., ill.

1548. GERŐ László: A budai várnegyed háború utáni helyreállítása. = Városépítés, 1982, 3. 12-14. ill.

1549. GERŐ László: A helyreállított budai vár. Bp., Műszaki, 1980 294 p. ill.

1550. GERŐ László: Történelmi házak, utcák, terek színeiről. = Építés- Építészettudomány, 15 (1983) 161-163. ill.

1551. GERŐ László: Történelmi városmagok. Bp., Corvina, 1978 135 p., ill. (Építészeti hagyományok)

1552. GERŐ László: Történelmi városmagok restaurálása Magyarországon. = Építés- Építészettudomány, 12 (1980) 143-151. ill.

1553. GRANASZTÓI Pál: Legkedvesebb tereim. = Budapest, 16 (1978) 6-9. ill.

1554. GRANASZTÓI Pál: A Rákóczi út értéke. = Buda-

Jankovszky József

festő 1796

Tata

Gerő L.: Tata települése és műemlékei. Bp. 1954. 36. 1.

Jankowskij J.

Festō

A csákvári Esterházy-

kastély

54 x 74 cm 1785

Csákvárón az Esterházy

kastélyban.

Iml.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

M. D. K.

JANKOVSZKY J. festő

1435 Csákvár látképe, vízfestmény

Garas XVIII. 9 225. l

M. D. K.

JANKOVSZKY József festő

Tata. Esterházy, ma Néppark. Kerbi ház (ma Sportolók háza.) tájkép tresró 1796.

Gerő: Tata ... Bp. 1954. 36. l..

MDK

Jankovichné Árkay L.

Dunai hajó, of.

Tabán, of.

Dunántuli vidék, of.

Uj Szalon...karácsonyi kiáll. 1934. dec.

6. 1.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Jankovszky Ryszard

ZALAI HÍRLAP
Területi Művelődési
1984 OKT 24.

Kiállítás

1021

Kék-fehér világ — kerámiából

Szemet gyönyörködtető látvány fogadja a látogatót a zalaegerszegi Városi Művelődési Központ földszintjén, a kiállítótérben. *Jankovszky Ryszárd* keramikus munkáit helyezték el itt hétfőn. A keramikus lengyel származású, Nieskurzow Nowyban született 1957-ben, tehát egészen fiatal. 1977-ben került Magyarországra, itt végezte el az Iparművészeti Főiskola kerámia szakát. 1983-ban végzett, ekkor költözött megyénkbe, miután zalai művészekkel kötött ismeretséget. A zalaegerszegi Kerámia- és Cserépkályhagyárban dolgozik. iparművészként.

A mostani kiállítás viszonylag kevés alkotást vonultat fel, de ami szerepel, az a harmónia olyan kedves világát teremti meg, amely feledteti, hogy tulajdonképpen pár lépés a terem.

Barna étkészlet
(ZH foto — Polgár Tamás felvétele)

A művek, amelyek azért is érdekesek, mert mindennapjaink kitöltésére vállalkoznak, lévén szó használati tárgyakról. A műalkotások, mert kétségkívül azok, bevonulnak a szobánk és konyhánk asztalára, kezünk ügyében vannak, mindennap, kézbe simuló vonalaik egyszerűségükkel, lágyságukkal észrevétlenül formálják hangulatunkat, érzéseinket. A belőlük áradó természetesség teszi őket használhatóvá. Nem hivalkodnak formáikkal, színeikkel, így valóban alkalmazhatóságuk kerül előtérbe. Annyiszor keresünk az üzletekben poharat, amiből szívesen innánk a kávét, vázát, ami igazi hangulatot adna környezetünknek, és sok más egyebet is, ami hozzátartozik civilizált életünkhöz. Most ezen a tárlaton csupa ilyenre bukkanunk.

A gömb, a kocka, a kör különböző variánsait felvonultató tárgyak mind-mind helyet kaphatnak otthonunkban. Tiszta szépséget árasztanak a színeiben legtöbbször a kéket és fehéret kombináló virágvázák. De ezek sem állnak önmagukban, hanem hamutatóval, gyertyatartókkal alkotnak kompozíciót. Esztétikusak a melegbarna étkészletek, teásbögrék. Legjellemzőbb tulajdonságuk a puha, lágy vonalvezetés és a funkcionalitásra való törekvés.

H. Zs.

DOLGOZÓKAT ALKALMAZNAK

A Badacsonyi Állami Gazdaság badacsonyi laboratóriumába mikrobiológiai laboráns munkakörbe keresünk szakképzett munkaerőt. Jelentkezési cím: Balatonvilágos, Badacsonyi ÁG, laboratórium vezető: tel.: 87/31-377.
231 299

A nagykanizsai Hevesi úti általános iskola felvesz 8 órás és 4 órás munkaidőben dolgozó takarítónőket. A munkaidő kezdete 11, ill. 16 óra. Jelentkezni az intézmény igazgatójánál lehet. 756

A Nagykanizsa és Vidéke Áfémsz karbantartó üzeme egy raktárost, egy festőt, egy segédmunkást vesz fel. Jelentkezni lehet: Nagykanizsa, Magyar u. 19. sz. alatt az üzemvezetőnél. 827

A Hegyvidék Mg. Szakszövetkezet favágó brigád jelentkezését várja az 1984—85-ös évi fakitermeléshez. Tel.: 11-701, Zalaegerszeg. 826

A Nagykanizsai Sörgyár zalaegerszegi kirendeltsége felvesz női dolgozókat palackfejtő munkakörbe. Jelentkezni lehet: Zalaegerszeg, Zrínyi u. 18. 857

A Balaton Füszért nagykanizsai fiókja (Béke u. 119.) targoncavezetőt, valamint férfiakat raktári dolgozónak, és árukiszállítónak vesz fel. 757

Idegenforgalmi Vállalat Hévíz—Keszthely környéki munkahelyre alapfokú nyelvvizsgával, esetleg társalgási fokon, német, angol, orosz nyelvet beszélő személyt keres azonnali belépéssel. Részletes kézzel írott önéletrajzot és pályázatot kérünk „Utazás 85" jeligére Magyar Hirdető, Keszthely, 8360.
233 133

Könnyű fizikai munka végzésére GYES-en levőket felveszünk. Munkavégzés feltétele: hogy a GYES-re jogot adó gyermek legalább 18 hónapos legyen. Jelentkezni lehet: Szociális Foglalkoztató, Nagykanizsa, Terv u. 3. Telefon: 11-457. 762

Éves üdülőnkbe gyakorlott kultúrost felveszünk. Munkásszállást biztosítunk. Jelentkezés pályázat útján, önéletrajz és az eddigi munkahelyek és munkakörök részletes leírásával. OKISZ

A Caola zalaegerszegi gyáregysége felvesz női dolgozókat, 8 ált. iskolai végzettséggel, állandó egyműszakos (7,30—15,50) munkarendbe, üzemi takarítói munkakörbe. Jelentkezés a gyáregység gondnokánál. 745

Autószerelőt, gépkocsivezetői jogosítvánnyal felvesz. Zala megyei Patyolat Vállalat, Nagykanizsa, Magyar u. 86. 761

Árukiszállítói munkakörbe férfi dolgozókat alkalmazunk. Balaton Füszért zalaegerszegi raktárháza. 763

A Szombathelyi Állattenyésztő Vállalat zalaegerszegi állomása felvételt hirdet szarvasmarha törzskönyvezési munka elvégzéséhez mezőgazdasági végzettségű, Nagykanizsa környékén lakók részére körzeti állattenyésztői munkakör betöltésére. Felvesz továbbá Egervári úti bikamegőrző telepére egy raktárost, egy adminisztrátort középfokú végzettséggel és egy bikagondozót. Jelentkezés körzeti felügyelő részére Zalaegerszeg, Rákóczi u. 8. IV. emelet további munkaköröknél Zalaegerszeg, Egervári u. 1. szám. Fizetés kollektív szerződés szerint.
248 215

(X) Értesítjük fogyasztóinkat, hogy 1984. október 30-án, 7—17 óráig az alább felsorolt transzformátor körzetekben áramszünet lesz: Vorhota I. MÉK raktár Vorhota, MÁV állomás Andráshida és sertéstelep Andráshida.
ÉDÁSZ Üzemigazgatóság, Zalaegerszeg.
248 224

Kazán üze

figyel

FLEXO TÜZELÉSTECI

1985. évre még t

KAZÁN-CSÖ

és egyéb szerkezeti munká
DEMAG—MAN
szerszámokkal, garanciával é
a Kazánbiztonsági Szabá
bekezdésének m

Várjuk tisztelt megrendelők
a minőségi csövek hazai ellá

A szerviz továbbr
KAZÁNOK vegyi tisz
szerkezeti vizsgálatára

Összes hazai gáz-
mint MÁRKASZERVI
karbantartást, üzemi viz

Átalánydíjas szerző
24 órán belüli hi

flexo tüzel

8900 ZALAEGERSZEG, Berzse
Pf.: 256. Telefon: 13-590.

Apróhirdetések

JÁRMŰ

Kis házat vennék Keszthelyen, ármeg-

Kisfaludy úton garázs eladó. Érdeklőd-

Udvari adó. Landler Érdeklőd di u. 24.

Keszthel ban összkom rész ela

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Jankovszky György
Grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 MÁJ 4

1021

Jankovszky György: Portrétanulmány

Illyés verse[illegible]
– finnül

Igazán jól megy a magyar líra ra Finnországban. A finnek 1970 a átgondolt program alapján, tu- tos szívósággal dolgoznak költé- etünk megismertetésén, s aki fi- eli ezt a tevékenységüket, örömel állapíthatja meg, hogy nagyon tiszteletre méltó gyorsasággal nik el egyik fehér folt a másik án.

E program azzal kezdődött, hogy 70-ben kiadtak két átfogó, a ma- ar költészet *egészét* bemutató ológiát (klasszikus költészetün- Toivo Lyy, a háboru utánit An- aija Raittila tolmácsolta), sor került a finn olvasót leginkább érdeklő *mai* lí-

mintegy öt-nyolc verset), s talán csak öregkori lírájával bőkezűbb: a *Különös testámentumot* például tíz vers képviseli.

Egy költő életművének válogatása mindig szubjektív dolog. Különösen az, ha az összeállításnál a válogatónak egy másfajta befogadó közeget kell figyelembe vennie, ha egy másfajta kultúra sajátosságainak megfelelően kell gondolkodnia. Csak érdekességként említem ezért, hogy Raittila finn és Thinsz Géza nem sokkal korábbi svéd Illyés-kötetében mindössze *négy* vers azonos.

Raittila pontos és igen megbízható fordító. Alig-alig találkozni

Jana
Jeske Ferenc
puskamíves
Tata

tovább

Kicédulá zás e szerint a
példa szerint:

Jung, magyar Jeszveskovács MDK
Bazinban.
dr. Kalmár János Zöl-
lése

M

Magyar fegyverkovácsok nevei

dr. Kalmár János közlése.

Arad
~~Feigenhauer V.~~
Schilowszky P.

Bazin
Jung

Budapest

Buda:
~~Dähnis Gustáv~~
Neistelz Ferenc
Rach József

Pest:
~~Benes András~~
~~Hamburger József~~
Jann
Kirner József
Lifka
Ludwig József
Preibisch
Preiwitsz Ferenc
Volkmann Péter
Zoller Antal

Budapest:
Hellinger Gy.
Pauer József
Zoller Mátyás

Devecser
Prusa

Győr
Raam József

Kassa
Alaxy Lajos

Késmárk
Berg Tóbiás

Kolozsvár
Lindner Dániel
Prokop Vokál

Magyaróvár
Weber Lipót

Nagyrombat
Berger Károly
Mastik
Zechernic

Pápa
Teske Ferenc
Ludwig

Pozsony
~~Czermak~~
~~Fischer János~~
Kobza M.
Pacholek
Stitz Jakab
Vilgrachor József

Sopron
Kopetzky

Sóvár
Mikolosky Simon

Szeged
Róth M.
Kókay Gy.

Székesfehérvár
~~Bauer József~~

~~Tata~~ ~~Hamrál~~
~~P. H. K.~~

Temesvár
Szalay G.
Wlassák W.

Ujvidék
Sillo

Vácz
Kühlmann

Jann

puskamüves Pesten

Vadászpuska pár,
gyutacsos, kétcsövű

XIX. sz.

MNM Fegyvertár

1605. a. b. lelt. sz.

Vadászpuska, gyutacsos, kétcsövű

sz. o. 1684. lelt sz.

MDK

Jann, magyar fegyverkovács
Pesten.

dr. Kahnár János, közlése: Magyar fegyverkovácsok nevei.

Herzlichen Dank für Ihre freundliche Mitteilung
vom 30. Januar 1933.

Heil Hitler!

MDK

Janló János, 1833-1896

Horgászó fiu, olaj

Árverési Közlöny, 1939, 3.rk.

25 l.

MDK

Janló János

+1902, 34 é. korában

Magyar Iparművészet, 1902. 176. l.

Jann

kartografus

tovább

A Jászságban az első katonai felvétel térképező tisztjei, nevezetesen Matzko, Rauchmüller és Sechter vezérkari nagyadosok, Auffenberg, Jann és Wiener főhadnagyok, Pfanzelter és Ruvigni alhadnagyok, akik 1783 és 1785 között dolgoztak a Jászságban. Munkájuk eredménye az 1:28000 mértékarányban készült első katonai felvétel.

Borbély Andor dr.: Régi térképek a helyismeret szolgálatában. Jászbereny, 1937. 10. l.

Fol.: 137/144

ERNS

ARCHITEKTURVERL

UND K

FERNSPRECHER:

AMT I, 2177
Buchhandlung

AMT I, 950
Direction u. Verlag

Landeskommissi

d. Baudenkmäler

Berlin W. 8, Markgrafenstr. 35, d

Zur Fortse

1 Palast-Architektur von

Band V: Haupt, Bolo

Janky Sándor

a tatai keszcsrendi gimn. rajztanára meghalt 1933. jun. 29. Csákvarón szül. 1871. márc. 7. 1897. nyert oklevelet a képzm. főiskolán. Podolinban, 1904-től Tatán müködott.

Rajzoktatás

1933. 81. l.

Janky Sándor

1892/93 – 1896/97

Ferkèpzomfoiskèvk

95.l.

Janky Sándor

adat mint

1892/93 I. I osztály

szül. Csákvár (Fehér m.)

1871. Rk. Reál. gettn.

1893/94 I. I. osztály

rajz tanár/elbb.

1893/94 II. I osztály

1894/95 I–II. II " "

1895/96 III "

Viterbo h. n. III. 153.

Jánky Sándor

szül. Csákvár 1871. Rh-

1896/97 IV c. rajztyel.

Mangra Vasili, gör. kel. püspöki hölgynők

V. 310, 311.

Sánky István

Ybl díjas építész

Téve halt meg

Nápszava 1971 január 13

4. old.

sügyi miniszternek jelen kelet és ügy-

VII. osztályához intézett rendeleté-

Jánky Sándor
rajztanár
gimn
Tatatóvaros
1905.

11.454/1934.
---------- szám.
III.

A Müemlékek Országos Bizottsága tek.Elnökségének,

Budapest

Tudomás és további eljárás végett másolatban azzal küldöm meg, hogy a kiutalt összegről szóló szabályszerü elszámolás annak idején a tek.Elnökség utján hozzám felterjesztendő.

Budapest, 1934. évi [illegible]

JÁNKY Géza építész

Máriapócs, Egytemplom,
tábor oltár és gyontatafolyosó (1938.

MÉrt 1995 185, 189.

Jánky Kálmánné zobrázt.

Magy. Nemzet.
1949. II. 2., 6. old.
(:Kir.:)

Yanky Sándor

rajztanár

Podolin, gimn.

1904-ben tagja a Rajztanárok Egyesületének.

KIFIZETVE

Kiszolgálta :

618 — Palatinus-nyomda

ták. A kápolna sírboltja ki volt világítva s az ott levő sarkofágokra József főherczeg és családja küldte a kegyeletes ékességeket. — A kegyelet ünnepe azonban az idén korán végződött. Alkonyatkor már ritkult a közönség s esti 6 órakor, a mikorra a záróra ki volt tűzve, már tömegesen vonult mindenki a városba.

Rudolf trónörökös emlékezete. November 2-án, halottak napján *király ő* felsége Bécsből kihajtatott Maierlingbe s misét hallgatott a kolostor kápolnájában. A *királyné* a burgbeli József-kápolnába ment misét hallgatni. A felséges asszony előbb felkereste a kapuczinusok sirboltjában Rudolf trónörökös koporsóját. Egymaga ment le a sirboltba és sokáig imádkozott a koporsó mellett. Mondott egy-egy rövid imádságot korán elhunyt leánya, Zsófia főherczegnő, valamint Ferencz Károly főherczeg és Zsófia főherczegasszony koporsójánál is. Negyed óráig időzött a kriptában s a mikor távozott, szeme egészen ki volt sirva. *Stefánia* özvegy trónökösné este 8 órakor szintén megjelent a kapuczinusok templomának sirboltjában s hosszabb ideig maradt a trónörökös koporsójánál, melyre pompás koszorut tett le.

Ferencz Ferdinánd főherczeget ő felsége tábornokká nevezte ki. A főherczeg, ki nem sokára világkörüli utra indul, Sopronban, hol az utolsó években tartózkodott, már elbucsuzott a tiszti kartól. A házat melyben lakott, emléktáblával látják el.

A főherczeg deczember 15-ikén kezdi meg nagy utját, mely körülbelől tizenhárom hóig tart. Trieszt-ből indulva, a szuezi csatornán Indiába megy, hol hosszabb szárazföldi utat tesz. Hir szerint jelen lesz akkor a walesi herczeg is. A jövő év április elején Ausztráliába megy, Sidneybe; junius 9-ikén a sziami fővárosba, Bangkokba. Innét a főherczeg meglátogatja Khina déli részét s Japánba folytatja az útját, a hol julius 23-ikától tizennégy napig Tokióban a japáni császár vendége lesz. Augusztus 6-ikán a főherczeg új hajóra száll s inkognitóban Amerikába folytatja útját.

Szász Domokos erdélyi ref. püspök, az akadémia tanácsterme részére lefestette édesatyjának, néhai *id. Szász* Károly, 1848/9-iki közoktatási államtitkár, jeles tudós s az akadémia tagjának életnagyságu arczképét. A képet Cserna Károly festette s a napokban adják át az akadémia főtitkárának. Az akadémia képes termében eddig is megvolt id. Szász Károly arczképe, az új azonban művészi értékű.

A kolozsvári nemzeti szinház uj intendánsa. A kolozsvári nemzeti szinháznak több év óta intendánsát, *Bölönyi* József nagybirtokost a belügyminiszter ezen állásától saját kérelmére fölmentvén, a szinház vezetésével és felügyeletével ideiglenesen *Béldi* Ákos gróf, Kolozsvármegye és Kolozsvár szab. kir. város főispánját bizta meg.

A kholera. *Budapesten* a járvány ugyanegy állapotban van; egyik nap kevesebb, másnap egy párral több eset fordul elő. Rendesen 20 körül van az esetek száma, olykor 15—16, máskor 20—22. A napi halálozás pedig 7—10. Az iskolák egy részét e hó 7-ikén megnyitják, de az elemi iskolák, gymnáziumok még zárva maradnak. A *vidéken* a kholera-esetek mind gyakrabban fordulnak elő, különböző helyeken. Török-Becsén, Nagy-Becskereken, az esztergommegyei Tathon több betegedés és halálozás is fordult elő. — *Bécsben* több nap óta nem ismétlődtek a kholera-esetek, s igy a várost nov. 3-ikán vészmentesnek nyilvánították. — *Galicziában* több helyen fordultak elő ismét esetek.

HALÁLOZÁSOK.

IRÁNYI DÁNIEL halálának híre november 2-ikán, mindjárt a délután első óráiban terjedt el Budapesten s nagy részvétet keltett. Alig van a fővárosban valaki, a ki ne ismerte volna a szikár, merev, ősz alakot, ki mindig feketébe öltözve, katonás kimértséggel tette meg sétáit. A függetlenségi párt már el volt készülve a katasztrófára, mert Irányi rokona dr. Meskó László sűrűn küldte a táviratokat Nyiregyházáról Budapestre. A függetlenségi párt-kör gazdája, Tompa Antal képviselő rögtön Nyiregyházára utazott, s megtette az intézkedéseket, hogy a holttestet nov. 4-ikén a beszentelés után Budapestre szállítsák. A párt pedig abban állapodott meg, hogy a temetés Budapesten e hó 5-ikén délután 3 órakor legyen, s Eötvös Károly képviselő tartson beszédet. A párt külön gyászjelentésben tudatta feledhetlen vezérének és elnökének halálát. A szabadelvü pártban b. Podmaniczky Frigyes elnök a legmelegebb hangon tudatta a jeles hazafi elhunytát. Elhatározták, hogy a koporsójára a párt nevében koszorut tesznek, a függetlenségi párthoz pedig részvét-iratot intéznek. Hasonlón tett a nemzeti párt is. Irányinak családja nem maradt, agglegény volt. Egyetlen testvére él, a nyolczvan éves özvegy Maternyné, a ki Eperjesen lakik vasuti tisztviselő fiánál. Meghatón nyilvánult a részvét a képviselőház nov. 3-iki ülésén. B. Bánffy Dezső fájdalmas hangon említette a képviselőház veszteségét. Aztán indítványozta, hogy a ház jegyzőkönyvileg fejezze ki részvétét, tegyen koszorut a koporsóra, *a temetés a ház költségén történjék*, s a temetésen a ház testületileg vegyen részt, ülés pedig ezen napon ne tartassék. Mindenki helyeselte az indítványt, s a pártok részéről a legünnepélyesebb módon kifejezést adtak: Eötvös Károly a függetlenségi pártból, Bokross Elek a kormánypártból, gr. Apponyi a nemzeti pártból, és Ugron Gábor a negyvennyolczas pártból, s egyértelműleg Irányi érdemeinek hangoztatásával járultak hozzá az elnök indítványához.

Kossuth november 3-ikán a következő táviratot küldte Turinból Meskó Lászlónak:

«Kifejezhetetlen fájdalommal veszek tudomást Irányi haláláról, kinek elhunytában leghivebb barátom, nemzetünk jogai legszilárdabb bajnoka elvesztését gyászolom. Kérem, gondoskodjék, ne hiányozzék személyes és hazafias bánatom jeléül a nagy jellemü ember, rendíthetetlen hazafi és hű barát ravataláról egy koszoru, szalagján e szavakkal: «*Itt hagyál, bajtárs, követlek. Kossuth.*» A költségeket köszönettel megtérítem. *Kossuth.*»

Ez a koszoru már elkészült, babérlevelekből, széles fekete szalaggal.

Az országgyűlési függetlenségi párt az ország minden részéből kapja a részvétnyilatkozatokat. A 48-as pártkör részéről Ugron Gábor intézett részvétlevelet. Békés városának előljárósága a gyászhir vételére azonnal megbizottat küldött Nyiregyházára, hogy a temetésről intézkedjék, de arra szükség nem lévén, koszorukat rendelt a város képviselőjének és díszpolgárának. Nyiregyháza városa nov. 3-ikán rendkivüli közgyűlést tartott, melyen elhatározta, hogy Irányi emlékét jegyzőkönyvbe igtatja, koszorut tesz a koporsóra, a temetésen a képviselőtestület a polgármester vezetése alatt megjelenik, a halottat a képviselet tagjai fáklyákkal kisérik az indóházhoz. A beszentelés gyászszertartására a Meskó-ház előtti tért rendezték be. A beszéd tartását Farbaky József evang. lelkész vállalta el, a tállyai Kossuth-templom felavatója. A családi gyászjelentést *Irányi* István özvegye és gyermekei, özvegy *Materni* Lajosné és *Kézsmárszky* Károlyné mint nővérek és gyermekei adták ki. Számos képviselő utazott el Nyiregyházára, hogy a holttestet Budapestre kisérjék. Itt a Deák-téri evang. templomban készítették el a ravatalt. A temetést a képviselőház háznagya *Csávossy* Béla és a függetlenségi párt alelelnöke, *Justh* Gyula rendezik. Szombaton délelőtt a nagy közönség is megtekintheti a ravatalt. A templomban *Horváth* Sándor evang. lelkész tart beszédet, *Eötvös* Károly képviselő valószinüleg a templom előtti téren. Valószinüleg az országgyűlési többi pártok részéről is tartanak rövid beszédet. A temetési menet a Károly-köruton és kerepesi-uton vonúl ki. A sírt a Deák-mauzoleum mellett ásták meg, Klapka és Trefort sírja közelében.

Id. SZÁSZ KÁROLYNÉ, szül. Münstermann Fanni, id. Szász Károlynak, a nagyhírű enyedi tanárnak és tudósnak, s 1848/9-iki közoktatási miniszteriumi államtitkárnak immár 40 év óta özvegye, meghalt okt. 30-ikán, 87 éves korában, Kolozsvárt, fia, Szász Domokos erdélyi reform. püspök lakásán, hol utolsó éveit töltötte. A széles körben tisztelt matróna halála általános megilletődést keltett. Derült és boldog anyai élet szünt meg, mely gyermekeiben unokáiban, dédunokáiban, a nagy rokonságban annyi örömet talált. Fiai közül kettő reform. püspök: Szász Károly, a kitünő költő, és Szász Domokos, az erdélyi részek református püspöke; többi fiai: Szász Róbert kereskedelmi miniszteri osztálytanácsos, Szász Gyula pécsi kataszteri felügyelő, Szász Béla kolozsvári egyetemi tanár. Unokák, dédunokák derítették föl életét, melyet forró szeretet vett körül. Koporsója fölött, melyet gyermekei, unokái, s a rokonok és tisztelők nagy száma vett körül, Szász Gerő kolozsvári esperes mondott beszédet. A holttestet Kolozsvárról Maros-Vásárhelyre szállították, hogy nagyérdemű férje mellé temessék. Vass Tamás és Molnár Albert lelkészek mondtak itt megindító imát, Gönczi János koronkai lelkész pedig szép bucsuztatót. Az egész város közönsége, s az összes testületek megjelentek a temetésen. A gyászoló család számos részvétiratot kapott. Báró Bánffy Dezső képviselőházi elnök, gróf Tisza Lajos, báró Kemény György, báró Kemény Karolina és számos más előkelőségek részvétnyilvánítása mellett, meleg hangú részvét-sürgöny érkezett az agg koronaőrtől, báró Vay Miklóstól is Szász Károly püspökhöz. A családi gyászjelentés igy szól:

ÖZVEGY HORVÁTH *Sámuelné* SZÁSZ JULIÁNNA, gyermekei: HORVÁTH MIKLÓS, neje *Bodolla Katinka* és gyermekeik: Lili, Trézsi, János, HORVÁTH FANNI, férje *Brenner Jaroszláv* és gyermekeik: Ida, Fanni, Ernő, Zoltán; SZÁSZ KAROLY, neje *Bibó Antónia*, gyermekeik: ILONA, férje *Zseny József*, PÓLA, férje *Vargha Gyula* és gyermekeik: Ilona, Zoltán, Böske, Tamás, KÁROLY (legifj.), neje *Bibó Ida*, BÉLA (ifj.), IDA, férje *Várady Miklós* és gyermekök Miklós, MARGIT; SZÁSZ RÓBERT és neje *Ferencz Zsuzsánna*; SZÁSZ GYULA és gyermekei: GÉZA, MARIE, MARGIT, ZOLTÁN, ÖDÖN; SZÁSZ DOMOKOS, neje *Nagy Ilka*, fiok KÁROLY, (ifj.), és neje *Vajda Ilona*; SZÁSZ BÉLA, neje *Mentovich Juliánna* és gyermekeik; JÁNOS, ANNA, BÉLA (legifj.) IRÉN, RÓBERT, LILI, ILONA, BÖSKE, DOMOKOS, BANDI, FANNI: a magok és a Münstermann- és Szász-rokonság, valamint a minden ágon való összes nagyszámú rokonok nevében mély fájdalommal jelentik forrón szeretet édes anyjok, napuk nagyanyjok, szépanyjok s az illetők rokona ÖZVEGY SZÁSZ KAROLYNÉ MÜNSTERMANN FANNI-NAK áldott élete 87-dik, 28 évi páratlanul boldog házasság után özvegysége 40-dik évében f. é. október 30-dikán d. u. 1/24 órakor, az olaja fogytán elalvó mécshez hasonló csöndes elhunytát. Az Istenben boldogultnak hült tetemei Kolozsvárt, a ref. püspöki lakáson f. é. november 1-sején d. u. 3 órakor tartandó halotti imádság után Maros-Vásárhelyre szállíttatván, ott a ref. temetőben, imával és gyászbeszéddel fognak november 2-án d. u. 1/23 órakor rég pihenő férje drága porai mellé, a ref. egyház gyász-szertartása szerint, a test örök nyugalmára letétetni. Kolozsvárt, 1892. október 31-én. Áldás emlékére!

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: EICHENBERG JÓZSEF, orvos, 80 éves korában, Zala-Szent-Gróthon, egykor Deák Ferencz házi orvosa, ki már a harminczas években rendesen megfordult Deáknál. — JANNY JÓZSEF, igazgató-tanító, a nevelésügy buzgó embere, dr. Janny Gyula, a budapesti Erzsébet-kórház igazgatójának édesatyja, 79 éves korában, Székesfehérvárt. — GOLDZIEHER IZSÁK, dr. Goldzieher főorvos és egyetemi magántanár édes atyja, Budapesten. — SCHÄFFER LAJOS, kaposvári kir. közjegyző, volt 48-as honvéd, 64 éves, Kaposváron. — POPOVICS JÁNOS, soborsini görög keleti lelkész, 66 éves. — Dr. GRÜNHUT EDE, orvos-tudor, Szatmármegye volt főorvosa, a ki az 1848—49-iki szabadságharczban mint honvédorvos működött, Budapesten. — UDVARNOKY SÁNDOR, a 15-dik huszárezred századosa, Debreczenben. — Id. TURTSA LUKÁCS, köztiszteletben állott polgár és városi képviselő, 69 éves, Szamosujváron. — SÁNDOR ZSIGMOND, köztiszteletben állott aggastyán, Aradon, 79 éves.

OLGA württembergi királyné, a tavaly elhunyt Károly király özvegye, Miklós czár harmadik leánya, 70 éves korában, Friedrichshavenben.

CSÁSZÁR LAJOSNÉ, szül. Móricz Ilona, Császár Lajos királyi tanácsosnak és nyug. kir. tanfelügyelőnek neje, Sepsi-Ákoson, élete 33-dik évében. — JAKABFFY GYULÁNÉ, szül. Lovrencsics Hedvig, 53 éves, Lugoson. — LENKEY ISTVÁNNÉ, szül. Wahlner Matild, 1848—49-diki honvédszázados felesége, 39 éves, Jánosiban. — CSISZÉR JÓZSEFNÉ, szül. Halasi Spányik Gizella, állatorvos neje, 31 éves, Kolozsvárott. — Özv. RAKOVSZKY ENDRÉNÉ, szül. Sebő Mária, 68 éves, Budapesten. — PACCASSYNÉ, Horváth Anna, 75 éves, Tétényben. — Özv. PÁDICS MIKLÓSNÉ, szül. Csökey Emilia, Budapesten. — NIMETZ GYULÁNÉ, kereskededelmi ügynök felesége, Budapesten.

SAKKJÁTÉK.

1746. számu feladvány. Möller F.-től.

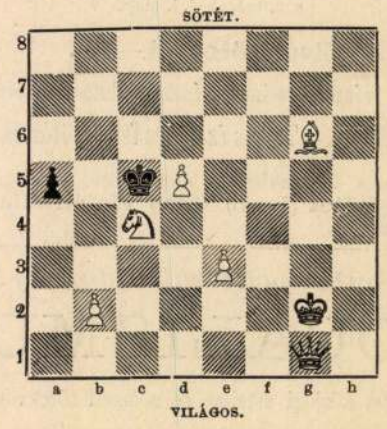

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1738. számu feladvány megfejtése.

Feigl M.-tól.

Megfejtés.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. e2—e4	Ke5—f6 (a)	1. —	—	Fa7—b8 (b)
2. Vd3—d8†	K. t. sz.	2. Vd3—f1 stb.		
3. d2—d4 vagy Hg2—f4 mat.				

Világos.	*Sötét.*
1. —	Fg8—e6
2. Hg5—f3†	Ke5—f6
3. e4—e5 mat.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Ung-Tarnóczon:* Németh Péter. — *Kecskeméten:* Balogh Dienes. — *Tiszafüreden:* Fischer S. — *A pesti sakk-kör.*

Szerkesztői mondanivalók.

Ha már elhagytad. Mégse tudlak felejteni. A XVII. század lirájának kedvencz formáját nem tudja jól kezelni; az előbbi talán azért nem sikerült, pedig

második felében a kép csinos volna, ha jobban volna megfestve. A «Még sem tudlak felejteni» czíműt szintén a kidolgozás nehézkessége teszi közölhetetlenné.

Péter és a tehén. Egy ismert népmese feldolgozása; az inspirácziót úgy látszik Arany «Hegedű»-je adta, erre mutat mindjárt a második és harmadik sor:

«Az úr Jézus Szent Péterrel
Sétálgatott gyalogszerrel»

Aranynál:

«Krisztus urunk Szent Péterrel
Vándorolván gyalogszerrel.»

Maga a költemény elég jól van verselve, de csak ennyi és nem több, a mit a szerző a magáéból tett hozzá.

KÉPTALÁNY.

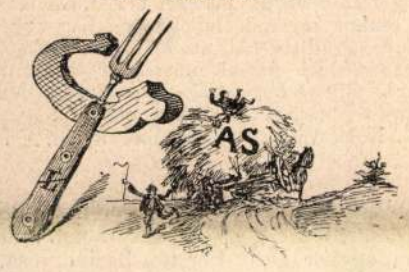

A «Vasárnapi Ujság» 43-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Vén épület ez a világ.*

Heti naptár, november hó.

Nap	Katholikus és protestáns		Görög-Orosz	Izraelita
6	V.	B 22 Lénárd hv.	B 21 Lénárd	25 D 22 Marcz.	16
7	H.	Engelbert pk.	Engelbert	26 Demeter	17 Sch. bj.
8	K.	Gottfried pk.	Gottfried	27 Nesztor vt.	18
9	S.	Tivadar vt.	Tivadar	28 Terencz	19
10	C.	Abel, András vt.	Lutter Márton	29 Anasztázia	20
11	P.	Márton hv.	Márton	30 Zenóbia, Zen.	21
12	S.	Jozafát pk.	Jónás	31 Epimak vt.	22 Sb. Ch.

Holdváltozás. ☾ Utolsó negyed 11-én 11 óra 18 pk. d. e.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fekete, fehér és szines damast selymeket méterenként 1 frt 40 kr.-tól 7 frt 75 kr.-ig (38 különböző fajtában) szállit egyes megrendelt öltönyökre vagy egész végekben is póstabér- és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** Minták póstafordulóval küldetnek. Svájczba czimzett levelekre 10 krajczáros bélyeg ragasztandó. (8)

Az «**Athenaeum**» **könyvkiadó-hivatalában** megjelent és minden hazai könyvkereskedésben kapható:

AZ ATHENAEUM
KÉZI LEXIKONA

Szakférfiak közreműködésével szerkeszti
Dr. ACSÁDY IGNÁCZ,
a m. tud. akad. l. tagja.

Első kötet (A—K).

Ötvennégy részben szines képmelléklettel és térképpel.

Ára füzve 6 frt. – Tartós és diszes félbörkötésben 8 frt.

A folytatás füzetekben is szerezhető. — A második **befejező kötet (L—Z) 1893 elején már kapható lesz.**

!! Fontos politikai ujdonság !!

A DUALISMUS.

Története, közjogi értelme és nemzeti törekvéseink.

Irta
BEKSICS GUSZTÁV.

Ára 2 frt 40 kr.

E mű, mely közjogunk sarktételeit uj eszmékkel világitja meg, az *Athenaeum* könyvkiadóhivatalában jelent meg s általa, valamint **minden könyvkereskedésben** szerezhető.

Orvosok dicsérik s ajánlják. Pein Ch. úr, gyakorló orvos, *Hagenbau-* p. Korneuburg, ezt irja: «Mind azon esetekben, a hol Brandt Richard gyógyszerész svájczi labdacsait használtam, a siker minden tekintetben kitünő volt». Ebből látható, mily hasznos szer a Brandt Richard gyógyszerész svájczi labdacsa (egy doboz 70 kr. a gyógyszertárban) gyomor-, máj-, epe-, aranyeres stb. bajokban. De mindig óvakodni kell, ne hogy valami hamisítványt, hanem csak is valódi, Brandt *Richard* gyógyszerész-féle svájczi labdacsot, a *fehér* kereszttel *vörös* alapon, szerezzünk be. Főraktár: Budapesten, Török József gyógyszertára, Király-utcza 12.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Naptárak az 1893-ik évre.

István bácsi naptára vagyis családos házigazdáknak és gazdasszonyoknak, népnevelőknek, helységi előljáróknak, iparosoknak és földmivelőknek való képes kalendárium *1893-ik évre.* Alapitá *Majer István.* Szerkeszti *Kőhalmi Klimstein József* tanár. Közleményekkel Nyulasy Antal, Toldy Béla, Janics Ferencz, Zselizi R., Hidvéghy Árpád, Demény Dezső stb.-től. XXXVIII-ik évfolyam. Számos képpel. Tartalma: I. Az erkölcsi világ. II. Gazdák és gazdasszonyok naptára. III. Népnevelők naptára. IV. Történetiek. V. István bácsi a hazában és a nagy világban. VI. Müvészet és müipar. VII. Tréfák mezeje. Adomák. *Ára füzve 50 kr.*

Protestáns uj képes naptár 1893-ik évre. Szerkesztette *legifj. Szász Károly.* Szabolcska Mihály, Szász Károly, Erdélyi Pál, Balogh Elemér, Forgács Endre, Halasi J., Vargha Gyula, ifj. Szász Béla stb. közremüködésével. XXXIX. évfolyam. Képekkel, s a protestáns egyház és iskola tiszti névtárával. *Ára füzve 50 kr.*

Falusi gazda naptára 1893-ik évre. A magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanitók számára. Több szakember közremüködésével szerkeszti *Kovácsy Béla*, a «Gyakorlati mezőgazda» szerkesztője. XXIX-ik évfolyam. Számos ábrával ellátva. *Ára füzve 80 kr.*

Borászati naptár 1893-ik évre. Szakférfiak közremüködésével szerkeszti *Dr. Lónyay Ferencz* földmivelésügyi min. fogalmazó XX. évfolyam. Sok ábrával. *Ára füzve 80 kr.*

A magyar nők házi naptára 1893-ik évre. Szerkeszti *K. Beniczky Irma.* XXV. évfolyam. A szövegbe nyomott sok képpel, s a háztartáshoz szükséges naplójegyzetekkel ellátva. *Ára füzve 60 kr.*

Székely-egyleti képes naptár az 1893-ik évre. Szerkeszti a központi választmány megbizásából *Benedek Elek.* XII. évfolyam. Számos a szöveg közé nyomott képpel. *Ára füzve 25 kr.*

Honvéd-naptár az 1893-ik évre. (Egyuttal katonai naptár.) A magyar nép számára. Szerkeszti *Áldor Imre.* XXVI. évfolyam. Képekkel. *Ára füzve 60 kr.*

Lidérez-naptár 1893-ik évre. XXXII. évfolyam. Számos nagyobb és a szöveg közé nyomott kisebb képpel. *Ara füzve 60 kr.*

A magyar nép naptára 1893. évre. Képes kalendárium sokféle hasznos és mulattató olvasmánynyal ellátva. Szerkeszti ifj. *Tatár Peter.* XXXVIII. évfolyam. *Ára füzve 25 kr.*

Határidő-naptár mindennemü hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek, utazók és üzérek számára. 1893-ik évre. Hasznos jegyzetekkel és 366 jegyzéklappal ellátva. *Ára kemény kötésben 1 frt 20 kr.*

Uj fali naptár 1893-ik évre. Egy egész iv. — Bélyeg-illetékkel *ára 20 kr.*

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Ingyen és Bérmentve

küldjük a legujabb divatot tartalmazó nagy illusztrált Catalogust a **téli évadra.**

Megkeresések czimzendők:

JULES JALUZOT & Cie
PARIS

Ugyancsak bérmentve küldetnek a *Printemps* oriási raktárán levő szövetek mintái, árat és fajt lehetőleg meghatározni kérünk.

Expeditio Magyarország részére *portómentesen 25 franktól* kezdve és kívánatra *vámmentesen 15 %* fölemeléssel méterárukért, *20 %* minden más áruért.

Továbbitó-és vámkezelési házunk: *Salzburgban*, Mozartplatz, 4.

Levelezés Magyar nyelven.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

SZEDER-INDÁK

ELBESZÉLÉSEK.

Irta: **Baksay Sándor.**

Ara füzve 2 frt. Díszkötésben 2 frt 50 kr.

Tartalom: Jábel. — Babett. — Három kereszt. I. A fehér kereszt. II. A fekete kereszt. III. Házaló kereszt. — Recipe.

Just és Társa, Bécs XII/2 **pléhszelencze** à 4 kilo tiszta súlyban, bérmentve, a birodalom minden postaállomására **frt 2.50** posta-utánvéttel. 25 vagy 50 kilós köbölben, à 40 illetve 35 krjával kilónként Bécsből v. Zámról (Erdélyben) elvitetve. Ismételadóknak kis csomagolások.

Octave Perret & E. Dannaud,
Cognac. 4837
Hírneves szeszégetés.
Egész régi minőségü, **igen finom**
Grande fine Champagne
nagy raktára.
Szállitmány 35 literes abroncsozat- és 12 palaczktól följebb
Vám-raktár Bécsben.
Legmagasabb kitüntetések valamennyi világkiállitásról.

Legjobb és Leghirnevesebb
Pipere Hölgypor
La VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

Kinek van szeplője?
vagy bármi folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak eltüntetése végett a **világhirü**
Serail arczkenőcshöz,
mely nemcsak eltávolit mindenféle bőrtisztátalanságot, hanem az **arczbőrt vakitó fehérre, tisztává** és **üdévé teszi.** — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — **Szappan** hozzá 1 drb 30 kr.
Ugyanott kapható: **Vasas chinabor,** gyengeség ellen. **Pepsinbor,** rosz emésztés esetén. 1 üveg ára: 1 frt 20. 5 üveg franko küldve 6 frt o. é. 4714
Rozsnyay Mátyás gyógyszerész, Aradon.

Jamneck, Fr. Chr.

foto

l.

Csat Frey ÖSt Kunstt

XXIV-K-

133-1.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
26.

Pfalbautenfunde auf dem laibacher Moore.

Laibach 1876.

Füz.

(drb.

JANN és LACY,főhadnagy hadmérnökök

II.József kori első katonai felmérés 1784-ből.Az akkori egész település.Buják a mai Révész utcától a Nagyérig terjed.a szentlőrinci városrész a mai Gőzmalom-utcától a Vöröshadsereg-útja elejéig.Az orosz és zsidó fertályt. piacteretEkkor kiépül a mai Kossuth,Szántó Kovács és Baross utca is.A temetők,a Kálvária,a kivégzőhely,a Rozália kápolna.stb. 49.old. 7-8.kép.

TÓTH FERENC: Makó településtörténeti vázlata 41.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73. I.
Szefged, 1974

JANN és LACY, főhadnagy hadmérnökök

-- --

A II. József kori első katonai felmérés/Josephinische Aufname/makói szelvényét/Collone XX. sectio 30/ők készi tették. A városn kivül feltüntették a szőlős-és veteménye nye s kerteket, a belső legelőt, ugar-és szántóföldeket. A keleti és északi részeken vizenyős, mocsaras treület húzódik. 49.old. 7-8.kép.

TÓTH FERENC: Makó településtörténeti vázlata 41.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

JANN és LACY, Mőgadnagy, hadmérnökök

7.sz.kép.- Részlet az I.Katonai felmérés Collone XX, Sectio 30.szelvényszámú térképről,1784.- Jann és Lacy munkája.- 52.old. fekete repr.

TÓTH FERENC: Makó településtörténeti vázlata 41.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73. I. Szeged, 1974

Jann A.

festi pudkanuvej

l.

Hanyskalauz

66.l.

Dr Szentiván

szerkes

XI - c

JANO, ötvös, éremvésznök

LIPOLC várában ZÁDORFFY JÁNOS készittet MIKLÓS ötvössel, STURCZER TAMÁS-sal, CSETNEKI BERTALAN-nal JANO-val és az erdélyi MIKLÓS-sal hamis pénzt.
86.old

DR. KAHLER FRIGYES: Pénzhamisitas magyarországon a XVI.szazadban 84.old

MAGYAR
A Numizmatikai Tarsulat Évkönyve, 1971. Sp.1972

JANO, a félszemü éremvésnök

JESZENŐ várában a HOMONNAI GRUGETH testvérek MIKLÓS mester mellett foglalkoztatták a lengyel JANO lakatost, három szakképzett xxixxx, lengyel zsidót, CSETNEKI BERTALAN-t, STURCZER TAMÁS-t és a félszemü JANO-t, a későbbi eperjesi hóhért. -Az arany forintok hamis verő töveit KRISTÓF ötvös véste, 86.old

DR. KAHLER FRIGYES: Pénzhamisitás magyaror zágon a XVI. században 84.old

A Magyar Numizmatikai Társulat évkönyve, 1971. Budapest, 1972

JANO lengyel lakatos

Jeszenő várában a HOMONNAI DRUGETH testvérek foglalkoztatták MIKLÓS mestert mellett a lengyel JANO lakatost, három szakképzett lengyel zsidót, CSETNEKI BERTATAN-t, STURCZER TAMÁS-t és a félszem JANO-t -később operációs hóhért.-Az arany forintok hamis verőtöveit KRISTÓF ötvös véste. 86.old

DR.KAHLER FRIGYES: Pénzhamisitás magyarországon a XVI.században 84.old

A Magyar Numizmatikai Társulat évkönyve, 1971. Budapest, 1972

dr. Jankó Ákos, a sárospataki Rákóczi Múzeum igazgatója a Karcagi Gyöngyösy István Nagykun Múzeumban dr. Jankó Ákos nyitotta meg Lovassy Géza festőművész kiállítását.

Tóth Lajos: Lovassy Géza kiállítása a karcagi múzeumban.

Szolnok Megyei Néplap, 1982. jún. 16.

Jánok

Csikvári Abauj

189. l.

lásd nálam Jászó

alatt

Telkessy Valér, f., II., Hunyadi János-u. 9. 258.
Telcs Ede, sz., I., Gömbös Gyula-u. 41. 398, 413, 425.
Tipary Dezső, f., VII., Baross-tér 10. 100.
Toth Károly, Pestszentimre, Batthyány-u. 79. 478.
Traply István, sz., IX., Kmetty-u. 14. 522.
Tolnay Ákos, f., Máriabesnyő, 332.
Turáni Kováts Imre, sz., VI., Andrássy-út 71. 424, 462, 508.
Udvary Dezső, f., Szolnok, 376.
Udvary Pál, f., I., Kelenhegyi-u. 12. 157, 180.
Ugray György, sz., VI., Szív-u. 39. 427.
Ujvári Béla, f., I., Zenta-u. 5. 298.
Vadász Endre f., V., Visegrádi-u. 21. 55, 85, 86.
Varga Ferenc, sz., Lendvay-u. 3. 403.
ilosvai Varga István, f., Szentendre, Művésztelep, 127.
Varga Mátyás, f., VII., Hermina-u. 20. 146.
Varga Oszkár, sz., X., Pongrác-u. 17. 486.
Várkonyi Ferenczy László, f., Kispest, Széchenyi-u. 7. 76, 79.
Vass Elemér, f., Zebegény, 5, 167, 169.
Vastagh Éva, sz., Tigris-u. 55. 481.
Vastagh György, sz., Tigris-u. 55. 393, 446.
Vedres Márk János, sz., I., Fery O.-út 55. 396, 425.
Veszprémi Rózsi, f., VIII., József-krt. 66. 368.

Jánoki rk. templom

Középkori eredetű temploma 1767-ig a reformátusok kezén volt, 1835-ben a községgel együtt leégett. A XIX. században újra építettek, 1901-ben a tatarony helyébe köből építettek tornyot.

Csikvári Abaúj

sz. a. 106. br.

Yanoki János

ötvös

1720 Barin

Kapmagyarornötvösök 20 l.

balra két tiszt beszélget egymással,
il, s jobbra a kivont karddal álló
és lovon innen még egy közlegényt
len. A háttérben sátrak vannak, melyek e-
Öltözetök: csákó kétfejű sassal, rózsával
rangfokozatnak megfelelő szegéssel; kettős
piros gallérral, hajtókával és passepoillal,
egélylyel s bőrboritással vagy a nélkül. Fel-

21.

rtillerie.

Strassgschwandtner 852."

ck, Verlag und Eigenthum der Kunst-
Leykum in Wien."

ben, méretei 33.5 : 25.2 c/m.

che Armée nach der neuesten Adjustirung. Ge-
hirt von A. Pettenkoffer und A. Strassgschwand

. (fekete nyomás chinai papiroson)
(szinezett alányomással).

55/93 N° 1235.

János intarziator

lásd Ferenze

Nanni d'Ong-

eria

alatt

GAÁL BÉLA

Janos barát

épitész 1490

vid
2

Debreczeni László:

A kolozsvári Farkas-utcai református templom.

Szépmüvèszet

1942. 118. l.
121. l

Kelemen Lajos:

Pásztortüz 1926
271-275 l.

János barát
épitész 1490

szód
Balogh Zolán
Kolozsvár múzeum-
lekes

Szépmüvèszet
1942. 10.3. l.

János barát

épitész 1490

lásd okv.

Nagy Zoltán cikkét

Epitészet

1944. 10–14. l.

képekkel

, mind a két siélén ránczos

Delhaes I.

Jézusnak

rázol)

özepén ~~látjuk~~ Krisztusnak dicsfénytől körül-
bajusza és szakálla barna, szemei lecsuk-
~~ánczos.~~ Jelzése alól jobbra: 1892. DELHAES.

4 cm.

(465-901).

(340-902-19.)

ól 1893 augusztus 21-én.

János szerzetes

(Frater Joannes)

Mátyás király meg-
bizásából épitette
a Kolozsvári Farkas-
utcai templomot.

Bal XV–XVI. szám

II. 550. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

János barát
(Frater Joanneo)
epitest XV. 7.

lásd
2

Szépmüvèszet]

1944. 179–191. l.
képekkel.

[illegible]

JÁNOS mester, ács

Patak 1654

Détshy 1996 88.

JÁNOS fráter

épitész

ENTZ Géza: A magyar épitészeti örökség határainkon tuli értékei. ≠ Honismeret, XVIII.évf. 5/6.sz. 1990

11.p.

Janos szeretes

(Frater Joannes)

1490 januárjában Budáról küldse Mátyás király a tőle alapított kolozsvári minorita, mai ref. templom építésének folytatására

Ger Erd. 146 l.

49

673

János barát

királyi építész

1490

l.

Biró Erdmüv

39, 41. l.

XLI

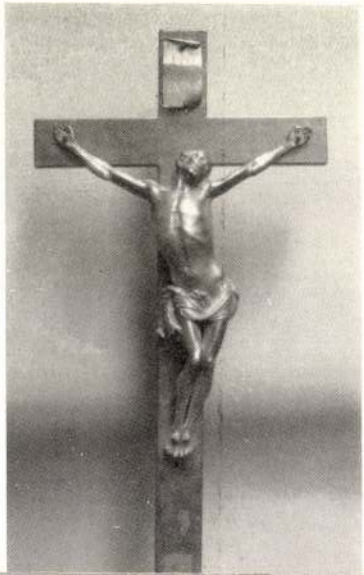

Janos fráter

épitész

kolozsvári minorita

templom

XV. n.

vrod

Hekler Ung

31. l.

40. l.

II.

MŰMETSZÉS.

János barát

(Frater Johannes)

Kolozsvár XV. 4

irod

Biró Erdkast

16. 1

János ferencrendi

nerzetes, épitett

Kolozsvár, az

ottani ferencrendi

templom Mátyás

király idejében

Karácsonyi János dr.

Szt. Ferenc rendjének

története Magyarország

gon 1711-ig. II. k.

Bp 1924. 621. l

János Testvér
(Frater Johannes)

ixód
2

Balogh Iolán:
Erdély hazatérő mű-
emlékei
Pásztortűz
1940. 508. l.

ynek változatait Budán is
ő, melyen a csavart szár-
lek nőnek ki. *(39. kép.)* Az
elterjedése Szent István
ályunk művészeti téren is
zredforduló körüli fellán-
pápától kérte és kapta a
sülését láthatta a római

ellett a szeszélyesen ka-
olasz, közelebbről páviai
az írott források tanúsága
Como-környéki kőfaragók,
gtöltsék sok százféle válto-
Magyarországon Feldeb-
ebb darabjait, sőt a Szent
hármas szalagfonat a leg-
gfonatos töredékek közül
lyen a hármas szalagfonat
vékonyabb kísér egy kö-
ény talán az aquileiai mell-
elentőségü állatokat fogott
ldalán látható állatalak is.
közel áll a Szent István-

zme. Budapesti Szemle, 1927.

Janos bártfai épitész II. 152. l.

Kolozsvári Márton és György I. 198. l

Kupeczky Janos II. 214. l.

Löcsei Pál zobrai I. 195

Lippi, Filippino II. 62

Mabuse II. 170. l.

Manyoki Ádám II. 214. l.

Masolino II. 53. l.

Pollack Mihály II. 249

Pozzo Andrea II. 203. l

Raguzai Vince II. 153. l

Sorger Mihály II. 157. l

Trau Jakab és Janos II. 147

Villard de Honnecourt I. 168

Divald Kornél: Művészettörténeti Korrapok I. K. Bp. 1900 — II K. Bp. 1901.

Sovábbi tanal

Pozsonyi Városi Népotthon VII. 152.

János

a váci püspök
festője
1423–1425

vród

Ger Ung Kunst

154, 158, 175. l.

lásd még

Váci János

alatt is

~~DKE VI. 311.~~

Janos barát

1490.

irod

Rados Jenő: Kolozsvári műemlékek. A m. kir. állami felső építőipar-iskola 1941–42. évi szünidei felvételei. [Bp 1943].

3, 4. l.

27 Kutoń Bergomott 11½			12: 11½ A		
27a 1.50	27a	3.–	27a 2.50	27a 2.50	9.50
		B		C	
27a	5.–	27a	10.–	27a 3.–	18–
			11½ A		

János barát

építész 1490
Kolozsvár

l.

P. Boros Fortunát dr.

Az erdélyi ferencren-
dick. Cluj - Ko-
lozsvár 40. l.

Leonardo da Vinci (született 1452-ben, m

Venus:

Egész alakban állva s
testé vel kissé jobbra van hajol
csikos szegésü kendőt ~~szemer~~ ma
magához szorítja. Haja s

Olajfestés, fára,
A keret magához
~~Leonardo da Vin~~
Ára 5382 fr

Ltha: 12

172

4485
12
8970
4485
53820

87

284.

Janos frater

a kolozsvári farkas utcai ref. templom építésre.

Grandpierre Edit

Fatornyos hazánk.

Ignácz Rózsa. Erdélelke. Bp. 1940. 77. 1.

ezennel biróilag lefoglalom és értesitem a Mi

ságát

miszerint a fent nevezett végrehajtást szenvedő ..... n

..... kr. tőke, ennek 189 ... évi ..... hó ..... -

50 krban megállapitott valamint a még biróilag meg

zett jogainak épségben tartása mellett — további birói

illetőleg a mennyiben a követelés a birói intézkedés k

LX. t. cz. 82. §-a értelmében, birói letétbe helyezni m

Kelt BUDAPESTEN, 1899 évi jánne

VÉGREHAJTÓ • BUD

Quittner Józs

János frater épitész
1490.
Kolozsvár

l.

Molnár Ernő: A nagyjenő-tuskevári páloskolostor. Bp. 1936.
26. l.

János barát

a Kolozsvári Farkas utca gótikus reftemplom építésze

cód

Lux Géza dr.:

Kolozsvári képek.

Magyar Építőművészet

1942. 141. l.

nem a tablaképeken, hanem a falképeker
anyag tárgyalásánál is ez a sorrend igaz
minőségbeli eloszlása miatt is.

A ránkmaradt falképek — melyek
feltételezni — fenntartási helyük, de st
így regionális tárgyalásukat stiláris kapc
emlékeznünk a felvidéki (szepességi) cs
Tomaso magyarországi működéséről, n
Rimabreznón is kimutatható, végül Aqui
átvezet Zsigmond korába.

A felvidéki, szepességi csoport er
Lőcsén és Podolinban maradtak fenn.
mondja el — talán töredékesen — négy ké
tális keretben pár alakkal meséli el Ren
Antal megkísértését és halálát. Szűksz
burkolt alakok, egyhangú gesztusok, pár
kíséri. Az egész falkép a könyv festész
miniatúránál a falképfestészet monument

Jobb kvalitású mester dolgozik ugya
Mária koronázásának fínom, poetikus je

János barát

1490-ben Mátyás Király küldte az alábbi templom építésének folytatására.

Fentiek Kolozsvár a Farkas-utcai volt minorita, jelenleg ref. templom terverője és kivitelező mestre. Gótikus építésze-tünkben szinte egyedülálló, eset, hogy egy templom ter-vező építésze hitelesen ki-mutatható.

Balogh Jolándr:

Kolozsvár műemlékei

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942. 49. l.

Jánosfáter

Kolozsvár
Farkas utcai
minorita templom
épitése
érd
2
Kós Károly:
Az erdélyi ma-
gyar művészet
útja.

A KÖLTÉSZET DICSÉRETE

Az ember, mihelyt tűrhető életkörülmények közé kerül, mihelyt nem köti külső cél, mihelyt ráér, rögtön játszani, szórakozni akar. Mulatságok százait és ezreit találta ki, hogy ne unatkozzék. Az unalom: üresség. Régi fizikusok úgy gondolták, hogy az ür valami fájó szakadás az anyag testében. A matéria, az éter mihelyt teheti, rettenetes erővel árad, zuhan, ugrik mindenüvé, ahol még nincs. A „horror vacui" nevet adták ennek a vélt tulajdonságának, jelezvén vele, hogy a fizikai világ

Művészeti Hotok Ungvár
1941. 95. l.

És most kell megmutatnunk azt is, hogy huszonkét esztendőn keresztül gyüjtött tapasztalatainkat nem akarjuk magunknak önzőn megtartani, de fel akarjuk tárni, meg akarjuk mutatni az egyetemes magyarságnak. Be kell bizonyítsuk, hogy szolgálni akarunk Hazánknak, szolgálni az egyetemes magyarságnak.

Ennek a szellemi szolgálatnak jegyében vagyunk ma itt nehányan az erdélyi magyar írók közül. Köszönöm mindnyájunk nevében Harsányi Zsolt barátomnak hozzánk intézett lelkes köszöntő szavait. Válaszul mindössze ennyit szeretnék mondani: Boldogok vagyunk, hogy szabad magyarokként jöhettünk Janus Pannonius városába. Szolgálni jöttünk, hirdetni a magyar szellem szabadságát s vallani az íróemberhez egyedül méltó magyar vallomást: nyelvünk és szellemünk értékei a mi legfőbb kincsünk s aki nyelvünk tisztaságára és szellemünk tisztaságára épít, az romolhatatlan kincseket gyüjt s a magyar élet legbiztosabb védelmi rendszeréhez hordja a legjobb, a legmegbízhatóbb anyagot.

Báró Kemény János

JÁNOS barát, épitész

A budai, visegrádi és a váci épitkezések után nagyobb erők, egy műhely részei kerülhettek a nyirbátori épitkezésekhez. 1493-ban még befejezetlen a nyirbátori ref. templom. János barát és Kőfaragó György voltak Mátyás király és Báthori István erdélyi vajda épitészei.
Szöveg: 44. old. 4. jegyz. 52. old

MAGYAR KÁLMÁN: A nyirbátori Báthori-várkastély története és régészeti kutatása 48. old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X,.3.sz.

János Ferences testvér

A nyírbátori Szent György
templom építése. 1479-88

(Corvina 72)

Entz Géza: A gótika művészete 173 rép.

János, Jerences testvér

A kolozsvári Farkas utcai templom építésze 1489-1503

(corvina 73)

Entz Géza: A gótika műv. 154. kép

János szerzetes, építész

(Frater Johannes)

1490 januárjaban Matyás
király megbízásából terverte és ve-
zette a kolozsvári
Farkas-utcai volt minorita,
jelenleg ref. templom építését.
Gótikus építészetünkben
szinte egyedül álló eset, hogy
egy templom tervező építésze
hitelesen kimutatható.

Balogh Kolozsvár

14. l. 17–19. kép.
20 — 22. kép –

A MÁV. IVe. osztályú Mallet-rendszerű lok
tívjának alaprajza, hátsó- és oldalnézete

János barát

építész (Frater Joannes)

A XV. század utolsó negyedében s a XVI. század elején nagyszabásu építőtevékenységet hifejtő ferences építőiskola vezető tervező mestere, a kolozsvári Kőfaragó György-cyel együtt. Első sorban Mátyás király és Bádory István erdélyi vajda foglalkoztatta. Mátyás visegrádi palotájának egyes részletein szerzett megállapulam körre-munkodéstiket az 1470-es évek második felére s a következő évtized legelejére vonatkozólag. Ehutan Nyírbátorra ment. A továbbiakra lásd az alábbi cikket. XX

XX Dr Vitéz Nagy Zoltán: A ferencesek szeged-alsóvárosi temploma. Magyar Építőmesterek. 1944. ápr. sz. 92, 93. l. kérékkel.

amint az ellenmondások újra elvalnak? Hogyan találkozhattak csak egy pillanatra is össze, mi hozhatta létre együttműködésüket csak egyetlen cselekedetben is? Kétségtelenül a közeg ellenállása hozta létre, a talaj ellenállása csíráikkal szemben, mely egyformán bénitá mindannyit és kényszerítette, hogy mind a legkisebb ellenállás irányában keressenek szabad kitörést erőiknek s ebben az irányban együtt haladjanak. Igy olyanná lettek ezek a különböző tendenciák, mint a gyökerek, amelyeknek össze kellett nőni egyetlenegy törzzsé, hogy egyesült erővel kilökhessék magukat a föld sötétjéből. Most attól függ a fa erőssége: meddig maradnak együtt, meddig nőnek együtt? Ha rögtön elágaznak a könnyü levegőben: örökké bokor marad a növény, sohase lesz fává. Ezért épen ami aggasztónak látszik, abban lehet a reményt találni: a viszonyok nehézségében, a rettenetes sok akadályban, amellyel még küzdeni kell. Mert bizonyára sok közös akadályt kell még keresztültörni minden tendenciának egyformán, mielőtt egyáltalán gondolhatna a saját külön irányára. Először utat kell törni amerre lehet, és csak egyfelé lehet. Azután mehet majd kiki amerre ő akar. Épen az akadály biztosítja az

JÁNOS, EPERJESI ÉPITÉSZ

STRUHÁR, ANDREJ: PRINCÍPI GEOMETRICKEJ HARMÓNIE A ICH POUŽITIE V RENESANČNEJ ARCHITEKTÚRE NA SLOVENSKU

ARS 4. 1970, 1-2. s., 184

János

győri piktor dolgozik az egri székesegyház
építkezésénél 1712 körül.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

4091

János mérnök

1433-ban Zsigmond
király kíséretében
több hónapot töltött
Sienában

Ger Ung Kunst
159. l.

Lásd
Z
Horváth Henrik
Zsigmond és
Eora.

Ötvösczéli, szombathelyi, hitelesítő bélyege

VI. 302.

János

segesvári szárma-
zásu harangöntö
Berethalomban.
Emlitve 1432-ben.
valószinüleg ö öntötte
a berethalmi templom
valamelyik harangját

Salzer

89. l.

Der nämliche
Meister hatte 1430
auch die im Bran-
de 1857 zerstörte
Bistritzer Glocke,
sowie die Weisskirchener
Glocke gegossen.

NYOMTATVÁNY.
Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

János, tarnói
harangöntő
Bártfa 1584

lásd
-i
Szokolszky Bertalan
A bártfai n. Egyed
templom története és
leírása. Eperjes 1898.
26. l.

lásd Tarnói János
alatt is

7.

8.

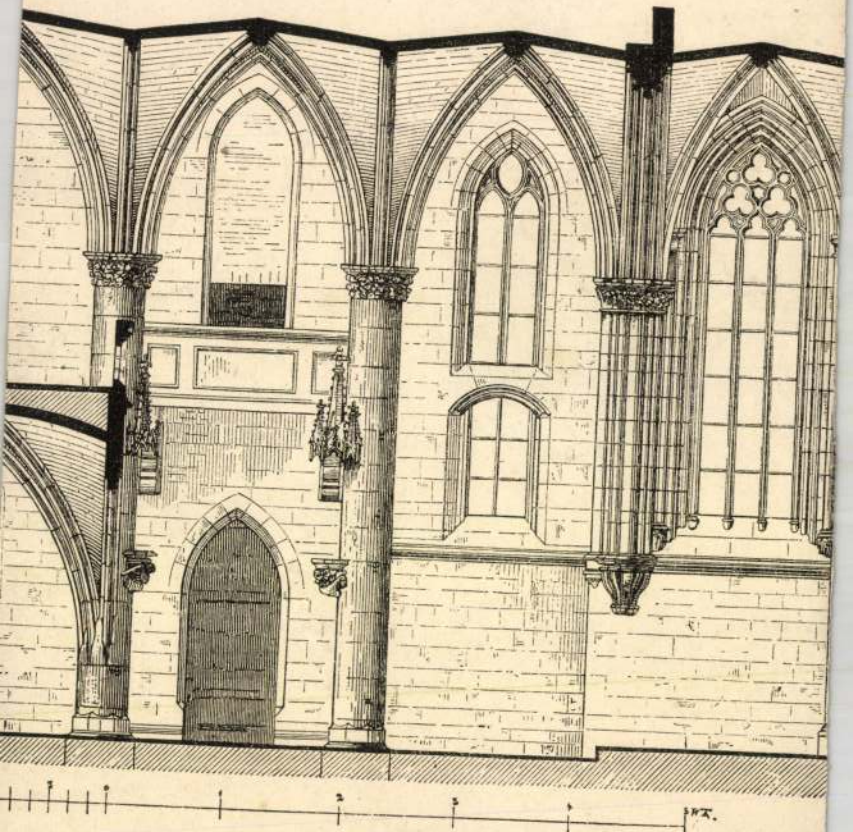

10.

János rézöntő

1443-ban Bártfa városától kap 14 frtot, 12 köböl gabonát és egy ruhát s még ugyanez évben vagy ő, vagy hasonló nevű társa (mester) 12 frtot és 12 köböl gabonát és egy ruhát.

Fejérpataky László dr.

Magyarországi városok régi számadáskönyvei
Bp. (567, 588. l.
327. l.)

Groszmann Malvina:

Bártfa város 1418-1444-ki számadáskönyvei művelődéstörténeti szempontból
Bp. 1911. 51. l. 52. l.

1433-ban egy ágyú öntéséért 10 forintot kapott

3 példa
Sorrend

Állás	Beosztás, munkakör	Családi
V. [illegible]	elnök	nőt
VII. [illegible]	előadó	nő
VI. f. o.	műszaki főtanácsos	nő
IX.	műszaki I. o. segédőr	nő

János ötvös

(Hans goldsmd
(ig))

1454. Sopron
II. rész
Zlázi (IV. 17 l.

DEUTSCHLAND

Janos aranymüves
Kolozsvár (49. l.)
1500

Pál, pajzsgyártó
Szeben 1500 (49 l.

tovább
3

Simon aranymüves
Szeben
1497 (47. l.)

Zsigmond aranymüves
Beszterce 1500
50. l.

Hunyadmegyei tört. és
rég. társ. VII. évkönyv.
Kolozsvár 1893. fenti
lapokon

lásd MOB kvt. 4041. sz
Fentich Rómában jártak

(Johannes)
Janos iglói
harangöntő 1424.

Lásd

Weygel Janós

(Hans) Johannes)
János iglói harang-
öntő 1482. l.

Wagner Janós

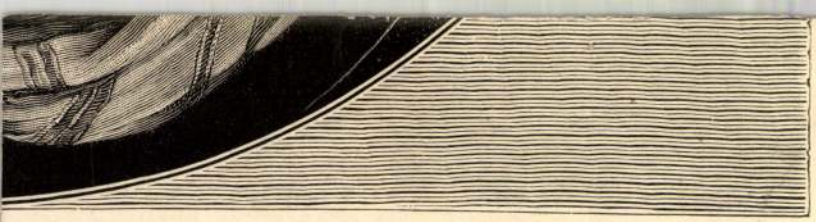

(János)

János

soproni iskolamester 1400 körül könyvkötéssel foglalkozott.

Kristóf

a pozsonyi polgármester káplánja 1459-ben könyvkötéssel foglalkozott. Alighanem csak alkalmi könyvkötő volt.

Gulyás Pál. A könyv sorsa Magyarországon a legrégibb időktől napjainkig. Magyar Könyvszemle 1923. 35. l.

János
könyvkötőm.
Kassa 1529–1531.

vód
Kemény Lajos:
Kassa város jegyzőkönyvéből. Magyar Könyvszemle
1920–21. 133. l.

TÁS ÉS FONTOSABB

TELEKKÖNYVI ADATOK

TULAJDONOS

János

segeverő órás

XVII. sz

l.

Thallóczy

Szaradok

1878. 430. l.

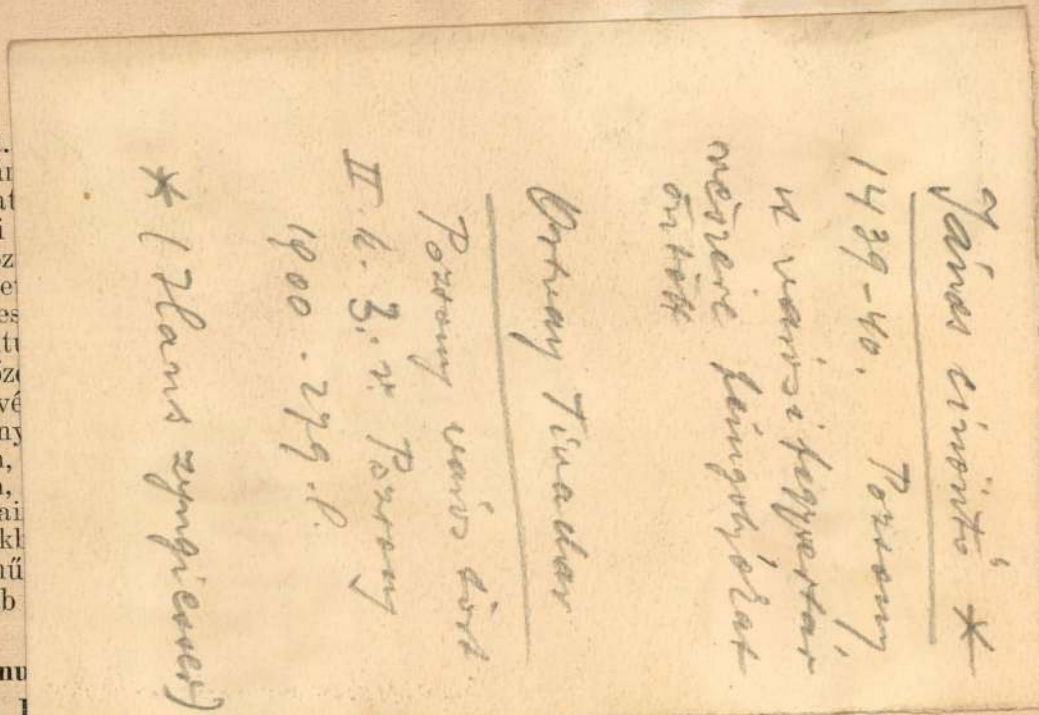

Budapestről, január 15-től május 25-ig tartózkodott Berlinben, mialatt az Országos Ösztöndíjtanács előterjesztése alapján tanulmányi segély-

— Singulettstörungen in Bandenspektoren“ címen a Zeitschrift für Physikben jelent meg (109, 393, 1938). Megtekintett több fizikai kutatólaboratóriumot és fizikai műszerkiállítást.

Dr. Csilléry Béla (1915, Budapest, ref.), jogi doktor, állami okleveles zenetanár, Budapestről. A Székesfőváros ösztöndíjasa az egész tanéven át. Tanulmányait, mivel a mult évben állami ösztöndíjas volt, már második éve folytatta Németországban. Három irányban fejtett ki munkásságot. 1. Hegedűmetodikai tanulmányokat folytatott Arthur Jahn professzornál, aki a Staatliche Akademische Hochschule für Musikkal együttműködő Seminar für Privat-Musiklehrer Erziehung keretében működő Geigemethodisches Seminar vezetője. Különösen a hegedűmetodikai problémákkal kapcsolatos legújabb biofizikai kutatások érdekelték. 2. Hegedülési készségének, művészi adottságának továbbfejlesztésére Kulenkampff Georg professzor vezetése alatt dolgozott a fenti főiskolán. Különösen a német klasszikus szerzők, főleg Bach műveivel foglalkozott, azonban nem hanyagolta el a modernebb muzsikát sem. 3. Tüzetesen tanulmányozta a német zenei élet berendezéseit és szervezetét, különös tekintettel a nagyobb városok zenei berendezésére. Felvette a kapcsolatot a német zenei kamarával, amelynek, mint szólista, tagja is lett. Berlinből beutazta jóformán az egész birodalmat, útjának főbb állomásai Breslau, Dresden, Leipzig, Halle, München, Nürnberg, Frankfurt, Wiesbaden, Köln, Düsseldorf, Ham-

JANOS erdélyi festő (XV.sz.)

fol. Hans Siebenbürger

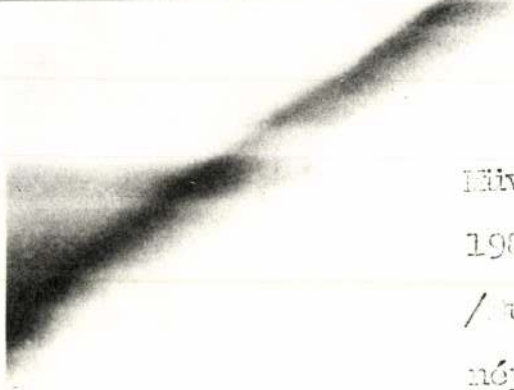

Művelődési Közpo
1981/; Szolostey
/ munkatuli Nopló
népművészet egye
pontokra l.: Ma
Ortutay Gy. Bp.

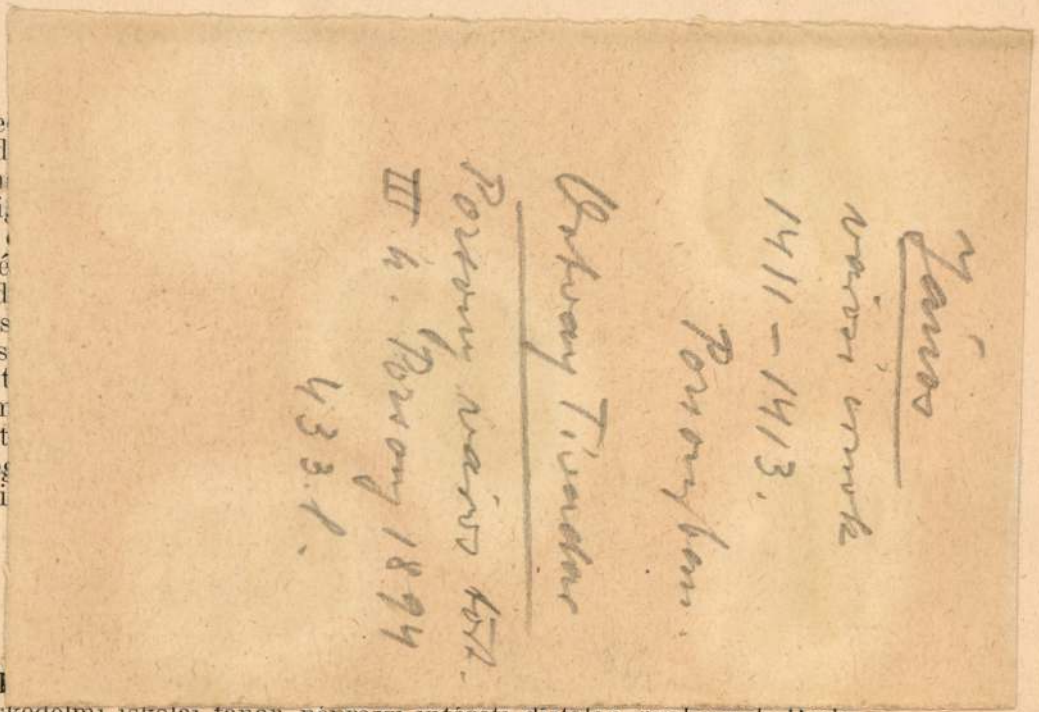

csere
előad
szám
A Li
egy
művé
előad
minis
rátus
nyozt
Chom
kutat
és reg
hazai

kereskedelmi iskolai tanár, néprajzi intézeti díjtalan gyakornok Budapestről (Győrffy professzor) a finn állam csereösztöndíjával finn-

A. Wallgren professzor vezetése mellett a modern cytológiai vizsgáló irányok és módszerek gyakorlati megismerésére törekedett, közelebbről a daganatos állatok pajzsmirigyműködésének histomorphologiai és cytologiai jelenségeivel foglalkozott. Az intézetétől nyert további támogatás tette lehetővé e hosszabb finnországi tartózkodását s azt, hogy tíznapos lengyelországi tartózkodása alatt Varsó, Vilna, Poznan, Krakó és Lodz városok orvostudományi rokon szakintézeteit is megtekinthette és a lengyel szakkörök több tagjával személyes kapcsolatba juthatott.

XII. ÉSZTORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Lavotha Ödön (1914, Murakirály, Zala m., ref.), magyar-latin szakos okl. középiskolai tanár Budapestről (Zsirai professzor), mint az észt állam csereösztöndíjasa a tartui egyetemen összehasonlító finnugor nyelvészettel foglalkozott. Résztvett az egyetemi előadásokon és szemináriumi dolgozatot készített az észt többesszám harmadik személyű névmásáról. Dolgozott a vogul tárgyas igeragozás mondattanán. Nyelvészeti cikket írt az Eesti keel című folyóirat számára, amelyben a magyar „házas“ szó etymológiáját tárgyalja. Egyéb szószármaztatása és magyarázata még kidolgozásra vár. Cikket írt a magyar nem-

MDK

Janneck, Franz Christoph

Szül Graz 1703, megh. Bécs 1761.

"Krisztus Herodes előtt"

o. réz.

37.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

Janneck, Franz Christoph

"Krisztus Herodes előtt"

12.o.

/Csobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

tovább

~~Borán Lajos~~

~~60, 61, 62, 82, 92, 97, 111. l.~~

~~Borg Kelő 83. l.~~

~~Donner Rafael~~

~~58, 67. l.~~

~~Glaser ércmvező~~

~~74. l.~~

Janner

59. l.

Kayserwerth 67. l. 68. l.

Lang ércmvező

58, 64, 78, 98. l.

Leisek ércmvező 74. l

Loránfi Antal

86. l.

Radnitzky

59, 72, 74, 83, 84, 86, 87, 89, 93, 99. l.

Scharff Anton

59, 63, 84, 86, 90. l.

Würth

67, 68. l.

Lepold Antal dr.: Az Esztergomi Keresztény Múzeum kegyérmei és történeti érmei. Esztergom 1930.

Szombathely, ásatás

43

ágos Bizottsága

ıy	száma:		19
	kelte:	II. 11.	1943
	beérkezése:	II. 15.	1943

k száma:

lintézett szám:

ma:

áma:

ta:

MDK

Janner

Lepold Antal dr: Az Esztergomi Keresztény Múzeum kenyérmei és történeti érmei. Esztergom 1930.

59 l.

M. D. K.

J. B. T. János.

Kalocsa ... 1770.

Öttengelyes hemlokzattero, klasszicizáló mintakönyvből. Rajz.

Pesti piarista levéltár.

Mojzer Miklós: Architectura civilis.

Művért. 1957. VI. é. f. 2-3. sz.

117. l.

MDK

János mester

1507-9 építi a bártfai várostára
csúcsfalait és ablakait

1508 az ablakokat bemvegezik

Bártfa, Bártfafürdő ismertetése
1901 Bp

28

MDK

János mester

a vaitai vaiosi levéltári nagy-
nekrény résztője

1511

Bartfa, Bartfafürdő ismertetése
1901 Bp

29

MDK

János kőfaragómester

III.Péter püspök 1287 nov. 1. szerződést kötött Jánossal a gyulafehérvári tpl. helyreáll. munkálataira.

Petrik A: Magyarorsz. románkori épitőművészetéből.III. közl. Bp.i Épitőm.Kőmives- Kőfar.- és Ácsmest. Ipartestülete IX. Évk. Bp. 1913, 143-145 l.

M. D. K.

János mester kőfaragó

Egerjesi származás. 1 bántfai városháza fantantikus párkányát készíti.
(repr. 649 kép)

A művészetek története. kerk: Beöthy Zsolt.
II. Bp. 1907. 572

M.D.K.

János kőfaragó

1509 ben a/ bártfai városháza konzoru párkányát és az oromfal fantantikus alakjait faragja. Eperjesen és Kisnebenben is tevékenykedett

A művészetek története. herk. Beöthy Zsolt. III. Bp 1912 418-420

MDK

János tarnói mester
1574 ben önti a bártfai fő-
templom Orbán-harangját.

Bártfa, Bártfafürdő ismertetése
1901 Bp.

31

M. D. K.

János puskamüves

1459. jan. 3. Krakkó.

Giskra János, János puskamüvest ... minden nemnámával együtt magához hivja.

Iványi: Bártfa leveltára. Bp. 1910.
165.

M.D.K.

János kőfaragó

1458. okt. 16. Új-Szandecz.

Saxer B. levele Bártfa város tanácsához, melyben panaszt emel, hogy János kőfaragó őt becsületében megsértette.

Fraknói: Bártfa levéltára. Bp. 1910. 161–162.

MDK

János kőfaragó

dr.Iványi B: Eperjes város középkori épitkezései és építészei. Muz. és Kvt. Ért. 1918. XII. évf.2.sz. 116 l.

János kassai szobrász

Muzeumi és Könyvtári Ért. 1918.III.évf.1.füzet
Iványi B. Eperjes középkori kőfaragói és szobrá-
szai. 31 l.

János kőfaragó

Iványi Béla dr: Eperjes város középkori épitkezései és épitészei. Muz. és Mönyvt.Ért. 1918.

124 l.

János kassai szárm. képiró XV.sz.k. Bécs

Kemény Lajos: A kassai képirócéh. Müvészet, 1909.

253 l.

János képiró, az erdélyi Illyéről, 1520-ban polgárjogot vált

Kemény Lajos: A kassai képírócéh. Művészet, 1909. 255 l.

János orgonagyártó

Iványi Béla dr: Eperjes város középkori épitkezései és épitészei. Muz. és Könyvt. Ért. 1918.

12o 1.

János kassai képiró, 1395-1398

Kemény Lajos: A kassai képirócéh. Müvészet, 1909.

253 l.

M. D. K.

János (Etnes) ötvös

1577. Szombathely. A vár szolgálatában áll. Fizetése 2 lóra 30 frt. és asztala a tisztartó-nál. Rangsorban az alvárnagy után kö-vetkezik.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történeléhez főleg a XVI–XVII. Században 179 l.
Művért. 1953. 1-2. sz.

M. D. L.

János (Kötves) ötvös

1631. Ungvár, fél sessiója van.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen leveltári adatok az ötvösök történetében főleg a XVI–XVII. században 180. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

re. D. K.

János (kaltves) ötvös

1644. Szombathely. Oladból hasajövet kifosztották ...

Horváth Tibor utal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 179. l.
Művért. 1953. 1–2. sz

M. D. K.

János (Kötves) ötvös

1631. Ungvár fél sessiája van.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen level-
Tári adatok az ötvösök történetéhez
főleg a XVI–XVII. Században 180-l.

Művészt. 1953. 1–2. sz.

M. D. K.

János (Kötlucös) ötvös

1614. Nyíregyháza

Horváth Tibor-tutal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 178. l.

Művért. 1953. 1–2. sz.

M.D.K.

János (Eöthnös) ötvös

1620. Sárospatak

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 179. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

M. D. K.

János (köttnes) ötvös

1645. Munkács

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI-XVII. században 178. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

M. D. L.

János (Eötnös) ötvös

1644. Királyhelmec

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 177. l.

Művért. 1953. 1-2. 17

M. D. K.

János (Ewtheves) ötvös

Nagybánya XVI. sz. második vele

Horváth Tibor Antal. Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 178. l.

Művért. 1953. 1–2. sz.

M. D. A.

János aurifaber

1554. Nagybánya

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 178. l.

Művért. 1953. 1–2. sz.

M. D. K.

János auricusor

1553. Nagybánya (már meghalt.)

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 178. l.

Művért. 1953. 1–2. A.

M. D. K.

János (kötnes) ötvös

1715. Felsőbánya

Horváth Tibor Antal. Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 177. l.

Művért. 1953. 1-2. 17.

M. D. K.

János aurifaber

1615 Galgóc

Slovváth Tibor Antal. Ismeretlen levéltári adatok az ötvösség történetéhez főleg a XVI.-XVII. században 177. l.

Művért. 1953. 1-2. 17.

R. D. R.

János (Ethwes) ötvös

(Agyagveremben nőleje van)

Bsz. – Buda 1505.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösség történetéhez fő-
leg a XVI.–XVII. században 177. l.
Művész. 1953. 1–2. sz.

M. D. L.

János (kötvös) ötvös

Beregszász 1688.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 177. l.

Művészet. 1953. 1-2. sz.

K. D. L.

János (kötves) ötvös

Beregszász 1645.

Gyalogszeres

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 177. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

M. D. K.

Jónás aurifaber

1617. Galgóc

Horváth Tibor ututol: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösség történetéhez főleg a XVI–XVII. században 177. l.

Művért. 1953. 1–2. 17

Or. D. L.

János aurifaber

1616 Galgóc

Horváth Tibor Antal. Ismeretlen levéltári adatok az ötvösség történetéhez a főleg XVI–XVII. században

177. l.

Művészt. 1853. 1–2. sz

M. D. K.

János királyi építőmester
(murator, lapicida

Irányító szerepe van a budavári
Anjou-építkezésekben
1362-ben a leleszi konvent torugót
építi

Művért. 1952.)
Művért. Zolnay László: A XIII-XIV. sz-i buda-
vári királyi szálláshely

20. l

20

Giovanni (János)

Nagy Lajos festője
† 1390. körül Budán

cród
2

Budinis. 156. l.

János mester kőfaragó

Muzeumi és Könyvtári Ért. 1918. III.évf. 1. füzet
Iványi B: Eperjes középkori kőfaragói és szobrászai.
28 l.

János kőfaragó

Muzeumi és Könyvtári Ért. 1918. III.évf. 1. füzet
Iványi Dr Eperjes középkori kőfaragói és szobrászai.
27 l.

M. D. K.

János asztalosmester

1489 Gerecse hegységben a vadászkastély faréseinek készítése

Korát Kastély solariumának munkája

Voitgyar. 54, 58,

M. D. K.

János üvegesmester

Visegrád

Az esztergomi építkezésekhez ablak-üveg-korongot szállít

1487 évi számadási kapcsolatban szerepel.

Voitgyar. 51. l.

MDK

János

nevet a csikszentmihályi karzatdeszkákon olvasható rovásirásos feliraton olvassuk, amely feltehetően az egykor festett deszkák mestereit nevezi meg.

264.o.

Entz Géza: Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml. 249-264.o.

János, szebeni ötvös MDK

1451-ben olvasunk róla.
Valószinüleg azonos Johannes Goltsmith szebeni esküdt polgárral(1440).

260.o.

Entz Géza:Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml. 249-264-o.

MDK

János barát, épitész

1490-ben Mátyás király küldte Kolozsvárra a Farkas utcai templom munkáinak vezetésére.

256.o.

Entz Géza:Müvészek és mesterek az erdélyi gótikában.
KelemenEml. 249-264.o.

MDK

János kőfaragó (XIIIsz.végén)

St. Die-ből való
A vándormühely jellegzetes képviselője.

252.o.

Entz Géza: Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml.249-264.o.

M.D.K.

János

Lukács mester asztalosegéde.1550-51-ben.Nem egri.

Dótshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.197.o.

Dótshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.

Az Egri Múz.Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

Janos

Lukács mester asztalossegéde.1550-51-ben.Nem egri.

Pétsny Mihály:Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.197.o.

Pétsny Mihály:Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között.I.közl

Az egri Vár.Bykonyve.I.Eger,1963

M.D.K.

János ács

Több tárkányi társával dolgozik1506-1508.Ez utóbb évben egy hordó bort is kaptak.

Dótshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.191.o.

Az Egri Máz.Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

János kassai asztalos

1507-ben dec.23-án Egerbe szállitott Stallum modelljét,amelyet Niza Florentius olasz mester készitett ,ő készíti el.Intarziás stallum.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.197.o.

Az Egri Máz.Évkönyve.I.Eger,1963

B.D.S.

M.D.G.

János barát, építőmester

Ferencrendi szerzetes. Dolgozott
Mátyás udvarában.

Gerlóczy Gedeon: Építészet. Bp. 1949

6

M.D.K.

Fáncs, ötvös mester

volt az 1438-as budai mozgalom előtt a városi „magyar párt" vezére.

Csapáry István: Budavára közép-kori társadalma

BUDAPEST, Bp. 1967. V.évf. 11. sz. 3. old.

János mester lapicida

Buda. kápolna épitése 1360-as évek.

" neki tulajdonitható:

Mária kapu,

Mátyás t4mplom,

Mária Magdolna -templom továbbépitésé

irányitásával épült a pesti belvárosi templom is.

Föltételezhető hogy a templomok számos szobormüvének is ő az elkotója.

Gerevich László: A budai vár feltárása, p.196.

278.1.

M.D.K.

János, festő (Johannes pictor de Leszna)

Krakkóban működött a XVI. században.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp.1957. 96. old.

JÁNOS, KOVÁCS

Zsellér és taksás telkek Miskolcon 1702-ben. A Kötelek végén: 64. kötel után János kovács. 46. old.

MARSALAKI KISS LAJOS: A miskolci Kötel könyv 1702-ből. Miskolc ősi településű jobbágy és zsellér családjai 59. old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1956. Január
Miskolc

János Zolfarajó

Pesti polgár, a Cegléd utcában lakott

Gerevich Lá Budapest művészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig

Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

302.old

M.D.K.

Kassai Fülöp, kőfaragó és ácsfaragó

neve 1431-ben bukkan fel
és tevékenységére a sculptor
és schnitzer jelző utal. Eperjesen
már 1489-ben kifizetter mari 8 dénárt,
és 1491-ben egy 800 dénáros nagyobb
összeget, amely - feltételezhető az eperjesi
főoltár 1490-es dátumára - nem kerek vélet-
len.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp. 1967. 61-62. old.

M.D.K.

Tárnos, asztalos
(Hans Tischmacher)

neve a XV. század második felében fordul elő a nagyszebeni adójegyzékekben

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai
Akadémiai Kiadó, Bp. 1967. 59. old.

JÁNOS Sabatos

Sopron, 1424-1436

HOLL Imre: Középkori városi élet - városi épitészet.
= Archaeologiai Értesítő, 116.köt. 1/2.sz. 1989
72.p.

JÁNOS mester, ötvös

Sopron, 1454 Fő tér Ny-i sarkán

HOLL Imre: Középkori városi élet - városi építészet.
= Archaeologiai Értesítő, 116.köt. 1/2.sz. 1989
69.p.

OSRODEK INFORMACJI I KULTURY POLSKIEJ

serdecznie zaprasza
na otwarcie wystawy poświęconej
wielkiemu kompozytorowi

Henrykowi Wieniawskiemu

/1835-1880/
i jego związkom z Węgrami
oraz
recital skrzypcowy

JÁNOS rózsavölgyi

Sopron, 1324-1431

HOLL Imre: Középkori városi élet - városi építészet.
= Archaeologiai Értesítő, 116.köt. 1/2.sz. 1989
72.p

Szolgáltatásaink ára:

- tartalomjegyzék-másolat (pé
postaköltség + ÁFA
- cikkmásolat (A/4-es oldalanként
ÁFA

Kérjük, megrendelési szándékuk
jelezni, a fizetés módjának megjé

Budapest, 1991. február 18-án.

M.D.K.

János (Hannus). festő

nevét Bártfán említik

a XVI. században.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai kiadó, Bp. 1967. 96. old.

Fámos, asztalos mester M.D.K.

munkája a bártfai vá-
roshára 1511. évi oszlopai.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 95. old.

B.M.K.

Já nos mester lapicida

Nagy Lajos 1365- ben telket és épületet adományoz neki érdemeiért.

1365 elött a budai palota valamely részét fejezte be.

Oklevéladatok szerint a nagy Lajos-kori palota vezetőépitésze.

Gerevich László: A budai vár feltárása, p.196.

276.1.

M.D.K.

János mester. lapicida

1352. jan. 16-án kelt oklevél nagy Lajos öccse István szepesi és sárosi herceg környeyezetében mutatja be mint relatort.

1374-ben a budai városi tanács oklevele "Ventrosus" nak nevezi.

A Szepességet jól kellett ismernie.

Kortársa és meltó társa a Kolozsvári testvéreknek.

Gerevich László: A budai vár feltárása, Bp.1966.

282.l.

M.D.K.

János mester

Női fejjel diszitett gyámkő, repr.
Női szent fejszobra, repr.

Gerevich László: A budai vár feltárása, Bp.1966.
329.l.

M.D.K.

János, asztalosmester

(Hannusz Tischlern)

1519-ben követelése volt ifj Antal ötvössel szemben. Talán azonos azzal a János asztalossal (Johannes mensator), aziner polgarjogo megszerzéseros Hassán, a tanu két évvel előbb id. Antal, nagytekintélyű ötvös volt.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 95. old.

JAŃOS barát

Lásd FRATER Joannes

M. D. K.

JÁNOS miniátor

Váci ötvös céhkönyv illuminá-
tora (1423.)

A váci püspök illuminátora

Dercsényi-Granasztói: Vác, Bp. 1960.
18. l.

MDK

János ötvös

nyirbátori

egy 1357 évi oklevélben szerepel neve.

8.o.

Entz-Szalontai : Nyirbátor. Bp. 1959

János Sz. Ötvös ötvös M.D.K.

Miskolcon dolgozott a 18 n. ban.
Egy kelyhe 1758. ból Boldván.

S. Mihalik. Die ungarischen Beziehungen des Glockenblumenpokals. Acta Historiae Artium. 1959 (VI.) 70

János mester

MDK

XIII. sz. kőműves.

A gyulafehérvári székesegyház XIII. századi restaurálás negyedik szakaszán dolgozott. /az 1277-es 77/ tűzvész rongálásai után/.

88.o.

Csemegi Budavári. 1955.

János mester MDK

XIII. sz. kömüves mester.

A gyulafehérvári székesegyház déli mellék - hajójának kijavitását vállalta /Fennmaradt szerződés alapján/

160.o. 153. jegyz.

Feltesznik, hogy St Diéből származott hozzánk.

u.o. 155. jegyzet.

Csemegi: Budavári. 1955.

János testvér építész

Mátyás Király 14:o-ben Visegrádon kelt oklevelé
ben amliti, hogy Kolozsvári

ben amliti hogy Kolozsvárra küldi János testvért.
Itt épiti a királyi alapitásu ferences egyházat
é kolostort.

A nyirbátori Bátori -templomot /ma Ref. templom/
vagy ő vagy vele rokon tehetségü és tanultságu épité
tész készithette.

46-47.o

Entz-Szalontai : Nyirbátor. Bp. 1959

MOK.

János kőmives (1514)
az utolsó köz. kori mesterek közül való.

MMÉE-Közl. 1904, 38.k. II. füz. 43.l.
Kemény Lajos: Kassai ép. mesterek

M.D.K.

János frater, építőmester

nyert megbízást Mátyás királytól 1490-ben, a nég évvel előbb alapított kolozsvári minorita-kolostor felépítésére, mely-dacára az alapító halálának-1503-ra el is készült. János valószínűleg ferencrendi szerzetes volt és Erdélyben további munkákra kapott megbízást. A nyírbátori templomok is rokon vonásokat mutatnak a kolozsvári minorita templomnak

Géza Entz: Baukunst in Ungarn um 1500.

Acta Historiae Artium, Bp. 1967.
Tom. XIII. fasc. 1-3.

84. old.

MDK

János kőfaragó, a Benedek lapicida fia (1405.)

Kemény Lajos: Kassai ejo. mesterek - MMÉE Körlöny

1904. 38 k. II. füz. 6. 1.
41.

MDK

János steinbrecher (1396 - 1399.)

Kemény Lajos: Kassai ép. mesterek. - MMÉE Közl.

1904, 38k. II fur. 6. l.
41.

János MDK

Festő, 1522-ben Bártfán dolgozott.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.144.l.

M. D. U.

JÁNOS mester asztalos
Eperjesről

XVII. század. Ádámos, unit. templom, faragott szentélyszékek

Aggházy: Barokk szokrászat... Bp. 1954.
I. 17–18. 220. II. 6. e.

MDK

18. János diák, miniatőr.
(Mátyás korából való).

Radó Polikárp: E. Berkovits.
Magyar Könyvszemle. 1941. 406. l.

János festő

M.D.K.

zirlapja 1348-ból

Kampis, Magy. mův. Bp. 1960 414.

János mester MDK

Pozsonyi festő, 1498-ban említik nevét

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.
Bp.1954.69.l.

János MDK

Pozsonyi festő, 1486-ban és 1487-ben említik nevét.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp. 1954. 69. l.

János MDK

pozsonyi festő, 1451-ban említik nevét.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.
Bp.1954.69.l.

János festő 3. MDK

Lásd Rozsnyai Jánost

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp. 1954. 43.l.

MDK

János könyvmásoló és könyvfestő, XV.sz. első fele

A váci ötvöscéh szerkönyve, pergamen kézirat, festett cimlappal

Magy. rajz 5oo évre. Szépm.Muz. kiáll. 194o. jan.

28 l.

Budavári Főtemplom. XIII. századi eredeti oszlopfő – Cathédrale du château-fort de Buda. Chapiteau original du XIIIe siècle
Собор Будайского замка. Оригинальная капитель колонны XIII в.

A BUDAVÁRI FŐTEMPLOM HELYREÁLLÍTÁSA

A magyar művészettörténetnek — s vele Budapest várostörténetének — hét évszázada forrott össze a budavári főtemplom köveivel. A török kiűzése után feltámadó vallásos-nemzeti hagyomány (amelyet azonban okleveles és régészeti emlékeink nem támasztanak alá) a templom s a budai vár keletkezése korát még régebbi időre, Szent István korára keltezi. Érthető is ez, hiszen a templom történeti emlékei, a falai között lezajlott események máig nemzetközi és nemzeti zarándokhellyé avatják ezt a — neogótikus megújításában is — jórészt hiteles középkori monumentumot. S jelentőségének objektív modern értéke is megvan: e gótikus katedrális máig a budapesti városkép egyik uralkodó pontja, az idegenforgalom egyik centruma.

Az építészettörténet mai ismeretei szerint a XIII. század negyvenes-ötvenes éveiben már háromhajós templomként építették fel az épületet. Eredeti titulárisa Szűz Mária volt, középkori hitvilágunk Nagyboldogasszonya, Patrona Hungariae. A köznyelv azonban a főtemplomot — utolsó nagy középkori mecénásáról, Hunyadi Mátyásról — a mai napig Mátyás-templomnak nevezi.

A múlt században Schulek Frigyes neogótikus megfogalmazásában újjáépített háromhajós csarnoktemplom építésének kezdetei a budai Vár, Buda fővárossá alakulásának idejére nyúlnak vissza. Az 1241/42. évi mongol betörés idején ugyanis — amikor kerek Magyarország megsemmisülni látszott — az Árpád-házi királyok korábbi székhelyei, Esztergom, Székesfehérvár, Óbuda részben elpusztultak, részben stratégiailag elégtelennek bizonyultak. IV. Béla Budát szemelte ki az ország új székhelyéül. Az új főváros főtemplomaként 1245 körül indították meg az — 1269-re befejezett — építkezéseket.

Az újabb építészettörténeti kutatás során Csemegi József, a főtemplom monográfusa, az építmény tervezőjét francia tanultságú mesterben találta meg; művészetét Burgundia, Champagne, Île de France stílustörekvései határozták meg. Csemegi, Hans R. Hahnloser eredményeit korrigálva, arra a feltételezésre jutott, hogy a templomot Villard de Honnecourt, a francia gótika nagymestere tervezte.

Azok az évtizedek — 1245-70 között — amelyeknek a budavári főtemplom építését köszönhetjük, a tatárjáráskor felperzselt Magyarország újjáépítésének évtizedei voltak. Ekkor épültek fel középkori váraink és városaink, Pozsonytól Brassóig. Ekkor született újjá — immár a kor hódító modern stílusában, a *gótikában* — a romba dőlt Magyarország.

A budai főtemplom — amelyet a Pestről áttelepített német patriciátus a kezdettől fogva plébániájaként használt — hamarosan fontos történeti események színhelye. Az Árpádok kihalása után itt megy végbe a heretikus budai polgárok emlékezetes pápa-kiátkozása (1303). Itt mutatják be Vencelt s Bajor Ottót a főváros népének, majd 1309-ben a főtemplomban koronázták királlyá — I. Károly néven — Anjou Carobertot.

Ettől fogva a főtemplom testéhez minden évszázad tett hozzá valamit. Nagy Lajos a budai várhegyi déli palota építésével egy időben jelentős mértékben megbővítette a főtemplomot. Alkalmasint a budai palota építkezéseit irányító János építőmester volt a déli ún. Mária kapu építője is: egyik kutatónk — Várnai Dezső — most bogozza a Mária-kapu és a királyi palota 1370 körül épített házikápolnájának stílusanalógiáit.

A templom végső középkori alakját Hunyadi Mátyás idején, a király támogatásával alakították ki. Mátyás, emlékezetes építkezéseit 1470-ben, a déli torony harmadik emeletén elhelyezett kőcímerével örökítette meg.

A főtemplom — azon kívül, hogy a Budát majorizáló német patriciátusnak plébániája volt — királyi fogadalmak, esküvők, ravatalozások, országos tanácsok, zsinatok színhelye. A XV. szá-

MDK

János, kőműves
Gyulafehérvárt,

ahol az udvarnak dolgozott és 1628. 6o. ft.-t keresett.

Radvánszky B.: Udvartartás es Számadás könyvek. I.Ep. 1888. 196.l.

MDK

Johannes Ewthwews

János ötvös

Kolozsvári lakós 1525-ben a gernyeszegi egyház számára készitett kelyhet szükségből eladja. 1530-ban szintén egy János ötvös szerepel tanuként.

257-258.o.

Entz Géza: Müvészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml. 249-264.o.

birodalomban a kereskedelmi forgalom is lüktetőbbé vált s mindkét város rohamosan fejlődött.

Kevesebbet tudni Nagy Lajos építői és műpártolói tevékenységéről, ami a két várost illeti. Kétségtelen, hogy a királyi vár említett átépítése magva maradt a Zsigmond-kori palotának, illetve annak nyugati szárnyát képezte. Többet azonban budai és pesti építkezéseiről nem tudni. Annál több ingó műemlék hirdeti műpártolói tevékenységét. A máriacelli kincstárban levő Madonna-kép, mely címerét viseli, s mely egyúttal az első magyar képtábla, erős olasz hatás alatt készült. Ugyancsak olasz hatás jellemzi ötvösműveit, melyekből a leggazdagabb sorozat Aachenben látható, valamint könyvtárának két gyöngyét, a gazdagon miniált Képes Krónikát s az Oxfordba került szerényebb Aristotelest, Okleveles adatokból két udvari festője is ismeretes, Hertul fia Miklós és János mester. Az utóbbit 1370-ben a budavári Nagyboldogasszony-templom mellett helyezték örök nyugalomra, sírköve ma a templom homlokzati falába van befalazva. Ez a János festő ezek szerint Budán élhetett, míg Hertul fia Miklóst nem sikerült eddig Budára lokalizálni, mint ahogy az előbb említett különféle műfajú drágaságokat sem sikerült eddig budai műhellyel kapcsolatba hozni.

Uralkodásának utolsó előtti évében értesülünk még egy nagyobbszabású építkezéséről. 1381-ben Velencéből megszerezte Remete Szent Pál fejét s azt a budai Szent Lőrinc pálos kolostornak ajándékozta, mely a mai Szép Juhászné helyén állott. Ekkor vagy kevéssel előbb épülhetett a kolostor, mely bizonyára a király alapítása volt, ha diplomáciai úton tárgyalt Velencével a szent ereklyéinek ügyében. A pálosok hegyoldalba épített monostora a szent ereklye révén

híres búcsújáró-hellyé vált s népszerűségét a mohácsi vészig megtartotta.

Hasonlóan buzgó műpártoló volt a király édesanyja, Erzsébet királyné is. Neki köszönhető Óbuda fényes fellendülése. Az özvegy királyné idetelepítette a klarisszákat, hatalmas templomot és kolostort épített nekik, melyben száznál több apáca lakott. Zsigmond király néhány évtizeddel későbbi oklevelében „mirifici operis decore fundata"-nak, bámulatosan díszes épületnek nevezi a klarisszák hajlékát. A királyné annyira kedvezett legkedvesebb klarisszáinak, hogy a klastromot környező telkeket lassankint mind összevásárolta és nekik ajándékozta.

Csodálatosképpen az ásatások mindezideig nem találták nyomát a hajdan fényes épületcsoportnak. Noha a Viktória-téglagyár telkén egy templom s hozzátartozó kolostor alapfalaira bukkantak, a maradványok kicsiny mérete lehetetlenné teszi, hogy a klarissza-zárdával azonosíthatók legyenek. Ugyancsak nem tudni, hol volt Erzsébet királyné óbudai vára, mely a klastromhoz közel épült s mely, ha kisebb méretű volt is, hasonlóan díszes lehetett.

A királyné pártfogása alatt a klarisszák klastromának falai között éppúgy meghonosodott a művészet, mint IV. Béla idejében a Margitszigeten. Jó példával a királyné járt elől, ki kitünő műhimző volt. Rómában való látogatásakor a Szent Péter-templomnak egy sorozat szebbnél-szebb miseruhát s egyéb textiliát ajándékozott s ha Zách Felicián merénylete óta, mikor néhány ujját elvesztette, aktívan nem is vehetett részt a munkában, az egyházi textiliák nagyrésze, elsősorban a klarissza-templom ornátusai bizonyára az ő személyes felügyelete alatt készültek.

A romlandó szövetek nem kerülhették el a száza-

János MDK

Kölni származásu kassai festő, neve 1465-ben fordul elő, pogárjoga megszerzését Kassai István épitész támogatta.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.86.l.

M. D. K.

János mester

Lőcsei mester

A Corpus Christi ~~[illegible]~~ elszámolási könyv-
ében 1511-17. között szerepel

Daun, B.: V. Stoss. . . . Lpzig. 1903. 112. l.

János kőfaragómester M.O.G.

XIII. n.

1287 ből való nevődés a nézesegyház
építésére vonatkozólag
1287 – 1291 közt helyreállitotta a déli ke-
renthajót a négyzeti toronnyal, a főhajó
déli falát.

Entz Géza: A gyulafehérvári nézesegyház.
Bp. 1958, 96, 100, 105, 106, 112,

Francesco Brilli épitéri

M.D.K.

János MDK

pesti "levélfestő", Bécsben dolgozott, 1525 előtt halt meg.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 91. l.

János MDK

Kassai festő, nevében őrizte meg kölni származását.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.91.l.

János /Rozsnyai János?/ MDK

Nagyszebeni festő. 1478-ban adófizető /felesége neve 148o-ban és 1484-ben is előfordul. Esetleg Rozsnyai Jánossal azonositható.

/irodalmi források emlitése 247.jegyzetben/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.89.l.

János MDK

Késmárki festő, kolduskenéyren tengődött.

/Lásd Iványi B.: Késmárk város lakói és azoknak vagyni viszonyai 1542-ben. Közlemények Szepesvármegye multjából. VIII.1916.78,84.l.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.143.l.

János MDK

Eperjesi festő, neve 1533-ban fordul elő.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.143.l.

MDK

János építőmester

1365 évi adománylevélben emlitve

Horváth Henrik: Árpádházi Szent Margit siremléke és egyéb tanulmányok. Bp. 1944.

M.D.K.

János mester

Lőcsei mester. A Corpus Christi számla-könyvek 1469-82 között említi

Daun, B.: V. Stoss ... Lipsig. 1903. 112. l.

112.

János barát
építész MDK

A kolozsvári Farkas utcai templom /1489-1494/ építésze. Neki tulajdonitják a szegedi feren.-ces templomot /1494/ is.

Magy.Müv.Tört. I. /szerk. Dercsényi / 227.o.

MDK

János mester

Nagy Lajos udvari festője. 137o-ben a budavári Nagyboldogasszony-templom mellett helyezték örök nyugalomra

Az Anjou-kor iparmüvészete.

Gent Bpest müv. 19 1.

MK

Vállalkozók Különnye, 1909. nov. 24. 1 l.

János moster MDK

épitész XIV.sz.

Palotát kap.

Magy Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 175.o.

János mester /Saint Die-ből/ MDK
köfarago XIII.sz.

1287. a gyulafehérvári templom restaurálására alkalmazták.

Magy.Müv. Tört.I./szerk.Dercsényi/ 84.o.

v.ö. 133.o.

J á n o s mester

építész XIV.sz. MDK

1365-ben palotát kap a királyi lakóházak építésében tanusitott jártasságáért.

Magy.Müv.Tört.I. /szerk.Dercsényi/ 145.o.

János mester MDK
építész /X V I. sz. eleje/

Az eperjesi templomot tovább építi a XVI. sz. elején.

Magy.Müv.Tört. I./~~szerk~~ /szerk. Dercsényi/ 220.o.

MDK

János mester

váci miniátor XV.sz.

1423-ban disziti a váci ötvöscéh szerkönyvét, melyben az onamentikán kivül egy kép van.

~~Magy.Müv.TI/1/~~

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 202.o.

M.D.K.

János mester építén

A bártfai városháza építését fejezi be (1507). Az eperjesi kemplom építője.

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931
95.

János, madocsai apát M.D.U.
illuminator

II. Utápló námára is dolgozott. Főmüve a Cassianus codex (repr: 124 o.)

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931
128.

János molnár M.D.K.

1492 ben az egerjesi városi tanács
8 forintot fizet neki.

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931

1

M. D. L.

János mester építén

A kolozsvári ut. Mihály tplom sekrestyé jének ajtaját készítette. 1528 ban.
(repr. 180 o.)

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931
179/80

János mester MDK

festő, 1395-1398 között ~~xkt~~ Kassán élt.

Radocsay Dénes: a középkori Magyarország táblaképei.
Bp.1955.36.1.

János MDK

Magyarországi származásu festő, aki 1494-1522 között Krakkóban müködött, s 15o4-ben a krakkói Szent Katalin-templom Alamizsnás Szent János-oltárát festette.

/Irodalom 422.jegyzetben/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarrszág táblaképei.Bp.1955.144.l.

János MDK

Az erdélyi
Illyéről származó festő,152o-ban Kassán élt.
/irodalmat lásd 416.jegyzetben/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.143.1.

János MDK

Lőcsi festő, 15o6-ban, 1511-ben és 1518-ban emlitve neve. A Szent Jakab templom számára Mária és a Mindenható képét festette.

/irodalom 417.jegyzetben/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.143.l.

irodalom gyakran emlitette sirkövet, mely a XIV.sz. 7o-es éveiben Ábel és János festő sirját fedte.

/Horváth H.Künstlergrabsteine aus dem XIV. Jh. Das Werk /1939/.

/Szilágyi J.Adalék a magyarországi képzőművészek névsorához.Történelmi Tár 188o.159./

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.33.1.

194. l.

János 1463-ban MOK

Az eperjesi adólajstrom emliti János festőt ~~kk~~, aki valószinüleg a bártfai kapu fölé freskót festett, s a város magyar negyedében élt. Neve 148o-ig bukkan elő. /Tóth S.: Sáros vármegye monográfiája. Bp. 19o9-1912. III. 72o-721./?

1465-ben már zsellért tarthatott.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 88, 2o3, 1.

János MDK

Lőcsei festő, 1468-1469-ben 3 forinttal tartozott a confraternitásnak. Tudjuk róla, hogy az Ur testéről elnezett testvériség számára két arany forintért Szent Márton képét festette meg /1469-1482/.

/Nyári A. Magyarországi képirók a XV. és XVI. századból. Századok IX,/1875/,134. Iványi B. A lőcsei Krisztus Teste testvérület jegyzőkönyve 1431-1584. Közlemények Szepesvármegye Multjából III/1911/,14o.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.88,2o3.1.

János barát, építész M.D.K.

Mátyás király Budáról öt kütöli a kolozsvári ferencesek templom (Farkas utcai) építésére.
A rentély kőlábarala ekkor más épülhetett.

Bágyuj Lajos: A kolozsvári Farkas utcai rel. templom 1958. évi restaurálása.

Műemlékvédelem, 1959. III évf. 3 sz. 163 l, 166 l.

János, kőfaragómester

Saint Dié-i származásu, Tyno fia, nyer megbírást szerződéses formában, 1287-ben, Péter gyulafehérvári püspöktől, hogy a szászok által 1277-ben megrohant, kifosztott és nagy vérengzés után felgyújtott gyulafehérvári székesegyfelait épitse ujra fel a régi magasságuk. ./.

Entz G.: La cathédrale de Gyulafehérvár /Alba Iulia/ Acta Historiae Artium, Bp.1958.Tom.V.fasc.1-2. old.

27-29.

M.D.K.

János, kőfaragómester

... ban, ugszintén állítsa helyre a négyzetes alaprajzu tornyot. A szerződés, melyet szerző a jegyzetek körök, eredeti hosszú latin szöveben közöl, pontosan körülírja a munkálatok részleteit, amiből erre az építési szakaszra vonatkozólag értékes megállapítások vonhatók le.

Entz G.: La cathédrale de Gyulafehérvár /Alba Iulia/ Acta Historiae Artium, Bp.1958.TomV. fasc.1-2.

27-29. old.

János ács M.D.K.

Tárkányi ács.

1501 körül az egri székesegy házon dolgozott.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Múzeum Évkönyve 19641 I. Eger- 1964. 191.1.

János úrnak M. P. K.

Tiszakürt úrnak.

Isiol körül az egri vasútvonalon dolgoznak.

. 191.I.

M.D.K.

János, ácsmester

neve, mint „magister Johannes Carpentarius de Tarkan" fordul elő az egri várszékesegyház 1508 évi számadásaiban, mint ari – az 1506. júl. 29-i tűrvész utáni helyreállítási munkák során 1507-ben a tornyok gerendáit, „csinálta és előkészítette 25,95 Ft.-ért.

Détshy Mihály: Az egri várszékesegyház építéstörténetének okleveles adatai.

Művészettörténeti Értesítő, Bp. 1964.XIII.évf.

/7 szöv.á./ 1. sz. 5. old.

M.D.K.

János, kassai ácsmester

Kéziti el az egri várszéresegyház 1506 évi tűzvész utáni helyreállítása során a Boldogságos Szűz oltára elé kerülő stallumot, melynek modelljét a jószághormányró Budán vette meg Nizza Florentinus firenzei mestertől.

Détshy Mihály: Az egri várszékesegyház építéstörténetének okleveles adatai.
Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1964.XIII.évf.

/7 szöv.á./ 1. sz. 6. old.

MDK

János aszt.mester

Maróti kastély stb.

Voit P.: Gyarmati Dénes mester és a régi m. építőgyakorlat.

Müv.tört.Tanulmányok. A Müv.tört.-i Dokum. Közp.Évk. 1954-55. Bp. 1957. 51, 65.l.

János asztalos-segéd M.D.K.

Lukács mester segédje / 1551--ben dolgozik Egerben

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 15[illegible] között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964 I. Eger- 1964. 197.1.

Ténos sastalos-segéd M.D.K.

Lukács mester segédje \ 1551--ben dolgozik Egerben

197.I.

MDK

János barát és kőfaragó Győr gy

Nagy Zoltán müve:Szépmüvészet,1944.

A magyarországi müvészet története I. 261.l.
Bpest,1961.II.kiadás.

MDK

János barát és kőfaragó György

A kolozsvári Farkas-utcai templom épitésze és szobrásza, egyesek nekik tulajdonitják a szegedi ferences templom 1494 uátn készült alakját.

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 241.l.

MDK

János harangöntő 1411

Roth V. dr.: A szássebesi oltár

Archiv des vereines ziebenburgische Landeskunde.1903.

János kassai asztalos M.D.K.

A várszékesegyház helyreállitásakor megrendelt és 1507-be
Egerbe szállitott stallum mestere.
/ modell alapján készíti az intarziás stallumot , a
modellt 1506-ban Niza Florentinus olasz mestertől
veszik /

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár
épitkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Evkönyve 1964 I. Eger- 1964. 197.1.

M.D.K.

M. D. K.

János asztalosmester

Kassán

egri működéséről maradt ponn

dokumentum. XVI. sz.

feltehető, hogy ő a sivi tehetős

a Florentini Niza-tól vásárolt stallum

modelljének, ill. mintarajzának

Voit Pál. Műhely a Via Dei Servin

művészettörténeti Értesítő 1961. 2-4. sz. 119.
120. l.

János, kőfaragó M.D.K.

a Benedek lapicida fia, 1405-ben, a városi jegyzőkönyvek tanusága szerint Kassán működött.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1904. 38. kót: 41. old.

MDK

János, kömüves
Kassán

1575- 1583. a klastrom-utcában lakik s 1582-83-ban a közgyülésnek tagja.

Kemény Lajos:Kassai épitömesterek. Renaissance korszak. MMKE Közl. 1904 évf. 80.l. 26 kötet, 3. füz.

M.D.K.

János, kőműves

1575-1583 között működik Kassán és lakik a Klastrom-utcában. 1582-1583-ban a kőrgyűlésnek tagja.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1904. 38.köt. 80.old.

M.DvK.

Fámos, kőműves

1514-ben Kassán működött.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1904. 38.köt. 43.old.

János mester MDK

besztercebányai órakészitő XIV.sz.

özvegye 1388-99-ig pereskedik férje hagyatéka miatt.

SOMOGYI ÁRPÁD: Régi órások müvészete.
Bp.1961.

6,1.

János mester

Nagy Lajos budai déli palotájána épitőmestere.

Az 1360-as években szerez magának főuri otthont a Vár déli részén.

Zolnay László: A XIII.-XIV. századi budai királyi palotáról.
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TANULMÁNYOK. Bp. 1961. 7-64. l.
56. l.

MDK

János mester,

folytatja az autochton budai épitészek sorát. 1362. ben a leleszi konvent templomtornyának felépitéséért az ottani premont. prépostságától 2oo aranyforintot kapott.
Azonos Nagy Lajos kkrály udvari épitészével, egy okmányunk 1365-ben róla emlékezik.

Horváth Henrik, Budai köfaragók és köfaragójelek. Bp. 1935. 36.l.

MDK

János építőmester

A királyi műhelyutolsó negy egyénisége, akinek a király 1365-ben Budán palotát ajándékozott.

A magyarországi művészet története I. Bpest, 1961. II. kiadás.

MDK

János mester Saint-Die-ből

A gyulafervári egyház gótikus elemü boltszakaszait franciás jelleggel készíti.

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 145.l.

MDK

János mester építész 14.sz.

Érdemeiért palotát kap a királytól.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 189.l.

MDK

János mester, váci miniátor

A püspök miniátora a városi ötvöscéh szerkönyvét készíti 1423-ban.

A magyarországi művészet története I. 216.l.
Bpest, 1961. II kiadás.

MDK

János mester, építész

Az eperjesi templomot épiti tovább a 16.sz.elején.
O vezeti 1507-től a bártfai városháza épitkezéseit is.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 233.1.

H. IX.

JÁNOS mester

Eperjes (Presov) Szt. Mihlós templom belső terének befejezése Divald szerint az ő XVI. sz. eleji munkája

Kolozsvár (Cluj) A Szt. Mihály t. Sekrestyeajtaja (1528) Repr.

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961.

96, 148.

MDK

János mester képfaragó

1514-16-ban Kassán a városi külső tanács tagja s 1524-ben mint néhai szerepel.
Neki tulajdonithatjuk az eperjesi Szt.Miklós-templom 1490-ben fölallitott fooltaranak szobrait, amelyekért a város 1491-ben kassai János sculptor imaginumnak, 800 dénart fizetett.

Divald Kornél: A Szépművészeti Muzeum kisszebeni szarnyasoltára.

Magyar Művészet, 1928. 688.l.

MDK

Janos mester képfaragó

1496-ban Telkibánya városának faragott szarnyas-oltárt kellett volna szállitania, amelyre előre a város urai 100 frtot fizettek. Janos mester a Budára utazó Weikhart Erazmusnak 4 frtot ad, hogy az oltár aranyozásához szükséges aranyat ott megvásárolja. Ennek kezén a pénz elsikkad s anyag hijan mesterünk nemmtudja az oltárt befejezni, amiért Telkibánya városa tilalmat tesz javaira.

Divald Kornél: A Szépművészeti Muzeum kisszebeni szárnyasoltara.

Magyar Művészet, 1928. 688.l.

MDK

János mester képfaragó

Az eperjesi és a kisszebeni főoltárokat Magyarország csúcsiveskori szárnyasoltárai c. munkam első sorozatában szobraik stilusrokonsága alapjan egy mesternek tulajdonitottam. De minthogy a kisszebeni oltár mesterjelén a fafaragó-szobrász nevének kezdőbetűje: A, ez az újabban fölmerult János mester-jele nem lehet.

Divald Kornél: A Szépművészeti Muzeum kisszebeni szárnyasoltara.

Magyar Művészet, 1928. 688.l.

MDK

János-mester
könyvkötő

1533ban János mester adóját
törlik „propter servitia" Egy psal-
terium bekötése 100 denárba került.
÷ Kassai könyvkötők

Grafikai Szemle 1910 évf 6 z 181l.

János mester, miniátor MDK

a váci ötvösöknek egyházi szerkönyvét János mester, a váci püspök miniátora diszitette, egy szent Elegiust, az ötvösök védőszentjét ábrázoló miniaturával és gazdag növényi ornamentikával.

Péter András: Régi egyházmüvészeti kiállitás.
Magyar Grafika. 1930. 237.l.

MDK

János/Hans,Hanus/,ötvös
1490-1493

1490-ben 1 ort adót fizet.
1493-ban 17 1/2 frtot fizet lakásadóban.
U.e. évben 1 frt és 1 ort adót fizet.
A beszt.b.-i levéltárban lévö:"Libellus collectorum et distributorum in Judicatu Spectabilis domini GeorgyStürczer 1493" c.számadókönyv.

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-ban Muz.-Kvt.Ért. 1918. 41-53.l.

MDK

János.mester, szobrasz Kolozsvar

János mester sekrestyeajtaja a kolozsvari Szent-Mihály templomban (1528). Repr.

Hankiss 200.1.

János minorita építész M.D.V.

gótikus építőmester, aki Mátyás szolgálatában is dolgozott.

A kolozsvári minorita templom építésére küldte ki Budáról.

Kampis Antal: Képzőművészetek története 627.l.

A Vixx Kultura Világa p. 1963.

János szerzetes MDK

neve 1490-ben merül fel, kit Mátyás király Visegrádról Kolozsvárra küldött az ottani minorita/jelenleg ref.templ./ épitésére. Azonos a sokoldalu épitötevékenységéröl ismert Kamancsy János pálos vicarius generálissal.

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelek. Bp.1935. 43.l.

le. D. K.

JÁNOS orgonaépítő

Pálos

Budakeszi út 03. Pálos kolostor-templom berendezésén dolgozik

1512 —

Budapest műemlékei II. Bp. 1962. 185. l.

MDK

János palos szerzetes, fafaragó

A tüskevári sekrestyeszekrény valószinű készitője. A szekrény téglaalakú ajtóit Remete Szent Pal életéből vett barokkos mozgalmasságú dombormüves jelenetek ékesitik.

Molnar Ernó: Egy régi magyar palos-emlék.

Magyar Művészet, 1935. 2.sz. 55.l.

MDK

János pálos szerzetes fafaragó

Tüskevaron a palosok templomának fafaragásait valószinűleg János fafaragó szerzetes végezte.

Molnár Ernő: Egy régi magyar pálos-emlék.

Magyar Művészet, 1935. 2.sz. 55.l.

MDK

János pálos szerzetes

Özséb remete.Fafaragás.Repr.
Özséb remete. " "
Pálos remete. " "

Magyar Művészet, 1935. 275, 276.l.

M.D.K.

János, steinbrecher

1396-1399 között, a városi jegyzőkönyvek tanúsága szerint, Kassán működött.

Komáromy Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1904. 38. köt. 41. old.

János,

Stepahanus lapicida fia,

a hét szabad müvészet gradnáltja "artium facultatis baccalaureus" , mai fogalmak szerint egy. magántanár volt.

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelek. Bp.1935. 41.l.

de. P. K.

JÁNOS testvér.

(Frater Johannes)

minorita szerzetes Hungadi Mátyás
építőműhelyének vezetője - mielőtt
a kolozsvári ferences templom építése-
nek irányítása reszére került - dzsir-
bátorban működött

/.

Művészettörténeti Értesítő 1961. 2-4. 130. l.

 M. D. K.

JÁNOS testvér

(Frater Johannes)

Nyírbátorban részt vett a minoriták, ill. ferencesek egyházának építésében

Voit Pál: Munely a Vis Dei Servin
Művészettörténeti Értesítő 1961. 2-4. sz. 130. c

130.

MDK

János, Tino fia XIV.sz.

Roth V.dr.: A szássebesi oltár

Archiv des vereines ziebenburgische
Landeskunde.1903.

MDK

János kőfaragó

Tyno fia, ki szt.Adeodat városából való
1287.

Csányi Károly: A gyulafehérvari székesegyház
Bp.1899. 3-4.l.

MDK

János üvegesmester

Maróti kastély stb. ablakok

Voit P. : Gyarmati Dénes mester és a régi m. építőgyakorlat.

Müv.tört.Tanulmányok. A Müv.tört.-i Dokum. Közp.Évk. 1954-55. Bp. 1957. 51, 65.l.

MDK

János mester

Bártfa. E. G. I. 75.l.

M.D.K.

János, festő

neve a Jagellók egyik királyi számadás könyvében szerepel az 1525. jan. 12 és jul. 16. között teljesített személyi kiadások között. Ugyanő a temesi grófoknak adományozott zászlóra festett képéért 36 ft-ot, egy lándzsa díszítéséért 1 frt. 45 dénárt kapott.

Divald K.: A régi Buda és Pest műnvészete.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1901. 35. kót. 379. old.

János MDK

II. Lajos udvari számadásaiból ismert festő

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.14o.l.

Janos scriptor

Bonfini másolója
XV–XVI. sz.

lásd

Berkovits Ilona.

Az esztergomi
Ulászló graduale,
Bp. 1941. 5, 6. l.

yedy Lukács külföldi utazásaiban darabról darabra
en találja meg a maga igazolását. A budai várhegy
negtöltötték a gyüjtemény darabjai, s halála után
lkutatott műtárgyakat, melyeknek igen sok kiváló
ünk. E helyen csak nehányukra mutathatunk rá.
és szignált Madonnája a kisded Jézussal a felsőolasz-
olasz művek közé tartozik *Riccio* († 1557) Mária-
. *toszkanai* festő trónoló Madonnája, egy XVI. sz.
ázoló kettős képe, Caliari *Veronese* († 1590), *Liberi*
o di Pietro († 1481) Madonnája, mind csupa ritka

kolából első sorban *Jordaens*, Rubens kortársának
r (XVI. század első fele) Krisztus siratása, *Francken*
akomája" c. kép, mely *Van Balen* és *Brueghel* közös
alen tájképébe, mig egy mythologiai jelenetet ábrá-
Ki kell még emelnünk Bloenaert, van Cleve, van
peni festő (1640) Floráját, mind e munkák Enyedy
A festményekkel teljes összhangban áll a szobrok
ól készült görög papnőtől a kései reneszánszidejéből
ja az apostolokkal. Kiegészíti ezt a márvány és fa-
yes darabjánál a művészi megoldás valamely érdekes

zép emberi élet emléke e gyüjtemény.

Dr. Lázár Béla.

János, udvari szépíró

1494–1503

Csontosi 1892

Trebosztór Kastély VI. 13.

János mimátor, aki művészi mu-
kajáért nemességet kapott II. Ulászló
tól.

8. Fügel J. II Ulászló adventar
Kisa. 9 ölös Magy. Könyvszemle. 1879
147. l.

János, miniator

hásd

Fógel József dr. II. Ulászló udvartartása. Apest, 1913.

9 E. l.

Exp. 19

MDK

János criptor

Bonfini másolója 1494-95.

Berkovits Ilona: Az esztergomi Ulászló-graduale.
Magy.Könyvszemle, 1941. IV.sz.

MDK

János, festő , XVI.

M. Könyvszemle, 1925. 51 l.

János /Hanns/ miniátor 1525

Gentmagymüvausztr ~~xxxxx~~ 83-1 6o l.

MDK

Janos és Jakab miniatorok.

(B. szerint Julius Clovius - Kinenwald idevágó megállapításai még vizsgálatra szorulnak.

(II. Lajos korából

Radó Polikárp: E. Berkovits

Magyar Könyvszemle. 1941. 406. l.

M.D.K.

János, képíró (Johannes pictor de Twardoszin)

neve 1511-ben és 1538-ban bukkan fel, mint azt Krakkóban működött. Melléknevé Twardossini származására utal.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp. 1967. 96. old.

MOK

János és Jakab miniatorok

(B. szerint Julius Clovius. Kinemald idevágó megállapításai megvizsgálatra szorulnak.

(II Lajos korából).

Radó Polikárp: E. Berkovits

Magyar Könyvszemle, 1941. 406-l.

MOM

János /Hanns Unger/ bécsi ötvös 1524-1527

Centralgyűjtemény. 63 l.

János festő

Irodalmunkban gyakran találunk említést arról a két művészsirkőről, mely a XIV.század közepén, illetve hetvenes éveiben Ábel és János festő hamvait takarta.

/Horváth H.: Künstlergrabsteine aus dem XIV. Jahrhundert.Kny. Das Werk des Künstlers 1939-i évfolyamából/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.Bp.1954.44.l.

MDK

János mester miniátor

a váci püspöknek dolgozott, XV. sz. eleje

Gent magymüvausztr 17 1.

János Lőfaragó

Valószínűleg szepesi származású, Zirátyi családhoz közelálló építész, igen nagy szerepet játszik Erzsébet Zirátynő Zegyes terveiben, hatalmas arányú templomépítkezéseiben.

Gerevich L.: Budapest művészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig. 253. old.

Budapest története II. Bp. Főv. Tanács 1973

János miniátor, [grafikus]

A XV. n. elején dolgozott
a váci püspök udvarában.

623-626.

Vizkelety András: Iniciálék

Élet és Tudomány, Bp. 1977. máj. 20.

XXXII/20

János páter, ferences rendi szerzetes.

Szeged Alsóvárosának egykori külön
település temploma a Boldogasszony temp-
lom, záróköve 1503-ban készült; a temp-
lomot más testvérével együtt János pá-
ter ferences szerzetes építette.

Művészeti magazin

1977. máj. 26. TV. 21.50 V Gné.

János mester, építész

budai polgár, Lajos király építésze

Acsél Kovács Tamás: Vendégjárás a Várban 7

Esti Hírlap, Bp. 1979. ápr. 29.

János mester

Biztos, hogy a budai vár új építkezéseinek vezetője volt, 1365-ben ugyanis I. Lajos a királyi palota közelében palotát és telket ajándékoz kedvelt hívének „kőházainak építésében mutatott mechanikai művészetéért és egyéb gyors és hűséges szolgálatáiért.

Gerevich L:Budapest művészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig

Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

253. old.

2

János mester

Az a körülmény, hogy „pocakos" János mestert a budai tanács egy oklevele budai polgárnak nevezi, kétségtelenné teszi, hogy munkáinak központja ez a város, és az 1365-ben befejezett nagy munka nem lehet más, mint a budai várpalota, a „házaink" kifejezésnél elsősorban Budára gondolhatunk.

Gerevich L:Budapest művészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig

Budapest története II. Bp.Főv.Tanács 1973 253-old

3

János mester

a Mária templom sobrainak faragója. A Déli Mária-halála Zapur ~~is felte~~ timpanonja is feltehetően a mester műve

Gerevich L:Budapest művészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig

Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

254.old

Sános mester

4

A Mária tpl. Mária halála lapuja a francia klasszikus gótikus szobrászat hagyományaira és németországi átvételére mutat. A lapu típusát a nürnbergi Szent Lőrinc templom főlapujára szokták visszavezetni.

Gerevich L:Budapest müvészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig

Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

255.old

5

Sános mester

A Budai Várból ~~nét~~ egész csoport szobortöredéket tulajdonítanak neki és műhelyének. Legbiztosabban talán éppen magának a mesternek ítélhető a Zápolnából előkerült női szent szobor feje.

Gerevich L:Budapest művészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig

Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

255.old.

János mester

„Pocalos" János mester, budai polgár 1374 után, a hetvenes évek végén halhatott meg, ettől ugyanis neve nem fordul elő, és attól más oldalról ugyanezt valószínűsíti, a műhely stílusa megváltozik új elemek lépnek fel, nyilván új, Prágából jött mesterek jelentkeznek fel.

Gerevich L:Budapest müvészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig

Budapest története II. Bp.Főv.Tanács 1973

256.dd.

János Mester

a budavári Mária templom
építkezései is fülvesetnek János mester
körén és korán

Gerevich L:Budapest müvészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig
Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

256. old.

János mester

Női szent szobrának fejtövedéke
(Lelőhelye a budai Királyi palota Kyrolna)
62. kép, fotó a 257. oldalon

Gerevich L:Budapest művészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig
Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

János mester

munkásságában perencsésen olvad össze az érpaki és a dunai tanultság, amit pincz a pázad első felében uralkodó itáliai ízlés.

Gerevich L:Budapest művészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig

Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

255.old

János mester

A budai vár feltárásánál Zöleletei és az oklevelek alapján János mesterrel szerenült azonosítani. Műveinek meghatározása, időrendi egyeztetése és mindennek bizonyítása, részben valószínűsítése teremtette meg a mester jelentőségét, döntötte el szerepét a budai építészettörténetben.

Gerevich L.:Budapest müvészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig

Budapest története II. Bp. Fév. Tanács 1973 252. old

János mester

Az építészetben, az európai és nyugati művészeti irány legkiemelkedőbb képviselője, a budai vár építésze, János mester.

Gerevich L.: Budapest művészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig
Budapest története II.
Bp. Főv. Tanács 1973 252. old.

János mester

Valószínű, hogy ő fejezte be a budai várban az első szakasz építkezéseit, megépítette vagy átalakította a tornyot. István herceg környezetéből származik – ez magyarázná az István torony, István vár elnevezést.

Gerevich L.: Budapest művészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig.

Budapest története II.
Bp. Főv. Tanács 1973

253. old

János mester

Valószínű, hogy az Anjou-kori budai palota építésze volt.

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon – Corvina 1974. 20 p.

Ismeretlen mester

Nagy Lajos király építésze volt. A XIV. sz. elején az Anjou udvar befejezésében segítette.

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon – Corvina 1974. 195p.

János mester

A budai Nagyboldogasszony-templom délnyugati Mária kapuja valószínű az ő alkotása.

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon – Corvina 1974. 196p.

Ismeretlen mester

A budai királyi palotát valószínűleg ő építette.

János mester

A budai Anjou palota
feltételezhető építője.

(cornina 73)

Entz Géza: A gótika műv. 122. old.

János mester, nobrán

Nagy Lajos korában nobrán-
műhelyt vezetett Budán.

Tezél Korách Tamás: Lovag, párizsi diváltban 3,

EST I HIRLAP, Bp. 1975 jún. 9.

Janos mester, épitőmester, kőfaragó

Lásd, Johannes Italicus, Johannes Olaz. címszó alatt is

TÓTH MELINDA: A sarvari vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

János mester

Az 1542-es késmárki polgárok adólajstromában a nótáriús az adóösszeg helyett a mendicus (koldus) bejegyzést tesszi.

Z. L.: Vakpajzsos ámerek; Magyar Hírlap, 1970. III. 21. II.

Fámos mester

„Magister Johannes pictor Regis Hungariae" festőkisa volt. 1371-ben Budán halt meg. Sírköve a budavári domonkos templomból, a Hess András téri Miklós-toronyhoz tartozó kláustrom romjai alól került elő, s a budai Vármúzeum őrzi. A sírkövet háromszög, üres pajzsból álló művészcímer díszíti. (Ez a címer a szerző fiatal korában a szobafestők és mázolók cégtábláin volt látható.)

Ž. L.: Vakpajzsos címerek; Magyar Hírlap, 1970. III. 21. II.

JÁNOS MESTER, ötvös, éremvéső

Munkácson Büdi Mihály javára dolgozott a krakkói SZANISZLÓ, a szilégiai HÁNSEL, TAMÁS és JÁNOS mester, vala mint SEBESTYÉN. -A hamisitók lengyel pénzeket és magyar aprópénzt készitettek. 85.old

DR. KAHLER FRIGYES: Pénzhamisitas magyarországon a XVI. században 84.old

A Magyar Numizmatikai Társulat Evkönyve, ~~XXXX~~. 1971
Bp. 1972

János, Nyerges

Kőszegi kalmárszámadás 1592/93-ból
12.-Ittemm vettem nieregiarto Janostolj 1 Tongh
mezet ozaktornian pro R 12 d.50 276.old

HORVÁTH FERENC: Népesség-és gazdaságtörténeti adatok
a XVI.századból. 273.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969l. 2.szám, Szombathely

JÁNOS, nyergesz

Kőszegi kalmárszámadás 1592/93
Attam Ellj eziöt varasdon Nieseg Jarto Janosnak
6 Hod Burón es vidra Bőrön teth ez A 6 d- 284 old

HORVÁTH PÉTER: Népesség-és gazdaságtörténeti adatok
a XVI.századból. 273.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 19691. 2.szám, Szombathely

JÁNOS, nyer[illegible]es

JÁNOS bácsi, öntődei munkás

Ferenczy Béni érmművész a legszerencsésebb eljárást a viaszveszelytést tartotta. Ennek legnagyobb mesxxx tere a Kras Ferenc-féle öntöde egyik öreg munkása, a veszprémi származású János bácsi volt. Oly finoman dolgozott, hogy az érmek nem szorúltak cizellálásra. 66.ol 5. jegyz

SOÓS GYULA: Ferenczy Béni érmei 65.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX, évf. 1959-1960.
Akad. Kiadó, Bpest, 1960

János ötvös

Budai lakos, Zirabelta Bernhardi Gáspár és Gallicus Marioth familiárisokat, akiket 1417-ben Borbála Királynő Velencébe küldött ékszer és egyéb drágaságok vásárlása végett.

Gerevich L.:Budapest müvészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig

Budapest története II.Bp.FŐV.Tanács 1973

286. old.

János ötvös

1436-ban szerepel, talán azonos az 1438-ban egy szerepet játszó bíróval, akit a német part megölet.

Gerevich L.:Budapest müvészete a későbbi középkorban a mohácsi vészig

Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

286.old.

János pallér

olasz származása; dolgozik az egri székes-egyház építkezésen. 1712–1713-ig.

Voit Pál stb.: Stevesmegye műemlékei II

Magyarország műemléki topográfiája. VIII kötet

Budapest, 1972

409 f

JÁNOS, rézmüves

1525-ből való az első irott adatunk a káptalan számadáskönyvében egy János nevü győri rézmüvesmesterről, aki a réz gyertyatartók fényezését, "polituráját" végezte el. 227.old

TIMÁFFY LÁSZLÓ: Győri rézmüvesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

János testvér

A nyírlátori ferences templomot ő építette Báthory István meghízásából.

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon – Corvina 1974. 19p.

János testvér

A Szent-György templomot is építette Nyírbátorban.

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon - Corvina 1974. 19 p.

János testvér

A kolozsnári ferences templomot 8 építette (a mai Farkas utcai templom)

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon – Corvina 1974. 19p.

János testvér

A dési szent István-plébániatemplomot második hajóboltozatát is készítette.

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon – Corvina 1974. 19 p.

János testvér

Valószínűleg a kolozsvári minorita templom építését
ő vezette 1490-ben.

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon - Corvina 1974 212p.

Jónos testvér

Nyíldtor. Református templom. 1484–1488 (fotó)

János testvér

Kolozsvár. A Farkas utcai református templom déli nézete. 1490–1503. (fotó)

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon – Corvina 1974. 144. kép

Tömös testvér

Kolozsvár. Volt domonkos kolostor. XV. sz. második felé. (fotók 145 - 149. kép.)

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon – Corvina 1974. 213p.

János testvér

A szegedi alsóvárosi plébániatemplom (1503 körül) is valószínű, az ő alkotása (150. fotó)

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon – Corvina 1974. 213 p.

János, Tyno fia

építési-kőfaragó nevét említi

Gerevich László: Villard de Honnecourt Magyarországon.
Müvtört.Ért. 1971. 2.sz. 81-1o5.1.

92.1.

92.1.

VÁLASZTÓ JÁNOS,választó ?

Emlitve: 18.-1684.III.7.A szatmári városi tanács levele,melyben a Szatmáron lakó Választó István,a Nagybányán élt néhai Választó János és ennek őse,néhai Választó Péter rokonaként szerepel. 63.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1660-1828/ 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LX-LXI.évf. 1961-1962. Akad.Kadó,Bpest. 1962

111.—

BONFINI-KÓDEXTÖREDÉK A MAGYAR NEMZETI MÚZEUMBAN.

Antonio Bonfini 1486 végén került Mátyás király bécsi udvarába. A király megbizásából megkezdett terjedelmes művét, a *Rerum Ungaricarum Decades*-t nem tudta befejezni a nagy megrendelő haláláig. II. Ulászló parancsára folytatta s csak 1496 körül végezte be azt. Művét azonban már az 1494. és 1495. években tisztázzák. II. Ulászló ezen évekből való számadáskönyvei szerint a király parancsára többször utalnak ki pénzt Bonfini scriptorának és vesznek iróhártyát kifejezetten e célra.[1]

II. Ulászló Jánost, a könyvmásolót, hű familiarisát, «qui Historiam Hungaricam ab Antonio Bonfinio editam, fideliter descripsit» családjával együtt nemesi rangra emeli és neki címert adományoz (év nélk., a kassai prémontrei rendház II. Ulászló korabeli formuláskönyve 99*a*. l.).[2] Merész állítása Csontosi Jánosnak, hogy II. Ulászló fentemlített 1494. évi számadásaiban Fülöp, madocsai apát, miniátornak «Bonfin munkája festéseért» 60 frt tiszteletdíj utalványoztatott ki. (Könyvszemle 1879. 148. l.)

[1] Joh. Christ. Engel: Geschichte des Ungrischen Reichs. I. Halle, 1797. Registrum omnium proventuum Regalium 1494—1495 stb. 91. l. Nono die Aprilis de Mandato Regio empta sunt Pergamena pro Cronica Hungarorum, quam conpilat Bonfyn, pro flor. IV. — Eodem die Scriptori Anthonii Bonfyn datus est flor. I.; 94. l. Eodem die (5. Junii) Scriptori Cronice Hungarorum, famulo videlicet Dñi Anthonii Bonfyn datus est flor. I.; 122. l. (13. Julii) Pargamenum emptum est pro historia Hungarorum.; 169. l. (18. Aug.) Eodem die pro Pargameno pro cronica hungarorum scribenda dati sunt flor. VIII. — Magának Bonfininek is utalnak ki pénzt: 172. l. (30. Sept.) Eodem die Anthonio Bonfyn dati sunt fl. VIII. l. Gr. Kemény József: Bonfinius élete és munkái. Új Magy. Múzeum 1854. I. 249—50.; Dr. Fógel József: II. Ulászló udvartartása 77. l.

[2] Turul 1891. 62. l.; Magy. Könyvszemle 1879. 147—148. l.

Magyar Könyvszemle
1919. 111—

A számadáskönyvben (ENGEL id. h. 152. l.) szószerint ezt találjuk: «Abbati de Madocza, miniatori librorum regiorum, ex commissione Regie Maiestatis in Cottu Tholnensi dati sunt flor. 60.» Egy szóval sem mondja a számadáskönyv, hogy az apát, kinek nevét talán máshonnan tudja CSONTOSI, BONFINI művét miniálta; a bejegyzés is az 1495. évi számadásokhoz tartozik.

A bevégzett, letisztázott s II. ULÁSZLÓnak ajánlott mű a század utolsó éveiben már az akkor még szét nem hordott Corvinában volt, mert a nagy cseh humanista, HASIŠTEINI LOBKOVIC Bohuslav többször kéri onnan barátjától, SCHLECHTA János kir. titkártól kölcsönképen más művekkel egyetemben BONFINI Historiáját.[1] Hogy hozzájutott-e, nem tudjuk.

BONFINI 1503 tavaszán bekövetkezett haláláig műve nem került sajtó alá s ez az oka, hogy hosszú időre feledésbe ment. Nagy terjedelme miatt nem terjedhetett kéziratban. További sorsa igazolja HELTAI Gáspárnak «*Chronica az Magyaroknac dolgairol*» Kolozsvárt, 1575-ben megjelent könyvében BONFINI munkájáról írt következő adatát: «a könyv nem volt nyomtatva, hanem csak írva; és a püspekek annakutánna kiki mind magának megiratta. De miérthogy a könyv nagy és hosszú, restelték megirnyi mind a könyvet. Ezért egyik egy részét irta, másik a másikat, harmadik az harmadikat: e sok darabokból annakutánna mü üdönkbe egybeszedegettük, és rendre hoztuk mind az egész könyvet nagy munkával és nagy nehezen: mert az egész könyv elveszett Bonfiniusnál és László (II. Ulászló) királynál».[2]

Első kiadója a besztercei szász BRENNER Márton BORNEMISSZA (Abstemius) Ferenc, főesperes, székesfehérvári kanonok közvetítésével tudta ISTVÁNFFY Pál kéziratos példányát megszerezni, mely a budai eredeti példányról készült, de csak az első három decast tartalmazta. Az is tele volt hibával s több kéz irásának látszott. Ezt BRENNER az 1543-ban Bázelban kinyomatott mű előszavában úgy magyarázza, hogy valamelyik püspök parancsára titkon, lopva, részenként írták le az eredeti példányról. A BRENNER-féle csonka,

[1] FÓGEL id. mű 103 l.

[2] Újabb Nemzeti Könyvtár III. folyam, Pest, 1854. 69—70. hasáb.

hibás kiadás után készült a BONER Jeromos-féle első német fordítás, mely 1545-ben szintén Bázelban került sajtó alá.

RÉVAY János birtokában megvolt a IV. decas, melyről MIKSA király megbizásából 1561—62-ben TRECI Kristóf és GELEI TORDAI Zsigmond akarták kiadni BONFINI művét OPORINUS János bázeli könyvnyomtatónál. Tervüket azonban nem hajthatták végre.[1]

1565-ben adta ki Kolozsvárott HELTAI Gáspár Mátyás király élettörténetét BONFINI BRENNER által kiadott III. decasából és CSÁKY Mihálynak egy igen hibás kézirati példányából, melyben már a IV. decas első hat könyve is megvolt.

1568-ban került ki OPORINUS János bázeli nyomdájából BONFINI első teljes kiadása, melyet ZSÁMBOKY (SAMBUCUS) János, MIKSA király udvari történetirója eszközölt, mint címlapja mondja, több kéziratos kódex összevetése alapján. MIKSÁhoz intézett ajánlásából megtudjuk, hogy a IV. decas tíz könyvének kéziratát a RÉVAY család könyvtárából, az V. decas öt könyvét FORGÁCH Ferenc váradi püspöktől kapta.[2] — BONFINI művének további számos kiadása ezúttal nem érdekel bennünket. Ezidőszerint e legterjedelmesebb s három századon keresztül legismertebb középkori magyar történeti műnek sem eredeti kéziratát, sem a II. ULÁSZLÓ számára készült s a Corvinában elhelyezett másolatát, sem egyetlen kéziratos kódexét nem ismerjük.[3]

A Magy. Nemz. Múzeum kézirattára 1872. jún. 21-ike óta őriz két hártya-kódexlevelet, mint védőborítékuk felirata mutatja: ESSENWEIN A., a nürnbergi Germán Múzeum igazgatójának ajándékából, «Fragmentum codicis cuiusdam historici Hungariam quoque tangens, sec. XV. in membrana» jelzettel. — A hozzáértő szem a két levél gyürődéseiből, a rájok tapadt ragasztóanyagról, a helyenként nedvesség által elhomályosult irásból s széleiknek egyenetlen vágásából első pillanatra meglátja, hogy

[1] Gr. KEMÉNY József id. h. 256—7. l.

[2] Gr. KEMÉNY id. h.; FLEGLER S., A magy. történetirás tört. 27., 56., 77.

[3] Utólag értesít dr. FÓGEL József igen tisztelt barátom, hogy a krakói hg. CZARTORYSKI könyvtárban megvan BONFINI művének egy XVI. századi, papirra irt, folio nagyságú, de nem teljes másolata.

könyvtáblából vannak kiáztatva. A gondosan simított hártyalevelek (nevezzük I-nek és II-nek) mai nagysága: I. 182—186×252 mm. II. 165—170×256—258 mm. A vakvonallal keretelt irástüköré 130×230 mm. A sorok száma oldalanként 30. Szép, rendes, kerek, különálló betűs, olasz humanista-irása a XV. század végére vagy a XVI. elejére vall. Nyelve latin. Feltünő gyakran használ nagy kezdőbetűt, mondatait :-tal választja el, ritkán rövidít. Egykét esetben az *ae,* de legtöbbször az *oe* helyett caudás ę-t ír. Az I^b és II^a lapon egy-egy kis egyszerű, már egészen elhomályosult vörös caput-jel képezi egész díszét. Néhány helyütt sötétebb tintával való utánajavítás látható. Az I^a és II^b l. teljesen olvasható; az I^b l. alsó balsarka és a II^a l. egyes helyei nedvességtől az olvashatatlanságig elhomályosodtak. Az I^a l. jobb szélén újabbkori, legkésőbb XVIII. századi irással: «Caroli M. Pugna contra Tassilonem et Ungaros» széljegyzet olvasható. Az I^{a-b} levél Taszillo bajor herceg szövetségét beszéli el az avarokkal, a hunnok rokonaival, kiktől a magyarok származtak, továbbá Nagy Károly efelett támadt haragját, hadikészülődéseit s kibékülését Taszilloval. A II^{a-b} levélen dagályos stilusban a *Kaga(n)* nevű magyar király székhelyének, Ó-Budának, melyet előbb Sicambriának neveztek, a gallok által történt ostroma és elfoglalása van hosszasan leírva. A szövegből kitünik, hogy a II. nem közvetlen folytatása az I-nek. Honnan valók e bennünket közelről érdeklő szövegrészek? Stilusából humanistára, a tárgyról Bonfiniusra következtettem. Nagy örömemre csakhamar meg is leltem Bonfini nagy műve Decas I. liber IX-ének közepe táján, egypár érdekes, alább közölt lectio varianst leszámítva, szóról-szóra egyezően a keresett két szövegrészt:

I^a l. Sibi cum eis interceſsiſse: Quando Bauari ab Auaribus Vnnorum Cognatis: Vnde Vngari orti ſunt, progenitores — — — In reſipiſcentiam reuocauere homine(m). // (folytatólag II^b:) At ille facti pęnitentia ductus: Cum neq(ue) Sibi neq(ue) Genti ſue — — — Subiret: continuo fecit. Datis cum Theodone //

A Sambucus-féle 1568. évi javított kiadásban a 167—168. l. olvasható e szöveg. Ugyanezen kiadás 170—171. l. megtaláljuk a II. szövegét, melynek terjedelme a következő:

II[a]: libertate donabantur. Qui in prophana Scytharum religione perſtitiſsent — — — Maximam Vngarorum manum in primo congreſsu, Gallicis agminibus ante // (folytatólag II[b]:)-ponit. Vt ſuos prius oppidani, q(uam) hoſtes ledere cogantur. — — — Com(m)iſeratio mox Victore(m) inceſsit: & q(uam)uis e Gallis pleriq(ue) cecidiſse(n)t: Sup //-[plicum tamen precibus]

Szövegünk az 1568. évi kiadástól, a helyesirás és központozás eltéréseit leszámítva, a következőkben különbözik:

I[a] l. Cum *hec* legati rite narraſsent;
1568 kiad.: Quum *hoc* legati stb.
Vt alienas quas Sedes Armis occuparint;
1568: ut alienas ſedes, quas armis occuparint;
Quod in Seque(n)ti die;
1568: quod inſequenti die;
cum maxima parte equitatatus (!);
1568: equitatus;
Taſsillonis; 1568: Taſſilonis;
I[b] l. & Impe-rata facturum pollicetur;
1568: & impetrata facturum pollicetur;
Taſsillo, 1568: Taſſilo (még 3-szor így);
Eiuſq(ue) Seruandę gratia obsides;
1568: eiusq́(ue) ſeruandi gratia obsides;
Diuiſo in partes tris (!) exercitu,
1568: diuiſo in partes treis (!) exercitu;
II[a] l. De(i)nde motis Caſtris ad Budam Veterem: Quam Sica(m)-briam prius appellabant peruentum eſt: Vbi *Kaga* Rex Vngarorum reſidebat;
1568: ubi *Chaba* rex Vngarorum reſidebat;
bellum q(uam) grauiſſimum,
1568: bellum perquam grauiſſimum;
II[b] l. oppidani q(uam) hoſtes ledere;
1568: hoſtes cedere; Ittidem, 1568: itidem.

Mindezek közt legérdekesebb az Ó-Budán székelő magyar király nevének eltérése. Ehelyütt Bonfini összes nyomtatott kiadásaiban *Chaba* rex Vngarorum olvasható, míg töredékünk *Kaga* Rex Vngarorumot ír. Nagyon valószinű azonban, hogy a név utolsó *a* betűje fölül az *n*-et pótló rövidítőjel maradt el s e név *Kagâ* = *Kagan*-nak olvasandó. Megerősíti e véleményünket az, hogy az össze nem tartozó I. és II. levél közé eső, kimaradt szövegrészben egyszer, sőt a I-es szövege előtt is kevéssel elő-

fordul e név BONFINIUSnál s itt a nyomtatott kiadások is *Chacann, Cachan* és *Chagan*-nak írják a hunn, igazábban avar király nevét, helyesebben címét:

1543. kiad. 135. l. de *Chacanno* Vnnorum rege;
« « 137. l. locus ubi *Cachan* rex ſibi regiam habere solebat.
1568. kiad. 166. l. de *Chacanno* Vnnorum rege;
« « 168. l. locut ubi *Cachan* rex ſibi regiam habere ſolebat.
1771. kiad. 141. l. ubi *Chagan* Rex sibi Regiam habere ſolebat stb. stb.

BONFINI szerint a hunnok utódainak, a magyaroknak visszatérése (reditus, Dec. I. liber IX. legelején), azaz a honfoglalás 744(!)-ben történt. De kimutatható forrásaiban:[1] EGINHARD: *Vita Caroli Magni*-jában és az egy közös szövegre visszavezethető frank évkönyvekben olvasott Nagy Károlynak a hunnokkal összezavart avarok ellen folytatott harcairól is a 796., 797. és 805. évek alatt. Ő már most ezen pannoniai avarokat a szerinte 744-ben Pannoniába költöző magyarokkal azonosítja. A fentemlített forrásokban az avarok fejedelmének címe legtöbbször helyesen: *Cagan, Chagan, Cagam, Caganus, Chaganus, Cacanus* vagy *Capcanus* és *Cappanus.*[2] BONFINI ezt személynévnek veszi s megteszi hunn,

[1] Nem egész helyesen HELMÁR Ágost: Bonfiniusnak mint történetirónak jellemzése és műve kútfőinek kimutatása. Bpest, 1876. 15. l.

[2] Együtt találhatók DU CHESNE: Historiae Francorum Scriptores Tom. II-ben. 1636. Lutetiae Parisiorum. — Annales Francorum: 17. l. 797. év. *Chagan* ſiue Vigurro — *Chagan;* 39. l. 796. év. *Chagan* ſiue Viguro — *Cagan;* 43. l. 805. év. Non multo post *Cappanus* Princeps Vnorum — petens sibi honorem antiquum, quem *Caganus* apud Vnos habere solebat. 57. l. Incerti auctoris: Vita Caroli Magni. 796. év: *Cagam,* ſiue Jugurro; 58. l. *Cagan,* 61. l. 805. év: Non multo post *Cacanus* Princeps Hunorum — *Cacanus* Chriſtianus esset, nomine Theodorus. 78. l. Vita Caroli Magni per monachum Coenobii Egolismensis scripta: 796. év: *Caganum* et Jugurram — — Regibus Auarorum. 81. l. 805. év: Princeps Hunorum *Capcanus.* 82. l. *Capcanus.* 98. l. Vita Karoli Magni per EGINARDUM scripta: — contra Auares siue Hunos — teſtatur vacua omni habitatore Pannonia, *& locus, in quo Regia Cogani erat.* 252. l. EGINHARDI Annales de Gestis Caroli Magni Imperatoris, 805. év: *Cacanus* Chriſtianus nomine Theodorus — — honorem antiquum, quem *Cacanus* apud Hunos habere solebat. 538. l. Annales Francorum Fuldenses: 796. év: *Cagan* et Jugurro Principibus Hunorum. 540. l. 805. év: *Capcanus* Princeps Hunorum — — honor antiquus, quem *Caganus* apud Hunos iuxta priscum eorum ritum habere solebat. Ezek közül valamelyiket használhatta e helyt Bonfini s nem

majd magyar királynak. Az okoskodó kiadók elfeledve, hogy egy-két levéllel előbb olvasták csak a *Chacan, Cachan* vagy *Chagan* szót, a hibás *Kagá*-t *Chabá*-ra változtatták. A névben tehát feltétlenül töredékünk jár közelebb az eredetihez. Bonfini nyomtatott kiadásainak egy ily hibájára Tóth Zoltán hívja fel a figyelmet, kimutatva, hogy a Bonfini által minden valószínűség szerint helyesen írt *Singidunum* (= Belgrád) helynevet a másolók vagy kiadók *Segidinum, Sigidinum*-ra (Szeged?) torzították.[1]

Cikkünk elején említettük, hogy Bonfini kéziratát 1494 és 95-ben hártyára tisztázták. János nevű scriptor ebbeli szorgalmas munkájáért nemességet is nyert. A XV. század utolsó éveiben pedig már kérik kölcsön a művet a Corvinából. — Töredékünk szép, rendes irása, irásának megállapítható kora, hártyájának finomsága, továbbá a többször emlegetett körülmény, hogy a többi, később kiadásra került másolatok sebtében, lopva, csak magánhasználatra készültek, méltán arra a gondolatra vezetnek bennünket, hogy valaha Bonfini nagy műve első tisztázott példányának lapjait képezték. II. Ulászlóról tudjuk, hogy az udvarába kerülő humanistáknak, külföldi követeknek bőkezűen osztogatta a Corvina kincseit. Igy, vagy Buda bevétele után, a Corvina végső foszlányaival került-e kódexünk Németországba? — nehéz volna megmondani. Idők folyamán a könyvtáblába ragasztás mentette meg a nagyterjedelmű kódex két levelét s ma már csak parányi töredéke a megrendelő nagy király dicsőségének.

Jakubovich Emil.

Blondus Flavius XV. századi történetirót, kinek Historiarum ab inclinatione Romanorum libri XXXI. c. művében a *Cagan* cím szintén hibásan *(Cagaron)* olvasható; v. ö. Helmár id. h.

[1] A fekete sereg pusztulása. Hadtört. Közlemények. 1913. 516. l.

Jakubovics Emil cikke

János könyvmásoló XV. 2

TÁRCA.

DR. TODORESZKU GYULA
(1866—1919).

A november 27-én megjelent napilapok szükszavú gyászhirei közt közölve volt, hogy dr. Todoreszku Gyula földbirtokos 53 éves korában elhunyt, s hogy temetésén a vallás- és közoktatásügyi minisztérium dr. Czakó Elemér miniszteri tanácsossal, a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára és közlönyének, a *Magyar Könyvszemlének* szerkesztősége pedig testületileg képviseltette magát. Hogy miért képviseltették magukat a temetésen, arra a Budapesti Közlöny 198. száma szolgál felvilágosításul, amely hirül adja, hogy a minisztertanács dr. Todoreszku Gyulát a Magyar Nemzeti Múzeum nagylelkű gazdaitóját, aki időközben elhunyt, a Magyar Nemzeti Múzeum-Könyvtára tiszteletbeli igazgatójává kinevezte s neki ez alkalomból a miniszteri tanácsosi cimet adományozta. A beavatottak tudták, hogy dr. Todoreszku Gyula a legnagyobb magyar könyvgyüjtők, a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának pedig leghűségesebb barátai közé tartozott.

Gyüjteményének főbb részei: *a)* az 1711. előtti magyar nyelvű és magyarországi nyomtatványok; *b)* 1500. előtt nyomtatott ú. n. ősnyomtatványok; *c)* cyrill betűs, szláv- és oláhnyelvű ősnyomtatványok. E keretekben aztán páratlan gazdagságú gyüjteményt hozott össze. Egyedül az 1711. előtti magyar nyomtatványok csoportja, amely gazdagabb az Akadémiába került Ráth-féle régi magyar könyvtárnál, összesen 54 unikumot foglal magában.

Dr. Todoreszku azonban nem csupán könyvgyüjtő volt. Gyöngéd, finom érzékű lelke a régiséget, a régi könyvet megfelelő kötéshez, megfelelő elhelyezéshez is akarta juttatni. Legjelesebb iparművészeinket foglalkoztatta, hogy könyveit művészi kivitelüen, stilszerűen beköttesse. S e célból sok esetben maga szerezte be a legfáradságosabb utakon e

KALENDÁRIUMOK CENZÚRÁJA.

Kalendárium és cenzúra különösen hangzik így egymásmellett említve a mai fül számára. Vajjon mi cenzúrázni való lehet egy kalendáriumban? Ez az egyszerű és gyakorlati igényeket kielégítő népirat vajjon tárgyát képezheti-e egyáltalában az állami ellenőrzésnek? Ha azonban figyelembe vesszük, hogy a kalendárium a XVIII. század legelterjedtebb könyve volt, érthetőbbé válik a kormányzat különös gondja e korban, mellyel a nagy néptömegek gondolkodására oly tekintélyes befolyást gyakorló ezen iratok felé fordult.

Mária Terézia több rendeletével igyekezett szabályozni a kalendáriumok cenzúráját és eltiltani azokból minden babonás, a nép téves előítéleteit tápláló és az alattvalók egészségére káros dolgot. Eltiltotta a napfogyatkozásokról szóló babonás meséket, jóslásokat és egyéb ostobaságokat, az érvágásra, purgációra, fürdetésre vonatkozó babonás magyarázatokat. A kuruzsló gyógymódok terjedésének és a káros balítéleteknek akarta ezáltal elejét venni a gondos uralkodónő, s a nép felvilágosítását szolgálni. II. József tovább ment a „felvilágosodás" terjesztésében s eltiltotta a kalendáriumokban és egyéb iratokban is oly búcsúk hirdetését, melyek hatása a tisztítótűzre is kiterjed.[1]

A reakció korának cenzúrája más szemmel nézte a kalendáriumirodalmat. Folytatni igyekezett ugyan az előző korszak „felvilágosító" politikáját, kötelességének tartotta gondoskodni az alattvalók egészsége felől és a valláspolitika terén is továbbvezette a jozefinista irányzatot. Főgondja azonban nem ez volt, hanem a nép hangulatának befolyásolása, bomlasztó, az elégedetlenséget növelő és forradalomra vezethető elvek távoltartása. S mivel meggyőződése szerint a népet csak úgy lehet könnyen kormányozni, ha a tekintélytisztelet és a vallásból merített er-

[1] Wiesner A.: Denkwürdigkeiten der Oesterreichischen Zensur. Stuttgart, 1847. 312. k. l.

sává s küldje el többek közt leánynézőbe Franciaországba! Ha megmaradunk a puszta realitásoknál s nem kalandozunk el regényírók módjára a föltevések színes birodalmába, úgy elmondhatjuk HOFFMAN EDITtel, hogy OLÁH tudósítása dacára „mégsem tudunk semmit RAGUSANUSról. Nem tudjuk tisztán tudósi és munkavezetői szerepe volt-e, vagy festői munkát is végzett? Ragusából mikor jött el és milyen minőségben?... Tudósi képességeiről... éppoly keveset tudunk, mint művészi munkáiról."

Elvileg nincs kizárva, hogy a párizsi CASSIANUST s a vele rokondíszítésű darabokat az OLÁH szerint a festészetben is járatos FELIX RAGUSANUS — akit azonban a mondottak alapján továbbra is megkülönböztetendőnek vélünk ULÁSZLÓ FELIX PETANTIUSÁTÓL — illuminálta, de ez a lehetséges föltevés teljes bizonyossággá csak akkor válnék, ha a CASSIANUS-szal azonos stílusú szignált, vagy egykorú okiratokkal kétségtelenül igazolt munkája kerülne felszínre. Addig őt is ama nem kis számú könyvfestők közé kell sorolnunk, akiknek ismerjük a nevét, de nem ismerjük műveit s helyesebb, ha megmaradunk a CASSIANUS mestere elnevezés mellett.

GULYÁS PÁL.

[17] Mátyás király könyvtára. Mátyás Király Emlékkönyv. Bp., [1940]. II : 266/7. l.

1480-ban került a műhely vagy pláne a könyvtár élére (erről OLÁHnál szó sincs!), a XVII. századi VOSSIUS[16] egészen önkényes feltevése s az is marad, ha mégannyi kései történész írja is ki egymásból!

Ezt a mindenkép rejtélyes FELIX RAGUSANUST próbálták az említett horvát tudósok s az ő nyomukon HOLIK FLÓRIS azzal a FELIX PETANTIUS-szal azonosítani, aki a XVI. század legelején tűnt fel, mint II. ULÁSZLÓ diplomatája s CUSPINIANUS szerint, aki őt raguzainak s II. ULÁSZLÓ idejében a budai könyvtár vezetőjének nevezi, 1522-ben már nem volt az élők sorában. PETANTIUS ugyan nem tudott sem kaldeusul, sem arabul, de tudott törökül, sohasem is dicsekedett azzal, hogy ő lett volna a Korvina vezetője — pedig még az üres címeket sem vetette meg s állandóan, mint cancellarius Segniae szerepelt (neve egyetlen zenggi okmányon sem fordul elő) —, de akár csak a másik FELIX, ő is raguzai származású volt s ennyi bizonyos túlélénk fantáziájú kutatóknak úgy látszik elég. Hogy a puszta névazonosság milyen gyönge alap a személyek azonosítására, azt kár hosszasan bizonyítanunk. Teljesen elegendőnek véljük, ha rámutatunk HESS ANDRÁS „*Ladislaus praepositus ecclesiae Budensis*"-ére, akit sokáig GERÉB LÁSZLÓval azonosítottak, mígnem kiderült, hogy — KARAI LÁSZLÓ! Nem tudjuk, megvannak-e Raguza anyakönyvei a XV. század második feléből, de annyit vaktában is megkockáztathatunk, hogy bizonyára egész sereg FELIXre akadnánk bennük. Az mindenesetre feltűnő, hogy olyan kiváló emberismerő, mint MÁTYÁS király, parlagon hevertette volna műhelyvezetője diplomataképességeit s egyetlen egyszer sem bízott rá olyan feladatot, mint ULÁSZLÓ. Arról sincs semmiféle egykorú adat, hogy PETANTIUS mielőtt ULÁSZLÓ szolgálatába lépett BEATRIX özvegy királyné kancellárja lett volna. HOLIK magáévá teszi a horvát tudósok ez állítását, habár ISTVÁNFFY MIKLÓSnak az az írása, melyre hivatkoznak, máig sem került elő s így az sem volt megállapítható, hogy ez az eseményektől távol eső historikus honnan vette ezt az adatot? PETANTIUS kancellárságában erősen kétkedem. Lélektani szempontból szinte kizártnak tartom, hogy ULÁSZLÓ az általa rútul rászedett királyné meghitt emberét tegye meg a maga bizalma-

[16] De historicis latini libri 3. (1627!).

Holik Flóris[15] elevenített fel s amely Felix Petantiust azzal a Felix Ragusanussal azonosítja, akinek emléke Oláh Miklós egy meglehetősen kései (1510—16 tájáról származó s csupán 1536-ban papírra vetett *Hungariá*jában felhasznált) adatában maradt az utókorra. Oláh a régiekre való hivatkozással azt állítja, hogy Mátyás király a dalmát származású Felix Ragusanus vezetése alatt harminc a festésben is jártas segédet (servos amanuenses) foglalkoztatott, akiknek feladata a görög és latin kéziratok másolása volt. Ha tekintetbe vesszük, hogy még a nápolyi király sem tartott egyszerre nyolcnál több scriptort s hogy Vespasiano da Bisticci 1453-ban Firenzében 45 másolóval 22 hónap alatt 200 kötetet volt képes előállítani, úgy Oláh 30 másolóját túlzásnak kell minősítenünk még akkor is, ha föltesszük, hogy a másolók a kódexek leírásán kívül a kancellária írásbeli munkáit is végezték. Mert ne feledjük, hogy nagyszabású másolói tevékenység csak régi kéziratokban gazdag helyeken fejlődhetett ki igazán. Budán, legfeljebb Mátyás humanista főpapjainak könyvei szolgálhattak mintául, mert nem valószínű, hogy e célra a távoli olasz udvarok kölcsönözték volna ide kincseiket. Erre látszik vallani az is, hogy egyetlen Budáról datált Korvin-kódex sem maradt reánk. A műhelyben inkább miniátori munka folyt s talán ott készültek a Korvinára jellemző aranyozott bőrkötések is. A műhely állítólagos vezetője, Felix Ragusanus neve egyébiránt egyetlen kéziraton s egyetlen korabeli okmányon sem szerepel. Amit tudunk róla, azt egy húszéves gyermekifjú két évtizeddel utóbb papírra vetett futólagos megjegyzéséből tudjuk s ez csak annyi, hogy Felix Ragusanus maga is járatos volt a festésben s a görögön meg a latinon kívül a káldeus és az arab nyelvet is bírván, főfeladata abban állott, hogy a másolók szövegleírásának helyességére ügyeljen, életkorára nézve pedig annyit, hogy amikor Oláh őt II. Ulászló udvarában látta, az ő húszéves szemével nézve már idősnek tűnt fel, ami egykép lehetett 40—60 vagy még több esztendő! Arról Oláh egy árva szóval sem emlékezik meg, hogy mikor került Felix Mátyás udvarába s így a Korvina-kutatók egy részének az az állítása, hogy Felix

[14] V. ö. Margalics Ede: Horvát történeti repertórium. Bp., 1900. I : 510/11. l.

[15] Századok, 1938 : 390. l. és nagyképű bőbeszédűséggel Archivio Storico per la Dalmazia. Roma, 1937/8, XXIV : 362/84. l.

nek műveletét WATTENBACH[11] szerint elvétve a „*lineare, titulare, floritare*" és „*paginare*" igékkel is kifejezték. A „*miniatura*" szót kéziratok díszítményeinek és képeinek megjelölésére HENRY MARTIN[12] szerint LEONE ALACCI használta először *De libris ecclesiasticis Graecorum* (Paris, 1645) című művében. Ezek alapján tehát bízvást kimondhatjuk, hogy sem BLANDIUS, sem a madocsai apát nem volt modern értelemben vett miniátor, hanem rubrikátor, emendátor, szóval nem művészi, hanem filológiai képzettségű egyén. S ez sokkal jobban meg is felel az egyik olaszországi küldetésének s a másik történelmileg ismert egyéniségének. Könyvek rubrikálása, emendálása igazi tudós feladat volt, aminek a madocsai apát csak úgy, mint egy emberöltővel ő előtte VITÉZ JÁNOS szívesen és méltósága sérelme nélkül hódolhatott.

Ha már most felvetjük a kérdést, mik lehettek azok a királyi könyvek, amelyek rubrikálására, emendálására, szóval szövegbeli hűségének ellenőrzésére II. ULÁSZLÓ oly nagy súlyt helyezett, hogy egyik legkiválóbb főpapját bízta meg vele, úgy véljük, erre is meg tudunk felelni. Azt hisszük, eltaláltuk az igazságot, amikor annak a véleményünknek adunk kifejezést, hogy azok a „*libri regii*", melyeket a madocsai apát emendált, BONFINI *Rerum Ungaricarum Decadesei* voltak, amelyek letisztázásán éppen ez időtájt dolgozott az a JÁNOS nevű másoló, aki megbízható és csinos munkájáért („fideles elegantesque labores") magyar nemességet kapott.

De hát ki festette a párizsi CASSIANUST és a Korvina stilisztikai szempontból vele rokon darabjait? Talán FELIX PETANTIUS, II. ULÁSZLÓ diplomatája, ahogy ezt újabban BERKOVITS ILONA[13] bizonyítgatta? Aligha. Hiszen PETANTIUS könyvfestői tehetségéről az egykorú források egy árva szót sem mondanak. Ha ilyen tehetséges könyvfestő lett volna, arról CUSPINIANUS, aki levelezésében többször megemlékezik róla s aki egyik munkáját ki is adta, bizonyára ejtett volna egy-két szót. Mi indította tehát BERKOVITSOT arra, hogy benne lássa CASSIANUS mesterét? Két XIX. századi horvát tudós, KUKULJEVIĆ és MATKOVIĆ[14] egy föltevése, melyet újabban a FLORIO BANFI álnéven irogató

[11] D. Schriftwesen im Mittelalter. Lpz., 1896. 362., 366/7. l.

[12] I. h.

[13] Felice Petanzio Ragusino, capo della bottega di miniatori di Mattia Corvino. Bp., 1941. Különnyomat a Corvina 1940. évf.-ából.

könyvek miniátora" szerepel, HOFFMANN benne látja CASSIANUS mesterét, úgy okoskodva, hogy csakis a Budán festett kódexek legszebbikének, a CASSIANUSnak a művészét illetheti meg „a királyi könyvek miniátora" díszítő jelzője. Persze, ez az okoskodás nem egészen meggyőző. Abból, hogy a madocsai apát a számadáskönyvben mint „a királyi könyvek miniátora" szerepel, az apát úr művészi képességeire következtetni egyáltalában nem lehet, hanem csak arra, hogy miniatori minőségben került a számadáskönyvbe, vagyis nem epitheton ornansszal van dolgunk, aminek egy számadáskönyvben semmi értelme, hanem egyszerű ténymegállapító kvalifikatívummal.

S vajjon MÁTYÁS király, amikor BLANDIUST, mint az ő miniatorát említi, s a számadáskönyv, amikor a madocsai apátot a királyi könyvek miniatoraként szerepelteti, azt értette-e a miniatoron, amit mi? Minden esetre furcsa, hogy a nagy király könyvek vásárlására könyvfestőt s nem képzett filológust küldött s hogy egy kiváló egyházi férfiú, akire egy züllésnek indult apátság rendbehozatalát bízták, nem tartja méltóságán alólinak, hogy drága idejéből hónapokat szenteljen a pepecselő miniaturafestésnek s tegye ezt nem valami műkedvelő módjára, hanem a hosszú gyakorlatot feltételező legnagyobb technikai készültséggel, mesterségbeli tudással? Igaz, hogy a könyvfestőket manapság rendszerint miniátoroknak, műveiket pedig miniaturáknak nevezzük, azonban az is igaz, hogy a „*miniator*" szó a középkori nyelvhasználatban sokáig pusztán a „*rubricator*" szinonimája volt s oly egyént jelentett, aki míniumfestékkel írt. Így BALBI *Catholicon*jában* ezt olvassuk: „*Miniator. toris, qui minio describit vel preparat.*" A könyvfestőket a középkori latin nyelvhasználat rendszerint az „*illuminator*", „*illuminista*" névvel jelölte meg. A szó a „*lumina*" elnevezésű festékkeveréktől vette nevét, melylyel az arcok fényfoltjait állították elő.[10]. A kéziratok kifestésé-

* A *Catholicon* a középkor egyik legnépszerűbb latin grammatikája és lexikona volt. Nálunk is igen elterjedhetett. Rozgonyi György pozsonyi főispán és rokonai 1450-ben, a pozsonyi vár kifosztása alkalmával nagymennyiségű könyvet is veszítettek, köztük a *Catholicon* egy példányát. A mű népszerűsége a XV. század második felében sem csökkent s Gutenberg és társai legott a *Biblia*, a *Psalterium* és a *Canon Missae* kinyomtatása után a *Catholicon*-t hozták ki.

[10] H. MARTIN: Les miniaturistes français. Paris, 1906, 185/6. l.

lekben JOANNES vagy JOANNES ANTONIUS néven szereplő madocsai apát lehetett. Az apát teljes nevét azután BALOGH JOLÁN derítette ki milánói oklevelek alapján.[8] Ezek szerint JOANNES ANTONIUS CATTANEO de MEDIOLANÓnak hívták, dömés szerzetes volt s már 1487-ben élén állott az eredetileg bencés apátságnak. A JOANNES ANTONIUS magyarországi szerepére vonatkozó adatokat a magunk részéről még egy jelentékeny adattal egészíthetjük ki. HARSÁNYI ANDRÁS[9] IVÁNYI BÉLÁnak a domonkosrend központi levéltára magyarvonatkozású regesztáiból készült kéziratos gyüjteménye alapján megemlékezik egy „frater Joannes abas(!)"-ról, aki 1482. május 18-án engedélyt kapott, hogy apátsága szolgálatára két önként vállalkozó rendtársát is magával vihesse, föltéve, hogy ez nem lesz valamelyik dömés konvent kárára. Egészen kétségtelen, hogy ez a frater JOANNES ANTONIUS senki más, mint a mi madocsai apátunk, aki ilyenformán már 1482 nyarán Magyarországba jött, hogy rendbehozza a züllésnek indult bencés apátság ügyeit. HARSÁNYI, aki a madocsai apátról mit sem tud, a regeszta azon szavaiból, hogy apátunk a rend könyörgéseiben miként eddig, ezentúl is részesül, azt következteti, hogy JOANNES ANTONIUS már hosszabb idő óta betöltötte az apáti tisztet. Szerintem ez téves következtetés. Ez a kitétel inkább arra vall, hogy JOANNES ANTONIUS csak a mondott időben került a rendjétől idegen apátság élére s a rend generálisa megnyugtatja, hogy a rend továbbra is imáiba foglalja, ami eladdig, mint a rend működő tagját természetszerűen megillette. Tekintve, hogy HOFFMANN a madocsai apát könyvfestő szerepét a nyolcvanas évek végére helyezi, feltűnőnek kell tartanunk, hogy a budai műhely olyan kiváló művészt, amilyen a CASSIANUS mestere, miért nem foglalkoztatott évekig? Magyarázatot persze erre is találhatunk: bizonyára azért nem, mert itt tartózkodásának első idejét teljesen lekötötte a madocsai apátság megreformálása.

De vajjon csakugyan a madocsai apát festette-e a párizsi CASSIANUST s a vele díszítésükben rokon kódexeket és nyomtatványokat? Egyikük sincs szignálva, de minthogy II. ULÁSZLÓ 1495. évi számadáskönyvében a madocsai apát mint *„a királyi*

[8] Henszlmann Lapok, 1927 : 5. sz.

[9] A domonkosrend Magyarországon a reformáció előtt. Bp., 1938. 98. l.

MÁTYÁS KIRÁLY ÁLLÍTÓLAGOS MINIÁTORAI.

A Korvina történetíróit és művészettörténészeinket egyaránt sokat foglalkoztatta két olyan nevük szerint is ismert egyén, akit egykorú — kétségkívül hiteles — okmányok latin szövege „miniator"-nak nevez. Az egyik valami BLANDIUS, akit MÁTYÁS király 1471-ben POMPONIO LETÓhoz intézett levelében *„miniatorem nostrum"*-nak nevez,* a másik a neve szerint sokáig ismeretlenül maradt madocsai apát, aki viszont II. ULÁSZLÓ 1495. évi számadáskönyvének egyik tételében ekként szerepel: „Abbati de Madocha, Miniatori librorum regiorum, ex coone Re Mtis in Cottu Tholnensi d. s. 60."[1]

BLANDIUSról ma sem tudunk többet, mint amennyi MÁTYÁS leveléből kiderül, hogy t. i. éppen akkor (1471-ben) tért vissza kéziratokkal megrakodva Budára. Egészen másként áll a dolog a madocsai apátot illetően. Kiléte dolgában sokáig a legnagyobb zavar uralkodott. CSONTOSI JÁNOS — E. VOGELre hivatkozva — 1879-ben megtette FÜLÖPnek[2] s bár ezt a mivel sem indokolt állítását 1885-ben visszavonta,[3] a FÜLÖP név újra meg újra visszatért, így 1911-ben HEVESY ANDORnál[4] s 1912-ben SÖRÖS PONGRÁCnál,[5] aki GERGELY Kommendátor és ANTAL fia JÁNOS közé helyezi. HEVESY egy újabb dolgozatában[6] pedig kettős feltevéssel szolgál s GYULAY GERGELYt vagy JÁNOS apátot gondolta a miniátornak. A kérdést szokott pontosságával HOFFMANN EDIT tisztázta,[7] aki kimutatta, hogy a *„miniator"* csakis a hazai okleve-

* MKSzle, 1878 : 1. l.

[1] ENGEL, JOH. CHR. VON: Gesch. d. ungarischen Reichs u. seiner Nebenländer. Halle, 1797. I : 152. l.

[2] MKSzle, 1879 : 43. l.

[3] U. o. 1885 : 253. l.

[4] Rev. de l'Art Chrétien, 1911 : 120. l.

[5] Az elenyészett bencésapátságok. Bp., 1912 : 333. l.

[6] Gazette des Beaux Arts, 1923 : 296. l.

[7] MKSzle, 1926 : 238. l.

János scriptor

~~Cattaneo, Giovanni Antonio~~
(János scriptor)
~~madonai apát~~ XVI. sz.

Jászó (?) Bonfini művét
másolta

Décsényi-Schönherr Gyula

II. Ulászló korabeli címeres
levelek Turul 1891. 62-3. l.

A vaállás és közoktatásügyi m.ki
25-én, 57784-szám. alatt kelt és a
tézett rendelet

A koloz
kori refektóriumának helyr
korona összeg erejeig M
telt nyitván, utasitom az
keretén belől nevezettnek
a müemlékek orsz. bizotts
tamozott belyegtelen nyi
sének fizetéseket s az eg

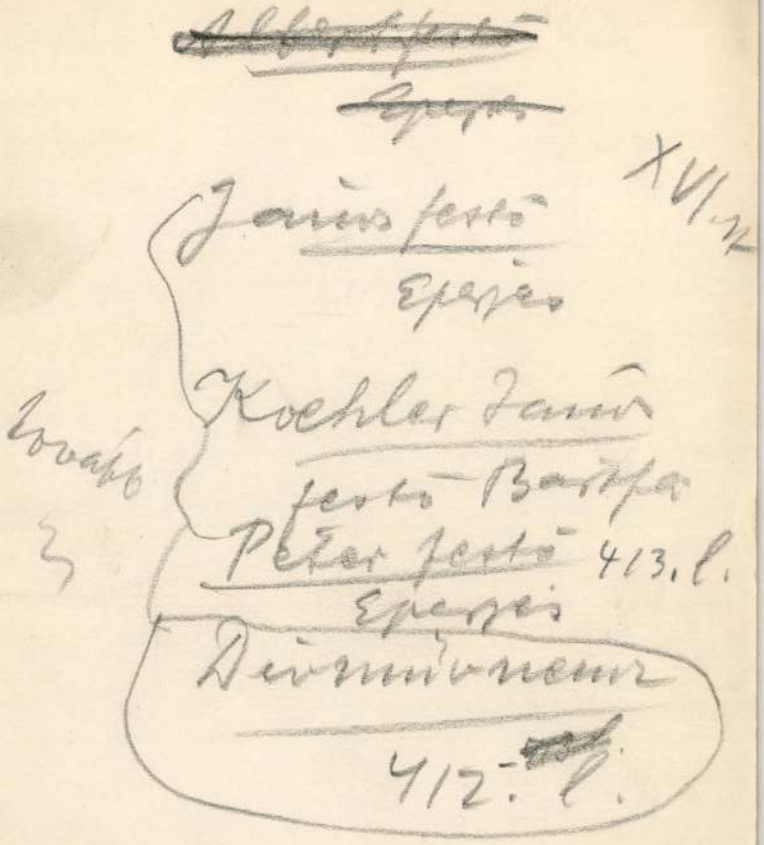

~~Albertfestö~~

~~Eperjes~~

XVI. 12

Janus festö

Eperjes

Kochler Janus

festö Bartfa

Peter festö 413. l.

Eperjes

Divinuvneur

412. l.

Lovász

Hanszlmann J.: Löcsének régiségei. Bp. 1878. 80. l.

János festő

1511–19. Löcsén

A (Szt Jakab egyház löcsei) számára Szt Jakab, Mária és az Atyaisten képét festeke. Ennek költségeihez a löcsei Corporis Christi testvériség 11 aranyforszúkkal járult.

Nyáry A. Magyarországi Képirók a XV. és XVI. Nádadból. Századok 1875. 134. l.

Jánosfestő

1503. Beszterce-
bányán

Nyáry A. Magyar-
országi képírók a
XV. és XVI. száza-
dban. Századok
1875. 134. l.

János

festő

1469–1482. Lőcse

Nyáry Albert: Magyarországi képírók a XV. és XVI. századból

Századok. 1875. 134. l.

Henszlmann I.

Lőcsének régiségei.

Pp. 1878. 80. l.

János, harangöntő

Hanss Glockengiesser in Neudorf (Iglo) 1513. öntötte a lőcsei ht Jakab templom harangját

Haiszlmann Imre
Lőcsének régiségei.
Bp. 1878. 31. l.

Janus, ötvös

1529 körül Lőcsén

Honzlmann Y.

Lőcsének régiségei -

Bp. 1878. IX. l. -

János eperjési Kőfaragó

lásd

Brengiszeyn János

~~eperjési kőfaragó~~

Brengiszeyn alatt van megírva.

lásd

János

eperjési kő-
faragó alatt
is.

XV–XVI. sz
(1480–1579)

HELYSÉG

Csütörtökhely.

VÁRMEGYE

Szepes.

SZAKCSOPORT

Ötvösség

KOR

176

ŐRZÉSI HELYISÉG

Minorita templom.

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Urmutató.

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUN ÁLAS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JEL

FÉNYKÉP, RAJZ

Janos scriptor

a ki Bonfini munkájat másolta a XVI. században

Azalábbi nevű a madocsai apattal Cattaneo Johannes Antonius de Mediolanóval azosonosította: Kóesen.

Toth L.: Analecta Bonfiniana. Roma – Bp. 1929.

Jainos scriptor

l.

Hoffmagy bibl.

163. l.

Eperjesi J á n o s, l. *János,* kőfaragó és építő.

János, eperjesi
építőmester és kőfaragó
(1508 - 1578.)

!! Ezt a csomagot nem szabad szétosztani. !!

Egy név alatt legalább két személy !!!

megrva

Eperjesi János

(Ján z Prešova)

l. Wagdej

56, 135. l.

és Rézmü.

k.

.25 cm.sz.

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

tfej disziti.Fogójánál kétoldalt sza-
./

[Eperjesi János (Magister Joannes de Eperjes, Ján z Prešova), építő- és kőfaragómester. Divald vélemény szerint azonos azzal a János kőfaragóval, aki 1508–9. a bártfai városháza kettős oromfalát (és óriási tetőjét) gótikus stílusban felépítette, s koronáró párkányát fantasztikus domborművekkel díszítette. Ugyancsak Divald szerint ő volt az eperjesi Szt. Miklós templom szentélyének, déli előcsarnokának és magasabbra emelt tornyának építőmestere.

/.

(2

A kisszebeni plébániatemplom négy sarok kápolnáját 1518. FE. boltozta be.

Divald K.: A bártfai városháza. Műv. 1. 1905. 91, 95, 96. l. — U.a.: M. művészet történet. Bp. 1927. 120. l. — U.a.: M. ország művészeti emlékei. Bp. 1927. 87, 95. l. — U.a.: A Szépművészeti Muzeum kisszebeni szárnyasoltára. MM. 1928. 689. l. — Iványi B.: Eperjes középkori kőfaragói és szobrászai. Műv. és Kvt. Ért. 1918. 27, 28, 36. l. — Sourek

K.: Die Kunst in der Slowakei. Melantrich, Prag, 1939. 22. l. — Toman P.: Nový slovník československých výtvarných umělců. Praha, 1936. 255. l. — Wagner V.: Dejiny výtvarného umenia na Slovensku. Trnava 1930. 56, 135. l.

Eperjesi János

(Jan z Prešova)

Stavitel kol r. 1573. Toho
roku přestavěl kostel v
Lipjanech na Slovensku.
Několikrát je uváděno
jeho jméno jakožto tvůrce
rozmanitých staveb v
okolí Prešova z 1. polov.
16. stol.

2) Wagner: Dej. v. u. na
Slov. 133.

1) Toman 253. C.

ARADI KÖZLÖNY

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula

titkár úrnak

Budapest

Szépmüvészeti Mu

Eperjesi János

(Jan von Prešov)

épitész

l. Šourek

22. l.

laid János

mester alatt is

Egy helyen a széles, murvás útból, taposott ösvény kanyarodik a meredély felé. Rálépünk, hogy megtudjuk: hova vezet? Az ösvény rövid. A szálerdő hirtelen szétnyílik. Megvillan az ég kékje. Alatta egy felejthetetlen tájék képe jelenik meg az előtéri lombok keretében.

Százméteres szakadék szélén állunk. Jobbra a Szerkövek sziklavilága. Ezerfelé repedezett, tornyokká tornyosuló, szédítő falak. Repedéseikből karcsú gyertyánhajtások nyujtogatják karjaikat. Vastaglevelű kövirózsák, lilavirágú füzérkék, vastag, csillagfürtös mohok, ezüstfehér zuzmótelepek ülnek a repedések szélein. Időtől mart üregeikből sas és vércsefiak jajongása hallik. A fenék korhadt, ember nem járta avarja fölött harkályok röpdösnek. A kidőlt odvas fák törzsein naphosszat kopácsolják indulóikat.

A Rezső kilátónál vagyunk. Innen a Dunáig a légtávlat csak 5—6 kilométer, de amit ez a távolság felölel, egyenesen meseszerű. Hosszú percekig gyönyörködünk a tájban, aztán tovább megyünk. A lassan emelkedő út szélén, repedezett kérgű öreg tölgyek. Mögöttük szittyóval, sással szegett zsombékos hegyiláp. Partjain vastag, süppedő moha.

A kigyószerűen kanyargó ösvény jobbján, egyszerre csak eltűnik az erdő. Felmosolyog az ég kékje. Széles, lapos feltérség következik. Rajta

János kőfaragó

1513 – 1519

Tv Eperjes 312. l.

Ivanyi B. Eperjes
középkori kőfaragói
és szebrászai Muz.
és Kut. Ert. 1917. 4
és 1918. 1. füzet.
Ism. Századok
1918. 312. l.

János II.
eperjesi kőfaragó,
aki nem azonos
Brengiszeym Jánossal

1513.
és 1519 előtt.

lásd

Muz Kot-Ert

1918. 27, 28. l.
36. l.

Iványi Béla cikke

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Eperjesi János

Magister Joannes de Eperjes.

A kisszebeni plébánia templom nagy sarok kápolnáját boltozta 1518 ban. Ő volt az eperjesi szent Miklós templom szentélyének, déli előcsarnokai és magasabbra emelt tornyának építőmestere.[1]

[1] Carolus Wagner: Memorabilia urbis L. R. Civitatis Cibiniensis ab 1461—1679. Kézirat a Nemzeti Múzeum könyvtárában: Fol. Lat. 358. sz. Továbbá Myskovszky cikke a Mittheilungen der K. K. Centralcommission für Kunstdenkmäler. XVII. k. 1872.

Divald Kornel. A Szépművészeti Múzeum kisszebeni szárnyasoltára.

MAGYAR MUVESZET

1928. 689 l.

Miseruha, szövete zöld, nagymintás bársony, Velence, XV. század. Mag. 125 cm — Keresztje csigás alapu, rajta baldachinok alatt szent püspok, alatta Szent János ev, alatta pedig szakállas szent. A vizszintes szárakon balról Sz. Borbála, jobbról Sz. Orsolya félalakja. Felső olaszország, 1450 körül

Mag. 125 cm.

Ipolyi Arnold gyűjteményéből.

Eszernyánszky 33 – 34 l.

Őszi kiállitás 1930, Ipolyi 164. szám

Gerevich: PA, 258 l.

Arvizkárosultak 1876, 41 l. 34. szám.

Ipolyi, Biharvármegye, 332. szám.

Eperjesi Panós

MAGYAR MUVESZET
1928. 689

1) Divald 1905
Muvészet.

2) Divald 1927.
1. 2.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Eperjes: Tarnós

d. Tarnós: épitő

s Tofarajó

Művészet

Ill. 1905. 91. 95. 96.

Lásd

[illegible] tényleg

Tarnós e

B

koronázig [illegible]

fantasztikus

domborunmorzel

díszítette

s ezzel a város hara

épitészet befejezte

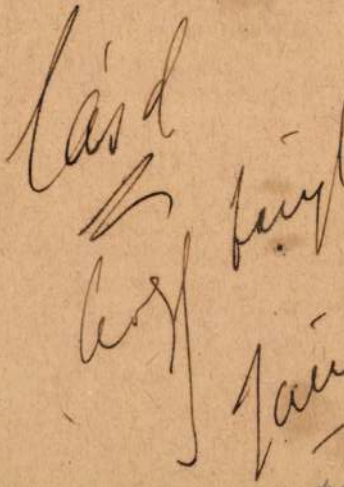

A debreceni tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Kostyál László (1902, Nagyszombat, róm. kat.), gyermekklinikai tanársegéd (prof. Bókay), 400 pengős ösztöndíjban részesülve, főként a vízforgalom physiológiájával és pathológiájával foglalkozott. „Physiologie und Pathologie des Wasserhaushaltes" című 140 oldalas nagyobb összefoglaló munkájának elkészítésén kívül önálló kutatásai alapján befejezett több tudományos dolgozatot, amelyek közül a „Wasserhaushalt-Untersuchungen bei dysenterischen Säuglingen" és az „Untersuchung über den Kohlenhydratstoffwechsel bei Dysenterien" című az Archiv für Kinderheilkundeban, a „Beiträge zur Serumkrankheit" című a Zeitschrift für Kinderheilkundeban, a „Beiträge zur Physiologie und Pathologie des Wasserhaushaltes von der Hungeroedem" című pedig a Zeitschrift für die gesammte experimentelle Medizinben jelent meg. Az 1934. évi orvosi nagygyűlésen a gyermekkor vízforgalmának physiológiáját és pathológiáját, a debreceni élettani intézet referáló délutánján pedig az oedemakérdést referálta. Az 1935. évi budapesti gyermekgyógyászati nagygyűlésen a röntgensugaraknak a liquor összetételére és termelődésére való hatásáról tartott előadást, amely a Zeitschrift für Kinderheilkundeban nyomtatásban is meg-

János fráter

épitész 1490-

Esterházy János gróf:

A Kolozsvári Boldog-Anzonyról címzett minorita, jelenleg ev. ref. egyház történeti és épitészeti leírása. Arch. Közl.

1864-

T. 173.

Városliget felé nézve tünteti
ek, az utat pedig lovas alakok,

: 15 cm.

János budai

építőmester

1362

lásd Leleon

konvent

Varju Elemér

Magyar várak

Bp. é.n. (1932?)

90-1

A SZINYEI MERSE PÁL TÁRSASÁG 1949. ÉVI FEBRUÁR 8-IKI ÜNNEPI VACSORÁJÁN RÉSZT VESZEK.

Résztvevő személyek neve és címe

aláírás

án.

sügyi miniszternek 57.927/1926.III.a.
. és Csekkosztályhoz intézett rende-

számadási ág: Művészeti célok támogatá-
lyegilleték: Nincsen.

Kúhár Flóris benedekrendi főiskolai
Bizottsága tagjának /Pannonhalma/ fo-
nérbe tett hivatalos utjának költsé-
ötvenegyezerhatszáz /1,151.600/ koro-
sekkszámla terhére utaljon ki.Budapest,

Janos

magyarország Jestö

Krakkóban 1504

l.

Schürer-Wiese

228. l.

azonos Janos eper-
jesi mesterrel?

agyásából:

/

ny

ic sos.

Kiadatott

M. kir.

állampénztár.

Budapest 1903 évi XII 4

Szigeti

János orgonakiöntö

pálos szerzetes XVI. sz

l.

Horváth Henrik

Buda a Középkor-
ban. Bp. 1932
83. l.

ben lett volna felállitandó.
udapesti orgonagyárosnál meg-
zett cég jägerndorfi gyárában
jól becsomagolva ott már hó-
llitásra is készen áll; de a vas-
állott zavarok miatt, minded-
volt elszállitható.
k között tehát mivel előre lát,
ási engedély a k.k. Staatsbahn
ar esetben lesz beszerezhető,
zza intézendő kérelmünket a
ágos Bizottság is támogatni

./.

Janos

Királyi festő

1371.

l. Horváth Henrik dr

Buda a Közép korban.

Bp. 1932. 87. l.

102. l.

Nagy Lajos festője

volt

ZSEF ÉDE

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

APEST

. RAKTÁRAK: V. ERZSÉBET-TÉR 19.

K (BULGÁRIA) MNTAPHA-УЛИЦА 22.

ÁRAD RAKÓCZI-ÚT 3.

VÉDJEGY

SÜRGÖNYCZIM:
„RIGLERJE"
M. KIR. POSTATAK. PÉNZT.
SZÁMLA 3509. SZ.

Budapest, 191 6 január 29

SÁGA

B U D A P E S T

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
656/1916
916 dec. 12.

BENE KÁROLY ÉS NAGY LAJOS
építészek — építési vállalkozók
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-UT 14.
TELEFON 130-27.

Tekintetes

Müemlékek Országos Biz

A M. kir. központi áll
Foerk tanár úr kérésére t. Cim t
geztünk, a mely munkálatokkal já
kéréssel küldtük el Foerk tanár
költségjegyzékünket t. Cimhez te

János

üveges

l. budai hartulaj-

donos

Horvath Henrik dr

Buda a Kőrap Kor-

ban Bp 1932

99.1.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
671 | 1916 | 5 szám
Érk.: 916 dec. 20 22 n.

ERN

ARCHITEKTURVE

UND

FERNSPRECHER:

AMT I, 2177
BUCHHANDLUNG

AMT I, 950
DIRECTION U. VERLAG

PERIODISCHE PUBLIKATIONEN:

BERL. ARCH.-WELT
gegr. 1898.

ARCH. D. XX. JAHRHDTS.
gegr. 1901.

CHARACT. DETAILS
gegr. 1901.

HISTOR. STAEDTEBILDER
gegr. 1901.

DER STAEDTEBAU
gegr. 1903.

Janos Kőfarago

budai hartulajdonos

Horváth Henrik dr

Buda a Kőtép

Korban Bp. 1932

99. l

n Burgen
geben von
do Ebhardt
ves fertiggestellt worden.
rlag haben die Arbeit
ständen leisten müssen.
tskräften, sowie auf das
ist es zurückzuführen,
s nur einen verminder-

János pénzverő

(Johannes Münzer)

1447 tol több ízben

volt budai bíró

l.

Horváth budai pénzverde

26 l.

VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
M. KIR. MINISZTER

139836-1915.szám.

III.

Mult évi szeptember
fölterjesztésére értesitem a
a m.kir. pénzügyminiszter ur
hozzám intézett átirata szer
hogy Kovács Géza, bizottsági
társa és Kovács Géza nevü un
9.§-a alapján családi pótlék

Budapest, 1916. f

A miniszter r

Janos otvos

(Johannes Aurifaber,
Johannes Ewthwews)
??

1436, 1438.
budai biró

l.

Horvath budai peinzverde

25. l

Két külön nemely-
nek vegyem, vagy
egynek??

kalmazottak, annak kitüntetése
évenként mennyi a járandóságuk
mely naptól kezdve vannak alkal

3./ Név szerint felso
tisztek és szolgák megjelölve m
hogy minő fizetést / és személy
pótlékot vagy egyéb járandóságot
a jelenlegi altiszti vagy szolga
deletének kelte és száma!

4./ Név szerint felso
kalmazottak nevei, jelenlegi min
tüntetésével és annak megemlités
vannak ily minőségben az intézet

Ezen adatokra igen sür
felkérem a tek. ~~Igazgatóságot~~ Bizottságot, h
telétől számitva 24 óra alatt, a
XIII. ü.o.-ba beküldeni sziveske

Budapest, 1916.évi feb

kapuja. Ez alatt van a rég ismert Szt. István timpanonképe, mely Szent Katalin

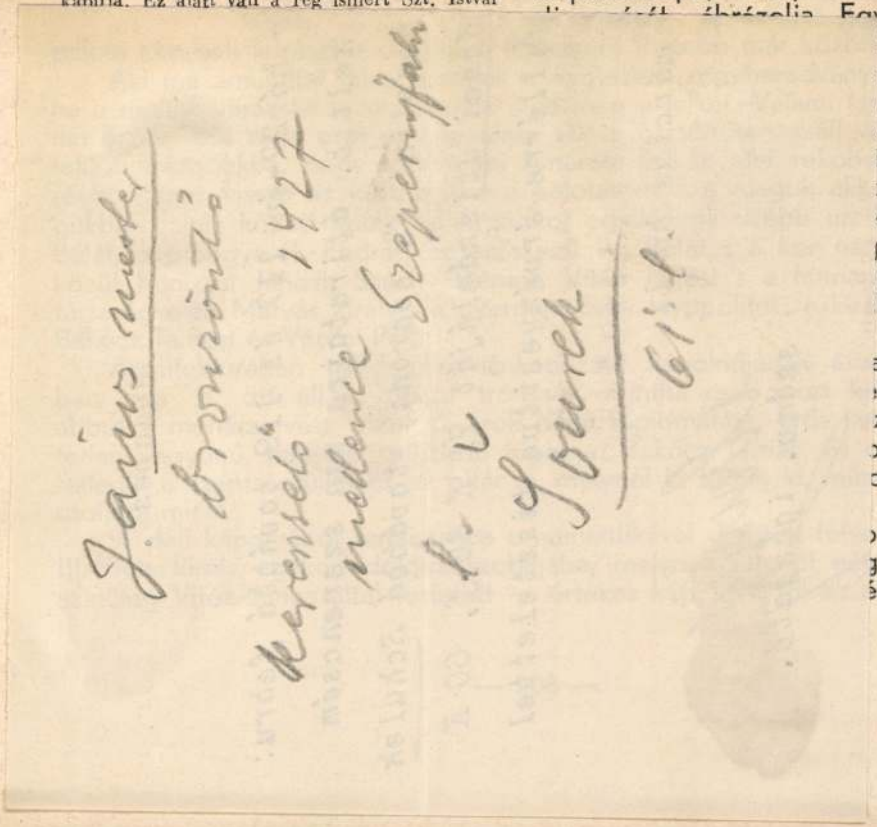

Egyébként a
ük.
okat, mint-
nondhatat-
ssza a rég
truáló ere-
ori szépsé-
kodóját III.
y primásai
ista tudós-
lyi hatalmú

aki hajójá-
lt volna ki
zű, mérhe-
ott áll érin-
or mondott

só vezetett
gy — való-
érdeklődést.

minden hagyság, minden hatalom annyi csupán, mint az éjszakában átcikázó villám lobbanása s a leghosszabb, legfényesebb emberi élet is ismeretlen célu és rendeltetésű pillanat az Örökkévalóságban.

A fülkék márványtábláiról itt olvassuk a bazilikaépítő nagy primások: Rudnay, Kopácsy, Szcitowszky, Simor neveit. És itt az azóta elhunyt Vaszary Kolozs és Csernoch János hercegprimásokét is. A székesegyház kanonokai és építői, az oldalfolyosók fülkéiben pihennek.

Mielőtt elhagynók a hegyet, keressük föl még az 1934-ben megkezdett ásatások színhelyét, hol a XII. század egyik építészeti remekművét, III. Béla király s a későbbi hercegprimások palotáját fejtették ki a vár bástyafalából.

Ugyanis föntebb már említettük, hogy a görög császári udvarban nevelkedett Béla, ki Esztergomot választá királyi székhelyéül, a vár fokán építteté föl palotáját, melynek alkotói valószínűleg a király által Délfranciaországból behívott ciszterciek voltak.

Ezt az akkor már omladékos palotát a XVI. században tetőzetétől és romemeletétől megfosztva, várerődítési célból temették a közben felhúzott bástyafalak közé, hogy ezzel az ágyúállások részére hatalmas terraszt nyerjenek. Mivel Esztergom vára 1543-ban török uralom alá került, az eltemetett palotáról a 140 éves birtoklás alatt teljesen megfeledkeztek. Talán ez volt a szerencséje, mert ha fennáll, valószínűleg vagy még a török uralom alatt, vagy az 1761—63 évek közötti várromboláskor pusztították volna el és most mi emlékünk sem lenne a multból.

János

festő

Nagy Lajos udvari festője, Divald azt hiszi, hogy ő festette a Bécsi Képes Krónika képeit. † 1370.

Tarczay György

Az Árpádház szentjei

Bp. 1930. 155. l

ető	12		
	12.		420.-
aritásért	13.		10.-
ásért			
okra	14		8.-
nyagokért	15.		9.62
"	16		1.62
"	17.		4.26
ságótól		~~XII 1000~~ — XI/17. 1500 — XI/20. 600 — XII/12 222.26	
észlet		~~2100.-~~	
inlete			2000 —
~~let~~		~~222.26~~	
		~~4378.74~~	
		~~2378.74~~	4378.74

ber 1.

oró

56 f.

müépitész.

/1914 n. cz.

1914-915 "

915-916 "

120/1912 sz. ügyalarabot)

Nincsen

4378.74

4378.74

~~3772.74~~

Janos festő

(Giovanni)

Nagy Lajos udvari festője. † 1370

Budán

Budinis

156. l.

85960 szám.

A Műemlékek Országos Bizottságának f.é.aug.hó 8-án 463 sz. a.kelt felterjesztésére, tudomás végett megküldöm.

Budapest.1903 dec.hó 1-én.

A miniszter meghagyásából:

miniszteri tanácsos.

János

torony órakészítő

Beszterlebanya

XIV. u

l.

Egyhárm. Lap

I. 1880. 249. l.

Dunántúl a felső levantikumban.

1. Az Ősduna. 2. Öscsaládi-patak. 3. Ősrépce. 4. Ősgyöngyös, Ősrálba. 6. Ősstrém-Sorok. 7. Öskerka. A pontozott vonalak a hordulékjejtők határát jelzik. A Duna-Tisza mai medre csak tájékoztatásul van jelezve, mert medreik akkor még nincsenek kialakulva. B. Balaton-tó. F. Fertő-tó helye.

zárult a 10—15 millió év előtti harmad-idő utolsó szakasza is, hogy a pleisztocénban vagy másként diluviumban, a föld történetének egy újabb korszakát tárja elénk.

A Dunántúl földje a pleisztocénben ismét nagy változáson megy át. A Duna ugyan még nem képezi a terület keleti határát, sőt éppen ebben az időben alakítja ki Budapest-Szolnok-titeli vonalát, hogy Szolnoktól kezdve a Pannon medence legmélyebb részén, egy mederben fusson a Tiszával, de a felső pleisztocénben már a fölhalmozódott kőtörmelék elzárja a szolnoki medret s ennek következtében a Duna Budapest-, Gyón-, Izsák-, Kecel-, Baja- irányában, de még mindig szorosan kialakult meder nélkül, lassú folyással hömpölyögteti vizét a Kazán-szoros felé.

Janos mester

eperjesi építő

XVI. sz

Eperjesi ut. Miklós templom
Bártfai városháza. 1507-ben F

Divald Magyarův emel

87. l. 95. l.

F az előrőleg veneszánsz
stílusban egy emelettel
bővített épületet goti-
kus stílben fejezi be-
fenti órég napjaira
elszegényedett.

~~Abel festő~~

János kir. festő

mincs céd

lásd

Fejes György:

Régi budai művészek sirkövei.

Budai Krónika

1944. 1. 7.

tik auf Grund einer solchen Erkenntnis entschließe
sondern überließ sich aus zunehmender Bequemlic
keit und Gedankenarmut der engstirnigen Eifersuc
gegen das Deutsche Reich, das dem Bestande und d
Zukunft des britischen Weltreichs niemals gefährlic
werden konnte — besonders dann nicht, wenn Eng
land, dem großen Plan des älteren Chamberlai
folgend, die wirtschaftlichen, politischen und mil
tärischen Kräfte des Weltreichs straffer zusamme
gefaßt hätte. Aus dieser Engstirnigkeit ist die Al
hängigkeit Großbritanniens von den Vereinigte
Staaten erwachsen, die schon vor dem ersten Wel
krieg zu spüren war, die durch den ersten Weltkri
lebhaft gefördert wurde und die wir heute in voll
Blüte stehen sehen.

In der Zwischenzeit zwischen 1919 und 19
schienen die englisch-nordamerikanischen Spannu
gen meist — wenn auch nicht immer — durch d
Verschärfung der nordamerikanisch-japanischen B
ziehungen überschattet zu werden. Die mit de
Amtsantritt Franklin Roosevelts einsetzende Au
rüstung der Flotte richtete sich um so wahrschei
licher gegen Japan, als sie Hand in Hand ging m
der nur oberflächlich verhüllten Einbeziehung d
Midway-, Wake-, Phönix- und Johnston-Inseln (wes
lich und südlich der Hawai-Inseln im Stillen Ozea
in die Kette der strategischen Außenstellungen gege
Japan sowie mit der seit 1930 fast zur Regel werde
den Verlegung der großen nordamerikanische
Flottenmanöver in den Stillen Ozean, und zwar
den Raum zwischen Dutch Harbour auf den Aleute
Pearl Harbour auf den Hawai-Inseln und de
Panamakanal.

Je unbefriedigender indessen die sozialen Ve
hältnisse in den Vereinigten Staaten wurden, des
vielseitiger mußten die Ausdehnungsbestrebunge
der nordamerikanischen Wirtschaft und Politik we
den. Die Warnung, die einer der bedeutendst

János dyár

miniatur

l.

Magyar Könyvtemle

1910. 189. l.

Janos asztalos

az egyetemi kent
Mihály templom munká-
ratás kapcsán emlitve

1511-ben

Iványi Kőrl

66 l
67 l

indíthatók legyenek. Felhívo
zett miniszter úr által egyi
viseletei vagy egyes tagjai
tekintetében tájékoztatás vé
felvilágositásokat nekik rés

Budapest, 192[illegible]1. j

A miniszter re

Nagy

miniszteri tan

A Műemlékek Orsz. Bizottság

János Kőfarago

(Magter Johannes lapicida)

Epejes XVI. sz. eleje

lásd

Brengiszeyn János

1647/1907. szám. Érkezett: február 28.

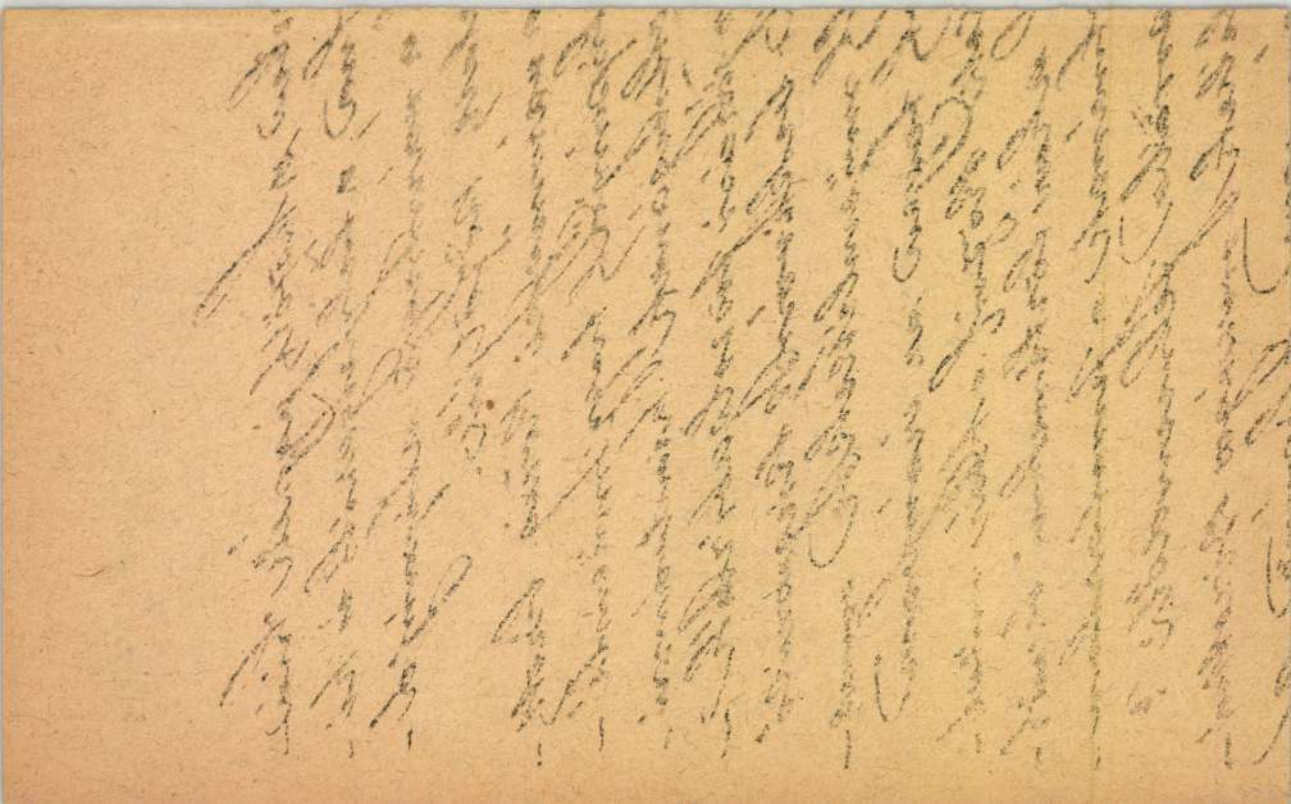

Janos scriptor

1398. Kassa

l.

Magyar Könyvszemle

1910. 189. l.

Janos, festő

Pozsony XV–XVI. sz.

l.

Amstetter, Hans

64040

Janus, festő

magyarországi

1494 – 1522 Krakkó

lásd

Magyarországi Janus

alatt is.

1945 pinn

provizorium ~~felülbélyegzés~~

levélbélyegsor 153.–
és porto P 121
III és a 274.–
6/10 kivételevél teljes 1-es sor
Zsilinszky III és Gdrb
P 16.–

Béke bélyeg 500.– P

Vegyes

Műemlékek Orsz

Tárgy:

15.-én tartott ülésében a tervet és
költségvetést – némi módosítás
kijelölése mellett – a kivitel alapjá-
ról elfogadta.

Miután a nevezett bizottsági
tag ~~[illegible]~~ a bizottságunk megbí-
zásából végzett fontemlített munkák-
ért épitési tinteletdijának folyósí-
tását a jelenlegi vinogyokra való
tekintettel is kérte, az ügyet – előző
albizottsági tárgyalás után – mai
napon tartott ülésünkben tárgyaltuk
és ama tinteletteljes javaslatot
van szerencsénk a Magas Minisztérium
elé terjenteni, hogy Foerk Ernő részére
a márkusfalvi kerti tak helyreállítá-
sának vezetéséért 1500, a poprádi
templom bővitési tervének elkészítése-
ért 1000 koronát, összesen tehát 2500
koronát engedélyezni és kintalni mél-
tóztassék. Tintelettel megjegyezzük,
hogy a javasolt öregek ~~[illegible]~~ a Foerk

János harangöntő
(Johannes Glogengiser von dem Neuendorff*) 1426.
Schürer Weygel Jánossal arannyitja.

l. Schürer-Wiese
103 l.

* Igló

597. *Kreith József gr.*

Térden alólig látható, szembe néz. Jobb kezét csip tett baljában pedig kucsm választott haja, szemöldöke és szakálla leberetvált. Ingén kendőjét csokorra kötötte, kissé nyitva van, nadrágja zsinórzott. Balról rojtos fü ablakon át Kuffstein várára

Vászon, méretei 124 : 98·4 c 80 K. — Vétetett a gr. Krei A megszerzésére vonatkozó ada lelt. sznál. — Átvétetett 1895 ápr jegyzék 16. — Az átvételt tud 8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

Janos festő

+ 1370

Nagy Lajos udvari festője

vod.

Schurer-Wiere

206. l.

2 x 48 fil =

1 db. deszka a Kerítéshez 1·00

Szóval: Hét koro

1915 augusztus

János
asztalosmester
1511. Bártfa

l.

Veit Pál:

Régi magyar otthonok Bp. é. n. 67. l.

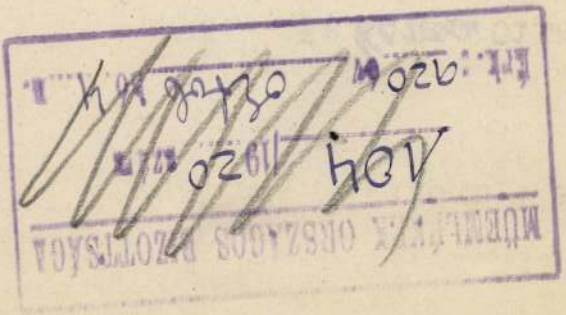

72708 - 920

A vallás- és kolonia tásügy

Le kérem Cimet,

fő. polg. ü.v. igazgatóunk

Nó 20 ... 72708 ...

latanul eleget tenni ...

Budapest, 19. 20. ...

A műszaki
tekintetes Ele

4.

ányá-
hogy
g fő-
tányos-
ál-
csa-
mi,
lmazot-
esse-
kérem
aláb-
ni mél-

Janos fráter

Mátyás király
építésze

vid

Eszterházy Janos gr:
A kolozsvári Boldog-
Asszonyról cimzett
minorita, jelenleg
evang. reform.
egyház történeti
és építészeti leírása.
Arch. Közl 1864.
IV. 1. füzet 3, 4. l.
6. l.

rékosság következetes alkalma
sával előteremthetni is remél
de csak az esetben ha ez az i
kedés, az alkalmazottak anyag
zetének javitása iránt már ed
tett messze menő intézkedései
zárkövének tekinttetvén, a ko
ennek elfogadásával egyidejül
ra az álláspontra helyezkedik
az alkalmazottak egyes külön
portjainak / mint a postai fo
zói tisztikar, tanitók stb./
ményjavitás iránti igényeik i
zel kielégittetnek tekinti és
lenti ki.

Ennek az álláspontnak ma

János

magyar asztalos
(Johannes de
Ungaria)
Roma 1368

l

Voit Pál

Régi magyar otthonok. Bp. é. n.
65. l.

252/1921. szám.

A Műemlékek Országos Bizottságának elnökétől.

Bizonylat.

Mint a Műemlékek Országos Bizottságának elnöke hivatalosan igazolom, hogy dr. Skönyi Ottó, pécsi jogakadémiai tanár nevezett Bizottság előadói tisztével meg van bízva, ~~ez~~ végleges kineveztetése előadóvá elintézés alatt áll és a közel jövőben bekövetkezik.

Minthogy a Bizottság előadója Budapesten

Janos festö

(Magister Joannes pictor)

Zászlót festett, melyet a király Temes megyének adott is egy lándzsa

Javításáért 37 forint 45 denár Egyott

l. 1525

Arch. Kört

1876. X. k III. f.

54. l.

A vall. és közokt. m. kir. min
a IX. ker. állampénztárhoz int

isztternek jelen kelet és ügyszám alatt
ézett rendeletének másolata:

János fegyszkovács
(Magister Ioannes
seripar)

l.
Arch. Köl. 1876.
X. k. III. f. 50. l.
55. l.

A vall. és közokt. m. kir. mini

a IX. ker. állampénztárhoz inté

Janus frater

épitett XV. sz

Lásd

Bíró József:

Kolozsvári képeskönyv.
Bp. 1940. 11. l. 8. t.

Officina

72. kép. *Credi, Lorenzo: Mária*

Janos, segesvári

harangönte

(Johannes von Schässburg)

1430

laid

Korrespondenzblatt

1910. 74. l.

János

királyi építőmester (ventrosus = pocakos János) építette 1330-1382 között a budai palotát (homlokzati falait, ~~[illegible]~~ Mátyás átépittette).

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

16. l.

M.D.K.

János egri festő

az egri nemzeggyhár
hereszt gombját aranyozza
1714-ben.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó.

374. old.

M.D.K.

János

gyöngyösi kőműves mester

1775-ben tisztelet díjat kap Haller grófértól, mert Almásy kártonnie házát megbecsüli.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 344. old.

MDK

[– – –] János mester, építész

A Budai Vár hajdani építésze.
Csak halála után, csaknem
600 évvel, ismerhettük meg.

Fővárosi körkép
Acél kovách Tamás: Blaha Lujza mosolya 4

ESTI HIRLAP Bp. 1969. márc. 1.

M.D.K.

János. felsőtárkányi ács

1508-ban dolgozik az egri várban

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topografiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 344. old.

M.D.K.

Fáinos, asztalos legény

Lukács mester mellett 1550-51-ben dolgozik az egri várban

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 344. old.

M.D.K.

Fáros, kassai asztalosmester

1507. dec. 23-án, az egri „Bakóc kápolna" számára - Nica Florentinus budai mester modellje után Kassán készített stallumokat leszállította.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 344. old.

M.D.K.

János, zsaluzsányi kálykás

1558-ban és 1560-ban
dolgozik az egri várban

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 344. old.

János festő

művészcímeres sírköve 1386-ban
hérült.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig.
Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

JÁNOS gyöngyösi kőművesmester. Gyöngyösön 1755-ben Haller grófék tiszteletdijat fizetnek számára, mert Almásy Mártonné házát megbecsüli.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

János minorita

építeni. Mátyás a kolozsvári minorita ferencesek templomának megépítésére küldte ki Budáról.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes. /Minerva zsebkönyvek/

88.1.

M.D.K.

János mester testvér

Obszerváns épitőmühely név szerint ismert legkiemelkedőbb tagja.

Bílint Sándor: A Szeged-alsóvárosi templom, Bp. 1966. 13.1.

JÁNOS / scriptor, könyvmásoló, Bonfini famulusa volt, Bonfini történeti munkájának másolásáért Mátyástól nemességet kapott

Cs apodi Csaba: Mikor szünt meg Má tyás kirá ly könyvfestő műhelye? Bp. 1963. /klny. Magyar Könyvszemle/
/ MTA Könyvtá rának közleményei 34. /

/12

Jónos mester

1352-74-ig a budai várpalotában dolgozott; egy korai gótikus korszakból származó, mészkőpadok maradványai most is láthatók a palotában.

(Bozóky): The Medieval Castle of Buda.

Daily News, Budapest, 1968. jun 4. 6 l.

[magister Johannes murator, lapicida]

Egy másik okmányszerint 1374. János murator eladja házát István püspöknek.

János, lapicida ~~Könnves~~ könnves és kőfaragó

1365. háza volt a budai Várban a Szent György utcában, melyet I. Lajos király adományozott neki

Patbudvár. (11. tábla

298. l.

1374. I. Lajos király a János kőfaragótól 3000 forintert vásárolt házat, amely Treutul János mesternél volt zálogban, István zágrábi püspöknek adja.

u. o. 298. l.

616. szám. 190.

MAGYAR KIR. VALLÁS ÉS
KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTER

78.724. szám.

Folyó
kelt javaslatára tudo
falvi r. kath. plebániai
zottság javaslata értelm
hogy a Bizottságot ter
(: egyezerháromszáz ha
ladhatják.

Bu
A.

János Kőfarago

I. Lajos király 1365-ben János lapicidának fényes és odaadó érdemeiért, a királyi kőházak szerkesztésénél és építésénél tanusított művészetéért kőházat adományozott az egyszori budai Zsidó-utcában

Gerevich László:

Gotikus házak Budán. Budapest Régiségei. 1950. 162. l.

lásd

Századok

1908. 753. l.

János lapicida 1374. 3000 forintért adjá el Kanizsai István zágrábi püspöknek.

19191/1925.sz.

III/a.ü.o.

Müemlékek Országos Bizotts

BUDAPEST.

Folyó évi február hó 5-én kelt felterjesztésére tudomás és az é tek értesitése végett másolatban kiad Budapest, 1925. évi március hó 16-án.

A miniszter helyett:

Petz

államtitkár.

JÁNOS győri festő. Az egri székesegyház kereszt-gombját aranyozza 1714-ben és nyolc nagy, valamint huszonnégy kisebb kép festésére köt szerződést. A festő személyét egyelőre nem sikerült a győri festők egyikével sem azonositani.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

János, asztalosmeseter

Művészet, IV., 1905. 96.

Divald Kornél: A bártfai városháza

Grafika, miniatura
a kassai Domonkos rendház könyvtárának egyik kódexe, János diák

Művészet, III., 1904. 197.

R.

János kő faragó mester. 1549.

Tört. Tár. 1908.

448.

Epitészet, egyházi
Kis-Szeben, templom sarokkápolnája,
János mester. 1518.

Müvészet, IV.,19o5. 91.

Divald Kornél: A bártfai városháza

János mester, festő, 1467–1487.

Tört. Tár

1880., 162.

Szilágyi: Magyarországi képzőművészek névtora

János ötvös Kassán. 1382.

Archaeologiai Értesítő

1915, 147.

Kemény ~~Holtai~~ Lajos: Műtörténeti adatok.

J á n o s ötvös, Szegedről
/ Róma, 1496. /

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
229.
"Adatok.."

János pálos orgonaépítő (1512.)

Zákonyi M., Budamelletti pt. Lőrinc kolostor

Kázadok, 1911. 513-30 l.
586-606 l.

János orgonakészítő

1512 után a szt Lőrinc pálos kolostor – és más kolostorcsnak is orgonát kézit

Zákonyi M. A Buda melletti szt. Lőrinc pálos kolostor története
Kárdódor, 1911.
764-780. l. (774 g)

Janos

Kassai laikus
frater az Ottani domon-
kos konventben
XV. sz.

Levélt. Körl

1929. 20. l.

a feltevések síkján lebegnek. Formatörténeti vizsgálódásoknak csakúgy hiányát érezzük, mint az írott adatok pontos összevetésének a ma ismert emlékekkel. A külföldi kapcsolatok és hatások a megszokott és már Henszlmann tanulmányai óta beidegződött vágányon haladnak, még kísérlet sem történt például a XIV. századi olasz emlékekkel való összehasonlításra, pedig kétségtelen, hogy a magyar gótikus építészet főkép első periodusában, szellemében idegen, téralkotásában, alapformáiban elütő a német gótika alkotásaitól.

A ferences- és a pálos-rend története (*Karácsonyi J.:* Szent Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig. Bp. 1923. és *Kisbán E.:* A magyar pálos-rend története. Bp. 1938.) részletes felvilágosítást ad a Nagy Lajos-kori templomok és kolostorok alapításáról, építtetőikről. Cselen fia Sándornak adott építési engedély *Anjou-kori Okmánytár* V. 140. Telegdi Csanád építkezéseiről *Makkay D.:* A Csanádnemzetség. Turul 1895. 124. és Mon. Strig. III. vol. XX. p., valamint Fejér Cod. dipl. IX. 7. 282 l. A nagyváradi székesegyházról Henszlmann tanulmánya *Bunyitai V.:* A váradi püspökség története. Nagyvárad 1894. III. kötetében, valamint *Forster Gy.:* III. Béla emlékezete. Bp. 1896.

Erzsébet anyakirályné óbudai építkezéseiről *Horváth H.:* Budai kőfaragók és kőfaragójelek. Bp. 1935. 98 l., *Divald K.:* Budapest művészete a török hódoltság előtt. Bp. é. n.

A lövöldi karthauzi kolostorról *Békefi R.:* A Balaton környékének egyházai és várai a középkorban. Bp. 1907. 227—28. Az idézett oklevelet *Sörös P.* közli: A bakonybéli apátság története I. Bp. 1903. 109 l. A Képes Krónika miniatúrájáról, mely a váradi székesegyház építését ábrázolja *Horváth H.* id. m. 10. l.

A koldulórendek templomairól: *R. K. Donin:* Die Bettelordenskirchen in Österreich. Wien 1935. A ferences-típus kialakulásáról *Csemegi J.:* Keszthely egykori ferences-templomának építéstörténete. Dunántúli Szemle 1941. A szécsényi ferences-templomról *Karácsonyi J.* id. m. 283. és *König K.:* Hatszázéves ferences élet Szécsényben. Vác. 1931. 103. A keszthelyi ferences-templomról lásd *Csemegi J.* fentidézett értekezését. A máriannosztrai és máriavölgyi templomokról *Kisbán E.* id. m. I. 98—100. l. A soproni bencés-, egykor ferences-templomról *Henszlmann J.:* Magyarország csúcsíves stílű műemlékei. Bp. 1880. és *Heimler—Csányi—Mihályi—Becht:* Sopron műemlékei I. Sopron 1939. A soproni toronytípus pozsonyi továbbéléséről *Csemegi J.:* A magyar építészet. Szépművészetek könyve Bp. 1940. 159 l. A lőcsei emlékekről *Divald K.:* Szepes vármegye művészeti emlékei. Bp. 1905. *Wiese—Schürer:* Deutsche Kunst in der Zips. Leipzig 1938. A pozsonyi Szent János-kápolnáról és a nagyszombati székesegyházról *Henszlmann I.* id. m. A budavári Nagyboldogasszony-templom csarnoktemplommá való átalakításáról *Horváth H.:* id. m. 93—94. *M. Takács M.:* A budavári Mátyás-templom. Bp. 1940. és *Csemegi J.:* Adatok a budai főtemplom középkori építéstörténetéhez. Tanulmányok Budapest multjából VIII. k. 1941. A szentélykörüljáró templomokról *Csemegi J.:* Szentélykörüljáros csarnok-templomok a középkorban. Bp. 1937. A szászsebesi templomról Arch. Ért. 1906. 359 l. és *Csemegi J.:* A szászsebesi templom szentélyének jelentősége hazánk gótikus építészetében. M. Mérnök és Építészegylet közlönye 1940. Kormeghatározásával nem értünk egyet, mert ellentétes a középkor szellemével, hogy Nagy Lajos címerét az 1400-as évek elején hálából, vagy megemlékezésül helyezték volna a szentély boltozatának zárókövére.

Az Árpád-kori várépítésről és a visegrádi lakótoronyról *Gerevich T.:* id. m. 123—128. Diósgyőrről *Wenzel G.:* Diósgyőr egykori történeti jelentősége. Bp. 1872. Művészettörténeti szempontból *Möller I.:* Borsod vármegye műemlékeiről, Technika 1926. 256—61. és a Műemlékek Országos Bizottsága könyvtárában őrzött kéziratos tanulmányát használtuk inkább, mint *Szendrei J.:* A diósgyőri vár története. Bp. 1922. c. munkáját, aki a vár legnagyobb részét a XIII. század hetvenes éveiben épültnek tartja és véleménye szerint Nagy Lajos csak javíttatott rajta. Ambrus mester Diósgyőri munkásságáról, kiküldetéséről Eperjesre, valamint származásáról Arch.

Ért. 1882. XV. l. Múzeumi és könyvtári Értesítő 1908. 195 l. és *Horváth H.:* Budai kőfaragók és kőfaragójelek. Bp. 1935. 36 l. János kőfaragóiról, a királyi kőházak építőjéről *Pór A.:* Nagy Lajos építőmestere. Századok 1908. 753. Nagy Lajos zágrábi palotájáról *Tkalčič:* Mon. Citt. Zagrabiensis I. 170. Jordán pécsváradi apát építkezéséről *Sörös P.:* Elenyészett bencés apátságok. Bp. 1912. 19 l. Wernely bíró Klára lányának végrendelete: *Anjou-kori okmánytár V. 384.* Soproni építkezést elrendelő oklevél *Házy J.:* Sopron szabad királyi város története. I. rész. I. k. Oklevelek. Sopron 1921. 158. sz. 118. l. a soproni háztulajdonosok összeírásáról u. o. 257. sz. 183—189. l. Az óbudai várépítkezésekről *Divald K.:* id. m. A zólyomi várról *Henszlmann I.:* Jelentés a bányavárosokban 1865-ben tett régészeti kirándulásról. Arch. Közl. VI. 1866. 125—144 l. és *Varju E.:* Magyar várak.

SZOBRÁSZAT.

Az épületplasztika emlékeinek feldolgozásában ugyanazon hiányokat tapasztaljuk, mint amiket az építészettörténetnél már felpanaszoltunk. Egyedül a budai emlékeknél kedvezőbb a helyzet. *Horváth Henrik* alapvető tanulmányai (Buda a középkorban, Bp. 1938. Budai kőfaragók és kőfaragójelek, Bp. 1935. Budapest művészeti emlékei, Bp. 1938.) az emlékanyag részletes publikálását a külföldi mintákkal való összevetését és a korabeli szellemi mozgalmakba való beillesztését is elvégezte. *Csemegi J.* sok részletkérdést tisztázott a budai Nagyboldogasszony-templom építészeti plasztikájával kapcsolatban. Különösen: Koronázó főtemplom építésének történetéhez (Magyar Művészet 1936.) és Adatok a budai főtemplom középkori építéstörténetéhez (Tanulmányok Budapest multjából, VIII. k. Bp. 1941.) című tanulmányainak vettük jó hasznát, ha eredményeivel nem is mindenben azonosítjuk magunkat.

A lőcsei Szent Jakab-templom déli kapujáról *Divald K.:* Szepesvármegyei művészeti emlékei I., valamint *Wiese—Schürer:* id. m. A pécsi emlékekről *Szőnyi O.:* A pécsi püspöki múzeum kőtára, Pécs, 1906. 731—733 sz. A Szent György-relief olaszos kompozíciójáról, pontosabb datálásáról: *Balog J.:* A magyarországi Szent György-ábrázolások forrásai, Arch. Ért., 1929. 148—152. és Márton és György kolozsvári szobrászok, Erdélyi Múzeum 1934. 124 l. A pozsonyi városháza zárókövéiről: *Pór A.:* A karlsteini vár magyar érdekű emlékei. Arch. Ért.

A nagyváradi Szent László-kőszoborról, melyet a helybeli múzeumban őriznek: *Balogh J.:* Márton és György kolozsvári szobrászok. Erdélyi Múzeum 1934. 287—8. Feltevése, hogy a bronz királyszobrok egyikének *másolata* lenne, teljesen ellenkezik a kor művészeti gyakorlatával, valószínű azonban, hogy mint a prágai dóm Szent Vencel-szobra, vagy Szent György-timpanonja, a kolozsvári testvérpár művészetének hatása alatt készült.

Érthető okokból a síremlékszobrászatról jóval több előmunkálatot végeztek el, mint az épületplasztikáról. Hiányzik viszont az emlékek corpuszszerű pontos leírása és a hozzájuk kapcsolódó paleográfiai, heraldikai kérdések végleges megoldása. *Vernei-Kronberger E.:* Magyar középkori síremlékek. Bp. 1939. c. ügyes összefoglalása sajnos nem pótolja egy részletes leíró katalógus hiányait. Megállapításait különben sem fogadhattuk el mindég, különösen a székesfehérvári oroszlánon álló női torzó datálását (XV. sz. közepe) nem, márcsak azért sem, mert a figura háttere teljesen le van faragva és az általa feltételezett, a Stibor és a Chatillon emlékekhez hasonló indadísz (39. l.) nem létezik.

A részlettanulmányok közül a kassai sírkövekre *Mihalik József* alapvető két tanulmányát (Kassa régi sírkövei. Magyarország vármegyéi és városai I. k. Bp. 1896. 73. és A kassai dóm régi síremlékei. Arch. Ért. 1897. 157—172.) használtuk, de a kronológia szempontjából *Wick B.:* Kassa régi síremlékei, XIV—XVIII. század, Kassa 1932. megállapításait fogadtuk el. A győri sírkőről *Varju E.:* A győri székesegyház középkori sírkövei. Arch. Ért. 1897. 338—42.

A budai domokos sírkőfaragó-iskolát első ízben *Horváth Henrik* próbálta elhatárolni

János

operješi mester

l.

Schürer-Wiese

121, 206, 228. l.

MAGYAR KIR. VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

43426 szám.

F.é.junius hó 9-én 351
tudatom a Bizottsággal, hogy Gró
mint egykori jaáki apát által a
h e l y r e á l l i t á s á r a
ö s s z e g a jaáki apátsá
megállapitásánál mint a költsége
ba befolyó jövedelem már számitá

Janos fors
(Hans Moler)
1578
l.
Schürer-Wiese
229. l.

BUDAPEST, 1903 május hó 26-án.
II., ALBRECHT-UT 7/A.

s Bizottság?

ügyfelem képviseletében f. é. április
256/903 számu nagybecsü értesitésükre
n tisztelettel jelenthetem, hogy néh.
258 kor. járandósága a Gyalus müépitész
javitási munkálatai alkalmával Brez-
biztositására visszatartott ovadékot
eletében néhai Mórocz Ferencz ügyvéd
III ker. kir. járásbiróság utján 2654Frt

Janos

Arcufex
(Jegyverkeszitö)
1497. Bross

l.

Archiv des Ver.
f. sieb. Landesk.
XV. K. 232 l.

A.m. postatakarékpénztártól

16130

BUDAPEST 47 VI. 26. 16 54 C

GEMLEKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest

IX. Hőgyes Endre u. 10.

Hivatalból
Díjé alányozva

Janos

aranyuuves

1497. Broos.

l.

Archiv des Ver.
f. sieb Landesk.
XV. k.
232. l.

A.m. postatakarékpenztár

BUDAPEST 97 VI 13 11 54 E

1613

MUEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest

IX. Hőgyes Endre u. 10.

Hivatalból
alányozva

János

Hanns Schiltmacher

1484, Wagyneben

(?)

l.

Archiv des Ver.

f. sieb. Landesk.

XVI.k 356.l

381.l

E G Y Z É K

.551/1946.VI.1. sz. alatt engedélyezett
összegéről.

János ötvös

(Hanus goldschmidt)

Nagyszeben

felesége emlitve

a város szám-dásai

~~[illegible]~~

ban 1494-ben

Teutsch Herm

222. l.

A m. postatakarékpénztár

16136

MUEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest

IX. Hőgyes Endre u. 10.

Hivatalból
Díjátalányozva

János
(Johannes)
Lakatos és fegyvertiváes
XVI. n. Besztercé

l.

Kramer
Archiv f. s. Landes-
kunde
2ik. 53. l.

35/1947.szám.

A Minisztériumt
dr.Lux Kálmán müszaki főta
tálási ügyében, nevezett d
zőket van szerencsém jelen
Lux Kálmán 1918
Tisztviselőteleppel szomsz
együtt

Janos aranyinves

(Johannes Aurifaber)

1507. Medwisch
(Meggen)

irod. Bedeus

Archiv d. Ver.
f. s. Landesk.

1858-59 Neue
Folge. III. 36 l.
59. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

FÉNYKÉP, RAJZ

János ötvös

(Johannes aurifaber)

1482. máj. 7. kelt feljegyzésben mint trencsén lakos említve.

Iványi Béla dr =

Trencsén vármegye levéltárai a vármegye multjára vonatkozó főleg középkori oklevelek szempontjából

Levéltári Közlemények

1937 XV. ~~#~~ évf. 226 l.

Janos, ferto

1657. Nagynaben

Albrich Herm

290. l

Janos plebanus
festō

Falkép a Bogeschdorfer templomban
(Bogács, Kiskükülló vm.)

Neve a falképen:
„istud opus perfecit
Johannes plebanus"
Kapitalmajuskula betūkkel.
XIV. sz (?)

Roth Aaufgabe

645. l.

6 10 45

20 20 100

L.Z. 11 1/2: 6000 ~~[illegible]~~ 6000 ~~[illegible]~~ 1250

600

János Kőfaragó
(Steinmetz Johann,
dem Sohne Tynos
von St. Diez (Tatáról, szent Deodat
városától – mint Di-
vald fordítja)

Rothmágy Forsch
547. l.

~~Sárospataki ref. főiskolai könyvtár~~

~~működése 1914-ben IX. 93,~~

János Kőnnüves

(Murator Jannes)

domonkosrendi szerzetes Erdélyben a XVI. sz. első negyedében

Ipolyi Arnold

Adalékok a magyar domonkosok történetéhez. Magyar Sion. 1867. V. évf. 595. l.

Fabritius szöveje ilyen nevű Kőnnüvest nem emlit

Fabr. Zwei Fund.

János kőfarajó

(Johannes Lapicida, Filius Tynonis de civitate sancti Adeodati)

XIII. s.

l.

Batthyaneum

I. 112, 113 l

Sinka Ferenc Pál IX. 55.

János

Tyno fia

Saint Dié kőfa-
ragó

Gyulafehérvár
1287

erőd

Bierbáptört

61. l.

2. CSOPORTOS TAGSÁG:

50	személyig	összesen évi	350 forint
51—100	„	„	500 „
101—150	„	„	650 „
151—200	„	„	800 „

Csoportos tagsági juttatások:

a) belépéskor minden tag megkapja Derkovits Gyula egy fametszetének eredeti nagyságú reprodukcióját (41 × 46 cm képméret);

b) csoportonként valamely művészünk 1 drb eredeti grafikai művét;

c) „Szabad Művészet" c. lapunkat, minden 10 tag után 1 példányban;

d) díjtalan belépés kiállításainkra (tárlatvezetéssel), művészeti előadásainkra;

e) nagyobb csoportok részére helyszínén rendezünk kiállításokat és előadásokat;

Janus

Clementes

1570

L.

Korrespondenzbogen

1887. 18. L

Janos (Giovanni)

festō, magyarjos

udvari festője XIV. y

l.

Berlamin

34. l. 35. l.

Ez Janos festō

+ Buda 1371-

745 Klein, Adam.

Pihenő ~~telunek~~. okrok.

Rk.

K. 2.

117 x 145 mm.

János plébános
templomfestő
XVI. z (?)
laid Bogeschdorfer Kirche.
Korrespondenzblatt

1901. 118. l.

I.-442. ll.,
16 képes tábla

Budapest
Athenaeum
1907

Janos kőfaragó
(Tyno = Divald
szerint Tünő)
fia Deodat vá-
rosából.
Gyulafehérvár

Divnüvszenz
404 l. 405 l.

Divald Tatáról
származottnak
tartja

65. **Thorma János** (szül. 1850)

NAGYBÁNYAI UTCAI JEL
alul balra : Thorma. — STR
Bezeichnet links unten : Tho

66. **Tolnay Ákos** (szül. 1

NYÁRI REGGEL. Olajfestm
Ákos. — SOMMERMORGEN.

67. **Tornai Gyula** (szül.

MALÁJI TÁNCOSNŐ. Olaj
TÄNZERIN. Öl auf Leinwa

68. **Török E.** (XIX. száz

ÁBRÁNDOZÓ FIUCSKA. O
Török E. 859. — NACHDE
links unten : Török E. 859.

69. **Ujváry Ignác** (szül. 1

GYÜMÖLCS-CSENDÉLET.
Ujváry. — STILLEBEN. Öl

70. **Vastagh Géza** (1866–

BIKA. Pasztell. 26—38 cm. Je
rechts unten : Vastagh Géza.

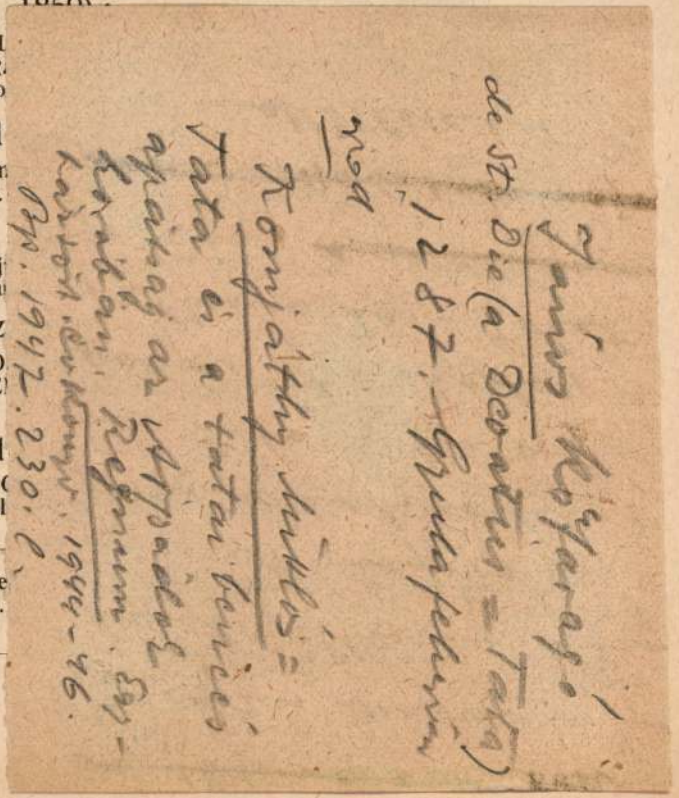

A KIS LIBAPÁSZTOR. Olajfestmény, vászon. 50—40 cm. Jelezve alul balra. Perlmutter 892 Besnyőn. — DIE KLEINE GÄNSEHIRTIN. Öl auf Leinwand. Bezeichnet links unten: Perlmutter 892 Besnyőn.

54/a. **Lotz Károly** (1833—1904):

GYERMEKEK. Olajfestmény, vászon. Hátán a kép eredetét tanúsító igazolvány. 65—52 cm. — KINDER. Öl auf Leinwand.

54/b. **Mesterházy Kálmán** (1857—1898):

HAJNAL. Olajfestmény, lemez. A kép hátán tanusítvány. 13—18 cm. — Öl auf Pappe.

54/c. **Rippl Rónai József** (szül. 1861):

TANULMÁNYFEJ. Pasztel. Jelezve alul balra: Rippl-Rónai. 48—32 cm. — STUDIENKOPF. Pastell. Bezeichnet links unten: Rippl-Rónai.

55. **Pesky Ede:**

FÉRFIARCKÉP. Akvarell. 33—25 cm. Jelezve alul balra: Edouard Pesky 856. — MÄNNLICHES BILDNIS. Aquarell. Bezeichnet links unten: Edouard Pesky 856.

56. **Rippl-Rónai József** (szül. 1861):

A KASTÉLY ELŐTT. Olajfestmény, papirlemez. 60—70 cm. Jelezve alul balra: Rónai. — VOR DEM SCHLOSSE. Öl auf Pappe. Bezeichnet links unten: Rónai.

57. **Spányi Béla** (1854—1914):

LOMBHULLÁS. Olajfestmény, vászon. 55—74 cm. Jelezve alul jobbra: K. Spányi B. — HERBST. Öl auf Leinwand. Bezeichnet rechts unten: K. Spányi B.

Jarios, festő

Nagy Lajos udvari festője 1370.

vód

Divmürnemz

407. l.

Jean de Hongré

MAGYAR MŰVÉSZET
1928. 659

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

~~Bártfai~~ János

bartfai építész

Bártfán a XVI. sz

elején.

Toman 254. l.

János, Ötvös

Johannes Aurifaber

1382. Kassa

Mihalik: Kassa

v. Ötv. Tört.

Ötvözök sorrendjében

2. szám

pénztárunknak a befizetést igazoló
elismervényével érvényes.

Kir. Magy. Egyetemi Nyomda Budapest
Könyvesbolt és „Magyar Könyvbarátok" Bud
Levélcím: Budapest IV, Postafiók 242. Postat

BÉLYEGMENTES
11858/1879. P. M. sz. rendelettel megállapított személyes illetékmentesség folytán

Ny

8.P-- *fill., az*

- - - - - - - - - - - - - - -

*mely összeget az 193*7.decembe

számlánk ellenértéke fejében a

János ötvös Φ

1378-ban hára
volt a budai várban
a Szombat-Piac-tér
környékén

Patbudvár 9 tabla
265. l.
293. l.

Φ (Johannes Auri-
faber)

115. szám.

1.

MAGYAR KIR. VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTÉR

92771./ szám
/902

1902 évi deczember hó 6-án kel
jelen szám és kelt alatt utasitott
pénztárt, hogy Sztehló Ottó, a mű
szének a geczelfalvi ág.h.ev. temp
utja alkalmával felmerült utikölts
20 kor. napidij után bélyegelt nyu
ki.-

Miről a bizottságot tudomás és
sitása végett értesitem.-

János üveges Ф

Kraza a budai Vár-
ban (a mai Szuce papá-
terén) emlitve az 1480-
90-es években.

Pátbudvár (7. tábla
260. l. 290. l.)

Ф (Johannes vitripar)

114. szám. 19

77857/902 szám.

M. évi október h
tése alapján jelen szám és kel
ker. magy.kir. á l l a m p é n
S z t e h l o Ø t t o a müemlé
szének a kassai dom déli torn
hivatalos utja alkalmával felme
fejében nevezettnek 10 kor. nap
14 kor. 40 fillért fizessen ki.

Miről a Bizottsá
irásban leendő tudositása véget

János
eperjesi kőfarágó

l.
Schürer-Wiese
121. l

Jánosbarát

Mátyás király épí-
tésze

Entz Géza: A Far-
kas-utcai templom.
Kny. Református
Szemle. 10 kép, 50
l. Kolozsvár, 1948

Gyert (612)

ɜr helyett:

Ráráyhabó
ntitkár.

tságának

Budapest

János deák és

Pál nevű könyvmásoló

A királyi szám a dáskönyvek anlitik

1494–95. Ulászló király szolgálatában állottak

Előbbi Bonfinius krónikájának másolásán dolgozott, s hihetőleg saját maga miniálta a leírt kodexet, a melyek elkészítése után a király nemességgel és címerrel jutalmazta, az utóbbi gradualot írt, valamelyik egyháznak szánt ajándékul.

Varjuminiatura

53. l.

János festő

II. Lajos Enrik udvari festője

Varju miniatura

53. f.

3.	Szentiványi Endre, tanuló	fia	
4.	Dr. Lux Kálmán	müszaki tanácsos	
5.	Dr. Lux Kálmánné	felesége	
6.	Saláth Ferenc	I. o. altiszt	

Összesen :

Családfő : 3 drb.
Családtag: 3 "

Összesen: 6 drb.

A kimuta
pótlékot

Budapest, 1938. január hó 10.-én

János (mellékneén Poczakos), kőmives-kőfaragó. 1365-ben a budavári szt. György-utcában volt háza, melyet 1374. Pálóczi István zágrábi püspöknek ddott el 3000 forintért.

Patbudvár. 277. l.

latai pedig 1900 évben fe
a nevezett években foglalt
időt a fent megállapitott
helyett 1902 évi október h
Ezen határidőt ann
megállapitani, mivel a le
komoly betegségem akad
A leszámolást külö
lembevételével, teljes terje
Beszterczebányán, 1901. évi nov

1901 évi 84.659 szhoz. –
keresk. minist.

Megvizsgáltatván, 11.815
náztigesőt korona ~~67~~ 03 fillérrel
Budapesten, 1902 évi márczi

[illegible]

[illegible] 1900 augustus 15 tól számítva

Janos, Ötvös

1480. Besztercebánya

Ipolyi. Szárádok
1874 614. l.

48b lap: EXPLICIT PROLOGUS WILLIRAMI EBERES PERGENSIS ABBATIS SUPER CANTICA.
49a lap: INCIPIT EXPOSITIO WILLIRAMI EBERES PERGENSIS ABBATIS SUPER CANTICA CANTICORUM.
3 iniciálé. O iniciálé (22×25 mm) arany-ezüst betű, belseje zöld. Q iniciálé (37×38 mm) hasonló mint a 29a lapon. U iniciálé (11×12 mm) ezüstarany betű, belseje zöld.
80b lap: „O beata dei genitrix virgo Maria ..." (Ima XIV. századi írással írva.)

Varjú Elemér: Bernát szpalatói érsek kódexe az esztergomi főegyházmegyei könyvtárban. MKSz 1903. évf. 199—201. l. — Gerevich Tibor: M agyarország románkori emlékei. *Budapest, 1928. 234. l. — Lehmann 167. l. — Magyar Művelődéstörténet, szerk. Domanovszky Sándor. I. kt., 411. l. — Berkovits Ilona: A magyar miniaturafestészet kezdetei. Magyarságtudomány, 1942. 507. l. Klny. is.*

2. ANTIPHONARIUM.

Latin. Folio. XV. szdzad.

Hártya. 480×350 mm. 228 levél (későbbi XVII. századi lapszámozással 153-mal kezdődik). Csonka, hiányos, rongált. Textura írással 8 szövegsor, 8 ötvonalas hangjegysor alatt. Vörös feliratok. Vörös, kék és fekete kezdőbetűk. *3 lapszéldíszítés,*

János (Hans)

festő

1480. Besztercebánya

Ipolyi: Szaradek

1874. 615. l.

5584/956

E l n ö k U r !

.Magy.Kir.Iparmüvészeti Iskola nö-
önként tanulmányutra mennek a magy ar-
éljából.
lószinüleg május hó második felében,
tóságod irányitása mellett feltárt
tekintenék.
satások megtekintéseért ott a hely-
ely összeg Lepold Antal dr.prelátus-
zerint a Müemlékek Országos Bizott-

Janos

nagyszebeni aiggyi-
ontó
1543

l.
Hadtört. Kozl

1928. 420 l.
422. l.

11.126/1935.szám
III.

A bécsi U
Gábor volt bécsi követünkhöz
a tek. Elnökségnek. . . .
döm meg, hogy a Bécsbe utazó
vállalkozó tudományos személy
és kérelmére felhivni szives

Budapest,

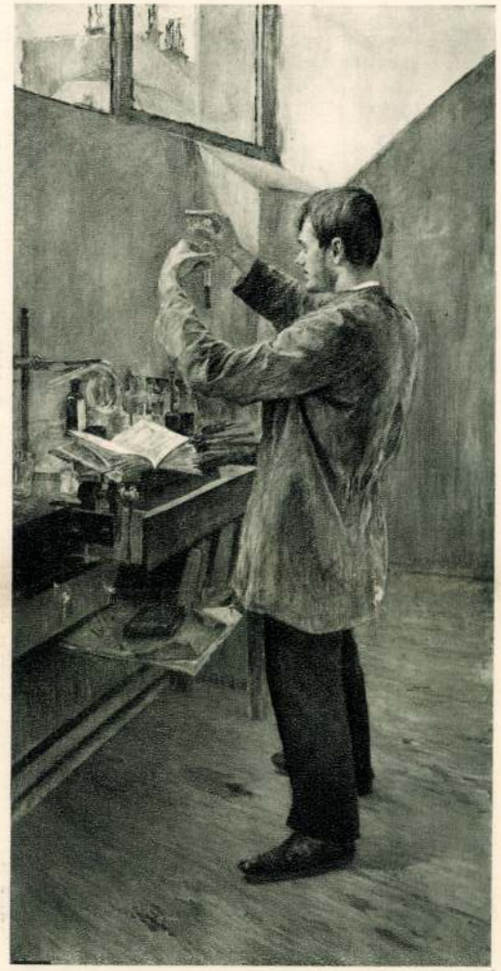

Tóth László: Szépség, Pénz, Szellem

Magyar Művészet
1935. 2. szám

Janos pálos szerzetes
K

EGY RÉGI MAGYAR PÁLOS-EMLÉK

A pálosrend visszatelepítésének kísérlete figyelemre és tiszteletreméltó állomás a magyar nemzet magáratalálásában, mely a magyar kultúrális és gazdasági életet a világháború óta mindinkább fokozódó mértékben jellemzi. És így van ez rendjén: csak akkor tudunk magunknak a külföld előtt is elismerést szerezni, ha saját értékeinket mi magunk is meg tudjuk becsülni.

A magyar nemzet e magáratalálásának gondolata vezérelt, amikor beletemetkezve a magyar pálosrend sok fényes és borús napokat látott multjába, a mult tengermélységéből egy kis gyöngyszemet kihalásztam, hogy azt a mának bemutassam. Ez a nem nagy jelentőségű, de nekünk, magyaroknak, mégis számottevő érték: a nagyjenő-tüskevári pálosmonostor Mária Terézia-korabeli rokokó sekrestyeszekrénye.[1]

Tüskevár a Dunántúlon, Veszprém megye nyugati határszélén, a Somlóhegy tövében fekszik. Ma kisközség, régente, a másfélszázados török hódoltság előtt „oppidum", mezőváros, a győri püspökség jobbágyainak letelepülése. Ebben az időben Nagyjenőnek hívták. Nagyjenő körülbelül 1540—1550 táján az ozmán hadak rablásai, gyujtogatásai következtében elpusztult. A megmaradt gyér lakosság a törökök állandó támadásai ellen, a védelem biztosabbá tételére, tüskebokrokkal övezte körül magát, ezért Nagyjenőt Tüskevárnak kezdték csúfolni, úgy, hogy a XVIII. században a Nagyjenő elnevezés elmaradt és a Tüskevár név lett használatossá.

Itt, Nagyjenő-Tüskevárott, még 1310-ben a szomszédos Torna nemesei alapították meg a pálosmonostort II. Miklós győri püspökkel együtt, aki 1321-ben számos birtokadományozással segítette őket. A győri püspök jó példáját a hívek is követték, akik 1321—1500-ig a birtokadományozások egész sorával gazdagították kedves pálosaikat. Így anyagilag is megerősödve, 1452-ben szép gótstílű templomot is építettek maguknak. Ez az erőteljes életbe kivirágzott páloskolostor a törökdúláskor Nagyjenővel együtt elpusztult és közel 200 esztendőn át romokban hevert.

A 18. században erőteljesen kifejlődött kat. restauráció és a nyomában járó építkezések Tüskevárt is kiemelték romjaiból. A pálosok 1741-ben végleg visszatértek Tüskevárra és hozzáfogtak a zárdatemplom és épület közel húsz évig tartó helyreállítási munkálataihoz. Előbb a templomot hozták rendbe, majd a zárdaépületet bővítették ki annyira, hogy 1762-ben már 10—12 pálos atya nyert elhelyezést, amikor is a zárda konventté lépett elő. A tüskevári páloskolostor eme rangosodása igen fontos nekünk. Miután az itt bemutatásra szánt sekrestyeszekrény készültének idejét írásbeli bizonyítékok alapján pontosan, adatszerűleg megállapítani nem áll módunkban, fontos e tekintetben az a körülmény, hogy a tüskevári pálos-zárda 1762-ben konvent lett és attól fogva benne állandóan 10—12 miséző pálos atya tartózkodott. Ennek megfelelőleg 1762 táján már gondoskodni kellett egy oly megfelelő nagyságú szekrényről, mint az itt közölt szekrény is, mely 11 miséző pap számára szükséges egyházi kellék befogadására képes. És ha megnézzük a, sajnos, egyébként hézagosan rendelkezésre álló adatokat: látjuk, hogy azok állításainkat többé-kevésbbé igazolják is. Csak egyet említek. A tüskevári kolostor 1761. évi inventáriumában a zárdaépület egyes belső helyiségeinek felsorolásánál a rendház alsó, földszinti folyósóinak 6. szobaszáma alatt szerepel az „arcularia cum suis instrumentis", azaz a maga szerszámaival az asztalosműhely, ahol a tulajdonképeni asztalosmunkák mellett a fafaragás munkálatai is folyhattak. Ebből a leltáradatból azt következtethetjük, hogy 1761-ben még javában dolgozhattak az asztalosműhelyben. Ezzel szemben 1764-ből is van egy hasonló felsorolásban talált inventáriumi adatunk, melyben „arcularia" jelzés alatt ez a megjegyzés olvasható: „vacat", azaz üres, mert az asztalos vagy asztalosok és a fafaragó pálos testvér is munkájukat becsületesen és jól elvégezvén, a műhelyből szerszámaikkal együtt kivonultak. Azonban megjegyzendő, hogy az 1764-es évszám természetesen a leltározás évét jelenti, de nem jelenti a munka befejezését és a műhely kiürítését. Ez jóval előbb bekövetkezhetett, mert hihetőleg úgy iparkodtak, hogy 1762 körül a munkával lehetőleg készen legyenek.

Hogy mikor kezdték meg az asztalos- és fafaragómunkákat? Ennek a kérdésnek a megvilágítására is csak megközelítő adatok állnak rendelkezésünkre. Így az előbb idézett 1761.

[1] A vonatkozó adatok: Orsz. Levéltár. Acta Paul de Nagyjenő. Fasc. 440—464.

Max Slevogt: Pawlowa

Francia művész 1300 körül: Balga szűz

Erasmus Grasser: Maruskatáncos

A nagyjenő-tüskevári zárdatemplom sekrestyeszekrénye

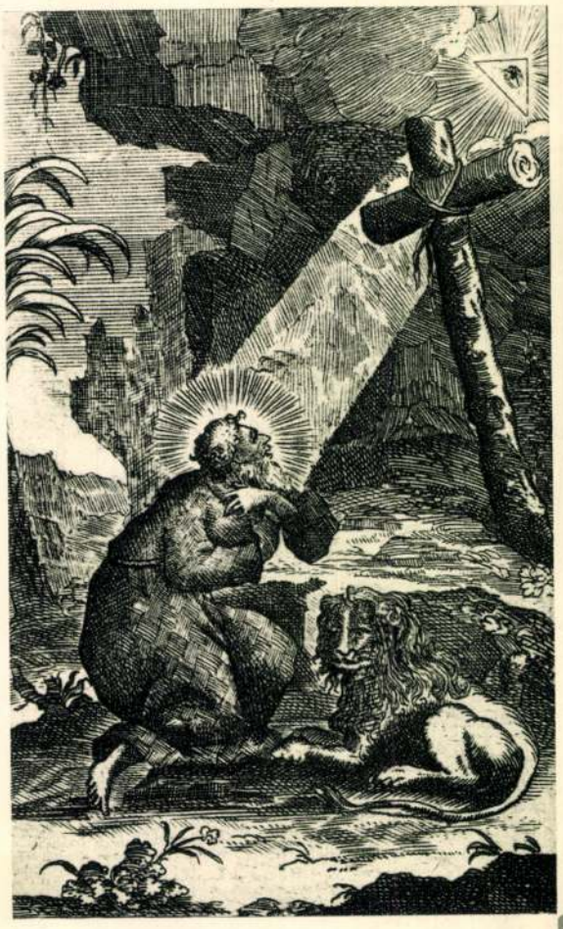

M. Fuhrmann: Remete Szent Pál

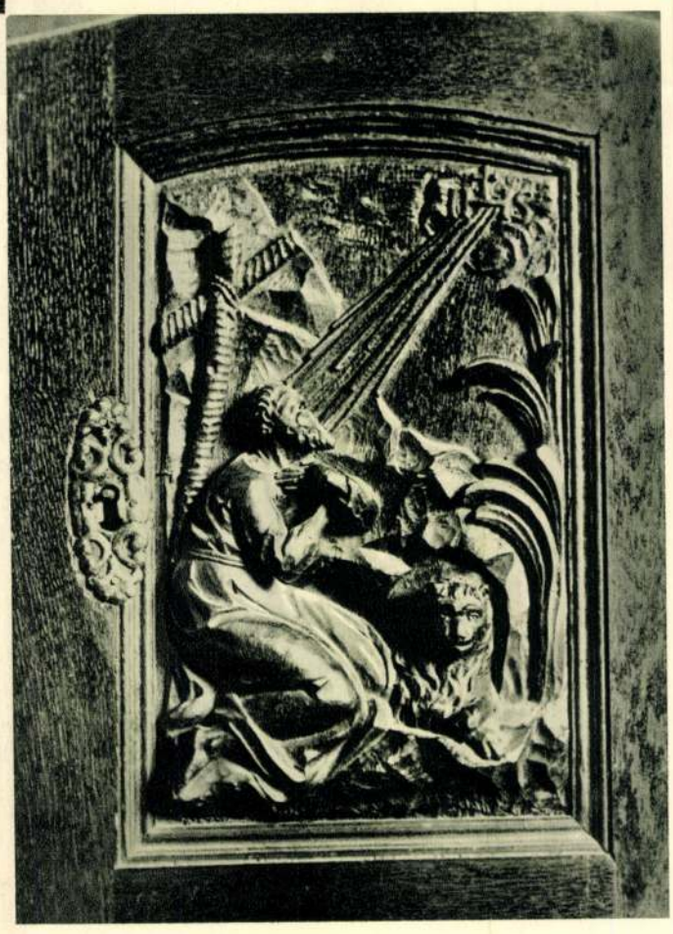

Pálos művész: Remete Szent Pál

és 1764 évekhez hasonlóan az 1758. évből is van egy inventáriumunk, melynek végén egy ötletszerűen odavetett kiadási jegyzék van. A tételek között van egy, mely szerint a tüskevári páloskolostor sekrestyéje egy győri kereskedőnek az 1758., illetőleg 1757. esztendőben deszkáért és lécekért 200 frt-tal tartozott: tehát 1758-ban már legalább is előkészületek történhettek a munkához.

A faragások és asztalosmunkák ezek szerint 1758—1761 között készülhettek. Ezzel, úgy hisszük, eléggé körülhatárolhattuk a munkaidőt, főleg, ha tekintetbe vesszük a tüskevári kolostor fafaragásoktól ékes egyházi és egyéb rendeltetésű bútorainak számát. A sekrestyében a szekrényen kívül még egy imazsámoly és a lavatórium volt fafaragásos. A templomban a padok, a kóruson a stallumok a karima elmondásához, a refektórium egész berendezése a szószékkel, a padtámlákkal és asztalokkal; mindmegannyi fafaragással díszített és emellett elég nagyterjedelmű bútorzat. Ez oly nagy anyag, amelynek kivitelezése hosszabb időt vehetett igénybe, úgyhogy az 1758—1761 évekkel körülhatárolt időszak nagynak éppen nem mondható.

Még egy adatunk van az 1758. évi inventáriumhoz csatolt kiadási jegyzék tételei között. Ez az adat azonban nemcsak a munkaidő körülhatárolása miatt értékes, hanem még inkább azért, mert részben megoldja a fafaragások szerzőségének kérdését is. Ez a tétel a kiadási jegyzék utolsóelőtti tétele, mely szerint „János asztalos — fafaragó — testvérnek kifizettetett 52 frt". (Valószínűleg a munkához szükséges anyagra vagy szerszámra.) Ebben a János testvérben a fafaragások mesterét véljük felfedezni. Hogy mi volt a vezetékneve, hogy honnan került Tüskevárra? Talán Pápáról? Ő faragta-e az összes díszítéseket? Meddig dolgozott Tüskevárott? Ezek mind olyan kérdések, melyeket a későbbi kutatások talán megoldhatnak. Lehet azonban, hogy az alázatos szerzetesi szellem titka marad ez is úgy, mint ahogy a középkor alázatos kollektív szelleme sokszor a legnagyobb alkotások létrehozóit is homályba burkolta.

Vegyük most szemügyre magát a sekrestyeszekrényt. A sekrestyeszekrény rendeltetése az, hogy az istentiszteleti ruha és fehérneműk, szent edények és egyházi mise- és szertartáskönyvek, stb. benne alkalmasan elhelyezhetők legyenek. Ennek a rendeltetésnek megfelelőleg alakult ki az általános típusú sekrestyeszekrény, mely kétrészes: az alsó, ládaalakú rész az istentiszteleti ruhák, a felső, szekrényalakú rész pedig a szent edények, egyházi szerek és könyvek elhelyezésére. A felső rész konzolokkal magasra emelve nyugszik az alsó részen olyformán, hogy az alsó rész fedőlapja a maga egészében a miseruhák előkészítésére használható legyen. A mi szekrényünk általános beosztása is ez. Méretei: hosszúsága 6 m 80 cm, szélessége, illetve mélysége 1 m, magassága 2.50 m.

Ezen általános leíráson kívül a beosztásra vonatkozó részletesebb megfigyeléseink a következők: az alsó résznek csak a közepe fiókos négy fiókkal, míg tőle jobbra-balra kétkét, ajtóval zárható szekrényfülke van. A felső részen a kisebb, ajtóval zárható fülkék száma 11, minden egyes fülke alatt kis fiókok vannak az apróbb istentiszteleti fehérneműk: kehelytörlő, kehelyfödő, stb. elhelyezésére. Feltűnő az, hogy a felső részt tartó konzolok helyett, itt egy nagy, szekrény alá szaladó és a szekrény egész hosszában elnyúló párkányt találunk; feltűnő az is, hogy a felső részen a középső fülketagozat sokkal nagyobb, mint a többi és a szekrény egyenes síkjából ívalakban kidomborodik.

Mindezeken túl fontosabbak a szekrény gazdag díszítésére vonatkozó észrevételeink. Az alsó rész kizárólag rokokó ornamentikával díszített. A négy nagy ajtó belső tükrét kartusos díszítés tölti ki. Szalagornamentum van a középső négy fiók belső tükrében, továbbá a fiókos részt az ajtóktól és az ajtókat egymástól elválasztó szalagközökben. A felső résznek a tagozása és díszítése is gazdagabb. Vízszintes irányban három párkány tagolja: egy párkány az alsó szélen, egy a fiókok és a fülkeajtó között húzódik, végül fent van a koronázó-párkány. Függőleges irányban a 11 fülkét és fiókot volutás pillérek választják el. A fiókok belső mezőit rokokó szalagornamentum, míg a szekrényfülke hosszúkás, téglalakú ajtóit Remete Szent Pál életéből vett barokkos mozgalmasságú domborműves jelenetek ékesítik. A jelenetek balról-jobbra sorban így következnek: I. Remete Szent Pál a magányba vonul, ahová egy angyal vezeti. II. A Szentlélek megerősíti R. Szt. Pált a vadállatok és a magány nyomorúságai ellen. III. R. Szt. Pál hálát ad Istennek a neki adott szállásért. IV. R. Szt. Pál rejtett és csak Istentől ismert életet él a magányban. V. R. Szt. Pál a remeteélet megalapítója. VI. A beszélgető Szt. Pálnak és Remete Szt. Antalnak a holló kenyeret hoz. VII. R. Szt. Pál halála. VIII. R. Szt. Pál rendjét, a Pálosrendet Szűz Mária pártfogásába veszi. IX. Szt. Pál Remete Szt. Antalt a felebaráti szeretetre buzdítja. X. A pálosrend Szt. Pált patrónusává fogadja. XI. R. Szt. Pál megveri a pálosok egyik üldözőjét.

E képsorozat magában véve is elég egységes képet mutat. Azonban János fráter a sorozat összeállításában nem járt teljes önállósággal, mert azt egy nagyobb ciklusból vette, mely Fuhrmann Mátyás osztrák pálos író és rézmetsző könyvében található.[2] Fuhrmann

[2] Fuhrmann könyvének címe: Decus solitudinis sive Vita et Obitus Divi Pauli Thebaei. — A P. Matthia Fuhrmann. — Viennae.

M. Fuhrmann: Remete Szent Antal és Szent Pál

Pálos művész: Remete Szent Antal és Szent Pál

képek még a 60 és 61. oldalon.

1732-ben, tehát 26—28 évvel a domborművek keltezése előtt, adott ki Bécsben egy kis könyvet Remete Szt. Pál életéről, melyet saját rézmetszetű képeivel illusztrált. Az illusztrációk száma körülbelül 60. Ezek között találjuk azt a 11 jelenetet is, melyekhez János fráter domborművei a jelenetek kiválasztását és fogalmazását illetőleg bizonyos mértékben hasonlítanak.

Az a körülmény, hogy János fráter Fuhrmannhoz kapcsolódik, domborműveinek művészi értékéből aligha vonhat le valamit, mert itt nincs szó szolgai utánzásról, hanem csak távoli ösztönzésről, ami a téma kiválasztásában és ikonografikus ábrázolásában nyilvánul meg. Sajátságos, hogy a 11 domborműből 4 olyan van, mely a neki megfelelő rézmetszetnek tükörképe. Ez a művésznek abból a törekvéséből magyarázható, hogy az összes jelenetek alakjait mozgási irányukban lehetőleg a hatodik, középen lévő főjelenet felé terelje, mely R. Szt. Pált és R. Szt. Antalt ábrázolja.

Fuhrmann metszetei nincsenek híjával a belső tartalomnak és elfogadható az a mód, mellyel képet szerkeszt és teret nyit. Azonban úgy hisszük, hogy ez a legtöbb, amit róla mondhatunk, mert a szép szándékot nem követi elég tudás. Több rajzi készségre és főleg az emberi test organizmusának nagyobb ismeretére volna szükség. Ehhez járul még az is, hogy a mesterségbeli rész sem áll mindig a keze ügyében. Vonalai sokszor indokolatlanok, nem fejeznek ki se tért, se formát. Vele szemben a maga nemében sokkal jobb János testvér, a faszobrász. Jobb nemcsak belső kifejezésben és képszerkesztésben, de mesterségbeli tudásban is. Egységes kompozíciói a a tért maradék nélkül kitöltik. Kevés alakot szerepeltet, de jól. Barokkos mozgalmasságú, kontraposztos, széles gesztusú, figurális ábrázolásai struktúrában kellő megértést tanusítanak. Technikája, mellyel a fát faragja, nyers, darabos és szögletes, de ép ezért erőteljes, friss és lendületes. Reliefjeinek egyikét-másikát még rokokó-ornamentumokkal körül is keríti, ami azoknak festői hatását és díszítő erejét növeli. Egyszóval ornamentális és figurális ábrázolásai céljukat elérik és csakugyan díszére válnak egyrészt a szekrénynek, másrészt hazai művészetünknek.

Ezzel be is fejeztük műtörténeti megállapításainkat, melyek most már talán elég alapot szolgáltatnak arra, hogy emlékünket azon korabeli jobb fafaragásos művészeti alkotásaink körébe beilleszthessük. Ebbe a körbe tartoznak a pálos emlékek közül: a budapesti egyetemi templom, a központi papnevelő könyvtára, továbbá a pápai pálos (ma bencés) templom fafaragásos berendezései is és ugyanezen időből valók a ciszterciták székesfehérvári és magyarpolányi templomának (Veszprém megye) faragványai, stb., mindmegannyi nevezetes állomása XVIII. századi fafaragóművészetünknek. — A tüskevári fafaragásos szekrény stílusban a pápai pálostemplom faragásaihoz áll legközelebb, amit az is igazol, hogy azok is hozzákapcsolódnak Fuhrmannhoz, sőt a tüskevári és pápai reliefek témájukban egymást kiegészíteni látszanak. Kaposi János szerint a pálosoknak Pápán fafaragó iskolájuk volt. Lehetséges, hogy János fráter és alkotása tényleg a pápai fafaragó iskolához tartozott.

1786-ban II. József a pálosrendet feloszlatta. Ettől az időtől kezdve a sekrestyeszekrény ott állt az elhagyatott templomban. Végre a budai helytartótanács 1792-ben egy kegyes végzést adott ki, melynek alapján a szomszédos Somlóvásárhelyre került, a plébániatemplom sekrestyéjébe, ahol ma is áll.

MOLNÁR ERNŐ

MŰVÉSZETI ÉLET

A SZINYEI MERSE PÁL TÁRSASÁG évi rendes közgyűlését január hó 27-én az Ernst Múzeumban, Csók István jubiláris kiállításának helyiségében tartotta meg. A közgyűlés Lyka Károly társelnököt, a kiváló művészeti írót, továbbá e folyóirat szerkesztőjét a Társaság tiszteleti tagjává, Tornyai János festőművészt rendes, Ravasz László püspököt meghívott taggá választotta meg; a Szinyei-jutalmat Molnár C. Pálnak, a Szinyei-tájképdíjat Pólya Iványnak, a Zichy Mihály grafikai díjat pedig Lugosi Szabó Vladimirnak ítélte oda.

Február hó 2-án, Szinyei Merse Pál halálának tizenötödik évfordulóján rendezte a Társaság a Magyar Tudományos Akadémia üléstermében a Szinyei Merse Pál emlékünnepet. Lyka Károly elnöki megnyitója után *Sidló* Ferenc szobrászművész terjesztette elő főtitkári jelentését a Társaságnak tizenötévi működéséről, *Lovag Ybl* Ervin r. tag pedig a kiadott díjakról szóló, alább közölt jelentését. Az emlékünnepen *Lázár* Béla r. tag felolvasta „Szinyei müncheni évei (Ismeretlen levelek alapján)" című tanulmányát.

Az ünnepet február 4-én, este a Fészek-klubban rendezett Szinyei-lakoma zárta be. A serlegbeszédet itt *Meller* Simon r. tag mondotta. Utána *Ybl* Ervin r. tag a távollévő 70 éves Csók Istvánt köszöntötte.

A következőkben közöljük az emlékünnepen és a lakomán elhangzott beszédeket és jelentést.

MELLER SIMON SERLEGBESZÉDE AZ 1935. ÉVI FEBRUÁR HAVÁNAK 4. NAPJÁN TARTOTT SZINYEI-LAKOMÁN.

Hölgyeim és Uraim!

A Szinyei Merse Pál Társaság kettős formában üli meg a nagy mester halálának évfordulóját. Az egyik az emlékünnepély, melyet a halálozás napján, február 2-án tart meg évenként a Társaság, hogy nyilvánosan számot adjon működéséről, a másik az azt nyomon követő ünnepi lakoma, mely ma is egybegyüjtötte a mester barátait és tisztelőit művészi eszmecserére és meleg megemlékezésre. A Szinyei Merse Pál Társaság művészeti közéletünknek jelentős tényezőjévé nőtt s ennek szükséges és tiszteletreméltó folyománya a zöld asztal körül elhelyezkedő komoly hivatalos emlékünnepély; de Szinyei Merse Pál szellemének tán kedvesebb a fehér asztal köré gyűlt barátok megemlékezése.

Szinyei teljes életében híve volt az intim művészi társaséletnek. Már müncheni akadémista korában lelkesen írt haza barátairól, az akadémia legjobbjairól, kik őt társaságukba fogadták, ahol „víg tréfák és művészet feletti disputációk közt" teltek az órák. Már ekkor világosan felismerte s az ő szokott velős rövidségével fogalmazta meg az „ú. n. künstlerisches Zusammenleben roppant hasznát s az isolatio káros hatását" a tehetség fejlődésére. A müncheni művészi társasélet légkörében virult ki csodálatos gyorsasággal az ő ifjúkori művészete. Ennek a művészi együttélésnek hiányát és az elszigeteltség fojtó hatását érezte ő kénytelen meddőségének hosszú éveiben. Majd kései másodvirágzásának idején, itt Budapesten újra kialakult egy kör, melyben víg tréfák és művészet feletti disputációk közt tölthette szabad óráit, az a kör, melynek folytatása és hagyományosa a Szinyei Merse Pál Társaság.

Szinyei egykori müncheni köre és öregkorának budapesti társasága között lényeges különbség volt. Münchenben az ifjú művésznövendék kortársai között élt s tudjuk, hogy nincs serkentőbb valami, mint jeles fiatal tehetségek baráti versenye. Budapesten Szinyeit tán egy véletlen kivétellel mind az ifjabb nemzedék tagjai vették körül, gyermeki tisztelettel és szeretettel néztek reá s ő apai jósággal és nagyúri bőkezűséggel osztotta szét köztük éleslátó ítéletének, érett tapasztalatainak és fiatalon maradt kedélyének kincseit. A Szinyei Merse Pál Társaság kettős tanulságot vont le a mester élete fordulataiból: az első a művészi milieu fenntartásának kötelessége, melyet úgy igyekszik megoldani, hogy művészek, művészeti írók és művészetbarátok egybekapcsolásával oly közösséget teremt, melynek légköre az ifjú művészi tehetség kifejlődését lehetővé teszi; a második az a feladat, hogy a mindenkori következő nemzedék bevonásával a művészeti fejlődés folytonosságát, megszakítatlanságát biztosítsa.

Tizenötéves multjára visszatekintve, a Társaság nyugodt lelkiismerettel megállapíthatja, hogy tagjai áldozatkészségével és önzetlen közreműködésével páratlanul nehéz időkben, a magyar történet egyik legsúlyosabb korszakában, a világválság pusztító viharai között is derék munkát végzett s a mester örökével híven sáfárkodott. Akik itt ma egybegyűltek, azoknak a művészet napi gondjaik között is a vigasztaló szent ügy és két magyar művésznemzedék fog itt kezet, hogy egymást gyámolítsák s a magyar művészet megszakítatlan fejlődését biztosítsák.

E tizenöt év alatt Szinyei Merse Pál emberi és művészi egyénisége is egyre világosabbá, egyre határozottabbá vált előttünk. Régebbi adatok pontosabb megállapítása és újabb, eddig ismeretlen levelek szerencsés megtalálása élete történetének több megoldatlan kérdését tisztázták. A Szerelmes pár című,

Visegrádi Madonna (XV. század vége)

Báthori András Madonnája (1526)

KÉT MADONNA

János mester, polrány
Kolozsvár, 1528.

A Lászay-kápolna kapuja
a gyulafehérvári székesegyházon (1512)

János mester sekrestyeajtaja
a kolozsvári Szent Mihály-templomban (1528)

Hankiss Zoo. l.

JÁNOS Károly

1629 Kalocsa

Jaló - emlékkönyv 1996

286. r

MDK

János mester, [építén nobrán?] 1

Gerevich Hanló: A budai vár feltárása c. művében „először rajzol teljes képet János mesterről, Nagy Lajos főépítészéről."
Egy 1352-ben datált oklevélből az derül ki, hogy Kőfaragó János mester – Johannes lapicida – István herceg [Nagy Lajos öccse] híve volt.

Aczél Kovách Tamás: Kőfaragó János mester
Buda első főépítésze 3.e

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. ápr. 13.

MDK

János mester, építész, szobrász (2)

Az írott adatok s' leletek tanúsága: János mester a Királyi házakat tervezte s' építette, vezette a budai építéseket, tervező s' szobrász is volt. Részt vett a Mária Magdolna s' a Mátyás templom, a pesti belvárosi templom építésében, ill. átépítésében.

Aczél Kovách Tamás: Kőfaragó János mester Buda első főépítésze 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. ápr. 13.

MDK

Jakus mester, szobrai

Töredék - művei láthatók

a múzeumban.

Székely András: A Budapesti Történeti Múzeum új kiállításai a budai Várban

7.

Népszabadság, Bp. 1968. máj. 23.

Jónos mester

nevét emliti a szerző szegedi, kolozsvári és dési munkálataival kapcsolatosan

G. Entz: Nouveaux résultats des recherches poursuivies en Hongrie sur le gothique tardif et la Renaissance, Budapest, 1963. 476 l.

Separatum Studia Historica, 53

János mester

a visegrádi királyi palota kesői gót stílusban alkotott kőfaragó munkálatok vezetője

G. Entz: Nouveaux résultats des recherches poursuivies en Hongrie sur la gothique tardif et la Renaissance, Budapest, 1963.
Separatum Studia Historica, 53 473 l

M.D.K.

János eperjesi orgonakészitő

a prázsmári szászok részére készitett orgonáját 1659-ben Brassóban megvásárolták 1000 forintért.

Boros Fortunát:A csiksomlyói kegyhely.Kolozsvár 194[illegible]
26, 109,

János kapuja

budavári hára a volt Teleki-palota helyén állt.

Z.L.: Egy budai palota tündöklése és bukása.

Budapest, 1969. 5.sz. 43. l.

János mester
nobrán

Női fejes gyámkő a budai kir. palotából.
XIV n. második fele. BTM.
Szobordöntet a budai kir. palotából
XIV n. második fele BTM Repr.

A magyarországi műv. tört. II. Kép n. 161; 162

Csovina 1970.

János barát,

pálos neretes kovács, ékes ostyasütővasak kénülője volt 1480 körül.

Zolnay László: Magyarország legnagyobb kolostorromja a budai hegyekben. - Budapest, 1971.5.sz.34-36. l.

János festő

latim feliratos sírlapja danusitja, hon 1307-ben halt meg.

Budapest, 1970. 10 ss. 41. 1.

János kőfaragómester

St. Diéből származott, 1287-től a gyulafehérvári székesegyház továbbépítésén dolgozott.

Radó Lenő: Magyar építészettörténet 83. old. Műszaki Könyvkiadó 1971.

János
kőfaragó

~ Diéből való Tyno fia Gyulafehérvár
székesegyházának falait 1270 körül hely-
veállítja.

Radó Lenő: Magyar építészettörténet 56. old.
Műszaki könyvkiadó 1971.

János mester

~ munkájának tartja Dinald kornél az eperjesi St. Miklós templ. belső tevének befejezését. /XVI. n./

Rados Jenő: Magyar építészettörténet 99. old.
Műszaki Könyvkiadó 1971.

János mester

királyi építőn építette a Vár déli részén az Anjou-palotát.

/s.l./: Régi idők első emberei.
Budapest, 1971. 4. sz. 48. l.

János mester
építő

Az Anjouk budai palotájának építője.

Magyar művtört 3.
MRT - Minerva 1970.

János mester
építén

János mesterből vándorott királyi műhely
építette át a budai St. Miklós templo-
mot. (Domonkos templ.)

A magyarországi műv. tört. I. 126.
Corvina 1970.

Jónos olasz kőfaragó

nyilván Pel Jónossal azonos.
(Bártfa XVI. század második fele)

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest 1970.

1120

János mester
szobrán

Nagy Lajos budai udvarában tartott
műhelyt

A magyarországi műv. tört. I. 159.
Corvina 1971

János mester
építén

Az eperjesi templomot a XVI. század elején építette tovább. 1507-től ő vezette a bártfai városháza építkezéseit is

A magyarország műv. tört. I. 167.
Corvina 1971.